

ආනන්ද ධර්ම කථා

පස්වෙනි කොටස

(සිංහල පරිවර්තනය)

V



ප්‍රකාශනය

බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය

පාලි ජාතකධර්ම කථාවේ පස්වෙනි කොටස

අට්ඨකථාවාර්ග්‍ය බුද්ධසෝම මාහිමියන්ගේ පාලි ජාතකධර්ම කථාවේ පස්වෙනි කොටස, බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානයේ ඉල්ලීම පරිදි සිංහලට පරිවර්තනය කිරීමෙන් අනුග්‍රහය දක්වන ලද්දේ පූජ්‍ය මාවනානේ සෝමින්ද්‍ර හිමියන් විසිනි. ඒ ස්වාමීන් වහන්සේ රාජකීය පණ්ඩිත උපාධිය 1975 දී ලබාගත් අතර අධ්‍යාපනවේදී විශේෂ උපාධිය 1980 දී හිමිකර ගත්තේය. පස්වන බෞද්ධ අධ්‍යයන විප්ලෝමා සහතිකය 1985 දී දිනාගත් උන්වහන්සේ ගාස්තුවකි උපාධිය 1987 දී දිනාගත්තේය.

රජයේ පාසැල් කීපයකම ධර්මාචාර්යවරයකු වශයෙන් සේවය කළ උන්වහන්සේ රත්මලාන පරිවේණිකවාර්ග්‍ය අභ්‍යාස ආයතනයේ කලක් සේවයකොට දැනට සීතාවකපුර පීඊවෙන් ගුරු අභ්‍යාස විද්‍යාලයේ ජ්‍යෙෂ්ඨ කථිකාචාර්ය වරයකු ලෙස සේවය කරයි.

ධර්මධර බහුග්‍රාහ යතිවරයාණන් වහන්සේ නමක වන මාවනානේ සෝමින්ද්‍ර ස්වාමීන් වහන්සේ බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානයේ අට්ඨකථා පරිවර්තක මණ්ඩලයේදී ශාසනස්ථික භාවයෙන් සේවය කරති.

Vol - xxxvii

අර්ථකථාවාර්ය බුද්ධිකෝෂ ස්ථවිර පාදයන් විසින් විරචිත

ජාතකටඨ කථා

පස්වෙනි කොටස

(සිංහල පරිවර්තනය)

ප්‍රකීර්ණක - විසිවෙනි නිස්වෙනි නිපාත

බුද්ධශාසන අරමුදලේ භාරකාර මණ්ඩලයේ අනුග්‍රහයෙනි.

අර්ථකථාවාර්ය බුද්ධිකෝෂ ස්ථවිර පාදයන් විසින් විරචිත

ජාතකට්ඨ කථා

පස්වෙනි කොටස

(සිංහල පරිවර්තනය)

මිශ්‍රක - (ප්‍රකීර්ණක) නිපාතය

විසිවෙනි නිපාතය

තිස්වෙනි නිපාතය

සිංහල පරිවර්තනය

රාජකීය තණ්හිත - ශාස්ත්‍රපති

මාවනානේ කෝමන්ද හිමි

(පරිචේණාවාර්ය අභ්‍යාස විද්‍යාලයේ කථිකාවාර්ය)

ප්‍රකාශනය



බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය

125, ඇන්ඩර්සන් පාර, නැදිමාල, දෙහිවල.

අර්ථකථාවාර්ග්‍ය බුද්ධඝෝෂ ස්ථවිර පාදයන් විසින් විරචිත

ජාතකටඬු කථා

පස්වෙනි කොටස
(සිංහල පරිවර්තනය)

ප්‍රථම මුද්‍රණය 2007

ISBN 978-955-1604-23-3

පරිගණක අකුරුකරණය

උපමාලි කුලසේකර - කටුගස්තොට.

පිටකවරය

සුසිල් ජයගාන්ත පෙරේරා - මහරගම.

මුද්‍රණය

අජිත් ප්‍රින්ටර්ස් (ප්‍රයිවට්) ලිමිටඩ්

342, පරණ කැස්බෑව පාර, රත්තනපිටිය,

බොරැල්ලේගමුව.

දුරකථනය : 0112517269

ප්‍රකාශනය



බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය

125, ඇන්ඩර්සන් පාර, නැදීමාල, දෙහිවල.

දුරකථන: 2734256, 2728468, 2726234 ෆැක්ස්: 2736737

විද්‍යුත් තැපෑල: bcc456@sltnet.lk

www.buddhistcc.com

ප්‍රස්තාවනා (අට්ඨකථා)

පාළි භාෂාව මධ්‍යතන ඉන්දු ආර්ය පූර්ව අවධියට අයත් ප්‍රාකෘත විශේෂයක් බවත්, එම ප්‍රාකෘතය වූ කලී එකල උත්තර භාරතයේ ඒ ඒ ප්‍රදේශවල පැවති පොදු ජනයාගේ කථා ව්‍යවහාරය බවත්, පිළිගත් විද්වත් මතයයි. ප්‍රාකෘත ව්‍යවහාරය පොදු ජනතාවගේ හා ශ්‍රමණ සම්ප්‍රදාය ගරු කළ චින්තකයන්ගේද භාෂා මාධ්‍යය විය. එය උත්තර භාරතයේ පැතිරී ගිය ඉන්දු යුරෝපීය භාෂා ව්‍යවහාරයෙන් ජනිත වූවක් සේ සැලකිය යුතුය. මෙම ප්‍රාකෘත ව්‍යවහාරයේ ලිඛිත සාධක අනුව මූල අවස්ථාවක් සේ පෙනෙන පාළි භාෂාව උත්තර භාරතයේ කිසියම් විශේෂ ප්‍රදේශයක කථා ව්‍යවහාරයේ මාධ්‍යයක් විය.

1. පාළි භාෂාව ක්‍රි.පූ. 6 වැනි 7 වැනි සියවස්වල කොසොල් රට පැවති කථා ව්‍යවහාරය පදනම් කොට ඇති වූවෙකැයි ද එය නොයෙක් ජනපදවල ජනයාගේ පොදු භාෂා මාධ්‍යය වී යැයි ද මහාවාර්ය රීස් ඩේවිඩ්ස් කුමා පවසයි.
2. පාළිය උප්පයින් ප්‍රදේශයේ භාෂාව යැයි වෙස්ටර් ගාඩ් සහ ඊ කුන් සහ ඔටෝ ප්‍රොන්කේ වැනි විචාරකයෝ පවසති.
3. පාළිය මගධයේ කථා ව්‍යවහාරයයි යන බුද්ධඝෝෂ හිමියන්ගේ මතය මහාවාර්ය ගෛගර් කුමා අනුමත කරයි.
4. බුදුරජාණන් වහන්සේ මූලදී කොසොල් රට බසින් දහම් දෙසන්නට ඇතැයි සළකන වින්ටර්නිට්ස් පාළි ක්‍රිපිටකයේ භාෂාව පැරණි මගධ ව්‍යවහාරය බව පදනම් කොට වෙනත් ප්‍රදේශ ව්‍යවහාරයන්ගේ සම්මිශ්‍රනයද ඇතිව ගොඩනැගුණු බෞද්ධයන්ගේ සාහිත්‍යයක භාෂාවකැයි පවසයි.
5. බුදුන් වහන්සේ ධර්ම ප්‍රචාරයේ යෙදුනු පන්සාළිස් වසින් වැඩි කොටසක් කොසොල් මගධ ප්‍රදේශවල සැරිසැරූ බව බෞද්ධ සාහිත්‍යයේ පෙනෙන බැවින් පාළි භාෂාව කොසොල් මගධ දෙරට

කරා ව්‍යවහාරය පදනම් කොටගෙන බිහි වූවාක් සේ සැලකීමට පුළුවන් බව ඊ කුන් නම් විචාරකයා පෙන්වා දෙයි.

මෙම විග්‍රහයන් ශාස්ත්‍රීය වශයෙන් වැදගත් වන අතර විශේෂයෙන් සැලකිය යුත්තේ බුදුන් වහන්සේගේ මතයයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ දක්වා වදාළ ආකල්ප විග්‍රහ වන්නේ මජ්ඣිම නිකායේ අරණ විභංග සූත්‍රයෙනි. මෙම සූත්‍රයෙන් පෙන්වන්නේ උන්වහන්සේ භාෂා මාධ්‍යයෙහි අනවශ්‍ය ලෙස දැඩිව එල්බ ගත් ශාස්තෘවරයෙකු නොවන බවයි. එකම දෙය විවිධ ජනපදවල නාම කීපයකින් හඳුන්වනු ලබන කල ඒ එක නාමයක් දැඩිව අල්ලා නොගෙන ඒ ඒ ලෙසට ව්‍යවහාර කළ යුතු බවත් ලෝක ව්‍යවහාරය නොඉක්මවිය යුතු බවත් අරණ විභංග සූත්‍රයෙහි උගැන්වෙයි.

බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් පසුව ත්‍රිපිටකය සංගීත වූ භාෂාව වන පාළි භාෂාව ථේරවාදීන්ගේ ආගමික භාෂාව විය. එය සමස්ත ත්‍රිපිටකය පුරා රැඳී ගියේය. ථේරවාදීන්ගෙන් බිඳී ගිය මහායානිකයෝ බුද්ධ ධර්මය සංස්කෘතයට පෙරළා ගත්හ. ඔවුන්ගේ සංස්කෘත සාහිත්‍යය දියුණුවීමත් මුස්ලිම් ආක්‍රමණ වැනි ආක්‍රමණත් මහායානික දර්ශනය විශ්ව විද්‍යාල මගින් රට මුළුල්ලෙහි බෙදා හැරීමත්, මහායානිකයන් ආමිස පුජා යන්ත්‍ර, මන්ත්‍ර ආදියෙන් පෘථග්ජන ප්‍රසාදය දිනාගැනීමත්, හික්‍ෂු විනය නීති ලිහිල් ලෙස මහායානිකයන් විසින් සකස් කිරීමත් ආදිය නිසා බුද්ධ ධර්මයත් පාළි භාෂාවත් බුද්ධජන්මභූමියෙන් අතුරුදහන් විය. එය ශ්‍රී ලංකාදීපයේ තහවුරු විය.

හෙළඅටුවා

සම්බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් දෙසිය පන්තිස් වැන්නෙහි අශෝක අධිරාජයාගේ දායකත්වයෙන් පැලලුප් නුවරදී තුන්වන සංගායනාව පැවැත්වීය. මොග්ගලීපුත්තතිස්ස මහ රහතන් වහන්සේගේ ප්‍රධානත්වයෙන් රහතන් වහන්සේලා දහකක් සම්බන්ධ වෙමින් මෙම සංගායනාව පවත්වා ඇත. සාහස්සිකා නමින් හඳුන්වන මෙම සංගායනාව නව මසකින් සම්පූර්ණ විය.

තෘතිය සංගායනාවසානයේ දඹදිව ථේරවාදාවරිය පරම්පරාවේ අවසන් පුරුෂයා වූ මොග්ගලීපුත්තතිස්ස මහ රහතන් වහන්සේගේ ශිෂ්‍ය

මිහිඳු මහ රහතන් වහන්සේ විසින් තෘතීය සංගායනාවේදී තෝරා බේරා ගෙන සංග්‍රහ කළ, ථේරවාදී ත්‍රිපිටකය ශ්‍රී ලංකාවට ගෙන එන ලදී. මිහිඳු හිමියන් විසින් ලක්දිවට ගෙන එන ලද පාළි ත්‍රිපිටකය මහා අර්ථිඨ රහතන් වහන්සේ ප්‍රමුඛ කොට ඇති සිංහල හික්කුන් වහන්සේලා උගත්හ. පාළියෙන් තිබූ ත්‍රිපිටකයේ ගැටලු තැන් සිංහල ජනතාවට පැහැදිලි කර දීම අවශ්‍ය විය. බුද්ධ කාලයේ සිට වාචනා මාර්ගයෙන්, ආචාර්ය පරම්පරා වලින් පැවත ආ අර්ථ විවරණ ක්‍රම මිහිඳු හිමියන්ගෙන් සිංහල හික්කුන් වහන්සේලා උගෙන ත්‍රිපිටකයේ ගැටලු තැන් හෙළ බසින් අරුත් විවරණය කළහ. හෙළටුවා නමින් මේවා හඳුන්වයි.

අටුවා වනාහි ත්‍රිපිටකයට අයත් පොත් වලට ලියා ඇති ව්‍යාකෘත සංග්‍රහ සමූහයයි. අටුවාවල පරමාර්ථය පෙළෙහි ඇති දුරවබෝධ වචන සහ ධර්මයේ ගැඹුරු තැන් විස්තර කිරීමත් අවශ්‍ය තැන්වලදී විස්තරාර්ථ සැපයීමත්ය. මෙම පරමාර්ථයෙන් ලියන ලද හෙළටුවා නම්,

මහා අට්ඨකථා
කුරුන්දි අට්ඨකථා
පච්චරිය අට්ඨකථා නම් වේ.

හෙළ අටුවා අතුරින් ප්‍රමුඛ ස්ථානය දරුවේ මහා අට්ඨකථාව හෙවත් මූල අට්ඨ කථාවයි. බුද්ධසෝඡ හිමියන්ගේ අට්ඨ කථා සියල්ලටම පාහේ ශරීරය කරගෙන ඇත්තේ මෙම අටුවාවයි. තුන් පිටකයටම අයත් අට්ඨ කථාවන්හි මහා අට්ඨකථාව ගැන සඳහන් වන බැවින් එය තුන්පිටකයම අලලා සකස් වුනු හෙළටුවාවක් වශයෙන් සැලකිය හැකිය. වස්තු විෂය අතින් සෙසු හෙළටුවාවන්ට වඩා පරිපූර්ණ වී තිබුණ මහා අට්ඨකථාවේ ලක්දිව සිදුවූ දේ පිළිබඳව බොහෝ වෘත්තාන්ත ද සඳහන්ව තිබුණ බව සිතා ගත හැකිය.

මහා පච්චරිය අට්ඨකථාවට එම නම ලැබුනේ පච්චරියක් හෙවත් පහුරක් උඩදී එය ලියන ලද බැවිනි. කුරුන්දිවෙලු විහාරයේදී ලියන ලද හෙයින් කුරුන්දි අටුවා නම් විය.

මෙම ප්‍රධාන හෙළටුවාවන්ට අමතරව තවත් අටුවා කීපයක් දක්නට ඇත. අන්ධ අට්ඨකථාව එයින් එකකි. දකුණු ඉන්දියාවේ කාඤ්චිපුර

(කොන්ජිවරම්) යෙහි පැවති අටුවාවයි. එය ආන්ධ්‍රා භාෂාවෙන් ලියා ඇතැයි සැලකේ.

බුද්ධසෝම හිමි

දඹදිව බෝමැඩට නුදුරු සෝම නම් ග්‍රාමයේ බමුණු කුලයක උපත ලද බුද්ධසෝම වාදයෙහි දක්ෂ වූ රේචන නම් මහා තෙරපාණන් වෙත පැවිදි වූ බව ප්‍රචලිත මතයයි. බුද්ධසෝම මහාබෝධී මණ්ඩපයට දකුණුදිග බමුණුගම උපන් බව සද්ධම්මසංගහ නම් පොතෙහි සඳහන් වේ. බෝමැඩට නුදුරෙහි සෝම නම් වූ ගමේ උපන් බව බුද්ධසෝමසුප්පත්ති නම් කථාවේ ද සඳහන් වේ. මෙවැනි විවිධ කරුණු විමංශනයෙන් පසුව බුද්ධසෝම ජන්ම භූමිය මොරණ්ඩබේටක නම් ගම බව පිළිගෙන ඇත. ආන්ධ්‍ර දේශයේ ගුන්දුර් දිස්ත්‍රික්කයේ පාල්නාඩි තලුන් පෙදෙසේ "කෝටතේමලී පුරිගුන්ඩුලු පල්ලි" යන ලග පිහිටි ගම් දෙක මොරන්ඩබේටක යැයි පැවසේ. උන්වහන්සේ උපන් පෙදෙස මොරන්ඩබේටක යැයි විසුද්ධි මග්ගයෙන් පෙනේ. මජ්ඣිමනිකායටීය කථාවේ කර්තෘ සංදර්ශක ගාථාවක මයුර සුත්ත පටිඨන හෝ මයුර රූප පටිඨන සඳහන් වන බැවින් එතුමා එහි විසූ බව ද සිතිය හැකිය.

ව්‍යාකරණ විෂයෙහි ද දර්ශන ශාස්ත්‍රයෙහි ද වෛදික ග්‍රන්ථ විෂයෙහි ද ඉතිහාස පුරාවිද්‍යා විෂයෙහිද කාය ව්‍යවච්ඡේද විද්‍යාවන් හිද ලක්ෂණ ශාස්ත්‍රයෙහිද පැතිරී ගිය බුද්ධි ප්‍රභාවයක් එතුමා කෙරෙහි පැවති බව පැහැදිලිය. බුද්ධසෝම හිමියන් ලංකාවට පැමිණීමට පෙර ඤාණෝදය නම් ධර්ම ප්‍රකරණයන් අත්පසාලිනී අටුවාවන් දඹදිව දී කළ බවද සඳහන්ය. බුද්ධෝසෝම හිමියන් කලින් සර්වාස්ති වාදියෙකු ව සිට පසුව ථේරවාදී වූ බව ඇතැම් විචාරකයන්ගේ පිළිගැනීමයි.

බුද්ධසෝම හිමියන් ලක්දිවට පැමිණියේ අනුරාධපුරය රාජධානිය කරගත් මහානාම රජ දවසය. බුද්ධවර්ෂ 953-975 අතර කාලයේය. උන්වහන්සේ ලංකාවට වඩින විට අවිධිකථා සංහිතා කීපයක්ම මේ දිවයිනේ පැවති බවත් ඒවා හෙළ බසින්ම උගත් බවත් මෙයින් සමහරක් ග්‍රන්ථ ස්වරූපයෙන්ද සමහරක් පූර්වාචාරීන්ගේ මතවාද ඇතුලත් වූන සාහිත්‍යය වශයෙන්ද පැවති බවත් ආචාර්ය අදිකාරම් මහතා පවසයි.

මිහිඳු හිමියන් දවසම ආරම්භ වූ සිංහල අටුවා කථා වසර 700ක පමණ කාලයක් සිංහල ත්‍රිපිටකය හෙළි පෙනෙළි කරමින් පැවතියහ. ත්‍රිපිටක පාළියට සිංහල අටුවා ලියා ඇති බව දඹදිව විසූ රේවත හිමියන්ද දැන ගැනීමෙන් සිංහල අටුවා පාළියට පරිවර්තනය කිරීම, බුදුදහම විරස්ථායී වීමට හේතුවක් යැයි උන්වහන්සේ ද සලකා හෙළවූවා පාළියට පරිවර්තනය කිරීම සඳහා බුද්ධඝෝෂ හිමියන් ලක්දිවට එවන්න ඇතැයි සැලකිය හැකිය.

බුද්ධඝෝෂ හිමියන් මෙහි පැමිණ බුදුන් වදාල දෙලක්ෂ පන්සැත්තැ දහස් දෙසියපනස් ග්‍රන්ථ සංඛ්‍යාවක් ඇති ආගමයට තුන්ලක්ෂ එක්සැටදහස් සත්සියපනස් ග්‍රන්ථ සංඛ්‍යාවක් පමණ අටුවා කථා ලියා ආගමයෙහි පහත් නැගූ සේකැයි දැන යුතු යැයි පුජාවලියේ සඳහන්ව තිබේ.

සංස්කාරකයෙකු හා අනුවාදයකු වශයෙන් බුද්ධඝෝෂ හිමියන්ගේ කාර්යය වූයේ තමන් ඉදිරියෙහි වූ හෙළවුවාවන්හි අන්තර්ගත වූ විවරණ වෙනස් කිරීම නොව, ඒවා සකස් කිරීම සහ අවශ්‍ය ස්ථාන පිඬු කරමින්, අවශ්‍ය ස්ථාන විස්තරාර්ථ දක්වමින්, විධිමත්ව සුගමව පාළි භාෂාවට නැගීමයි. බුද්ධඝෝෂ හිමියන්ට අට්ඨකථා සකස් කරන්නට මහාවිහාරයෙන් ඉඩ ලැබී ඇත්තේ මහාවිහාර වාවනා 'මාර්ගයට විරුද්ධ මත ඒවායේ ඇතුළත් නොවිය යුතුය' යන කොන්දේසිය ද සහිතවය.

"මහා අට්ඨකථාව ශරීරය කොටගෙන මහාපච්චරිය කුරුන්දී ආදී විග්‍රහඅර්ථ කථාවන්හි යම් විනිශ්චයක් වේද එහි යුක්තාර්ත සහ ඇතුළත් වන්නා වූ ස්ථවිර වාදයද අන්තොහරිමින් සංවර්ධනය හොඳින් ආරම්භ කරන්නෙමු."

තව ද එම අර්ථ කථාවලින් භාෂාන්තරය පමණක් අන්තර් විස්තර තැන් පිඬුකොට සියලුම විනිශ්චයන් ඇතුළත් කොට කිසිම තන්හි යුත් අන් නොඉක්මවා සංවර්ණනය කරන්නෙමු යි බුදුගොස් හිමියෝ පවසති.

බුද්ධඝෝෂ හිමියන් විසින් කරන ලද අට්ඨකථා සියල්ලම මිහිඳු මාහිමියන් විසින් ලක්දිවට ගෙන එන ලදුව මහා විහාරිකයන් විසින් ආරක්ෂා කරනු ලැබූ හෙළවුවාවන්හි පාළි අනුවාද බවත් මහා අට්ඨකථාවේ සාරය ගෙන පාළි අට්ඨකථා රචිත බවත් මෙම අට්ඨකථාවල සඳහන් වේ.

මේ අනුව බුදුගොස් හිමියන්ගේ කාර්යය වූයේ බුදුසමය පිළිබඳව අමුතුවෙන් පොත් ලිවීම නොව එතෙක් හෙළවූවාටත් ආ කරුණු විධිමත්ව හා සුගමව පාළි භාෂාවට නැගීම වෙයි. පාළි අටුවා පොත්වලින් අඩකටත් වඩා සපයා ඇත්තේ බුදුගොස් හිමියන් විසිනි. බෞද්ධ අවිද්වැන්නන් අතුරෙන් එතුමා ශ්‍රේෂ්ඨතමයායි. එතුමාගේ ජීවන චරිතය වටා විවිධ ජනප්‍රවාද ගෙනී ඇත්තේ ඒ නිසාමය. එතුමා මෙලොව පහළ වූයේ බුදුන්ගේ පර්යාප්ති ශාසනය දීර්ඝ කාලයක් නිර්මලව පවත්වාගෙන යාම සඳහා පාළි අවිද්වැන්නන් ලිවීමටමය යන ජන ජනප්‍රවාදයක් ද ඇත.

අටුවා විස්තරය

විනය පිටකය

	පෙළ	අටුවාව	කර්තෘ	කාලය
උභය විභංග	1 පාරාජිකා පාළි	1 ආණා දෙසනා සමන්තපාසාදිකා	බුද්ධඝෝෂ හිමි	5වන ශ.ව.
	2 පාවිත්තිය පාළි	2 යථාපරාධ සාසන විනය අවිද්වැන්නා		
බන්ධක	3 වුද්දල වග්ග පාළි	3 සංවරාසංවර කර්ම		
	4 මහාවග්ග පාළි			
පරිවාර	5 පරිවාර පාළි			
		හික්කුපාතිමොක්ඛ කභිබා විතරණී	බුද්ධඝෝෂ හිමි	5වන ශ.ව.
		හික්කුණී පාතිමොක්ඛ (මාතිකට්ඨ කර්ම)		

අභිධර්ම පිටකය

1 ධම්මසංගහිප්පකරණ	1 පරමසු දේසනා	අපාසාලිනී	බුද්ධඝෝෂ හිමි	5වන ශ.ව.
2 විභංගප්පකරණ	2 යථාධම්ම සාසන	සම්මොහ විනෝදනී	බුද්ධඝෝෂ හිමි	5වන ශ.ව.
	3 නාමරූප පරිච්ඡේද කර්ම			
3 කර්මවිත්තූප්පකරණ			බුද්ධඝෝෂ හිමි	5වන ශ.ව.
4 පුද්ගලපඤ්ඤාප්පකරණ				
5 ධාතුකර්මප්පකරණ	පරමපරිපතී			
6 යමකප්පකරණ	පඤ්චප්පකරණවිද්වැන්නා			
7 පටිඨානප්පකරණ				

සූත්‍ර පිටකය

1 දීඝනිකාය 1 වොහාරා දේශනා	සුමංගල විලාසිනී	බුද්ධසෝඡ හිමි	5වන ශ.ව.
2 මජ්ඣිමනිකාය 2 යථානුලෝමසාසන	පපඤ්ච සුදනී	බුද්ධසෝඡ හිමි	5වන ශ.ව.
3 සංයුක්තනිකාය 3 දිවිපී විනිවේදන කථා	සාරත්ථප්පකාසිනී	බුද්ධසෝඡ හිමි	5වන ශ.ව.
4 අංගුත්තරනිකාය	මනෝරථපුරඤ්ඤි	බුද්ධසෝඡ හිමි	5වන ශ.ව.
5 බුද්දක නිකාය			
1 බුද්දකපාඨ පරමසු ජොතිකා		බුද්ධසෝඡ හිමි	5වන ශ.ව.
2 ධම්මපද ධම්මපදධා කථා		බුද්ධසෝඡ හිමි	5වන ශ.ව.
3 උදාන පරමසු දීපනී		ධම්මපාල ආචාර්ය	5වන ශ.ව.
4 ඉතිවුත්ත පරමසු දීපනී		ධම්මපාල ආචාර්ය	5වන ශ.ව.
5 සුත්තනිපාන පරමසු ජොතිකා		බුද්ධසෝඡ හිමි	5වන ශ.ව.
6 විමානවත්ථු පරමසු දීපනී		ධම්මපාල ආචාර්ය	5වන ශ.ව.
7 ජෙන වත්ථු පරමසු දීපනී		ධම්මපාල ආචාර්ය	5වන ශ.ව.
8 ථේර භාරා පරමසු දීපනී		ධම්මපාල ආචාර්ය	5වන ශ.ව.
9 රෙථී භාරා පරමසු දීපනී		ධම්මපාල ආචාර්ය	5වන ශ.ව.
10 ජාතක ජාතකට්ඨකථා		බුද්ධසෝඡ හිමි	5වන ශ.ව.
11 නිද්දේස (වුල්ල-මහා)	සද්ධම්ම ජොතිකා	උපසේන ආචාර්ය	6වන ශ.ව.
12 අපදාන (ථේර-රෙථී)	විසුද්ධ ජන විලාසනී	මහානාම ආචාර්ය	7වන ශ.ව.
13 පටිසම්භිදා මග්ග	සද්ධම්මජපකාසිනී	ධම්මපාල ආචාර්ය	5වන ශ.ව.
14 බුද්ධචංස	මදුරත්ථප්පකාසිනී	බුද්ධදත්ත හිමි	5වන ශ.ව.
15 වරියාපිටක	පරමසු දීපනී	ධම්මපාල ආචාර්ය	5වන ශ.ව.
	විසුද්ධි මග්ග	බුද්ධසෝඡ හිමි	5වන ශ.ව.
නෙත්තිජපකරණ නෙත්ති අට්ඨකථා		ධම්මපාල ආචාර්ය	5වන ශ.ව.
චතුෂාණවාරපාළි චතුෂාණවාර අට්ඨකථා		ආනන්ද ව්‍යවහන	8වන ශ.ව.

බුද්ධසෝඡ හිමියන් විසින් පාළියට නොනගන ලද අට්ඨ කථා පාළියට නගන ලද්දේ බුද්ධදත්ත ධම්මපාල උපසේන සහ මහානාම තෙරවරුන් විසින්ය.

බුද්ධදත්ත හිමි

බුද්ධසෝඡ හිමියන්ගේ සමකාලීනයෙකි. මධුරත්ථ විලාසිනී නම් බුද්ධචංශ අටුවාව උන්වහන්සේ ලියා ඇත.

උපසේන හිමි

සද්ධම්මචේතනිකා නම් නිද්දේශ අවිධිකථාව මහාපරිචේතවාසී උපසේන හිමියන් විසින් කරන ලදී.

මහානාම හිමි

පටිසම්භිදාමග්ග අවිධිකථාව වන සද්ධම්මචේතනාසනිය මුත්තන්තේ විසින් ලියන ලදී.

ධම්මපාල හිමි

පරමත්ථදීපනී අවිධිකථා - උදාන - ඉතිවුත්තක - විමානවත්ථු - ප්‍රේතවත්ථු - ථෙර ථෙරී ගාථා අවිධිකථා මුත්තන්තේ ලියන ලදී.

මෙම අවිධිකථාවන් උගෙන ඒවා ආරක්ෂා කළ අය අවිධිකථිකා නමින් හඳුන්වා ඇත. අවිධිකථාවරියා යනු අවිධිකථා සම්පාදනය කළ ආචාර්යවරයෝය. ආචරිය වාද, ආචරිය මත, ආචරිය වාද යන නම්වලින් කියවෙන්නේ අවිධිකථාවන් මැයි.

අවිධිකථාවන් පිළිබඳ විවිධ විචේචන හා මතවාද උගතුන් අතර පවතී. මෑතකාලීන වියතුන් අතුරින් අග්ගමහාපණ්ඩිත පොල්වත්තේ බුද්ධදත්ත හිමියෝ එවැනි විචේචකයෙකි. උත්තන්තේගේ අටුවා පරීක්ෂණ නම් පොතෙන් එවැනි විචේචන ඉදිරිපත් කර ඇත. අටුවාකථා බුදුන් වහන්සේගේ දේශනා නොවන බව කවුරුත් පිළිගනිති. අටුවාචාරීන් වහන්සේලා අතරද විවිධ මතභේද තිබූ බව දක්නට ඇත. වසර හත්අට සියයක් ගෙන ආ ලිඛිතව නොතිබූ අර්ථ කථා සාහිත්‍යයට එවැනි දේ ඇතුළත් වන්නට පහසුකම් තිබේ. මිහිඳු හිමියන් විසින් ගෙන එන ලද පාළි විචරණ මහාවිහාරික භික්ෂූන් විසින් සිංහලට පරිවර්තනය කොට එම හෙළටුවා පස්වන සියවසේ බුද්ධඝෝෂ හිමියන් විසින් නැවත පාළි භාෂාවට පරිවර්තනය කළ බව පිළිගත් සම්ප්‍රදායයි. මේ තැන්වලදී එම මතිමතාන්තර ඇතුළත් වන්නට ඇති බව සිතිය යුතුය.

මහාවිහාරීය සම්ප්‍රදාය එකකි. අභයගිරි ජේතවන පරමපරා හිද එවැනි සම්ප්‍රදායන් පැවතුණු බවට සැකයක් නැත. ස්වකීය පාරම්පරික මතවලට පටහැනි සූත්‍ර ධර්මයන් පෙළෙහි ඇති බව දැන දැන් සිය මතය

තහවුරු කරනු සඳහා ඒවා මදකිනිදු වෙනස් නොකර, ඉවත් නොකර, සංගායනාවලදී පැවති තත්ත්වයෙන්ම ත්‍රිපිටකය රැකගෙන ඒම ගැන මහාවිභාජිය පරමපරාවට බෞද්ධයාගේ ප්‍රණාම පූර්වක ගෞරවය හිමිවිය යුතුය.

මේ අන්දමින් පැවතගෙන ආ අවිධිකථා අපේ භාමුදුරුවරු තවත් වර්ෂ සිය ගණනක් තම ආරාමවල පොත්ගල්වල තබා පුස්තකාලවල තැන්පත්කොට උදේ සවස සුවද දුම් අල්ලා ධර්ම ගෞරවයෙන් ධර්ම රත්නය රැකගෙන ආහ. අනගාරික ධර්මපාලතුමාගේ ජාතික ආගමික වැඩපිළිවෙළ ආරම්භ වීමෙන් පසුව එතුමාගේම පවුලේ නෑයන් විසින් අවිධිකථා මුද්‍රණය කිරීමේ වැඩපිළිවෙළ ආරම්භ කර ඇත. ඒ ධර්මපාලතුමා විසින් ඇතිකරන ලද ආගමික ප්‍රබෝධයේ එක් ආභාෂයකි. 1916 ජූලි 05 දින ත්‍රිපිටක මුද්‍රණසභා නම් ආයතනයක් සයිමන් ඇලෙක්සැන්ඩර් හේවාචිතාරණ මහතුන්ගේ මැදහත්වීමෙන් කොල්ලුපිටියේ පාම් හවුස්හි පිහිටුවා ඇත. 1929 ජූනි 29 දින මෙම ත්‍රිපිටක සභාවේ රැස්වීමක් කොළඹ ඩික්මන් පාරේ තක්සලාහිදී පවත්වා තිබේ. මෙම රැස්වීමට අති පූජ්‍ය හික්කඩුවේ ශ්‍රී සුමංගල මහා නාහිමියන්ද, රත්මලානේ ශ්‍රී ධම්මානන්ද ධර්මාලෝක නායක හිමියන්ද ප්‍රධාන පණ්ඩිත ධර්මධර හික්කුන් වහන්සේලා 25 නමක් සහභාගී වූ බව සඳහන් වේ. අනගාරික ධර්මපාලතුමා ප්‍රධාන සාසනමාමක පිරිස්ද මෙම රැස්වීමට සහභාගී වී ඇත. මෙම නායක පණ්ඩිත ස්වාමීන් වහන්සේලා එක් එක් අටුවා ග්‍රන්ථ සංස්කරණය භාරගත් බවද සඳහන් වේ.

සවිමන් හේවාචිතාරණ මහතාගේ අභාවයෙන් පසුව සෝමලතා හේවාචිතාරණ ළමාතැනි විසින් ත්‍රිපිටක මුද්‍රණය සඳහා අරමුදල පිහිටුවීය. එම අරමුදල මගින් හේවාචිතාරණ අවිධිකථා ග්‍රන්ථ සමූහය මුද්‍රණය කර ඇත. ආගම ධර්මය, ඉතිහාසය, පුරාවිද්‍යාව, සාහිත්‍යය ආදී ශ්‍රී ලංකා සංස්කරණ විවිධ ක්ෂේත්‍රයන් පර්යේෂණාත්මක අධ්‍යයනවලට යොමු කරමින් ශාස්ත්‍රීය පොතපත සපයා සංස්කෘතිය පිළිබඳව අවබෝධයක් ජනතාවට ලබාදීමේ අරමුණින් 1845 දී ආරම්භ කළ ශ්‍රී ලංකා රාජකීය ආසියාතික සමිතියේ සිංහල අවිධිකථා සිංහලට පරිවර්තනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය මගින් පොත් දහසක් මුද්‍රණය කිරීම මහඟු කාර්යයකි.

අභාවයට යන පැරණි බෞද්ධ පොත්පත් හා අලුතින් ලියැවෙන බෞද්ධ පොත්පත් මුද්‍රණය කරවීමත් ඉංග්‍රීසි බෞද්ධ පොත්පත් සිංහලට

පරිවර්තනය කර මුද්‍රණය කිරීමත් පරපුරෙන් පරපුරට බුද්ධ ධර්මය ගෙන යාමත් බෞද්ධ සංස්කෘතියේ ආරක්ෂාවත් සඳහා පිහිටුවා ඇති අප ආයතනය වන බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය මගින් බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටකයේ පුනර්මුද්‍රණය නිමවීමෙන් පසු අවියකථා සිංහලට පරිවර්තනය කොට මුද්‍රණය කිරීමට ප්‍රතිපත්ති සකස් කරන ලදී. සිංහලෙන් මුද්‍රණය අවසන් කොට අටුවා කථා ඉංග්‍රීසියට පරිවර්තනය කර මුද්‍රණය කිරීම අපේ අදහසයි.

“කථා පවත්තිනී” නම් පාඨයක් ත්‍රිපිටකයේ අංගුත්තර නිකායේ සඳහන් වෙයි. ධර්මදේශකයා පෙළක් අටුවාවත් දැනී නම් දහම් අසන්නා පෙළක් අටුවාවත් දැනී නම් දහම් දෙසන්නාත් අසන්නාත් දෙදෙනාම පෙළක් අටුවාවත් දැනීම එම ධර්ම දේශනාව සාර්ථක දේශනාවක් වන බව මෙහි සාමාන්‍ය අදහසයි. තථාගත ධර්මය වඩාත් ප්‍රකට වීම විවෘත වීම එහි පැවැත්මට හා උත්තරීතර භාවයට හේතුවන බව සඳහන්ය. මෙම කරුණු පිළිබඳ විමසිලිමත් වනවිට අවියකථා පරිවර්තනයේ හා මුද්‍රණයේ අවශ්‍යතාව වඩාත් පැහැදිලි වන්නේය. එයට අමතරව විශ්ව විද්‍යාලවල පාළි හා බෞද්ධ අධ්‍යයනාංශවල උසස් අධ්‍යාපනය ලබන ශිෂ්‍යයන්ට විෂය නිර්දේශානුකූල අවියකථාවල සිංහල පරිවර්තන නොමැතිකමේ බාධාවද, එම ගුරු ශිෂ්‍ය දෙපිරිසටම මේ මගින් දුරු කිරීමද අපේ පරමාර්ථයකි.

අපගේ ඉල්ලීමද පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත වැළඹිටියාවේ කුසලධම්ම නාහිමියන්ගේ අනුශාසනාවද අනුව අටුවා කථා සිංහලට පරිවර්තනය කර මුද්‍රණය කරවීමේ භාරදූර කර්තව්‍යය ශ්‍රී ලංකා ජනරජයේ වර්තමාන ආගමික අමාත්‍යාංශය මගින් ඉතාම කෙටි කාලයක් තුළ අවසන් කිරීම සඳහා අපට පවරන ලදී. බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක පුනර් මුද්‍රණය මගින් අප දැක්වූ ආදර්ශයත් ගොඩනැගූ විශ්වාසයත් මෙයට හේතු වූ බව නිසැකය. මෙම කාර්යය අපට පැවරීම පිළිබඳව ශ්‍රී ලංකා ජනරජයේ ගරු ජනාධිපතිතුමන්ට, ගරු අගමැතිතුමන්ට, ගරු බුද්ධශාසන නියෝජ්‍ය ඇමතිතුමන්ට, ආගමික අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් මහතාට සහ අමරහේවා මද්දුම මහතාට ද අපේ කෘතඥතාවය, පුණ්‍යානුමෝදනාපූර්වකව පළකරමු.

අටුවා පරිවර්තනයේදී ආමිෂ ලාභයම නොව ශාසනික සේවයම සලකා එක් එක් පොත භාරගෙන මැනවින් සිංහලට පරිවර්තනය කරදුන් පණ්ඩිත ස්වාමීන් වහන්සේලාට ද, උගත් ගිහි මහතුන්ට ද අපගේ

කෘතඥතාව හිමිවේ. සිංහල අටුවා පරිවර්තන සමීක්ෂණය කළ උගත් ගිහි පැවිදි දෙපිරිසටම අපගේ කෘතඥතාව හිමිවේ.

අටුවා කථා පරිවර්තන කාර්යය සම්බන්ධීකරණය කරමින් කටයුතු කළේ විජිතනන්ද සරත්චන්ද්‍ර මහතාය. එම ග්‍රන්ථාවලිය මුද්‍රණය කරවීමේ කාර්යය භාරවූයේ අප ආයතනයේ මුද්‍රණ කටයුතු අධ්‍යක්ෂ පාලිත ලියනගේ මහතාටය. මෙම මහත්වරු දෙපළම ඉතා උනන්දුවෙන් මෙම කටයුතුවල නියැලීම පිළිබඳව එම මහත්වරුන්ටද මාගේ කෘතඥතාවය පළවේ. මෙයට අමතරව මෙම කාර්යයට හොඳහිතීන් අවංකව සහාය දුන් සියලු දෙනාටම පින් පුරවමින් ආසිරි පතමිහ.

මෙයට,

ශාසනස්ථිතිකාමී,

කීර්ම විමලජෝති ස්ථවිර,

අධ්‍යක්ෂක, බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය,

නැදිමාල, දෙහිවල.

බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානයේ අට්ඨකථා පරිවර්තක මණ්ඩලය

පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත අම්බලන්ගොඩ ශ්‍රී සුමංගල නායක මාහිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත යටගම ධම්මපාල අනුනායක මාහිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත ආදාවල දේවසිරි නායක මාහිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත තුඹුල්ලේ ධම්මානන්ද නායක මාහිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත යාලේගම වන්දකිත්ති හිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත මැදඋයන්ගොඩ විජයකිත්ති හිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත වටගෙදර විමලබුද්ධි හිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත විදුරුපොල ආනන්ද හිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත මැස්ටියේ උපනන්ද හිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත හත්තොටුවේ ඉන්දරනත හිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත පල්ලේගම සමිත හිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත මාවනානේ සෝමිත්ත හිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත බලපිටියේ සිරිසිවලි හිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත පැපිලියානේ සුමිත්ත හිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත බමුරුගම ධම්මවංස හිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත මැදගම්පිටියේ විජිතධම්ම හිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත අම්පාරේ ධමෙමාදය හිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත පන්තල සුමේධ හිමිපාණන් වහන්සේ
 පූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත තුඹුල්ලේ ධම්මානන්ද නායක හිමිපාණන් වහන්සේ

රාජකීය පණ්ඩිත	කීර්ති නාරම්පනාව මහතා
ශාස්ත්‍රවේදී	ඇන්.එච්. පෙරේරා මහතා
පණ්ඩිත	ජේ.පී. නිමල්ලාල් රංජිත් මහතා
පණ්ඩිත	ටී.ඒ. ජයතිලක මහතා
පණ්ඩිත	ඒ.ඇම්.ඩී.වයි. සරත්වන්ද අමරතුංග මහතා
පණ්ඩිත	එච්.පී.ඇස්. නිශ්ශංක මහතා

පණ්ඩිත	බී.ඇම්.පී. බාලසුරිය මහතා
පණ්ඩිත	සෝමරත්න ගම්ලත් වෙලගෙදර මහතා
පණ්ඩිත	දයා ගුණසේකර මහතා
පණ්ඩිත	ඩබ්ලිව්. ඇල්.පී. ධර්මදාස මහතා
පණ්ඩිත	ජිනදාස ගොඩකන්ද මහතා
පණ්ඩිත	ලසිත් නලන්ත මහතා
පණ්ඩිත	පී.ඇල්.කේ. පෙරේරා මහතා

සම්බන්ධීකරණය:- විජිතනන්ද සරත්චන්ද්‍ර මහතා

බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානයේ
අවිධිකථා පරිවර්තක සමීක්ෂණ මණ්ඩලය

1. පූජ්‍ය මැදගම්පිටියේ විජිතධම්ම හිමිපාණන් වහන්සේ
(පේරාදෙණිය ශ්‍රී ලංකා විශ්වවිද්‍යාලයේ කථිකාචාර්ය)
2. පූජ්‍ය කොටියාගල උපරතන හිමිපාණන් වහන්සේ
(කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලයේ කථිකාචාර්ය)
3. පූජ්‍ය මැදඋයන්ගොඩ විජයකිත්ති හිමිපාණන් වහන්සේ. (ශාස්ත්‍රපති)
4. පූජ්‍ය ඇස්වත්තේ රේවත හිමිපාණන් වහන්සේ. (ශාස්ත්‍රපති)
5. පූජ්‍ය අම්පාරේ ධමමාදය හිමිපාණන් වහන්සේ. (දර්ශනපති)
6. හේමවන්ද්‍ර දිසානායක මහතා. (ශාස්ත්‍රවේදී)
7. පණ්ඩිත දයා ගුණසේකර මහතා (රාජ්‍ය භාෂා දෙපාර්තමේන්තුව)
8. පණ්ඩිත ඒ ලසිත් නලන්ත මහතා (රාජ්‍ය භාෂා දෙපාර්තමේන්තුව)
9. පණ්ඩිත සිරිමෙවන් සේනක මහතා (ශාස්ත්‍රවේදී)
10. අභිධර්මාචාර්ය බුද්ධික විජේසිංහ මහතා (ශාස්ත්‍රවේදී-විද්‍යාවේදී)

පටුන

	ජාතකය	පිටුව
ප්‍රකීර්ණක නිපාත වර්ණනාව		
14-01	සාලිකේදාර ජාතකය	01
14-02	වන්දනානිකර ජාතකය	08
14-03	මහා උක්කුස ජාතකය	15
14-04	උද්දාලක ජාතකය	24
14-05	භිස ජාතකය	32
14-06	සුරුඵ ජාතකය	43
14-07	පක්ඛපෝසථ ජාතකය	54
14-08	මහා මෝර ජාතකය	62
14-09	තච්ඡසුකර ජාතකය	71
14-10	මහා වාණිජ ජාතකය	79
14-11	සාධීන ජාතකය	85
14-12	දස බ්‍රාහ්මණ ජාතකය	91
14-13	භික්ඛා පරම්පරා ජාතකය	101
විසිවන නිපාත වර්ණනාව		
15-01	මාතංග ජාතකය	107
15-02	චිත්ත සම්භූත ජාතකය	122
15-03	සිවි ජාතකය	134
15-04	සිරිමන්ද ජාතකය	146
15-05	රෝහන්තමීග ජාතකය	147
15-06	චූළ හංස ජාතකය	158
15-07	සන්තිගුම්බ ජාතකය	167

15-08	හල්ලාටිය	ජාතකය	175
15-09	සෝමනස්ස	ජාතකය	183
15-10	වම්පෙය්‍ය	ජාතකය	193
15-11	මහාපලෝහන	ජාතකය	204
15-12	පඤ්ච පණ්ඩිත	ජාතකය	215
15-13	හත්ථිපාල	ජාතකය	216
15-14	අයෝසර	ජාතකය	233

නිස්වන නිපාත වර්ණනාව

16-01	කිං ඡන්ද	ජාතකය	244
16-02	කුම්භ	ජාතකය	256
16-03	ජයද්දිස	ජාතකය	266
16-04	ඡද්දන්ත	ජාතකය	281
16-05	සම්භව	ජාතකය	302
16-06	මහා කපි	ජාතකය	315
16-07	දකරක්ඛස	ජාතකය	324
16-08	පණ්ඩරක	ජාතකය	325
16-09	සම්බුලා	ජාතකය	338
16-10	ගන්ධනින්ද්‍රක	ජාතකය	350

ජාතකට්ඨ කථාව

පස්වෙනි කොටස

නමෝ තසස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධසස

ඒ භාග්‍යවත් වූ අරහත් වූ සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේට
නමස්කාරය වේවා !

ප්‍රකීර්ණක නිපාත වර්ණනාව

14.1

සාලිකේදාර ජාතකය

සම්පන්නං සාලිකේදාරං යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ දෙවිරම් වෙහෙරෙහි වාසය කරන සේක් මව පෝෂණය කළ හික්‍ෂුචක අරහයා දේශනා කළ සේක. ප්‍රවෘත්තිය සාම ජාතකයෙහිදී පැහැදිලි වන්නේය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ එම හික්‍ෂුච කැඳවා "මහණ, ඔබ ගිහියන් පෝෂණය කරහි" යනු ඇත්තදැයි විමසා "ස්වාමීනි සත්‍යයයි" කී කල්හි ඔවුහු ඔබගේ කවුරුන් වහුදැයි, ස්වාමීනි, මගේ මව්පියවරු යයි කී කල්හි මහණ, මැනවි. පැරණි පඩුවෝ තිරිසන්තු වී ගිරා යෝනියෙහි ඉපිදද වයසට ගිය මව්පියන් කැඳැල්ලෙහි හොවා මුවතුඩින් ගොදුරු ගෙනවුත් පෝෂණය කළාහුයයි කියා අතීත කථාව ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි රජගහනුවර මගධ රජු රාජ්‍යය කරවයි. එකල්හි නුවරින් ඊසාන දිශාවෙහි සාලිඤ්ඤ නම් බ්‍රාහ්මණ ගමක් විය. එහි ඊසාන දිග මගධ ක්‍ෂේත්‍රයයි. එහි සාලිඤ්ඤ ගම්වැසි කෝසිය ගෝත්‍රනම් බමුණා කිරිය දහසක් පමණ කෙතක් ගෙන හැල් වැපිරවීය. සඟ්‍ර වැඩුන කල්හි වැට ශක්තිමත් කරවා කිසිවෙකුට කිරිය පණසක් පමණ කිසිවෙකුට කිරිය සැටක් පමණදැයි මෙසේ කිරිය පන්සියයක් පමණ කෙන ආරක්ෂාව පිණිස තමාගේ මිනිසුන්ට දී සෙසු පන්සියයක් පමණ කුඹුර වැටුප් දී එක් සේවකයෙකුට දුන්නේය. හෙතම එහි කුටියක් කර රැ දවල් වාසය කරයි. කෙතට ඊසාන කොටසෙහි එක් පර්වත සමබ්මිහි මහන් වූ ඉඹුල් වනයකි. එහි බොහෝ වූ සිය ගණන් ගිරව් වාසය කරති.

එකල්හි බෝසත් තෙමේ ඒ ගිරා සමූහයෙහි ගිරා රජුගේ පුත්‍රයා වී උපන්නේය. හෙතම (තරුණ) වයසට පත්වූයේ මනා වූ රූප ඇතියේ ශක්තිමත් වූයේ ගැල් නැබක් පමණ වූ ශරීර ඇත්තේ විය. ඉක්බිති ඔහුගේ පියා මහඵ කාලයෙහි "දැන් මම දුර යන්නට නොහැක්කෙමි. ඔබ මේ පිරිස පරිහරණය කරවයි රාජ්‍යය පවරා දුන්නේය. හෙතම දෙවන දවස් පටන් මව්පියන්ට ගොදුරු පිණිස යන්නට නොදුන්නේය. ගිරා සමූහයා පිරිවරා හිමාලයට ගොස් ස්වාභාවික විල් ඇති හැල් වනයන්හි ඇතිතාක් හැල් කා පෙරළා පැමිණෙන කල්හි මව්පියන්ට ප්‍රමාණවත් ගොදුරු රැ ගෙන ගොස් මව්පියන් පෝෂණය කරයි.

ඉක්බිති එක් දිනයක ගිරව් ඔහුට මෙසේ දැන්වූවාහුය. පෙර මෙකල්හි මගද ක්‍ෂේත්‍රයෙහි හැල් පැසේ. දැන් කවරක් වීද යනුවෙනි. "එසේනම් දනුව"යි ගිරව් දෙදෙනෙක් (එහි) යැවූහ. ගිරව් ගොස් මගධ ක්‍ෂේත්‍රයෙහි බසින්නාහු වැටුපට රක්ෂා වූ ඒ පුරුෂයාගේ කුඹුරෙහි බැස හැල් කා එක් හැල් කරලක් ගෙන ඉඹුල් වනයට ගොස් හැල් කරල බෝසතුන්ගේ පාමුල හෙලා එහි මෙබඳු වූ හැල් (ඇතැ)යි කීවාහුය. හෙතම දෙවන දවස්හි ගිරා සමූහයා පිරිවරන ලද්දේ එහි ගොස් ඒ කෙනෙහි බැස්සේය. ඒ පුරුෂයා ගිරවුන් හැල් කන කල්හි ඔබ්බොබ දුවගොස් වලක්වනු ලබන්නේද වලක්වාලන්නට නොහැකි වෙයි. සෙසු ගිරව් හැල් කා හිස් වූ මුවෙන්ම ආපසු යති. ගිරා රජ වූ කලී හැල් කරල් බොහොමයක් එකතු කරගෙන ගොස් මව්පියන්ට දෙයි. ගිරව් දෙවන දවස් පටන් එහිම හැල් කැහ.

ඉක්බිති ඒ පුරුෂයා ඉදින් මොවුහු අන් දින කීපයක් මෙසේ කන්ද කිසිවක් (ඉතිරි) නොවේ. බමුණා හැල් මිල තීරණය කර මා ණයකරුවෙකු කරන්නේය, ගොස් ඔහුට දන්වමිසි හෙතම හැල්කරල් මිටක් සමග එවැනි වූ පඬුරුද ගෙන බමුණා දැක වැද එකත්පසෙක සිටියේ "එම්බා පුරුෂය, කිම හැල් කෙත සමාද්ධිමත් දැයි කියා ගාථා දෙකක් කීවේය.

සමපනනං සාලිකේදාරං - සුවා භුඤ්ජනති කොසිය
පටිවෙදෙමි තෙ බුහෙම - න නං වාරෙතු මුසසහෙ

1. කෝසිය ගෝත්‍රික බ්‍රාහ්මණය, හැල් කෙත සමාද්ධිමත්ය. (එකකුදු වුවත්) ගිරව් කති. එය වලකාලන්නට නොපොහොසත් වෙමි. බ්‍රාහ්මණය, ඔබට (එය) දන්වමි.
2. එහි ගිරවුන් අතර බෙහෙවින් දැකුම්කළු එක් පක්‍ෂියෙක් (ගිරවෙක්) වෙයි. ඔහු රිසි සේ හැල් කා තුඩින් රැගෙන ද යයි.

එහි සමපනනං යනු පිරිපුන්, විකල්පයකින් තොර. කේදාරං යනු කෙතයි. සබ්බ සුඤ්ජා යනු සියළු කොටස්වලින් සුන්දර වූයේයි. රතු වත් තුඩ ඇත්තේය. ඔලිද ඇට සමාන ඇස් ඇත්තේය. රතු වත් පා ඇත්තේය. රේඛා තුනකින් වටකරන ලද ගෙල ඇත්තේ වෙයි. මහත් වූ මොණරෙක් පමණ වේ. හෙතම ඇති තාක් හැල් කා සෙස්ස තුඩින් ගෙන යයි යි.

බමුණා ඔහුගේ කථාව අසා ගිරා රජු පිළිබඳව සෙනෙහ උපදවා කුඹුරු රකින්නා විචාළේය. "එම්බා පුරුෂය, පුඩු හෙලන්නට දන්නෙහිදැයි" එසේය දනිමි. ඉක්බිති ඔහුට ගාථාවකින් (මෙසේ) කීවේය.

ඒ පක්‍ෂියා යම් සේ බැදේද එවැනි පුඩු අටවා තබන්නා. ඔහු ජීවග්‍රාහයෙන් අල්ලාගෙන මා සමීපයට ගෙන එව.

එහි ඔඬ්ඬනතු යනු උගුල් අටවවු. වාලපාසානි යනු අස් කෙඳි ආදී රැහැණින් කළ පුඩු. ජීවඤ්චනං යනු ජීවත් වන්නා වූම ඔහු.

ඒ අසා කෙත රකින්නා හැල් අගය කර ණයකරුවෙකු නොකළ බැවින් සතුටු වූයේ (පෙරළා) ගොස් අස්කෙඳි ගොතා අද මෙතන්හි

බසින්තේ යයි ගිරා රජු බස්නා තැන සලකා දෙවන දවස්හි වා පහරින් හැසිරෙන්නක් කොට පුඩුව එල්ලා ගිරවුන්ගේ පැමිණීම බලමින් කුටියෙහි හුන්නේය. ගිරා රජුද ගිරා පිරිස පිරිවරන ලද්දේ අවුත් ලොල් බැවින් තොර හැසිරීම් ඇති හෙයින් ඊයේ කෑ තන්හි අටවන ලද පුඩුවෙහි පය පිවිසවන්නේම බටුයේය. හෙතම තමාගේ බැඳුන බව දැන සිතිය. ඉදින් මම දැන්ම (පුඩුවෙහි) බැඳුන හෙයින් කරන්නා වූ නාදය කරන්නෙමිද, නෑදෑයෝ බියෙන් තැති ගන්නාහු ගොදුරු නොගෙනම පලා යත්. යම්තාක් මොවුන්ගේ ගොදුරු ගැනීම වේද, එතෙක් ඉවසන්නෙමි. අනතුරුව ඔවුන් ගොදුරු කා අවසන් වූ බව දැන, මරණ බියෙන් තැතිගත්තේ (පුඩුවෙහි) බැඳුන ගිරා රජු තමන් බැඳුනු බව දක්වා තුන් යලක් හඬ නැගීය. සියලු ගිරවු ඉගිල ගියහ. ගිරා රජු මෙපමණක් මගේ ඤාතීන් අතර හැරී බලන්නෙකුද නැත. මවිසින් කවර නම් පාපයක් කරන ලදැයි විලාප කියනුයේ

4. මේ පක්ෂිහු (හැල්) අනුභව කොට (පැන්) බී ඉගිල යත්. (මම) හුදකලාව පුඩුවෙන් බැඳුනේ වෙමි. මවිසින් කවර පවක් කරන ලදද? යන ගාථාව කීවේය.

කෙත් පල්ලා ගිරා රජුගේ පුඩුවෙහි බැඳීමෙන් කළ නාදයද ගිරවුන්ගේ අහසෙහි ඉගිලෙන ශබ්දයද අසා කවරක්දැයි කුටියෙන් බැස පුඩුව තිබූ තැනට ගොස් ගිරා රජු දැක යමෙකු වෙනුවෙන්ම මවිසින් පුඩුව තබන ලදද ඔහුම බැඳුනේ යයි සතුටු සිත් ඇත්තේ ගිරා රජු පුඩුවෙන් මුදා පාද දෙක එකට කර බැඳ සාලිත්දිය ගමට ගොස් ගිරා පැටියා බ්‍රාහ්මණයාට දුන්නේය. බ්‍රාහ්මණයා බලවත් ස්නේහයෙන් මහ බෝසතුන් දෙඅතින් දැඩිව ගෙන ඇකයෙහි හිඳුවා ඔහු සමග කථාබහ කරන්නේ ගාථා දෙකක් කීවේය.

5. ගිරව, අන් ගිරවුන්ගේ බඩට වඩා ඔබේ බඩ ඉතා මහත් වුවා විය යුතුය. කැමති පරිදි හැල් කා තුඩින්ද ගෙන යන්නෙහිය. (එනිසාය)

6. ගිරව, එහි කොටුවක් පුරවන්නෙහිද? (නැතහොත්) මා සමග තොපගේ වෛරයක් වේද? යහළුව, කොහි හැල් තැන්පත් කරනිදැයි විමසන්නා වූ මට කියව.

එහි උදරං භූත යන අනිකුන්ගේ බඩ බඩක්මය. ඔබගේ බඩ වූ කලී මහත් වූ බඩක් යයි සිතමි. තසු යනු ඒ ඉඹුල් වනයෙහි. පූරෙසී යනු වැසිකාලය සඳහා පුරවයිද? නිධියසී යනු තැන්පත් කරතිද? තැන්පත් කොට තබතිද?

ඒ අසා ගිරා රජු මිහිරි මිනිස් බසින් සත්වන ගාථාව කීවේය.

7. කෝසිය බමුණ, ඔබ සමග මගේ වෛරයක් නැත. මට කොටුවක්ද නැත. ඉඹුල් ගසට පැමිණ ණයක් මුදුම්. ණයක් දෙමි. එහි නිධානයක්ද නිදන් කරමි. (මෙය) මෙසේ දනුව.

එහි ඉණං මුඤ්චාමිණං දමමි යනු ඔබගේ හැල් වී ගෙන ගොස් ණයක් මුදන්නෙමිද දෙන්නෙමිදැයි කියයි. නිධිමසී යනු ඒ ඉඹුල් වනයෙහි අනුගාමික නිධානයක් නිදන් කරමි.

ඉක්බිති බමුණා ඔහුගෙන් විචාළේය.

8. තොපගේ ණය දීම කෙබඳුද? ණයෙන් මිදීමද කෙබඳුද? නිධානයක් තැන්පත් කිරීම කෙබඳුදැයි කියව. අනතුරුව පුඩුවෙන් මිදෙන්නෙහිය.

එහි ඉණදානං යනු ණය දීම. නිධිං නිධානං යනු නිධානයක තැන්පත් කිරීමයි.

බමුණා විසින් මෙසේ විමසන ලද ගිරා රජු ඔහුට (ඒ කරුණ) පැහැදිලි කරමින් ගාථා සතරක් කීවේය.

9. කෝසිය බමුණ, හට නොගත් පියාපත් ඇති, ළදරු වූ පුත්‍ර පැටවු මට සිටිති. මා පෝෂණය කළ ඔවුහු ඔවුන් ඇත්දැඩි කරති. එහෙයින් ඔවුනට ණය දෙමි.

10. මගේ මවද පියාද වෘද්ධයහ. දිරා ගියෝය. පහව ගිය යොවුන් බව ඇත්තාහ. ඔවුනට තුඩෙන් (හැල් කරල්) ගෙන ගොස් පෙර ණය මුදුම්.

11. එහි නැසුන පියාපත් ඇති අතිශයින් දුර්වල වූ වෙනත් පක්ෂිහු වෙති. පිං කැමැත්තේ ඔවුන්ටද දෙමි. නුවණැත්තෝ එය නිධානයකැයි කියත්.

12. කෝසිය බමුණ, මගේ ණය දීම මෙබඳුය. මගේ ණයෙන් මිදීමද මෙබඳුය. කියන ලද නිදන් නිධානයද මෙසේ දනුව.

එහි භාතුන යනු ගෙන ගොස්, තං නිධිං යනු ඒ පිංකම අනුගාමික පුණ්‍ය නිධානය නමැයි පණ්ඩිතයෝ කියත්. නිධිං නිධානං යනු නිධානයක් තැන්පත් කිරීමයි. නිධි නිධානං යනුද පෙළයි. මෙම අරුත්මැයි.

බමුණා මහබෝසතුන්ගේ දැනැමි කථාව අසා පැහැදුන සිත් ඇත්තේ ගාථා දෙකක් කීවේය.

13. මේ පසමියා යහපත්ය. ඉතා දැනැමිය. ඇතැම් මිනිසුන් අතරද මේ ධර්මය නොපවතී.

14. සියලු නෑයන් සමග කැමති පරිදි හැල් වී අනුභව කරව. ගිරව නැවතද දකිමු. ඔබගේ දැක්ම මට ප්‍රිය වෙයි.

එහි භුඤ්ජ සාලිං යනු මෙතැන් පටන් භය නැතිව අනුභව කරව යයි කිරිය දහසද ඔහුටම පවරා දෙමින් මෙසේ කීවේය. පසෙසමු යනු සිය කැමැත්තෙන් ආවා වූ ඔහු අත් දිනයන්හිදීද දකින්නෙමු යනුවෙනි.

මෙසේ මහබෝසතුන් ඇයද ප්‍රිය වූ පුත්‍රයෙකු මෙන් මොළොක් සිතෙන් බලමින් පයෙන් බැමි මුදා සියක් වර පැසවන ලද තෙලින් පා ගල්වා සොඳුරු පුටුවෙහි හිඳුවා රන් තැටියෙක ලා මි-විළඳ වළඳවා හකුරු හා වතුර පෙවීය. ඉක්බිති ගිරා රජු "අප්‍රමාද වච බ්‍රාහ්මණය"යි ඔහු කියා අවවාද කරන්නේ

15. කෝසිය බමුණ, ඔබගේ නිවෙස්හිදී කැවෙමිද බිවෙමිද වෙමි. ඔබ පිළිබඳව ඇල්මක්ද ඇති විය. බහාලූ දඬු ඇත්තන් කෙරෙහි දන් දෙව. ජරාවට පත් මාපියන් පෝෂණය කරව.

යන ගාථාව කීවේය.

එහි තවසසමමහි යනු ඔබගේ නිවෙස්හිදී, රකි යනු ඇල්මක්. ඒ බ්‍රාහ්මණයා ඒ අසා සතුටු වූ සිත් ඇත්තේ ප්‍රීති වාක්‍ය ප්‍රකාශ කරනුයේ.

16. යම්බඳු වූ මම පක්‍ෂීන් අතර උතුම්ම පක්‍ෂියා දුටුවෙමිද, (එනිසා) අද මට ඒකාන්තයෙන් ශ්‍රියා කාන්තාව පහළ වූවාය. ගිරවාගේ යහපත් වචන අසා බොහෝ වූ පිං කරමි.

යන ගාථාව කීවේය.

එහි ලකඛී යනු ඉසුරද, පිනද, ප්‍රඥාවද, ප්‍රතිකේෂ කර අටකිරියක් පමණක් ගත්තේය. බමුණා ටෑම් හිඳුවා ඒ කෙත ඔහුට පවරා දී ඇදිලි බැඳ "ස්වාමීනි, යව කඳුළු සහිත මුහුණු ඇති මව්පියන් අස්වසවයි කියා ඔහු පිටත්කර හැරියේය.

හෙතම සතුටු සිත් ඇත්තේ හැල් කරල් රැගෙන ගොස් මව්පියන්ගේ ඉදිරියෙහි හෙලා මැණියනි, පියාණනි නැගී සිටුව යයි කීහ. ඔවුහු කඳුළු සහිත මුහුණු ඇත්තෝම සිනාසෙන්නාහු නැගී සිටියාහුය. එකෙනෙහි ගිරා සමූහයා රැස්වී දේවයන් වහන්ස, කෙසේ මිඳුනෙහිදැයි විමසූහ. හෙතම ඔවුන්ට සියල්ල විස්තර වශයෙන් කීවේය. කෝසිය බමුණාද ගිරා රජුගේ අවවාදය අසා එතැන් පටන් දැහැමි ශ්‍රමණ-බ්‍රාහ්මණයන්ට මහදන් එළවීය. ශාස්තෘන් වහන්සේ ඒ කරුණ ප්‍රකාශ කරමින් අවසාන ගාථාව වදාළ සේක.

17. ඒ කෝසිය බ්‍රාහ්මණයා සතුටු සිත් ඇතිදේ, ඔදවැඩුනේ කෑමද බීමද සකස්කොට පහන් සිතින් ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන් ආහාර පානයෙන් සතුටු කරවීය.

එහි සනතපසයි යනු ගන්නා ලද බඳුන් පුරවමින් සතුටු කරවීය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ එම ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා "මහණ, මව්පියන් පෝෂණය කළ පණ්ඩිතයන්ගේ පරපුර මෙසේ යයි වදාරා සිව්සස් ප්‍රකාශ කර ජාතකය ගළපා වදාළ සේක. සත්‍ය දේශනාවසානයෙහි ඒ හික්කුළු සෝවාන් එලයෙහි පිහිටියේය. එකල්හි ගිරා සමූහයා බුද්ධ පිරිස විය. මව්පියවරු මහරජ කුලයෝ වූහ. කෞතුපාලකයා ඡන්ත ඇමතියා විය. බ්‍රාහ්මණයා ආනන්ද තෙර විය. ගිරා රජු මම ම වීම් යයි වදාළ සේක.

14.2

ව්‍යුත්පන්න ජාතකය

උපනීයතිදං මඤ්ඤා යන මෙය ශාස්තෘන් වහන්සේ කිඹුල්වත් නුවර ඇසුරුකොට නිග්‍රෝධාරාමයෙහි වාසය කරන සේක් රජ මාළිගයෙහි රාහුල මාතාවන් අරභයා දේශනා කළ සේක.

මේ ජාතකය දුරෙ නිදානයෙහි පටන් කිව යුතුය. යම් මේ නිදාන කථාවක් වේද එය යම් තාක්, ලට්ඨී වනයෙහි උරුවෙල් කාශ්‍යපගේ සිංහනාදය තෙක් අපණ්ණක ජාතකයෙහි කියන ලද අනතුරුව යම්තාක් කිඹුල්වත් පුර ගමන වේද ඒ තාක් වෙස්සන්තර ජාතකයෙහි ප්‍රකට වන්නේය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ පියාගේ මාළිගයෙහි වැඩහිඳ දන් වැළඳීම් අතර කාලයෙහි මහා ධම්මපාල ජාතකය වදාරා කරන ලද බන්ධිස ඇත්තේ රාහුල මාතා (යසෝදරා)වන් වසන තැන වැඩහිඳ ඇයගේ ගුණ වර්ණනා කරන සේක් ව්‍යුත්පන්න ජාතකය දේශනා කරමිසි රජුගෙන් පාත්‍රය ගෙන්වාගෙන අග්‍රග්‍රාවකයන් දෙදෙනා සමග රාහුල මාතාවන් වසන තැනට වැඩි සේක. එකල්හි ඇය ඉදිරියෙහි සනළිස් දහසක් නළඟතෝ වසති. ඔවුන් අතර ඤාණිය කන්‍යාවන්ගේ සංඛ්‍යාව එක්දහස් අනුවකි. ඇය තථාගතයන් වහන්සේ වැඩමවීම දැන සියල්ලෝම කෂාය වස්ත්‍රයන්ම හඳිවී යයි ඇලාට දැන්වීය. ඇලා එසේ කළාහුය. ශාස්තෘන් වහන්සේ වැඩමවා පනවන ලද ආසනයෙහි හුන් සේක. ඉක්බිති ඇලා සියල්ලෝම එකවරම මහ හඬින් හැඬූහ. මහත් වූ විලාප ශබ්දයක් විය. රාහුල මාතාව වැලඹී ශෝකය දුරුකොට ශාස්තෘන් වහන්සේට වැද රාජකීය වූ බ්‍රහ්මනින් හා ගෞරව සහිතව හුන්වීය. රජු ඇයගේ ගුණ කථාව ආරම්භ කළේය. ස්වාමීනි, මගේ ලේලිය තොප විසින් කසාවත් හදනා ලදැයි අසා කසාවත්ම ඇන්දාය. මල් මාලාදිය හරනා ලදැයි අසා මල් මාලාදිය අතහැර බිම හොවන්නීම වූවා, ඔබ පැවිදි වූ කල්හි වැන්දඹු වූවා අන් රජුන් විසින් එවන ලද පඬුරු නොගත්තාය. මෙසේ මැය ඔබවහන්සේ කෙරෙහි ස්නේහයෙන් යුත් සිත් ඇත්ති වූවාය යි ඇයගේ නන්විරු ගුණකථාව කීවේය. ශාස්තෘන් වහන්සේ, මහරජතුමනි, යම් හෙයකින් මැය දැන් මගේ අවසන් ආත්මභාවයෙහි මා කෙරෙහි සෙනෙහෙ සහිත වූවා ඇඵන සිත් ඇත්ති වූවා අනිකෙකු විසින් පාවා

ගත නොහැකි වූවා අසිරිමත් නොවේ. මැය නිරිසන් යෝනියෙහි උපන්නිද මා කෙරෙහි ඇළුන සිත් ඇත්ති අනිකේකු විසින් පාචා ගත නොහැකි වූවාම වී යයි වදාරා ඔහු විසින් අයදින ලද්දේ අතීත ප්‍රවාන්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවර බුන්මදක්ත රජු රාජ්‍යය කරවන කල්හි මහබෝසත් තෙමේ හිමවන පෙදෙසෙහි කින්තර යෝනියෙහි උපන්නේය. ඔහුගේ භාර්යාව වන්දා නම් වූවාය. ඔවුහු දෙදෙනාම වැරදි නම් රිදී පර්වතයෙහි වාසය කළාහුය. එකල්හි බරණැස් නුවර රජු පංචායුධයෙන් සන්තද්ධව හුදකලාව හිමවනට පිටිසියේය. හෙතම මුළු මස කමින් එක් කුඩා නදියක් සිහිකරමින් (නදිය භාත්පස බලමින්) මත්තට නැංගේය. වැරදි පර්වත වැසි කිඳුරෝ වැසි කාලයෙහි (පර්වතයෙන්) නොබැස පර්වතයෙහිම වසත්. ග්‍රීෂ්ම කාලයෙහි බසිත්. එකල්හි ඒ සදකිඳුරා තමාගේ භාර්යාව සමග පර්වතයෙන් බැස ඒ ඒ තත්හිදී සුවද ගල්වමින් මල්මාලා හදිමින් පොරවමින් ලියවැල් නැමති දෝලාවන්හි ක්‍රීඩා කරමින් මිහිරි හඬින් ගායනා කරමින් ඒ කුඩා නදියට පැමිණ එක් වක් වූ තැනක (නදියට) බැස ජලයෙහි මල් විසුරුවා ජලක්‍රීඩා කොට මල්මාලා හැද පොරවා රත්පටක් වන් වැල්ලෙහි මල් යහනාවක් පනවා එක් බටනලාවක් ගෙන යහනෙහි හුන්නේය. ඉක්බිති සදකිඳුරා බටනලාව වාදනය කරනුයේ මිහිරි ශබ්දයෙන් ගායනය කළේය. සදකිඳුරිය මෘදු වූ අත් නමා ඔහු සමීපයෙහි සිටිමින්ම නැටුවාය. ගායනය කළාය. ඒ රජු ඔවුන්ගේ ශබ්දය අසා පියවර ශබ්දය නොඅස්වමින් වහා අවුත් පිළිසන් තැනක සිට ඒ කිඳුරන් දැක කිඳුරිය පිළිබඳව බැඳුන සිත් ඇත්තේ ඒ කිඳුරාට විද ජීවිතක්‍ෂයට පත්කරවා මැය සමග වාසය කරන්නෙමිසි සිතා සදකිඳුරාට විද්දේය. හෙතම වේදනාවෙන් මඩනා ලද්දේ හඬමින් ගාථා සතරක් කීවේය.

උපනීයනිදං මඤ්ඤාදා - වැරදි ලොහිත මදෙන මජ්ජාමී
විජ්ඣාමී ජීවිතං පාණා - මෙ වැරදි නිරුජ්ජධනනි

1. වැරදිවේනි, මේ ජීවිතය විනාශය කරා යේ යයි සිතමි. (වැගිරෙන) ලෙසෙහි හිලෙමි. ජීවිතය අත්හරිමි. මගේ ප්‍රාණයෝ නිරුජ්ජධ වෙති.
2. මගේ ජීවිතය (නැවතී) හිදියි. මට දුකකි. මගේ හදවත දැවෙයි. අභියයිත් ක්ලාන්ත වෙමි. (මගේ මේ ශෝකය) ශෝක කරන්නා වූ

වඥාවගේ ශෝකය කරණ කොටගෙනය. එය අත් කරුණු නිසා නොවේ.

3. රත් වූ ගලක් මත දමන ලද තණ මෙන්ද, මුලින් සිඳිනා ලද වනය මෙන්ද මිලාන වෙමි. දිය නොපිරුන නදියක් මෙන් වියලෙමි. (මේ ශෝකය) ශෝක කරන්නා වූ වඥාවගේ ශෝකය නිසාය. අත් කරුණු නිසා නොවේ.

4. පර්වත පාදයෙහි වැසිදිය මෙන් මගේ මේ කඳුළු නොසිඳ ගලයි. (මේ ශෝකය) ශෝක කරන්නා වූ වඥාවගේ ශෝකය නිසාය. අත් කරුණු නිසා නොවේ.

එහි උපනීයති යනු ජීවිත සන්නතිය විනාශයට යේ. ඉදං යනු ජීවිතයයි. පාණාමෙ යනු සොඳුරිය වඥාවෙනි, මගේ ජීවිත ප්‍රාණයෝ නිරුද්ධ වෙති. ඔසඬි මෙ යනු මගේ ජීවිත එකතැන හුන්නේ වෙයි. නිතමමාමි යනු අතිශයින් ක්ලාන්ත වෙමි. තච වඤ්ජයා යනු මගේ මේ දුක අත් ශෝක කරුණු නිසා නොවේ. තචද තච වඤ්ජයා සොවනතියා ශෝකයට හේතුව වූ කලී යම් හෙයකින් ඔබ මගේ විශෝගයෙන් ශෝක කරන්නෙහිද එනිසාය යි අර්ථයි. තිණමිච වනමිච යනු රත් වූ ගලක් මත හෙළන ලද තණ මෙන්ද, මුල් සිඳින ලද වනය මෙන්දැයි කියයි. සරෙ පාදෙ යනු යම් සේ පර්වත පාදයෙහි වැටුන වැස්ස ගලාගොස් නොසිඳුන ධාරා ඇතිව පවතිද (එසේයි)

මහබෝසත් තෙමේ මේ ගාථා සතරින් වැළපී මල් යහනෙහිම හොත්තේ සිහිය අතහැර පෙරළී මහබෝසතුන් වැලපෙන කල්හිද තමාගේ ඇල්මෙන් මත් වී ඔහුට (හියෙන්) විදින ලද බව නොදන්නීය. සිහිමුලා වූ ඔහු පෙරළී හොත් බව දැක කිම මගේ ස්වාමියාට දුකක් දැයි විමසන්නී හී පහර ලද මුවෙන් වැගිරෙන්නා වූ ලේ දැක ප්‍රිය වූ සැමියා කෙරෙහි උපන් බලවත් ශෝකය දරන්නට නොහැකි වන්නී මහත් වූ ශබ්දයෙන් හැඬුවාය. රජ කිඳුරා මළේ වන්නේ යයි (හුන් තැනින්) නික්මී තමා දැක්වීය. වඥා තොමෝ ඔහු දැක මේ සොරා විසින් මගේ ප්‍රිය සැමියා විදින ලද්දේ යයි කම්පාවට පත් වූවා පලාගොස් පර්වත මත්තෙහි සිට රජුට අවමන් කරමින් ගාථා පහක් කීවාය.

5. රාජපුත්‍රය, යමෙක් දිළිඳු වූ මාගේ කැමති (ප්‍රිය) වූ ස්වාමියා වන සෙහිදී විද්දේද? (ඒ ඔබ) පාපියෙක් වෙතිය. (ඔබ විසින්) යමෙකුට විදින ලදද හෙතම බිම හොක්තේය.

6. රාජපුත්‍රය, කිඳුරා බලන්නී වූ මාගේ හදවතෙහි යම් ශෝකයක් වේද, මේ මගේ හිතෙහි හටගත් ශෝකය තොපගේ මව ලබාවා.

7. රාජපුත්‍රය, කිඳුරා බලන්නී වූ මාගේ හදවතෙහි යම් ශෝකයක් වේද? මේ මගේ හිතෙහි හටගත් ශෝකය තොපගේ බිරිඳ ලබාවා.

8. රාජපුත්‍රය, යමෙක් මා කැමැත්තෙන් නිරපරාධී වූ කිඳුරා මැරීද ඒ ඔබගේ මව දුදරුවන් නොදකිවා. සැමියාද නොදකිවා!

9. රාජපුත්‍රය, යමෙක් මා කැමැත්තෙන් නිරපරාධී වූ කිඳුරා මැරීද ඒ ඔබගේ බිරිඳ දුදරුවන් නොදකිවා. සැමියාද නොදකිවා.

එහි වරාකියා යනු දිළිඳු වූ. පටිමුඤ්චතු යනු ලබාවා. ස්පර්ශ කෙරේවා. පැමිණේවා. මයාකාමා යනු මා කැමැත්තෙන්.

රජු, ගාථා පහකින් අපහාස කර පර්වත මුදුනෙහිම සිටි ඇය අස්වසවන්නේ

10. ගිනෙර මල්* බඳු ඇස් ඇත්තී වූ වන්දාවෙනි, තොප නොහඬව. ශෝක නොකරව. තී රජමාලිගයෙහි පිදුම් ලද ස්ත්‍රිය වූ මගේ භාර්යාව වෙහි යයි යන ගාථාව කීවේය.

එහි වන්දෙ යනු මහබෝසතුන් වෙනුවෙන් හඬනා කල්හි (නම) අසන ලද හෙයින් මෙසේ කිය. වනතිමීරමනතකඬී යනු ගිනෙර මල් හා සමාන ඇස් ඇත්තී. පූජිතා යනු සොළොස් දහසක් ස්ත්‍රීන්ට ප්‍රධාන වූ අගමෙහෙසිය වන්නෙහිය.

* ගිරි ශිඛරයන්හි දියසිරාව ඇති තැන වැඩෙන නිල්පාට මල් ඇති පැලෑටි වර්ගයකි.

ව්‍යාජ තොමෝ ඔහුගේ වචනය අසා ඔබ මට කවරක් කියහිදැයි සිංහනාද කරන්නී අනතුරු ගාථාව කීවාය.

11. රාජපුත්‍රය, යමෙක් මා කැමැත්තෙන් නිරපරාධී වූ කිඳුරා නැසුවේද? මම මිය යන්නෙමි නමුදු තොපගේ භාර්යාව නොවන්නෙමි.

එහි අපිනුනහං යනු ඒකාන්තයෙන් මම මැරෙන්නෙමි නමුදු,

හෙතම ඇයගේ වචනය අසා රාග නැත්තෙක් වී අනික් ගාථාවක් කීවේය.

12. තලිස් පතුරු තුවරලා අහර කොට ඇති බියසුළු කිඳුරිය ජීවත් වනු කැමැත්තෙහි නම් හිමවතට යව. වනයෙහිදී මාගයෝ තී රමණය කරන්නාහ.

එහි අපි හිරුකෙ යනු බියසුළු ස්වභාව ඇති. කාලිසසතගර භොජනෙ යනු තී තලිස් පතුරු තුවරලා අහරකොට ඇති මාග ධෙනුවක. එහෙයින් වනයෙහි මාගයෝම තී රමණය කරත්. තී රජකුලයට නුසුදුසුය. යව යි ඇයට කීවේය.

කියාද අපේක්ෂා රහිතව පිටත්ව ගියේය.

ඇය ඔහු ගිය බව දැන (පර්වතයෙන්) බැස මහබෝසතුන් වැළඳ පර්වතය මතට නංවා පර්වතය මතුපිට හොවා ඔහුගේ හිස තමාගේ කලවාහි කොට බලවත් ලෙස හඬන්නී දොළොස් ගාථාවක් කීවාය.

13. කිඳුරාණනි, (අප එකලාව සතුටු වූ ඒ) පර්වතයෝද කඳුරැලිද කඳුගුහාද ඇත. ඒ තන්හිදී ඔබ නොදකින්නී වූ මම කුමක් කරමි? (කෙසේ සැනසෙමිද?)

14. කිඳුරාණනි, වන මාගයන් විසින් හැසිර පුරුදු සිත්කළ කොළ ඇතිරිලි ඇත. ඒ තන්හිදී ඔබ නොදකින්නී වූ මම කුමක් කරමිද? (කෙසේ සැනසෙමිද?)

15. කිඳුරාණනි, වනමාගයන් විසින් හැසිර පුරුදු රමණීය වූ මල් ඇතිරිලි ඇත. ඒ තත්තිදී ඔබ නොදකින්නී වූ මම කුමක් කරමිද? (කෙසේ සැනසෙමිද?)

16. කිඳුරාණනි, පිරිසිදු වූ දිය ඇති, මල් විසිරුණු දියදහර ගලා බසී. එහි ඔබ නොදකින්නී වූ මම කුමක් කරමිද? (කෙසේ සැනසෙමිද?)

17. කිඳුරාණනි, හිමවතෙහි නිල්වන් වූ (එහෙයින්ම) දර්ශනීය වූ ගිරිමුදුන් වේ. එහි ඔබ නොදකින්නී වූ මම කුමක් නම් කරමිද? (කෙසේ සැනසෙමිද?)

18. කිඳුරාණනි, හිමවතෙහි රන්වන් වූ (එහෙයින්ම) දර්ශනීය වූ ගිරිමුදුන් වේ. එහි ඔබ නොදකින්නී වූ මම කුමක් කරමිද? (කෙසේ සැනසෙමිද?)

19. කිඳුරාණනි, හිමවතෙහි තඹවන් වූ (එහෙයින්ම) දර්ශනීය වූ ගිරිමුදුන් වේ. එහි ඔබ නොදකින්නී වූ මම කුමක් කරමිද? (කෙසේ සැනසෙමිද?)

20. කිඳුරාණනි, හිමවතෙහි දර්ශනීය වූ උස් වූ ගිරිමුදුන් වේ. එහි ඔබ නොදකින්නී වූ මම කුමක් කරමිද? (කෙසේ සැනසෙමිද?)

21. කිඳුරාණනි, හිමවතෙහි සුදුවන් වූ දර්ශනීය වූ ගිරිමුදුන් වේ. එහි ඔබ නොදකින්නී වූ මම කුමක් කරමිද? (කෙසේ සැනසෙමිද?)

22. කිඳුරාණනි, හිමවතෙහි විසිතුරු වූ දර්ශනීය වූ කඳුමුදුන් වේ. එහි ඔබ නොදකින්නී වූ මම කුමක් කරමිද? (කෙසේ සැනසෙමිද?)

23. කිඳුරාණනි, හිමවතෙහි බුමාටු දෙවියන් විසින් සෙවුනා වූ ඖෂධයෙන් ගැවසුන ගන්ධමාදන පර්වතයෙහි ඔබ නොදකින්නී වූ මම කුමක් කරමිද? (කෙසේ සැනසෙමිද?)

24. කිඳුරාණනි, කිඳුරන් විසින් සෙවුනා වූ ඖෂධයෙන් ගැවසුන ගන්ධමාදන පර්වතයෙහි ඔබ නොදකින්නී වූ මම කුමක් කරමිද? (කෙසේ සැනසෙමිද?)

එහි තෙ පබ්බතා යනු යම් පර්වතයන්හිදී අපි එකතුව රමණය කළෙමුද ඒ මේ පර්වතයෝද කඳුරැලිද පර්වත ගුහාවෝද එසේම සිටියෝය. ඒවාහිදී දැන් මම ඔබ නොදකින්නි කථං කාසං කුමක් කරන්නෙමිද? ඒ මම ඒවායේ මල් ගෙඩි ළපලු ආදිය දකින්නෙමි කෙසේ නම් ඉවසන්නට හැකි වෙමිදැයි හඬයි. පණණ සන්ධතා යනු තලිස් කොළ ආදී සුවදවත් කොළ අතුරන ලද. අවණ යනු පිරිසිදු ජලය ඇති. නීලා යනු මැණික්මයවූ. පීතා යනු රත්මුවා වූ. නමබානි යනු රත්සිරියල් මුවා වූ. තුංගාණී යනු උස් වූ. සියළු අග් ඇති. සෙනානි යනු රිදීමය වූ. විත්තානි යනු සත්රුවන් මිශ්‍ර වූ. යකබගණසෙවිතෙ යනු බුමාටු දෙවියන් විසින් සෙවුනා ලද.

මෙසේ දොළොස් ගාථාවකින් වැළපී මහබෝසතුන්ගේ පසුවෙහි අත තබා උණුසුම් සහිත බව දැන "සදකිඳුරා ජීවත්වේ"යයි දැන එකණෙහි දොස් කීම හැර ඔහුට ජීවිතය දෙමිසි සිතා කිම? ලෝකපාලක දෙවියෝ නැත්ද? නැතහොත් වෙනත් තැනක වාසයට ගියෝද? එසේත් නැතහොත් මළාහුද? යම් හෙයකින් මගේ ප්‍රිය වූ සැමියා නොරකිත්දැයි දෙවියන්ට උජ්ඣායනය (දොස් පැවරීම) කළාය. ඇයගේ ශෝකය කරණ කොටගෙන ශක්‍රයාගේ අසුන උණු විය. හෙතම (කවරක් නිසාදැයි) විමසා බලන්නේ එකරුණ දැන බ්‍රාහ්මණයෙකුගේ වේශයෙන් පැමිණ කෙණ්ඩියෙන් ජලය ගෙන මහබෝසතුන් වෙත ඉසිය. එකෙනෙහි විස අතුරුදහන් විය. තුවාලය වැඩුනේය. (වැසුනේය) මෙතන්හි විදිනා ලදැයි විදපු තැනක් හෝ නොපෙනුනේය. මහබෝසත් තෙමේ සුවපත් වූයේ නැගි සිටියේය. සදකිඳුරිය නිරෝගී වූ ප්‍රිය සැමියා දැක සොම්නසට පත් වූවා ශක්‍රයාගේ පා වදින්නි අනතුරු ගාථාව කීවාය.

25. උතුම් බමුණානනි, යමෙක් අසරණ වූ මාගේ ප්‍රිය සැමියා අමාදියෙන් ඉස්සේද? (එනිසාම) ප්‍රිය සැමියා සමග එක්වීම ලදිමි. ඒ ඔබගේ පාදයන් වදිමි.

එහි අමතෙන යනු ජලය අමාව යයි සිතමින් මෙසේ කීවාය. පියතමෙන යනු අතිශයින් ප්‍රිය ඇති, පියතරෙන යන මෙම පෙළයි.

ශක්‍රයා ඔවුන්ට අවවාද දුන්නේය. එතැන්පටන් ව්‍යු පර්වතයෙන් බැස මිනිස් පියසට නොයවී. මෙහිම වසවී යයි මෙසේ අවවාද දී සිය ස්ථානයටම (දෙවිලොවටම) ගියේය. ව්‍යාවාද ස්වාමීනී, අපට මේ උවදුරු

සහිත ස්ථානයෙන් කවර ප්‍රයෝජනයක්ද? එම ව්‍යු පර්වතයටම යමු යයි කියා අවසාන ගාථාව ප්‍රකාශ කළාය.

26. (අපි) දැන් මලින් ගැවසුන, දියපහරවල් ඇත්තමෝ නොයෙක් ගස් නමැති වස්ත්‍රයන් ඇත්තමෝ පර්වතයන්ගෙන් ඇදහැලෙන දියපහරවල් ඇත්තමෝ, එකිනෙකා ප්‍රිය වූ වචන කියමින් හැසිරෙමු.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙම ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා, දැන් පමණක් නොවේ. මැය පෙරද මා පිළිබඳ බැඳුන සිත් ඇත්ති අනිකෙකු විසින් පාවාගත නොහැකි වූවාම යයි වදාරා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි රජු අනුරුද්ධ හිමි විය. ව්‍යෘච රාහුල මාතාව වූවාය. සඳකිඳුරා වනාහි මම ම වූයෙමි යයි වදාළ සේක.

14.3

මහා උක්කුස ජාතකය

උකකාමීලා වා බන්ධනනි යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් මිත්තගන්ධක උපාසකයා අරභයා දේශනා කළ සේක.

සැවැත්නුවර පිරිහි ගිය කුලයක පුත්‍රයා වූ හෙතම (තමාගේ) යහළුවෙකු පිටත්කර යවා එක්තරා කුලද්‍රවක විවාරා "ඔහුට උපන් කටයුතු පසිඳුවාලන්නට සමත් මිත්‍රයෙක් හෝ සහායකයෙක් ඇත්දැයි (විවාරා) නැතැයි (කී කල්හි) එසේ නම් පළමුව මිතුරන් ඇතිකර ගනිමායි කී කල්හි ඇයගේ අවවාදයෙහි සිට පළමුව සතරවාහල් දොරටුවෙහි පාලකයන් සමග මිතුරු බව කළේය. ඉක්බිතිව පිළිවෙලින් නගරපල්ලන් සමගද සේනාමහාමාත්‍යයන් සමගද මිතුරු බව කොට, සෙන්පතියා සමගද යුවරජු සමගද මිතුරු බව කළේය. ඔවුන් සමග එකතු වී රජු සමගද මිතුරු බව කළේය. අනතුරුව අසුමහා ශ්‍රාවකයන් සමගද ආනන්ද තෙරුන් සමගද එකමුතු වී තථාගතයන් වහන්සේ සමගද මිතුරු බව කළේය. ඉක්බිති ශාස්තෘන් වහන්සේ ඔහුව සරණාගමනයෙහිද සීලයන්හිද පිහිටවූ

සේක. රජුද ඔහුට සම්පත් දුන්නේය. හෙතම මිත්‍රගණක යැයිම ප්‍රකට විය. ඉක්බිති ඔහුට මහත් වූ ගෙයක් දී ආවාහ මංගල්‍යය කරවීය. රජු ආදිකොට මහජනයා (ඔහුට) පඬුරු එවීය. ඉක්බිති ඔහුගේ බිරිඳ රජු විසින් එවන ලද පඬුරු යුවරජුටද යුවරජු විසින් එවන ලද පඬුරු සෙන්පතියාටදැයි මේ ක්‍රමයෙන් සියළු නුවරවැසියන් බැඳගත්තාය. සත්වන දවස්හි මහත් වූ සත්කාර කර දසබලධාරී බුදුරදුන්ට ආරාධනා කර පන්සියයක් පමණ වූ බුද්ධප්‍රමුඛ මහා සංඝයාට දන් දී බත්කිස අවසානයේදී ශාස්තෘන් විසින් කරන ලද අනුමෝදනාව අසා අඹුසැමී යුවළම සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටියාහුය. දම්සභාවෙහි (මෙබඳු වූ) කථාවක් උපදවාලූහ. ඇවැත්නි, මිත්‍රගණක උපාසකයා තමාගේ බිරිඳ නිසා ඇගේ වචනය සා සියල්ලන් සමග මිතුරුබව කොට රජු සම්පයෙන් මහත් වූ සත්කාර ලැබුවේය. ශාස්තෘන් වහන්සේ සමග මිතුරුබව කර අඹු-සැමී යුවළම සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටියාහුයයි (කියාය) ශාස්තෘන් වහන්සේ වැඩමකර "මහණෙනි, දැන් කිනම් කථාවකින් යුක්තව හුන්නාහු දැයි විචාරා මෙනම් වූවකනැයි කී කල්හි "මහණෙනි, මොහු මාගමක් නිසා මහත් වූ යසසට පත්වූයේ දැන් පමණක් නොවේ. පෙර තිරිසන් යෝනියෙහි ඉපදුනා වූද මෙතෙම මැයගේ වචනය නිසා බොහෝදෙනා සමග මිතුරු බව කොට පුත්‍ර ශෝකයෙන් මීදුනේය යයි වදාරා අතීත ප්‍රවාන්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බ්‍රහ්මදත්ත රජු රාජ්‍යය කරවන කල්හි පිටිසර ගම්වාසී ඇතැම්හු යම් යම් තැන බොහෝ මස් ලබන්ද ඒ ඒ තන්හි ගම්කොට වාසය කර වනයෙහි ඇවිද මුව ආදීන් මරා මස් ගෙනවුත් අඹුදරුවන් පෝෂණය කරත්. ඔවුන්ගේ ගමට නුදුරින් මහත් වූ ඉබේ හටගත් විලෙකි. ඒ විලේ දකුණුපස එක් උකුස්සෙක් වේ. බටහිර පස එක උකුස්සියක් වේ. උතුරුපස සිංහරාජයෙක් වේ. පෙරදිග කබරුස්සා නම් කුරුළු රාජයා වාසය කරයි. ස්වයංජාත විල මැද උස් වූ තැන කැසුබුවෙක් වාසය කරයි. එකල්හි ඒ උකුස්සා "මගේ බිරිඳ වව"යි උකුස්සියට විවාහ යොජනා කළේය. ඉක්බිති ඇය ඔහුට "ඔබට යම්කිසි මිතුරෙක් වේදැ"යි විචාලාය. "සොඳුර නැතැ"යි අපට උපන් බියක් හෝ දුකක් හරනට පොහොසත් වූ යහලුවෙකු ලැබීම වටනේය. පළමුව මිතුරන් (ඇතිකර) ගනුවයි (කීවාය) "සොඳුර, කවරෙකු සමග මිතුරු බව කරමිද?" "පෙරදිග වසන කබරුස්සා පක්ෂී රජු සමගද, උතුරුදිග වසන සිංහයා සමගද, විල මැද කැසබුවා සමගද මිතුරුබව කරවයි (කීවාය) හෙතම ඇයගේ වචනය පිළිගෙන

එසේ කළේය. එකල්හි ඔවුහු දෙදෙනා සහවාසය කර ඒ විලෙහිම එක් දිවයිනක හත්පස ජලයෙන් වට වූ කොළොම් ගසක් ඇත. එහි කැදැල්ලක් කර වාසය කළාහුය.

මෑත කාලයෙහි ඔවුන්ට පැටවු දෙදෙනෙක් ලද්දාහුය. ඔවුන් පියාපත් නොහටගත් කල්හිම එක් දිනයක ඒ දනව් වැස්සෝ දවස පුරා වනයෙහි හැසිර කිසිවක් නොලැබ "හිස් වූ අත්වලින් ගෙරට යාමට නොහැකි වෙමු. මසුන් හෝ කැසුබුවන් හෝ ගනිමු යයි විලට බැස ඒ දිවයිනට ගොස් ඒ කොළොම් ගස මුල වැදහෙව මදුරුවන් ආදීන් විසින් කනු ලබන්නෝ ඔවුන් පලවා හැරීම පිණිස ගිනිගානා දඬු මැඩ ගිනි උපදවා දුම් ඇති කළාහුය. දුම නැගී කුරුල්ලන් මඩනා ලදී. කුරුළු පැටව් මහහඬින් කැගැසුවාහුය. ජානපදිකයේ ඒ අසා එම්බා පුරුෂයනි, කුරුළු පැටවුන්ගේ ශබ්දයකි. නැගී සිටිවි. ගිනිහුල් බදිවි. කුසගින්නට පත් වුවමෝ නිදන්නට නොහැකි වෙමු. කුරුළු මස් කාම නිදන්නෙමුයි කියා ගිනි දල්වා ගිනිහුල් බැන්දාහුය. කුරුල්ලෝ ඔවුන්ගේ ශබ්දය අසා "මොවුහු අපගේ පැටවුන් කනු කැමැත්තාහුය. අපි මෙබඳු වූ බිය දුරලීම සඳහා මිතුරන් ඇතිකර ගනිමු. සැමියා කබරුස්ස ලිහිණි රජු වෙත යවන්නෙමියි සිතා "ස්වාමීනි, යව. අපගේ පුත්‍රයන්ට උපන් බිය ලිහිණි රජුට දන්වව"යි පළමු ගාථාව කීවාය.

උකකා මිලාවා බන්ධනි දීපෙ - පජා මමං බාදිකුං පන්ඨයනති
මීනනං සභායඤ්ච වදෙහි සෙනක - ආචිකඛ ඤාතිව්‍යසනං
දිජානනති

එහි මිලාවා යනු ජනපදවැසියෝ. දපෙ යනු කුඩා දිවයිනෙහි. පජාමමං යනු මගේ පුත්‍රයන්. සෙනක යනු උකුසු පක්ෂියාට නමින් අමතයි. ඤාතිව්‍යසනං යනු පුත්‍රයන්ගේ විපත. දිජානං යනු අපගේ ඤාති වූ පක්ෂීන්ගේ මෙම විපත ලිහිණි රජු වෙත ගොස් කියව යයි කියයි.

හෙතම වේගයෙන් ඔහු වසන තැනට ගොස් නාදකර තමා පැමිණි බව දන්වා කරන ලද අවකාශ ඇත්තේ වෙත එළඹ වැද කවර කරුණක් නිසා පැමිණියේදැයි විමසන ලද්දේ දෙවන ගාථාව කීවේය.

2. ළිහිණි රජානනී, ඔබ පක්ෂීන් අතර ශ්‍රේෂ්ඨ පක්ෂියා වෙහි. ඔබ සරණ යමි. ලොල් වූ ජනපදවාසීහු මගේ දරුවන් කැමට රිසි වෙහි. (ඔබ) මගේ හිතසුව පිණිස වේවා!

එහි දිජා යනු ඔබ පක්ෂියෙක් වූයේද පක්ෂීන් අතර ශ්‍රේෂ්ඨ වූයේද වෙයි.

ළිහිණි රජු, උකුස්සා "බිය නොවවයි" අස්වසා තෙවන ගාථාව කීවේය.

3. උකුස්ස, පණ්ඩිතයෝ කල්හිද නොකල්හිද සැප සොයන්නාහු මිතුරාද සභායකයාද (ඇති) කර ගනිත්. ඔබට මෙම උපකාරය කරමි. උසස් පුද්ගලයා උසස් තැනැත්තාගේ කටයුතු කරයිමය.

එහි කාලෙ අකාලෙ යනු දවල්ද රාත්‍රියෙහිද අරියො යනු මෙහි හැසිරීමෙහි උසස් බව අදහස් කරන ලදී. ආචාර සම්පන්න තැනැත්තා ආචාර සම්පන්න තැනැත්තෙහුගේ කටයුත්ත කරයිමය. කිම මෙහි කළයුතුදැයි කියයි.

ඉක්බිති ඔහු(ගෙන්) විචාළේය. යහළුව, කිම ජනපදවැසියෝ ගසට නැංගාහුද? මෙතෙක් නැංගාහු නොවෙහි. ගිනිහුළු බදිත් යයි (කිය) එසේ නම් ඔබ වහා ගොස් මගේ යෙහෙළිය අස්වසා මගේ පැමිණෙන බව කියව යයි (කීවේය) හෙතම එසේ කළේය. ළිහිණි රජුද ගොස් කොළොම් ගස නුදුරුහි ජනපද වැසියන්ගේ (ගසට) නැගීම බලමින් එක් ගසක් මත්තෙහි හිඳ එක් ජනපදවැසියෙකුගේ ගසට නැගෙන කල්හි ඒ කැදැල්ලට නුදුරෙහි නැගිටිට විලෙහි ගිලී පියාපත් වලින්ද මුච්චන්ද වතුර ගෙනවුත් ගිනිහුල මත්තෙහි ඉස්සේය. ඒ ගිනිහුල නිවුනේය. ජනපදවැසියෝ මේ උකුස්සාද ඔහුගේ පැටවුන්ද කන්තෙමුයි (ගසෙන්) බැස නැවත ගිනිහුල දල්වා නැංගාහුය. නැවතද ළිහිණි රජු නිවා දැමීමේය. මේ උපායයෙන් බඳනා ලද බඳනා ලද (ගිනිහුළු) නිවන්නේම මධ්‍යම රාත්‍රිය එළඹිණේය. ඔහු අභිශයින් ක්ලාන්ත විය. යටිබඩ පෙදෙසෙහි දලඹුව තුනිව ගිණේ ඇස් රතු වූයේද විය. ඒ දැක උකුසු දෙන ස්වාමියාට (මෙසේ) කීවාය. ස්වාමීනි, ළිහිණි රජු අභිශයින් ක්ලාන්ත වූයේය. මොහුට මදක් විශ්‍රාම ගැනීම සඳහා කැසුඹු රජුට කියවයි (කීවාය) හෙතම ඇයගේ වචනය අසා ළිහිණි රජු වෙත එළඹ ගාථාවකින් (මෙසේ) කීවේය.

4. අනුකම්පා ඇති ආචාර සම්පන්න වූවහු විසින් ආචාර සම්පන්නයාට කළයුතු යමක් වේද? එය ඔබ විසින් (මා වෙනුවෙන්) කරන ලදී. තමා ආරක්ෂා වුව මැනවි. නොදැවෙන්නේ වෙහි. ඔබ ජීවත්වන කල්හි (අපි) දරුවන් ලබමු.

එහි කතං තවයීදං යනු ඔබ විසින් මෙය කරන ලදී. මෙයම හෝ පෙළ වෙයි.

හෙතම ඔහුගේ වචනය අසා සිංහනාද කරන්නේ පස්වන ගාථාව කීවේය.

5. ඔබටම රැකවරණය කරන්නා වූ (මම) සිරුර බිඳීමෙන් (මරණයෙන්) ද තැනී නොගන්නෙමි. ඇතැම් මිතුරෝ මිතුරන් නිසා සිය පණද අත්හරිති. මෙය සත්පුරුෂ ධර්මයයි.

සවන ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ බුදුවී ඔහුගේ ගුණය වර්ණනා කරන සේක් වදාළ සේක.

6. ආකාශවාචී වූ මේ ලිහිණි රාජ පක්ෂියා අඬ රැයක් ගෙවෙන තෙක් (මිතුරාගේ) පුතුන් වෙනුවෙන් දුෂ්කර කාර්යයක් කළේය.

එහි කුරරො යනු ලිහිණි රජුය. පුතෙකු යනු උකුස්සාගේ පුතුන් රකින්නේ. ඔවුන් වෙනුවෙන්. අධිධරතෙක අනාගතෙක යනු යම්තාක් යාම් එකඟමාරක් වෑයම් කරන්නේ දුෂ්කර වූවක් කළේය.

උකුස්සාද ලිහිණි රජුට "යහළුව, මදක් විවේක ගනුව"යි කියා කැසුබුවාගේ සමීපයට ගොස් ඔහුට උපස්ථාන කර "යහළුව, කුමක් හෙයින් පැමිණියේ වෙහි"දැයි කී කල්හි මෙවැනි වූ බියක් උපන්නේය. ලිහිණි රජු පළමු යාමය පටන් වෑයම් කරනුයේ ක්ලාන්ත වූයේය. එහෙයින් ඔබ සමීපයට ආවේ වෙමියි කියා සත්වන ගාථාව කීවේය.

7. ජලයෙහි හැසිරෙන යහළුව, ඇතමෙක් යසසින් හෝ ධනයෙන් හෝ ගිලිහුනාහු නමුත් සිය කටයුතුවලින් පැකිලුනාහු මිතුරන්ට අනුකම්පාවෙන් පිහිට වෙහි. මගේ පුත්‍රයෝ විපතට පත්වූවාහුය. ඔවුන්ට පිළිසරණ පතා ආවේ වෙමි. (ඔවුන්ගේ) වැඩ පිණිස යෙදෙනු මැනවි.

එහි අර්ථය නම් ස්වාමීනි, ඇතැම්හු යසසින් හෝ ධනයෙන් හෝ පිරිහුනාහුද සිය කටයුතුවලින් පරාජයට පත්වුවාහුද නමුත් මිතුරන් පිළිබඳ අනුකම්පාවෙන් පිහිට වෙති. මගේ පුත්‍රයෝද දුකට පත් වුවාහුය. ගිලන් වුවාහුය. එහෙයින් මම ඔවුන්ට පිළිසරණ පතා ආවේ වෙමි. (මගේ) පුත්‍රයන්ට ජීවිත දානය දෙන්නේ මට හිතසුව පිණිස හැසිරෙනු මැනවි යනුයි.

ඒ අසා කැසුබුවා අනික් ගාථාවක් කීවේය.

8. පණ්ඩිතයෝ ධනයටද ධාන්‍යයටද තමාටද වඩා මිතුරාටද සහායකයාටද උදව් කරති. උකුස්සාණනි, ඔබගේ මේ කාර්යය කරමි. උසස් තැනැත්තා උසස් තැනැත්තාගේ කාර්යය ඉටු කරයි.

ඉක්බිති ඔහුගේ පුතා නුදුරෙහි හොත්තේ පියාගේ වචනය අසා මගේ පියා නොවෙහෙසේවා! මම පියාගේ කාර්යය කරන්නෙමියි සිතා තවචන ගාථාව කීවේය.

9. පියාණනි; ඔබ වෙහෙස නොවුව මැනවි. හිඳුව. පුත්‍රයා පියාගේ වැඩ පිණිස වූ කාර්යයෙහි හැසිරෙයි. මම උකුස්සාගේ පුත්‍රයන් රකිමින් ඔබගේ මේ කාර්යයෙහි හැසිරෙන්නෙමි.

ඉක්බිති පියා ඔහුට ගාථාවකින් මෙසේ කීවේය.

10. දරුව, පුත්‍රයා යම් හෙයකින් පියාගේ කාර්යයෙහි නිරත වේයයි යම් දෙයක් වේද එය ඒකාන්තයෙන් සත්පුරුෂ ගුණයකි. බොහෝ වැඩුන සිරුරැති මා දැක (ඔවුහු) උකුස්සාගේ පුත්‍රතු නොනස්නාහු නම් යෙහෙක.

එහි සතමෙස ධමෙමා යනු මේ පණ්ඩිතයන්ගේ ස්වභාවයයි. පුත්‍රයා යනු ජනපදවැසියෝ උකුස්සාගේ පුතුන් නොවෙහෙස කරන්නාහුය. මහ කැසුබුවා මෙසේ කියා "යහළුව, බිය නොවව. ඔබ පෙරටුව යව. මම දැන්ම එමියි ඔහු පිටත්කර යවා ජලයෙහි පැන මඩද එකතු කරගෙන කුඩා දිවයිනට ගොස් ගින්න නිවා හොත්තේය. ජනපදවැසියෝ අපට උකුසු පැටවුන්ගෙන් කවර ප්‍රයෝජනයක්ද? මේ කණ කැස්බැවෑ මරන්නෙමු. මොහු අප හැමදෙනාටම ප්‍රමාණවත් වන්නේ යයි වැල් උදුරා දුනුදිය

ගෙන හැඳ සිටි රෙදිද මුදා ඒ ඒ තන්හි බැඳ කැසුබුවා පෙරළන්නට නොහැකි වෙත්. කැසුබුවා ඔවුන් අදිමින් ගොස් ජලයෙහි ගැඹුරු තැනෙක්හි වැටුනේය. ඔවුහුද කැසුබුවා පිළිබඳ ආසාවෙන් උභ්‍ය සමගම වැටී කුසෙහි ජලය පිරීමෙන් ක්ලාන්ත වූවාහු නික්මුනාහු එමීබා පුරුෂයනි, එක් කබරුස්සෙකු විසින් මධ්‍යම රාත්‍රිය දක්වා අපගේ ගිනිහුල් නිවන ලදහ. දැන් මේ කැසුබුවා විසින් ජලයෙහි හෙලා ජලය පොවා මහත් වූ උදර ඇත්තවුන් කරන ලද්දෝ වෙමු. නැවත ගිනි දල්වා (ඇති කර) අරුණ නැගුන කල්හි මේ උක්කුස පැටවුන් කන්තෙමුයි ගිනි කරන්නට පටන් ගත්තාහුය. කුරුල්ලෝ ඔවුන්ගේ ශබ්දය අසා ස්වාමීනි, මොවුහු යම්කිසි වේලාවක අපගේ පුතුන් කා යන්නාහුය. අපගේ යහළු වූ සිංහයාගේ සමීපයට යවයි කීවේය. හෙතම එකෙනෙහිම ඔහු සමීපයට ගොස් නොකල්හි කවර හෙයින් පැමිණියේදැයි කී කල්හි මූල පටන් ඒ ප්‍රවෘත්තිය දන්වා එකොළොස්වන ගාථාව කීවේය.

11. මෘගයන් අතර සියල්ලන්ට වඩා වීර්යය ඇති ශ්‍රේෂ්ඨය,
 තිරිසන්තුද මිනිස්සුද බියට පත්වූවාහු ශ්‍රේෂ්ඨයෙකු කරා එළඹෙති.
 මගේ පුත්‍රයෝ පීඩාවට පත්වූවාහු වෙති. පිහිටක් සොයා ආවේ
 වෙමි. ඔබ අපගේ රජු වෙහිය. මාගේ සැප පිණිස (උපකාරී) වෙහි.

එහි පසු යනු සියළු තිරිසනුන් ගැන කිය. මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. මෘගයන් අතර ශ්‍රේෂ්ඨ වීර්යය ඇති ස්වාමීනි, ලොව සියළු තිරිසන්තුද මිනිස්සුද බියෙන් තැතිගත්තෝ වී ශ්‍රේෂ්ඨයන් වෙත එළඹෙත්. මගේ පුත්‍රයෝද පීඩාවට පත්වූවාහුය. එහෙයින් මම ඒ පුරුද්ද කොට ආවේ වෙමි. අපගේ රජු වූ ඔබ මගේ සැප පිණිස පිහිට වෙවයි.

ඒ අසා සිංහයා (මේ) ගාථාව කීවේය.

12. උක්කුස්සාණනි, ඔබගේ මේ කාර්යය කරමි. ඔබගේ ඒ සතුරා
 නසන්නට යමු. නුවණැති තැනැත්තා සතුරු බිය දැක මිතුරන්ගේ
 ආරක්‍ෂාව සඳහා කෙසේ නම් වැයමි නොකරන්නේද?

එහි තං දිසතං යනු ඒ සතුරු සමූහයා. ඒ ඔබගේ පසමිතුරු සමූහයා යයි යන අර්ථයි. පහු යනු සතුරන් නසන්නට සමර්ථ වූයේ. සමපජානො යනු මිතුරාගේ බියට පැමිණීම දන්නේ. අත්තජනසස යනු

තමා හා සමාන වූ තම අවයවයන් හා සමාන වූ ජනයාගේ, මිත්‍රයාගේ යයි අර්ථයි.

මෙසේද කියා ඔබ යව, දරුවන් සනසවයි ඔහු පිටත්කර යවා නිල් මැණි පැහැ ඇති ජලය මඩමින් ගියේය. ජනපදවැසියෝ එන්නා වූ උග දැක කබරුස්සා විසින් අපගේ ගිනිහුල් නිවන ලද, කැසුබුවා විසින් අප හැඳි වස්ත්‍රයන්ටද අභිමිකරුවෝ කරන ලදහ. දැන් නැසුනෝ වෙමු. සිංහයා අප ජීවිතක්‍ෂයටම පමුණුවන්නේයයි මරණ බියෙන් බියපත් වූවෝ ඒ මේ තන්හි පලා ගියාහුය. සිංහයා අවුත් ගසමුල කිසිවෙකු නොදුටුවේය. ඉක්බිති කබරුස්සාද කැස්බැව්ද ඔහු වෙත එළඹ (උග) වැන්දාහුය. හෙතම ඔවුන්ට මිතුරන්ගේ අනුසස් කියා මෙතැන් පටන් මිතුර්මය නොබිඳ අප්‍රමාද වච්චි යයි අවවාද කර ගියේය. ඔවුහු සිය තැන්වලට ගියෝය. උකුසු ධේනුවද තමාගේ පුතුන් බලා මිතුරන් නිසා අප විසින් දරුවන් ලදැයි සතුටු ව හුන් කල්හි උකුස්සා සමග කථා කරන්නී මිතුර්මය ප්‍රකාශ කරන්නී ගාථා සයක් කීවාය.

13. මිතුරු බවද සුහද බවද ස්වාමි බවද කරවී. ස්වාමි වූ තැනැත්තේ සුව ලබන්නෙහිය. හඳුනා ලද සන්නාහ ඇති තැනැත්තා හිවලින් පහර ලැබ පීඩාවට පත් නොවන්නාක් මෙන් පුත්‍රයන් සමග එකතු වූවා වූ (අපී) සතුටු වෙමු.

14. සිය මිත්‍රයාගේ කටයුත්තේදී පලා නොයන්නා වූ මිත්‍ර වූ සිංහයාගේ වික්‍රමය නිසා (අපගේ පැටව්) (අපගේ) සිත් සතුටු කරමින් හෘදයංගමව නාද කරන්නා වූ අප අනුව නාද කරත්.

15. පණ්ඩිතයෝ හිතැති මිතුරෙකු ලබයිද? හේ පුත්‍රයන්ද සිටුවාදුන්ද ධනයද පරිහරණය කරයි. මම ද මගේ පුත්‍රයෝද ස්වාමියාද මිතුරන්ගේ අනුකම්පාව නිසා එක් වූවෝ වෙමු.

16. රාජ බලය ද සුර බලය ද ඇති අයගෙන් ප්‍රයෝජන ඇත. මිත්‍ර ධර්මයෙන් යුක්ත වූවහුට මොවුහු වෙති. කාමකාටිය මිතුරන් ඇත්තා වූද යසස් ඇත්තා වූද උසස් පැවතුම්වලින් යුක්ත වූද (ඔහු) මෙලොවදී සතුටු වේ.

17. උකුස්ස, දිළින්දා විසින්ද මිත්‍රයෝ කටයුත්තාහ. බලනු මැනවී. මිතුරන්ගේ අනුකම්පාව නිසා ඤාතීන් සහිත වූවෝ එකතු වූවෙමු.

18. උක්කුස්ස, යම් පක්ෂියෙක් දක්ෂ වූ බලවන්තයෙකු සමග මිතුරුකම් කෙරේද හෙතම මමද ඔබද යම් සේද සේ සුවපත් වේ.

එහි මිත්තඤ්ච යනු යම්කිසිවෙක් තමාගේ මිත්‍රයාද සහායයාද සහායයාගේ යහළුවාද ස්වාමී තනතුරෙහි පිහිටියෙකු ප්‍රධානියෙකු කරවීමය. නිවසකොභාව සරෙහිහනවා යන මෙහි කොභෝ යනු සන්තානයයි. යම් සේ පැළද ගත් සන්තානය හිතල නසයිද? වලක්වයිද? මෙසේ අපි මිත්‍රයන්ගේ බලයෙන් පසමිතුරන් නසා පුත්‍රයන් සමග සතුටු වෙමුයි කියයි. සකමිත්තසස කමෙමන යනු සිය මිත්‍රයාගේ පරාක්‍රමයෙන්. සහායසසා පලායිනෝ යනු යහළු වූ (එමෙන්ම) විපතෙහිදී පලා නොයන්නා වූ මාගරාජයාගේ. ලොමසා යනු පක්ෂීහු, අපගේ කුඩා නාද කරන්නා වූ මාද ඔබද අනුව හාදයංගමව මිහිරි ස්වරයෙන් අනුව නාද කරති. සමංගිභූතා එක්තැනක සිටියාහු රාජාවතා සුරාවතා ව අඤ්චා යනු යමෙකුට සිංහයා හා සමාන රජකුද, ලිහිණි රජා හා කැසුබුවා හා සමාන ශූරයෝද මිත්‍රයෝ වෙත්ද ඒ රාජබලයද ශූර බලයද ඇත්තහු විසින් අභිමතාර්ථය කරා පැමිණීමට හැකිය. භවනහි හෙතෙ යනු යමෙක් ප්‍රත්‍යක්ෂ හිතවත් බැවින් යුක්තද, පිරිපුන් මිත්‍ර ධර්මයෙන් යුක්තද ඔහුට මොවුන් සහාය වෙත්. උගගතතෙනා යනු ශ්‍රී සෞභාග්‍රයෙන් ආඨාය ස්වභාවයයි. අසමිච්ච ලොකෙ යනු මෙලොව සංඛ්‍යාත වූ මේ ලෝකයෙහි. මොදනි කාමකාමී යනු ස්වාමියා අමතයි. හෙතම කාමයන් කැමතිවන හෙයින් කාමකාමී නම් වේ. සමගගමහා යනු සමගි වූවෝ වෙමු. ඤාතකෙ යනු නෑදෑයන් පුත්‍රයන් සමග.

මෙසේ ඇය ගාථා සයකින් මිත්‍ර ධර්මයෙහි ගුණ කීවාය. ඔවුහු සියල්ලෝම යහළුවෝ වූවෝ මිත්‍ර ධර්මය නොබිඳුම ආයු ඇති තෙක් සිට කම් වූ පරිදි මියපරලොව ගියහ.

ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා, මහණෙනි! මෙතෙම භාර්යාව නිසා සුවයට පත්වූයේ දැන් පමණක් නොවේ. පෙරද සැපයට පත්වූයේම යයි කියා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි උක්කුස්සාද උක්කුසු ධේනුවද දම්පතීහු වූහ. පුත් වූ කැසුබුවා රාහුල විය. පියා මුගලන් තෙර විය. කබරුස්ස ලිහිණි රජු සැරියුත් තෙර විය. සිංහයා මම ම වීම් යයි වදාළ සේක.

14.4

උද්දාලක ජාතකය

බරාජිනා ජට්ලා පංකදනනා යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් එක් කුහකයෙකු අරභයා දේශනා කල සේක. හෙතම නෛර්යාණික ශාසනයෙහි පැවිදි වීද සිව්පසය සඳහා ක්‍රීවිධ කුහක වස්තූන් පිරුවේය. ඉක්බිති භික්ෂුහු ඔහුගේ අගුණ ප්‍රකාශ කරන්නාහු දම්සභාවෙහි කථාවක් ඉපිදවූහ. "ඇවැත්නි, අසවල් භික්ෂුව මෙබඳු වූ නෛර්යාණික බුද්ධ ශාසනයෙහි පැවිදි වී කුහකම ඇසුරුකොට ජීවිකාව කරයි" යනුවෙනි. ශාස්තෘන් වහන්සේ වැඩමවා මහණෙනි, දැන් කවර නම් කථාවෙකින් හුන්නාහුදැයි විමසා මෙනම් වූවෙකනැයි කී කල්හි මහණෙනි, මෙතෙම කුහක වූයේ දැන් පමණක් නොවේ. පෙරද කුහකයෙක් වූයේම යයි වදාරා අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත රජු රාජ්‍යය කරවන කල්හි බෝධිසත්වයෝ ඔහුගේ පුරෝහිතයා වූහ. (හෙතම) පණ්ඩිතය. කීමෙහි බිණීමෙහි බුහුටිය. හෙතම එක් දිනයක උද්‍යාන ක්‍රීඩාවට ගියේ එක් මනාරු ඇති ගණිකාවක දැක ඇය පිළිබඳ සිත් ඇත්තේ ඇය සමග සංවාසය කළේය. ඇය ඔහු නිසා ගැබක් ලැබුවාය. ගැබක ලද බව දැන ඔහුට (මෙසේ) කීවාය. ස්වාමීනි, මට ගැබක් පිහිටියේය. (දරුවා) උපන් කල්හි නම් කරන්නෙම් ස්වාමීන්ගේ නම කරමි යි යනුවෙනි. හෙතම වෛශ්‍යාවගේ කුසෙහි උපන්නහුට කුලනාමය කරන්නට නොහැකියයි සිතා සොඳුර, මේ එරහැන්ද ගස උද්දාල නම් වේ. මෙහිදී ලබන ලද හෙයින් මොහුට උද්දාලක යයි නම් කරන්නෙහි යයි කියා ඇඟිලි මුද්ද දුන්නේය. ඉදින් දියණියක වේද මෙයින් ඇය පෝෂණය කරව. ඉදින් පුතෙක් වේද අනතුරුව වැඩිවියට පත් ඔහුව මට දක්වන්නෙහි යයි කීවේය.

ඇය මෑත කාලයෙහි පුතෙකු වදා ඔහුට උද්දාලක යයි නම් කළේය. හෙතම වයසට පැමිණියේ මෑණියනි, මගේ පියා කවරෙක්දැයි මවගෙන් විචාළේය. දරුව, පුරෝහිතයායි (ඇය කීවාය) ඉදින් මෙසේනම් වේදයන් ඉගෙන ගන්නෙමි යි මවගේ අතින් මුද්ද ද ගුරුපඬුරු වශයෙන් දියයුතු කොටසද ගෙන තක්ෂිලාවට ගොස් දිසාපාමොක් ආචාර්යයන්ගේ සම්පයෙහි ශිල්පය ඉගෙන ගන්නේ එක් තවුස් සමූහයක් දැක මොවුන්

වෙත උතුම් ශිල්පයක් වන්නේය. එය ඉගෙන ගන්නෙමිසි ශිල්පයන් පිළිබඳ ආශාවෙන් පැවිදි වී ඔවුන්ට වත්පිළිවෙන් කර ආචාර්යවරුනි, මට ඔබලා දන්නා ශිල්පය උගන්වවයි කීවේය. ඔවුහු තමන් දන්නා පමණින් ඔහුට ඉගැන්වූහ. පන්සියයක් තවුසන් අතර එකකුදු මොහුගෙන් වැඩි නුවණ ඇත්තෙක් නොවීය. ඔහුද ඔවුන් අතර ප්‍රඥාවෙන් අග්‍ර විය. ඉක්බිති ඔවුහු රැස්වී ඔහුට ආචාර්ය තනතුර දුන්නාහුය.

ඉක්බිති හෙතම ඔවුන්ට (මෙසේ) කීය. පින්වත්නි, තෙපි නිතර වනමුල් ගෙඩි ආහාරකොට ඇත්තෝ වනයෙහිම වසන්නහුය. කුමක් හෙයින් මිනිස් පියසට නොයවුදැයි. පින්වත, මිනිස්සු දන් දී අනුමෝදනා කරවත්. දැහැමි කථා කියවත්. ප්‍රශ්න විචාරත්. අපි ඒ පිළිබඳ බියෙන් එහි නොයමු යයි (කීන) පින්වත්නි, ඉදින් සක්විති රජුද වන්නේද (ඔහුගේ) සිත ගෙන කථා කිරීම මට භාරය. තෙපි බිය නොවව් කියා ඔවුන් සමග වාරිකාවෙහි යන්නේ පිළිවෙලින් බරණැසට පැමිණ රජ උයනෙහි වාසය කර දෙවන දවස්හි සියල්ලන් සමග දොරටු ගමිහි පිඬු පිණිස හැසුරුනේය. මිනිස්සු මහදන් දුන්න.

තාපසයෝ දෙවන දවස්හි නුවරට පිවිසියාහුය. මිනිස්සු මහදන් දුන්නාහුය. උද්දාලක තාපසයා අනුමෝදනා කරයි. යහපත පවසයි. පැණ විසඳයි. මිනිස්සු පැහැදී බොහෝ ප්‍රත්‍යයන් දුන්නාහුය. සියළු නුවර පණ්ඩිත වූ සමූහයාට ගුරු වූ දැහැමි තවුසෙක් ආවේයයි කැළඹුනේය. එය රජුටද කීවාහුය. රජු කොහි වසන්දැයි විමසා උයනෙහි යයි අසා මැනවි අද ඔවුන් දැකීම පිණිස යන්නෙමිසි කීවේය.

එකෙක් ගොස් "රජු ඔබ දකින්නට පැමිණේය"යි උද්දාලකට කීවේය. හෙතම තවුස් සමූහයා කැඳවා පින්වත්නි, රජු පැමිණෙන්නේය. ඉසුරුමතෙකු එක්දිනයක සතුටු කිරීම දිවි ඇතිතාක් ජීවත් වීමට ප්‍රමාණවත් වේයි (කීවේය)

ආචාර්යතුමනි, කුමක් නම් කළයුතුද? හෙතම මෙසේ කීවේය. ඔබලා අතර ඇතමෙක් වවුල් වුතය රකිව්. (හැසිරෙව්) ඇතමෙක් උක්කුටිකයෙන් හිදිව්. ඇතමෙක් යකඩ හුල් එබ්බු ලැල්ලෙහි හිඳුව. ඇතමෙක් පඤ්චතපස් කරව්. ඇතමෙක් ජලමත නැගීම කරව්. ඇතමෙක් ඒ ඒ තන්හි මන්ත්‍රයන් හදාරව්යි (කීය) ඔවුහු එසේ කළාහුය. තෙමේ

අටක් හෝ දහයක් පණ්ඩිතවාදීන් ගෙන මනහර ආධාරකයක සිත්කළ පොතක් තබා අතවැසියන් විසින් පිරිවරන ලද්දේ මනාව පනවන ලද සුවපහසු අසුනක හුන්නේය. එකෙනෙහි රජු පුරෝහිතයා රැගෙන මහත් වූ පිරිවර සමග උයනට අවුත් බොරු තපස් රකින්නා වූ ඔවුන් දැක අපාය බියෙන් මිදුනාහු යයි පැහැදී උද්දාලකගේ සමීපයට ගොස් පිළිසඳර කථාකොට එකත්පස්හි හුන්නේ සතුටු සිත් ඇත්තේ පුරෝහිත සමග කථා කරන්නේ පළමු ගාථාව කීවේය.

බරාජනා ජටිලං පංකදන්තා
 දුමමුඛරූපා යෙ මෙ ජපනති
 කවචිනනු තෙ මානුසකෙ පයොගෙ
 ඉදං වීදු පරිමුතතා අපායාති

1. රළු අඳුන් දිවිසම් පොරොවා ගත් මැලියම් සහිත දත් ඇති අපිරිසිදු මුහුණ ඇති යම් මේ ජටිලයෝ මන්ත්‍ර ජප කරන්ද කිම? මිනසුන් විසින් කළයුතු කාර්යයෙහි නිරත මේ පණ්ඩිතයෝ අපායෙන් මිදුනෝද?

එහි බරාජනා යනු රළු අඳුන් දිවිසමින් යුක්ත වූවාහු. පංකදන්තා යනු දැහැටි නොකැමෙන් මලබැඳුන දත් ඇත්තාහු. දුමමුඛරූපා යනු අඳුන් නොගානා ලද ඇස් ඇත්තාහු, අලංකාර නොකරන ලද සිරුරු ඇත්තාහු රළු සගළ සිවුරු දරන්නාහු. මානුසකෙපයොගෙ යනු මිනිසුන් විසින් කළයුතු කාර්යයෙහි. ඉදං වීදු යනු මේ තවුස්දම් රැකීමද මන්ත්‍ර අධ්‍යයනයද දන්නාහු. අපායා යනු ආචාර්යයෙනි, කිම මේ සිවු අපායෙන් මිදුනාහුදැයි විමසයි.

ඒ අසා පුරෝහිතයා මේ රජු නොතන්නි පැහැදුනේය. නිශ්ශබ්ද වීමට නොවටි යයි සිතා දෙවන ගාථාව කීවේය.

2. රජතුමනි, ඉදින් බහුශ්‍රැත වූයේද පවිටු කර්මයන් කෙරේද දහමිහි නොහැසිරේද දහසක් වේද දන්නේද (නමුත්) සමාපන්නි නොලබා ඒ බහුශ්‍රැත බව ආදිය නිසා අපාය දුකින් නොමිඳෙන්නේය.

එහි බහුසසුනො වෙ යනු මහරජතුමනි, ඉදින් බහුශ්‍රැත වූ ප්‍රගුණ කරන ලද ක්‍රීවේද ඇති තැනැත්තාද දසකුසල කර්මයන්හි

නොහැසිරෙන්නේද තුන්දොරින් පවිටු ක්‍රියාව කරන්නේද ත්‍රිවේදය සිටිවා!
දහසක් වේද දන්නේද නමුත් ඒ බහුශ්‍රැත බව නිසා, අෂ්ඨ සමාපත්ති
සංඛ්‍යාත වරණයට නොපැමිණ අපාය දුකින් නොමිඳෙන්නේය යි.

උද්දාලකයා ඔහුගේ වචනය අසා (මෙසේ) සිතීය. රජු කෙසේ
හෝ තවුස් සමූහයාට පැහැදුනේය. මේ බ්‍රාහ්මණයා කැමති සේ කන්නා
වූ ගොනාහට හොස්සෙන් පහර දෙයි. පිළියෙල කළ බතෙහි කසල දමයි.
ඔහු සමග කථා කරන්නෙමිසි හෙනම ඔහු සමග කථා කරනුයේ තෙවන
ගාථාව කීවේය.

3. දහසක් වේදයන් හදාළ නමුත් ඒ නිසාම අෂ්ට සමාපත්ති නම්
වරණ ධර්මයට නොපැමිණ දුකින් නොමිඳෙන්නේය. හදාල වේද
නිෂ්ඵල යයි හඟිමි. සමයම සහිත වරණ ධර්මයම සත්‍ය වේ.

එහි අඵලා යනු ඔබගේ වචනයෙහි වේදයන් ද සෙසු ශිල්පයන්ද
ඵලරහිත ඒවා බවට පත් වෙයි. ඒවා කවර කරුණින් උගනින්නද? සීල
සංයමය සමග සමාපත්ති නම් වරණ ධර්මය නම් වූ එකම සත්‍යයට පත්
වන්නේය.

අනතුරුව පුරෝහිතයා ගාථාවක් කීවේය.

4. වේදයෝ ඵල රහිත නොවෙත්මය. සංයමය සහිත වරණ
ධර්මයම සත්‍යයි. වේදයන් හදාරා යසසට පත් වේ. දැමුණු
තැනැත්තා වරණ ධර්මයෙන් නිවනට පැමිණේ.

එහි නහෙවා යනු මම වේදයෝ ඵලරහිතයහයි නොකියමි. එතකුදු
චුවත් සංයමය සහිත වරණ ධර්මයම සත්‍ය වේ. ඇති තතු වේ. උතුම්
වේ. ඒ කරණකොට ගෙන දුකින් මිදීමට හැකි වේ. සනතිං පුණොති යනු
සමාපත්ති සංඛ්‍යාත වූ වරණ ධර්මයෙන් දැමුණු තැනැත්තා බිය
සන්සිදින්නා වූ නිවනට පැමිණෙයි. උද්දාලකයා එය අසා මොහු සමග
විරුද්ධකරුවෙකු වශයෙන් සිටින්නට නොහැක. (මම) ඔබගේ පුතු වෙමිසි
කී කල්හි ආදරය නොකරන්නෙක් නම් නැත. පුත්‍රභාවය ඔහු කියන්නෙමිසි
සිතා පස්වන ගාථාව කීවේය.

5. මවද පියාද නෑයෝද පෝෂණය කළයුතු වෙත්. යමෙකු නිසා උපන්නේද හේද ඔහුම වේ. උද්දාලක නම් වූ මම ඔබගේ කුලටංගය ඇත්තෙමි වෙමි.

එහි භවවා යනු මවද පියාද සෙසු නෑදෑයෝද පෝෂණය කළ යුත්තෝ වෙති. යමෙකු නිසා උපන්නේ වේද හෙතම හෙතමේම වෙයි. තමාම තමාට උපදී. මමද ඇයට එරහැන්ද ගස මුලදී උපන්නේ වෙමි. මම උද්දාලක යයි නම් කරන ලදැයි ඇය විසින් කියන ලද්දේමය.

හෙතම, ඒකාන්තයෙන් ඔබ උද්දාලක දැයි කී කල්හි එසේ යයි කියා, මා විසින් ඔබගේ මවට සළකුණක් දෙන ලදී. එය කොහිදැයි (විමසිය) බමුණ, මේ එම මුද්දයයි ඔහුගේ අතෙහි තැබිය. බමුණා මුද්ද හැඳින නිශ්චය වශයෙන් ඔබ බ්‍රාහ්මණයෙකි. බ්‍රාහ්මණ ධර්මයන් දන්නෙහිදැයි කියා බ්‍රාහ්ම ධර්මයන් විමසන්නේ සවන ගාථාව කිය.

6. පින්වත, කෙසේ නම් බ්‍රාහ්මණයෙක් වේද? කෙසේ සියල්ල සම්පූර්ණ වූවෙක් වේද? නිර්වාණය කෙසේ වේද? කුමකින් ධර්මස්ථ වූයේ දැයි කියයිද?

උද්දාලකද ඔහුට කියන්නේ සත්වන ගාථාව කිය.

7. බමුණා නිතර ගිනි රැගෙන යාග ස්ථම්භය අභිසේවන කර්මය (ස්නානය) කරමින් යාගස්ථම්භය ඔසවන්නේද මෙසේ කරන්නේ බ්‍රාහ්මණ වෙයි. නිර්භය (කෂම) වූයේද වෙයි. ඒ කරුණින් ධර්මයෙහි සිටියහු යයි කීහ.

එහි නිරං කන්වා අග්නිමාදාය යනු නිරතුරුකොට ගින්න ගෙන හැසිරෙයි. ආපො සිජං යජමුසෙසති යුජං යනු අභිසේවන කර්මය (ස්නානය) කරමින් සමමාපාස, වාජපෙය්‍ය, නිරග්ගල යන යාග හෝ කරන්නේ රනින් කළ යුජ ස්ථම්භය ඔසවයි. බෙමී යනු නිර්භය බවට පැමිණියේ. අමාපයිංසු යනු ඒ කරුණින්ම ඔහු ධර්මයෙහි සිටියෙකු කොට කීවාහුය.

පුරෝහිතයා එය අසා ඔහු විසින් කියන ලද බ්‍රාහ්මණ ධර්මයට ගර්භා කරමින් අටවන ගාථාව කීවේය.

8. ස්නානයෙන් පිරිසිදු බවක් නැත. සියල්ල සම්පූර්ණ (කේවලී) විමක්ද නැත. බ්‍රාහ්මණයෙක්ද නොවේ. (යමෙකුට) ඉවසීම නොවේද සුරත බව නොවේද හෙතම පිරිනිවිසේද නොවේ.

එහි සෙවනෙන යනු ඔහු විසින් කියන ලද බ්‍රාහ්මණ ධර්මයන් අතර එකක් දක්වා සියල්ල ප්‍රතික්‍ෂෙප කළේය. මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. ගිනි පිදීමෙන් හේ ජලස්නානයෙන් හෝ සිවුපාවුන් ඝාතනය කෙරෙන යාගයෙන් හෝ පිරිසිදු බවක් නම් නැත. බ්‍රාහ්මණයා මෙපමණකින් හැම අතින් සම්පූර්ණ වූයේද නොවේ. ඉවසීම් සංඛ්‍යාත ඝෞර්වය නොවේද සිල්වත් බව සුරත බව නොවේද එවැන්නා කෙලෙස් නිවීමෙන් පිරිනිවිසේ නම් නොවේමය යි.

අනතුරුව උද්දාලකයා ඔහුට (කියනුයේ) ඉදින් මෙසේ බ්‍රාහ්මණයා නොවේනම් කෙසේ වේදැයි විමසන්නේ නවවන ගාථාව කීවේය.

9. හෙතම කෙසේනම් බ්‍රාහ්මණයෙක් වේද? කෙසේ නම් සියල්ලෙන් සම්පූර්ණ (කේවලී) වේද කෙසේනම් පිරිනිවීම වේද කවරක් ධර්මස්ථ යයි කියයිද?

පුරෝහිතයා ඔහුටකියන්නේ වෙනත් ගාථාවක් කීවේය.

10. (යමෙක්) කුඹුරු නැත්තෙක්ද, නෑයන් රහිතයෙක්ද? මමත්වයෙන් තොරද ආශා රහිතද විෂම ලෝභ නැත්තෙක්ද, භව තෘෂ්ණාව ඝෛය කළේද මෙසේ කරන්නා වූ බමුණා නිර්භය වූයේ වෙයි. එහෙයින් ඔහු ධර්මයෙහි සිටියෙකු කර කියන ලදහ.

එහි අකෙඛතතබන්ධු යනු කුඹුරු නැත්තේ ඤාතීන් නැත්තේ කෙත්, වත්, ගම්, නියම්ගම් අල්වා ගැනීමෙන් හෝ ඤාතීන් වශයෙන් බැඳීම් හෝ යහළු බැඳීම් හෝ ශිල්පීය බැඳීම් හෝ වශයෙන් අල්ලා ගැනීමෙන් රහිත වූයේ. අමමො යනු සත්ත්ව සංස්කාරයන්හි තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි වශයෙන් මමායනයෙන් තොර වූයේ. නිරාසො යනු ලාභ, ධන, පුත්‍ර, ජීවිත යන මේවායෙහි ආශාවෙන් තොර වූයේ. නිලොභ පාපො යනු පවිටු වූ ලෝභයෙන් විෂම ලෝභයෙන් තොර වූයේ. භවලොකබිණො යනු භවරාගය ඝෛය කළ.

අනතුරුව උද්දාලක ගාථාවක් කීවේය.

11. ක්‍ෂත්‍රිය, බ්‍රාහ්මණ, වෛශ්‍ය, ශුද්‍ර යන සැඩොල් හා පුක්කුස යන සියල්ලෝම සුජාත වූවාහුද දැමුනෝද (ඒ) සියල්ලෝම පිරිනිවියෝය. සංසිදුන සියල්ලන් අතර (මොහු) ශ්‍රේෂ්ඨය. (මොහු) පවිටු යයි (වෙනසක්) වේද?

එහි අත්‍යී සෙයොච පාපියො යනු මේ ක්‍ෂත්‍රිය ආදී සියල්ලෝම සුරත බව ආදියෙන් යුක්ත වූවාහු වෙත්ද? එබඳු වූ මොවුන් අතර මෙතෙම ශ්‍රේෂ්ඨය. මෙතෙම පවිටු යයි මෙසේ හීන ශ්‍රේෂ්ඨ බවක් ඇත්දැයි නැත්දැයි විමසයි.

ඉක්බිති රහත් බවට පැමිණීමේ පටන් ඔහුගේ පහත් උසස් බවක් නම් නැතැයි දක්වන්නට බ්‍රාහ්මණයා ගාථාවක් කීවේය.

12. ක්‍ෂත්‍රිය, බ්‍රාහ්මණ, වෛශ්‍ය, ශුද්‍ර, සැඩොල්, පුක්කුස යන සියල්ලෝම සුරත වූවාහු දැමුනෝ වූවාහුද (ඒ) සියල්ලෝම පිරිනිවියෝය. සංසිදුන සියල්ලන් අතර ශ්‍රේෂ්ඨය. පවිටුයයි (වෙනසක්) නැත.

ඉක්බිති උද්දාලකයා ඔහුට ගර්භා කරමින් ගාථා දෙකක් කීවේය.

13. ක්‍ෂත්‍රිය, බ්‍රාහ්මණ, වෛශ්‍ය, ශුද්‍ර සැඩොල් පුක්කුස යන මේ සියල්ලෝම සුරත වූවාහුද දැමුනෝද ඒ සියල්ලෝම පිරිනිවියෝය.

14. සංසිදුන සියල්ලන් අතර මේ ශ්‍රේෂ්ඨය. මේ හීන යයි වෙනසක් නැත්තේ නම් බමුණන්ගේ කුල පරපුරෙන් ආ බ්‍රාහ්මණ බව නසා (සැඩොලෙකු මෙන්) හැසිරෙන්නෙහිය.

එහි අර්ථය, ඉදින් මේ ගුණයන්ගෙන් යුක්ත වූවන් අතර විශේෂයක් නැත්ද එකම වර්ණයක් වේද මෙසේ ඇතිකල්හි උභය කුලයෙන් වූ සුජාත භාවය නසන්නේ, පනඨං වරසි බ්‍රහ්මඤ්ඤං සැඩොලෙක් මෙන් වෙහිද? බ්‍රාහ්මණ කුලය නසහිද?

ඉක්බිති පුරෝහිතයා ඔහුට උපමාවකින් දැනුවත් කරන්නේ ගාථා දෙකක් කීය.

15. නොයෙක් පාට ඇති වස්ත්‍රයන්ගෙන් නිවසක් වසන ලද්දේ වේද? ඒ (වැසූ වස්ත්‍රයෙහි) පැහැය ඒ වස්ත්‍රයන්ගේ සෙවනැල්ලට නොපැමිණෙන්නේය.

16. එසේම යම්දිනක මනුෂ්‍යයන් අතර (යම්) මනුෂ්‍යයෙක් පිරිසිදු වෙත්ද (එවිට) යහපත් වුන ඇත්තෝ දහම් දැන ඔවුන්ගේ ජාතිය නොවිමසත්

එහි විමානං යනු ගෙයක් හෝ මණ්ඩපයක් ඡායා යනු ඒ වස්ත්‍රයන්ගේ සෙවනැල්ල ඒ විවිධ වූ පැහැය බවට නොඑළඹේ. වස්ත්‍රයන්ගේ සියළු ඡායාවන් එකම පාටක්ම වෙයි. එවමෙව යනු ඇතැම් මෝඩ බ්‍රාහ්මණයෝ මෙසේම හේතු යුක්තීන් නොමැතිවම මිනිසුන් අතරද වාතුර්වර්ණය පාරිශුද්ධිය පනවත්. මෙවැනි පැනවීමක් ඇතැයි නොගනුව. යම්දිනක මානවයෝ ආර්ය මාර්ගයෙන් පිරිසිදු වෙත්ද එකල්හි ඔවුන් විසින් පිවිසෙන ලද නිර්වාණ ධර්මය දැන මනා සිල් ඇති පණ්ඩිත පුරුෂයෝ ඔවුන්ගේ ජාතිය නො විමසත්. නිවනට පැමිණීමේ පටන් ජාතිය නම් නිරර්ථක වූවෙකි.

උද්දාලකයා නැවත (කරුණු) ගෙන එන්නට නොහැකි වන්නේ නොවැටහෙන්නේ හුන්නේය. ඉක්බිති බමුණා රජුට මෙසේ කීවේය. මහරජතුමනි, මේ සියල්ලෝම කුහකයෝය. සියළු දඹදිව කුහකකමින් නසන්නෝය. උද්දාලකයා උපැවිදි කරවා උප පුරෝහිතයා කරව. සෙස්සන් උපැවිදි කරවා පලිහ හා ආයුධ දී සේවකයන් කරවයි. ආචාර්යයනි, මැනවයි රජු එසේ කරවීය. ඔවුහු රජුට උපස්ථාන කරන්නෝම කම් වූ පරිදි (මිය පරලොව) ගියාහුය.

ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා මහණෙනි, මොහු කුහක වූයේ දැන් පමණක් නොවේ. පෙරද කුහක වූයේමැයි වදාරා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි උද්දාලකයා කුහක හික්කුව විය. රජු ආනන්ද තෙරයි. පුරෝහිතයා මම ම වූයෙමියි වදාළ සේක.

14.5 හිස ජාතකය

අසසං ගවං රජතං ජාතරූපං යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් උකට්ඨි වූ හිසුචක අරහයා දේශනා කළ සේක. කථා වස්තුව කුස ජාතකයෙහි පෙනෙන්නේය. එකල්හි ශාස්තෘන් වහන්සේ මහණ ඔබ උකට්ඨි වූයේ සැබෑවදැයි විමසා ස්වාමීනි, සැබවයි කී කල්හි කුමක් නිසාදැයි? ස්වාමීනි කෙලෙස් නිසා යයි කී කල්හි මහණ, මෙබඳු වූ තෛර්යාණික ශාසනයෙහි පැවිදි වී කුමක් හෙයින් කෙලෙස් නිසා උකට්ඨි වූවෙහිද? පෙර පඬිවරු බුදුන් නූපත් කල්හිද බාහිර පැවිද්දෙන් පැවිදි වී වස්තු කාමයන් හා ක්ලේශ කාමයන් නිසා උපදනා වූ සංඥාවන් දිවිරුම් කොට හරින ලද්දාහු යයි වදාරා අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවර බුහ්මදත්ත රජු රාජ්‍යය කරවන කල්හි බෝධිසත්ත්ව තෙමේ අසුකෙළක් ධනය ඇති බ්‍රාහ්මණ මහසල් කුලයක පුතෙක් වී උපන්නේය. ඔහුට මහා කඤ්චන කුමාර යයි නම් කළාහුය. ඉක්බිති ඔහු පයින් ඇවිදින කාලයෙහි වෙනත් වූ පුත්‍රයෙක්ද උපන්නේය. ඔහුට උපකඤ්චන කුමාරයා යයි නම් කළාහුය. මෙසේ පිළිවෙලින් පුත්‍රයෝ සන්දෙනෙක් වූහ. සියල්ලන්ට කණිටු වූවා එක් දියණියකි. ඇයට කඤ්චනදේවී යයි නම් කළාහුය. මහා කඤ්චන කුමාරයා සුදුසු වයසට පැමිණියේ තක්සිලාවෙන් සියළු ශිල්ප ඉගෙන (පෙරළා) ආවේය. ඉක්බිති මව්පියෝ ඔහු ගිහිගෙයි වාසයෙන් බදිනු කැමැත්තෝ තමා හා සමාන වූ කුලයකින් දැරියක ගෙන එමු. ගෙහි වාසය පිහිටුවහිසි කීවාහුය. මෑණියනි, පියාණනි මට ගිහිගෙයි වාසයෙන් වැඩක් නැත. මට භවත්‍රය ගිනි ගත්තක් මෙන්ද, බිය සහිත වූවක් මෙන්ද, හිරගෙයක් මෙන්ද කිළිටි වූ අසුවී බිමක් මෙන් පිළිකුල් කටයුතු වී පෙනේ. මව්සින් සිහිනෙන්ද මෙවුන්දම් නොදුටුවීරුය. ඔබට වෙනත් පුත්‍රයෝ ඇත්තාහ. ඔවුන් ගිහිගෙයින් ආරාධනය කරවූ යයි කියා නැවත නැවත ඉල්වන ලද්දේ, යහළුවන් යවා ඔවුන් ලවාද අයදින ලද්දේද නොකැමති විය.

ඉක්බිති යහළුවෝ ඔහුට (කියනුයේ) යහළුව, ඔබ කුමක් ප්‍රාර්ථනය කරනුයේ කාමයන් විදීමට නොකැමැත්තෙහිදැයි විචාළාහුය. හෙතම ඔවුන්ට (තමාගේ) නික්මීමෙහි අදහස් ඇති බව දැන්වීය. ඒ අසා ඔහුගේ

මව්පියෝ අනෙක් පුතුන්ද (හිඟිගෙය සඳහා) ආරාධනය කළාහුය. ඔවුහුද නොකැමැති වූහ. කඤ්චන දේවියද නොකැමතිම වූවාය. මෑත කාලයෙහි මව්පියෝ කඵරිය කළාහුය. මහා කඤ්චන පණ්ඩිතයා මව්පියන්ට කළයුතු කටයුතු කර අසුකෙළක් ධනයෙන් දුගිමගීන්ට මහදන් දී සොහොයුරන් සතරදෙනාද සොහොයුරියද එක් දාසයෙක්ද එක් දාසියක්ද එක් යහළුවෙක්ද ගෙන මහා අභිනිෂ්ක්‍රමණයෙන් නික්මී හිමාලයට පිවිසියේය. ඔවුහු එහි පියුම් විලක් ඇසුරුකොට සිත්කළු වූ බිම් පෙදෙසක ආශ්‍රමයක් කොට පැවිදි වී වනමුල් ඵලාඵල ආහාරයෙන් යැපුනාහුය.

ඔවුහු වනයට යන්නාහු හුදකලාවම ගොස් යමෙක් යම්තැනක ගෙඩියක් හෝ කොලයක් හෝ දැකීද එහි අන්‍යයන්ද කැඳවා දුටු-ඇසු දේ කියන්නාහු රැස් කරත්. ගමෙක කර්මාන්ත ස්ථානයක් මෙන් වේ. ඉක්බිති ආචාර්ය වූ මහා කඤ්චන තාපසයා (මෙසේ) සිතුවේය. අසුකෙළක් ධනය හැර පැවිදි වූ අපට මෙසේ ආශා පරවස වී ලොකු කුඩා ගෙඩි සඳහා ඇවිදීම නම් තුසුදුසුය. මෙතැන් පටන් මම ඵලාඵල ගෙන එන්නෙමියි. හෙතම අසපුවට අවුත් සවස් කාලයෙහි ඒ සියල්ලන් කැඳවා ඒ කරුණ දන්වා තෙපි මහන ධර්මය සම්පූර්ණ කරන්නාහු මෙහිම සිටිවු. මම ඵලාඵලයන් ගෙන එන්නෙමියි කීය.

ඉක්බිති උපකඤ්චන කුමාර ආදීහු ඔහුට කියන්නාහු ආචාර්යතුමනි, අපි ඔබ ඇසුරුකොට පැවිදි වූවෝ වෙමු. තෙපි මෙහිම මහණදම් කරව. අපගේ සොහොයුරියද මෙහිම වේවා! දාසියද ඇය සමීපයෙහි සිටිවා. අප අටදෙනා වරින් වර ඵලාඵල ගෙන එන්නෙමු. තෙපි තිදෙන වාරයෙන් මුදන ලද්දෝ වව් යයි කියා ප්‍රතිඥා ගත්තාහුය. එතැන් පටන් අටදෙනා අතරින් එක් එක් තැනැත්තේ වරින් වර ඵලාඵල ගෙන එයි. සෙස්සෝ තමාට පැමිණෙන කොටස ගෙන (තමා) වසන තැනට ගොස් තමාගේ පන්සලෙහිම වෙත්. නොකරුණින් එකතු වීමට නොලබත්. වාරය පැමිණි තැනැත්තා ලොකු කුඩා ගෙඩි ගෙනවුත් එක් වේදිකාවක් ඇත. එහි පාෂාණමය ලැල්ලෙහි එකොළොස් කොටසක් කර ගණ්ඨාර නාදය දී තමාගේ කොටස ගෙන (තමා) වසන තැනට පිවිසෙයි. සෙස්සෝ ගණ්ඨාර නාදයෙන් නික්මී කලබලයක් නොකර ගෞරව පෙරටු ගමනින් ගොස් තමාට පැමිණි කොටස ගෙන වසන තැනට ගොස් වළඳ මහන දම් කරත්.

ඔවුහු මෑත කාලයෙහි නෙලුම් අල ගෙනවුත් කන්නාහු උණුසුම් තපස් ඇත්තාහු කර්කඟ තපස් ඇත්තාහු ඉඤ්ජයයන් අසුරුවා කිසුණු පිරියම් කරන්තාහු වාසය කළාහුය. ඉක්බිති ඔවුන්ගේ සිල් තෙදින් ශක්‍රයාගේ භවනය කම්පා විය. ශක්‍රයාද මේ ඍෂීහු ඒකාන්තයෙන් කාමයන්ගෙන් මිදුනෝද නැත්දැයි සිතයිමය. හෙතම පළමුකොට මේ ඍෂිවරුන් පරීක්ෂා කරන්නෙමිසි සිතා තමාගේ ආනුභාවයෙන් මහබෝ සතුන්ගේ කොටස දින තුනක් අතුරුදහන් කරවීය.

හෙතම පළමු දවස්හි කොටස නොදැක මගේ කොටස අමතක වීමෙන් නොතැබුවේ වන්නේ යයි සිතීය. දෙවන දවස්හි මගේ දෝෂයක් නිසා විය යුතුය. නොසැලකීම් වශයෙන් නොතබන ලද්දෙහි යයි සිතීය. තෙවන දවස්හි කවරනම් කරුණින් මගේ කොටස නොතබත්දැයි (සිතා) ඉදින් මගේ දෝෂයක් වන්නේ නම් සමා කරවන්නෙමිසි සවස් කාලයෙහි ගණ්ඨා නාදයෙන් සංඥා දුන්නේය. සියල්ලෝ රැස් වී කවරෙකු විසින් ගණ්ඨාර සංඥාව දුන්නේදැයි කීවාහුය. දරුවනි, මා විසින්තැයි (කීය). ආචාර්යතුමනි, කවර කරුණක් නිසාදැයි විමසීය. දරුවෙනි, තෙවන දවස්හි කවරෙකු විසින් එලාපල ගෙන එන ලදද? එක් අයෙක් නැගිට ආචාර්යතුමනි, මවිසින්තැයි වැද(කියා) සිටියේය. කොටස් කරන්තා වූ තොප විසින් මගේ කොටස කරන ලදදැයි. ආචාර්යතුමනි, එසේය. ප්‍රධානියාගේ කොටස විසින් කරන ලදැයි (කීවේය) ඊයේ කවරෙකු විසින් ගෙන එන ලදැයි (විමසීය) අනිකෙක් නැගිට මවිසින් යයි වැද කියා සිටියේය. තොප විසින් මා සිහි කළේද? මගේ ප්‍රධාන කොටස තබන ලද්දේද? අද කවරෙකු විසින් ගෙන එන ලදද? අනිකෙක් මවිසින් යයි නැගිට වැද කියා සිටියේය. කොටස් කරන්නේ මා සිහිපත් කළේද? ඔබගේ ප්‍රධාන කොටස කරන ලද්දේයි. දරුවනි, අද මා හට කොටස් නොලබන්නා වූ තෙවන දවසයි. පළමු දිනයෙහි කොටස නොදැක කොටස් කරන්නේ මා අමතක වූයේ යයි සිතුවෙමි. දෙවන දවස්හි මගේ කිසිදු වරදක් වන්නේ යයි සිතුවෙමි. අද වූ කලී ඉදින් මගේ දෝෂයක් ඇත්ද එය සමා කරවන්නෙමිසි සිතා ගණ්ඨා නාදයෙන් ඔබලා රැස් කරවූයෙමි. මේ නෙලුම් අල තෙපි කොටස් කළෙමු යයි කියනුය. මම නොලදිමි. මොවුන් අතර සොරකම් කර කන්නා දැන ගන්නට වටනේය. කාමයන් හැර පැවිදි වූවන්ට නෙඑම් අල පමණ වූද සොරකම් කිරීම නම් නුසුදුසුයයි. ඔවුහු එතුමාගේ වචනය අසා පුදුමයෙකි. සැහැසි කටයුත්තකැයි සියල්ලෝම සංවේගයට පත්වූවාහුය.

ඒ ආශ්‍රම පෙදෙසෙහි වනස්පති රුකෙක උපන් දෙවියාද (ගසින්) බැස අවුත් ඔවුන්ගේම සමීපයෙහි හුන්නේය. නොයෙක් කටයුතු කරන්නා වූ (එහෙයින්ම) දුක් ඉවසීමට අපොහොසත් වූ (තමා) බැඳහුන් කනුව බිඳ පලා අවුත් වනයට පිවිසි එක් ඇතෙක් කලින් කල තවුස් සමූහයා වදී. ඔහුද අවුත් එකත්පසෙක සිටියේය. සර්පයන් කෙළවන්නා වූ (ක්‍රීඩා කරවන්නා වූ) එක් අභිකුණ්ඨිකයකුගේ අතින් මිදී වනයට පිවිසි වදුරෙක් ඒ අසපුචෙහිම වසයි. හෙතෙමේද එදවස තවුස් සමූහයා වැද එකත්පසෙක හුන්නේය. ශක්‍රයා තවුස් සමූහයා පරීක්ෂා කරන්නෙමිසි ඔවුන් සමීපයෙහි නොපෙනෙන සිරුර ඇතිව සිටියේය.

එකෙනෙහි බෝසතුන්ගේ බාල සොහොයුරු උපකඤ්චන තවුසා අසුනෙන් නැගී සිටියේ බෝසතුන් වැඳ සෙස්සන්ගේ ගෞරවය දක්වා ආචාර්යතුමනි, මම අන්‍යයන් නො එළවා තමාම නිවැරදි කරන්නට ලබමිදැයි විචාළේය. එසේය ලබහි යයි කීවේය. හෙතෙම තවුස් සමූහයා මැද සිට ඉදින් මම ඔබගේ නෙළුම් අල කැවේ නම් මෙබන්දෙක් වෙමිසි දිවිරිම කරන්නේ පළමු ගාථාව කීවේය.

අසසං ගවං රජතං ජාතරූපං
 හරියං ච සො ඉධ ලහතං මනාපං
 පුතෙනහි දාරෙහි සමංගි හොතු
 හිසානි තෙ බ්‍රාහ්මණ යො අහාසි

1. බ්‍රාහ්මණය, යමෙක් ඔබගේ නෙළුම් අල පැහැර ගත්තේද? හෙතම අශ්වයෙකු ගවයෙකු හා රන් රිදීද ප්‍රියමනාප වූ බිරිඳකද ලබාවා! පුත්‍රයන් සමගද බිරින්දෑවරුන් සමගද එක්වේවා!

එහි අසසං ගවං යනු මෙය හෙතම යම් පමණ වූ ප්‍රිය වස්තූන් වෙන්ද ඒවායින් වෙන් වීමෙහිලා එපමණක් ශෝක දුක් උපදවත් යයි වස්තු කාමයන්ට ගර්හා කරමින් කියන ලදැයි දත යුතුයි.

ඒ අසා තවුස් සමූහයා "නිදුකාණනි, මෙසේ නොකියව. ඔබගේ දිවිරිම ඉතා බැරැරුම් යයි කන් වැසිය. බෝධිසත්ත්වයෝද ඔහු (කියනුයේ) දරුව, ඔබගේ දිවිරිම ඉතා බැරැරුම්ය. ඔබ නොකැවේ වෙහිය. ඔබගේ ආසනයෙහි හිඳුවයි කිය. ඔහු දිවිරිම කර හුන් කල්හි දෙවැනි සොහොයුරා

නැගිට බෝසතුන් වැද දිවිටීමෙන් තමා නිවැරදි කරන්නේ දෙවන ගාථාව කීවේය.

2. බ්‍රාහ්මණය, යමෙක් ඔබගේ නෙළුම් අල පැහැර ගත්තේද, හෙතම මල්මාලාද, කසි සඳුන්ද දරාවා. ඔහුට දුදරුවෝ බොහෝ වෙත්වා. කාමයන්හි තියුණු වූ අපේක්‍ෂා කෙරේවා.

එහි තිබූ යනු වස්තුකාම ක්ලේශ කාමයන්හි දැඩි වූ අපේක්‍ෂාව කෙරේවායි. මෙය යමෙකුට ක්ලේශ කාමයන්හි තියුණු අපේක්‍ෂා වේද හෙතම ඒවායින් වෙන්වීමෙහිලා මහත් වූ දුකකට පැමිණේ යයි දුක් ප්‍රතික්‍ෂේප කිරීම් වශයෙන්ම කිය.

ඔහු හුන් කල්හි සෙස්සෝද තමාගේ අදහස්වලට අනුරූප වන පරිදි ඒ ඒ ගාථාවක් කීවාහුය.

3. බ්‍රාහ්මණය, යමෙක් ඔබගේ නෙළුම් අල පැහැර ගත්තේද? හෙතම බොහෝ ධාන්‍ය ඇති, සීසාන, කීර්තිමත් වූ, පුතුන්ද සියළු කාම වස්තූන් ඇති ධනවත් වූ, වයස නොපෙනෙන ගිහියෙක් වී ගිහිගෙයි වාසය කරාවා!

4. බ්‍රාහ්මණය, යමෙක් ඔබගේ නෙළුම් අල පැහැර ගත්තේද හෙතම රජුන්ටත් රජ වූ බලවත් වූ කීර්තිමත් වූ බලහත්කාරකම් කරන ක්‍ෂත්‍රියයෙක් වේවා! ඔහු වූ කලී සිව් මුහුදු සීමා කර ඇති පෘථිවියට අධිපතිව වාසය කෙරේවා!

5. බ්‍රාහ්මණය, යමෙක් ඔබගේ නෙළුම් අල පැහැර ගත්තේද හෙතම මුහුර්තයන්හි නක්‍ෂත්‍රයන්හි යෙදුන පහ නොකළ රාග ඇති බ්‍රාහ්මණයෙක් වේවා! කීර්තිමත් වූ රජු ඔහුව පූජා කෙරේවා!

6. බ්‍රාහ්මණය, යමෙක් ඔබගේ නෙළුම් අල පැහැර ගත්තේද? හෙතම වේදය හදාරන සියළු වේදය හදාළ තවුසෙකැයි සියළු ලෝවැසියා හඟිවා! ජනපදවැසියෝ එක් වී ඔහුව පූජා කෙරෙත්වා!

7. බ්‍රාහ්මණය, යමෙක් ඔබගේ නෙළුම් අල පැහැර ගත්තේද? හෙතම සිව් ලක්ෂණයකින් යුක්ත වූ සමෘද්ධිමත් වූ ශක්‍රයා විසින් දෙන ලද ගම්වරයක් අනුභව කෙරේවා! පහ නොකළ ආශා ඇතිවම මරණයට එළඹේවා!

8. බ්‍රාහ්මණය, යමෙක් ඔබගේ නෙළුම් අල පැහැර ගත්තේද, හෙතම යහළුවන් මැද නැටුම් ගැයුම්වලින් සතුටුවන ගම්පතියෙක් වේවා. රජු වෙතින් කිසියම් විපතක් නොලබාවා!

9. බ්‍රාහ්මණය, යම් ස්ත්‍රියක් ඔබගේ නෙළුම් අල පැහැර ගත්තේද? ඇය ප්‍රධාන රජු මුළු පොළොව දිනා ස්ත්‍රීන් දහසකට ප්‍රධාන තනතුරෙහි තබාවා! ඇය ස්ත්‍රීන් අතර ශ්‍රේෂ්ඨ නැනැත්තිය වේවා!

10. බ්‍රාහ්මණය, යම් ස්ත්‍රියක් ඔබගේ නෙළුම් අල පැහැර ගත්තේද? ඇය රැස්වූ සියළු අධිපතීන් අතර කම්පා වීමෙන් තොරව රසය අනුභව කරවා! ලාභය සඳහා පුරසාරම් කියන්නී හැසිරේවා!

11. බ්‍රාහ්මණය, යමෙක් ඔබගේ නෙළුම් අල පැහැර ගත්තේද, හෙතම කපංගලා නුවර මහ වෙහෙරක නවකම් කරන නේවාසික ප්‍රධාන හික්ෂුවක් වේවා! එක් දවසකින් එක් කවුළුවක් කෙරේවා!

12. බ්‍රාහ්මණය, යමෙක් ඔබගේ නෙළුම් අල පැහැර ගත්තේද, හෙතම සය තැනක සිය ගණන් බැම්බලින් බැඳේවා. රමය වූ වනයෙන් රාජධානියට පැමිණේවා! හෙතම කටු සැමිටියෙන් හා කෙට්ටෙන් නසනු ලැබේවා!

13. බ්‍රාහ්මණය, යමෙක් ඔබගේ නෙළුම් අල පැහැර ගත්තේද, හෙතම වරාමල් මාලාවක් ගෙල පැළඳ රියම් කන් පළඳනා පැළඳ යෂ්ටියෙන් පහර දෙන්නේ සර්පයන් ඉදිරියට පමුණුවාවා! මනා කොට බඳනා ලද්දේ මාර්ගයෙහි හසුරුවාවන්.

එහි තෙවැන්නා විසින් කියන ලද ගාථාවෙහි කසිමා යනු කෘෂි කර්මාන්තයෙන් යුක්ත වූ, පුතෙක ගිහි ධනිමා සබ්බකාමෙ යනු පුත්‍රයන් ලබාවා. ගිහියෙක් වේවා! සත්රුවන්මය වූ ධනයෙන් ධනවත් වේවා.

රූපාදී වශයෙන් වෙන් වූ සියළු කාමයන් ලබාවා. වයං අපසසනති මහළු කල්හි පැවිද්දට සුදුසු වූද තමාගේ වයස්ගත බව නොදක්නේ පස්කම් ගුණයෙන් පිරුණු ගිහිගෙයිම වසාවායි. මෙය ඔහු පස්කම් ගුණයන්හි ගිජු වූ බැවින් කාම ගුණයන්ගෙන් වෙන් වීමෙන් මහත් වූ ව්‍යසනයකට පැමිණේ යයි දක්වන්නට කීවේය. සිව්වැන්නා විසින් කියන ලද ගාථාවෙහි රාජාභිරාජා යනු රජුන් අතර ප්‍රධාන රජුයි. හෙනම ඉසුරුමතුන්ගේ ඉසුරු (සම්පත්) ගිලිහී ගිය කල්හි මහත් වූ දුකක් උපදී යයි රාජායෙහි දොස් දක්වමින් මෙය කීවේය. පස්වැන්නා විසින් කියන ලද ගාථාවෙහි අවිතරාගො යනු පෙරවි බමුණු තනතුර පිළිබඳ ආශාවෙන් ආශා සහිත වූයේ. හෙනම පුරෝහිතයාගේ පුරෝහිත තනතුර ගිලිහී ගියකල්හි මහත් වූ දොමනසක් උපදී යයි දක්වන්නට මෙය කීවේය. සයවැන්නා විසින් කියන ලද ගාථාවෙහි තපසසිනං යනු ඔහු තපසින් හා ශීලයෙන් යුක්ත වූයේ යයි හඟිවා. හෙනම ලාභ සත්කාරයන් පහව යාමෙහිදී මහත් වූ දොමනසක් උපදී යයි ලාභ සත්කාරයනට ගර්භා කිරීමී වශයෙන් කීවේය. යහළු වූ තවුසා විසින් කියන ලද ගාථාවෙහි චතුසසදං යනු ගැවසුන මිනිසුන් ඇති හෙයින් මිනිසුන් කරණ කොටගෙනද, බොහෝ ධාන්‍ය ඇති හෙයින් ධාන්‍යයන්ගෙන්ද පහසුවෙන් ලද හැකි දර ඇති හෙයින් දරවලින්ද ජලයෙන් යුක්ත හෙයින් ජලයෙන්දැයි මේ සතරින් අඩුවක් නැති හෙයින් චතුසසද සමන්තාගතං යන අර්ථයි. වාසවෙන යනු ශක්‍රයා විසින් දෙන ලද්දක් මෙන් නොසැලෙන්නා වූ, ශක්‍රයා වෙතින් ලබන ලද වරයක අනුභවයින් එක් රජෙකු සතුටුකර ඔහු විසින් දෙන ලදැයි යන අර්ථයි. අවිතරාගො යනු මධෙහි උෟරෙක් මෙන් කාමයන් නමැති මධෙහි නිමග්න වී. මෙසේ ඔහුද කාමයන්ගේ ආදීනව කියන්නේ මෙසේ කීවේය. දාසයා විසින් කියන ලද ගාථාවෙහි ගාමිණී යනු ගම්දෙටුවා. මෙතෙමේද කාමයන්ට නින්දා කරමින්ම මෙසේ කීය. කඤ්චනදේවිය විසින් කියන ලද ගාථාවෙහි යං යනු යම් ස්ත්‍රියක යන අර්ථයි. එක රාජා යනු අගරජුය. ඉතී සහසසා යනු වචනයේ සිළු බව සඳහා කියන ලදී. සොළොස් දහසක් ස්ත්‍රීන් අතර ප්‍රධාන නැන්නි තබාවා යන අර්ථයි. සීමනතිනීනං යනු සීමා අන්තයන් දරන්නා වූ ස්ත්‍රීන්ගේ යන අර්ථයි. මෙසේ ඇය ස්ත්‍රී භාවයේ සිටද දුගඳ හමන අසුවී රැසක් මෙන් කාමයන්ට ගර්භා කරන්නීම මෙසේ කීවාය. දාසිය විසින් කියන ලද ගාථාවෙහි සබ්බසමාගතානං යනු රැස් වූ හැමගේ මැද හිඳ. අවිකම්පමානා නොපසුබසින්නී මනා රස ඇති කාමයන් අනුභව කෙරේවා යනු අර්ථයි. දාසීන්ට තමාගේ ස්වාමීන් සම්පයෙහි හිඳ අනුභව කිරීම අප්‍රිය යයි ඇය තමාගේ අප්‍රිය බැවින්ම

මෙසේ කීවාය. වරාතු හැසිරේවා. ලාභෙන විකස්මානා යනු ලාභයන් හේතුවෙන් කුහකකම් කරන්නී ලාභ සත්කාරයන් උපදවන්නී හැසිරේවායි අර්ථයි. මැය විසින් ඇය දාසී භාවයෙහි සිටියාද ක්ලේශ කාමයන් වස්තු කාමයන් ගර්භා කරයි. දේවතාවා විසින් කියන ලද ගාථාවෙහි. ආවාසිකො යනු ආවාසයන් ප්‍රතිසංස්කරණය කරන්නා වූ. කඡංගලායං යනු මෙනම් වූ නගරයෙහි. එහි ද්‍රව්‍ය සමූහයෝ (දැව) සුලභයහ. ආලොක සන්ධිං දිවසා යනු එක් දවසකින් එක් වාකවුඵවක් කෙරේවා! ඒ දේවපුත්‍රයා කාශ්‍යප බුදුන් දවස කඡංගල නගරය සමීපයෙහි යොදුනක්පමණ වූ දිරාගිය මහා විහාරයෙහි නිවැසි මහතෙර වී දිරාගිය විහාරයේ නව කර්මාන්ත කරන්නේම මහත් වූ දුකක් අනුභව කළේය. එහෙයින් ඒ දුක අරභයා මෙසේ කීවේය. ඇතා විසින් කියන ලද ගාථාවෙහි පාසසතෙහි යනු බොහෝ මලපුඩුවලින්. ඡමහි යනු පා සතරෙහි බෙල්ලෙහි හා තුනටිය පෙදෙසෙහි යන සය තැන්නි. තුතෙහි යනු හුල් දෙකක් ඇති දිග යෂ්ටිත්තෙන් (හෙණ්ඩු වලින්). පාවතෙහි යනු කෙටිට දසයකින් හෝ අකුස්සෙන් හෝ. හෙතම තමා විසින් විදින ලද දුක් අරභයාම මෙසේ කීවේය. වදුරා විසින් කියන ලද ගාථාවෙහි අලකකමාලී යනු අභිකුණ්ඨිකයා විසින් බොටුවෙහි වටකොට තබන ලද වරාමල් මාලාවෙන් යුක්ත වූයේ. තිපුකණණවිදෙධා යනු ඊයම් පළඳනාවන්ගෙන් පළඳන ලද කන් ඇත්තේ. ලංඛිහතො යනු සර්ප ක්‍රීඩා උගන්වනු ලබන්නේ යෂ්ටියෙන් පහරදෙන ලද්දේ වී. මෙනෙමේද අභිකුණ්ඨකයන්ගේ භාරයේදී තමා විසින් අනුභව කරන ලද දුක් සඳහාම මෙසේ කිය.

මෙසේ ඒ දහතුන් දෙනා විසින් දිවුරුම් කළ කල්හි මහබෝසත් තෙමේ (මෙසේ) සිතීය. කිසියම් දිනක මොවුහු "මෙනෙම නැති නොවූවක් නැති වූයේ යයි කියයි" යයි මා කෙරෙහි වෛර කරන්නාහු නම් මමද දිවුරුම් කරමි'යි ඉක්බිති ඔහුට (දිවුරුම්) කරන්නේ දොළොස්වන ගාථාව කීවේය.

14. ඉදින් යමෙක් නැති නොවූ දෙයක් නැති වී යයි කීවේද, ඔබලා යමෙක් කිසි ලෙසකින් සැක කළේද හෙතම කාමයන් ලබාවා! එය අනුභව කෙරේවා. ගිහිගෙයිදී මරණයට පැමිණේවා.

එහි භොතෙතා යනු ආමන්ත්‍රණයයි. මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. යමෙක් නැති නොවූ කොටස් ඇති කල්හි (මගේ කොටස) නැති වූයේ

යයි කියයිද යමෙක් ඔබලා කෙරෙහි සැක කරයිද හෙතම පඤ්චකාම රසයන් ලබාවා! අනුභව කෙරේවා. සිත්කළු පැවිද්ද නොලැබ ගිහිගෙයිදීම මැරේවා යනුයි.

තවුසන් විසින් දිවිඊම කළ කල්හි ගක්‍රයා බියට පත්වී මොවුන් විමසමින් නෙළුම් අල අතුරුදහන් කරවීම්. මොවුහු හෙලනා ලද කෙළ පිඩක් මෙන් කාමයන්ට ගර්භා කරමින් දිවිඊම කරත්. කාමයන්ට නින්දා කිරීමේ හේතුව ඔවුන්ගෙන් විමසන්නෙමියි සිතා දෘෂ්‍යමාන වූ සිරුර ඇත්තේ බෝසතුන් වැද විමසන්නේ අනතුරු ගාථාව කීවේය.

15. ලෝකයෙහි (සත්ත්වයන්) යමක් සොයමින් හැසිරෙන්නද? (මේ කම්සුව) බොහෝදෙනාට සුභ වූයේද ප්‍රිය වූයේද වේ. මේ සත්ත්ව ලෝකයෙහි (ඒ කාමයන්) ප්‍රිය වූයේද මනෝඥ වූයේද වේ. (එනිසා) කුමක් හෙයින් සෘෂිවරු කාමයන් නොපසසන්නද?

එහි යදෙසමානා යනු යම් වස්තු කාමයක්ද ක්ලේශ කාමයක්ද වේ නම් සත්ත්වයෝ ඒවා කෘෂිකර්මාන්තය, ගව පාලනය ආදී වූ සම-විසම කර්මාන්තයන්ගෙන් සොයන්නාහු ලොව හැසිරෙත් මෙය බොහෝ දෙවි මිනිසුන්ට සුභ විය. කාන්ත විය. ප්‍රිය විය. මනෝඥ විය. සෘෂිවරු කුමක් හෙයින් (එය) නොපසසන්දැයි යන අර්ථයි. කාමෙ යන මෙයින් ඒ වස්තුව ඇති පරිද්දෙන් දක්වයි.

ඉක්බිති ඔහුගේ ප්‍රශ්නය විසඳන්නා වූ මහබෝසත් තෙමේ ගාථා දෙකක් කීවේය.

16. ශක්‍රය, කාම වස්තූන්හි ගැලීම නිසා (සත්ත්වයෝ) නසනු ලබත්. බදිනු ලබත්. කාමයන් නිසා දුකද බියද හට ගනී. කාමයන් නිසා ප්‍රමාද වූවෝ මුලාවෙන් පවු කරත්.

17. ඒ පව්ටු ස්වභාව ඇත්තෝ පව් රැස්කොට කය බිඳීමෙන් (මරණයෙන්) පසු නිරයට යති. එහෙයින් සෘෂිවරු කම් සැපතෙහි ආදීනව දැක කාමයන් නොපසසති.

එහි කාමෙසු යනු කාමයන් හේතු කොටගෙන කාමයන් නිසා. කායික දුශ්චරිත ආදීන් කරන්නාහු යයි අර්ථයි. හඤ්ඤරෙ යනු පොලු

මුගුරු ආදියෙන් නසත්. බජ්ඣරෙ යනු රැහැන් බැමි ආදියෙන් බදිත්. දුකබං යනු කායික වූත් චෛතසික වූත් දුකයි. භයං යනු තෙමේ තමාට දොස් පැවරීම් ආදී වූ බියයි. භුතාධිපති යනු ශක්‍රයාට ආමන්ත්‍රණය කරයි. ආදීනවං යනු මෙබඳු වූ දෝෂයයි. ඒ මේ ආදීනවය දුකබකඛන්ධ ආදී සූත්‍රයන්ගෙන් දක්විය යුතුය.

ශක්‍රයා මහබෝසතුන්ගේ කථාව අසා සංවේගයට පත් සිත් ඇත්තේ අනතුරු ගාථාව කීවේය.

18. බඹසර හැසිරෙන තවුස්තුමනි, තාපසවරුන් විමසනු ලබන්නා වූ මම නෙලුම් අල කොටුවෙන් ගෙන ගොඩ සැඟවූයෙමි. (තිබූ තැනින් ගෙන පසෙකින් තැබූයෙමි) සෘෂිවරු පවිත්‍රව පාපයන්ගෙන් තොරව වසත්. මේ ඔබගේ නෙලුම් අල වේ.

එහි විමංසමානෝ යනු ස්වාමීනි, මම මේ තාපසයෝ කාමයන්හි ඇළුනෝද නැත්තාහුදැයි විමසන්නේ. ඉසිනෝ යනු මහර්ෂී වූ ඔබ සතු නෙලුම් අල. තීරෙ ගභෝනාන යනු ඉවුරෙහි තබන ලද ඒවා ගෙන. ටලෙ පසෙක තැබූවෙමි. සුද්ධා යනු මේ තාපසයෝ පිරිසිදු වූවාහු පව් රහිතව වසත් යයි ඔබලාගේ දිවිරීම තුලින් මවිසින් දැන් දන්නා ලදී.

ඒ අසා බෝසත් තෙමේ ගාථාවක් කීවේය.

19. දහසක් නෙන් ඇති ශක්‍රය, අපි ඔබගේ නළුවෝ නොවෙමු. (අප සමග) ක්‍රීඩා කළයුත්තෝද නොවෙමු. නෑයෝද නොවෙමු. යහළුවෝද නොවෙමු. දෙවු රජතුමනි, කවරක් අරමුණුකොට තවුසන් වන අප සමග ක්‍රීඩා කරහිද?

එහි න තෙ නටා යනු දෙවරජතුමනි, අපි ඔබගේ නළුවෝ හෝ ක්‍රීඩා කළයුත්තෝ හෝ කිසිවෙක් නොවෙමු. අපි ඔබගේ නෑදෑයෝ නොවෙමු. යහළුවෝද නොවෙමු. ඉක්බිතිව ඔබ කවරක් අරමුණුකොට කුමක් නිසා තවුසන් සමග ක්‍රීඩා කරන්නෙහිද යන අර්ථයි.

ඉක්බිති ශක්‍රයා ඔහුව ඤාමා කරවමින් විසිවන ගාථාව කීවේය.

20. මහත් වූ නුවණ ඇත්ත! ඔබ මගේ ආචාර්යවරයා වෙති. මගේ පියාද වෙති. බ්‍රාහ්මණය, මා කළ වරදට ඔබගේ මේ පා සෙවන පිහිට වේවා! මගේ එකම වරද ඉවසාවා! පණ්ඩිතයෝ නම් ඉවසීම බලය කොට ඇත්තෝ වෙති. ක්‍රෝධය බලයකොට ඇත්තෝ නොවෙති.

එහි එසා පතියා යනු ඔබගේ මේ පා සෙවන, පමා වූ, වරද කළ මට අද පිහිට වේවා! කොධබලො යනු පණ්ඩිතයෝ නම් ඉවසීම බලය කොට ඇත්තෝ වෙති. ක්‍රෝධය බලය කොට ඇත්තෝ නොවෙති.

මහබෝසත් තෙමේද සක්දෙව් රජුට සමාව දී තමා තවුස් සමූහයා සමා කරවන්නේ අනිත් ගාථාවක් කීවේය.

21. යම් හෙයකින් ප්‍රාණීන්ට අධිපති ශක්‍රයා දුටුවෙමුද සෘෂීන්ගේ මේ එක් රැයක් වනයේ යම් විසීමක් වීද එය යහපත් වූ විසීමකි. යම් හෙයකින් බ්‍රාහ්මණයා නෙළුම් අල පෙරලා ලැබුවේද, පින්වත් ඔබ සියල්ලෝම සතුටු සිත් ඇත්තෝ වෙත්වා.

එහි සුවෝසිතං ඉසීනං එක රතනං යනු ආයුෂ්මත් තවුසන්ගේ එක් රැයකුළු මේ වනයෙහි විසීමක් වීද එය මනා වූ වාසය කිරීමකි. කවර කරුණින්ද? යං වාසවං භූතපතීං අදදසාම. ඉදින් අපි නගරයේ විසුවෙමුවෝද මේ ශක්‍රයා නොදක්නෙමු. හොනෙතා යනු පින්වත් ඔබ සියල්ලෝම සතුටු සිත් ඇත්තෝ වෙත්වා! සතුටු වෙත්වා! සක්දෙව් රජුට සමා කෙරෙත්වා! කුමන කරුණක් නිසාද? යං බ්‍රාහ්මණො පච්චපාදි හිසානී යනු යම්හෙයකින් ඔබගේ ආචාර්යවරයා නෙළුම් අල පෙරලා ලැබුවේද (එනිසායි)

ශක්‍රයා තවුස් සමූහයාට වැද දෙව්ලොවටම ගියේය. තවුස් සමූහයාද ධ්‍යාන-අභිඥා උපදවා බබ්ලොවට ගියේ විය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා මහණ, මෙසේ පෙර පඬුවෝ දිවිවිම් කොට කෙලෙස් අත්හලාහු යයි කියා සත්‍යයන් දේශනා කළ සේක. සත්‍ය දේශනාවසානයෙහි උකට්ඨි වූ හික්කුළු සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටියේය. ජාතකය ගලපාලන්නා වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ ගාථා තුනක් වදාළ සේක.

22. මම ද සැරියුත් ද මුගලන් ද කාශ්‍යප ද අනුරුද්ධ ද පුණ්ණ ද ආනන්ද යන අපි එකල්හි සොහොයුරෝ සත්දෙන වූයෙමු.

23. එකල්හි සොහොයුරිය උප්පලවණ්ණා වූවාය. දාසිය බුජ්ජුත්තරාව වූවාය. දාසයා විත්ත ගෘහපතියාද එකල යක්‍ෂයා සාතාගිරද විය.

24. එකල ඇතා පාරිලෙය්‍ය ඇතු විය. උසස් වඳුරා මීපැණි දුන් වඳුරාය. එකල්හි ශක්‍රයා කාළදායී වූයේය. ජාතකය මෙසේ දරාගනිවි.

14.6

සුරුවි ජාතකය

මහෙසී රුවිනො හරියා යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ සැවැත්නුවර ඇසුරුකොට මීගාර සිටුතුමාගේ මව විසින් කරවන ලද ප්‍රාසාදයෙහි වාසය කරන සේක් විශාඛා මහෝපාසිකාව විසින් ලබන ලද වර අට අරභයා දේශනා කළ සේක. ඇය එක් දිනයක ජේතවනාරාමයෙහිදී ධර්මකථාව අසා හික්‍ෂු සංඝයා සමග භාග්‍යවතුන් වහන්සේට හෙට දිනයේ දානය සඳහා ආරාධනා කර ගියාය. එම රාත්‍රිය ඇවෑමෙන් සිව්මහ දිවයිනෙහිම පැතිරුන මහ වැස්සක් වැස්සේය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හික්‍ෂුන් අමතා මහණෙනි, යම් සේ ජේතවනයෙහි වැසි වස්තේද මෙසේ සිව් දිවයින්හිද වසී. මහණෙනි, සිරුර තෙමව්. මේ සිව් දිවයින පුරා පවතින අන්තිම වැස්ස යයි වදාරා තෙමන ලද සිරුරු ඇති හික්‍ෂුන් සමග සෘද්ධියෙන් ජේතවනයෙහි අතුරුදහන් වූයේ විශාඛාවගේ දොරටුවෙහි පහළ වූ සේක.

උචැසිය පින්වත්නි, තථාගතයන් වහන්සේගේ මහත් වූ සෘද්ධි ඇති බව මහත් වූ ආනුභාව ඇති බව ආශ්චර්යය. අද්භූතය. යම්තැනක දතක් පමණ දියදහර පවත්නා කල්හි තුනටිය පමණ තෙක් දියපහර පවතින කල්හි එක හික්‍ෂුවකගේ හෝ පාදයන්ද සිවුරුද තෙත් වූයේ

නොවේ යයි සතුටු වුවා. ඔදවැඩුණි බුදුන් ප්‍රමුඛ වූ භික්ෂු සංඝයා වළඳවා බන්ධන අවසානයේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙසේ කීවාය. ස්වාමීනි, මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේගෙන් වර අටක් යදිමිනි. විශාඛාවනි, තථාගතයන් වහන්සේලා ඉක්මවන ලද වර ඇත්තෝය. ස්වාමීනි, යමක් කැපද යමක් නිවැරදිද (එවැනි වර යයි කීවාය) විශාඛා වෙත කියවයි වදාළහ. ස්වාමීනි, මම දිවි ඇතිතෙක් භික්ෂු සංඝයාට වැසසඵ දෙන්නට කැමැත්තෙමි. ආගන්තුක බන් දෙන්නටද, ගමික බන් දෙන්නටද, ගිලනුන්ට බන් දෙන්නටද, ගිලනුන්ට උපස්ථාන කරන්නවුන්ට බන් දෙන්නටද, ගිලනුන්ට බෙහෙත් දෙන්නටද නිරතුරුව කැඳ දෙන්නටද භික්ෂුනීන්ට දිවිහිමියෙන් නානකඩ දීමටද කැමැත්තෙමි යි කීවාය. ශාස්තෘන් වහන්සේ "විශාඛාවෙනි, ඔබ සංඝයා පිළිබඳව කවරනම් ප්‍රයෝජනයක් දකින්නී තථාගතයන් වහන්සේගෙන් වර අටක් ඉල්ලහි දැයි විමසා ඇය විසින් වරයන්හි අනුසස් කී කල්හි යහපති යහපති විශාඛාවෙනි, යහපති විශාඛාවෙනි ඔබ මේ ආනිසංඝයන් දකින්නී තථාගතයන් වහන්සේගෙන් වර අටක් ඉල්ලහි යයි වදාරා විශාඛාවෙනි, වර අට අනුදනිමිනි වර අට දී අනුමෝදනා කර වැඩි සේක.

ඉක්බිති එක් දවසක් බුදුරදුන් පූර්වාරාමයෙහි වාසය කරන කල්හි දම්සභාවෙහි කථාවක් ඉපිදවූහ. ඇවැත්නි, විශාඛා මහ උච්චිය ස්ත්‍රී බැවිහි සිට දසබලධාරීන් වහන්සේ වෙතින් වර අටක් ලැබුවාය. පුදුමයි. මහා ගුණ ඇත්තියක යැයි කියාය. ශාස්තෘන් වහන්සේ අවුත් මහණෙනි, දැන් කිනම් කථාවෙකින් යුක්තව හුන්නාහුදැයි විමසා මෙනම් වූවෙකනැයි කී කල්හි මහණෙනි, විශාඛාව මගේ සමීපයෙන් වර ලැබුවා දැන් පමණක් නොවේ. පෙරද ලැබුවාම යයි වදාරා අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි මිටීලා නුවර සුරුවි නම් රජු රාජ්‍යය කරවන්නේ පුතෙකු ලැබ ඔහුටද සුරුවි කුමාරයා යයිම නම් කළේය. සුදුසු වයසට පත් හෙතෙමේ තක්ෂිලාවෙහි ශිල්ප උගත්තෙමිනි ගොස් නුවර දොරටුවෙහි ශාලාවෙහි හුන්නේය. බරණැස රජුගේ පුත්‍ර වූ බ්‍රහ්මදත්ත නම් කුමාරයාද එසේම ගොස් සුරුවි කුමාරයා හුන් ලැල්ලෙහිම හුන්නේය. ඔවුහු ඔවුනොවුන් විමසා විශ්වාස ඇත්තෝ වී එකතු වී ආචාර්යයන් වහන්සේ සමීපයට ගොස් ආචාර්ය භාගය දී ශිල්ප හදාරා නොබෝ දිනකින්ම නිමවන ලද ශිල්ප ඇත්තාහු ආචාර්යවරයා විමසා මද දුරක් මග එකතු

වී අවුත් මංසන්ධියෙහි සිටියාහු ඔවුනොවුන් වැළඳ මිතුරුදම ආරක්ෂා කිරීම සඳහා කතිකා කළාහුය. ඉදින් මට පුතෙක් උපදීද ඔබට දුවක උපදීද (නැවත) ඔබට පුතෙක්ද මට දුවකද උපදීද ඔවුන් අතර ආවාහ විවාහ කරන්නෙමුයි කියාය.

ඔවුන් රාජ්‍යය කරවන කල්හි සුරුවි මහරජුට පුතෙකු උපන්නේය. ඔහුට සුරුවි කුමාරයා යයිම නම් කළාහුය. බුන්මදන්ත හට දුවක ලැබුවාය. ඇයට සුමේධායි නම් කළාහුය. සුරුවි කුමාරයා සුදුසු වයසට පත්වූයේ තක්ෂිලාවට ගොස් ශිල්ප ඉගෙන පැමිණියේය. ඉක්බිති පියා ඔහුව රාජ්‍යයෙහි අභිෂේක කරනු කැමැත්තේ "මගේ යහළු වූ බරණැස් රජුට දුවක ඇත. ඇයම ඔහුට අගමෙහෙසිය කරන්නෙමියි ඔහු සඳහා බොහෝ පඩුරු දී අමාත්‍යයන් යැවීය. ඔවුන් නොපැමිණි කල්හිදීම බරණැස් නුවර රජු දේවියගෙන් "සොඳුර, ස්ත්‍රියට වූ කලී ඉතා දුක් නම් කවරේදැ"යි විචාළේය. දේවියන් වහන්ස! සපත්ති රෝස දුක (සමාන භාර්යාවන් ඇති බැවින් වන දුක)යි කීවාය. සොඳුර එසේ වී නම් අපගේ එකම දියණිය වූ සුමේධා දේවිය ඒ දුකින් මුදවා යමෙක් මැය තනිවම ගන්නේද ඔහුට දෙන්නෙමුයි කීවේය.

හෙතම ඒ අමාත්‍යවරුන් විසින් අවුත් ඇයගේ නම් ගත් කල්හි (විවාළ කල්හි) දරුවනි, ඒකාන්තයෙන්ම මා විසින් පෙරදීම මගේ යහළුවාට ප්‍රතිඥා කරන ලද්දෙමි. අපි මේ දැරිය ස්ත්‍රී සමූහයා මැද හෙලනු නොකැමැත්තෝ වෙමු. යමෙක් මැය එකලාවම ගනීද ඔහුට දෙනු කැමැත්තෙමුයි කිය. ඔවුහු රජුගේ සමීපයට ඒ බව (කියා) යැවූහ. රජු අපගේ රාජ්‍යය මහත් වූවෙක. මිටීලා නුවර සත් යොදුන්ය. රාජ්‍ය සීමාව යොදුන් තුන්සියයකි. යටත් පිරිසෙන් ස්ත්‍රීන් සොළොස් දහසක් ලබන්නට වටනේ යයි කියා නොකැමති වීය.

සුරුවි කුමාරයා සුමේධාවගේ රූප සමීපත්තිය අසා ඇසීමෙන් වූ බැඳීමෙන් බැඳී මම ඇය එකලාවම ගන්නෙමි. ස්ත්‍රී සමූහයකින් මට ප්‍රයෝජනයක් නැත. ඇයම ගෙන එත්වායි මවිපියන්ට (කියා) යැවීය. ඔවුහු ඔහුගේ වචනයට සතුටු වී බොහෝ ධනය යවා මහත් වූ පිරිවර සමග ඇය කැඳවාගෙන අවුත් කුමාරයාගේ අගමෙහෙසිය කර එකලාවම අභිෂේක කළාහුය. හෙතම සුරුවි මහරජ නම් වී ධර්මයෙන් රාජ්‍යය කරන්නේ ඇය සමග ප්‍රිය වූ එක්ව විසීම විසුවේය. ඇය අවුරුදු දසදහසක් ඔහුගේ මාලිගාවෙහි වසන්නී පුතෙකු හෝ දුවක නොලැබුවාය.

ඉක්බිති නුවරවැසියෝ රැස් වී රජ මිදුලෙහි දොස් නගා මේ කවරක්දැයි කී කල්හි අන් දොසක් නැත. ඔබට පරපුර රකින්නා වූ පුතෙක් නැත. තොපට එකම දේවී කෙනෙක. රජමාලිගය යටත් පිරිසෙන් ස්ත්‍රීන් සොළොස් දහසකින් විය යුතුය. දේවයන් වහන්ස, ස්ත්‍රීන් සමූහයා (අන්තෘපුරය) ගනුව. පින්වත් වූ එකියක පුතෙකු ලබන්නේ යයි කියා දරුවනී, කුමක් කියවුද? මම අනිකෙකු නොගන්නෙමි යි ප්‍රතිඥා කර මැය ගෙන එන ලද්දී වෙමි. බොරු කරන්න නොහැකිය. මට ස්ත්‍රී සමූහයකින් ප්‍රයෝජනයක් නැතැයි රජු විසින් ප්‍රතිකෂේප කරන ලද්දේ පෙරළා ගියාහුය.

සුමේධා දේවිය ඒ කථාව අසා රජ වූ කලී සත්‍යවාදී බව නිසා අන් ස්ත්‍රීන් නොගෙන එයි. මම ම ඔහුට ගෙන එන්නෙමි යි රජුට මව හා සමාන භාර්යා තනතුරෙහි සිට තමාගේ කැමැත්ත පරිදි ක්‍ෂත්‍රිය කන්‍යාවන් දහසක් ද අමාත්‍ය පවුල්වල කන්‍යාවන් දහසක් ද ගෘහපති කන්‍යාවන් දහසක් ද සියළු කුලවලින් නාටක ස්ත්‍රීන් දහසක්දැයි ස්ත්‍රීන් සිව්දහසක් ගෙන ආවාය. ඇලාද අවුරුදු දසදහසක් රජ මාලිගයෙහි වාසය කර පුතෙකු නොලැබුවාය. දුඛක ද නොලැබුවාහුය. මේ ක්‍රමයෙන් සොළොස් දහසක් ස්ත්‍රීන් වූවාහුය. අවුරුදු සතලිස් දහසක් ඉක්ම ගියේය. ඒ අවුරුදු ප්‍රමාණය එකලාව ඇය සමග හුන් දසදහසක් අවුරුදු සමග අවුරුදු පනස් දහසක් විය. ඉක්බිති නුවර වැස්සෝ රැස් වී දොස් නගා මේ කවරක්දැයි කී කල්හි දේවයන් වහන්ස, ඔබගේ ස්ත්‍රීන්ට පුතෙකු පතන්නට අණ කරව යයි කීවාහුය. රජු මැනවයි පිළිගෙන තෙපි පුතෙකු පතවී යයි කීය. ඇලා එතැන් පටන් පුතෙකු ප්‍රාර්ථනය කරන්නාහු නොයෙක් දේවතාවන් නමස්කාර කරන්නාහුය. නොයෙක් ව්‍රතයන්හි හැසිරෙත්. පුතෙක් නූපදන්නේමය.

ඉක්බිති රජු සුමේධාවට කීවේය. සොඳුර, පුත්‍රයෙකු පතවයි කියාය. ඇය මැනවයි පසළොස්වක පොහෝදින අංග අටකින් යුත් පෙහෙවස් සමාදන් වී සිරියහන් ගැබ්හි සිල් ආචර්ජනය කරමින් කැප වූ ඇදෙකින් හුන්නීය. සෙස්සෝ අප වුත, ගෝවුත ආදිය ඇත්තෝ වී උයනට ගියාහුය. සුමේධාගේ සිල් තෙදින් ශක්‍රයාගේ භවනය කම්පා විය. ශක්‍රයා විමසා බලා සුමේධා දේවිය පුතෙකු ප්‍රාර්ථනය කරයි. ඇයට පුත්‍රයෙකු දෙන්නෙමි. යම් ඒ කිසිවෙකු දෙන්නට නොහැකිය. ඇයට සුදුසු පුත්‍රයෙකු සොයා බලන්නෙමි යි සලකා බලන්නේ නලකාර දෙවිපුතු දුටුවේය.

ඔහු වූ කලී පිනෙන් යුක්ත වූ සත්ත්වයෙකි. පෙර ආත්ම භාවයෙහි බරණැස් නුවර වසන්නේ වැඩිවියට පත් කල කුඹුරට යන්නේ එක් පසේ බුදුවරයෙකු දැක දාස කම්කරුවන් "වසුරවු" යයි පිටත් කර යවා තෙමේ නැවතී පසේබුදුන් (ගෙට) පමුණුවා වළඳවා නැවත ගංතෙරට පමුණුවා පුතු සමග එකතු වී දිඹුල් කඳින් කළ බිත්ති පාද (අත්තිවාරම) ඇති උණ දඬියෙන් කළ බිත්ති ඇති පන්සලක් කරවා දොර යොදා සක්මන් මඵව කර පසේ බුදුරදුන් එහි තෙමසක් වසවා වසන ලද වස් ඇති පසේබුදුන් පියපුතු දෙදෙනාම තුන්සිවුරෙන් හඳවා පිටත්කර යැවුවාහුය. මේ පිළිවෙලින් පසේ බුදුවරුන් සත් නමක් ඒ පන්සලෙහි වාසය කරවා සිවුරු දුන්නාහුය. පිය පුතු දෙදෙනාම බට කර්මාන්තකරුවෝ වී ගංතෙර උණගස් සොයන්නා වූ පසේ බුදු කෙනෙකු දැක මෙසේ කළාහු යයි කියත්මය. ඔවුහු කඵරිය කොට තවතිසා දෙවිලොව ඉපදී කාම සුගතීන් සයෙහි අනුලෝම ප්‍රතිලෝම වශයෙන් මහත් වූ දිව්‍යමය සම්පත් අනුභව කරන්නාහු හැසිරෙති. ඔවුහු එදවස වුත වී මත්තෙහි වූ දෙවිලොව ඉපදෙනු කැමැත්තෝ වූහ. ශක්‍රයා ඒ බව දැන ඔවුන් අතර එක් දෙවියෙකුගේ විමන් දොරට ගොස් තමන් වෙතට අවුත් වැද සිටියහුට මෙසේ කීවේය. නිදුකානනි, ඔබ මිනිස් ලොව යන්නට වටී යයි. මහරජුනි, මිනිස් ලොව නම් පිළිකුල් කටයුතු වූවකි. අප්‍රිය වූවකි. එහි සිටියෝ දානාදී පිං කර දෙවිලොව පතත්. එහි ගොස් කුමක් කරන්නෙමිද?යි. නිදුකානනි, දෙවිලොව අනුභව කළ යුතු සම්පත මිනිස්ලොවදී අනුභව කරති. පස්විසි යොදුනක් උස් වූ රත්න ප්‍රාසාදයෙහි වසව. ඉවසුවයි කිය. හෙතම (ඉල්ලීම) ඉවසීය.

ශක්‍රයා ඔහුගේ ප්‍රතිඥාව ගෙන තවුස් වේශයෙන් රජ උයනට ගොස් ඒ ස්ත්‍රීන්ගේ මත්තෙහි අහස්හි සක්මන් කරනුයේ තමා දක්වා කවරියකට පුත්‍ර වරයක් දෙමිද? කවරෙක් පුත්‍ර වරයක් ගන්නෙහිදැයි කීවේය. ස්වාමීනි මට දෙව, මට දෙවයි අත් දහසක් ඔසවුවාහුය. අනතුරුව (ශක්‍රයා) මෙසේ කීවේය. මම සිල් ඇත්තියනට පුත්‍රයෙකු දෙමි. ඔබලාගේ ශීලය කුමක්ද? පැවැත්ම කුමක්දැයි ඇසීය. ඇලා ඔසවන ලද අත් හකුලා ඉදින් සිල් ඇත්තියකට දෙනු කැමැත්තේද සුමේධාවගේ සම්පයට යවයි කීවාහුය. හෙතම අහසින්ම ගොස් ඇගේ යහන් ගැබහි කවුළුවෙහි සිටියේය. ඉක්බිති ඇයට දැන්වූහ. දේවියනි, මේ එක් දෙවරපේක් ඔබට පුත්‍ර වරයක් දෙමිසි අහසින් අවුත් සීමැදුරු කවුළුවෙහි සිටියේය යනුවෙනි. ඇය ගෞරව පෙරදැරිව අවුත් සීමැදුරු කවුළුව විවාහ කර ස්වාමීනි, ඔබ සිල් ඇත්තියකට පුත්‍ර වරයක් දෙන්නහු ඇත්තදැයි කීවාය. දේවියනි,

එසේය. එසේ නම් මට දෙවයි කීවාය. ඔබගේ ශීලය කුමක්දැයි කියව. ඉදින් මට රුචි වේ නම් දෙන්නෙමි. ඇය ඔහුගේ වචනය අසා එසේ නම් අසවයි කියා තමාගේ සිල් ගුණයන් කියන්නී ගාථා පසළොස්ක කීවාය.

මහෙසී රුවිනො හරියා - ආනිතා පයමං අහං
දසවසස සහසසානි - යං මං සුරුවිමානයි

1. පළමුව ගෙන ආ මම සුරුවී රජුගේ බිරිඳ වූ අගමෙහෙසිය වෙමි. යම්දිනයක සුරුවී රජු මා ගෙන ආවේද (දැනට) අවුරුදු දසදහසක් වේ.
2. බ්‍රාහ්මණය, ඒ මම විදේහ රට මියුලු නුවර සුරුවී රජකුමන් කයින් වචනයෙන් යළි සිතින් හෝ ප්‍රසිද්ධියේ හෝ නැවත රහසිගතව හෝ ඉක්මවා සිතු බව නොදනිමි.
3. සෘෂිකුමනි, මේ සත්‍ය වචනයේ බලයෙන් මට පුතෙකු උපදීවා. බොරු කියන්නී නම් මගේ හිස සත්කඩකට පැලේවා.
4. බ්‍රාහ්මණය, ස්වාමියාට ප්‍රිය වූ (එමෙන්) ස්වාමියාගේ මව ද පියා ද යන ඔවුහු යම්තාක් ජීවත්ව සිටියාහුද ඒ තාක් මා හික්මවන්නෝ වූහ.
5. ඒ මම අහිංසාවෙහි ඇලුනේ වෙමි. ඒකාන්තයෙන් දහමිහි හැසිරෙන්නී වෙමි. රැ දවල් අතලස්ව ඔවුන්ට සකසා උවටැන් කළෙමි.
6. සෘෂිකුමනි, මේ සත්‍ය වචනයේ බලයෙන් පුතෙක් උපදීවා. (ඉදින්) මා බොරු කියන්නී නම් මගේ හිස සත්කඩකට පැලේවා!
7. බ්‍රාහ්මණය, (මට) සමාන භාර්යාවෝ සොළොස් දහසක් වෙත්. ඇලා කෙරෙහි කෙදිනකවත් මා තුල ඊර්ශ්‍යාවක් හෝ ක්‍රෝධයක් හෝ නොවීය.
8. ඇලාට හිතවත් වූ කරුණින් සතුටු වෙමි. කිසිවෙකුත් මට අප්‍රිය නොවූවාය. හැමදා සියළු සපන්නීන්ට තමාට මෙන් අනුමිපා කරමි.

9. සෘෂිතුමනි, මේ සත්‍ය වචනයේ බලයෙන් මට පුතෙක් උපදිවා!
(ඉදින්) මම බොරු කියන්නී නම් මගේ හිස සත්කඩකට පැලේවා.

10. දාසයන්, කම්කරුවන්, පණිවුඩකරුවන් හා වෙනත් සේවකයන්
වෙත් ද හැමකල්හි සතුටු වූ ඉඳුරන් ඇත්තී වූ මම ඔවුන් ධර්මානුකූලව
පෝෂණය කරමි.

11. සෘෂිතුමනි, මේ සත්‍ය වචනයේ බලයෙන් මට පුතෙක් උපදිවා.
(ඉදින්) මම බොරු කියන්නී නම් මගේ හිස සත්කඩකට පැලේවා.

12. පිරිසිදු අත් ඇත්තී වූ මම ශ්‍රමණයන්ද, බ්‍රාහ්මණයන්ද, අන්
යාවකයන්ද හැමදා ආහාර පානයෙන් සන්තර්පණය කරමි.

13. සෘෂිතුමනි, මේ සත්‍ය වචනයේ බලයෙන් මට පුතෙක් උපදිවා.
(ඉදින්) මම බොරු කියන්නී නම් මාගේ හිස සත්කඩකට පැලේවා.

14. හැමකල්හි සීලයෙහි සංවර වූ මම තුදුස්වක පසළොස්වක
(පුර-අව) පක්‍ෂයේ අටවක හා ප්‍රාතිහාර්ය පක්‍ෂය යන දවස්හි
පෙහෙවස් සමාදන් වෙමි.

15. සෘෂිතුමනි, මේ සත්‍ය වචනයේ බලයෙන් මට පුතෙක් උපදිවා.
(ඉදින්) මම බොරු කියන්නී නම් මාගේ හිස සත්කඩකට පැලේවා.

එහි මහෙසී යනු අග මෙහෙසියයි. රුවිනො යනු සුරුවි රජුගේ.
පශ්මං යනු ස්ත්‍රීන් සොළොස් දහසක් අතර සියල්ලන්ට පළමු. යං මං
යනු යම්කලෙක සුරුවි රජු මා ගෙන ආවේද, එතැන් පටන් අවුරුදු දස
දහසක් හුදකලාවම මේ මාලිගයෙහි වාසය කළෙමි. අතිමඤ්ඤිතෝ
යනු අභිමුඛයෙහි හෝ අනභිමුඛයෙහි හෝ මොහොතකුදු ඉක්මවා සිතීමි
යයි මොහු ඉක්මවා සිතීමක් නොදනිමි. සිහි නොකරමි. ඉසෙ යනු ඔහු
අමතයි. තෙ මං යනු මාමණ්ඩිය හෝ නැන්දම්මා හෝ දැයි ඒ දෙදෙනාම
මා හික්මවන්නෝය. ඔවුන් විසින් හික්මවන ලද්දී වෙමි. ඔවුහු යම්තාක්
ජීවත් වූවාහුද ඒතාක් මට අවවාද දුන්නාහුය. අහිංසා රහිතී යනු අහිංසා
සංඛ්‍යාත වූ ඇල්මෙන් යුක්ත වූවාම ඇය විසින් කිසිතැනකදී කුහුඹුවෙකුදු
හිංසා කරන ලද්දේ නොවේ. කාමසා යනු ඒකාන්තයෙන්ම. ධම්මචාරිණී

යනු දසකුසල කර්මපටයන් පුරමි. උපට්ඨාසිං යනු පා පිරියම් කිරිම් ආදී කටයුතු කරන්නී උපස්ථාන කළෙමි. සහගරියානි යනු මා සමග එකම ස්වාමියෙකුට භාර්යාවන් වූ. නාහු යනු කෙලෙස් නිසා ඊර්ෂ්‍යා ස්වභාවයක් හෝ කෝපී ස්වභාවයක් හෝ මට නොවූ විරූය. හිතෙන යනු යමක් ඇලාට හිතවත් වූයේද එයින්ම සතුටු වෙමි. කාවී යනු ඇලා අතර එකියකුදු මට අප්‍රිය යයි නම් නැත. සියල්ලෝම කරුණාවට පාත්‍ර වූවෝම වෙත්. අනුකම්පාමි මෘදු සිතින් සොළොස් දහසක් වූ ඒ සියල්ලන්ම තමාට මෙන් අනුකම්පා කරමි. සහධමෙමන යනු නියමානුකූලව, ක්‍රමිකව යමෙක් යටත් කරන්නට හැකි වේද ඔහු ඒ කටයුත්තෙහි යොදම්'යි යන අර්ථයි. පමුදිනිඤ්ඤියානි යනු (යමකට) පිටත්කර හරින්නීද නිතර සතුටු වූ ඉඳුරන් ඇතිවම පිටත් කර හරිමි. එම්බා දුෂ්ඨ දාසය, මෙය කරව යයි මෙසේ කීපී මව්පියන් කිසිවෙක් කිසිතැනක පිටත්කර නොහරින විරූය. පයතපාණී යනු සෝදන ලද අත් ඇතිව දිගුකරන ලද අත් ඇතිවම වී. පාටිභාරිය පකධඤ්ඤව යනු අටවක තුදුස්වක පසලොස්වක යන දිනයන්හි පෙර ගමන් හා අනුගමන් වශයෙන් සිව් දිනයන්. සදා යනු නිතර පන්සිල්හි සංචර වූවා ඒවා කරණකොට වසන ලද ආරක්ෂා කරන ලද සිත් ඇත්තී වූවා වෙමි යි.

මෙසේ ගාථා සියයකිනුදු දහසකිනුදු වර්ණනා කරනු ලබන්නේ නමුත් ඇයගේ ගුණයන්ගේ ප්‍රමාණයක් නම් නැත. ඇය විසින් ගාථා පසළොස්කින් තමාගේ ගුණ වර්ණනා කළ කල්හිම ශක්‍රයා තමාගේ බොහෝ කටයුතු ඇති බැවින් ඇගේ කථාව සිදු "ඔබගේ ගුණයෝ බොහෝය. ආශ්චර්යමත්ය යයි ඇයට ප්‍රශංසා කරන්නේ ගාථා දෙකක් කීවේය.

- 16. කීර්තිමත් රාජ දුවණියනි, ඔබ යම් ගුණ රැසක් තමා වෙත ඇතැයි ප්‍රකාශ කළාද? සොඳුර ඒ සියළු යහපත් ගුණයෝ ඔබ කෙරෙහි විද්‍යමාන වෙති.
- 17. ක්ෂත්‍රියවංශික වූ උසස් ජාතියට අයත්, අභිජාත වූ, කීර්තිමත් වූ, විදේහ රටවැසියන්ට ධර්මරාජ වූ පුතෙක් ඔබට උපදින්නේය.

එහි ධම්මගුණා යනු සත්‍ය වූ ගුණයෝ, පැවති ගුණයෝ. සංවිජ්ජනනී යනු යමක් ඔබ විසින් කියන ලදද ඒ සියල්ල ඔබ කෙරෙහි ලබනු ලබත්.

අභිජානො යනු උසස් ජන්ම ඇති. යසසිමා යනු කීර්තියෙන් යුක්ත වූ පිරිවරින් සමන්විත වූ. උපපජ්ජනෙ යනු මෙබඳු වූ පුත්‍රයෙක් ඔබට උපදින්නේය. නහමක් නොසිතවයි.

ඇය ඔහුගේ වචනය අසා සොම්නසට පත් වූවා ඔහුගෙන් විමසන්නී ගාථා දෙකක් කීවේය.

8. අඳුන් ගැමි ආදියෙන් තොරව, රජස් දැලි ආදියෙන් යුක්තව හිස් වූ අහසෙහි සිට මගේ සිත් ගන්නා වූ මනහර වචනයක් යමෙක් කියයිද?

19. ඒ ඔබ දෙව්ලොවින් පැමිණි දෙවියෙක්ද? මහත් වූ සෘද්ධි ඇති සෘෂිවරයෙක්ද? මෙහි පැමිණි ඔබ කවරෙක් වෙහිද? මට තමා කියව (හඳුන්වා දෙව)

එහි රුමමි යනු අඳුන් නොගල්වන ලද්දේ, නොසරසන ලද්දේ. එහි එන්නා වූ ශක්‍රයා සිත්කළු තාපස වේශයෙන් පැමිණියේය. පැවිදි වේශයෙන් පැමිණි හෙයින් ඇය මෙසේ කීවාය. අසෙ යනු ගැටීම් නැති තන්හි - යං මයං යනු මෙලෙස මට මනෝඥ වූ වචනයක් යමෙක් කියහිද එය කියන්නා වූ ඔබ දෙව්ලොවින් මෙහි පැමිණි දෙවියෙක් වෙහිද? ඉසිවාසි මහිද්ධිකො යනු මෙහි පැමිණි ඔබ යක්ෂ ආදීන් අතර කවරෙක් වෙහිද? අත්තානං මෙ පවෙදය ඇති තතු කියවයි කියයි.

හෙතම ඇයට කියන්නේ ගාථා සයක් කීවේය.

20. සුධර්මා නම් දේව සභාවට පැමිණි දේව සමූහයා යමෙකුට වදින්නද, දහසක් ඇස් ඇති ශක්‍රයා නම් වූ ඒ මම ඔබගේ සමීපයට ආවේ වෙමි.

21. (මේ) ජීව ලෝකයෙහි දැහැමි පැවතුම් ඇති, බුද්ධිමත්, සිල්වත් නැදි මයිලනුවන් දෙවියන් මෙන් සලකන, පතිව්‍රතා ගුණයෙන් යුත් යම් ස්ත්‍රීහු වෙන්නද?

22. එබඳු වූ මනා නුවණැති, පවිත්‍ර කටයුතු කරන මිනිස් ස්ත්‍රීන් දැකීමට අමනුෂ්‍ය වූ දෙවියෝ පැමිණෙත්.

23. සෞඳුර, පෙර පුරුදු පුහුණු කරන ලද සුවර්තයෙන් යුක්ත වූ ඔබ මේ රාජ කුලයෙහි උපන්හී සියළු සම්පත්වලින් පොහොසත් වූවාය.

24. රාජ දුවණිය, මේ ජීවිතයෙහි මෙම කීර්තියද, දෙවිලොව ඉපදීමද ඔබගේ දෙලොව ජයග්‍රහණය වෙයි.

25. සුමේධාවතී, (ඔබ) සැපවත් වූවා බොහෝ කලක් තමා වෙත ගුණදහම් ආරක්‍ෂා කරව. මේ මම දෙවිලොව යමි. ඔබගේ දැක්ම මට ප්‍රිය වේ.

එහි සහසසකෙධා යනු එමොහොත ප්‍රයෝජන දහසක් දැක්වීම් වශයෙන් සහසසකෙධා නමිය. ඉත්තියෝ යනු ස්ත්‍රීන්. සම්චාරිණී යනු තුන්දොරින් දැහැමි පැවැත්මෙන් යුක්ත වූවා. තාදිසාය යනු එබඳු වූ. සුමේධාය යනු මනා වූ නුවණ ඇත්තියට. උභයථ කටගහො යනු මේ ඔබගේ මේ ආත්ම භාවයෙහිද අනාගතයෙහිද ජයග්‍රහණයයි. එයින් අනාගතයෙහි දෙවිලොව උපතද මේ ජීවිතය පවත්නා කල්හි කීර්තියදැයි මේ දෙනත්තිම ජයග්‍රහණය නම් වේ. ධම්මං යනු මෙසේ යහපත් ගුණය දිගුකලක් තමා කෙරෙහි අපේක්‍ෂා කරව. එසාහං යනු මේ මමයි. පියමෙම යනු ඔබගේ දැක්ම මට ප්‍රිය වේ. මට දෙවිලොවෙහි කළයුතු කටයුතු ඇත. එහෙයින් යමි. ඔබ අප්‍රමාදී වචයි ඇයට අවවාද දී ගියේය.

නලකාර දෙවියා අළුයම් කාලයෙහි වුත වී ඇයගේ කුසෙහි පිළිසිඳ ගත්තේය. ඇය (ඒ බව) දැන රජුට දැන්වීය. රජු ගැබ ආරක්ෂාව දුන්තේය. ඇය දසමසක් ඇවෑමෙන් පුතෙකු වැදුවාය. ඔහුට මහාපතාද යයි නම් කළාහුය. දෙරට වැසියෝ අපගේ ස්වාමි පුත්‍රයාගේ කිරි මිල යයි එක එක කහවනුව (බැගිත්) රජ මිදුලෙහි දැම්මාහුය. මහත් රැසක් විය. රජු විසින් ප්‍රතික්‍ෂේප කළේද ස්වාමීනි, අපගේ පුත්‍රයා වැඩුන කල්හි වියදම වන්තේ යයි නොගෙනම ගියාහුය. කුමාරයා මහත් පිරිවරින් වැඩී වැඩීවියට පත් වූයේ සොළොස් වයස් කාලයෙහිම සියළු ශිල්පයෙහි නිමාවට පත්විය. රජු පුත්‍රයාගේ වයස බලා දේවියට කීවාය. සෞඳුර, මෙය මගේ පුතාගේ රාජ්‍යාභිෂේක කාලයයි. ඔහුට සිත්කළු ප්‍රාසාදයක් කරවා අභිෂේක කරන්නෙමුයි. ඇය ස්වාමීනි, මැනවයි පිළිගත්තේය.

රජු වාස්තු විද්‍යාවෙහි ආචාර්යවරුන් කැඳවා දරුවෙහි, වඩුවෙකු ගෙන අපගේ මාළිගයට නුදුරෙහි මගේ පුතුව ප්‍රාසාදය තනවවී. ඔහු රාජ්‍යයෙන් අභිෂේක කරවන්නෙමුයි කීවේය. ඔවුහු මැනවයි බිම් පෙදෙස විමසා බලති. එකෙනෙහි ශක්‍රයාගේ ආසනය උණු වූ බවක් දැක්වීය. හෙතම ඒ කරුණ දැන විශ්ව කර්මයා අමතා දරුව, යව. මහාපනාද කුමාරයාට දිගින් පළලින් අඩ යොදුනක් වූ උසින් පස්විසි යොදුන් වූ රුවන් පහයක් මව්ව යයි පිටත්කර හැරියේය.

හෙතම වඩුවෙකුගේ චේශයෙන් වඩුවන් සම්පයට අවුත් තෙපි උදය ආහාරය අනුභව කර එවී යයි ඔවුන් පිටත් කර යවා දණ්ඩකින් පොළොවට ගැසුවේය. එකෙනෙහි කියන ලද අයුරු වූ සත්බුමු ප්‍රාසාදය නැංගේය. මහාපනාදගේ ප්‍රාසාද මංගලයද සේසත් නැගීමේ මංගලයද ආවාහ මංගලයද යන තුනම එකටම විය. මංගලෝත්සව තැනට දෙරට වැසියෝ රැස්වී මඟුල් සැණකෙළියෙන් සත්වසක් ගෙවූහ. රජු ඔවුන් පිටත්කර නොහැරීය. ඔවුන්ගේ වස්ත්‍ර ආභරණ, කැම-පිම් ආදී සියල්ල රජමැදුර සතු වූයේම විය. (රජ මැදුරෙන්ම විය.)

ඔවුහු සත් අවුරුද්දක් ඇවෑමේ දොස් නගා මේ කුමක්දැයි සුරුවි මහරජු විසින් විමසන ලද්දෝ මහරජතුමනි, මඟුල් කන්නවුනට අවුරුදු හතක් ඉක්ම ගියේය. කවදා මඟුලෙහි අවසානය වන්නේදැයි විමසූහ. දරුවනි, මගේ පුතු විසින් මෙපමණ කලක් නොසිනාසුන විරූය. යම්දිනක හෙතම සිනාසෙයිද, එකල්හි යච්ච යයි කීය. ඉක්බිති මහරජයා බෙර හසුරුවා නළුවන් රැස් කරවීය. නළුවන් දහසක් රැස් වී කොටස් හතක් වී නටන්නාහු රජු සිනා ගන්වන්නට නොහැකි වූහ. ඔහු දිව්‍යමය නළුවන් දුටු බැවින් ඔවුන්ගේ නැටුම සිත් ගන්නක් නොවීය.

එකල්හි හණ්ඩ කණණ හා පණ්ඩු කණණ නම් ප්‍රධාන නළුවෝ දෙදෙනෙක් අපි රජු සිනහ ගන්වමුයි කියා පළමුකොට හණ්ඩු කරණයා රජ දොරටුවෙහි අතුල නම් අඹගසක් මවා නූල් බෝලයක් විසිකර ඒ ගසේ අත්තක එල්ලා නූලෙන් අතුල අඹ ගසට නැංගේය. අතුල අඹගස වූ කලී වෛශ්‍රවණගේ අඹ ගසයි. ඉක්බිති වෛශ්‍රවණගේ දාසයෝ ඔහු ගෙන අභපසග සිඳ බිම හෙලූහ. සෙසු නළුවෝ ඒවා ගලපා ජලයෙන් ඉස්සාහුය. හෙතම මල් වස්ත්‍රයක් හැඳ පොරොවා නටමින්ම නැගී සිටියේය. මහාපනාද තෙමේ එය දැකද නොසිනාසුනේමය. පණ්ඩු කරණ

නම් නළුවා රජ මිදුලෙහි දැවමුවා සෑයක් කරවා තමාගේ පිරිස සමග ගින්නට පිවිසියේය. එය නිවුන කල්හි සෑය ජලයෙන් ඉස්සානුය. පිරිස සහිත වූ හෙතම මල් වස්ත්‍රයක් හැඳ පොරොවා නටමින් නැගී සිටියේය. රජු එය දැකද නොසිනාසුනේමය. මෙසේ ඔහු සිනා ගත්වන්ට නොහැකි වන්නා වූ මිනිස්සු උපද්‍රවයට පත්වූවෝ වූහ.

ශක්‍රයා ඒ කරුණ දැන දරුව, යව මහාපනාද සිනාගන්වා එවයි දේවනාටකයා යැවීය. හෙතම අවුත් රජ මිදුලෙහි අහසේ සිට අර්ධ රංගනය නම් නෘත්‍යයක් දැක්වීය. එක අතක්ද එක පයක්ද එක ඇසක්ද එක දතක්ද නටයි. සෙලවෙයි. කම්පා වෙයි. අනික නිසල වීය. එය දැක මහාපනාද රජු මද සිනා කළේය. මහජනයා සිනාසෙන්නේ සිනහව දරන්නට සිහිය එළවා ගන්නට නොහැකි වන්නේ අවයව විහිදුවා රජ මිදුලෙහිම වැටෙයි. එකල්හි මංගලය නිමවූයේ විය. මෙහි ඉතිරිය

පනාදො නාම සො රාජා යසස යුපො සුවණණයො යයි මහාපනාද ජාතකයෙන් විස්තර කටයුතුය. මහාපනාද රජු දන් දීම් ආදී පින් කර ආයු කෙළවර දෙවිලොවටම ගියේය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනා ගෙනහැර දක්වා මහණෙනි, මෙසේ විශාඛා උච්චිය පෙරද. මා සම්පයෙන් වර ලැබුවාම යයි වදාරා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි මහාපනාද හද්දජී තෙර විය. සුමේධා දේවිය විශාඛාවය. විශ්ව කර්මයා ආනන්ද විය. ශක්‍රයා මම ම විමි යයි වදාළ සේක.

14.7

පඤ්චපෝසථ ජාතකය

අපොසසුකෙකා දානි තුවං කපොතා යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් පෙහෙවස් රකින්නා වූ උපාසකයන් පන්සියයක් අරභයා දේශනා කළ සේක. එකල්හි ශාස්තෘන් වහන්සේ දම් සභාවෙහි සිටු පිරිස මැද අලංකාර කරන ලද බුද්ධාසනයෙහි වැඩහිඳ මොළොක් සිතින් පිරිස දෙස බලා අද උපාසකයන්ගේ කරාව

නිසා දේශනාව නැගෙන්නේ යයි දැන උපාසකයන් අමතා උපාසකවරුනි, පෙහෙවස් සමාදන් වූවාහුදැයි විමසා ස්වාමීනි, එසේ යයි කී කල්හි ඔබලා විසින් කරන ලද්ද මැනවි. මේ උපොසථය නම් පැරණි පණ්ඩිතයන්ගේ පරපුරයි. පැරණි පණ්ඩිතයෝ රාගාදී කෙලෙස් නිග්‍රහ කිරීම සඳහා පෙහෙවස් විසීම කළාහු යයි වදාරා ඔවුන් විසින් අයදින ලද්දේ අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි මගධ රට ආදී වූ රටවල් තුනක් මැද වනයක් විය. බෝසත් තෙමේ මගධ රට බමුණු මහසල් කුලයෙක ඉපදී සුදුසු වයසට පැමිණියේ කාමයන් අත්හැර නික්මී ඒ වනයට පිවිසී අසපුවක් කර වාසය කළේය. ඒ අසපුවට නොදුරෙහි එක් ලැහැබක තමාගේ බිරිඳ සමග එක් පරෙවි පකෂියෙක් වසයි. එක් තුඹසක සර්පයෙක්ද එක් වන ගොමුවෙක සිවලෙක්ද එක් වන ගොමුවෙක වලසෙක්ද වාසය කරයි. ඒ සතර දෙනාම කලින් කල තවුසා වෙත එළඹ ධර්මය අසත්.

ඉක්බිති එක් දිනයක පරවියා බිරිඳ සමග කැදැල්ලෙන් නික්මී ගොදුරු පිණිස ගියේය. ඔහු පිටුපසින් යන්නා වූ පරෙවි ධේනුව එක් උකුස්සෙක් ගෙන පලා ගියේය. ඇයගේ කැගැසීමේ ශබ්දය අසා පරෙවියා ආපසු හැරී බලන්නේ ඒ උකුස්සා විසින් ගෙනයන ඇය දුටුවේය. උකුස්සාද කැගසන්නා වූම ඇය මරා කෑවේය. පරෙවියා ඇයගේ වියෝවෙන් රාග දැවිල්ලෙන් දැවෙනු ලබන්නේ සිතිය. මේ රාගය මා අතිශයින් පීඩාවට පත් කරයි. දැන් මේ රාගය යටපත් නොකර ගොදුරු පිණිස නොයන්නෙමිසි හෙතම ගොදුරු මග සිඳ දමා තාපසයාගේ සම්පයට ගොස් රාගය යටපත් කිරීම පිණිස පෙහෙවස් සමාදන් වී එකත්පසෙක හොත්තේය.

සර්පයාද ගොදුරු සොයන්නමිසි වසන තැනින් නික්ම පසල් ගමෙහි දෙනුත් හැසිරෙන තැන ගොදුරු සොයයි. එකල්හි ගම්දෙටුවාගේ මුළුමනින් සුදු වූ මංගල වෘෂභයා ගොදුරු ගෙන එක් තුඹසක් පාමුල දනින් හිඳ අංවලින් මැටි ගනිමින් ක්‍රීඩා කරයි. සර්පයා දෙනුත්ගේ පාද ශබ්දයෙන් බියට පත්වූයේ ඒ තුඹසට පිවිසෙන්නට යන්නේ අනතුරුව ඌ වෘෂභයා පාදයෙන් මැඩලීය. හෙතම ඌට කිපී දණ්ට කළේය. වෘෂභයා එහිම ජීවිතකෂයට පත් වූයේය. ගම්වැසියෝ මළේ යයි අසා සියල්ලෝම එකතු වී අවුත් හඩා සුවද මල් ආදියෙන් ඌ පුජාකර වලක් සාරා (එහි දමා) ගියාහුය. සර්පයා ඔවුන් ගියකල්හි නික්මී මම ක්‍රෝධය නිසා මොහු

ඒවිතයෙන් තොර කරවා මහජනයාගේ හදවතෙහි ගෝතය ඇතුළත් කළෙහි. දැන් මේ ක්‍රෝධය යටතේ නොතර හොඳුරු පිණිස නොයන්නෙහි පැරණි හැටි අසලුවට ගොස් ක්‍රෝධය හැකිකිරීම සඳහා පෙහෙවස් සමාදන් වී එකත්වයෙන් හොත්තේය.

සිව්ලාද හොඳුරු සොයන්නේ එක් මළ ඇතෙකු දැක මව්සින් මහත් වූ හොඳුරක් ලබන ලදැයි සතුටු වී (කම්පයට) ගොස් සොයාය දුෂ්ට කළේය. වැඩිහි දුෂ්ට කළ කලෙක මෙන් විය. එහිලා ආශ්වාදයක් නොලැබ දුළෙහි දුෂ්ට කළේය. පර්වතයෙකි දුෂ්ට කළ කලෙක මෙන් විය. කුසෙහි දුෂ්ට කළේය. අටුවෙහි දුෂ්ට කළ කලෙක මෙන් විය. නතුටෙහි දුෂ්ට කළේය. යතව කලියෙක දුෂ්ට කලාත් මෙන් විය. වසුරු මගෙහි දුෂ්ට කළේය. ගිගෙල් කැවුම්ක දුෂ්ට කළ කල්හි මෙන් විය. ඔහු ලෝකයෙන් කතු ලබන්නේ කුස තුලට පිරිසිදේය. එහි බවහිති ඇති කළ මස් කයි. විතාසය ඇති කළ ලේ බොයි. මැදතෝනා කල්හි බවවැරදි පත්‍රමසද හතුරා එහි වැදී නොවයි. හෙතම මෙහිම මගේ කැමදි, බිමදි සම්පූර්ණ විය. අන් කැහොන කුමක් කරම්දැයි සිතා එහිම ඇරඹේ පිටතට නොතිත්හි කුස තුළම වාසය කළේය. මැක කාලයෙහි පුළුගිත් හා අවිවේන් ඇත්තුණ වියලෙන කල්හි මළ මාර්ගය වැසුනේ සිව්ලා කුස තුළම වෙහෙසට පත් වූයේ ස්වල්ප වූ මස් ලේ ඇත්තේ පවුළුන් සිරුර ඇත්තේ වී තිත්මුහ මහත් හොඳුවුවේය. ඉක්මිති එක් දවසක් නොකල්හි වැන්සත් වැන්සේය. මළ මාර්ගය ගෙමෙන්නේ මැද වී විවරයක් දැක්විය. සිව්ලා සිදුර දැක බොහෝ දිනක් ස්ලාන්ත වූයේ මේ සිදුරෙන් පලා යන්නෙහි පි මළ මාර්ගයට හිසෙන් පහර දුන්නේය. බාධා සහිත කැතින් වේතයෙන් තිත්මුහා වූ සිදුක සිරුර ඇති ඔහුගේ සියළු ලොම් මල මාර්ගයෙහි ඇලුනේ තල්තදත් මෙන් ලොම් හැති සිරුර ඇත්තෙන් වී තිත්මුහේය. හෙතම ලෝකය නිසා මව්සින් මේ දුක අනුභව කරන ලද්දෙහි. මේ ලෝකය යටතේ නොතර හොඳුරු නොගන්නෙහි පි සිතා ඒ අසලුවට ගොස් ලෝකය යටතේ කිරීම සඳහා පෙහෙවස් සමාදන් වී එකත්වයෙන් හොත්තේය.

වලහාද වතයෙන් තිත්මි අධික ආනාවෙන් මව්නා ලද්දේ මල රටෙහි පහල් ගමට ගියේ ගම්වැසියෝ වලසෙන් පැමිණියේ යයි දුහු දළු හැදිය ගත් අත් ඇත්තාහු තිත්මි ඔහු පිරිසි බොහුව පිරිවැරුණ. ඔහු මහජනයා විසින් වටකරන ලද බව දැන තිත්මි පලා ගියේය. පලායන්නා

වූ උභ දුනුවලින්ද දඬුවලින්ද තැලූවානුය. හෙතම බිඳුන හිසින් ලේ ගලමින් තමා වසන තැනට ගොස් මේ දුක මගෙ අධික ආශාව නිසා උපනී. දැන් එය යටපත් නොකර ගොදුරු නොගන්නෙමිසි ඒ අසපුවට ගොස් අධික ආශාව යටපත් කිරීම පිණිස පෙහෙවස් සමාදන් වී එකත්පසෙක හොත්තේය.

තාපසයාද තමාගේ ජාතිය නිසා මානය ඇත්තෙක් වී ධ්‍යාන උපදවන්නට නොහැකි වෙයි. ඉක්බිති එක් පසේ බුදුවරයෙක් ඔහුගේ මානය ඇසුරු කළ බව දැන මෙනෙම ලාමක සත්ත්වයෙක් නොවේ. බුද්ධාංකුරයෙකි. මෙතෙම මේ කල්පයෙහිම සර්වඥ බවට පැමිණෙන්නේය මොහුගේ මානය යටපත් කර සමාපත්තීන් උපදවන ආකාරයක් කරන්නෙමිසි ඔහු පත්සලෙහි හුන් කල්හිම උතුරු හිමවතින් අවුත් ඔහුගේ ගල්පුවරුවෙහි හුන්නේය. හෙතම (අසපුවෙන්) නික්මී තමාගේ අසුනෙහි හුන්නනු දැක මානය ඇසුරු කළ බව නිසා නොසතුටු සිත් ඇතිව ඔහු වෙත එළඹ අසුරු ගසා වසලය, කාලකණ්ණි මුඩු මහන, කුමක් නිසා මගේ හිඳින පුවරුවෙහි හුන්නේදැයි කීවේය. ඉක්බිති ඒ පසේ බුදුරජු ඔහුට (කියනුයේ) සත්පුරුෂය, කුමක් හෙයින් මානය ඇසුරු කළේ වෙහිද? මම අවබෝධ කරන ලද පසේබුදු නුවණ ඇත්තේ වෙමි. ඔබ මේ කල්පයෙහිම සියල්ල දන් බුදුවරයෙක් වන්නෙහි, බුද්ධාංකුරයෙක් වන්නෙහි. පාරමිතාවන් පුරා ආවේ. අන් මෙපමණ කලක් ඉක්මවා බුදු වන්නෙහිය. බුදුවන ආත්ම භාවයෙහි සිද්ධාර්ථ නම් වන්නෙහි යයි නමද ගෝත්‍රයද කුලයද අග්‍ර ශ්‍රාවක ආදීන්ද යන සියල්ල පවසා කුමක් හෙයින් මානය ඇසුරු කොට කර්කශ වූවෙක් වෙහිද? මෙය ඔබට සුදුසු වන්නේ නැතැයි අවවාද දුන්නේය. හෙතම මෙසේ කී කල්හිද උන්වහන්සේට නොවැන්දේය. කවරදා මම බුදුවන්නෙමිදැයි ආදීන් නොවිමසුවේය. ඉක්බිති ඔහුට පසේ බුදුවරයා (කියනුයේ) ඔබගේ ජාතියට වඩා මගේ ගුණයන්ගේ මහත් බව දනුව. ඉදින් හැකිවන්නේ නම් මා මෙන් අහසෙහි හැසිරවයි කියා අහසෙහි පැන නැගී තමාගේ පාද දූවිලි ඔහුගේ ජටාමවුල්ලෙහි විසුරුවමින් උතුරු හිමවනටම ගියේය. තවුසා උන්වහන්සේ ගියකල්හි සංවේගයට පත්වූයේ වී මේ ශ්‍රමණයා මෙබඳු බර සිරුරක් ඇත්තේ සුළඟ ඉදිරියෙහි දමනා ල කපු පුළුන් මෙන් අහසෙහි පැන නැගේය. මම ජාතිය පිළිබඳ මානයෙන් මෙබඳු වූ පසේ බුදුරදුන්ගේ පාදයන් නොවැන්දෙමි. කෙදිනක බුදුවෙමිදැයි නොඇසුවෙමි. මේ ජාතිය නම් කුමක් කරයිද? මේ ලොව සිල්වත් හැසිරීමම මහත් වේ. මාගේ මේ මානය වැඩෙන්නේ මා නිරයට

පමුණුවන්නේය. දැන් මේ මානය යටපත් නොකර එලාපලයන් සඳහා නොයන්නෙමිසි පන්සලට පිවිස මානය යටපත් කිරීම සඳහා පෙහෙවස් සමාදන් වී දඬු අතුරා සැදූ මැස්සක හුන්නා වූ මහත් නුවණැති කුලපුත්‍රයා මානය යටපත් කර කසිණ වඩා අභිඥා-සමාපත්තීන් උපදවා නික්මී සක්මන කෙළවර ගල් පුවරුවෙහි හුන්නේය.

ඉක්බිති පරවි ආදීන් ඔහු වෙත එළඹ වැද එකත්පස්ව හුන්නාහුය. මහබෝසත් තෙමේ පරවියාගෙන් විමසීය. ඔබ අන් දිනයන්හි මේ වේලාවෙහි නොඑන්නෙහිය. ගොදුරු සොයන්නෙහිය. කිම අද පෙහෙවස් සමාදන් වූවෙක් වෙහිද? එසේය ස්වාමීනි'යි කීවේය.

ඉක්බිති කවර කරුණෙන් දැයි ඔහුගෙන් විමසන්නේ පළමු ගාථාව කීවේය.

අප්පොසසුකෙකා දානී තුවං කපොත
විහංගම න තව භොජනයො
බුදං පිපාසං අධිවාසයනො
කසමා භවං පොසථිකො කපොතො

පරවිය, ඔබ දැන් (ආහාරය පිළිබඳව) ආසා නැත්තේය. පක්ෂිය, ඔබට ආහාරයෙන් ප්‍රයෝජනයක් නැතිද? පරවිය, බඩගින්නත් පිපාසයත් ඉවසමින් පෙහෙවස් රකින්නේ කිම?

එහි අප්පොසසුකෙකා යනු ආශා නැත්තේ. භොජනයො යනු කිම අද ඔබට ආහාරයෙන් වැඩක් නැත්ද?

ඒ අසා පරවියා ගාථා දෙකක් කීවේය.

2. මම පෙර පරවි දෙනක හා බැඳීමට ගියේ වෙමි. අපි දෙදෙනා මේ පෙදෙසෙහි සතුටු වූයෙමු. ඉක්බිති කුරුල්ලෙක් පරවි දෙන අල්ලා ගති. නොකැමැත්තේ (නමුදු) ඇයගෙන් වෙන් වූයේ වෙමි.

3. ඇයගේ නැතිවීමෙන් වූ විරහ දුක කරණ කොට මානසික වේදනාවක් විඳිමි. එහෙයින් මම පෙහෙවස් රකිමි. රාගය මා වෙත යළි නොපැමිණේවා.

එහි රමාම යනු මේ බිම් පෙදෙසෙහි කාම ඇල්මෙන් ඇළුනෝ වෙමු. සාකුණිකො යනු උකුසු පක්ෂියෙක්.

පරවියා විසින් තමාගේ පෙහෙවස් කාර්යයන් වර්ණනා කළ කල්හි මහබෝසත් තෙමේ සර්ප ආදී කෙරෙහිද එක් එක් ගාථාවකින් විවාළේය. ඔවුහුද ඇති පරිද්දෙන් පැහැදිලි කළාහුය.

4. සෘජු ගමන් නැති, දිව දෙකක් ඇති, උරගයෙකු වූ සර්පය, ඔබ දළ අවිය කොට ඇත්තෙහිය. දරුණු වීස ඇත්තෙහිය. පිංවත් සර්පය බඩගින්නත් පිපාසයත් ඉවසමින් කුමක් හෙයින් පෙහෙවස් රකින්නෙකු වූවෙහිද?

5. ගම් දෙටුවාට ශක්තිමත් වූ, සැලෙන මොල්ලියක් ඇති, වර්ණයෙන් හා බලයෙන් යුක්ත වූ වෘෂභයෙක් විය. උග් මා මැඩලිය. කියුනා වූ මම උග් දෂ්ට කළෙමි. දුකින් මධනා ලද වෘෂභයා මරණයට පැමිණියේය.

6. ඉක්බිති ගම්වැසියෝ නික්ම හඬා වැලපී ගියාහුය. එහෙයින් මම පෙහෙවස් රකිමි. මට නැවත ක්‍රෝධය නො පැමිණේවා.

7. සොහොනෙහි මළවුන්ගේ මස් බොහෝ ඇත. මේ හෝජනය ඔබගේ සිත් ගත්තේය. පිංවත් සිවල, කුසගින්න හා පිපාසය ඉවසමින් කුමක් හෙයින් පෙහෙවස් රකිද?

8. ඇත් කුණෙහි ඇළුනේ ඇත් මසෙහි ගිජු වූයෙම් විශාල වූ ඇතාගේ කුසට පිවිසියෙමි. උණුසුම් වූ වාතයත් තියුණු රස්මියත් ඒ ඇතාගේ මළ මාර්ගය වියලිය.

9. ස්වාමීනි, මම කෘෂ වූයේද වෙමි. පඬු පැහැ ඇති වීමි. මට නික්මීමට මාර්ගයක් නොවීය. වහා මහා වර්ෂාවක් වැස්සේය. එය උගේ මළ මග තෙමීය.

10. ස්වාමීනි, අනතුරුව මම රාහු මුඛයෙන් මිදුන වන්දයා මෙන් එයින් පිටවීම්. එහෙයින් මම පෙහෙවස් රකිමි. ලෝභය මා වෙත නැවත නො පැමිණේවා.

11. පෙර නුඹ තුබස් මුදුන්හි වේයන් බුදිමින් හැසිරුණෙහිය. පින්වත් වලස, කුසගින්න හා පිපාසය ඉවසමින් කුමක් හෙයින් පෙහෙවස් රක්තේ වීද?

12. සිය වාසස්ථානය වූ (වනයට) නිගා කරමින් බොහෝ වූ ආයා ඇති නිසාම මලය පෙදෙසට ගියෙමි. අනතුරුව ගම්වැසියෝ ගමෙන් නික්මී දුණු දඬුවලින් මා තැලූහ.

13. බිඳුන හිස හා ලේ වැකුණු සිරුර ඇති ඒ මම සිය නිවෙසට පෙරළා පැමිණියෙමි. එහෙයින් මම පෙහෙවස් රකිමි. අධික ආයා ඇති බව නැවත මා වෙත නො පැමිණේවා.

එහි අනුජ්ජගාමී යන ආදියෙන් ඔහු අමතයි. වලකකකු යනු සෙලවෙන මොල්ලියක් ඇති. දුකඩාහිතුනොනා යනු ඒ වෘෂභයා දුකින් මැඩලන ලද්දේ රෝගී වී. බහු-යනු බොහෝ. පවිසසං යනු පිවිසියෙමි. රසමියො යනු හිරුරැස්. නිකබමිසසං යනු නික්වූයෙමි. කපිලලකානි යනු වේයන්. නිප්පොථයනනා යනු කනු ලබන්නේ. අතිහීලයානො ඉක්මවා සිතන්නේ, ගර්භා කරනු ලබන්නේ. කොදණේධන යනු දුනු දණ්ඩෙන්ද මුගුරුවලින්ද.

මෙසේ ඔවුහු සතරදෙනාම තමාගේ පෙහෙවස් රැකීම වර්ණනා කර නැගී සිට මහබෝසතුන් වැද ස්වාමීනි, ඔබ අන් දිනයන්හි මේ වේලාවෙහි එලාපල සඳහා යන්නෙහිය. අද නොගොස් කුමක් හෙයින් පෙහෙවස් රැක්මෙහි නිරත වූවෙහිදැයි විමසන්නාහු ගාථාවක් කීවාහුය.

14. ස්වාමීනි, ඔබ අපගෙන් යමක් විවාලේද, අපි සියල්ලෝම දන්නා පරිදි (ඒ කරුණ) විස්තර කළෙමු. ස්වාමීනි, අපිද ඔබගෙන් විමසමු. පින්වත් බ්‍රාහ්මණය, කුමක් හෙයින් ඔබ පෙහෙවස් රකින්නේ වෙහිද?

ඔහුද ඔවුන්ට විස්තර කළේය.

15. කෙලෙස්හි නොඇළනා වූ පසේ බුදුවරයෙක් මගේ ආශ්‍රමයෙහි මොහොතක් වැඩහුන්නේය. හෙතම මට යා යුතු තැනද පැමිණි තැනද ගෝත්‍රයද වරණයද යන සියල්ල කීවේය.

16. මෙසේ වුවත් මම උන්වහන්සේගේ පාදයන් නො වැන්දෙමි. මානසෙන් යුක්ත වූ මා විසින් උන්වහන්සේ නො විවාළෙමි. එහෙයින් මම පෙහෙවස් රකිමි. මානය මා වෙත නැවත නොපැමිණේවා කියාය.

එහි යං නො යනු යම් කරුණක් ඔබ අපගෙන් විවාළේද? යථා පජානං යනු තමාගේ දැනුම් පමණින් එය අපි විස්තර කළෙමු. අනුපලිකො යනු සියළු කෙලෙස්වලින් නොඇළනේ. සො මං අවෙදි යනු හෙතම මවිසින් දැන් යා යුතු තැනද අනාගතයෙහි ඔබ මෙතම් වූ බුදුවරයෙක් වන්නෙහිය. මෙවැනි ගෝත්‍ර ඇත්තෙහිය. ඔබගේ සිල්හි ස්වභාවය මෙසේ වන්නෙහි යයි මෙසේ නමද ගෝත්‍රයද වරණයද යන සියල්ල මට කීවේය දැන්විය යනුයි. එවම්පහං නගහෙ යනු මෙසේ උන්වහන්සේ කියනු ලබන කල්හිද මම මගේ මානය නිසා උන්වහන්සේගේ පාදයන් නොවැන්දෙමි.

මහබෝසත් තෙමේ මෙසේ තමාගේ පෙහෙවස් රැකීමේ කරුණ කියා ඔවුන්ට අවවාද දී යවා පන්සලට පිවිසියේය. අන්‍යයෝද සුදුසු තැන්වලට ගියාහුය. මහබෝසත් තෙමේද නොපිරිහුන් ධ්‍යාන ඇත්තේ බ්‍රහ්මලෝකය පිහිටකොට ඇත්තෙක් විය. අන්‍යයෝද ඔහුගේ අවවාදයෙහි සිට සුගතිය පිහිටකොට ඇත්තෝ වූහ.

ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා උපාසකවරුනි, මෙසේ පෙහෙවස් රැකීම නම් පැරණි පණ්ඩිතයන්ගේ පරම්පරාවයි. පෙහෙවස් වැඩීම කළයුතු යයි වදාරා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි පරවියා අනුරුද්ධ තෙර විය. වලසා කස්සප තෙර විය. සිවලා මුගලන් තෙර විය. සර්පයා සැරියුත් තෙර විය. තාපසයා වනාහි මම ම වීම යයි වදාළ සේක.

14.8

මහාමෝර ජාතකය

සවෙනි ත්‍යාගං ධන හෙතු ගතිතො යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් එක් උකටලී වූ හික්කුචක අරභයා දේශනා කළ සේක. ශාස්තෘන් වහන්සේ ඒ හික්කුචට (වදාරනුයේ) "කිම, ඔබ උකටලී වූයේ ඇත්තදැ"යි විමසා ස්වාමීනි, සත්‍යයයි කී කල්හි මහණ, මේ නන්දිරාගය ඔබ වැනි එකෙකු කිම නොකළඹයිද? මහ මෙර උපුටාලන මහා වාතය භාත්පස ඉදිගිය කොළ පිළිබඳව ලජ්ජා වේද? පෙර අවුරුදු සත්සියයක් කෙලෙස් ඇතුලත සඟවා වාසය කළා වූ මේ උතුම් සත්ත්වයාද කැළඹවූයේම යයි කියා අතීත ප්‍රවෘත්ති ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත රජු රාජ්‍ය කරවන කල්හි බෝසත් තෙමේ පිටිසර පෙදෙසෙහි මොණර කිකිළියකගේ කුසෙහි පිළිසිඳ ගත්තේය. ගැබ මුහුකුරා ගියකල්හි මව ගොදුරු බිමෙහි බිත්තරය හෙලා ගියේය. බිත්තරයද මව සුවපත් කල්හි අත් සර්ප ආදීන්ගෙන් උවදුරක් නැති කල්හි නො නැසේ. එහෙයින් ඒ බිත්තරය කිණිහිරි කැකුළක් මෙන් රන්වන් වී මුහුකුරා ගියකල්හි තමාගේ ස්වභාව නිසා බිඳුනේය. රන්වන් මොණර පැටියෙක් නික්මුනේය. උඟ් ඇස් දෙක ඔළිඳ අට හා සමානය. තුඩ පබළුවක් වැනිය. රන්වන් රේඛා තුනක් ගෙල වටකර පිටමැදින් ගියාහුය. හෙතම වැඩිවියට පැමිණියේ ගැල්සකක් පමණ වූ සිරුර ඇත්තේ මනා වූ දැකුම් ඇත්තේ විය. සියළු නිල් මොණරු එකතු වී උඟ රජ තනතුරෙහි තබා පිරිවැරූහ.

හෙතම එක් දිනයක් ජල පොකුණක පැත් බොත්තේ තමාගේ රූප සම්පත්තිය දැක මෙසේ සිතුවේය. මම සියළු මොනරුන් අතර අතිරේක වූ ශෝභාව ඇත්තෙක් වෙමි. ඉදින් මම මොවුන් සමග මිනිස් පියසෙහි වසන්නෙමි නම් මට උවදුරු උපදින්නේය. හිමවතට ගොස් හුදකලාව පහසුනැතක වසන්නෙමිසි හෙතම රාත්‍රී කාලයෙහි මොනරුන් සැඟව ගියකල්හි කිසිවෙකුට නොදන්වා හිමවතට පිවිස පර්වතයන් තුනක් ඉක්මවා සිව්වන පර්වත සානුවෙහි එක් වනයෙක පිපුමෙන් ගැවසී ගත් මහ විලෙකි. ඒ නුදුරෙහි එක් පර්වතයක් ඇසුරුකොට සිටි මහ නුගරුකෙක ඇත. එහි අත්තෙක සැඟවුනි.

ඒ පර්වතය මැද සිත්කළු ගුහාවක් ඇත. ඔහු එහි වසනු කැමැත්තේ වී ඒ ඉදිරියෙහි පර්වතය මත්තෙහි සැඟවුණි. එතැනට යටින් නැගීමට නොහැකිය. උඩින් බැසීමට නොහැකිය. කුරුළු බළල් සර්ප මිනිස් යන මොවුන්ගෙන් වන බියෙන් මිදුනේය. හෙතම මෙය මගේ පහසු තැනයි. එදවස එහි වාසය කර දෙවන දවස්හි පර්වත ගුහාවෙන් නැගී සිට පර්වතය මත්තෙහි පෙරදිගට අභිමුඛ වී හුන්නේ උදාවන්නා වූ හිරුමඬල දැක තමාගේ දවල් කාලයෙහි රැකවරණය සඳහා "උදෙතයං වකඛුමා එකරාජා" යයි ආරක්‍ෂාව කර ගොදුරු බිමට බැස ගොදුරු ගෙන සවස් කාලයෙහි අවුත් පර්වතය මත පැසුළුදිගට අභිමුඛ වී හුන්නේ අස්තයට යන්නා වූ හිරුමඬල දැක රාත්‍රී රැකවරණය සඳහා "අපෙතයං වකඛුමා එකරාජා" යි ආරක්‍ෂාව කර මේ ක්‍රමයෙන් වාසය කරයි.

ඉක්බිති එක් දිනයක බරණැස් රජුගේ බේමා නම් වූ අග මෙහෙසිය අළුයම් කාලයෙහි සිහිනයක් දුටුවාය. (එය) මෙවැනි සිහිනයක් විය. රත්වත් මොණරෙක් ධර්මය දේශනා කරයි. ඇය සාධුකාර දී ධර්මය අසයි. මොණරා ධර්මය දේශනා කර නැගීම ගියේය. ඇය මොණර රජු යන කල්හි ෭෦ අල්ලා ගනුවයි කියන්නීම පිබිදුනේය. පිබිදී සිහිනයක් බව දැන සිහිනයකැයි කී කල්හි රජු ආදරය නොකරන්නේය. මට දොළඳුකකැයි කී කල්හි කරන්නේ යයි සිතා දොළඳුකක් ඇත්තී වී හොත්තිය.

ඉක්බිති රජු ඇය වෙත එළඹ "සොඳුර, ඔබට කවර නම් අපහසුවක් දැයි විචාළේය. මට දොළඳුකක් උපන්නේ යයි කීවාය. සොඳුර, කුමක් කැමති වන්නෙහිද? ස්වාමීනි, රත්වත් මොණරෙකු ගේ ධර්මය අසන්නට යයි කීවාය. සොඳුර, එවැනි මොණරෙකු කෙසේනම් ලබමිද? දේවයන් වහන්ස ඉදින් නොලබමිද? මගේ දිවි නැතැයි කීවාය. සොඳුර, නොසිතුව. ඉදින් කිසිතැනක ඇන්ද ලබන්නෙහි යයි රජු ඇය අස්වසා ගොස් සිංහාසනයෙහි හුන්නේ අමාත්‍යයන් විචාළේය. එමීබා ඇමතිවරුනි, දේවිය රත්වත් මොණරෙකුගේ ධර්මය අසන්නට කැමැත්තිය. රත්වත් මොණරු වෙත්දැයි (ඇසීය). දේවයන් වහන්ස, බ්‍රාහ්මණයෝ දනිත් යයි කීහ. රජු බමුණන් විචාළේය. බ්‍රාහ්මණයෝ මෙසේ කීවාහුය. මහරජතුමනි, ජලජ සත්ත්වයන් අතර මත්ස්‍යයෝ කැසුබුවෝ කකුළුවෝ ද ගොඩ උපන් සත්ත්වයන් අතර මුවෝ හංසයෝ මොණරු තිත් වටුවෝ යන මේ තිරිසන්තු ද මනුෂ්‍යයෝ ද රත්වත් වෙත් යයි අපගේ ලක්‍ෂණ මන්ත්‍රයන්හි පැමිණියේ යි.

රජු තමාගේ විජිතයෙහි වැදී පුත්‍රයන් කැඳවා තොප රන්වන් මොණරෙකු දුටුවීරුදැයි විමසීය. සෙස්සෝ නොදුටුවීරුයයි කීහ. යමෙකුට පියා විසින් කියන ලදද? හෙනම මෙසේ කීවේය. මවිසින්ද නොදුටු වීරුය. මගේ පියා අසවල් තැන රන්වන් මොණරෙකු ඇතැයි කීවේ යයි යනුවෙනි. ඉක්බිති රජු ඔහුට (කියනුයේ) යහළුව, මගේ දේවියට ජීවිතය දුන්නේ වන්නේය. ගොස් උග බැඳගෙන එවයි බොහෝ ධනය දී පිටත් කර හැරීය.

හෙනම අඹුදරුවනට ධනය දී එහි ගොස් මහබෝසතුන් දැක පුඩුවක් අටවා අද බැඳෙන්නේය. අද බැඳෙන්නේ යයි නොබැඳම මළේය. දේවියද ප්‍රාර්ථනාව නොලබන්නීම මළාය. රජු ඒ මොණරා නිසා මාගේ ප්‍රිය භාර්යාව මළා යයි කිපී වෛරයෙන් යුක්ත වී හිමාලයෙහි සිව්වන පර්වත සානුවෙහි රන්වන් මොණරෙක් හැසිරෙයි. ඔහුගේ මස් කා අජරාමර වෙන් යයි රත්පතෙක ලියවා උතුම් මඤ්ජුසාවක තබා කළුරිය කළේය. ඉක්බිති අනෙකෙක් රජ විය. හෙනම පතෙහි අකුරු දැක අජරාමර වන්නෙමි යි උග අල්ලා ගැනීම පිණිස එක් වැද්දෙකු යැවීය. ඔහුද එහිම මළේය. මෙසේ සවන රජ පරපුර දක්වා ගියේය. වැදී පුතුන් සඳෙනෙක්ම හිමාලයෙහිම මළෝය. සත්වන් රජු විසින් යවන ලද සත්වන වැද්දා අද අද යැයි අවුරුදු සතක් බැඳගැනීමට නොහැකි වන්නේ මේ මොණර රජුගේ පාදයෙහි මලපුඩු නොහැසිරෙන්නේ කවර හෙයින්දැයි සිතුවේය.

ඉක්බිති පරීක්ෂා කරනුයේ සවසද උදේද උග රැකවරණ කරනු දැක මෙතැන අන් මොණරෙක් නැත. මොහු බුන්මවාරී වූවෙකු විය යුතුය. බුන්ම වර්යාවෙහි බලයෙන්ද රැකවරණයෙහි බලයෙන්ද මොහුගේ පාදය පුඩුවෙහි නොබැඳේ යයි නියමානුකූලව පරීක්ෂා කර පසල් දනව්වට ගොස් එක් මොණර කිකිළියක බැඳ යම්සේ ඇය අසුරු ගැසු කල්හි නාද කරයිද, අත්පොළසන් දුන් කල්හි නටයිද මෙසේ හික්මවා ගෙන ගොස් බෝසතුන් රැකවරණය කිරීමට පළමුවම පුඩුව අටවා අසුරු ගසා මොණර කිකිළිය හැඩවීය.

මොණරා ඇයගේ ශබ්දය ඇසුවේය. එකෙනෙහි අවුරුදු සත්සියයක් සැඟවී සිටි ඔහුගේ කෙලෙස් රාගය පෙණය කර පහර දෙනලද සර්පයෙකු මෙන් නැගී සිටියේය. හෙනම කෙලෙස්වලින් රෝගී වී රැකවරණය කරන්නට නොහැකි වී වේගයෙන් ඇය වෙතට ගොස් පාදයන් පුඩුවට

පිවිසවන්නේම අහසින් බැස්සේය. අවුරුදු සත්සියයක් නොහැසිරූන පුඩුව එකෙණෙහිම හැසිර පාදය බැඳුනේය.

ඉක්බිති වැදිපුත්‍රයා යෂ්ටිය අග එල්වෙන්නා වූ උෟ දැක මෙසේ සිතුවේය. වැද්දෝ සයදෙනෙක් මේ මොණර රජුව බදින්නට නොහැකි වූවාහුය. මටද සත් අවුරුද්දක් නොහැකි වීමි. අද වූකලී මෙතෙමේ මේ මොණර කිකිළිය නිසා කෙලෙස්වලින් රෝගී වූයේ රැකවරණය කරන්නට නොහැකි වී අවුත් පුඩුවෙහි බැඳුනේ හිස යටිකුරුව එල්ලෙයි. මවිසින් මෙබඳු වූ සිල්වතෙක් විඩාවට පත් කළේ අනිකෙකුගේ මෙවන් පඩුරු සඳහා ගෙන යන්නට නුසුදුසුය. රජු විසින් දෙන ලද (පඩුරු) සත්කාරවලින් මට කවර නම් ප්‍රයෝජනයක්ද ? උෟ මුදාහරින්නෙමි යි සිතා නැවත මෙසේ සිතිය. මෙතෙමේ ඇතෙකු හා සමාන ශක්ති සම්පන්නය. මා සම්පයට යන කල්හි මෙතෙමේ මා මරන්නට එයි යයි මරණ බියෙන් තැතිගෙන වෙවිලන්නේ පයක් හෝ පියාපතක් හෝ සිඳින්නේය. වෙතට නොඑළඹ උෟට පිළිසන්ව සිට ඊතලයෙන් මොහුගේ පුඩුව සිඳින්නෙමි. අනතුරුව තෙමීම කැමති පරිදි යන්නේය යනුයි.

හෙතම සැඟවී සිට දුනුදිය නංවා ඊතලය යොදවා ඇද්දේය. මොණරාද මෙතෙම මා කෙලෙස්වලින් ආතුර වූවෙකු කර මා බැඳුන බව දැන උත්සාහ රහිත වූයේ සිටින්නේය. ඔහු කොහිදැයි සිතා ඔබ්බොබ බලා දුනුදිය නගා සිටියහු දැක මා මරාගෙන යනු කැමැත්තේ වන්නේ යයි සිතන්නේ මරණ බියෙන් තැතිගත්තේ වී දිවි යදිමින් පළමු ගාථාව කීවේය.

සවෙහි ත්‍යාහං ධනහෙතු ගහිතො
මා මං වධි ජීවගාහං ගහෙඤා
රඤ්ඤා ව මං සමම උපනති නෙහි
මඤ්ඤා ධනං ලව්ඡසි නපසරූපනති

1. යහළුව, ඉදින් මා වස්තුව උදෙසා අල්ලා ගන්නා ලද නම් නොමරව. මා ජීවග්‍රාහයෙන් අල්ලාගෙන රජු සම්පයට ගෙන යව. (එවිට) බොහෝ ධනය ලබන්නෙහි යයි හගිමි.

එහි සවෙහි ත්‍යාහං යනු ඉදින් ඔබ විසින් මා. උපනතිනෙහි යනු සම්පයට ගෙන යව. ලව්ඡසි නපසරූපං යනු බොහෝ වූ ධනය ලබන්නෙහි.

ඒ අසා වැදී පුත්‍රයා මෙසේ සිතීය. මේ මොණර රජු මා විදිනු කැමැත්තෙන් ඊතල යෙදියයි සිතයි. ඔහු අස්වසමියි ඔහුව අස්වසන්නේ දෙවන ගාථාව කීවේය.

2. මොණර රජුනි, මේ ඊය ඔබ මරණු පිණිස දුනුදියෙහි නොයෙදුවෙමි. මම ඔබගේ මලපුඩුව සිදින්නෙමි. (ඔබ) සුවසේ (කැමති නැතකට) යේවා!

එහි අධිපාතයිසසං යනු සිදින්නෙමි. අනතුරුව මොණර රජු ගාථා දෙකක් කීවේය.

3. යම් හෙයකින් අවුරුදු හතක් සා පිපාසා ඉවසමින් රැ දවල් මා ලුහුබැන්දෙහිද? ඉක්බිති පුඩුවෙහි බැඳුන මා කවර කරුණක් නිසා බැම්මෙන් මුදනු කැමැත්තෙහිද?

4. අද තොප පරපණ නැසීමෙන් වැලකුනේ වෙහිද? සියළු සතුන්ට අහය දානය දුන්නෙහිද? යම්හෙයකින් ඔබ පුඩුවෙහි බැඳුන මා බැම්මෙන් මුදන්නට කැමති වන්නෙහිද?

එහි යං යනු යම් හෙයකින් ඔබ මා මෙතෙක් කල් ලුහුබැන්දේද එහෙයින් ඔබගෙන් විමසමි. අනතුරුව කුමක් නිසා මලපුඩුවෙහි වසඟයට පැමිණි මා බැම්මෙන් මුදන්නට කැමති වන්නෙහිදැයි අර්ථයි. විරතොනු සජ්ජා යනු අද වැලකුනේ වෙහිද? සබබ භූතෙසු යනු සියළු සත්ත්වයන්ට. මෙතැන් පටන් වචන පිළිවදන් සම්බන්ධය දනගුතුයි.

5. මොණර රජකුමනි, මේ කරුණ ඔබගෙන් විමසමි. යමෙක් සියළු සත්ත්වයන් කෙරෙහි අහය දෙයිද? හෙතම මෙලොවින් වුත වූයේ කවර සැපක් ලබයිදැයි පරපණ නැසීමෙන් තොර වූවහුට කියව.

6. පරපණ නැසීමෙන් තොර වූවහුට කියමි. යමෙක් සියළු සත්ත්වයන් කෙරෙහි අහය දෙයිද? හෙතම මෙලොවදී ප්‍රශංසාව ලබයි. මරණින් පසු සුගතියට යයි.

7. ඇතමෙක් දෙවියෝ නැතැයි කියති. ප්‍රාණය මෙලොවදීම නැසේ යයිද, එසේම යහපත් හා අයහපත් කටයුතුවල විපාක නැතැයිද දානය මෝඩයන්ගේ පැනවීමකැයිද කියති. රහත් වූ ඔවුන්ගේ එම වචනය අදහම්. එහෙයින් මම පකෂීන් මරමි.

ප්‍රකට වූ සම්බන්ධය ඇති මේ ගාථාවෝ පෙළෙහි අනුපිළිවෙලින්ම දත යුත්තාහ.

එහි ඉවවාහු එකෙ යනු ඇතැම් ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයෝ මෙසේ කියත්. තෙසං වචො අරහතං සද්දහානො යනු කුලයන් වෙත නිතර යන්නා වූ මරණින් මතු ජීවිතයක් නැතැයි කියන්නා වූ ඒ හෙළුවැලි ශ්‍රමණයෝ පසේ බුදු නුවණට වාසනා සහිත වූද ඔහුට උච්ඡේදවාදය ගැන්වූවාහුය. හෙතම ඔවුන් හා ඇසුරු කිරීමෙන් පිං පව් නැතැයි ගෙන කුරුල්ලන් මරවයි. මෙසේ මේ අසත්පුරුෂ සේවනය මහා සාවද්‍ය වූවෙකි. මෙතෙම ඔව්හුම රහත්හු යයි හඟිමින් මෙසේ කීවේය.

ඒ අසා මහබෝසත් තෙමේ ඔහු ලවාම පරලොවක ඇති බව කියවන්නෙමියි උගුල් දණ්ඩෙහි හිස යටිකුරුව එල්බෙන්නේම

8. දැකුම්කළු වූ වන්දයාද සූර්යයාද යන දෙදෙනා බබලමින් අහසේ ගමන් කරති. ඔවුහු මෙලොව අයත්ද නැතහොත් පරලොවට අයත්ද? ඔවුහු මිනිස් ලොවහි යයි කෙසේ නම් කියන්නද?

යන ගාථාව කීවේය.

එහි ඉමසස යනු කිම ඔවුහු මේ ලොව සතු වූවෝ වෙන්නද? නැතහොත් පරලොවට අයත් වූවහුද? දැයි ස්වාමිවරුන්ගේ වචනය වේද? කථනනු තෙ යනු ඒ දිව්‍ය විමානයන්හි වන්ද සූර්ය දිව්‍ය පුත්‍රයන් පිළිබඳව කෙසේ නම් කියන්නද? කිම ඇතැයි කියන්නද? නැතහොත් නැතැයි කියන්නද? කිම දෙවියෝද නැතහොත් මිනිස්සු යයිද කියන්නද? වැදිපුත්‍රයා ගාථාවක් කීවේය.

9. දැකුම්කළු වූ වන්දයාද සූර්යයාද යන දෙදෙනා බබලමින් අහසේ ගමන් කරති. ඔවුහු පරලොවට අයත් වෙති. මේ ලොවට අයත් නොවෙති. ඔවුහු මිනිස් ලොව දෙවියෝ යයි කියත්.

ඉක්බිති මහබෝසත් තෙමේ ඔහුට මෙසේ කීවේය.

10. යමෙක් අහේතුවාදී වේද කර්මවිපාක නැත්තේ යයි කියන්නද, එසේම යහපත් අයහපත් කටයුතුවල විපාකය නැතැයි කියාද යමෙක් දානය මෝඛයන් විසින් පනවන ලද්දක් දැයි කියන්නද ඔවුහු මේ කරුණෙහි ලාම නැසුනෝ වෙති. පහත් වූ වාද ඇත්තෝ වෙති.

එහි එසේව තෙ නිහතා යනු ඉදින් සද හිරු දෙදෙන දෙව්ලොව සිටියෝද මිනිස්ලොව සිටියෝ නොවෙත්ද, ඉදින් මොවුහු දෙවියෝ වෙත්ද, මිනිස්සු නොවෙත්ද මෙහි මේ පැහැදිලි කිරීමෙන්ම ඔබගේ කුලයන් ඇසුරු කරන ඔවුහු පහත් කථා ඇත්තෝ නැසුනෝ වෙති. අහේතුකා යනු පාරිශුද්ධත්වයට හෝ කිලිටි වීමට හේතු වූ ක්‍රියා නැතැයි යන මෙබඳු ප්‍රකාශ ඇත්තෝය. දනතුපඤ්ඤානං යනු යමෙක් දීම මෝඛයන් විසින් පනවන ලද්දකැයි කියන්නද, හෙතම මහබෝසතුන් කියන්නම කියන්නම එය සලකා ගාථා දෙකක් කීවේය.

11. ඔබගේ මේ වචනය ඒකාන්තයෙන් සත්‍යයකි. දානය ප්‍රතිඵල රහිත යයි කෙසේනම් කියන්නේද? එසේම හොඳ-නරක කටයුතුවල විපාකයන් මෝඛයන් විසින් පැනවූවක් වන්නේ කෙසේද?

12. මොණර රජුනි, කුමක් කරන්නේ කෙසේ කරන්නේ කුමක හැසිරෙන්නේ කුමක් සේවනය කරන්නේ කවර තවුස් ගුණයකින් යුක්ත වූයේ යම් සේ මම නිරයට නොවැටෙමිද? ඒ කරුණ මට කියව.

එහි දනතුපඤ්ඤානං යනු දානය මෝඛයන් විසින් පනවන ලද්දක් නම් කෙසේ වේද යන අර්ථයි. කථං කරො යනු මම කවර නම් ක්‍රියාවක් කරන්නේ නිරයට 'නොයම්ද? සෙස්ස ඊටම සමාන අර්ථ ඇති වචනයයි.

ඒ අසා මහබෝසත් තෙමේ ඉදින් මම මේ ප්‍රශ්නය කියන්නෙමිද? මිනිස් ලොව හිස් වූවක් මෙන් කළේ වන්නේය. මොහුට එහිම දැහැමී ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන් ඇති බව කියන්නෙමිසි සිතා ගාථා දෙකක් කීවේය.

13. මෙලොව යම්කිසි ශ්‍රමණ කෙනෙක් වෙත්ද? කසාවත් දරන අනගාරික වූ නොකල්හි හැසිරීමෙන් වැලකුණු ඒ සත්පුරුෂයෝ සුදුසු කාලයෙහි උදෑසනම පිඬු පිණිස හැසිරෙත්.

14. සුදුසු කාලයෙහි ඔවුන් වෙත එළඹ ඔබගේ සිතට ප්‍රිය වූ යමක් වේද එය විමසව. ඔවුහු මෙලොවද පරලොවද දියුණුව දන්නා පරිදි කියත්.

එහි සනෙතා යනු සත්සිදුනා ලද පව් ඇති පණ්ඩිතයෝය. පසේ බුදුවරුය. යථා පජානං යනු ඔවුහු ඔබට තමා දන්නා පරිද්දෙන් කියත්. ඔබගේසැකය සිදු කියන්නාහ. පරසසවණං යනු මෙනම් වූ කර්මයෙන් මිනිස්ලොව උපදිත්. මෙයින් දිව්‍ය ලෝකයෙහි මෙයින් නිරය ආදීන්හි යයි මෙසේ මෙලොව ද පරලොව ද අභිවාද්ධිය කියත්. ඔවුන් විමසුවවයි මෙසේද කියා නිරය බියෙන් බිය ගැන්වීය.

පුරන ලද පාරමිතා ඇති ඒ පසේ බෝධිසත්ත්වයෝ හිරු රැස් ස්පර්ශය බලා සිටි පිරිපුන් පියුමක් මෙන් මුහුකුරා හිය නුවණ ඇත්තෝ හැසිරෙත්. හෙතම ඔහුගේ ධර්මකථාව අසන්නේම සිටි පියෙන්ම සිටියේ සංස්කාරයන් පරික්ෂා කර බලා තිලකුණු විමසා බලනුයේ පසේ බුදු නුවණ අවබෝධ කළේය. ඔහුගේ අවබෝධයන් මහබෝසතුන්ගේ බැම්මෙන් මිදීමත් එක් ඇසිල්ලකම විය. පසේ බුදුරජු සියළු කෙලෙස් නසා හව කෙළවරෙහි සිටියේ ප්‍රීති වාක්‍ය ප්‍රකාශ කරනුයේ,

15. සර්පයෙක් දිරාහිය පැරණි හැවය හරන්නාක් මෙන්ද, කොළ පැහැති ගසක් පඬුවන් වූ කොළයක් මෙන්ද, මම මගේ රුදුරු බව අත්හරිමි. මගේ මේ රුදුරු බව ප්‍රතීණය.

යන ගාථාව කීවේය.

එහි අර්ථය යම් සේ සර්පයා දිරාපත් වූ පැරණි හැවය අත්හරිද, යම් සේ කොළ පැහැතිව හටගනු ලබන නිලවන් කොළ ඇති ගස යම් යම් තැන සිටි පඬු පැහැති කොළ අත්හරිද මෙසේ මමද අද රුදුරු බව දරුණු බව අත්හැර සිටියේ වෙමි. දැන් ඒ මම මගේ රුදුරු බව ප්‍රතීණය කළෙමි. අද මම මගේ ලොල් බව අත්හරිමිද ඒකාන්තයෙන් යහපති.

හෙතම මෙම ප්‍රීතිවාක්‍යය ප්‍රකාශ කර මම වූ කලී සියළු කෙලෙස් බැමිවලින් මිදුනේ වෙමි. මගේ නිවෙස්නෙහිද මවිසින් බැඳ තබන ලද බොහෝ කුරුල්ලෝ ඇත්තාහ. ඔවුන් කෙසේ මුදන්නෙමිදැයි සිතා මහබෝසතුන්ගෙන් විචාළේය. මොණර රජතුමනි, මගේ නිවසෙහි බොහෝ කුරුල්ලෝ බඳින ලද්දෝ වෙති. ඔවුන් කෙසේ නම් මුදන්නෙමිද? සර්වඥ බෝධිසත්ත්වයන්ගේ උපාය විමසීමේ නුවණ පසේ බුදුවරුන්ට වඩා මහත් වූවක් වේ. එහෙයින් ඔහුට කීවේය. තොප විසින් යම් මගකින් කෙලෙස් සිදු පසේබුදු නුවණ අවබෝධ කරගන්නා ලදද එය අරභයා "සියළු දඹදිව බන්ධනයට පත් වූ සත්ත්වයෝ නම් නොවන්නාහ" යයි සත්‍යක්‍රියා කරව. ඔහු බෝසතුන් විසින් දෙන ලද න්‍යායයෙහි සිට සත්‍යක්‍රියා කරන්නේ,

16. මවිසින් බදනා ලද යම් සිය ගණනක් පක්‍ෂීන් නිවෙස්නහි ඇත්ද මම ඔවුන්ටද අද අභය දෙමි. ඔවුහු මිදීමට පත් වූවාහු තමා වසන තැන්වලට යෙත්වා යන ගාථාව කීවේය.

එහි මොකබඤ්ච නෙ පතෙතා යනු ඒ මම මෝක්‍ෂයට පත් වූයේ වෙමි. පසේ බුදු නුවණ අවබෝධ කර සිටියේ වෙමි. ඒ සත්ත්වයන්ට ජීවිත දානයෙන් අනුකම්පා කරමි. මේ සත්‍යයෙන් සකං නිකේතං සියල්ලෝම ඒ සත්ත්වයෝ තමාගේ වසන තැනට යත්වායි කියයි.

ඉක්බිති ඔහුගේ සත්‍යක්‍රියා කාලයෙහිම සියල්ලන් බැමීමෙන් මිදී සතුටු නාදයෙන් නාද කරන්නාහු සිය තැන්වලටම ගියාහුය. එකෙනෙහි ඔවුන්ගේ ගෙවල්වල බළලුන් ආදීකොට සියළු දඹදිව බන්ධනගත සත්ත්වයෙක් නම් නොවීය.

පසේ බුදුරජ අත ඔසවා හිස ස්පර්ශ කළේය. එකල්හි ගිහි ස්වරූපය අතුරුදහන් වූයේය. පැවිදි ස්වරූපය පහළ විය. හෙතම සැටවයස් තෙර කෙනෙක් මෙන් ආකල්පයෙන් යුක්ත වූයේ අටපිරිකර දරන්නෙක් වී ඔබ මට මහත් වූ පිහිටක් වූයේ යයි (මොණර රජුට බැඳදිළිව) ප්‍රදක්‍ෂිණා කර අභසෙහි පැන නැගී නැඟුළුක පර්වතයට ගියේය. මොණර රජුද යඡ්චිය අගින් නැගී සිට ගොදුරු ගෙන තමා වසන තැනටම ගියේය. දැන් අවුරුදු හතක් පුඩු අතැතිව හැසිරද වැද්දාට මොණර රජු නිසා දුකින් මිදුන බව ප්‍රකාශ කරමින් ශාස්ත්‍රාන් වහන්සේ අවසාන ගාථාව වදාළ සේක.

17. යසස් ඇති මොණර රජු බැඳගන්නට පුඩුව අතැති වැද්දා වනයෙහි හැසිරුනේය. යසස් ඇති මොණර රජු බැඳී යම් සේ දුකින් මිදුනේද එසේ මම ද දුකින් මිදුනෙමි.

එහි බාධෙකුං යනු හැරගන්නට මේම වූ පෙළ වේ. බන්ධිතා යනු බැඳී සිටියහුගේ ධර්මකථාව අසා ලබන ලද සංවේග ඇත්තේ වී යන අර්ථයි. යථාහං යනු යම්සේ මම තෙමේම අවබෝධ කරගත් නුවණින් මිදුනේ වෙමිද එසේම ඔහුද මිදුනේමය.

ශාස්තෘෂන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා සත්‍යයන් ප්‍රකාශ කර ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. සත්‍ය දේශනාවසානයෙහි උකටලී වූ හික්කුච රහත් බවට පැමිණියේය. එදා මොණර රජු මම ම වීම් යයි වදාළ සේක.

14.9

නව්‍යසූතර ජාතකය

යදෙසමානා විවරිමහා යන මේ ගාථාව ශාස්තෘෂන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් මහඵ තෙරවරුන් දෙදෙනෙකු අරභයා දේශනා කළහ. මහකොසොල් රජු බිම්බිසාරට දුවක දෙන්නේ දුවගේ නාන මිල පිණිස කසිගම දුන්නේය. අජාසත් විසින් පියා මැරවූ කල්හි පසේනදී කොසොල් රජු ඒ ගම උදුරා ගත්තේය. ඔවුන් ඒ සඳහා යුදකරන කල්හි පළමුව අජාසත් හට ජය විය. කොසොල් රජු පරාජයට පත්වූයේ අමාත්‍යයන් විවාළේය. කවරනම් උපායයෙන් අජාසත් ගන්නෙමුදැයි කියාය. මහරජතුමනි, හික්කුන් වූ කලී මන්ත්‍රණයෙහි දක්‍ෂයෝ වෙති. වර පුරුෂයන් යවා විහාරයෙහි හික්කුන්ගේ කථාවක් පරීක්‍ෂා කරන්නට වටනේ යයි කීහ. රජු මැනවයි පිළිවදන් දී එවී තෙපි විහාරයට ගොස් පිළිසන් වී හිමිවරුන්ගේ කථාව පරීක්‍ෂා කරවී යයි පුරුෂයන් යෙදවීය. ජේතවනයෙහි බොහෝ රාජපුරුෂයෝ පැවිදි වූවාහු වෙති. ඔවුන් අතර මහඵ තෙරවරු

දෙදෙනෙක් විහාරය කෙළවර පන්සලෙහි වසත්. එක් අයෙක් ධනුග්ගහ තිස්ස නම් වේ. එක් අයෙක් මන්ත්‍රීදත්ත තෙර නම් වේ. ඔවුහු මුළු රැ නිදා අළුසම පිබිදියාහුය. ඔවුන් අතර ධනුග්ගහ තිස්ස තෙරුන් ගිනි දල්වා ස්වාමීනි, දත්ත තෙරණුවනි යයි කිය. ස්වාමීනි කිම? තෙපි නිදව්දැයි. නිදියමි. කුමක් කළයුතුද? ස්වාමීනි මේ කොසොල් රජු කෙලතොල්ලෝය. සැලියක් පමණ බොජුන් වළදන්නට පමණක් දැනී යයි කීවේය. ඉදින් ස්වාමීනි කිමද? තමාගේ කුස පණුවෙකු පමණ වූ අජාසත් රජු පරාජය කරන ලද්දේ යයි කියවයි. ස්වාමීනි කුමක් කරන්නට වටනේදැයි. ස්වාමීනි දත්ත තෙරණුවනි, යුද්ධය නම් සකට බුදුහ, වක්‍ර බුදුහ, පදුම බුදුහ වශයෙන් ත්‍රිවිධ වේ. ඒ අතරින් අජාසත් ගන්නහු විසින් සකට බුදුහය කොට ගන්නට වටී. අසවල් පර්වත කෙළවර දෙපසෙහි දක්‍ෂ පුරුෂයන් තබා ඉදිරියෙහි බලසෙනග දක්වා ඇතුලට පිවිසි බව දැන කෑගසා පැන වැටී කුමනෙහි පිවිසි මසුන් මෙන් ඇතුල් මීටෙහි කර ඔහු ගැනීමට හැකියයි කීවේය. යොදන ලද මිනිස්සු ඒ කථාව රජුට දැන්වූහ. රජු මහත් වූ සේනාව සමග ගොස් එසේකොට අජාසත් ගෙන සැකිළි බැම්මෙන් බැඳ දින කීපයක් මාන නැත්තෙකු කොට නැවත මෙබන්දක් නොකරවයි අස්වසා මුදවා දුටු වූ වජ්රා කුමාරියද ඔහුට දී මහත් වූ පිරිවර සමග පිටත්කර හැරියේය. කොසොල් රජු විසින් ධනුග්ගහතිස්ස තෙරුන්ගේ සංවිධානයෙන් අජාසත් ගන්නා ලදැයි හික්‍ෂුන් අතර කථාවක් උපන්නේය. දම්සභාවෙහිද එසේම කථාව උපදවාලූහ. ශාස්තෘන් වහන්සේ අවුත් මහණෙනි, දැන් කිනම් කථාවෙකින් යුක්ත වූවාහුදැයි විමසා මෙනම් වූවෙකනැයි කී කල්හි මහණෙනි, දැන් පමණක් නොවේ. පෙරද ධනුග්ගහ තිස්ස යුද්ධ සංවිධානයෙහි දක්‍ෂයෙක් වූයේම යයි වදාරා අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවර දොරටු සමීප ගම්වැසි එක් වඩුවෙක් දැව පිණිස වනයට ගොස් වලෙක වැටුන එක් උගුරු පැටියෙකු දැක ගෙනවුත් උගුට තච්ඡසුකර යයි නම්කොට පෝෂණය කළේය. හෙතම ඔහුට උපකාරී විය. කුඩින් ගස් පෙරලා දෙයි. දළින් වෙලා කළුතුල අදී. මුඛයෙන් ඩැහැගෙන වෑ නියන් මුගුරු ගෙන එයි. වැඩිවියට පත් හෙතම මහා බල ඇත්තේ මහා සිරුර ඇත්තේ විය. වඩුවා ඔහු කෙරේ පුත්‍ර ප්‍රේමය උපදවා මෙහි වසන්නා වූ මොහුට කිසිවෙක් හිංසා කරන්නේ යයි වනයෙහි මුදාහැරියේය. හෙතම මෙසේ සිතීය. මම මේ වනයෙහි හුදකලාව වාසය කරන්නට නොහැක්කෙමි. නෑයන් සොයා ඔවුන් විසින් පිරිවරන

ලද්දේ වසන්තෙමීයි හෙතම වන ලැහැබෙහි උගරන් සොයන්නේ බොහෝ උගරන් දැක සතුටු වී ගාථා තුනක් කීවේය.

1 යදෙසමානා විවරිමහ පබ්බතානි වනානි ව
අනෙසං විවරිං ඤාති තෙ මෙ අධිගතා මයා

1. යමක් සොයන්නා වූ අපි පර්වතයන්හිද වනයන්හිද ඇවිද්දෙමුද,
නැදෑයන් සොයමින් හැසිරෙන්නෙමිද, මා විසින් ඒ නෑයන් ලබන
ලදිමි.

2. මේ මුල් (අල) හා ගෙඩි බොහෝය. මේ කැයුතු දේද බොහෝය.
මේ පර්වත නදින් සිත්කළය. සුවසේ විසීම වන්නේය.

3. උත්සාහයෙන් තොරව සැක නැතිව සෝකයෙන් තොරව බිය
රහිතව සියලු ඤාතීන් සමග මම මෙහිම වසන්නෙමි.

එහි යසෙදමානා යනු යම් ඤාති සමූහයක් සොයමින් අපි
හැසිරුනුමුද, සොයමින් මම හැසුරුනෙමිද තෙ මෙ යනු ඒ මොවුහු.
හකෙකා යනු වනමුල් ගෙඩි සංඛ්‍යාත ඒ ආහාරයි. අපෙපාසුකෙකා හුඬා
අනුත්සාහී වී.

උගරෝ ඔහුගේ කථාව අසා සිව්වන ගාථාව කීවාහුය.

4. තව්ඡ සුකරය, අන් ලෙනක් සොයව. අපට මෙහි සතුරෙක්
වෙයි. ඔහු මෙහි අවුත් හොඳ හොඳ උගරන් මරයි.

එහි තව්ඡ යනු ඔහු නමින් අමතයි. වරං වරං යනු නසන්නේම
වැටුන මස් ඇති හොඳ. හොඳ උගරන්වම නසයි.

මෙතැන් පටන් පෙනෙන සම්බන්ධ ගාථාවෝ පෙළෙහි වූ
ක්‍රමයෙන්ම දත යුතුය.

5. මෙහි අපගේ සතුරා කවරෙක්ද? නැසිය නොහැකි ආකාරයෙන්
ඤාතීන් එකතු වූ කල්හි (ඒ අප) නසයිද අසන්නා වූ මට උඟ
කවරෙක්දැයි කියව.

- 6. තච්ඡ සුකරය, උඩට නැගුන රේඛා ඉරි ඇති සතුන්ට රජු වූ බලවත් දළයන් ආයුධ කොට ඇති ව්‍යාඝ්‍රයෙක් ඇත. හෙතම මෙහි අවුත් හොඳ හොඳ උරන් නසයි.
- 7. අපට දළ නැත්තේ නොවේ. සිරුරෙහි බලය ඇත. සියල්ලෝ එකතු වී තනි වූ ඔහු යටත් කරමු.
- 8. තච්ඡකය, හෘදයංගම වූ කණට සුව එළවන්නා වූ වචනයක් කියෙහි. යමෙක් යුද්ධයෙහිදී පලායන්නෙහිද උතුරු පසුව නසමු.

එහි කොනමහාකං යනු මම තොප දැකම මේ උතුරෝ මද වූ මස් ලේ ඇත්තෝ වෙති. ඔවුන් ඇති බිය නිසා එසේ වියයි සිතුවෙමි. එහෙයින් මට මෙහි අපගේ සතුරා කවරෙක්දැයි කියව. උද්ධගරාජ් යනු උඩට නැගුන සිරුරු රේඛාවන්ගෙන් යුක්තවූ ව්‍යාඝ්‍රයෙකු අරභයාම කියන ලදහ. යොපි යනු යමෙක් අප අතර එකෙකුදු පලායන්නේද ඔහුද අපි පසුව නසන්නෙමුයි.

තච්ඡ සුකරයා සියළු උතුරන් එක් සිත් ඇත්තවුන් කර කවර වේලාවක ව්‍යාඝ්‍රයා පැමිණෙන්නේදැයි විචාළේය. අද උදෑසනම එකෙකු රැගෙන ගියේය. හෙට උදේම පැමිණෙන්නේ යයි කීවේය. හෙතම යුද්ධයෙහි දක්ෂය. මෙතැනම සිටියහු විසින් දිනන්ට හැකියයි බිම් හිස දැනී. එහෙයින් එක් පෙදෙසක් සලකා රාත්‍රියෙහිම උතුරන් ගොදුරු ගන්වා ඉතා අළු පටන් යුද්ධය නම් සකට බහුත ආදී වශයෙන් ත්‍රිවිධ යයි කියා පද්ම ව්‍යුහය යෙදවීය. මැද තැනහි කිරි බොන්නා වූ උතුරු පැටවුන් තැබීය. ඔවුන් පිරිවරා ඔවුන්ගේ මව්වරුද, ඇලා පිරිවරා වද ඊරියෝද, ඔවුන් අතර උතුරු පැටවුන්ද, ඔවුන් අතර මදක් පිටතට නික්මුණ දළ ඇති තරුණ උතුරන්ද, ඔවුන් අතර මහා දළ ඇති උතුරන්ද ඔවුන්ගේ අතර වයසට පත් උතුරන්ද අනතුරුව දහය බැගින් වූ විස්ස බැගින් වූ තිහ බැගින් වූ කණ්ඩායම් ද කොට බලගොමු තැබීය. තමා සඳහා එක් වලක්ද, ව්‍යාඝ්‍රයාගේ වැටීම සඳහා එක් මනාව පිහිටි ගුහාවක්ද කොට තැනවීය. ආවාටයන් දෙක අතර තමාගේ සිටීම පිණිස පීඩිකාවක් කරවීය. හෙතම බලසම්පන්න යෝධ උතුරන් ගෙන ඒ ඒ තන්හි උතුරන් අස්වසමින් හැසුරුනේය. ඔහු මෙසේ කරත්දීම හිරු නැංගේය.

ඉක්බිති ව්‍යාසු රජු (තමාගේ යහළු වූ) කපටි ජට්ටියාගේ අසපුවෙන් නික්ම පර්වත කලාවෙහි සිටියේය. ඌරෝ ඔහු දැක ස්වාමීනි, අපගේ සතුරා පැමිණියේ යයි කීවාහුය. බිය නොවව්. මෙතෙම යමක් කරයිද, ඒ සියල්ලට විරුද්ධව කරව් යයි කීවේය. ව්‍යාසුයා ශරීරය කම්පාකොට පසුබසින්නාක් මෙන් මුත්‍රා කළේය. ඌරෝද එසේම කළාහුය. ව්‍යාසුයා ඌරන් දෙස බලමින් මහ හඬින් නාද කළේය. ඔවුහුද එසේම කළාහුය. හෙතම ඔවුන්ගේ කාර්යය දැක මෙසේ සිතීය. මොවුහු පෙර මෙසේ නොවූහ. අද මට පිළිසතුරන් වී කොටස් කොටස් වී සිටියාහුය. ඔවුන්ගේ සංවිධානය කරන්නා වූ සේනානායකයෙක්ද ඇත. අද මා විසින් ඔවුන්ගේ සමීපයට යෑම නුසුදුසු යයි මරන බියෙන් බියපත් වූයේ ආපසු හැරී කපටි ජට්ටියාගේ සමීපයට ගියේය. ඉක්බිති හෙතම හිස් වූ අත් ඇති ඔහු දැක තවවන ගාථාව කීවේය.

9. අද පරපණ නැසීමෙන් වැලකුනේද? සියළු සත්ත්වයන්ට අහස දුන්නෙහිද? ව්‍යාසුය, තොපට දළ නැන්ද, වීර්යය නැන්ද, යමෙක් ඌරු සමූහයා වෙත පැමිණියේ දිළින්දෙකු මෙන් දැවෙන්නෙහිද, (ඒ ඔබයි)

එහි සංඝපනෙනා යනු යම්බඳු වූ ඔබ ඌරන් සමූහයා මැදට පැමිණියේ කිසිදු ගොඳුරක් නොලැබ දිළින්දෙකු මෙන් දැවෙන්නෙහිද?

ඉක්බිති ව්‍යාසුයා ගාථා තුනක් කීවේය.

10. මට දළ නැත්තේ නොවෙයි. සමගිව එකට හුන් ඤාතීන් දැක සිරුරේ බලය නැසුනේය. එනිසා වනයෙහි හුදකලාව තැවෙමි.

11. පෙර මොවුහු බියට පත් වූවාහු ලෙන් සොයන්නාහු වෙන් වෙන්ව දිශාවෙන් දිශාවට යත්. දැන් ඔවුහු එකතුව එකෙකු මෙන් වසත්. යම්තැනක සිටියා වූ ඔවුහු අද මා විසින් මැඩලන්නට හැකි නොවේ.

12. නායකයෙකු සහිතව වූ එක්සත් වූ එක වචනයක පිහිටියා වූ ඔවුහු සමගි වූවාහු මා හිංසාවට පත් කරන්නාහුය. එහෙයින් ඔවුන් නොපතමි.

එහි සමංගී යනු එකතු වී සිටී. ඉමසසුදං යනු මොවුහු පළමුව මා විසින් ඇස් විවෘත කර බැලූ පමණින්ම දිශාවෙන් දිශාවට යත්. පුපු යනු වෙන් වෙන්ව. යසුධර්මිණා යනු යම් බිම් පෙදෙසක සිටියාහු. පරිණායක සමපනන යනු සේනාවෙහි ප්‍රධානියෙකුගෙන් යුත්. තසමා තෙසං න පසුයෙ යනු ඒ කරුණින් මොවුන් නොපහමි.

ඒ අසා කපටි ජට්ටියා

13. ශක්‍රයා හුදකලාවම අසුරයන් දිනයි. උකුස්සා හුදකලාවම පක්‍ෂීන් බලහත්කාරයෙන් ගෙන නසයි. ව්‍යාඝ්‍රයා හුදකලාවම උරුන් සමූහයා මැදට පැමිණියේ හොඳ හොඳ උරුන් මරයි. බලය නම් එයයි යන ගාථාව කීවේය.

එහි මිගසංස පනෙනා යනු මෘග සමූහයා වෙතට පැමිණියේ වී හොඳ හොඳ මුවා මරයි. බලං හි තාදිසං යනු ඔහුගේ බලය එබඳු වූවෙකි.

ඉක්බිති ව්‍යාඝ්‍රයා (කියනුයේ)

14. සමගි වූ ඤාතීන් ඇති කල්හි ශක්‍රයා (අසුරයන් ජයගන්නේ) නොවේ. උකුස්සා (කුරුල්ලන් නසන්නේ) නොවේ. මෘගාධිපති ව්‍යාඝ්‍රයා (මුවන් මරන්නේ) නොවේ. (ඔවුන්) ව්‍යාඝ්‍රයන්ද තමා වසගයෙහි කරන්නේ ය යන ගාථාව කීවේය.

එහි ව්‍යගෙස ව යනු ව්‍යාඝ්‍ර ආදීන් හා සමාන වී සිරුර කම්පා කිරීම ආදිය කොට සිටිකල්හි තමා වසගයෙහි තබාගැනීම නොකෙරේ. තමාගේ වසගයෙහි පවත්වන්නට නොහැකිය යන අර්ථයි.

නැවත ජට්ටියා ඔහු උත්සාහී කරවමින් ගාථා දෙකක් කීවේය.

15. සමූහ වශයෙන් හැසිරෙන්නා වූ පිරිසට නායකයෙක් ඇති කුම්භිලක නම් පක්‍ෂිහු සතුටින් එක්ව අහසට නගිත් පියාසර කරත්.

16. පියඹා යන්නා වූ ඔවුන් අතරින් එකෙක් ඉවත්ව යේද උකුස්සා උභ පැහැර ගනී. ව්‍යාඝ්‍රයන්ගේද එබඳු ස්වභාව ඇත්තේය.

එහි කුමහිලකා යනු එනම් වූ කුඩා කුරුල්ලෝය. උපසන්නති යනු ගොදුරු පිණිස හැසිරෙන්නාහු අහසට පැන නගිත්. ඩයනති වා යනු ගොදුරු ගෙන අහසින් යති. එකෙක් අපවනතති යනු ඔවුන් අතර එකෙක් මගහැරී හෝ එක්පසෙකින් හෝ වෙන්ව යයි. නිකාලෙති යනු පහරදී අල්ලා ගනී. වෙයගසී යෙව සා ගතී යනු ව්‍යාසුයන්ගේ මේ ස්වභාවය වේ. ව්‍යාසුයා සමගිව යන්නවුන් පිළිබඳව මෙබඳු වූම ස්වභාව ඇත්තේය. ව්‍යාසුයන්ගේ ස්වභාවය නම් වෙයි. සියල්ලන් විසින්ම එකතුව යන්නට නොහැකිය. එහෙයින් යමෙක් මෙසේ තනිව යේද උභ අල්ලා ගනී යනුයි.

මෙසේද කියා ව්‍යාසු රාජය, ඔබ තමාගේ බලය නොදන්නෙහිය. බිය නොවව. ඔබ කැගසා කඩා පනිව. දෙදෙනෙක් එකතුව යන්නෝ නම් නොවෙත් යයි උත්සාහී කළේය. හෙතම එසේ කළේය.

ඒ කරුණ ප්‍රකාශ කරන්නා වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ

17. රෝදු වූ ආමිසය පිළිබඳ යොමු වූ ඇස් ඇති ජවිලයා විසින් උත්සාහවත් කරන ලද දළ ඇති ව්‍යාසුයා පෙර මෙන් සිතමින් දළ ඇති උභරන් වෙත පැන්නේය.

යන ගාථාව වදාළ සේක.

එහි දායී යනු තෙමේ දළ නමැති ආයුධ ඇත්තේ දළ නමැති ආයුධ ඇති අන්‍යයන් (උභරන්) වෙත පැන්නේය. යථා පුරෙ යනු පෙර යම් සේ හඟීද එසේම හඟිමින්.

ඔහු පැමිණ පළමුව පර්වත තලාවෙහි සිටියේය. උභරෝ ස්වාමීනි, සොරා නැවත ආවේ යයි තව්ඡකට දැන්වූහ. හෙතම බිය නොවව් යයි ඔවුන් අස්වසා නැගී සිට ආවාටයන් දෙක අතරෙහි වේදිකාවෙහි සිටියේය. ව්‍යාසුයා වේගය උපදවා තව්ඡ උභරා සඳහා පැන්නේය. තව්ඡ උභරා ආපිට හැරී පසුමුඛව පළමු වලෙහි වැටුනේය. ව්‍යාසුයා වේගය දරන්නට නොහැකි වන්නේ ගොස් මනාව කනින ලද වලෙහි වැටී වකුටුව හුන්නේය. තව්ඡ සුකරයා වේගයෙන් නැගී සිට ඔහුගේ කලවා අතර දළය බස්වා හදවත දක්වා පලමින් ගොස් මස් කා මුවෙන් ඩැහැ පිටවලෙහි හෙලා මේ දාසයා ගනුවයි කීවේය. පළමුව පැමිණියේ එකවරක් පමණක්ම තුඩ

ගැසීම් පමණක් ලදහ. පසුව ආවේ ව්‍යාඝ්‍ර මස් කෙබඳුදැයි කීවාහුය. තව්ඡ හුරා වලෙන් ගොඩට අවුත් උගරන් බලා කිම යහපත් නොවේද? සතුටු වව්දැයි කීවේය. ස්වාමීනි, එක ව්‍යාඝ්‍රයෙක් ගන්නා ලද්දේය. ව්‍යාඝ්‍රයන් දස දෙනෙකු වටිනා අනිකෙකු ඇතැයි කීහ. ඔහු කවරෙක්දැයි. ව්‍යාඝ්‍රයා විසින් ගෙන එන ලද මස් කන කපටි ජට්ටියාය. එසේ නම් එව් ඔහුවද ගන්නෙමුයි ඔවුන් සමග වේගයෙන් පැත්තේය.

ජට්ටියා ව්‍යාඝ්‍රයා ප්‍රමාද වෙයි යයි ඔහු එන මාර්ගය බලන්නේ එන්නා වූ උගරන් දැක මොවුහු ව්‍යාඝ්‍රයා මරා මා මැරීම පිණිස පැමිණෙත් යයි සිතමි යයි පලාගොස් එක් දිවුල් ගසකට නැංගේය.

උගරෝ මෙතෙම ගසට නැංගේ යයි කීහ. කවර ගසකටද? දිවුල් ගසකටය. එසේනම් නහමක් නොසිතව, දැන් ඔහු ගන්නෙමුයි තරුණ උගරන් කැඳවා ගස මුලින් පස් ඉවත් කරවීය. ඊරියන් ලවා මුව පුරා වතුර ගෙන්වීය. මහන් වූ දළ ඇති උගරන් ලවා හාත්පස මුල් සිඳුවීය. සෘජුව බැසගත් එකම මුලක් (ඉතිරිව) සිටියේය. අනතුරුව සෙසු උගරන්ට තෙපි ඉවත් වවු යයි ඉවත් කරවා දණින් සිට දළින් මුලට පහර දුන්නේය. පොරොවෙන් ගැසුවාක් මෙන් සිඳී ගිය ගස පෙරලී වැටුනේය. වැටෙන්නා වූම කපටි ජට්ටියා පිළිගෙන මස් කෑවාහුය. ඒ ආශ්චර්යය දැක වාක්‍ෂ දේවතාවා

18. නෑදෑයෝ බහුලවීම මැනවි. වනයෙහි ගස් බොහෝ වීමද මැනවි. සමගි වූ උගරන් විසින් එකවරකින්ම ව්‍යාඝ්‍රයා නසන ලදී. යන ගාථාව කීවේය.

එහි එකායනෙ හතො යනු එක් වරකින්ම නසන ලද්දේය. එක ගමනින්ම නසන ලද්දේය. ඔවුන් දෙදෙනාගේම නැසුන බව ප්‍රකාශ කරන්නා වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ වෙනත් ගාථාවක් කීවේය.

19. උගරෝ බ්‍රාහ්මණයාද ව්‍යාඝ්‍රයාද යන දෙදෙනාම නසා සතුටුවූ ප්‍රමුදිතවූ මහා නාදයක් පැවැත්වූහ.

නැවත තව්ඡ උගරා "ඔබලාට අනික් සතුරෙක් ඇත්දැයි විචාළේය. උගරෝ ස්වාමීනි, නැතැයි කියා ඔහු අභිෂේක කර රජු කරන්නෙමුයි

ජලය සොයන්නාහු ජට්ටියාගේ පැන් සක්ගෙඩිය දැක දක්ෂිණාවාත උතුම් සක්ගෙඩිය පුරවා ජලය ගෙනවුත් තව්ජකයා දිවුල් ගස මුලම අභිෂේක කළාහුය. අභිෂේක ජලය වත්කළ ඊරියම ඔහුට අගමෙහෙසිය කළාහුය. එතැන් පටන් යහපත් වූ දිවුල් වේදිකාවෙහි හිඳුවා දක්ෂිණාවාත සක් ගෙඩියෙන් අභිෂේක කිරීම පැවතියේය. ඒ බව ප්‍රකාශ කරන්නා වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ අවසාන ගාථාව වදාළ සේක.

20. දිවුල් ගස මුලැ රැස් වූ උෟරෝ ඔබ අපගේ ප්‍රධානී වූ රජ වන්නෙහි යයි තව්ජක උෟරා අභිෂේක කළාහුය.

එහි තෙ සු යනු ඒ උෟරෝ "සු" කාරය නිපාතයක් පමණි. උදුමබර මුලසමීං යනු උදුමබර ගස මුලැ.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා මහණෙනි, ධනුග්ගහ තිස්ස තෙර යුද්ධ සංවිධානයෙහි දක්ෂ වූයේ දැන් පමණක් නොවේ. පෙරද දක්ෂ වූයේ මැයි වදාරා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි කපටි ජට්ටියා දෙව්දත් විය. තව්ජ උෟරා ධනුග්ගහතිස්ස විය. වාක්ෂ දේවතාවා මම ම විමී යයි වදාළ සේක.

14.10

මහා වාණිජ ජාතකය

වාණිජා සමිතිං කතවා යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් සැවැත්තුවර වැසි වෙළෙන්දන් අරභයා දේශනා කළ සේක. ඔවුහු වෙළඳුම පිණිස යන්නාහු බුදුරදුන්ට මහදන් දී තිසරණයෙහිද ශීලයෙහිද පිහිටා ස්වාමීනි, ඉදින් නිරූපදිතව පැමිණෙන්නෙමුද නැවත ඔබවහන්සේගේ පාදයන් වදින්නෙමුයි කියා පත්සියයක් පමණ ගැල් සමග නික්මී කාන්තාරයකට පැමිණ මග නොසලකා මංමුලා වූවාහු ජලය නැති ආහාර නැති වනයෙහි

හැසිරෙන්නාහු නාගයන් විසින් අධිගෘහිත එක් නුග ගසක් දැක ගැල් මුදා ගස මුල හුන්නාහුය. ඔවුහු ඒ ගසේ ජලයෙන් තෙත් වූ වැනි සිනිඳු කොළද ජලය පිරුණාක් වැනි අතුද දැක සිතුවාහුය. මේ ගසෙහි ජලය හැසිරෙන්නාක් මෙන් පෙනේ. මෙහි පෙරදිග අත්ත සිදිමු. අපට පැන් දෙන්නේය යනුයි. ඉක්බිති එක් අයෙක් ගසට නැගී අත්ත කැපුවේය. තල්කඳක් පමණ වූ ජල දහරාවක් පැවතුනි. එයින් ස්නානය කර පානය කර දකුණු අත්ත කැපුවේය. එයින් නන් වැදෑරුම් රස බොදුන් නික්මුනේය. එය අනුභව කර පැසුළුදිග අත්ත කැපුවාහුය. ඉන් අලංකාර කරන ලද ස්ත්‍රීහු නික්මුනාහුය. ඇලා සමග අභිරමණය කර උතුරුදිග අත්ත කැපුවාහුය. එයින් සප්ත රත්නයෝ නික්මුනාහුය. ඒවා ගෙන පන්සියයක් ගැල් පුරවා සැවතට පෙරලා අවුත් ධනය තැන්පත් කර සුවදමල් ආදිය ගත් අත් ඇත්තෝ ජේතවනයට ගොස් ශාස්තෘන් වහන්සේ වැද පුදා එකත්පස්ව හුන්නාහු ධර්මකථාව අසා දෙවන දවස්හි මහදන් දී ස්වාමීනි, මේ දානයෙහි පෙන් අපට ධනය දුන් වෘක්ෂ දේවතාවාට දෙමුයි පෙන් දුන්නාහුය. ශාස්තෘන් වහන්සේ නිමවන ලද බත්කිය ඇත්තේ කවරනම් වෘක්ෂ දේවතාවාට පෙන් දෙව්දැයි විචාළ සේක. වෙළෙන්දෝ නුග රුකෙහි ධනය ලද ආකාරය තථාගතයන් වහන්සේට දැන්වූහ. ශාස්තෘන් වහන්සේ නුඹලා වූ කලී පමණ දන්නා හෙයින් තෘෂ්ණාවෙහි වසඟ වූවෝ නොවී ධනය ලදහ. පෙර පමණ නොදන්නෝ කෘෂ්ණ වසඟ වූවෝ ජීවිතයද ධනයද පැරදුනෝහුයයි කියා ඔවුන් විසින් අයදින ලද්දේ අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවරයි. එම කාන්තාරයමැයි. එම නුග රුකමය. වෙළෙන්දෝ මංමුලා වී එම නුග ගසම දුටහ. ශාස්තෘන් වහන්සේ බුද්ධත්වයට පත්වී ඒ කරුණ වදාරන සේක්,

වාණිජා සමිතිං කඤ්චා - නානාරඨයනො ආගතා
 ධනභාරා පකකමිංසු - එකං කඤ්චාන ගාමණීං

1. නොයෙක් රටවලින් පැමිණි වෙළෙන්දෝ රැස්ව එකෙකු ප්‍රධානියා කොට ධනය ගෙන ඒමට වෙළඳම පිණිස ගියාහුය.
2. ඔවුහු ස්වල්ප වූ ආහාර ඇති, ජලය නැති ඒ කාන්තාරයට අවුත් සිසිල් සෙවන ඇති සිත්කළු මහ නුගරුකක් දුටහ.

3. මෝභයෙන් වැසුනා වූ ඒ මෝඩ වෙළෙන්දෝ නුගරුක් සෙවනෙහි හිඳ මෙසේ සිතූහ.
4. වෙළඳුනි, මේ ගස තෙත සහිත සේය. ජලය වැගිරෙන්නේය. එසේනම් අපි පෙරදිග අත්ත කපමු.
5. සිඳුනීම වූ ඒ අත්ත පිරිසිදු වූ බොර නොවූ ජලය වැගිරුවේය. ඒ වෙළෙන්දෝ එහි කැමති තාක් නා ජලය බී (සතුටු වූහ).
6. මෝභයෙන් වැසුනා වූ ඒ මෝඩ වෙළෙන්දෝ 'අපි මේ ගසෙහි දකුණු අත්ත කපමු' යයි දෙවන වර මෙසේ සිතූහ.
7. ඒ අත්ත කැපීමත් සමග බොහෝ ඇල්සාලේ බන්ද මාංශයන්ද, දිය නමුසු කිරිබන්ද කොමු පිටුද අවුළුපන්ද මුං ආදී සුපද වැගිරුණේය.
8. මෝභයෙන් වැසුන ඒ මෝඩ වෙළෙන්දෝ එහි කැමති පමන අනුභව කර කා තෙවනුව මෙසේ සිතූහ.
9. වෙළඳුනි, අපි මේ ගසේ බටහිරදිග අත්තද කපමු කපන ලද ඒ අත්ත අලංකාර කරන ලද ස්ත්‍රීහු වැගිරුණහ.
10. එක් වෙළෙන්දෙකුට විසිතුරු වස්ත්‍ර හා ආභරණයන්ගෙන් යුත්, මිණි කොඩොල් ආදියෙන් සැරසුන එක් ස්ත්‍රියක් ද, ගැල් නායකයාට ස්ත්‍රීහු පස් විස්සක්ද ලැබුනි.
11. ඒ ගස් සෙවන වටා රැස් වූ ඒ වෙළෙන්දෝ එම ස්ත්‍රීන් සමග කැමති පරිදි සතුටු වූහ.
12. මෝභයෙන් වැසුන මෝඩ වෙළෙන්දෝ සතර වෙනුව "අපි මේ ගසේ උතුරු දෙසට ගිය අත්ත කපමු" යයි සිතූහ.
13. කපන ලද ඒ අත්ත මුතු, බොහෝ වෛඩුරියන්, රන් රිදී ඇතුන් පිට අතුරන පලස් හා ලොම් මුවා පසතුරුණුද වැගිරුණේය.
14. තවද කසී වස්ත්‍රද උද්දියානි නම් පොරෝනාද වැගිරුණේය. ඒ වෙළෙන්දෝ කැමති පමණ එහි බැඳ (තබා) ගත්තාහුය.

15. මෝභයෙන් වැසුනා වූ මෝඛයෝ අපි මේ ගසේ මූල සිඳිමු. වැඩියක් ලබන්නෙමුයි පස්වනුව සිතුහ.

16. ඉක්බිති ගැල් නායකයා කරන ලද ඇදිලි ඇත්තේ අයදිමින් ඊට එරෙහිව නැගී සිටියේය. කිම නුග ගස කෙරෙහි අපරාධ කරන්නෙහුද? තොපට යහපතක් වේවා!

17. වෙළඳුනි, ඔබට යහපතක් වේවා! මේ ගසේ පෙරදිග අත්ත ජලය දුන්නේය. දකුණුදිග අත්ත කෑම බීම දුන්නේය. බටහිරදිග අත්ත ස්ත්‍රීන් දුන්නේය. උතුරුදිග අත්ත (කැමති) සියල්ල දුන්නේය. කිම? නුග ගස කෙරෙහි අපරාධ කරන්නෙහුද?

18. යම් ගසක සෙවනෙහි හිඳින්නේද නිදින්නේද ඒ ගසේ අතු නොකැඩිය යුතුය. මිත්‍රදෝහී බව ලාමකය.

19. බොහෝ වෙළෙන්දෝ තනි වූ ඔහුගේ වචනය නොපිළිගෙන මුවහත ඇති පොරෝවලින් ඒ ගස මුලින් සිඳින්නට පටන් ගත්තාහුය.

යන මේ ගාථාවෝ කීවේය.

එහි සමිතිං කඛා යනු බරණැස් නුවර එකට එකතු වී. බොහෝ දෙන එකතු වී යන අර්ථයි. පකකමිංසු යනු ගැල් පන්සියයකින් බරණැස් නුවර බඩු ගෙන පිටත් වූවාහුය. ගාමිණීං යනු ඉතා නුවණැති එක් අයෙක් ගැල් කණ්ඩායම් නායකයා කර. ඡාදියා යනු සෙවනෙහි. අද්දායනෙ යනු දියෙන් බර වූවාක් මෙන් තෙත් වී පෙනෙයි. ඡිනනාව පගසරති ගසට නැගීමේ දැක් එක් අයෙක් ගසට නැග ඒ අත්ත කැපුවේය. ඒ අත්ත කැපූ පමණින්ම වැගිරුවේය යි දක්වයි. සෙසු තත්හිද මේම ක්‍රමයයි. අපෙපාද වණණ කුමමාසෙ යනු දිය රහිත කිරිබත් හා සමාන පිට්ටු. සිංගී යනු ඉඟුරු ආදී වූ කටගැස්ම. බිදල සුපියො මුං හොදී (වාසඤ්ජන) ආදිය. වාණිජා එකා යනු එක් එක් වෙළෙන්දාට. එහි යම් පමණ වෙළෙන්දෝ වූවාහුද ඔවුන් අතර එක එකාට එක් එක් ස්ත්‍රිය බැගින්. ගැල් නායකයාගේ සම්පයෙහි පස්විස්සක් ස්ත්‍රීහු සිටියාහුය යන අර්ථයි. පරිකරිංසු යනු පිරිවැරූහ. ඇලා සමගම නාගයන්ගේ මහිමයෙන් තිර වියන් යහන් ආදිය වැගිරුණාහ. කුතතියො යනු ඇතුන්පිට අතුරන ඇතිරිලි. පාටියානි

යනු උණුසුම් ඇතිරිලි, සුදු කම්බිලියයි කියත්මය. උද්යානවෙ කම්බලෙ යනු උද්යානා නම් පොරෝනා ඇත. තෙ තස් භාරං බන්ධිතා යනු යම් පමණක් කැමති වූවාහුද එපමණක් ගෙන පන්සියයක් ගැල් පුරවා යන අර්ථයි. වාණිජා භද්ද මත්‍රු තෙ යනු එක් එක් වෙළෙන්දාට අමතමින් තොපට යහපතක් වේවායි කීවේය. අනනපානඤ්ච යනු කැමද බීමද දුන්නේය. සබ්බකාමෙව යනු කැමති සියල්ල දුන්නේය. මිත්තදුබ්බාහි යනු මිත්‍රයන්ට දෝහී වන පුරුෂයා පවිටු කෙනෙකි. ලාමකයෙක් නම් වේ. අනාදිතා යනු නොගෙන. උපකකමුං යනු කපන්නට පටන් ගත්හ.

ඉක්බිති ගස කැපීම සඳහා ඔවුන් ගස මුලට පැමිණි කල්හි නාරජු ඒ දැක මෙසේ සිතුවේය. මම පිපාසිත වූ මොවුන්ට ජලය දෙවිමි. අනතුරුව දිව්‍යමය භෝජනයද අනතුරුව යහනාවන්ද පරිවාරික ස්ත්‍රීන්ද අනතුරුව ගැල් පන්සියක් පුරා රත්නයන්ද දෙවිමි. දැන් මගේ ගස මුලින් සිඳින්නෙමුයි කියත්. මොවුහු අතිශයින් ලොල් වූවාහු වෙති. ගැල් නායකයා හැර සෙස්සන් මරන්නට වටී යයි යනුවෙනි. හෙතම මෙපමණක් සන්නද්ධ යෝධයෝය. මෙපමණක් දුනු දරන්නෝය. මෙපමණක් යුද සැට්ටයෙන් සැරසුණෝය යයි සේනාවට ඇනවීය. ශාස්තෘන් වහන්සේ ඒ බව දේශනා කරන සේක්,

20. අනතුරුව යුද්ධය සඳහා සැරසී ගත් නාගයෝ විසිපස් දෙනෙක්ද දුනු ගත්තෝ තුන්සියයක්ද යුද සැට්ට ඇඳගත් සය දහසක්ද නික්මුණාහුය යන ගාථාව වදාළ සේක.

එහි සන්නද්ධා යනු රන් රිදී ආදියෙන් සරසන ලද යුද සැට්ටයෙන් යුක්ත වූවාහු. ධනුගහනානං තිසතා යනු බැටළුවන්ගේ අංවලින් කළ දුනු ගත්තවුන් තුන්සියයක්ද, වමමිනො යනු සමින් කළ පලිහ ගත් අත් ඇත්තවුන් සය දහසක්.

21. මොවුන් නසවු. බදිවු. මොවුන්ගේ ජීවිත නොහරිවු. ගැල් නායකයා හැර ඔවුන් සියල්ලන් අළු කරවු.

මේ නාගරාජයා විසින් කියන ලද ගාථාවයි.

එහි මා වො මුඤ්චිත් ජීවිතං යනු යම් එකකුගේද ජීවිතය නොමුදවු.

නාගයෝ එසේකොට උඩ ඇතිරිලි ආදිය ගැල් පන්සියයෙහි පටවා ගැල් නායකයා ගෙන ඒ ගැල් තෙමීම පදවන්නාහු බරණැසට ගොස් සියළු ධනය ඔහුගේ නිවසෙහි තැන්පත් කර ඔහු විමසා තමාගේ නාග භවනයටම ගියාහුය. ශාස්තෘන් වහන්සේ ඒ කරුණ දැන අවවාද වශයෙන් ගාථා දෙකක් කීවේය.

22. එහෙයින් නුවණැති පුරුෂයා තමාගේ අභිවෘද්ධිය දකිමින් ලෝභයේ වසඟයට නොයන්නේය. තම සිතෙහි ලෝභී බව නසන්නේය.

23. තෘෂ්ණාව දුකට උප්පත්ති කරුණ යයි මෙසේ ආදීනවයන් දැන පහකළ තෘෂ්ණා ඇත්තේ, තෘෂ්ණා වශයෙන් නොගන්නා වූ සිහි ඇති භික්ෂුව වාසය කරන්නේය.

එහි තසමා යනු යම් හෙයකින් ලෝභයට වසඟ වූවෝ මහත් විපතකට පත් වූවාහුය. ගැල් නායකයා උසස් වූ සම්පතකට පැමිණියේය. එහෙයින් හනෙයෘ දීසතං මනං යනු ඇතුලත උපදනා වූ නන් වැදෑරුම් වූ ලෝභයෙහි ඇළුන තමා සතු සිත. ලෝභය හා බැඳුන සිත නසන්නේය යන අර්ථයි. එවමාදීනවං යනු මෙසේ ලෝභයෙහි ආදීනව දැන. තණහා දුකබසස සමභවං යනු ඉපදීම ආදී දුකට තෘෂ්ණාව උපත වේ. එහෙයින් මේ දුක උපදී. මෙසේ තෘෂ්ණාවම දුකට උපත යයි දැන. විතතණෙනා පහකරන ලද තෘෂ්ණා ඇත්තේ. තෘෂ්ණා වශයෙන් ගැනීම් නැති හෙයින් අනාදානො නම් වේ. නිවැරදි මාර්ගයෙහි සිහියෙන් යුතුව පැමිණි හෙයින් සතො හුචා සිහි ඇතිව. භික්ඛු පරිබබ්ඡෙ රහත් බව සඳහා ඉරියව් පවත්වව් යයි දේශනාවෙහි කෙළවර ගත්තේය.

මෙම ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා උපාසකවරුනි, මෙසේ පෙර ලෝභයෙහි වසඟයට ගිය වෙළෙන්දෝ මහත් වූ විනාශයකට පත් වූවාහුය. එහෙයින් ලෝභයෙහි වසඟයට පත් වූවන් නොවිය යුතු යයි වදාරා සත්‍යයන් දේශනා කර ජාතිකය ගලපා වදාළ සේක. සත්‍ය දේශනාව සානයෙහි ඒ වෙළෙන්දෝ සෝවාන් ඵලයෙහි සිටියාහුය. එකල්හි නා රජු සැරියුත් තෙර විය. ගැල් නායකයා මම ම වීම් යයි වදාළහ.

14.11

සාධන ජාතකය

අබ්භූතො වත ලොකසමීං යන මේ ගාථාව ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් පෙහෙවස් සමාදන් වූ උපාසකයන් අරභයා දේශනා කළ සේක. එකල්හි ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ "උපාසකවරුනි, පෙර පණ්ඩිතයෝ තමාගේ පෙහෙවස් විසීම නිසා මිනිස් සිරුරෙන්ම දෙව්ලොව ගොස් බොහෝ කල් විසූවාහු යයි වදාරා ඔවුන් විසින් අයදින ලද්දේ අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි මිටීලා නුවර සාධිත නම් රජු දැහැමිව රාජ්‍යය කරවීය. හෙතම දොරටු සතරෙහිද නුවර මැදද මාළිගය දොරටුවෙහි දැයි දාන ශාලා සයක් කරවා සියළු දඹදිව නඟුල් උඩ බඳවා මහදන් පැවැත්වීය. දිනපතා සය ලක්‍ෂයක් වැය කිරීමට යේ. (වැය වේ) පන්සිල් රකී. පෙහෙවස් සමාදන් වෙයි. රටවැසියෝද ඔහුගේ අවවාදයෙහි සිට දන් දීම් ආදී පින් කර මළ මළ අය දෙව්ලොවම උපදිත්. සුධර්මා දේව සභාව පුරවා හුන්නා වූ දෙවියෝ රජුගේ සිල්හි හැසිරීම් ආදී ගුණයම වර්ණනා කරත්. එය අසා සෙසු දෙවියෝද රජු දකිනු කැමැත්තෝ වූහ. ශක්‍ර දෙව් රජු ඔවුන්ගේ සිත දැන සාධිත රජු දකිනු කැමැත්තහුදැයි කීවේය. දේවයන් වහන්ස, එසේය. හෙතම මාතලීට "යව, විජයොත් රථය යොදවා සාධිත රජු ගෙනව"යි කීවේය.

හෙතම මැනවයි පිළිවදන් දී රථය යොදා විදේහ රටට ගියේය. එදවස පුරපසළොස්වක දිනය වෙයි. මාතලී මිනිසුන් රාත්‍රී ආහාරය වළඳ මිදුලෙහි සැනසිලි කථාවෙන් හුන් කල්හි සඳමඬල සමග රථය යැවීය. මිනිස්සු වන්දුයෝ දෙදෙනෙක් නැංගාහ යයි කියත්. සඳමඬල හැර එන්නා වූ රථය දැක මේ සඳ නොවේ. රියෙකි. මේ දෙව්පුතෙක් පෙනේ. කවරෙකු වෙනුවෙන් මේ මනෝමය වූ සෛන්ධවයන් යොදන ලද දිව්‍ය රථයක් ගෙන එයිද? අනිකෙකුට නොවේ. අපගේ රජුට වන්නේය. අපගේ රජු දැහැමිය. දැහැමි රජෙකැයි සතුටු වී ඇදිලි බැඳ සිටියාහු පළමුවන ගාථාව කීවාහුය.

අබ්භූතො වත ලොකසමීං - උප්පජ්ජි ලොමහංසනො
දිබ්බො රථො පාතුරුහු - වෙදෙනසස යසසිනො

ඒකාන්තයෙන් ලොවැ ලොමු දැහැගන්වන පුදුම උපදවන්නා වූ දෙයක් උපන්නේය. කීර්තිමත් වූ වේදේහ රජුට දිව්‍යමය රථයක් පහල විය.

එහි අර්ථය - යම් බඳු වූ කීර්තිමත් වේදේහ රජුට දිව්‍යමය රථයක් පහළ වීද මේ අපගේ රජු ලොවැ පුදුම එළවන්නෙකි. ලොමුඩැහැ ගන්වන්නෙකි යනුයි.

මාතලී දිව්‍ය පුත්‍රයාද රිය ගෙනවුත් මිනිසුන් සුවද මල් ආදියෙන් පුදන කල්හි තෙවරක් නගරය පැදකුණු කොට රජුගේ මාළිගාවෙහි දොරටුවට ගොස් රිය හරවා පසු කොටස සීමැදුරෙහි එළිපත්තෙහි තබා නැගීමට සැදුනක් කොට සිටියේය. එදවස රජුද දන්සැල්බලා මේ ක්‍රමයෙන් දන් දෙවි යයි අණ කරවා පෙහෙවස් සමාදන් වී දවස ගෙවා ඇමති සමූහයා පිරිවරන ලද්දේ අලංකාර කරන ලද මහා තලයෙහි නැගෙනහිර සීමැදුරු කවුළුවට අභිමුඛව ධර්මානුකූල කථා කියමින් හුන්නේ වෙයි. ඉක්බිති මාතලී දිව්‍ය පුත්‍රයා රියට නැගීම පිණිස ඔහුට ආරාධනය කළේය. ආරාධනා කර ඔහු ගෙන ගියේය. ශාස්තෘන් වහන්සේ ඒ බව දේශනා කරමින් මේ ගාථාවෝ වදාළ සේක.

- 2. දිව්‍යමය රථාවාරය වූ මහත් සෘද්ධි ඇති මාතලී දිව්‍ය පුත්‍රයා මිටිලාඨිපති වීදේහ රජුට ආරාධනා කළේය.
- 3. දිශාවන්ට අධිපති වූ ශ්‍රේෂ්ඨ රජතුමනි, එව. මේ රියට නගුව. ශක්‍රයා සහිත තච්චිසා වැසි ඒ දෙවියෝ ඔබ දකිනු කැමැත්තෝ වෙති. ඒ දෙවියෝ ඔබ සිහිකරමින් සුධර්මා ශාලාවෙහි සිටිති.
- 4. අනතුරුව ප්‍රමුඛ වූ සාධිත රජු රථයට නැංගේය. දහසක් අසුන් යෙදූ රථයට නැගී දෙවියන් සමීපයට ගියේය. දෙවියෝ ආවා වූ ඒ රජු දැක සතුටු වූහ.
- 5. මහරජතුමනි, ඔබට ආයුබෝවන්. තවද අපගේ සමීපයට පැමිණීමකි. ශ්‍රේෂ්ඨ රජතුමනි, දැන් ශක්‍රයාගේ සමීපයෙහි හිඳගනු මැනවි.

6. මිටිලාඨපති වේදේහ රජුට ශක්‍රයාද සතුටු විය. ශක්‍රයා කාම සම්පත්තින්ගෙන්ද අසුනෙන්ද පැවරීය.

7. ශ්‍රේෂ්ඨ රජතුමනි, සියළු සම්පත්තින් තමා වසඟයෙහි පවත්වන්නවුන්ගේ (දෙවියන්ගේ) වාසස්ථානයට පැමිණීම යහපත් වෙයි. සියළු කාමයන්ගෙන් සමෘද්ධිමත් වූ දෙව්ලොව වාසය කරව. තවතිසා දෙවියන් අතර අමාත්‍යමය වූ කාමයන් අනුභව කරව.

එහි සමච්ඡරෙ යනු නැවතී සිටිත්. අභා දෙව්වානසනතිකෙ යනු දෙවියන් සම්පයට ගියේය. ඔහු රියට නැගී සිටි කල්හි රථය අහසට පැන නැංගේය. හෙතම මහජනයා බලා සිටියදීම අතුරුදහන් විය. මාතලී දිව්‍යපුත්‍රයා රජු දෙව්ලොවට පැමිණවීය. ඔහු දැක දෙවියෝද ශක්‍රයාද තුටුපහටු වූවාහු පෙරගමන් කොට පිළිසඳර කථා කළාහුය. ඒ කරුණ දේශනා කරන්නට කං දෙවා ආදිය කියන ලදී. එහි පටිනඤ්ඤ යනු නැවත නැවත සතුටු වූවාහුය. ආසනෙන ව යනු රජු වැළඳගෙන මෙහි හිඳුවයි තමාගේ පාණ්ඩු කම්බල ආසනයෙන්ද කාමයන්ගෙන්ද ආරාධනය කළේය. රාජ්‍යයෙන් අඩක් දී එකම ආසනයෙහි හිඳුවීය යන අර්ථයි.

සක්දෙව් රජු විසින් යොදුන් දසදහසක් වූ දේව නගරයක්ද අප්සරාවන් කෝටි දෙකහමාරක්ද වෛජයන්ත ප්‍රාසාදයද මැදින් බෙදා දෙන ලද සම්පත්තින් අනුභව කරන්නා වූ ඔහුට මිනිස් ලොව ගණනින් අවුරුදු සත්සියයක් ඉක්මුනාහ. ඒ ආත්මභාවයෙන් දෙව්ලොව වාසය කිරීමේ පින ක්‍ෂය විය. නොඇල්මක් උපති. එහෙයින් ශක්‍රයා සමග කථා කරනුයේ,

8. දෙවියන්ට ශ්‍රේෂ්ඨ වූ ශක්‍රයානනි, මම පෙර දෙව්ලොවට ගියේ නැටුම් ගැයුම් වැයුම්වලින් ප්‍රීතිමත් වූයෙමි. ඒ මම අද දෙව්ලොව නො ඇලෙමි. ආයුෂ ක්‍ෂය වූයේද, මරණය සම්ප වූයේද නැතහොත් මුළා වූයෙමිද?

යන ගාථාව කීවේය.

එහි ආයුං නු බිණො යනු කිම ස්වභාවයෙන්ම මගේ ජීවිතීන්ද්‍රිය ක්‍ෂය වූයේද? නැතහොත් සිද දැමීමේ කර්මයක් වශයෙන් මරණය සම්ප

වූයේ දැයි විමසයි. ජනිතූසෙට්ඨා යනු මිනිසුන්ට ප්‍රධාන වූ දෙවියන්ගේ රජුයි.

ඉක්බිති ශක්‍රයා ඔහුට කීවේය.

9. මිනිසුන් අතර වීර වූ රජතුමනි, ඔබගේ ආයුෂ්‍ය ක්‍ෂය වූයේ නොවෙයි. ඔබේ මරණය දුරය. ඔබ මුළු වූයේද නොවේ. යම් පුණ්‍ය කර්මයන්ගේ විපාක වශයෙන් මෙහි (සැප) විදිය යුතුද ඔබගේ ඒ පින් ස්වල්ප විය.

10. දිශාවන්ට අධිපති රජතුමනි, දෙවියන්ගේ ආනුභාවයෙන් මෙහි වාසය කරව. තව්තිසා දෙව්ලොව දෙවියන් අතර මිනිසුන්ට අයත් නොවූ කාමයන් අනුභව කරව.

එහි පරිත්‍යකානි යනු මේ එම ආත්ම භාවයෙන් දෙව්ලොව විපාක දෙන්නා වූ පින් උදෙසා කියන ලදී. මේ රජුගේ වෙනත් වූ පිං පොළොවෙහි පස් මෙන් අප්‍රමාණය. වස දේවානුභාවෙන යනු මම තොපට තමාගේ පිං මැදින් වෙන් කර දෙන්නෙමි. මගේ මහිමයෙන් වසවයි ඔහු අස්වසමින් කීවේය.

ඉක්බිති මහබෝසත් තෙමේ ඔහුට ප්‍රතිකේෂප කරමින් මෙසේ කීවේය.

11. යමක් අනුන් විසින් දෙන ලද පිනෙන් වන්නේද? ඉල්ලා ලබාගත් යානාවක යම්සේද ඉල්ලා ලබාගත් ධනය යම්සේද මේ සම්පත්තින්ද එසේය.

12. අනුන් විසින් දෙන ලද්දෙන් යමක් වේද, මම මෙය නොකැමැත්තෙමි. තමා විසින් කරන ලද පිං වේද එය මට උරුම වූ ධනයයි.

13. ඒ මම මිනිසුන් අතරට ගොස්, යමක් කර සුවපත් වේද, යමකින් පසුතැවිලි නොවේද? දන් දීමෙන් සමවර්සාවෙන්, සීල සංයමයෙන් හා ඉන්ද්‍රිය දමනයෙන් එබඳු බොහෝ කුසල් කරමි.

එහි යං පරතො දාන පච්චයා යනු යමක් අනුන් විසින් දෙන ලද හෙයින් ලබයි? එය ඉල්ලා ලබාගත් දෙයක් හා සමාන වෙයි. ඉල්ලන ලද දෙය සතුටු වූ කල්හි දෙයි. කෝප වූ කල්හි පැහැර ගනී යයි කියයි. සමචරියාය යනු කය ආදී දොරටුවලින් පවි නොකිරීමෙන්. සංයමෙන සීල සංචරණයෙන්. දමෙන යනු ඉන්ද්‍රිය දමනයෙන්. යං කඛා යමක් කර සුවපත් වූයේ වෙයිද පසුව නොතැවේද එබඳු වූම කටයුතු කරන්නෙමි යනුයි.

ඉක්බිති ශක්‍රයා ඔහුගේ වචනය අසා "යව, සාධිත රජු මිච්චලා නුවරට පමුණුවා උයනෙහි බස්වව"යි මාතලී දිව්‍ය පුත්‍රයාට ඇණවිය. හෙතම එසේ කළේය. රජු උයනෙහි හැසිරෙන කල්හි උයන්පල්ලා දැක විමසා නාරද රජුට දැන්වීය. හෙතම රජු පැමිණි බව අසා ඔබ පෙරටුව ගොස් ඔහුටද මටද අසුන් දෙකක් පනවවයි උයන්පල්ලා පිටත්කර හැරිය. හෙතම එසේ කළේය. ඉක්බිති රජු ඔහුගෙන් "කවරෙකුට අසුන් දෙකක් පනවන්නෙහිදැ"යි විචාළේය. එකක් ඔබටය. එකක් අපගේ රජුට යයි කීවේය. ඉක්බිති රජු අන් කවර සත්ත්වයෙක් මා සමීප ආසනයෙහි හිඳින්නේදැයි කියා එකක හුන්නේය. එකක පාදයන් තැබීය. නාරද රජු අවුත් ඔහුගේ පාදයන් වැඳ එකත්පස්ව හුන්නේය. හෙතම මොහුගේ සත්වන මුණුබුරාය. එකල්හි අවුරුදු සියයක්ම ආයු කාලය වෙයි. මහබෝසතුන් වූ කලී තමාගේ පිං බලයෙන් මෙපමණක් කාලයක් ගෙවීය. හෙතම නාරදයන් අතින් ගෙන උයනෙහි හැසිරෙමින් ගාථා තුනක් කීවේය.

- 14. මේ ඒ භූමිභාගයෝ වෙති. මේ මනාව සකසන ලද බිසෝකොටු සහිත දිය සොරොච්චි වෙයි. මේ නිල්පැහැති තෙත් බිම්ය. මේ ගලා බස්නා වූ නදිහු වෙති.
- 15. සක්වා ළිහිණියන්ගේ නාදයෙන් මනරම් වූ හෙල්මැලියෙන් හා පියුම් උජුල්වලින් ගැවසී ගත් ඒ මේ පොකුණුය. යම්කෙනෙක් මේවාට ප්‍රිය කළාහුද ඔවුහු කවර දිශාවකට ගියෝද,
- 16. නාරදයෙනි, මේ උයනෙහි ඒ කෙත් ද ඒ බිම්කොටස් ද ඒ උයන්වතුද ඒ වනයන්ද ඒ වාසභූමිද වෙයි. ඒ මගේ පිරිවර ජනයා නොදක්නා වූ මට දිසාවෝ හිස් වූ ලෙස වැටහෙත්.

එහි බෙතතානි යනු බිම්කොටස් අරභයා කීවේය. ඉමං නිකඛං යනු මේ එවැනි වූම ජලය බැස යන කාණුවයි. සුකුණධලං යනු හොබනා වූ මොහොල් තබන සොරොච්චෙන් යුක්ත වූ. හරිතානුපා යනු ජලය බැසයන කාණුවෙහි දෙපස නිල්වන තණවලින් ගැවසී ගත් තෙත් භූමිහු. යසසිමානි මමායිංසු යනු දරුව නාරදය, මගේ යම් උපස්ථායකයෝද අන්තඃපුර ස්ත්රීහුද මේ උයනෙහි මහත් වූ යසසින් මා සමග හැසිරෙන්නාහු මේ තැන් මමායනස කළාහුද ප්‍රිය කළාහුද ඔවුහු කවර නම් දිශාවකට ගියාහුද ඔවුන් කොහි යවන ලදහුද? තානීධ බෙතතානි යනු මේ උයනෙහි ඒ මේ සිටුවන පැල හටගන්නා වූ තැන්. තෙ වන මෙ පචාරා යනු ඒ මේ වන වාසස්ථානයෝ. වනයේ වාසය කරන තැන් යන අර්ථයි.

ඉක්බිති නාරද රජතුමා දේවයන් වහන්ස, දෙව්ලොවට ගිය ඔබතුමන්ට දැන් අවුරුදු සත්සියයකි. මම ඔබගේ සත්වන මුණුබුරාය. ඔබගේ සියළු උපස්ථායකයෝ මරුමුවට පත්වූවාහුය. මේ ඔබගේ තමා සතු රාජ්‍යයයි. එය භුක්ති විඳුව. රජු දරුව නාරදය, මම මෙහි පැමිණියේ රාජ්‍යය සඳහා නොවෙමි. පිං කිරීම සඳහා පැමිණියේ වෙමි. මම පිංම කරන්නෙමියි කියා

- 17. සක්දෙව් රජු හමුවෙහිද දෙවියන් හමුවෙහිද සිව් දිශාවන්හි බබලන්නා වූ විමානයෝ මවිසින් දක්නා ලදහ.
- 18. සියළු කාම සම්පත්තින්ගෙන් පොහොසත් වූ තච්චිසා දෙවියන් අතර මිනිසුන්ට අයත් නොවූ කාම සම්පත්තින්ගෙන් යුතුව දිව්‍යමය භවනයෙහි මා විසින් වාසය කරන ලදිමි.
- 19. ඒ මම මෙබඳු සැප දැක පිං කරනු සඳහා මෙහි පැමිණියේ වෙමි. ධර්මයෙහිම හැසිරෙන්නෙමි. මම රාජ්‍යයෙන් ප්‍රයෝජනයක් ඇත්තෙක් නොවෙමි.
- 20. යම් මාර්ගයකින් සම්මා සම්බුදුවරු යෙක්ද, සම්මා සම්බුදුවරුන් විසින් දේශනා කරන ලද බහාලු දඬු ඇති යම් මාර්ගයක් වේද ඒ මාර්ගය පිළිපදින්නෙමි යි

කීවේය.

එහි වූඝං මෙ භවනං දිබ්බං යනු වෛජයන්ත ප්‍රාසාදය සඳහා කීවේය. සොහං එතාදිසං යනු දරුව නාරදය. ඒ මම සීමා කළ නොහැකි

මෙබඳු වූ කාමගුණය සම්පත්තිය හැර බුද්ධ ඥානය සඳහා පිං කරනු පිණිස මෙහි පැමිණියෙමි. අදණධාවචරං යනු දඬු නැතිව, බහා තබන ලද දඬු-ආයුධ ඇතිව හැසිරිය යුතු සමාසක් දෘෂ්ටිය පෙරදැරි වූ අෂ්ටාංගික මාර්ගය. සුබ්බකා යනු යම් මගකින් යහපත් වුන ඇති සර්වඥ බුදුවරු යෙන්ද, මම ද නොගිය විරු දිශාවට යන්නට බෝමැඩිහි හිඳ ඒ මගම පිළිපදින්නෙමි යි මහබෝසත් තෙමේ සර්වඥතා ඥානයෙහි බහා මේ ගාථාවන් වදාළේය.

ඉක්බිති නාරද රජු නැවතද ඔහුට කීවේය. දේවයන් වහන්ස, රාජ්‍යය අනුශාසනා කරව යනුයි.

දරුව, මට රාජ්‍යයෙන් වැඩක් නැත. අවුරුදු සත්සියයක් තනර වූ දානය සත්දිනකින්ම දෙනු කැමැත්තේ වෙමි. නාරද රජු මැනවයි ඔහුගේ වචනය පිළිගෙන මහා දානයක් පිළියෙල කළේය. රජු සත්දිනක් දන් දී සත්වන දිනයෙහි කඵරිය කර තවුනිසා දෙවිලොව උපන්නේය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා පෙහෙවස් විසීම නම් මෙසේ විසිය යුත්තකැයි දක්වා සත්‍යයන් ප්‍රකාශ කර ජාතකය ගළපා වදාළ සේක. සත්‍ය දේශනාවසානයෙහි උපාසකයන් අතර කිසිවෙක් සෝවාන් ඵලයෙහිද කිසිවෙක් සකෘදාගාමී ඵලයෙහිද කිසිවෙක් අනාගාමී ඵලයෙහිද පිහිටියාහුය. එකල්හි නාරද රජු ආනන්ද වීය. ශක්‍රයා අනුරුද්ධ වීය. සාධීන රජු මම ම විමි යයි වදාළ සේක.

14.12

දස බ්‍රාහ්මණ ජාතකය

රාජා අවොච විධුරං යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සෙක් අසදෘශ දානය අරභයා දේශනා කළ සේක. එය අටවන නිපාතයෙහි ආදිත්ත ජාතකයෙහි විස්තර කරන ලද්දේමය. රජු එම දානය දෙන්නේ ශාස්තෘන් වහන්සේ ප්‍රධානකොට හික්කුන් පන්සියයක් තෝරා ගත්තේය. මහරහතුන් වහන්සේලාටම දුන්නේය. ඉක්බිති හික්කුහු ඔහුගේ ගුණ කියන්නෝ ඇවැත්ති, රජු අසදෘශ

දානය දෙන්නේ තෝරා මහත්ඵල ඇති තන්හි දුන්නේ යයි දම්සභාවෙහි කථාවක් ඉපිදවූහ. ශාස්තෘන් වහන්සේ අවුත් මහණෙනි, දැන් කිනම් කථාවෙකින් හුන්නාහුදැයි විමසා මෙයින් යයි කී කල්හි මහණෙනි, යම් හෙයකින් මා වැනියෙකුගේ උපස්ථායකයෙකු වී තෝරා දන්දෙයි යන්න ආශ්චර්ය වූවක් නොවේ. පැරණි පණ්ඩිතයෝ බුදුන් නූපන් කල්හිද තෝරා දන් දුන්නාහු යයි කියා අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි කුරු රට ඉදිපත් නුවර යුධිෂ්ඨිර ගෝත්‍රයෙහි කෝරව්‍ය නම් රජු රාජ්‍යය කරවීය. විදුර නම් අමාත්‍යයා ඔහුට අර්ථයෙන්ද, ධර්මයෙන්ද අනුශාසනා කළේය. රජු සියළු දඹදිව කළඹමින් මහදන් දෙයි. එය ගෙන අනුභව කරන්නවුන් අතර පන්සිල් රක්තා වූ එකකුදු නැත. සියල්ලෝ දුස්සීලයෝමය. දානය රජු සකුටු කරවන්නේ නොවෙයි. රජු තෝරා දෙන දානය මහත් ඵලයයි සිල්වතුන්ට දෙනු කැමැත්තේ වී සිතුවේය. විදුර පණ්ඩිතයා සමග සාකච්ඡා කරන්නෙමිසි උපස්ථාන පිණිස පැමිණි ඔහු අසුනෙහි හිඳවා ප්‍රශ්නයක් විචාළේය. ඒ කරුණ දේශනා කරන්නා වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ ගාථා අර්ධයක් දේශනා කළ සේක. පසුව රජුගේද විදුර ඇමතියාගේද වදන් පිළිවදන් වෙයි.

1. රාජා අවොව විදුරං - ධම්මකාමො යුධිට්ඨීලො බ්‍රාහ්මණො විදුර පරියෙස - සීලවනෙන බහුසසුනෙ

1. ධර්මය කැමති වූ යුධිෂ්ඨිර රජු විදුර ඇමතියාට මෙසේ කීවේය. විදුර පණ්ඩිතය, සිල්වත් වූ බහුශ්‍රැත වූ බ්‍රාහ්මණයන් සොයව.
2. යමෙක් මගේ භෝජනය අනුභව කරන්නහුද, මෙවුන්දමින් තොර වූ (එවැන්නන් සොයව) යහළුව, යම් තැනක දෙන ලද්දේ මහත්ඵල වේද එහි දක්ෂිණාව දෙමු.
3. දේවයන් වහන්ස, යමෙක් ඔබගේ භෝජනය අනුභව කරන්ද (ඔවුන් අතර) මෙවුන්දමින් තොර වූ සිල්වත් බහුශ්‍රැත බ්‍රාහ්මණයෝ දුර්ලභයහ.
4. මහරජතුමනි, යම් ඒ බ්‍රාහ්මණ කුල දහයක් වෙයි. ඔවුන්ගේ කොටස් කිරීම (මවිසින්) සොයන ලදී. විස්තර වශයෙන් අසව.
5. ඇතැම්හු මුදල් පිරවූ (අනතුරුව) කට බැදී පසුම්බි ගෙන ඔහුමයන් ඔතා දෙති. නාවති. මන්ත්‍ර ජප කරති.

6. රජතුමනි, ඔවුහු වෙදුන් හා සමාන වෙති. ඔවුහුද බ්‍රාහ්මණයෝයි කියති. මහරජතුමනි, ඔවුහුද මා විසින් කියන ලදය. එවැනි බමුණන් වෙත ගොස් ආරාධනා කරමුද.

7. ඔවුහු බ්‍රාහ්මණ බැවින් ඉවත්වූහ. (මෙසේ කොරව්‍ය රජු කීවේය) ඔවුහු බ්‍රාහ්මණයෝ යයි කියනු නොලබත්. විදුරය, සිල්වත් බහුශ්‍රැත වෙතත් බමුණන් සොයව.

8. යමෙක් මගේ භෝජනය අනුභව කරන්නහුද, මෙවුන්දමින් තොර වූ (එවැන්නන් සොයව) යහඵව, යම්තැනෙක්හි දෙන ලද්දේ මහත්ඵල වේද එහි දක්ෂිණාව දෙමු.

9. ඔවුහු කුඩා මිණිගෙඩි ගෙන රජ-මැති-ඇමතින් ඉදිරියේ සෝෂා කෙරෙත්. පණිවිඩ ගෙන යත්. රථ ශිල්ප ආදියෙහි හික්මවත්.

10. රජතුමනි, ඔවුහු සේවකයන් හා සමාන වෙති. ඔවුහුද බ්‍රාහ්මණ යෝයි කියති. මහරජතුමනි, ඔවුහුද මා විසින් කියන ලදහ. එවැනි බමුණන් වෙත ගොස් ආරාධනා කරමුද?

11. ඔවුහු බ්‍රාහ්මණ බැවින් ඉවත් වූහ. (කොරව්‍ය රජු මෙසේ කීවේය) ඔවුහු බ්‍රාහ්මණයෝ යයි කියනු නොලබත්. විදුරය! වෙතත් සිල්වත් බහුශ්‍රැත බමුණන් සොයව.

12. යමෙක් මගේ භෝජනය අනුභව කරන්නාහුද මෙවුන්මින් තොර (එවැන්නන් සොයව) යහඵව, යම්තැනෙක්හි දෙන ලද්දේ මහත්ඵල වේද එහි දක්ෂිණාව දෙමු.

13. මහරජ, ඇතැම් බ්‍රාහ්මණයෝ කෙණ්ඩියක් හා වක් දණ්ඩක් ගෙන ගම්නියම් ගම්වලද රජුන් වෙතද එළඹෙත්. නුදුන් කල ගමෙහිද වනයෙහිද නොනැගිටිමුයි හිඳගනිති.

14. රජතුමනි, තමාට නිශාකර ගන්නවුන් හා සමාන ඔවුහුද බමුණෝයයි කියනු ලබත්. ඔවුහුද මා විසින් කියන ලදය එබඳු බමුණන් වෙත ගොස් ආරාධනා කරමුද?

15. ඔවුහු බමුණු බැවින් ඉවත් වූහයි කොරවා රජු කිය. ඔවුහු බමුණෝ යයි කියනු නොලබත්. විදුරය සිල්වත් බහුශ්‍රැත වෙනත් බමුණන් සොයව.

16. යමෙක් මාගේ හෝජනය අනුභව කරන්ද, මෙවුන්දම් සෙවීමෙන් වැළකුණු එවැන්නන් සොයව. යම්තැනකට දුන් දෙය මහත්ඵල වේද මිතුර (ඔවුන්ට) දක්ෂිණාව දෙමු.

17. බෙහෙවින් වැඩුන කිහිළි ලොම්, නිය, මැලියම් සහිත දත් ඇති දූවිලි සහිත හිස් ඇති දූවිලිවලින් ගැවසී ගත් ඒ බමුණෝ යදින්නාහු ගමන් කරති.

18. රජතුමනි, දැවී ගිය කනු උගුලන්තෝ මෙන් අපිරිසිදු වූවන් හා සමාන ඔවුහුද බමුණෝ යයි කියනු ලබත්. ඔවුහු යාවක බමුණෝ යයි කියනු ලබත්. ඔවුන් වෙත ගොස් ආරාධනා කරමුද?

19. ඔවුහු බමුණු බැවින් ඉවත් වූහයි කොරවා රජු කිය. ඔවුහු බ්‍රාහ්මණයෝ යැයි කියනු නොලබත්. විදුර පඬිතුමනි, සිල්වත් බහුශ්‍රැත වෙනත් බමුණන් සොයව.

20. යමෙක් මාගේ හෝජනය අනුභව කරන්ද, මෙවුන්දම් සෙවීමෙන් වැළකුණු එවැන්නන් සොයව. යම්තැනකට දුන් දෙය මහත්ඵල වේද යහළුව ඔවුන්ට දක්ෂිණාව දෙමු.

21. මහරජ, යමෙක් අරළු, නෙල්ලි, අඹ, දඹ, බුළු, දෙල්, දැහැටි බෙලි හා ඩෙබරද,

22. කිරිපළු උක් හා එම පැණිද දුම්කෝවද වී හා අඳුන්ද යන ලොකු කුඩා වෙළඳ බඩු විකුණන්ද,

23. මහරජ, වෙළඳුන් හා සමාන ඔවුහුද බ්‍රාහ්මණයෝයයි කියනු ලබත්. ඔවුහු වෙළඳ බමුණෝ යයි කියනු ලබත්. ඔවුන් වෙත ගොස් ආරාධනය කරමුද.

24. ඔවුහු බමුණු බැවින් ඉවත් වූහයි කොරව්‍ය රජු කීය. ඔවුහු බමුණෝ යයි කියනු නොලබති. විධුර පඬිතුමනි, සිල්වත් බහුශ්‍රැත වෙනත් බමුණන් සොයව.

25. යමෙක් මාගේ හෝජනය අනුභව කරන්ද, මෙවුන්දම් සෙවීමෙන් වැලකුණු එවැන්නන් සොයව. යම්තැනක දුන් දෙය මහත්ඵල වේද යහළුව ඔවුන්ට දක්ෂිණාව දෙමු.

26. ගම්වල පුරෝහිතයෝ වී නිරතුරුව භික්ෂාව ලබාගෙන අනුභව කරත්. බොහෝදෙනා සුභ නැකත් ආදිය ඔවුන්ගෙන් විමසත්. ගවයන්ගේ කෝෂ සිඳීම වෙර ලකුණු තැබීම ආදිය කරති. ඔවුන් නිවෙස්වල මීමුත්, උෟරන්, එළුවන් මරති.

27. මහරජතුමනි, ගවයන් හා සමාන හැසිරීම් ඇති ඔවුහුද බ්‍රාහ්මණයෝ යයි කියනු ලබත්. කියන ලද එවැනි බමුණන් වෙත ගොස් ආරාධනා කරමුද.

28. ඔවුහු බමුණු බැවින් ඉවත් වූහයි කොරව්‍ය රජු කීය. ඔවුහු බමුණෝ යයි කියනු නොලබත්. විධුර පඬිතුමනි, සිල්වත් බහුශ්‍රැත වෙනත් බමුණන් සොයව.

29. යමෙක් මගේ හෝජනය අනුභව කරන්ද, මෙවුන්දම් සෙවීමෙන් වැලකුණු එවැන්නන් සොයව. යම් තැනකට දුන් දෙය මහත්ඵල වේද යහළුව ඔවුන්ට දක්ෂිණාව දෙමු.

30. මහරජතුමනි, (ඇතැම්) බ්‍රාහ්මණයෝ කඩු පළිහ දරා කඩුව අතින් ගෙන වෙළඳ මාර්ගයන්හි සිටිත්. ගැල් (සොරුන් වෙසෙන තැනින්) තරණය කරවති.

31. ගව පාලකයන් ගම් පහරන සොරුන් හා සමාන ඔවුහුද බමුණෝ යයි කියනු ලබත්. මහරජතුමනි, කියන ලද ඔවුන් වෙත ගොස් ආරාධනය කරමුද?

32. ඔවුහු බමුණු බැවින් ඉවත් වූහයි කෝරවා රජු කීවේය. ඔවුහු බ්‍රාහ්මණයෝ යයි කියනු නොලබත්. විධුර පඬිතුමනි, සිල්වත් බහුශ්‍රැත වෙනත් බමුණන් සොයව.

33. යමෙක් මාගේ භෝජනය අනුභව කරන්ද, මෙවුන්දම් සෙවීමෙන් වැලකුණු එවැන්නන් සොයව. යම් තැනකට දුන් දෙය මහත්ඵල වේද, යහළුව ඔවුන්ට දැක්මාව දෙමු.

34. ඇතැම්හු වනයෙහි කුටියක් කර (වසමින්) මලප්‍රඬු කරවත් ගොයින්ගේ පටන් භාවුන් බලලුන් මසුන් කැස්බැවත් පෙළත්.

35. මහරජතුමනි, ඔවුහු වැද්දෝය. (නමුත්) බමුණෝ යයි කියනු ලබත්. කියන ලද ඔවුන් වෙත ගොස් ආරාධනය කරමුද?

36. ඔවුහු බමුණු බැවින් ඉවත් වූහයි කෝරවා රජු කීවේය. ඔවුහු බ්‍රාහ්මණයෝ යයි කියනු නොලබත්. විධුර පණ්ඩිතයෙනි, සිල්වත් බහුශ්‍රැත වෙනත් බමුණන් සොයව.

37. යමෙක් මාගේ භෝජනය අනුභව කරන්ද, මෙවුන්දම් සෙවීමෙන් වැලකුණු එවැන්නන් සොයව. යම්තැනකට දුන් දෙය මහත්ඵල වේද, යහළුව ඔවුන්ට දැක්මාව දෙමු.

38. අනිකෙක් ධනය කැමැත්තෝ ඇදන් යට හොවින් සෝම යාගය පැමිණි කල්හි රජවරු ඇද මත ස්නානය කරත්.

39. රජතුමනි, නාවන්නන් වැනි ඔවුහුද බමුණෝ යයි කියනු ලබත්. කියන ලද එබඳු බමුණන් වෙත ගොස් ආරාධනා කරමුද?

40. ඔවුහු බමුණු බැවින් ඉවත් වූහයි කෝරවා රජු කීවේය. ඔවුහු බ්‍රාහ්මණයෝ යයි කියනු නොලබත්. විධුර පණ්ඩිතයෙනි, සිල්වත් බහුශ්‍රැත වෙනත් බමුණන් සොයව.

41. යමෙක් මාගේ භෝජනය අනුභව කරන්ද, මෙවුන්දම් සෙවීමෙන් වැළකුණු එවැන්නන් සොයව. යම්තැනකට දුන් දෙය මහත්ඵල වේද යහළුව, ඔවුන්ට දැක්මාව දෙමු.

එහි සීලවනෙන් යනු ආර්ය මාර්ගයෙන් පැමිණි සීලයෙහි පිහිටි බහුසසුනෙ යනු මාර්ගඵලාවබෝධ වශයෙන් බහුශ්‍රැත වූ. යෙතෙ යනු යම් දැහැමි ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයෝ ඔබගේ දානය වළඳක් නම් එවැන්නෝ දුර්ලභයහ. බ්‍රාහ්මණ ජාතියෝ යනු බ්‍රාහ්මණ කුලයන්. තෙසංචිංහං විවයං යනු ඒ බ්‍රාහ්මණයන්ගේ විස්තර මගේ නුවණින් රැස්කරන ලද බව විස්තර වශයෙන් අසව. සංවුතෙ යනු බදිනා ලද කට ඇති. ඔසධිකායෝ ගජෝනති. මෙය මේ රෝගයට බෙහෙතකි. මෙය මෙයටයැයි මෙසේ රෙදි කඩෙහි බැඳ මිනිසුන්ට දෙති. නභාපයනති නැවීම කරත්. ජපනති යනු භූත විද්‍යාව පිරිවහත්. තිකිච්ඡකසමා යනු වෙදුන් හා සමානය. තෙපි වුච්චනති යනු ඔවුහු බ්‍රාහ්මණයෝද අපි බ්‍රාහ්මණයෝදැයි නොදැන වෙදකමින් ජීවිකාව ගෙන යන්නාහු ව්‍යවහාරයෙන් බ්‍රාහ්මණයෝ යයි කියත්. අකබාතා තෙ යනු මොවුහු මවිසින් වෙදබමුණෝ යයි කියන ලදහ. නිපතාමසෙ යනු දැන් කියව. කිම එවැනි බමුණන් වෙත එළඹෙමුද, ආරාධනය කිරීම පිණිස සමීපයට යමුද, මොවුන්ගෙන් ඔබට වැඩක් ඇත්දැයි විමසයි. බ්‍රහ්මඤ්ඤා යනු බ්‍රාහ්මණයාගේ ස්වභාවයෙන්. න තෙ මුච්චනති යනු ඔවුහු බහාතබන ලද පවු ඇති හෙයින් බමුණෝ නම් යයි නොකියත්. කිංකිණිකායෝ යනු මහරජ, වෙනත් බ්‍රාහ්මණයෝ තමාගේ බ්‍රාහ්මණ ධර්මය හැර දිවිපැවැත්ම පිණිස රාජ-මහාමාත්‍ය ආදීන්ගේ ඉදිරියෙහි තාලංපට ගෙන වාදනය කරමින් ගායනා කරමින් යත්. පෙසනානීපි යනු දාස කම්කරුවන් මෙන් ලියුම් ගෙන යත්. රථවරියාසු යනු රිය ශිල්පය උගන්වත්. පරිවාරක සමා දස් කම්කරුවන් හා සමානයහ. දණඩං යනු වක් වූ ලී දණ්ඩක්. පවුපෙසසනති රාජානෝ යනු රාජ රාජ මහාමාත්‍යයන් වෙත අවුත් ධනය සඳහා සේවනය කරත්. ගාමෙසු නිගමෙසු වා යනු ඔවුන් නිවෙස් දොරටුවෙහි හිදිත්. නිගාහක සමා යනු අවමන් කටයුතු අයබදු රැස්කරන රාජ පුරුෂයන් හා සමාන. ඔවුහු යම් සේ පුරුෂයන් නොගෙන නොයමුයි නිග්‍රහකොට ගනිත්මය. එසේම ගමෙහි හෝ වනයෙහි හෝ නොලබන ලද්දාහු මැරෙන්නෝ නමුදු නොනැගිටමු යයි උපවාස කරත්. තෙපි යනු ඔවුහුද බදු රැස්කරන්නන් මෙන් පවිටු ස්වරූප ඇත්තෝ. රජ රේණුහි යනු දුවිල්ලෙන් පස්වලින් ගැවසී ගත්. යාවකා ධනය ඉල්වන්නාහු බාණුසාතසමා යනු කිලීටි සිරුරු ඇති හෙයින් දැවුන කෙත මැද ගස්මුල් නසන්නන් (උදුරන්නන්) විසින් බිම සාරා දැවුන කුඩා ගස් මුල් උදුරන මිනිසුන් හා සමාන වූවාහු. නොගෙන නොයමුයි නිසල භාවයෙහි සිටි හෙයින් සාරා තබන ලද කනුවක් මෙනැයි අර්ථයි. තෙපි යනු ඔවුහුද එසේ ලබන ලද ධනය

වැඩිම පිණිස යොදා නැවත එසේම සිටි හෙයින් දුස්සීල බ්‍රාහ්මණයෝ. උචුඡුචං යනු උක්ද, උක්පැණිද. මඩු අඤ්ජනං යනු මීද, අඤ්ජන්ද. උච්චාවෙචානි යනු බොහෝ අගනා වූ හා ටිකක් අගනා වූ. පණියානි බඩු විපණෙනති විකුණත්. තෙපි යනු ඔවුහුද මෙපමණක් විකුණා දිවිපවත්වන්නා වූ වෙළඳ බ්‍රාහ්මණයෝය. පොසෙනති යනු පස්ගෝ රසයන් විකිණීමෙන් දිවියැපීම සඳහා පෝෂණය කරත්. පවෙචජනති යනු තමාගේ දූවරුන් රන්රිදී ගෙන අනුන්ට දෙති. ඔවුහු මෙසේ අන්‍යයන්ට දෙන්නාහු විචාහ කරවති. තමාගේ පුතුන් සඳහා ගනු ලබන්නේ ආවාහය නම් වේ. අමබටයවෙසෙහි යනු කෙළෙඹියන් සමගද ගෘහපතින් සමගද සමානයෝය. ඔවුහුද ව්‍යවහාර වශයෙන් බ්‍රාහ්මණයෝ යයි කියත්. නිකබනහ හිකබං යනු ගමෙහි පුරෝහිතයෝ වී තමා සඳහා නිරතුරු හිකෂාව. බහුතෙ යනු බොහෝ ජනයන් ඒ පුරෝහිතයන්ගෙන් නැකැත් සුභමොහොත් මංගලය කරුණු විමසත්. අණධවෙජදා නිලඤ්ජකානි යනු වැටුප් ගෙන ගොනුන්ගේ අණධකෝෂ සිදිමද, ත්‍රිශූල ආදී වෙරලකුණු තබන උපකරණයන්ගෙන් සළකුණු කරන්නෝ යන අර්ථයි. තඤ්ඤා යනු ඒ ගම්පුරෝහිතයන්ගේ ගෙවල්වල මස් විකිණීම සඳහා මේ ගවයන් ආදීන් නසත්. තෙපි යනු ඔවුහු ගෝ සාතක බ්‍රාහ්මණයෝ යයි කියත්. අසිවමමං යනු කඩුමුගුරු ඊතල ඇතුන්ද. වෙසසපපේසු යනු වෙළඳුන් ගමන්කරන මාර්ගයන්හි. සඤ්ඤා අභ්‍යාහයනති. ගැල්කරුවන් අතින් සියයක්ද දහසක්ද ගෙන ගැල් කණ්ඩායම් සොරුන් ඇති වනයෙන් එතර කරවයි. ගොපනිසාදෙහි යනු ගොපල්ලන් සමගද වැද්දන් සමගද ගම් නසන සොරුන් සමගද සමාන යයි කියන ලදී. තෙපි යනු මෙබන්දෝ ද බ්‍රාහ්මණයයි කියත්. කුටානිකාරයනති තෙ යනු බොරු ගෙවල් තනත්. සස බිළාරෙ යනු සාවුන්ද, බලලුන් දැයි මේ ක්‍රමයෙන් ගොඩ හැසිරෙන සතුන් දක්වයි. ආගොධො මච්ඡ කච්ඡපං යනු ගොඩ හැසිරෙන්නවුන් අතර ගොයින් පටන් ලොකු කුඩා ප්‍රාණීන් නසත් මරත් ජලජ සතුන් අතර මත්ස්‍ය කැසුබු ආදීන්. තෙපි යනු වැද්දන් හා සමාන වූ ඔවුහුද බ්‍රාහ්මණයෝයි කියත්. අඤ්ඤාධනසසකාමාහි යනු සෙසු බ්‍රාහ්මණයෝ ධනය කැමැත්තෝ. හෙධ්ධා මඤ්ඤව පසකබ්‍රිතා යනු අපල දුරුකිරීමේ කටයුතු කරන්නෙමුයි රුවන්මුවා ඇඳක් කරවා ඒ යට හොත්තාහු වසත්. ඉක්බිති ඔවුන්ගේ සෝම යාගය එළඹි කල්හි රජවරු ඒ මත්තෙහි නභවත්. ඔවුහු යාගය නිම වූ කල්හි අවුත් ඒ ඇදෙහි හිඳිත්. ඉක්බිතිව අනික් බ්‍රාහ්මණයෝ අපල දුරු කරන්නෙමුයි ඔවුන් නාවත්. රුවන්මුවා ඇඳ ද රජුගේ රාජාලංකාරද සියල්ල යට හොත්තහුටම වෙයි. තෙපි යනු ඒ කිළිටි පිරිමදින්නන් නැහැවියන් හා සමාන වූවාහු බමුණෝ යයි කියත්.

මෙසේ ව්‍යවහාර මාත්‍රයෙන් බ්‍රාහ්මණ වූ මොවුන් දක්වා පරමාර්ථ (ඇත්ත) වශයෙන් වූ බ්‍රාහ්මණයන් දක්වමින් ගාථා දෙකක් කීවේය.

42. දේවයන් වහන්ස, යම් කෙනෙක් ඔබගේ භෝජනය අනුභව කරන්ද, මෙවුන්දම් සෙවීමෙන් වැලකුණු සිල්වත් බහුශ්‍රැත බ්‍රාහ්මණයෝ ඇත්තාහ.

43. ඔවුහු එක් බතක් (වේලක්) අනුභව කරන්. මත්පැන් පානය නොකරති. මහරජතුමනි කියන ලද එබඳු වූවන් වෙත ගොස් ආරාධනය කරමුද?

එහි සීලවන්තා යනු ආර්ය ශීලයෙන් යුක්ත වූ. බහුසසුතා යනු ධර්මාවබෝධය නම් වූ බහුශ්‍රැත බැවින් යුක්ත වූ. තාදිසෙ යනු මෙබඳු වූ බහාලන ලද පව් ඇති පසේ බුදුන් නම් බ්‍රාහ්මණය්ට ආරාධනා කිරීම පිණිස වෙත එළඹෙමු යයි.

රජු ඔහුගේ කථාව අසා යහළු විදුර පණ්ඩිතයනි, දිය යුත්තන් අතර ශ්‍රේෂ්ඨ වූ මෙබඳු බ්‍රාහ්මණයෝ කොහි වසන්දැයි විචාළේය. මහරජතුමනි, උතුරු හිමවත නන්දමූලක පර්වතයෙහි යයි කීවේය. එසේ වී නම් ඔබගේ බලයෙන් මා සඳහා ඒ බ්‍රාහ්මණයන් සොයව යයි සතුටු සිතින් යුක්තව.

44. විදුර පඬිතුමනි, මුන්වහන්සේලා සිල්වත් බහුශ්‍රැත බ්‍රාහ්මණයෝ වෙති. විදුර පණ්ඩිතය, ඔවුන් වහා සොයව. උන්වහන්සේලාට ආරාධනා කරව යි යන ගාථාව කීවේය.

මහබෝසත් තෙමේ මැනවයි ඔහුගේ වචනය පිළිගෙන රජතුමනි, එසේ නම් නගරය අලංකාර කරවා සියලු නුවර වැස්සෝ දන් දී පෙහෙවස් අධිෂ්ඨාන කර සමාදන් වූ සිල් ඇත්තෝ වෙන්වායි බෙර හසුරුවා තෙපිඳ පිරිවර ජනයා සමඟ පෙහෙවස් සමාදන් වහු යයි කියා තෙමේ උදෑසනම අනුභව කර පෙහෙවස් සමාදන් වී සවස් කාලයෙහි දැසමන් මල් පිරුණු කරඬුවක් ගෙන්වා රජු සමඟ පසඟ පිහිටුවා පසේ බුදුවරුන්ගේ ගුණ සිහිකර වැඳ උතුරු හිමවත නන්දමූල පර්වතවාසී වූ පන්සියයක් පසේබුදුවරු හෙට අපගේ දානය ගනිත්වායි ආරාධනා කර මල් අටමිටක් අහසෙහි විසුරුවාලීය.

එකල්හි එහි පන්සියයක් පසේ බුදුවරු වසත්. මල් ගොස් ඔවුන්ගේ මත්තෙහි වැටුනාහුය. ඔවුහු සිතා බලන්නාහු ඒ කරුණ දැන පිංවතුනි, විදුර පණ්ඩිතයා විසින් ආරාධනය කරන ලද්දෝ වෙමු. මෙතෙම අවශේෂ සත්ත්වයෙකු නොවේ. මෙතෙම බුද්ධිංකුරයෙකි. හෙතම මේ කල්පයෙහි බුදුවන්නෙහි. ඔහුට සංග්‍රහ කරමු යයි ආරාධනාව ඉවසුහ. මහබෝසත් තෙමේ මල් නොපැමිණීමේ සළකුණින් ආරාධනාව ඉවසූ බව දැන මහරජතුමනි, හෙට පසේබුදුවරු පැමිණෙති. සත්කාර සම්මාන කරවයි කීවේය.

රජු දෙවන දවස්හි මහත් වූ සත්කාර කර මතුමහලෙහි ඉතා වටිනා වූ අසුන් පැනවීය. අනෝතත්ත විලෙහි කරන ලද සිරුරු පිළිදැඟුම් ඇති පසේ බුදුවරු වේලාව සලකා අහසින් අවුත් රජමිදුලෙහි බැස්සාහුය. රජුද බෝධිසත්ත්වයෝද පැහැදුන සිත් ඇත්තාහු උන්වහන්සේලාගේ අතින් පාත්‍ර ගෙන පහයට නංවා හිඳුවා දැකීමේණෝදකය දී (පැන් පිළිගන්වා) ප්‍රණීත වූ කෑ යුතු දෙයින්ද අනුභව කළයුතු දෙයින්ද උපස්ථාන කළාහුය. බත්කිස අවසානයෙහිදීම දෙවන දවස සඳහාදැයි මෙසේ සත්දිනක් ආරාධනා කර මහදන් දී සත්වන දිනයෙහි සියළු පිරිකර දුන්හ. ඔවුහු අනුමෝදනා කර අහසින් එහිම ගියාහුය. පිරිකරද උන්වහන්සේලා සමගම ගියාහුය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා කොසොල් රජු මගේ උපස්ථායකයෙකු වී තෝරා දන් දීමට යොමු වීම පුදුමයට කරුණු නොවේ. පැරණි පණ්ඩිතයෝ බුදුන් නූපත් කල්හිම එලෙස දුන්නාහු යයි වදාරා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි රජු ආනන්ද විය. විදුර පණ්ඩිතයා මම ම වීම් යයි වදාළ සේක.

14.13

හික්බා පරම්පරා ජාතකය

සුමුමාල රූපං දිසවාන යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ දෙවිරම්භි වාසය කරන සේක් එක්තරා කෙළෙඹියෙක් අරභයා දේශනා කළ සේක. හෙතම ශ්‍රද්ධා ඇත්තේ විය. තෙරුවන් පිළිබඳව පැහැදුන ඔහු බුදුරදුන්ටද සංඝයාටද නිරතුරුව මහා සත්කාර කරයි. ඉක්බිති එක් දවසක් මෙසේ සිතීය. මම බුද්ධ රත්නයටද, සංඝරත්නයටද ප්‍රණීත ආහාරද සියුම් වස්තූද දෙමින් නිතර මහත් වූ සත්කාර කරමි. දැන් ධර්ම රත්නයටද කරන්නෙමි. එය සත්කාර කරන්නේ කවරක් කළ යුතුද? හෙතම බොහෝ සුවදමල් ආදිය ගෙන ජේතවනයට ගොස් ශාස්තෘන් වහන්සේ වැඳ විවාළේය. ස්වාමීනි, මම ධර්මරත්නයට සත්කාර කරනු කැමැත්තේ වෙමි. එයට සත්කාර කරන්නහු විසින් කවරක් කළ යුතුදැයි. ඉක්බිති ශාස්තෘන් වහන්සේ ඔහුට කියනුයේ ඉදින් ඔබ ධර්මරත්නයට සත්කාර කරනු කැමැත්තේ නම් ධර්මභාණ්ඩාගාරික ආනන්ද තෙරණුවන්ට සත්කාර කරවයි වදාළ සේක. හෙතම මැනවයි පිළිවදන් දී ආනන්ද තෙරුන්ට ආරාධනා කර දෙවන දවස්හි මහත් වූ සත්කාර සහිතව ආනන්ද තෙර තමාගේ නිවසට පමුණුවා ඉතා අගනා අසුනෙහි හිඳුවා සුවද මල් ආදියෙන් පුදා නොයෙක් අගු භෝජන දී මහත් වූ චටිනාකමින් යුත් තුන් සිවුරට ප්‍රමාණවත් සළ දුන්නේය. තෙරුන්ද මේ සත්කාර ධර්ම රත්නයට කරන ලදී. මට නුසුදුසුය. ශ්‍රේෂ්ඨ ධර්මසේනාපති වූ සැරියුත් හිමිට සුදුසුයයි සිතා පිණ්ඩපාතයද වස්තූද විහාරයට ගෙන ගොස් සාරිපුත්‍ර තෙරුන්ට දුන්නේය. හෙතෙමේද මෙම සත්කාර ධර්ම රත්නයට කරන ලදී. සම්මා සම්බුරු ධර්ම ස්වාමී වේ. උන්වහන්සේටම සුදුසු යයි සිතා දසබලධාරීන් වහන්සේට දුන්නේය. ශාස්තෘන් වහන්සේ තමාට වඩා උසස් කෙනෙකු නොදැක පිණ්ඩපාතය වැළඳු සේක. සිවුරු සළ ගත්තේය. හික්කු දම් සභාවෙහි කථාවක් ඉපිදවූහ. ඇවැත්නි, අසවල් කෙළඹියා ධර්ම රත්නයට සත්කාර කරමියි ධර්ම භාණ්ඩාගාරික ආනන්ද තෙරුන්ට දානය දුන්නේය. තෙරුන් වහන්සේ මෙය මට සුදුසු නොවේ යයි ධර්ම සේනාපති සැරියුත් තෙරුන්ට දුන්නේය. හෙතෙමේද මෙය මට සුදුසු නොවේ යයි තථාගතයන් වහන්සේට දුන්නේය. තථාගතයන් වහන්සේ අන් උසස් වූවෙකු නොදක්නේ තමන්ගේ ධර්මස්වාමී බව නිසා මටම මෙය සුදුසු යයි ඒ පිණ්ඩපාතය වැළඳු සේක. සිවුරු සළවද ගත්තේය. මෙසේ හෙතම පිණ්ඩපාතය සුදුසු බව නිසාම ස්වාමීගේ පාදමුලට ආවේය යි කීවේය.

ශාස්තෘෂත් වහන්සේ වැඩමවා මහණෙනි, දැන් කවර නම් කථාවකින් යුක්තව හුන්නාහුදැයි විමසා මෙනම් වූවෙකනැයි කී කල්හි මහණෙනි, පිණ්ඩපාතය පිළිවෙලින් සුදුස්සා වෙත පැමිණියේ දැන් පමණක් නොවේ. පෙර බුදුන් තුපන් කල්හිද ගියේම යයි වදාරා අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත රජු අගතියට යෑම හැර දසරාජ ධර්මයන් කෝප නොකර දැහැමිව රාජ්‍යය කරවීය. මෙසේ ඇති කල්හිද ඔහුගේ අධිකරණය ශුන්‍ය වූයේ මෙන් විය. රජු නුගුණ සොයන්නෙක් වී තමන්ගේ නිවෙස් ආදිය පරීක්ෂා කරනුයේ ඇතුල් පුරයෙහිද ඇතුල් නගරයෙහිද දොර ගමිහිද තමාගේ නුගුණ කියන්නවුන් නොදැක දනවිහි සොයන්නෙමි යි ඇමතිවරුන්ට රාජ්‍යය පවරා දී පුරෝහිතයා සමග අප්‍රසිද්ධ වේශයෙන් කසිරට හැසිරෙන්නේ අගුණ කියන්නා වූ කිසිවෙකු නොදැක පිටිසර එක් නියමී ගමකට පැමිණ පිටත ශාලාවක හුන්නේය.

එකෙනෙහි නියමී ගමීවැසි අසුකෙළක් ධනය ඇති කෙළෙහි පුත්‍රයෙක් මහත් වූ පිරිවර සමග නහන තොටට යන්නේ ශාලාවෙහි හුන් රන්වන් සියුමැලි සිරුරැති රජු දැක උපන් සෙනෙහෙ ඇත්තේ ශාලාවට පිවිස මෙහිම සිටුවයි ගෙට ගොස් නොයෙක් උතුම් රජ බොජුන් ගෙන්වා මහත් වූ පිරිවර සමග බත් බඳුන් ගෙන්වා ගෙන ශාලාවට ගියේය.

එකෙනෙහි හිමවත වැසි පඤ්ච අභිඥාලාභී තවුසෙක් අවුත් එහිම හුන්නේය. නැරඹුලක පර්වතයෙන් පසේ බුදුවරයෙක්ද පැමිණ එහිම හුන්නේය. කෙළඹියා රජුට අත් සෝදන බඳුන දී නොයෙක් උතුම් රසයෙන් යුත් හොඳි ව්‍යඤ්ජනවලින් ආහාර භාජනය සරසා රජුට එළවීය. රජු එය ගෙන පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයාට දුන්නේය. බ්‍රාහ්මණයා එය ගෙන තාපසයාට දුන්නේය. තවුසා පසේ බුදුන් සමීපයට ගොස් වම් අතින් ආහාර භාජනයද දකුණු අතින් කෙණ්ඩියද ගෙන දකුණින්දකය දී පාත්‍රයෙහි ආහාර බහාලූයේය. හෙතෙම කිසිවෙකු නොඅමතා නොවිමසා අනුභව කළේය. ඔහුගේ බත්කිස අවසානයේ කෙළෙඹියා මෙසේ සිතුවේය. මවිසින් රජුට බත් දෙන ලදී. රජු විසින් බ්‍රාහ්මණයාටද බ්‍රාහ්මණයා විසින් තාපසයාටද තාපසයා විසින් පසේ බුදුන්ටද දෙන ලදී. පසේ බුදු රජු කිසිවෙකු නොවිමසා අනුභව කළේය. මොවුන්ගේ මෙපමණක් දීමේ

කරුණ කිම? මුත්වහන්සේගේ කිසිවෙකු නොවීමසා අනුභව කිරීමේ කරුණ කිම. පිළිවෙලින් විමසන්නෙමියි හෙතෙම එකිනෙකා වෙත එළඹ වැද විවාළේය. ඔවුහුද ඔහුට මෙසේ කීවේය.

සුඛමාල රූපං දිසවාන - රධ්‍යා විවන මාගතං
කුටාගාර වරූපෙනං - මහාසයන මුපාසිතං

1. උසස් කුළු ගෙවල්වල වාසය කළ වටිනා යහනාවන්හි සැතපුන, රට අත්හැර වනයට පැමිණි සියුමැලි සිරුරැති රජු දැක.
2. ඒ ඔබට ප්‍රේමයෙන් මම පිරිසිදු ඇල්හාලෙන් පිසූ රසමසවුලෙන් යුත් උතුම් බත දුනිමි.
3. ඔබ ඒ බත පිළිගෙන තමා අනුභව නොකර බ්‍රාහ්මණයාට දෙවීය. ඔබට නමස්කාර වේවා! මේ කිනම් ධර්මයක්ද?
4. මේ බ්‍රාහ්මණයා මගේ ආචාර්යවරයා වෙයි. කුඳුමහත් කටයුතුවල නිරත වූයේ වේ. ගරු කටයුත්තෙකි. ඇමතිය යුත්තෙකි. එහෙයින් ආහාර දීමට සුදුස්සෙකි.
5. දැන් මම ගෝත්‍රයෙන් ගෞතම වූ රාජ පුජිත බමුණා විවාරමි. රජු ඔබට රසමසවුලෙන් යුත් පිවිතුරු බත දුන්නේය.
6. ඔබ ඒ බත පිළිගෙන තාපසයාට දුන්නේය. ඔබ දානයට කෙණ්ත්‍ර නොවන්නේ යයි දන්නෙහිද? ඔබට නමස්කාර වේවා. මේ කිනම් ධර්මයක්ද?
7. මම ගිහිගෙයි බැඳුනේ අඹුදරුවන් පෝෂණය කරමි. මිනිසුන්ට අයත් කාමයන් අනුභව කරව යයි රජුට අනුශාසනා කරමි.
8. වනයෙහි වාසය කරන, බොහෝ කල් තවුස් දම් වැඩූ ගුණයෙන් පොහොසත් වූ, වැඩිදියුණු කළ සිත් ඇති සෘෂිවරයාට හෝජනය දෙන්නට සුදුසු වෙමි.

9. දැන් (මම) කෙටිවූ වූ නහර ඉල්පී ගිය සිරුරැති වැඩුන කිහිලි ලොම් නිය ඇති මැලියම් බැඳුන දත් ඇති දුච්චි සහිත හිස් ඇති තාපසයා විමසමි.

10. හුදකලාව වනයෙහි වාසය කරන්නෙහිය. ජීවිතය කැමති නොවන්නෙහිද? යමෙකුට තෙපි හෝජනය දුන්නෙහුද, කවර කරුණකින් හිඤ්ච ඔබට වඩා ශ්‍රේෂ්ඨද?

11. මම සාරා ගනිමින් අල වර්ගද, තල් අලද බිලාල අලද තක්කල අලද, බොඩුගමු හා උරුහැල පොළමින් රැස් කරමින්ද

12. පලා වර්ගද නෙළුම් අල මී මස්ද ඩෙබර හා නෙල්ලිද ගෙනවුත් වළඳමි. මට ඒ ලබාගැනීමේ අයිතිය ඇත.

13. අල්ලා ගැනීම් සහිත වූ පිසින්නා වූ මම, නොපිසන්නා වූ තෘෂ්ණා වශයෙන් මමායනය නොකරන්නා වූ පළිබෝධ කිසිවක් නැත්තා වූ ගැනීමක් නැත්තා වූ පසේ බුදුන්ට හෝජනය දෙන්නට සුදුසු වෙමි.

14. දැන් (මම) නිශ්ශබ්දව හුන් මනා පැවතුම් ඇති හිඤ්ච විමසමි. පිරිසිදු වූ රසමසවුලෙන් යුත් බත තාපසයා ඔබට දුන්නේය.

15. ඔබවහන්සේ ඒ බත පිළිගෙන නිශ්ශබ්දව තනිවම වැළඳිය. අන් කිසිවෙකුට කිසිදු කැඳවීමක්ද නොකළෙහිය. ඔබට නමස්කාර වේවා. මේ කවර නම් ධර්මයක්ද?

20. මම නොපිසමි. නොපිසවමි. නොසිඳමි. නොසිඳවමි. ඒ මා සියළු පාපයන්ගෙන් දුරුව කිසිවක් නැත්තෙකු කොට දැන.

21. ඉසිවරයා වමනින් හිඤ්චාද දකුණතින් පැන් කෙණ්ඩියද ගෙන පිරිසිදු වූ රසමසවුලෙන් යුත් බත දුන්නේය.

22. මමායනය සහිත අයිතීන් ඇති මොවුහු දෙන්නට මා වැන්නවුන් සුදුසු වෙති. යමෙක් දෙන්නෙකුට ආරාධනා කර්වේද මම ඊට විරුද්ධ ප්‍රතිපදා ඇත්තේ වෙමිසි හඟිමි.

එහි විවනං යනු ජලය නැති වනයක් හා සමාන මේ පිටිසරට ආවා වූ. කුවාගාරවරුපෙනං උසස් කුළුගෙයකට එළඹී. උසස් කුළුගෙයක වාසය කරන යන අර්ථයි. මහාසයනමුපාසිතං යනු එහිම මනාව පනවන ලද උතුම් යහනාවක් ඇසුරු කළ. තසෙසතෙ යනු එබඳු වූ ඔහු දැක මම ආදරය කළෙමි. ඒ ඔබගේ ආදරයෙන්. බද්ධමොදනං යනු උතුම් බත. විවිතං යනු ඉවත් කරන ලද කඩසහල් කලු සහල් ඇතිව පිරිසිදු සහලින් කරන ලද. අදාපයිං දුන්නෙමි. අනකානං යනු තමා විසින්. මෙයම වූ පෙළද වේ. අනසිඛාන යනු නොවළඳ. කොයං ධමෙමා යනු මහරජතුමනි, ඔබගේ මේ කවර ස්වභාවයක්ද? නම්කුපෙන යනු යම්බඳු ඔබතුමා නොවළඳ අනිකෙකුට දුන්නේද ඔබට නමස්කාර වේවා! ආවරියො යනු කෙළඹි පුත්‍රය, මෙතෙම මට සිරිත් කියා දෙන්නා වූ ගුරුවරයාය. ව්‍යාවටො යනු යෙදුනේ. ආමනනණියො යනු ආරාධනා කළ යුත්තෙකි. මා විසින් දෙන ලද දෙය ගන්නට සුදුස්සෙකි. දාතුමරහාමි යනු එහෙයින් මම මෙබඳු ගුරුවරයාට බොජුන් දෙන්නට සුදුසු වෙමියි රජු බ්‍රාහ්මණයාගේ ගුණ වර්ණනා කළේය. අධෙතතඤ්ඤසී යනු මම දානයට කෙණ්ත්‍රයක් නොවන්නෙහි යයි සිතයි. අනුසාසාමි යනු තමාගේ අභිවෘද්ධිය හැර රජුට අභිවෘද්ධියද ධර්මයද අනුශාසනා කරමි. මෙසේ තමාගේ නුගුණ කියා. ආරඤ්ඤකසස යනු සෘෂිවරයාගේ ගුණ කීවේය. ඉසිනො යනු සීලාදී ගුණයන් සොයන්නහුගේ. තපසසිනො යනු තවුස්දම් ඇසුරු කළහුගේ. වද්ධසස යනු පණ්ඩිතයාගේ ගුණයෙන් වැඩිහිටි වූ අයගේ. නාවකංබසී යනු තෙමේ දුලබ වූ බොජුන් ඇත්තෙකු වී මෙබඳු වූ හෝජනය අනිකෙකුට දෙන්නෙහිද කිම තමාගේ ජීවිතය නොකැමැත්තෙහිද? හිකඛු කෙන යනු මේ හිකුචු කවර ගුණයකින් ඔබට වඩා උසස් වූයේද? බණනතාලකලමබා යනු බිම සාරන්නේ අල වර්ගද, තල් මුල්ද. බිළාලි තකකලානි යනු බිලාල අලද තක්කල අලද. ධුනං යනු බොඩු හමුද හුරුහැල්ද පොළා. සංසාරියං පසාරියං යනු මේ බොඩුහමු හුරුහැල් පොළන්නේ එක් කොට නැවත වියලි වූවන් විසුරුවා කුල්ලෙන් පොළා කොටා සහල් ගෙන පිස අනුභව කරමි යයි කියයි. සාකං යනු යම්කිසි ව්‍යඤ්ජන සඳහා වූ කොල වර්ගයි. මංසං යනු සිංහ මුව ආදීන් කා අත්හල මස්, ඒවා ගෙනවුත්. අමමසස යනු තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි ආදියෙන් මත් නොවූ. සකිඤ්චනො යනු පළිබෝධ (උපද්‍රව) සහිත. අනාදානසස යනු ආශා වශයෙන් ගැනීම් නැති. දාතුමරහාමි යනු මෙබඳු වූ පසේ මුදුන්ට තමා විසින් ලද දෙය දෙන්නට සුදුසු වෙමි. තුණහි මාසිතං යනු කිසිවක් නොකියා හුන්. අකිඤ්චනං යනු රාගාදී කිසිවක් නැත. ආරතං යනු

නොඇළුනු. සියළු පව් අතැර සිටී. කම්ණඩලුං යනු කෙණ්ඩි. එතෙහි මේ රජු පටන්කොට ඇති තිදෙනා අත විහිදුවා ඔවුන් පෙන්වමින් මෙසේ කීවේය. දාතුමරහනනි යනු මා වැන්නකුට දීම සුදුසු යයි. පව්ණිකං යනු අනුපිළිවෙල ප්‍රතිපදාව. දායකයාගේ ආරාධනාවයි. අහර සෙවීමෙහිදී නොකළ යුතු එක්විසි ක්‍රමයන් අතර එකක් වූ අහර පිට අහර සෙවීමෙන් දිවි ගෙවීම් සංඛ්‍යාත වූව මිත්‍යාජීව ප්‍රතිපදාව නම් වේ යනුයි.

ඔහුගේ වචනය අසා කෙළඹියා සතුටු සිත් ඇත්තේ අවසාන ගාථා දෙක කීවේය.

23. ඒකාන්තයෙන් මට වැඩ පිණිස රජු අද මෙහි පැමිණියේය. යමෙකුට (යම් තැනකට) දෙන ලද්දේ මහත්ඵල වන්නේද එය මින් පෙර නොදැනිමි.

24. රජවරු රටවල් පිළිබඳව ගිජු වූවාහුය. බ්‍රාහ්මණයෝ රජවරුන්ගේ කුඳුමහත් කටයුතුවල ගිජු වූවාහුය. තාපසයෝ අල වර්ග ගෙඩි වර්ගවල ගිජු වූහ. හික්කුහු සියළු භවයන්ගෙන් මිදුනෝය.

එහි රථෙසභො යනු රජවරුන් අරභයා කීවේය. කිව්වාකිවෙවසු යනු රජුගේ කළයුතු කටයුතුවල හිකබවො යනු පසේ බුදුවරු හික්කුහු වනාහි සියළු භවයන්ගෙන් මිදුනෝය.

පසේ බුදුරජු ඔහුට ධර්මය දේශනා කර සිය වාසස්ථානයටම ගියේය. තාපසයාද එසේම ගියේය. රජු දින කීපයක් ඔහු සමීපයෙහි වාසය කර බරණැසටම ගියේය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා මහණෙනි, පිණ්ඩපාතය සුදුසු තැනටම ගියේ දැන් පමණක් නොවේ. පෙරද ගියේම යයි වදාරා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි කෙළඹියා ධර්ම රත්නයට සත්කාර කළා වූ කෙළඹියා විය. රජු ආනන්ද තෙර විය. පුරෝහිතයා සැරියුත් තෙර විය. හෙමවතක තාපසයා මම ම විමියයි වදාළ සේක.

ප්‍රකීර්ණක නිපාත වර්ණනාව නිමියේය.

විසිවන නිපාත වර්ණනාව

15.1

මානංග ජාතකය

කුතොනු ආගච්ඡයි රුමමවාසී යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් උදේනවංස රජු අරභයා දේශනා කළ සේක. එකල්හි ආයුෂ්මත් පිණ්ඩොල භාරද්වාජ තෙරණුවෝ දෙවරම සිට අභසින් කොසඹෑ නුවර උදේනි රජුගේ උයනට දිවා විහරණය සඳහා බොහෝසෙයින් යෙහි. තෙරණුවෝ පෙර භවයෙහි රාජ්‍ය කරනුයේ දීර්ඝ කාලයක් ඒ උයනෙහි පිරිවර සහිතව සම්පත් අනුභව කළෝය. හෙතම ඒ පෙර පුරුද්ද නිසා බොහෝ සෙයින් එහිම දිවා විහරණය සඳහා හිඳ එලසමවත් සුවයෙන් ගෙවයි. එක් දවසක් උන්වහන්සේ එහි ගොස් මනාව මල් පිපුනා වූ මහ සල්ගසක් මූල හුන්කල්හි එනුවර රජකරන උදේනි රජු සත්දිනක් මත්පැන් බී උයන්කෙළි කෙළිමිහයි මහත් වූ පිරිවර සමග උයනට ගොස් මඟුල් ගල් තලාවෙහි එක්තරා ස්ත්‍රියකගේ ඇකයෙහි හොත්තේ මත්පැනින් මත් වූ නිසා නින්දට වැටුනේය. ගායනා කරමින් හුන් ස්ත්‍රීහු තුර්යභාණ්ඩයන් හෙලා උයනට පිවිස මල්ගෙඩි ආදිය සොයන්නාහු තෙරුන් දැක වෙතට ගොස් වැඳ හුන්නාහුය. තෙරුන් වහන්සේ ධර්මකථා කියමින් හුන්හ. අන් ස්ත්‍රිය ඇකය සොළවා රජු පුබුදුවා ඒ වසලියෝ කොහි ගියාහුදැයි කී කල්හි එක් ශ්‍රමණයෙකු පිරිවරා හුන්නාහු යයි කීවාය. ඔහු කිපියේ ගොස් තෙරුන්ට බැණ අපහාස කර බොල, ඒ ශ්‍රමණයා තඹකුහුඹුවන් (දිමියන්) ලවා කවචන්තෙමීයි ක්‍රෝධයෙන් තෙරුන්ගේ සිරුරෙහි දිම්ගොටුවක් බිඳ දැමීය. තෙරුන් වහන්සේ අභසෙහි සිට ඔහුට අවවාද දී ජේතවනයෙහි ගඳකිළි දොරටුවෙහිම බැස බුදුරදුන් විසින් කොහිසිට පැමිණියෙහිදැයි විමසන ලද්දේ ඒ කරුණ දැන්වීය. ශාස්තෘන් වහන්සේ "භාරද්වාජය, උදේන පැවිද්දන් පීඩාවට පත්කළේ දැන් පමණක් නොවේ. පෙරද පීඩාවට පත් කළේම යයි වදාරා ඔහු විසින් අයදින ලද්දේ අතීත ප්‍රවාත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත රජු රාජ්‍යය කරවන කල්හි මහබෝධි සත්ත්වයෝ පිටත නගරයේ සැඩොල් කුලයෙහි උපන්නේය.

ඔහුට මාතංග යයි නම් කළාහුය. මෑත කාලයෙහි නුවණැති බවට පත්වූයේ මාතංග පණ්ඩිතයයි ප්‍රකට විය. එකල්හි බරණැස් නුවර සිටුවෙහි දුටු දිට්ඨමංගලිකා නම් වූවා එක් මසකට වරක් දෙමසකට වරක් වශයෙන් මහත් පිරිවරින් යුක්තව උයන් ක්‍රීඩාවට යයි.

ඉක්බිති එක් දවසක් මහබෝසත් තෙමේ කිසියම් කටයුත්තක් සඳහා නුවරට පිවිසෙන්නේ වාසල්දොරදී දිට්ඨ මංගලිකාව දැක එක් පසෙකට ඉවත් වී ඇලී සිටියේය. දිට්ඨ මංගලිකා තොමෝ තිරය අතරින් බලන්නී ඔහු දැක මේ කවරෙක්දැයි විමසා ස්වාමීනී, සැබොලෙකැයි කී කල්හි නොදැකිය යුත්තක් දකිමුයි සුවඳ දියෙන් ඇස් සෝදා එතැනින් පෙරලා ආවාය. ඇය සමග නික්මුන ජනයා එමීබා දුෂ්ට සැබොල, ඔබ නිසා අපට අද මිල නැති සුරා හා බත් නැසුනේ යයි කෝපයෙන් මධනා ලද්දේ මාතංග පණ්ඩිතයාට අත්වලින්ද පාවලින්ද තලා සිහිසුන් කර ගියේය.

හෙතෙම මොහොතක් කල්ගෙවා ලබන ලද සිහිය ඇත්තේ සිතුවේය. දිට්ඨමංගලිකාවගේ පිරිවර ජනයා නිදොස් වූ මා නිකරුනේ තැළුවේය. දිට්ඨමංගලිකාව ලැබම නැගිටින්නෙමි. නොලැබ නොනැගිටින්නෙමි යි අධිෂ්ඨාන කර ගොස් ඇගේ පියාගේ නිවෙස්හි දොරටුවෙහි හොත්තේය. හෙතෙම කවර කරුණකින් හොත්තේ දැයි කී කල්හි අන් කරුණක් නැත. මට දිට්ඨමංගලිකාවගෙන්ම ප්‍රයෝජනයැයි කීවේය. එක්දිනක් ගෙවුනි. එසේ දෙවන සිව්වන පස්වන සවන දින ගෙවුනි. බෝසතුන්ගේ අධිෂ්ඨානය වූ කලී සමෘද්ධ වේමය. එහෙයින් සත්වන දවසහි දිට්ඨමංගලිකාව බැහැරට ගෙනවුත් ඔහුට දුන්න.

ඉක්බිති ඇය ඔහුට ස්වාමීනී, නැගී සිටුව. ඔබගේ ම ගෙට යමු යයි කීවාය. සොඳුර, ඔබේ පිරිවර ජනයා විසින් බොහෝ පෙළන ලද්දේ වෙමි. මා ඔසවා පිටට නංවාගෙන යවයි කීවේය. ඇය එසේකොට නගරවාසීන් බලා සිටිද්දීම නගරයෙන් නික්මී සැබොල්ගමට ගියාය. ඉක්බිති මහබෝසත් තෙමේ ඇයට ජාති සම්භේදයක්ද ඉක්මවා යෑමක්ද නොකර දින කීපයක් ගෙයි වාසය කරවා මෙසේ සිතුවේය. මම මෑය ලාභ සත්කාරයන්ගෙන් අගතැන්පත් කරන්නේ පැවිදි විමෙන්ම කළහැකි වන්නෙමි. අන් පරිද්දකින් නොහැකි වන්නෙමි යි.

ඉක්බිති ඇය අමතා සොඳුර, මා වනයෙන් කිසිවක් නොගෙනෙන

කල්හි අපගේ දිවි නොපවති. මා පැමිණෙන තෙක් උකටලී නොවව. මම වනයට යන්නෙමිසි කියා ගෙවැස්සන්ට මැය පිළිබඳව පමා නොවවී යයි අවවාද දී වනයට ගොස් ශ්‍රමණ පැවිද්දෙන් පැවිදි වී නොපමා වූයේ සත්වන දවස්හි අෂ්ට සමාපත්තින් හා පඤ්ච අභිඤ්චන්ද උපදවා දැන් දිවියමංගලිකාවට සහාය වන්නට හැකිවන්නෙමිසි සෘද්ධියෙන් ගොස් සැඩොල් ගම්දොර බැස දිවියමංගලිකාවගේ ගෙදොරට ගියේය. ඇය ඔහුගේ පැමිණීම අසා නික්මී ස්වාමීනි, කුමක් හෙයින් මා අනාථ කර පැවිදි වූයෙහිදැයි හැඬුවාය.

ඉක්බිති ඇයට කියනුයේ සොඳුර, නහමක් නොසිතව. ඔබගේ පැරණි යසසට වඩා දැන් ඉතා මහත් වූ යසස් ඇත්තියක කරන්නෙමි. බලව මගේ සැමියා මාතංග නොවේ. මගේ සැමියා මහා බ්‍රහ්මයායි යන මෙපමණක් පිරිස මැද කියන්නට හැකි වෙහිදැයි. එසේය ස්වාමීනි හැකි වන්නෙමි. එසේ නම් දැන් නුඹගේ සැමියා කොහිදැයි විමසන ලද්දී බඹලොව ගියේ යයි කියා කවරදා පැමිණෙන්නේ දැයි කී කල්හි මෙයින් සත්වන දවස්හි පුන්සඳ බිඳ එන්නේ යයි කියව යයි මෙසේ ඇයට කියා හිමවනටම ගියේය.

දිවියමංගලිකාද බරණැස් නුවර මහජනයා මැද ඒ ඒ තැන්වල එසේ කීවාය. මහජනයාද පුදුමයෙකි. මහා බ්‍රහ්මයා හා සමාන වූවෙක් දිවියමංගලිකාව වෙත නොයයි. (ඇය වෙත ගියේ මහා බ්‍රහ්මයාමය) මෙය මෙසේම වන්නේ යයි ඇදහීය. බෝධිසත්ත්වයෝද පුන් පොහෝදින වන්ද්‍රයා අහස් මැද සිටි කල්හි බ්‍රහ්ම ආත්ම භාවය මවාගෙන සියළු කසී රටද දොළොස් යොදුන් වූ බරණැස් නගරයද ඒකාලෝක කරවා වන්ද්‍රයා බිඳ බැස බරණැස් නුවර මතුමත්තෙහි තෙවරක් පරිභ්‍රමණය කර මහජනයා විසින් සුවඳමල් ආදියෙන් පුදනු ලබන්නේ සැඩොල් ගමට අභිමුඛ විය.

බ්‍රහ්ම හක්ති ඇත්තෝ රැස්වී සැඩොල් ගමට ගොස් දිවිය මංගලිකාවගේ නිවස සුදු වස්ත්‍රවලින් වසා බිම සිව්දැගදින් පිරිබඩ ගන්වා මල් විසුරවා දුම් දී සුදු වියන් අතුරා මහ සයනයක් පනවා සුවඳ තෙලින් පහන් දල්වා දොර රිදී පැහැ වැලි අතුරා කොඩි බැන්දාහ. මෙසේ අලංකාර කරන ලද නිවසෙහි මහබෝසතුන් බැස ඇතුලට පිවිස මදක් යහන මත හුන්නේය. එකල්හි දිවියමංගලිකාව මල්වර වූවාය. ඉක්බිති ඇඟිල්ලෙන් ඇයගේ නැබ පිරිමැදීය. කුසෙහි ගැබක් පිහිටියේය.

ඉක්බිති මහබෝසත් තෙමේ ඇය අමතා සොඳුර, ඔබට ගැබක් පිහිටියේය. පුතෙකු වදන්නෙහිය. ඔබ ඔබගේ පුතාද ලාභයෙන් හා කීර්තියෙන් අගතැන්පත් වූවෝ වහු. ඔබගේ පා සේදූ ජලය සියළු දඹදිව රජුන්ගේ අභිෂේක ජලය වන්නේය. ස්නානය කළ ජලය අමා ඔසුවක් වන්නේය. යමෙක් ඒ ජලය හිසෙහි වත් කරත්ද, ඔවුහු හැමදා රෝගයන්ගෙන් මිදෙන්නාහ. කාලකණ්ණිය පිටුදකිත්. ඔබගේ පා පුටුවෙහි හිස තබා වදින්නෝ දහසක් දෙන්නාහ. ඇසෙන ඇසෙන මානයේ සිට වදින්නෝ සියයක් දෙන්නාහ. පෙනෙන මානයේ සිට වදින්නෝ එක් කහවනුවක් දී වදින්නාහ. අප්‍රමාද වචයි ඇයට අවචාද කර ගෙයින් නික්මී මහජනයා දකිද්දීම අහසට පැන නැගී සඳ මඬලට පිවිසියේය.

බ්‍රහ්ම භක්ති ඇත්තෝ රැස්වී සිටියාහුම රාත්‍රිය ගෙවා උදෑසනම දිව්යමංගලිකාව රත්සීවී ගෙයකට නංවා හිසෙන් ඔසවා නගරයට පිවිසියාහුය. මහජනයා මහාබ්‍රහ්මයාගේ භාර්යාව යයි ඇය වෙත එළඹ සුවද මල් ආදියෙන් පිදහ. පා පුටුවෙහි හිස තබා වැදීමට ලබන්නෝ දහසින් වස්තුව දෙත්. ඇසෙන මානයේ සිට වදින්නට ලබන්නාහු සියයක් දෙත්. පෙනෙන මානයේ වදින්නට ලබන්නාහු එක් කහවනුවක් දෙත්. මෙසේ දොළොස් යොදුන් වූ බරණැස හැසිරෙන්නී කෝටි දහඅටදහසක් ධනය ලැබුවාය.

ඉක්බිති ඇය නුවර පරිහරණය කොටගෙන විත් නුවර මැද මහා මණ්ඩපයක් කරවා තිර වටකරවා මහත් වූ ශ්‍රී සෞභාග්‍යයෙන් එහි විසීම කරවූහ. මණ්ඩපය සමීපයෙහිම වාහල්දොර සතක් ඇති, සත්බුමු ප්‍රාසාදයක් කරන්නට පටන් ගත්තාහුය. මහත් වූ නව කර්මාන්තයක් විය. දිව්යමංගලිකාව මණ්ඩපයෙහිම පුතෙකු වැදුවාය. ඔහුට නම්තබන දවස්හි බමුණෝ රැස්වී මණ්ඩපයෙහි උපන් හෙයින් මණ්ඩව්‍ය කුමාරයා යයි නම් කළාහුය. ප්‍රාසාදය දස මාසයකින් නිමවීය. එතැන්පටන් මහත් යසසින් එහි වාසය කරයි.

මණ්ඩව්‍ය කුමාරයාද මහත් වූ පිරිවර සමග වැඩේ. ඔහු අවුරුදු හත-අට කල්හිදීම දඹදිව උතුම් ආචාර්යවරු රැස් වූවාහුය. ඔවුහු කුමරුට වේද තුන ඉගැන්වූහ. සොළොස් වස් කල්හි පටන් බ්‍රාහ්මණයන්ට බත් එළවීය. නිරතුරුව සොළොස් දහසක් බමුණෝ වළඳත්. සිව්වන වාහල්කඩෙහි බමුණන්ට දන් දෙනු ලැබේ.

ඉක්බිති එක් මහත් උත්සව දිනයෙක්හි නිවසෙහි බොහෝ කිරිබත් සූදානම් කළාහුය. බමුණෝ සොළොස් දහසක් සිච්චන වාහල්කඩ හිඳ රන්රසවත් අළුත් ගිතෙලින්, පැසුන මී කඩහකුරුවලින්ද සකසන ලද කිරිබත් වළඳිත්. කුමාරයාද සියළු අලංකාරයන්ගෙන් සැරසුනේ රන් පාවහන් මත නැග අතින් රන් දණ්ඩක් ගෙන මෙහි ගිතෙල් දෙව. මෙහි මීපැණියයි විමසමින් හැසිරේ. එකෙනෙහි මාතංග පණ්ඩිතයා හිමාලයෙහි අසපුවෙහි හුන්නේ දිට්ඨමංගලිකාවගේ පුතුගේ පුවත් කවරේදැයි බලන්නේ ඔහුගේ නොතොටින් වන් බව (නොමග ගිය බව) දැක අදම ගොස් මානවකයා දමනය කර යම්තැනක දෙන ලද්දේද එහි දන් දෙවා එන්නෙමියි සිතා අහසින් අනෝතත්ත විලට ගොස් මුහුණ සේදීම් ආදිය කර ගල්තලාවෙහි සිටියේ රතුපැහැ වස්ත්‍රයක් හැඳ බඳපටිය බැඳ පාංශකුල සඟල සිවුර පොරොවා මැටිපාත්‍රය ගෙන අහසින් අවුත් සිච්චන වාහල්කඩ දන්ශාලාව අබියසම බැස එකත්පස්ව සිටියේය.

මණ්ඩව්‍යයා ඔබ්නොබ බලන්නේ ඔහු දැක මෙලෙස විරූපී වූ කසලගොඩක වූ යක්‍ෂයෙක් බඳු මේ පැවිද්දා මෙතැනට පැමිණෙන්නේ කෙලෙස පැමිණේදැයි ඔහු කථාබහ කරනුයේ පළමු ගාථාව කීවේය.

කුතොනු ආගච්ඡසී රුමමවාසී
 ඔතලලකො පංසුපිසාවකොච
 සංඛාරවොලං පටිමුච්ච කණේය
 කො රෙ තුවං හොහිසී අදකබ්ණේයොහි

1. එම්බල; රළු ඇඳුම් හඳනා වූ ලාමක පාංශු පිසාවකයෙකු වැනි කසලගොඩින් ගත් වැරහැලි ගෙල දවවා ගත් දක්‍ෂිණාවට නුසුදුසු තොප කවරෙක්ද?

එහි රුමමවාසී යනු පාට නොපොවන ලද නොසරසන ලද ගැට සහිත වූ රෙදි හඳනා වූ. ඔතලලකො යනු ලාමක තැනින් තැන එල්බෙන කෙළවර දරන්නා වූ. පංසුපිසාවකොවා යනු කසල ඇති තැන පිසාවකයෙකු මෙන්. සංඛාරවොලං යනු කසල ගොඩෙහි ලබන ලද රෙදි ඇති. පටිමුච්චා යනු ගැටගසා. අදකබ්ණේයො යනු ඔබ දීමට සුදුස්සෙක් නොවේ. මේ උතුම් වූ දීමට සුදුස්සන් හුන් තැනට හුදකලාව කොහි සිට පැමිණියේද?

ඒ මහබෝසත් තෙමේ ඒ අසා ඔහු සමග කථා කරනුයේ දෙවන ගාථාව කීවේය.

2. කීර්තිමත් මණ්ඩව්‍ය කුමාරය, පිළියෙල කරන ලද ඔබගේ මේ ආහාරය (බොහෝ දෙනා) කති. අනුභව කරති. පානය කරති. ඔබ මා අනුත් විසින් දෙන ලද දෙයින් යැපෙන්නෙකැයි දනුව. සැඩොලා යාවක පිණ්ඩය (ආහාරය) ලබාවා.

එහි පකතං යනු පිළියෙල කරන ලද. යසසසී යනු පිරිවර සහිත වූ. තං ඛජ්ජරෙ යනු එය කත්. අනුභව කරත්. පානය කරත්. කුමන කරුණින් මා පිළිබඳව කිපෙහිද? උතතිටය් පිණ්ඩං යනු නැගී සිට ලද යුතු ආහාරයයි. නැගී සිටියහු විසින් දෙනු ලබන කල්හි යට සිට ලද යුතු ආහාරයයි. ලහතං සපාකො යනු සැඩොලාද ලබාවා. උසස් ජාතියෙන් යුක්ත වූවාහු සියළු තත්හිදී ලබත්. සැඩොලාට කවරෙක් දෙයිද? මම දුලභ වූ ආහාර ඇත්තෙමි. එහෙයින් කුමාරය, මගේ දිවිපැවැත්ම සඳහා හෝජනය දෙවවයි කීවේය.

අනතුරුව මණ්ඩව්‍ය කුමාරයා ගාථාවක් කීවේය.

3. මගේ මේ ආහාරය බමුණන්ට පිළියෙල කරන ලදී. ශුද්ධාවෙන් යුත් මගේ මේ දානය තමාගේ අභිවෘද්ධිය සඳහාය. මෙතනින් ඉවත් වෙව. කුමක් හෙයින් මෙහි සිටියේ වෙහිද? පහත් තැනැත්ත, අප වැන්නෝ තොපට නොදෙත්.

එහි අත්තඝාය යනු තමාගේ වැඩ පිණිස. අපෙහි එතෙතා යනු මෙතැනින් ඉවත් වෙව. නමාදිසා යනු මා වැන්නෝ උසස් ජාතියෙන් යුක්ත වූ උසස් බ්‍රාහ්මණයන්ට දන් දෙති. ඔබ වැනි වණ්ඩාලයන්ට නොදෙති. දිනය යව යි.

මහබෝසත් තෙමේ අනතුරුව ගාථාවක් කීවේය.

4. කුමාරය, අස්වැන්න අපේක්ෂාකරන්නෝ ගොඩද, පහත් බිමද තෙත් සහිත කුඹුරෙහිද බිජු වපුරත්. (එසේම) මේ විපාක ලැබීමේ ශුද්ධාවෙන් දන් දෙව. දීමට සුදුස්සන්ට සතුටු කරන්නේ නම් මැනවි.

එහි අර්ථය කුමාරය, ශසායයන්ගේ අස්වැන්න අපේක්ෂා කරන්නෝ තෙවැදෑරුම් කෙත්වල බිජු වපුරත්. එහිදී බොහෝ වැස්ස ඇති කල්හි ගොඩ ධාන්‍ය සමෘද්ධ වේ. පහත් බිමැ කුණු වේ. තෙත් සහිත බිමෙහි ගංගාද තඩාගයන්ද නිසා කළ (වපුළ) දෙය දියපහරින් පාවී යයි. මදවැසි ඇතිකල්හි ගොඩ ගොවිතැන් විපතට පත් වේ. පහත් බිම මදක් සමෘද්ධ වේ. තෙත් බිම සමෘද්ධ නොවේමය. සම වැසි ඇති කල්හි ගොඩ ගොවිතැන මදක් සමෘද්ධ වේ. අන් තැන්හි සමෘද්ධමත් වේමැයි. එහෙයින් අස්වනු අපේක්ෂා කරන්නෝ යම් සේ තෙවැදෑරුම් කුඹුරුවල වපුරන්ද එසේ ඔබද මේ විපාක නැමති ශ්‍රද්ධාවෙන් ආවා වූත් නොආවා වූත් සියල්ලන්ටම දන් දෙව. මෙසේ දෙන්නේ දක්ෂිණාර්භයන් සතුටු කරවන්නේය. ලබන්නේය යන මෙය මැනවි.

අනතුරුව මණ්ඩව්‍යයා ගාථාවක් කීවේය.

5. මම යම්තැනක බිජුවට පිහිටුවමිද ලොව පුණ්‍ය ක්ෂේත්‍රයෝ මවිසින් දන්නා ලදහ. ජාතියෙන් හා මන්ත්‍රයෙන් යුක්ත වූ යම් බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් වෙත්ද, සුපේසල වූ ඔවුහු මෙලොව පුණ්‍ය ක්ෂේත්‍රයෝ වෙත්.

එහි යෙසාහං යනු යම් අයෙක් කෙරෙහි මම (යෙසු+අහං) ජාත මනතුපපනො යනු ජාතියෙන්ද මන්ත්‍රයන්ගෙන්ද යුක්ත වූවාහු.

මහා බෝධිසත්ත්වයෝ අනතුරුව ගාථා දෙකක් කීහ.

6. ජාති මදයද, අභිමානයෙන් යුක්ත බවද, ලෝභයද, ද්වේෂයද, මදයද, මෝහය යන මේ සියළු අගුණයෝ යමෙකු කෙරෙහි වසන්ද මෙලොව ඒ ක්ෂේත්‍රයෝ අපේසලයෝ වෙති.

7. ජාති මදයද අභිමානයෙන් යුක්ත බවද ලෝභයද ද්වේෂයද මදයද මෝහයද යන මේ සියළු අගුණයෝ යමෙකු කෙරෙහි නොවෙත්ද මෙලොව ඒ ක්ෂේත්‍රයෝ සුපේසලයෝ වෙති යනුයි.

එහි ජාතිමදො යනු මම උසස් ජාතියක් ඇත්තෙමියි මෙසේ උපන් මානයයි. අභිමානිතා ච යනු මා සමග ජාති ආදියෙන් සම වූ

අතිකෙක් නැතැයි අතිකුන් ඉක්මවා පවතිනුයේ ලෝභ ආදීන්හි ඇලෙන, ද්වේෂ කරන ගැලෙන මුලාවට පත් වන්නාහු, අපෙසලති යනු මෙබඳු වූ පුද්ගලයෝ සර්පයන්ගේ පිරුණු තුඹස් මෙන් අප්‍රිය වූවෝ වෙති. මෙබඳු වූවන්ට දෙන ලද දානය මහත්ඵල නොවේ. එහෙයින් මොවුන්ගේ සුපේශල පුණ්‍යකෛත්‍ර භාවය නොසිතවූ, උසස් ජාති ඇත්තෝ සුගතිය දෙන්නෝ නොවෙති. යමෙක් ජාතිය පිළිබඳ මානාදියෙන් තොරද ඔවුහු ආර්යයෝ වෙති. ඒවා කෛත්‍රයෝය. ඔවුහු සුපේශල වූවෝය. ඔවුන් කෙරෙහි දෙන ලද දෙය මහත්ඵල වේ. ඔවුහු සර්ග දායකයෝ වෙති.

මෙසේ මහ බෝසතුන් නැවත නැවත කියන කල්හි හෙතෙම කිපී මෙනෙමේ බොහෝසෙයින් කථා කරයි. මේ දොරටුපල්ලෝ කොහි ගියාහුද? මේ සැඩොලා බැහැර නොකරන්නේදැයි ගාථාවක් කීවේය.

8. මේ (දොර රැකවලෙහි හුන්) උපජෝති, උපජ්ඣා යද හණ්ඩකුච්ඡද යන තිදෙන කොහි ගියෝද මොහුට දඬුවම්ද වධ ද දී මේ සැඩොලා බෙල්ලෙන් ගෙන බැහැර කරවී.

එහි කෙවඤ්ඤා ගතා යුතු මේ දොරටු තුනෙහි සිටි උපජෝති උපජ්ඣාය හණ්ඩකුච්ඡ යන දොරටු පාලකයෝ තිදෙන කොහි ගියාහුදැයි අර්ථයි.

ඔවුහු ද ඔහුගේ වචනය අසා වේගයෙන් අවුත් වැද දේවයන් වහන්ස, කුමක් කරමුදැයි කීවාහුය. නොපි මේ නීව වූ සැඩොලා දක්නා ලද්දේද? දේවයන් වහන්ස, නොදකිමු. කොහි සිට ආ බවක් නොදනිමු. මෙතෙම මායාකාරයෙක් හෝ විද්‍යාධරයෙක් හෝ වන්නේය. දැන් කිම සිටහුද? දේවයන් වහන්ස, කුමක් කරමුදැයි විචාළහ. මොහුගේ කට තලා නලල බිඳ මුගුරින් හා උණපතුරින් පිටෙහි සම ගලවා වධ දී බෙල්ලෙන් ගෙන මේ සැඩොලා බැහැර කරවී. මෙතැනින් පිටත දමවී කියාය. මහබෝසත් තෙමේ ඔවුන් තමා වෙත නොපැමිණී කල්හිම පැන නැගී අහසෙහි සිටියේ ගාථාවක් කීවේය.

9. යමෙක් සෘෂිවරයාට අවමන් කරන්නෙහිද? එබඳු වූ ඔබ පර්වතයක් නියෙන් සාරන්නෙහිය. දතින් යකඩ කන්නෙහිය. ගින්න ගිලීමට උත්සාහ කරන්නෙහිය.

එහි ජාතවේදං පදහසි යනු ගින්න ගිලීමට උත්සාහ කරහිය.

මහබෝසතුන් මෙම ගාථාව කියා මානවකයාද බ්‍රාහ්මණයන්ද දකිද්දීම අහසෙහි පැන නැංගේය. ශාස්තෘන් වහන්සේ ඒ බව ප්‍රකාශ කරමින් ගාථාවක් වදාළහ.

10. සත්‍ය වූ බලමහිමයෙන් යුක්ත වූ මාතංග ඍෂිවරයා මෙය කියා බමුණන් බලා සිටියදීම අහසෙහි නැගී සිටියේය.

එහි සවචපරකකමො යනු ස්වභාවයෙන්ම බල සහිත වූ.

හෙතෙම පෙරදිගට අභිමුඛ වී ගොස් එක් විටියෙක බැස පාසලකුණු පෙනේවායි අධිෂ්ඨාන කර පෙරදිග දොර සම්පයෙහි පිඬු පිණිස හැසිරෙන්නේ මිශ්‍ර වූ ආහාර එකතු කර එක් ශාලාවක හිඳ මිශ්‍ර වූ ආහාර අනුභව කළේය.

නගර දේවතාවෝ මෙතෙම අපගේ ආර්යයන් පෙළා කියයි යයි නොඉවසන්නෝ පැමිණියාහුය. ඉක්බිති ප්‍රධාන යක්‍ෂයා ඔහුගේ බෙල්ල ගෙන කරකැවීය. සෙසු දෙවියෝ බ්‍රාහ්මණයන්ගේ බෙල්ල ගෙන කරකැවූහ. බෝසතුන් කෙරෙහි මෘදු සිත් ඇති නිසා ඔහුගේ පුතා යයි ඔහු නොමරන්. හුදෙක් විඩාවට පත් කළෝමය. මණ්ඩව්‍යගේ හිස කරකවා පිටුපසට අභිමුඛ වූයේය. අත්පා සෘජු වූයේද තද වූයේද වී සිටියේය. ඇස් කඵරිය කළ අයෙකුගේ මෙන් පෙරලී ගියේය. හෙතම තද වූ සිරුර ඇත්තේ හොත්තේය. සෙසු බ්‍රාහ්මණයෝ කෙල වමනය කරන්නාහු වෙන් වෙන්ව පෙරලෙත්. ආර්යාවනි, ඔබගේ පුත්‍රයාට කිසිවක් වූයේ යයි දිට්ඨමංගලිකාට දැන්වූවාහුය. ඇය වේගයෙන් අවුත් පුතු දැක පුදුමයි මේ කුමක්දැයි කියා ගාථාවක් කීවාය.

11. හිස පිටුපසට පෙරළන ලදී. අත වැඩකට නුසුදුසු ලෙස දිග හැරුනි. ඇස් මළ එකෙකුගේ මෙන් සුදුය. කවරෙක් මගේ පුත්‍රයාට මෙසේ කළේද?

එහි ආවේධිතං යනු පෙරළන ලදී.

ඉක්බිති එතැන හුන් ජනයෝ ඇයට දන්වන්නට ගාථාවක් කීවාහුය.

12. රඵ ඇඳුම් ඇන්දා වූ ලාමක වූ පාංශු පිසාවකයෙකු වැනි වූ කසල ගොඩින් ගත් වස්ත්‍රයක් ගෙලැ ලා ගත් ශ්‍රමණයෙක් මෙහි පැමිණියේය. හෙතම ඔබගේ මේ පුතුව මෙසේ කළේය.

ඇය ඒ අසා "අනිකෙකුට මෙවැනි බලයක් නැත. ඒකාන්තයෙන් මාතංග පණ්ඩිතයා වන්නේය" යයි සිතුවාය. ප්‍රාඥයා ඒකාන්තයෙන් මෙන් වැඩිමෙන් යුක්ත වූවෙකි. මෙපමණක් ජනයා පෙළා නො යන්නේය. කවර නම් දිශාවකට ගියේ වන්නේදැයි යි සිතුවාය.

අනතුරුව ඒ බව විමසන්නී ගාථාවක් කීවාය.

13. මානවකයෙහි, මහා ප්‍රාඥ වූ ඔහු කවර දිශාවකට ගියේදැයි යන මේ කරුණ මට කියව. ඔහු වෙත ගොස් වරදට පිළියම් කරන්නෙමු. ඔහු වෙතින් පුත්‍රයා ජීවිතය ලබන්නමෝ නම් යෙහෙකි.

එහි ගන්ධාර්වයා යනු ඔහු සම්පයට ගොස් තං පටිකිරියෙමු අවමයං යනු ඒ වරදට පිළියම් කරන්නෙමු. කියන්නෙමු. ඔහු සමා කරන්නෙමුයි, පුත්‍රං ලභෙමු යනු පුත්‍රයාගේ ජීවිතය ලබන්නෙමු නම් යෙහෙකි.

ඉක්බිතිව එහි සිටියා වූ මානවකයෝ මෙසේ කීවාහුය.

14. මහා ප්‍රාඥ වූ හෙතෙම අහස් මාර්ගයෙහි මැද පසලොස්වකදා වන්ද්‍රයා මෙන් අහසට ගියේය. තවද සත්‍ය වූ ප්‍රතිඥා ඇති මනා වූ රූපයෙන් යුත් සෘෂිවරයා පෙරදිගට ගියේය.

එහි පඨද්ධුනෝ යනු අහස් මාර්ගය නැමති මාවත මැද පසලොස්වකදා වන්ද්‍රයා මෙන්. අපිවාපි සො යනු තවද ඔහු පෙරදිගට ගියේය.

ඇය ඔවුන්ගේ වචනය අසා මගේ ස්වාමියා සොයන්නෙමි යි රන් කලස හා රන්බදුන ගෙන්වාගෙන දාසී සමූහයා විසින් පිරිවරන ලද්දේ ඔහු විසින් පා සළකුණු අධිෂ්ඨාන කළ තැනට පැමිණ ඒ අනුසාරයෙන්

යන්ති ඔහු පුටුවෙහි හිඳ අනුභව කරන කල්හි ඔහුගේ සමීපයට ගොස් වැඳ සිටියාය. හෙතෙම ඇය දැක බත් මදක් පාත්‍රයෙහි තැබීය. දිව්‍යමංගලිකාව රන් කලයෙන් ඔහුට ජලය දුන්නේය. හෙතෙම එහිම අත සෝදා මුව සේදීය.

ඉක්බිති ඇය කවර කරුණක් නිසා මගේ පුත්‍රයාට ඒ විකාරය කළේදැයි ඔහුගෙන් විමසන්නී ගාථාවක් කීවාය.

15. හිස පිටුපසට පෙරළන ලදී. ක්‍රියා කළ නොහැකි පරිද්දෙන් අත දිග හරිසි. මළ කෙනෙකුගේ මෙන් ඇස් සුදුස. කවරෙක් මේ මගේ පුතාට මෙසේ කළේද?

අනතුරු අන්‍ය ගාථාවෝ වදන් පිළිවදන් ගාථා වෙයි.

16. සෘෂිවරුන් අනුව ගිය යහපත් ස්වභාව ඇති මහානුභාව සම්පන්න යක්‍ෂයෝ ඒකාන්තයෙන් වෙත්. ඒ යක්‍ෂයෝ දුෂ්ට වූ සිත් ඇති කිපිතෙකු කොට දැන ඔබගේ පුත්‍රයාට මෙසේ කළාහුය.

17. යක්‍ෂයෝ මාගේ පුතුව මෙසේ කළාහුය. බුන්මවාරීන් වහන්ස, ඔබ මා කෙරෙහි නොකිපෙව. ඔබගේ පාදයන් සරණ ගියේ වෙමි. තවුස්තුමනි, මම පුත්‍ර ශෝකයෙන් ඔබ වෙත පැමිණියා වෙමි.

18. මට බනින එවෙලෙහි හෝ දැන්ද මගේ සිතෙහි කිසියම් ද්වේෂයක් නැත. ඔබගේ පුත්‍රයා වේදයන් ඉගෙනීම නිසා ඇතිවූ මදයෙන් මත් වූයේ වෙයි. වේදය ඉගෙනද වැඩ අවැඩ නොදනී.

19. තවුස්තුමනි, ඒකාන්තයෙන් මිනිසාගේ හැඟීම් මොහොතකින් මුළා වේ. මහා ප්‍රාඥය, මගේ පුත්‍රගේ එකම අපරාධය ඉවසව. පණ්ඩිතයෝ ක්‍රෝධය බලයකොට ඇත්තෝ නොවෙති.

එහි යකඩා යනු නගරාධිගෘහිත යක්‍ෂයෝය. අඛාගතා යනු සෘෂිවරු යහපත් ස්වභාව ඇත්තෝය. ගුණසම්පන්නයෝ යයි මෙසේ දන්නෝ යයි යන අර්ථයි. තෙ යනු ඔවුහු සෘෂිවරුන්ගේ ගුණය දැන ඔබගේ පුත්‍රයා දුෂ්ට වූ සිත් ඇත්තෙකු කුපිත වූ සිත් ඇත්තෙකු කොට දැන,

ක්කොකුට මෙ යනු ඉදින් යක්ෂයෝ කිපිනාහු මෙසේ කලාහුය. කෙරෙත්වා. දෙවියෝ නම් පැන් පොදකිනුදු සන්තර්පණය කිරීමට හැක්කෝය. එහෙයින් මම ඔවුන්ට බිය නොවෙමි. හුදෙක් ඔබම මගේ පුත්‍රයාට නොකිපෙව. අක්කාගතා යනු ආවා වෙමි. හිකු යනු මහබෝසතුන් අමතන්නී පුත්‍රයාට ජීවිත දානය ඉල්ලයි. තදෙවහී යනු දිට්ඨමංගලිකාවනි, එකල්හි මට ආක්‍රෝශ කරන කල්හි ඔබගේ පුත්‍රයා පිළිබඳව මගේ සිතෙහි ද්වේෂයක් නැත. දැන් ඔබ ඉල්ලන කල්හිද ඔහු කෙරෙහි සිතේ ද්වේෂයක් නැත්තේමය. වෙදමදෙන යනු මවිසින් ත්‍රිවේදය ඉගෙන ගන්නා ලද්දේමයි යන මදයෙන්. අධිවච යනු ඔවුහු වේදයන් ඉගෙන නමුත් වැඩ අවැඩ නොදනියි. මුහුත්තකෙන යනු යම් කිසිවක් ඉගෙන මොහොතකින්ම.

මෙසේ ඇය විසින් ක්ෂමා කරවනු ලබන මහබෝසත් තෙමේ එසේනම් යකුන්ගේ පලායාම සඳහා ඔවුන්ට අමා ඔසුවක් දෙන්නෙමියි කියා ගාථාවක් කීවේය.

20. මගේ මේ ඉඳුල් බන් පිඩ මද නුවණැති මණ්ඩව්‍යයා අනුභව කෙරේවා. යක්ෂයෝද ඔහු නොවෙහෙසවන්නාහ. ඔබගේ ඒ පුත්‍රයාද නිරෝග වෙහිය.

එහි උතතිට්ඨ පිණඩං යනු ඉඳුල්ය. උච්ඡ්ට්ඨ පිණඩං යනුද පෙළයි. ඇය මහබෝසතුන්ගේ වචනය අසා ස්වාමීනි, අමා ඔසුව දෙවයි රත්බදුන එළවිය. මහා සත්ත්වයෝ ඉඳුල් කැද එහි වත්කර පළමුව මින් අඩක් ඔබගේ පුතාගේ මුවෙහි දමා ඉතිරිය සැළියක ජලය හා මිශ්‍රකර ඒ බමුණන්ගේ මුඛයෙහි දමව. සියල්ලෝම නිරෝගී වන්නාහු යයි කියා අහසට නැගී හිමාලයටම ගියේය. ඇයද ඒ බදුන හිසෙන් ගෙන අමා ඔසුවක් මවිසින් ලබන ලදැයි කියන්නී නිවසට ගොස් පළමු පුත්‍රයාගේ මුඛයෙහි කැද බහාලිය. යක්ෂයා පලා ගියේය. සෙස්සෝ පස් පිස දමමින් නැගිට මැණියනි, මේ කුමක්දැයි කීහ. ඔබ විසින් කරන ලද දෙය ඔබම දන්නෙහිය. එව පළමුකොට ඔබගේ දක්ෂිණාර්භයන්ගේ විකාර බලවයි කීවාය. හෙතෙම ඔවුන් දැක විපිළිසර විය.

ඉක්බිති මව ඔහුට කියනුයේ මණ්ඩව්‍යය, ඔබ නුවණ නැත්තෙකි. දානයේ මහත්ඵල තැන නොදන්නෙහිය. දක්ෂිණාර්භයෝ නම් මෙබන්දෝ නොවෙති. මාතංග පණ්ඩිතයා හා සමාන වූවෝ වෙති. මෙතැන් පටන් මේ දුස්සීලයන්ට දන් නොදෙව. සිල්වතුන්ට දෙවයි කියා,

20. මණ්ඩව්‍යය, යමෙක් මහත් වූ රාගාදී කෙලෙස් ඇති කිලිටි ක්‍රියා ඇති සංයන නොවූවන් කෙරෙහි දන් දෙයිද එබඳු වූ ඔබ පුණ්‍ය ක්‍ෂේත්‍රයන්හි (ඔවුන් හැදිනීමෙහි) අදක්‍ෂයෙක් වෙහිය. මද වූ නුවණ ඇති බාලයෙක් වෙහිය.

21. (මණ්ඩව්‍යය ඔබගේ මේ දක්‍ෂිණාර්භයෝ) කෙස් ජටාවක් කර බදිනා ලද්දෝය. අඳුන් දිවිසම් අඳනා ලද්දෝය. මුඛය දිරාගිය ලීදක් මෙන් වැවුන රැවුලෙන් වැසී ගියේය. මේ බියකරු වේශ ඇති ප්‍රජාව බලවී. ජටා හා අඳුන් දිවිසම් දරන අය මද නුවණ ඇත්තන් නොරකී.

22. යම් කෙනෙකුන්ගේ රාගයද, ද්වේෂයද, අවිද්‍යාවද පහවීද ඔවුහු ආශ්‍රවයන් ක්‍ෂය කළ රහත්හු වෙති. ඔවුන් කෙරෙහි දෙන ලද දෙය මහත්ඵල වේ.

එහි මහකකසාවෙසු යනු මහත් වූ කසට ඇත්තවුන් කෙරෙහි. රාග ආදී කසටින් යුක්ත වූවන් කෙරෙහි. ජටා ව කෙසා යනු දරුව මණ්ඩව්‍යය. ඔබගේ දක්‍ෂිණාර්භයන් අතර ඇතමෙකුගේ කෙස් ජටාවක් කර බදිනා ලද්දෝය. අජනා නිව්‍යා යනු බුර සහිත සම් හදිනා ලද්දෝය. ජරුදපානංවා යනු තණකොල සනව වැටීමෙන් දිරාගිය ලීදක් මෙන් කට දික් වූ රැවුල් ඇති නිසා ඉතා වැඩුනේය. පජං ඉමං මෙබඳු වූ අඳුන් දිවිසමින් සැරසුනා වූද කර්කශ වෙස් ඇති මේ ප්‍රජාව බලවී. නජටාජනං යනු මේ ජටා හා අඳුන් දිවිසම් දරන මේ මද නුවණැති ප්‍රජාව ආරක්ෂා කරන්නට නොහැකි වෙයි. සීලය, ඥානය, තපස යන මේ ක්‍රියාවෝම මේ සත්ත්වයන්ට පිහිට වෙත්. යෙසං යනු එහෙයින් යමෙකුට මේ ඇලීම් ද්වේෂ කිරීම් මූලාවීම් ස්වභාවකොට ඇති රාගාදී වස්තු අට හා අවිද්‍යාවද දුරු කළෝද මේ කෙලෙස් දුරුකළ බැවින්ම යමෙක් ක්‍ෂිණාශ්‍රව වූ රහත්හු වෙත්ද ඔවුන් කෙරෙහි දෙන ලද දෙයම මහත්ඵල වේ.

දරුව, එහෙයින් ඔබ මෙතැන්පටන් මෙබඳු වූ දුස්සීලයන්ට නොදී ලොව යම් අස්ට සමාපත්ති ලාභී වූ පඤ්චාභිඥාවන් ඉපදවූ දැහැමි ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයෝද පසේබුදුවරුද වෙත් නම් ඔවුන් දන් දෙව. දරුව, එන්න. ඔබගේ හිතවතුන් අමාමසුව පොවා නිරෝගී වූවන් කරමි යයි කියා ඉඳුල් කැඳ ගෙන්වාගෙන වතුර හැලියකට දමා සොළොස් දහසක් බමුණන්ගේ මුඛයන්හි වත්කරවීය. එක එකා පස් පිසමින්ම නැගිටිටිය.

ඉක්බිති ඒ බමුණෝ මොවුන් විසින් සැඩොලාගේ ඉඳුල් බිවේයයි බ්‍රාහ්මණ නොවුවන් කළාහුය. ලජ්ජාවට පත් ඔවුහු බරණැස් නුවරින් නික්මී මෙජ්ඣ රටට ගොස් මෙජ්ඣ රජු සමීපයෙහි විසූහ. මණ්ඩව්‍යායා එහිම වාසය කළේය.

එකල්හි වේතුවතී නගරය ඇසුරුකොට වේතුවතී ගංතෙරහි ජාතිමත්ත නම් එක් බමුණෙක් පැවිදි වූයේ ජාතිය නිසා මහත් වූ මානයක් කළේය. මහබෝසත් තෙමේ මොහුගේ මානය බිඳින්නෙමිසි එතැනට අවුත් ඔහු සමීපයෙහි ගඟෙහි මත්තෙහි වාසය කළේය. හෙතම එක් දිනයක දැහැටි දඬු කා මේ දැහැටිය ජාතිමත්තගේ ජටාවෙහි ලැගේවායි අධිෂ්ඨාන කර ගංගාවෙහි හෙලීය. එය ජලය නාන්නා වූ ඔහුගේ ජටාවන්හි ලැගුනේය. හෙතෙම එය දැක වසලය නසුව යයි කියා මේ කාලකණ්ණියා කොහි සිට පැමිණියේද එය සොයන්නෙමී යයි ගඟ මත්තට යන්නේ මහබෝසතුන් දැක කවර ජාතියක් ඇත්දැයි විචාළේය. සැඩොලෙක් වෙමිසි කීවේය. ඔබ විසින් නදියෙහි දැහැටිටක් හෙලන ලදදැයි ඇසීය. එසේය. මා විසින් හෙළන ලදී. වසලය නසුව. සැඩොල් කාලකණ්ණිය, මෙහි නොවසව. යටි ගඟ වසවයි කියා යටි ගඟ වසන්නා වූ ඔහු විසින් දමන ලද දැහැටි දඬු ගඟ මත්තට පැමිණ ජටාවන්හි ලැගෙන කල්හි වසලය, නසුව. ඉදින් මෙහි වාසය කරහිද සත්වන දවස්හි හිස සත්කඩකට පැලෙන්නේ යයි කීවේය.

මහබෝසත් තෙමේ ඉදින් මම මොහුට කීපෙන්නෙමිද, මගේ ශීලය නොරක්නා ලද්දේය. උපායෙන් මොහුගේ මානය බිඳින්නෙමිසි සත්වන දවස්හි හිරු උදාවීම වැලැක්වීය. මිනිස්සු කරදරයට පත් වූවෝ ජාතිමත්ත තාපසයා වෙත එළඹ ස්වාමීනි, ඔබ හිරු උදාවන්නට නොදේදැයි විමසූහ. හෙතෙම මෙසේ කීවේය. මෙය මගේ කාර්යයක් නොවේ. ගංතෙර එක් සැඩොලෙක් වසයි. මෙය ඔහුගේ කාර්යයක් වන්නේය යනුවෙනි. මිනිස්සු මහා සත්ත්වයන් වෙත එළඹ ස්වාමීනි, ඔබ හිරු උදාවන්නට නොදේදැයි විමසූහ. ඇවැන්නි එසේය. කුමන කරණක් නිසාද? ඔබලාගේ යහළු තවුසා නිදොස් වූ මට ශාප කළේය. ඔහු පැමිණ සමා කිරීම සඳහා මාගේ පාදයන් වැටුන කල හිරු විසුරුවාලන්නෙමිසි කීවේය. ඔවුහු ගොස් ඒ තාපසයා ඇදගෙන අවුත් මහබෝ සතුන්ගේ පාමුල හොවා සමා කරවා ස්වාමීනි, හිරු විසුරුවා හරුව යයි කීවාහුය. විසුරුවාලන්නට නොහැක්කෙමී. ඉදින් විසුරුවා හරින්නෙමිද මොහුගේ හිස සත්කඩකට පැලෙන්නේය.

ඉදින් ස්වාමීනී කුමක් කරමුද? හෙතෙම මැටි පිඩක් ගෙනෙව් යයි ගෙන්වා මෙය තාපසයාගේ හිසෙහි තබා තාපසයා ජලයෙහි බස්වා තබව් යයි තබ්බවා හිරු විසුරුවාලීය. සූර්ය රශ්මිය ස්පර්ශ කළ කල්හිම මැටිපිඩ සත්කඩකට බිඳුනේය. තාපසයා ජලයෙහි කිමිදුනේය. මහා සත්ත්ව තෙමේ ඔහු දමනය කර සොළොස් දහසක් බ්‍රාහ්මණයෝ කොහි වසන්දැයි සොයන්නේ මෙජක්ඛ රජුගේ සමීපයෙහි යයි දැන ඔවුන් දමනය කරන්නෙමිසි සෘද්ධියෙන් ගොස් නුවර හාත්පස බැස පාත්‍රය ගෙන නගරයෙහි පිඬු පිණිස හැසිරුනේය. බමුණෝ ඔහු දැක මෙතෙමේ මෙහි එක් දවසක් දෙදවසක් වඩින්නේද අප පිහිට නැත්තවුන් කරන්නේය යයි වේගයෙන් ගාස් "රජකුමනී, එක් මායාකාරයෙක් විද්‍යාධර සොරෙක් පැමිණියේය. ඔහු අල්ලා ගන්වවයි රජුට දැන්වුවාහුය. රජු මැනවයි පිළිගත්තේය.

මහබෝසතුන්ද මිශ්‍ර බත් ගෙන එක්තරා බිත්තියක් ඇසුරුකොට පිටිකාවෙක හුන්නේ වළදයි. ඉක්බිති අනිකෙකු විසින් පිළියෙල කරන ලද ආහාරය අනුභව කරන ඔහු රජු විසින් යවන ලද මිනිසුන් විසින් මිනිස්සු කඩුවෙන් පහරදී ජීවිතක්‍ෂයට පැමිණවූහ. ඔහු කළුරිය කර බ්‍රහ්ම ලෝකයෙහි උපන්නේය. මේ ජාතකයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ ක්‍රෝධය දමනසුළු අයෙක් විය. හෙතෙම ඒ පරමාර්ථයෙහි යෙදුන බැවින්ම ජීවිතක්‍ෂයට පත් විය. දෙවියෝ කිපී සියළුම මෙජක්ඛ රට උණු අළු වැස්සක් වස්වා රට නොරටක් කළාහුය. එහෙයින් කියන ලදී.

23. මේධ්‍ය රජු කීර්තිමත් වූ මාතංග සෘෂිවරයා කෙරෙහි සිත දූෂණය කර පිරිවර සහිතව නැසුනේය. එකල්හි මේධ්‍යාරණ්‍යය විය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා උදේන පැවිද්දන් පෙළන්නෙක් වූයේ දැන් පමණක් නොවේ පෙරද පැවිද්දන් පෙළන්නෙක් වූයේම යයි වදාරා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි මණ්ඩව්‍ය කුමාරයා උදේන විය. මාතංග පණ්ඩිතයා වනාහි මම ම වීම් යයි වදාළ සේක.

15.2

චිත්ත සම්භූත ජාතකය

සබ්බං නරානං සඵලං සුවිණණං යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් ආයුෂ්මත් මහා කාශාප තෙරුන්ගේ ප්‍රිය වූ සද්ධිවිහාරකයන් දෙදෙනෙක් අරභයා දේශනා කළ සේක. ඔවුනොවුන් නොබෙදූ සම්පත් ඇති ඒ දෙදෙනා ඉතා විශ්වාසවන්තයෝ වූහ. පිඬු පිණිස හැසිරෙන්නාහුද එකටම යත්. එකටම පෙරළා පැමිණෙති. වෙන්ව සිටින්නට නොහැකි වෙත්. දම්සභාවෙහි රැස් වූ හික්කුන් වහන්සේලා ඔවුන්ගේ විශ්වාසය වර්ණනා කරමින් හුන්නාහුය. ශාස්තෘන් වහන්සේ අවුත් මහණෙනි, මෙහි කවර කථාවකින් හුන්නාහුදැයි විමසා මෙනම් වූවෙකැතැයි කී කල්හි මහණෙනි, මොවුන්ගේ එක් ආත්මභාවයෙකහි විශ්වාසය විශ්වාසී බව පුදුමයක් නොවේ. පෙර පණ්ඩිතයෝ භවාන්තරයන් තුනක් යන්නාහුද මිත්‍රබව නොබින්නාහුම යයි කියා අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි අවන්ති රට උදේනියෙහි අවන්ති නම් මහරජු රාජ්‍යය කරවයි. එකල්හි උදේනි නගරයෙන් පිටත සැඩොල් ගමක් වෙයි. මහබෝසත් තෙමේ එහි උපන්නේය. අන් සත්ත්වයෙක්ද ඔහුගේ මව්ගේ සහෝදරියගේ පුතෙක් වී උපන්නේය. ඔවුන් අතර එකෙක් චිත්ත නම් විය. එක් අයෙක් සම්භූත නම් විය. ඒ දෙදෙනාම සුදුසු වයසට පත්වූයේ වණ්ඩාලවංශධොවන නම් ශිල්පයක් ඉගෙන එක් දිනක් උදේනි නගර දොරටුවෙහි ශිල්ප දක්වන්නෙමුයි එක් අයෙක් උතුරු දොරටුවෙහි ශිල්ප දැක්වීය. එක් අයෙක් පෙරදිග දොරටුවෙහි ශිල්ප දැක්වීය.

එම නගරයෙහි දිට්ඨමංගලිකාවෝ දෙදෙනෙක් වූහ. එකියක් සිටු දියණියකි. එකියක් පුරෝහිත දියණියයි. ඇලා බොහෝ කැමි බිම් මල් ගඳ විලවුන් ආදිය ගෙන්වාගෙන උයන් ක්‍රීඩා කරන්නෙමියි එකියක් උතුරු දොරටුවෙන් නික්මුණාය. එකියක් පෙරදිග දොරටුවෙන් නික්මුණාය. ඇලා ශිල්ප දක්වන්නා වූ සැඩොල් පුත්‍රයන් දැක මොවුහු කවුරුන්දැයි විමසා සැඩොල් පුත්‍රයෝ යයි අසා නොදැකිය යුත්තක් ඒකාන්තයෙන් දුටුවෝම යයි සුවඳ දියෙන් ඇස් සෝදා ආපසු හැරුණාහුය.

මහජනයා එම්බා දුෂ්ට වණ්ඩාලයනි, අපි නුඹලා නිසා මිල නැති

(නොමිලේ ලැබෙන මත්පැන්-බත් ආදිය නොලැබුවෝ වෙමු. සොහොයුරන් දෙදෙනාම තලා මහන් වූ විපතට පැමිණවිය. ඔවුහු ලබන ලද සිහිසන් ඇත්තෝ නැගී සිට එකිනෙකාගේ සමීපයට යන්නාහු එක් තැනෙක්හිදී එකතු වී එකිනෙකාට එම දුක් ඉපදීම දන්වා හඬා කුමක් කරමුදැයි සිතා මෙය අපගේ ජාතිය නිසා උපන් දුකෙකි. සැඩොල්කම් කරන්නට නොහැක්කෙමි. ජාතිය සඟවා බ්‍රාහ්මණ මානවකයන්ගේ වේශයෙන් ක්‍රක්ෂිලාවට ගොස් ශිල්ප උගන්නෙමුයි සනිටුහන් කර එහි ගොස් දැහැමි අතවැසියන් වී දිසාපාමොක් ආචාරීන්ගේ සමීපයෙහි ශිල්ප උගන්නාහුය.

දඹදිවිහි සැඩොලන් දෙදෙනෙක් ජාතිය සඟවා ශිල්ප උගන්නාහු යයි අසනු ලැබූහ. ඔවුන් අතර චිත්ත පණ්ඩිතයාගේ ශිල්ප ඉගෙනීම අවසන් විය. සම්භූතගේ නිම වූයේ නොවේමය. ඉක්බිති එක් දිනයක ගම්වැසි එක් අයෙක් බමුණන් ලවා වේද පාඨ කියවීම කරන්නෙමියි ආචාර්යවරයාට ආරාධනා කළේය. එදවස රාත්‍රියෙහි වැසි වැස මාර්ගයෙහි කඳුරාදිය පිරුනේය. ආචාර්යවරයා උදෑසනම විත්‍ර පණ්ඩිතයා කැඳවා දරුව, මම යන්නට නොහැක්කෙමි. ඔබ මානවකයන් සමග ගොස් මංගල වාක්‍ය කියා ඔබලා විසින් ලබන ලද දෙය වළඳ අප වෙනුවෙන් ලද දෙය ගෙන එවයි පිටත්කර යැවිය.

හෙතෙම මැනවයි මානවකයන් ගෙන ගියේ යම්තාක් මානවකයෝ නහන්ද මුහුණු සෝදන්ද, එතෙක් මිනිස්සු කිරිබත් බෙදා නිවේවායි තැබුවාහුය. මානවකයෝ එය නොනිවුන කල්හිම අවුත් හුන්නාහුය. මිනිස්සු දක්ෂිණාව සඳහා වූ පැන් දී ඔවුන්ගේ ඉදිරියෙහි පාත්‍ර තැබූහ. සම්භූත මෝඩයෙකු මෙන් වී සීතලයයි හැඟීමෙන් කිරිබත් පිඩ ඔසවා මුබයෙහි තැබීය. එය ඔහුගේ කට දිලියෙන ගිනි ගුලියක් මෙන් දැවීය. හෙතෙම වෙවිලමින් සිහි නොඑළවා විත්‍ර පණ්ඩිතයා දෙස බලා සැඩොල් බසින් මෙසේ යයි මෙසේ යයි කීවේය. හෙතෙමේද සිහි නොඑළවා සැඩොල් බසින් නොගිලව නොගිලවයි කීවේය. මානවකයෝ ඔවුනොවුන් දෙස බලා මේ කිනම් භාෂාවක්දැයි කීවාහුය. විත්‍ර පණ්ඩිතයා මංගල වාක්‍ය කීවේය. මානවකයෝ සැඩොල් භාෂාව යයි දැන එම්බා දුෂ්ට වණ්ඩාලයෙනි, මෙපමණක් කල් බමුණෝ වෙමුයි කියා රැවටුවෝ යයි ඔවුන් දෙදෙනා තැලූහ.

ඉක්බිති එක් සත්පුරුෂයෙක් ඉවත් වව් යයි වලක්වා මේ තොපගේ ජාතියෙහි දෝෂයයි යව් කිසියම් තැනක පැවිදි වී ජීවත් වව් යයි ඔවුන් පිටත්කර හැරීය. මානවකයෝ ඔවුන්ගේ සැඩොල් බව ආචාර්යවරයාට දැන්වූහ. ඔවුහුද වනයට පිවිස තවුස් පැවිද්දෙන් පැවිදි වී නොබෝ කලකින්ම එයින් වූත වී තේරඤ්ජරා නදීතෙර මුවදෙනකගේ කුස උපන්නාහුය.

ඔවුහු මව්කුසින් නික්මුන කල පටන් එකතු වී හැසිරෙති. වෙන් වන්නට නොහැකි වෙති. ඔවුහු එක්දිනක් ගොදුරු ගෙන එක් ගසක් මුල හිසෙන් හිස අගින් අග තුඩින් තුඩ අල්වාගෙන වමාරා කමින් සිටින්නවුන් දැක එක් වැද්දෙක් සැතක් විද එක් පහරින්ම ජීවිතයෙන් වෙන් කළේය.

ඉන් වූත වී නර්මදා තීරයෙහි උකුසු යෝනියෙහි උපන්නාහුය. එහිදීද වැඩිවියට පත් ඔවුන් ගොදුරු ගෙන හිසෙන් හිස තුඩින් තුඩ අල්වා සිටියවුන් දැක එක් උගුල් අටවා දඩයම් කරන වැද්දෙක් එක්වරම බැඳ මරණයට පත් කළේය.

ඉන් වූත වී විත්‍ර පණ්ඩිතයා කොසඹෑ නුවර පුරෝහිතයාගේ පුතෙක් විද සම්භත උත්තර පඤ්චාල රජුගේ පුතෙක්ද වී උපන්නේය. ඔවුන් නම් තබන දිනයේ පටන් තමාගේ ජාතිය සිහි කළාහුය. ඔවුන් අතර සම්භත පණ්ඩිතයා නිරතුරුව සිහි කරන්නට නොහැකි වන්නේ සිව්වන සැඩොල් ජාතියම සිහි කරයි. විත්‍ර පණ්ඩිතයා පිළිවෙලින් ජාති සතරම සිහි කරයි. හෙතෙම සොළොස්විය කල්හි නික්මී හිමවතට පිවිසී සෘෂි පැවිද්දෙන් පැවිදි වී ධ්‍යාන හා අභිඥා උපදවා ධ්‍යාන සුවයෙන් කල් ගෙවමින් වාසය කළේය.

සම්භත පණ්ඩිතයා පියා ඇවෑමෙන් සේසත් නංවා සේසත් නැංවීමේ මඟුල් දවස්හිදීම මහජනයා මැද ප්‍රීතිවාක්‍ය වශයෙන් මඟුල් ගීයක් කොට ගාථා දෙකක් කීවේය. අන්තෘපුරයේ ගාන්ධර්වයෝ ඒ අසා අපගේ රජුගේ මඟුල් ගීය යයි එම ගීතයම ගායනා කරත්. පිළිවෙලින් සියළු නගර වැස්සෝම රජුගේ ප්‍රිය ගීතයයි එයම ගායනා කරත්.

විත්‍ර පණ්ඩිතයා හිමවත පෙදෙසෙහි වසන්නේම කිම මගේ සොහොයුරු සම්භත විසින් සේසත් ලබන ලදද නැතිනම් නොවේදැයි

පරීක්ෂා කරනුයේ ලද බව දැන දැන් රාජ්‍යයට පත් අළුතය. දැන් අවබෝධ කරවන්නට නොහැකිය. මහළු කල ඔහු වෙත එළඹ ධර්මය කියා දී පැවිදි කරවන්නෙමිසි සිතා පනස් වසරක් නොගොස් රජු දුපුතුන්ගෙන් වැඩුන කල්හි සෘද්ධියෙන් ගොස් උයනට බැස මඟුල් ගල් තලාවෙහි රන් පිළිමයක් මෙන් හුන්නේය.

එකෙනෙහි එක් ළදරුවෙක් ඒ ගීතය ගායනා කරමින් දර කඩයි. විත්‍ර පණ්ඩිතයා ඔහු කැඳවීය. හෙතෙම අවුත් වැඳ සිටියේය. ඉක්බිති ඔහුට කීවේය. ඔබ උදයේ පටන් මෙම ගීතයම ගායනා කරහිය. කීම අනිකක් නොදන්නෙහිද? ස්වාමීනි, වෙනත් බොහෝ ගීත දැනිමි. මේවා මගේ රජුට ප්‍රිය වූ ගීතයෝය. එහෙයින් මේවාම ගායනා කරමිසි කීවේය. රජුගේ ගීතයට පිළිතුරු ගීත ගායනා කරන්නෙක් ඇත්ද? ස්වාමීනි නැත. ඔබ පිළිතුරු ගීත ගායනා කිරීමට හැකි වන්නෙහිද? දන්නේ නම් හැකි වන්නෙමිසි කීවේය. එසේ නම් ඔබ රජු විසින් ගාථා දෙක ගායනා කළ කල්හි තෙවැනිව කර ගායනා කරවයි ගීතයක් දී ගොස් රජු ඉදිරියෙහි ගායනා කරන්නෙහි. රජු ඔබ කෙරෙහි පැහැදී මහත් වූ සම්පත් දෙන්නේ යයි පිටත්කර යැවීය.

හෙතෙම වහා මවගේ සමීපයට ගොස් තමා සරසවා රජ දොරට ගොස් එක් ළදරුවෙක් ඔබ සමග පිළිතුරු ගීත ගායනා කරන්නේ යයි රජුට දන්වා පැමිණේවායි කී කල්හි ගොස් වැඳ දරුව, ඔබ පිළිතුරු ගායනා කරන්නෙහිදැයි විමසන ලද්දේ දේවයන් වහන්ස, එසේය. සියළු රජ පිරිස රැස් කරව යයි (කියා) පිරිස රැස් වූ කල්හි රජුට කීවේය. තුඹවහන්සේ පළමුව ඔබගේ ගීතය ගායනා කරව. ඉක්බිතිව මම පිළිතුරු ගීතය ගායනා කරන්නෙමිසි කීවේය. රජු

සබ්බං නරාතං සඵලං සුවිණණං
න කම්මනා කිඤ්චනං මොසමඤ්චී
පසසාමී සමභූතං මහානුභාවං
සකම්මනා පුඤ්ඤඵලූප පනනං

1. මිනිසුන් විසින් මනාව පුරුදු කරන ලද හැම කාර්යක්ම විපාක සහිතය. කුසලාකුසල කර්ම අතර හිස් වූ කිසිවක් නැත. සිය කර්මයන් කරණ කොටගෙන උපන් පුණ්‍ය විපාක ඇති මහත් වූ

ආනුභාව සම්පන්න සම්භූත ද කිමි. (තමාගේ ආනුභාවයන් පිංපල නිසා ලද බැව් අදහසි යන අරුත්ය.)

2. මිනිසුන් විසින් මනාව පුරුදු කරන ලද හැම කර්මයක්ම විපාක සහිතය. කුසලාකුසල කර්ම අතර හිස් වූ කිසිවක් නැත. යම් සේ මගේ සිතැති සමාද්ධ වීද, එසේ විත්‍රයාගේ සිතැතිද සමාද්ධ වීද?

යන ගාථා දෙක කීවේය.

එහි න කමමනා කිඤ්චන මොසමනථී යනු යහපත් අයහපත් කර්මයන් අතර කිසිවක් එකකුදු හිස් වූයේ නම් නොවේ. නිෂ්ඵල නොවේ. විපාදීම නැසේ යයි අපරාපරිය කර්මය වෙනුවෙන් කීවේය. සම්භූතං යනු තමා පිළිබඳව කියයි. මම සිය ක්‍රියාවෙන් ජනිත පිංඵල නිසා උපන් ආයුෂ්මත් සම්භූත දකිමි. සිය කර්මය නිසා ඇති වූ පුණ්‍ය විපාකයෙන් උපන් ඔහු දකිමි යන අර්ථය. කවචිත්‍ර විතතසස පි යන අපි දෙදෙනා එකතු වී බොහෝකලක් සිල් රැක්කෙමු. මම වූ කලී එහි විපාක ලෙස මහත් වූ කීර්තියකට පත් වූයේ වෙමි. මගේ සොහොයුරු විත්‍රටද කවරක් වූයේද. එවමෙව මනො ඉදෙධා යනු මට මෙන්ම ඔහුගේද සිතැති සමාද්ධ වූයේද?

ඔහුගේ ගීතය අවසානයේදී දරුවා ගායනා කරමින් තෙවන ගාථාව කීවේය.

3. මිනිසුන් විසින් මනාව පුරුදු කරන ලද හැම කර්මයක්ම විපාක සහිතය. කුසලාකුසල කර්ම අතර හිස් වූ කිසිවක් නැත. දේවයන් වහන්ස, යම්සේ ඔබතුමන්ගේ සිතැති යම් සේ සමාද්ධ වීද, එසේම ඒ මිත්‍රයාගේද සිතැති සමාද්ධ වී යයි දනුව

රජු ඒ අසා සිව්වන ගාථාව කීවේය.

4. පිංවත් තෙමේ විත්‍රයාගෙන්ම මේ බව අසන ලදද ඔබට අනිකෙකුගෙන් අසන්නට ලැබුනිද? නැතිනම් ඔබට කිසිවෙක් මෙය කියන ලදද? ගාථාව මනාව ගායනා කරන ලදී. මට සැකයක් නැත. ඔබට ගම්වර සියයක් දෙමි.

එහි සුභ මඤ්ඤතො යනු මම සම්භූතගේ සොහොයුරු වූ චිත්‍ර නම් වෙමිසි කියන්නා වූ චිත්‍රගේම සමීපයෙන් ඔබ විසින් අසන ලදද යන අර්ථයි. කොච් නං යනු නැතහොත් මා විසින් සම්භූත රජුගේ සොහොයුරු චිත්‍රයා දක්නා ලදී යයි කිසිවෙක් ඔබට මේ බව කියන ලදද, සුගීතා යනු හැම පරිද්දෙන්ම මේ ගාථාව මනාව ගායනා කරන ලදී. මෙහි මගේ සැකයක් නැත. ගාමවරං සතඤ්ච යනු ඔබට ගම්වර සියයක් දෙමිසි කියයි.

අනතුරුව දරුවා පස්වන ගාථාව කීවේය.

5. මම චිත්‍ර වෙමැයි මවිසින් අනිකෙකු වෙතින් නොඅසන ලද්දෙමි. සෘෂිවරයෙක් මේ බව මට කීවේය. රජු වෙත ගොස් ගාථාව ගායනා කරවයි කීවේය. තවද සතුටු වූ රජු ඔබට වරයක් දෙන්නේය.

එහි එතමන්ට යනු ඔබගේ උයනෙහි හුන්නා වූ එක් සෘෂිවරයෙක් මට මේ කරුණ කීවේය.

රජු එය අසා හෙතෙම මගේ සොයුරු චිත්‍රයා වන්නේය. දැන්ම ගොස් දකින්නෙමිසි රාජ පුරුෂයන්ට අණ කරමින් ගාථා දෙකක් කීවේය.

6. විසිතුරු ලෙස මැසුම් කළ අලංකාර වූ රාජකීය රථ දෙකක් යොදන්වා. ඇතුන්ගේ බඳපට බඳිව්. බෙල්ලේ බඳින ආභරණ පළඳව්.

7. බෙර - මිහිඟු බෙර සක් නාද කරව්. ශීඝ්‍ර ගමන් ඇති යානාවන් යොදව්. යම්තැනක හුන් සෘෂිවරයා දකින්නෙමිද ඒ අසපුවට මම දැන්ම යන්නෙමි.

එහි ආභඤ්ඤනකු යනු ගසත්වා. අසසමං නං යනු ඒ අසපුවට.

හෙතෙම මෙසේ කියා රථයට නැග වහා ගොස් උයන් දොර රථය තබා චිත්‍ර පණ්ඩිතයා වෙත එළඹී වැද එකත්පස්ව හුන්නේ සතුටු සිත් ඇතියේ අටවන ගාථාව කීවේය.

8. ඒකාන්තයෙන් මට මනාව ලබන ලද ලාභයක් විය. පිරිස මැද ගාථාවෝ මනාව ගායනා කරන ලදහ. ඒ මම සිලයෙන් හා ව්‍රතයෙන් යුත් ඍෂිවරයා දැක ප්‍රීති වූයේද සතුටු සිත් ඇත්තෙක් වූයෙමිද වෙමි.

එහි අර්ථය පින්වතුනි, මවිසින් මනාව ලබන ලද ලාභ ඇත්තෙක් වීමි. සේසත් නැගීමේ මඟුල් දිනයේදී පිරිස මැද ගායනා කරන ලද්දක්ම විය. අද සිලයෙන් හා ව්‍රතයෙන් යුක්ත වූ ඍෂිවරයා දැක ප්‍රීතියට හා සොම්නසට පත්වූයේ වෙමි යනුයි.

හෙතෙම විත්‍ර පණ්ඩිතයා දුටු වේලාව පටන් සොම්නසට පත් වූයේ මගේ සොහොයුරාට පළඟක් අතුරව් ආදීන් අණ කරමින් නවවන ගාථාව කීවේය.

9. පින්වත, අපගේ අසුනද ජලයද පාසෝදන ජලයද පිළිගනු මැනවි. පින්වතුන් වහන්සේ ආගන්තුක සත්කාරයෙහිලා විමසමි. පින්වතුන් වහන්සේ අපගේ ආගන්තුක සත්කාරය පිළිගන්නා සේක්වා.

එහි අගෙස යනු ආගන්තුකයන්ට කළයුතු කටයුතු පිළිබඳව ඔබවහන්සේගෙන් විමසමු. කුරුතුනො යනු අපගේ මේ ආගන්තුක සත්කාරය පිළිගනීවා.

මෙසේ මිහිරි පිළිසඳර කර රාජ්‍යය මැදින් බෙදා දෙමින් අනික් ගාථාව කීවේය.

10. තොපට සිත්කළු නිවාසයක් ඉදිකෙරෙත්වා. ස්ත්‍රී සමූහයා විසින් පිරිවරනු ලබත්වා. අනුග්‍රහ කරනු පිණිස අවකාශ කෙරේවා. අපි දෙදෙනාම මේ සම්පත් පරිහරණය කරමු.

එහි ඉමං ඉසසරියං යනු කම්පිල්ල රට උතුරු පඤ්චාල නගරයෙහි රාජ්‍යය මැදින් බිඳ දෙදෙනාම රාජ්‍ය කරමු. රජ සැප අනුභව කරමු.

විත්‍ර පණ්ඩිතයා ඔහුගේ ඒ වචනය අසා ධර්මය දේශනා කරන්නේ ගාථා සයක් කීවේය.

11. රජතුමනි, දුශ්චරිතයාගේ විපාක දැක, අනතුරුව මනාව පුරුදු කළ සුවච්චිතයාගේ මහත් වූ විපාකද දැක මෙසේ තමාගේ සංවරණයට පැමිණියෙමි. පුත්‍රයෙකු හෝ ගවයෙකු හෝ ධනය හෝ නොපතන්නෙමි.

12. මෙලොව මිනිසුන්ගේ ජීවිතය අවුරුදු වශයෙන් දශක දහයක්මය. එහි සීමාවට නොපැමිණ සිඳින ලද බටහසක් මෙන් වියැලේ. (මරණයට පත්වේ)

13. රජතුමනි, එවැනි ජීවිතයෙහි ලා කවර නම් සතුටක්ද? කවරනම් ක්‍රීඩාවක්ද කවර ඇල්මක්ද? කවර ධනය සෙවීමක්ද? මට අශ්‍රී දරුවන්ගෙන් කවර ප්‍රයෝජනයක්ද? මම බැමිවලින් මිදුනේ වෙමි.

14. ඒ මම මනාව දනිමි. මරුවා මා පිළිබඳව පමා නොවෙයි. මරුවා විසින් යටත් කර ගත්තහු හට කවර ඇල්මක්ද? කවර ධන සෙවීමක්ද?

15. මහරජතුමනි, සැඬොල් කුලය මිනිසුන් අතර ලාමක හා පහත් වූ ජාතියයි. පෙර අපි අතීතය පවිටු ව සිට කටයුතු කළ නිසා සැඬොල් ගැබෙහි විසුවෙමු.

16. අපි අවන්තියෙහි සැඬොලෝ වීමු. නෙරක්ෂරාව අසල තිරිසන්තු වීමු. නර්මදා තිරයෙහි උකුස්සෝ වීමු. අද ඒ අපි බ්‍රාහ්මණ හා ක්‍ෂත්‍රියයෝ වෙමු.

එහි දුච්චරිතය යනු මහරජතුමනි, ඔබ සුවච්චිතයෙහි විපාක දන්නෙහිය. මම දුශ්චරිතයෙහිද විපාක දකින්නෙමිය. අපි දෙදෙනා දුසිරිතෙහි විපාක වශයෙන් මෙයින් සිඵ්වන ආත්ම භාවයෙහි සැඬොල් යෝනියෙහි උපන්නෝ වෙමු. එහි නොබෝ කලක් සිල් රැක එහි ප්‍රතිඵල වශයෙන් ඔබ ක්‍ෂත්‍රිය කුලයෙහි උපන්නෝය. මම බ්‍රාහ්මණ කුලයෙහි උපන්නෙමි. මෙසේ මම දුසිරිතේ විපාකයද සුවච්චිතයෙහි මහා විපාකයද දැක තමාම සිල සංයමයෙන් සංවර වූයෙමි. පුත්‍රෙකු හෝ ගවයෙකු හෝ ධනය හෝ නොපතමි. දසෙ විමා වසසදසා යනු මහරජතුමනි, මඤ්ඤ දසකය, ක්‍රීඩා දසකය, වර්ණ දසකය, බල දසකය, ප්‍රඥා දසකය, භායන දසකය, පබ්භාර දසකය, වංක දසකය, මොමුහ දසය, සයන දසකය යන මේ දශක දහයක් වශයෙන් මෙලොව මිනිසුන්ගේ ජීවිතය වසර දසක

දහයක්ම වේ. සියල්ලෝ ඒකාන්තයෙන් දසක එකොළසකට නොපැමිණේ. තවද එම සීමාවට නොපැමිණියේම වේ. නලො ජනෙතාව සුසස යනු යමෙක් මුළුමනින් අවුරුදු සියයක් ජීවත් වේද ඔවුන්ගේද මඤ දසකයෙහි පැවති රූපී අරූපී ධර්මයන් සිදී අවිචේති දමන ලද බටගසක් මෙන් එහිම වියැලේ. අතුරුදහන් වේ. ඒ සීමාව ඉක්මවා ක්‍රීඩා දශකයට නොපැමිණෙත්. එසේම ක්‍රීඩා දශක ආදියෙහි පැවතුනෝ වර්ණ දසකාදියට නොපැමිණෙත්. තසු යනු ඒ ජීවිතය මෙසේ වියලෙන කල්හි පස්කම් සුවය ඇසුරුකොට කවර නම් සතුටු වීමක්ද, කායික ක්‍රීඩා වශයෙන් කවර ක්‍රීඩාවක්ද? සොම්නස් වීම් වශයෙන් කවර ඇල්මක්ද? කවර ධන සෙවීමක්ද, මට පුත්‍රයන්ගෙන් කවර ප්‍රයෝජනයක්ද? අඹුවන්ගෙන් කවර ප්‍රයෝජනයක්ද? මේ අඹුදරු බැමිවලින් මිදුනේ වෙමියි අර්ථයි. අනතකෙනාධිපනනසස යනු ජීවිතයට අනතුරු කරන මරු විසින් මඩනා ලද. දිපදා කණිධා යනු දෙපා ඇත්තවුන් අතර ලාමක වූවෝ. අවසිමහා යනු අපි දෙදෙනාම වාසය කළෙමු. වණ්ඩාලසුමහ යනු මහරජතුමනි, මින් පෙර සිව්වන ජාතියෙහි අවන්ති රට උදේනී නගරයෙහි සැඩොල්ලු වීමු. ඉන් වුන වි තේරුණ්දරාව සම්පයෙහි තේරුණ්දරා තීරයෙහි දෙදෙනාම මුවෝ වීමු. එහි අපි දෙදෙනාම එක් ගසක් මුල එකිනෙකා ඇසුරු කොට සිටි කල්හි එක් වැද්දෙක් එක් ආයුධ පහරින්ම ජීවිතයෙන් තොර කරවිය. ඉන් වුන වි නර්මදා නදී තීරයෙහි කබරුස්සෝ වීමු. එහිදීද අප ඇසුරු කර සිටි කල්හි එක් වැද්දෙක් එක පහරින්ම බැද ජීවිතයට පැමිණවිය. ඉන් වුන වි තාජ්ජ බ්‍රාහ්මණ බතතියා යනු ඒ අපි අද බ්‍රාහ්මණ හා ක්‍රියයෝ වූවෝ වෙමු. මම කොසබෑ නුවර බ්‍රාහ්මණ කුලයෙහි උපන්නේ වෙමි. ඔබ මෙහි රජු වූයේ වෙයි.

මෙසේ ඔහුට අතීතයෙහි ලාමක ජාතීන් පවසා දැන් මේ ජාතියෙහිද ආයුෂ ප්‍රමාණය ස්වල්ප බව දක්වා පින්කම්හි උත්සාහ උපදවන්නේ ගාථා සතරක් කීවේය.

- 17. පඤ්චාල රජතුමනි, ජීවිතය මරණය කරා පැමිණේ. ආයුෂ ස්වල්පය. ජරාවට පත්වූවහුට රැකවරණයෝ නැත්තාහ. මගේ මේ වචනය කරව. දුක් වැඩෙන්නා වූ කටයුතු නොකරව.
- 18. පඤ්චාල රජතුමනි, ජීවිතය මරණය කරා පැමිණේ. ආයුෂ ස්වල්පය. ජරාවට පත් වූවහුට රැකවරණයෝ නැත්තාහ. මගේ මේ වචනය කරව. දුක් විපාකය වන කටයුතු නොකරව.

19. පසුබල රජතුමනි, ජීවිතය මරණය කරා පැමිණේ. ආයුෂ ස්වල්පය. ජරාවට පත් වූවහුට රැකවරණයෝ නැත්තාහ. මගේ මේ වචනය කරව. කෙලෙස් නැමති දුච්චිවලින් වැසී ගිය හිස් ඇති කටයුතු නොකරව.

20. පසුබල රජතුමනි, ජීවිතය මරණය කරා පැමිණේ. ආයුෂ ස්වල්පය. දිරා යන්නා වූ මිනිසාගේ වර්ණය ජරාවෝ නසති. මගේ මේ වාක්‍ය අසව. නිරයෙහි උපතට හේතුවන කටයුතු නොකරව යනුයි.

එහි උපනීයති යනු මහරජතුමනි, මේ ජීවිතය මරණය කරා එළඹේ. මේ සත්ත්වයන්ගේ ආයුෂ ප්‍රමාණය ස්වල්පය. ස්වභාවයෙන්ම බිඳෙනසුළු හෙයින් පැවැත්ම ස්වල්පකාලීන හෙයින්ද කෙටිය. හිරු උදාවෙහි තණ අග පිනි බිඳවක් මෙනි. න සනති තාණා යනු ජරාව හා මරණයට එළඹියහුට පුතාදී වූ රැකවරණයෝ නම් නොවෙත්. මමෙත වාක්‍යය යනු මගේ මේ වචනය. මාකාසි යනු රූපාදී කාම ගුණයන් හේතුකොටගෙන ප්‍රමාදයට පැමිණ නිරය ආදී දුගතීන්හි දුක් වැඩෙන්නා වූ කර්මයන් නොකරව. දුකඛපඵලානි යනු දුක් සහිත විපාක. රජසසිරානි යනු කෙලෙස් නැමති රජසින් ගැවසී ගත් හිස්. වණණං යනු ජරා නොමෝ දිරායන්නා වූ මිනිසාගේ සිරුරෙහි වර්ණය නසන්නිය. නිරයුපපතියා යනු ආශ්වාද රහිත වූ නිරයේ ඉපදීම සඳහා.

මෙසේ මහබෝසතුන් කියනු ලබන කල්හි රජු පිබිදී ගාථා තුනක් කීවේය.

21. ඔබගේ මෙම වචනය ඒකාන්තයෙන් සත්‍යයයි. සෘෂිවරයා යම්සේ කියන්නෙහි නම් එය එසේමය. මට අප්‍රමාණ කාමයෝ වෙති. පැවිද්ද, මා වැන්නවූවෙකු විසින් ඒවා අපහසුවෙන් දුරුකළ යුතු වේ.

22. මධි මැද එරුණු ඇතෙකු මෙන් විපාක දක්නේ නමුදු ඉක්මවා යන්නට නොහැකි වෙමි. මමද එසේ කාම නැමති මඩෙහි එරුනේ හික්කුවගේ මාර්ගයට නොපැමිණෙමි. (පැවිදි නොවන්නෙමි)

23. යම්සේ මවද පියාද පුතුට කෙසේ සුවපත් වන්නේ යයි අනුශාසනා කෙරේද? ස්වාමීනි, එසේ යමෙක හැසිර පරලොච සුවපත් වන්නේ නම් එලෙස ඔබ මට අනුශාසනා කරව.

එහි අනපපරුපා යනු ස්වල්ප නොවූවාහු. බොහෝ ප්‍රමාණයක් නැති. මා දීසකෙන යනු සොහොයුර, ඔබ කෙලෙස් ප්‍රභාණය කර සිටියෙහිය. මම වූ කලී කාමයන් නැමති මඩෙහි ගිලුනේ වෙමි. එහෙයින් මා වැන්නෙකු විසින් ඒ කාමයෝ අපහසුවෙන් හළ යුත්තෝය. නාගො යථා යනු මෙයින් තමාගේ කාම නැමති මඩෙහි ගිලුන බවට උපමාවක් දක්වයි. එහි බ්‍යසනෙනා යනු ඇළතේ, පිටිසියෝ (පෙළද මෙයම වේ). මග්ගං යනු ඔබගේ අනුශාසනාව අනුව වූ මාර්ගයට නොපැමිණෙමි. පැටිදි වන්නට නොහැක්කෙමි. මෙහිම සිටියා වූ මට අවවාද දෙවයි කීවේය. අනුසාසරෙ යනු අනුශාසනාවයි.

ඉක්බිති මහාසත්ත්ව තෙමේ ඔහුට මෙසේ කීවේය.

24. රජතුමනි, ඉදින් ඔබ මිනිසුන් පිළිබඳ මේ කාමයන් අත්හරින්නට නොපොහොසත් වහු නම්, රජතුමනි දැහැමි අයබඳු තබව. ඔබගේ රටෙහි අධාර්මික ක්‍රියාවෝ නොවෙත්වා!

25. ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන්ට ආරාධනා කරන්නා වූ දූතයෝ සිටි දිශාවන්ට පිටත්කර යවත්වා. ඔවුන්ට ආහාරපානයෙන් ද වස්ත්‍ර වලින්ද සෙනසුන්වලින්ද බෙහෙතින්ද උපස්ථාන කෙරෙත්වා.

26. පැහැදුන සිත් ඇත්තේ ආහාරපානවලින් ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන් සන්තර්පණය කරව. හැකි පරිද්දෙන් දන් දී අනුභව කර නින්දා නොලබා දෙව්ලොච යව.

27. රජතුමනි, ඉදින් ස්ත්‍රී සමූහයා විසින් පිරිවරන ලද ඔබ රාජමදය යටපත් කරන්නේ නම් මේ ගාථාව සිත්හි කරව. තවද මෙය පිරිස් මැද කියවව.

28. (මම පෙර) එළිමහනෙහි සයනය කරන, දර පිණිස වනයට යන මව්වරුන් විසින් කිරිපොවන ලද බල්ලන් විසින් පිරිවරණ ලද සත්ත්වයෙක් (අයෙක්) වූයේ වෙමි. ඒ මම අද රජු යයි කියනු ලබයි යනුවෙනි.

එහි ධම්මං බලිං යනු දැහැමෙන් සෙමෙන් වැඩියක් නොවූ අයබදු ගනුව යන අර්ථයි. අධම්මකාරො යනු පැරණි රජවරුන් විසින් තබන ලද පසිඳලීමේ ධර්මය බිඳ පැවති අදැහැමි ක්‍රියාවෝ. නිමන්තකා යනු දැහැමි ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන්ට ආරාධනා කර කැඳවන්නෝ. යථානුභාවං බල ඇති පරිදි, ශක්ති ඇති පරිදි, ඉමමෙව ගාථං යනු දැන් කිවයුත්ත අරභයා කීවේය. මේ එහි අදහසයි. මහරජතුමනි, ඉදින් රාජමදය ඔබ මැඩපවත්වන්නේ නම්, ඉදින් ස්ත්‍රී සමූහයා විසින් පිරිවරන ලද ඔබට රූපාදී වූ කාමසුවයන් පිළිබඳව හෝ රජසැප අරභයා හෝ මදය උපදින්නේ නම් මෙසේ සිතව. මම පෙර සැඩොල් කුලයෙහි උපන්නේ සෙවන සඳහා තණකොළ සෙවිලි කළ කුටියක් හෝ නොමැති හෙයින් එළිමහනෙහි නිදන්නෙක් වූයෙමි. එකල්හි මගේ මව වූ සැඩොලිය දර පලා ආදිය සඳහා වනයට යන්නී මා බල්ලන් සමූහයා මැද එළිමහනෙහි හොවා තමාගේ කිරි පොවා යයි. ඒ මම බල්ලන් විසින් පිරිවරන ලද්දේ ඔවුන් සමගම බැල්ලන්ගෙන් කිරි බී වැඩුනේ වෙමි. මෙසේ නිව වූ ජාති ඇත්තේ වී අද රජ වීමේ යයි රජතුමනි, ඔබ අද මෙසේ මේ අර්ථයෙන් තමාට අවවාද කරමින් යමෙක් පෙර එළිමහනෙහි නිදන අයෙක් වීද වනයට යන්නා වූ සැඩොලිය විසින්ද ඔබ්නොබ හැසිරෙන්නා වූ බැල්ලියන් විසින්ද කිරි පොවන ලද බල්ලන් සමග ගැවසීගෙන වැඩුණා වූ හෙතම අද රජු යයි කියයි යනුවෙන් මේ ගාථාව කියන්නෙහි යයි කීවේය.

මහබෝසත් තෙමේ මෙසේ ඔහුට අවවාද දී මවිසින් ඔබට අවවාද දෙන ලදී. දැන් ඔබ පැවිදි වෙව. නැතහොත් එසේ නොවේවා! තමා විසින්ම තමාගේ කර්මවිපාක සෙවුනේ යයි කියා අහසෙහි නැගී ඔහු මත්තෙහි දූවිලි හෙලමින් හිමාලයටම ගියේය.

රජුද ඔහු දැක උපන් සංවේග ඇත්තේ වැඩිමහල් පුතුව රාජ්‍යය දී බලසෙනග අමතා හිමවනට අභිමුඛ වී ගියේය. මහබෝසත් තෙමේ ඔහුගේ ගමන දැන තවුස් සමූහයා පිරිවරා අවුත් ඔහු ගෙන ගොස් පැවිදි කරවා කිසුණු පිරියම් කීවේය. හෙතෙම ධ්‍යාන අභිඥා ඉපදවීය. මෙසේ ඒ දෙදෙනාම බඹලොව ගියෝ වූහ.

ශාස්තෘෂත් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා මහණෙනි, මෙසේ පැරණි පඬුවෝ තුන් සතර භවත්තරයන්ට යන්තාහුද දැඩි විශ්වාසවන්තයෝ වූහ යයි කියා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි සම්භූත පණ්ඩිතයා ආනන්ද වීය. චිත්‍ර පණ්ඩිතයා මම ම වීම් යයි වදාළ සේක.

15.3 සිව් ජාතකය

දුරෙ අපසසං ථෙරො වා යන මෙය ශාස්තෘෂත් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් අසදාශ දානය අරභයා වදාළ සේක. එය අටවැනි නිපාතයෙහි සෝචීර ජාතකයෙහි විස්තර කරන ලද්දේමය. එකල්හි රජු සත්වන දවස්හි සියළු පිරිකර දී අනුමෝදනාව ඇයද සිටියේය. ශාස්තෘෂත් වහන්සේ නොකොටම වැඩි සේක. රජු අනුභව කරන ලද උදය ආහාර ඇත්තේ විහාරයට ගොස් "ස්වාමීනි, කුමක් හෙයින් අනුමෝදනාව නොකරන ලද්දේ දැයි" කීවේය. මහරජතුමනි, පිරිස අපිරිසිදු යයි වදාරා "න වෙ කදරියා දෙවලොකං වජනති" (දැඩි මසුරෝ දෙවිලොවට නොයත්) යන ගාථාවෙන් ධර්මය දේශනා කළ සේක. රජු පැහැදී ලක්‍ෂයක් වටනා සිව්වෙයක උතුරු සළුවෙකින් තථාගතයන් වහන්සේ පුදා නගරයට පිවිසියේය. දෙවන දවස්හි දම්සභාවෙහි කථාවක් ඉපිදවූහ. ඇවැත්නි, කොසොල් රජු අසදාශ දානය දී එබඳු වූ දානයෙන්ද අතෘප්තිමත් වූයේ දසබලධාරීන් වහන්සේ විසින් ධර්මය දේශනා කළ කල්හි නැවත ලක්‍ෂයක් වටිනා සිව්වෙයක වස්ත්‍රයක් දුන්නේය. යම්හෙයකින් ඇවැත්නි, රජු දානයෙන් අතෘප්තිමත් වූයේම යයි කීවාහුය. ශාස්තෘෂත් වහන්සේ වැඩමවා මහණෙනි, දැන් කිනම් කථාවෙකින් හුන්තාහුදැයි විමසා මෙනම් වූවකනැයි කී කල්හි මහණෙනි, බාහිර උපභෝග-පරිභෝග වස්තු දීම මනාව දුන්නේ වේ. පැරණි පණ්ඩිතයෝ මුළු දඹදිව නඟුල් මත බදවා දිනපතා ලක්‍ෂ හයක් පරිත්‍යාග කරවීමෙන් දන් දෙනු ලබන්නාහු බාහිර වස්තු දීමෙන් අතෘප්තිමත් වූවාහු ප්‍රිය වූවක් දන් දෙන තැනැත්තා ප්‍රිය වූවක්ම ලබයි යයි වදාරා අතීත ප්‍රචායනිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

පෙර සිවිරට අරිටිය පුරයෙහි සිවි මහරජු රාජ්‍යය කරවන කල්හි මහ බෝසත් තෙමේ ඔහුගේ පුත්‍රයා වී උපන්නේය. ඔහුට සිවි කුමාරයා යයි නම් කළාහුය. හෙතෙම වැඩිවියට පත්වූයේ තක්සලාවට ගොස් ඉගෙන ගන්නා ලද ශිල්ප ඇත්තේ අවුත් පියාට ශිල්ප දක්වා යුවරජ තනතුර ලැබ මෑත කාලයෙහි පියා ඇවෑමෙන් රජ වී අගනිගාමී වීම හැර දසරාජ ධර්මයන් කෝප නොකර දැහැමිව රාජ්‍යය කරවන්නේ සිව්දොරද නගරය මැදද මාළිගය දොරටුවෙහිද යයි දාන ශාලා සයක් කරවා දිනපතා සය ලක්‍ෂයක් වියදම් කර මහදන් පැවැත්වීය. අටවක, තුදුස්වක, පසළොස්වක දිනයන්හි නිරතුරුව දාන ශාලාවට ගොස් දානය පිරික්සා බැලීය.

හෙතෙම එක් එක් පසළොස්වක දිනයක උදෑසනම ඔසවන ලද සේසත් ඇති සිංහාසනයෙහි හුන්නේ තමා විසින් දෙන ලද දානය ආවර්ජනා කරන්නේ බාහිර වස්තූන් අතර තමා විසින් නොදෙන ලද්දක් නැත. බාහිර දේ දන්දීම මා සතුටු නොකරයි. මම ආධ්‍යාත්මික දානයක් දෙනු කැමැත්තේ වෙමි. අහෝ ඒකාන්තයෙන් අද මා දාන ශාලාවට ගියකල්හි බාහිර වස්තූවක් නොඉල්ලා අධ්‍යාත්මික වූවක් ගන්නේ නම් මැනවි. ඉදින් කිසිවෙක් මගේ හදවතේ මස් ගන්නේ නම් හෙල්ලකින් හදවත පහරා පැහැදිලි ජලයෙන් නටුව සහිත පියුමක් උදුරන්නාක් මෙන් ලේ බිඳුන් වගුරන්නා වූ හදවත බැහැරකොට දෙන්නෙමි. ඉදින් සිරුරු මස් ගන්නේ නම් සූරා දැමීමේ ආයුධයකින් තෙලින් බදිනා ලද අඟක් ලියන්නාක් මෙන් සිරුරු මස් බස්වා දෙමි. ඉදින් කිසිවෙකු මගේ ලේ ගන්නේ නම් යන්ත්‍රයක් අභිමුඛයෙහි පැනවැදී එළවන ලද භාජනය පුරවා ලේ දෙන්නෙමි. ඉදින් කිසිවෙක් මගේ නිවසෙහි කර්මාන්තයන් නොපවතී. මගේ නිවසෙහි දාසබව කරවයි කියන්නේ නම් මේ රාජවේශය ඉවත්කර පිටත සිට තමා දාස කටයුතු කරන්නෙමි. ඉදින් කිසිවෙක් මගේ ඇස් ගන්නේ නම් තල්මිදුළු බැහැර කරන්නාක් මෙන් දෙන්නෙමි යි සිතුවේය.

මෙසේ හෙතෙම මවිසින් නොදෙන ලද මානුෂීය වූ කිසි දානයක් නොවේ. යමෙකු මගේ ඇස ඉල්වයි නම් කම්පා නොවූයේ (එයද) දෙන්නේය.

යයි සිතා සුවද දිය සොළොස් කළයක් නා සියළු අලංකාරයන්ගෙන්

සැරසුනේ නොයෙක් උතුම් රස ආහාර වළඳ අලංකාර කළ ඇතෙකු පිට නැගුනේ දන්හල කරා ගියේය.

ශක්‍රයා ඔහුගේ අදහස දැන සිව්වරු අද පැමිණි යාවකයන්ට ඇස් උපුටා දෙන්නෙමිසි සිතිය. දෙන්නට හැකි වන්නෙහිද, නැතහොත් නැත්දැයි ඔහු විමසනු සඳහා ජරාවට පත් වූ අන්ධ බ්‍රාහ්මණයෙක් මෙන් වී රජු දන්ශාලාව වෙත යනකල්හි එක් උස් පෙදෙසක සිට අත දිගහැර රජුට ජය පතා සිටියේය.

රජු ඔහුට අභිමුඛව ඇතු මෙහෙයවා බ්‍රාහ්මණයා, කුමක් කියහිදැයි විචාළේය. ඉක්බිති ශක්‍රයා ඔහුට (කියනුයේ) මහරජතුමනි, ඔබගේ දන් දීමේ අදහස නිසා උපන්නා වූ කීර්ති සෝභාවෙන් නිරතුරුව සියළු ලොව පැතිර ගියේය. මමද අන්ධයෙක් වෙමි. ඔබ ඇස් දෙකක් ඇත්තෙකැයි කියා ඇසක් ඉල්ලන්නේ පළමු ගාථාව කීවේය.

දුරේ අපසසං පෙරොව වකුං යාවිකුමාගතො
එකනෙතතා භවිසාම වකුං මෙ දෙහි යාවිතො

1. කිසිවක් නොදක්නා වූ මහල්ලෙකු මෙන් ඇසක් ඉල්වන්නට දුර සිට පැමිණියෙමි. (අපි දෙදෙනම) එක් ඇස් ඇත්තෝ වන්නෙමු. ඉල්ලන්නා වූ මට එක ඇසක් දෙව යි.

එහි දුරේ යනු මෙයින් ඇත වසන්නෙමි. පෙරො යනු ජරාවෙන් දිරාගිය මහල්ලෙක්. එකනෙතතා යනු එක ඇසක් මට දෙව. මෙසේ අපි දෙදෙනාම එක් ඇසක් ඇත්තෝ වන්නෙමු.

මහබෝසත් තෙමේ එය අසා දැන් මම ප්‍රාසාදයෙහි හුන්නෙමි. මෙසේ සිතා ආවේ වෙමි. මගේ ලැබීම පුදුමයි. ඒකාන්තයෙන් අද මගේ සිතැඟි මස්තකප්‍රාප්ත වන්නේය. මින් පෙර නොදුන් දානයක් දෙන්නෙමිසි සතුටු සිත් ඇත්තේ දෙවන ගාථාව කීවේය.

2. දිළින්ද! කවරෙකු විසින් අනුශාසනා කරන ලද්දේ ඇස් ඉල්ලීම සඳහා මෙහි පැමිණියේ වෙහිද? යම් හෙයකින් පුරුෂයා විසින් ඇස අපහසුවෙන් හල යුතුයයි කීවාහුද අතිශයින් අත්හැරීම අපහසු වූ උතුම් අවයවයක් වූ ඇස ඉල්වන්නෙහිය.

එහි වණිබබකා යයි ඔහු අමතයි. වක්කුපටානි යනු මේ ඇස්වලට එක් නමකි. යමාහු යනු පණ්ඩිතයෝ යමක් අත්හැරීම අපහසු යයි කියන්නද?

මින් පසුව ප්‍රකට සම්බන්ධතා ඇති ගාථාවෝ පෙළෙහි වූ පිළිවෙලින්ම දත යුත්තාහ.

3. දෙවියන් අතර යමෙකුට සුජම්පතී යයි කියන්නද? මිනිස් ලොවදී ඔහුට "මසවා" යයි කියත්. ඔහු විසින් අනුශාසනා කරන ලද දුගී වූ මම ඇස් ඉල්ලීමට මෙහි පැමිණියේ වෙමි.

4. ඉල්ලීම් අතර මගේ ඉල්ලීම ඉතා උසස්ය. ඉල්ලන්නා වූ මට ඇස් දෙව. යම් හෙයකින් පුරුෂයා විසින් ඇස අපහසුවෙන් හල යුතුයයි කීවාහුද උතුම් වූ ඇස මට දෙව.

5. යම් කරුණක් බලාපොරොත්තු වෙමින් යම් ප්‍රයෝජනයක් සඳහා පැමිණියේද ඔබගේ ඒ අදහස් සමෘද්ධ වේවා! බ්‍රාහ්මණය ඇස් ලබව.

6. එක් ඇසක් ඉල්වන්නා වූ ඔබට මම ඇස් දෙකම දෙමි. මහජනයා බලා සිටියදීම ඇස් ඇත්තෙක් වී යව. ඔබ යමක් කැමති වන්නෙහිද ඔබගේ ඒ අදහස සමෘද්ධ වේවා!

එහි වණිබබකෝ යනු ඉල්වන්නා වූ. වණිං යනු ඉල්ලීමයි. නෙ නෙ යනු තොපගේ ඒ ප්‍රයෝජනය සඳහා වූ සංකල්පයෝය. ස වක්කුමා යනු ඒ ඔබ මගේ ඇස්වලින් ඇස් ඇත්තේ වී තදනෙ සමීපකිතු යමක් ඔබ මා සමීපයෙන් කැමති වන්නෙහිද තොපගේ ඒ අදහස සමෘද්ධිමත් වේවා.

රජු මෙපමණක් කියා මෙහිදීම මා විසින් ඇස් උපුටා දීම සුදුසු යයි සිතා බමුණා සමග ඇතුල් පුරයට ගොස් රාජාසනයේ හිඳ සිටින නමී වූ වෛද්‍යවරයා කැඳවා මගේ ඇස පිරිසිදු කරවයි කීවේය. අපගේ රජු ඇස් උපුටා බ්‍රාහ්මණයාට දෙනු කැමැත්තේ යයි සියළු නගරයෙහි එකම කෝලාහලයක් විය. ඉක්බිති සෙනවි ආදී වූ රජුට ප්‍රිය වූවෝද නුවර වැසියෝද අන්තෘපුර වැසියෝද යන සියල්ලෝ රැස් වී බමුණා රැ ගෙන ඇතුල් පුරයට ගොස් රජු වලක්වමින් ගාථා තුනක් කීවේය.

7. දේවයන් වහන්ස, ඇස් නොදෙනු මැනවි. ඇස් දී අප සියල්ලන් හැර නොදමව. මහරජතුමනි, මොහුට ධනය දෙව. මුතුද වෛසුරියද බොහෝ වස්තුවද දෙන්න.

8. දේවයන් වහන්ස, අශ්වයන් යොදන ලද රථද අලංකාර කරන ලද ආජාතීය අශ්වයන්ද දෙව. මහරජතුමනි, රන් අබරණින් සැරසූ ඇතුන්ද දෙව.

9. රජතුමනි, සේනාසහිත වූ රථයන් සහිත වූ සියළු සිවිරට වාසිහු හැමකල්හි ඔබ හාත්පස පිරිවරා සිටියාහුය. එහෙයින් මෙසේ වස්තූන් දෙව.

එහි පරාකරී යනු පරිත්‍යාග කළේය. ඇස් දුන් කල්හි ඔබ රාජ්‍යය නොකරන්නෙහිය. අනිකෙකුට රාජ්‍යය වන්නේය. මෙසේ ඇතිකල්හි අපි අත්හරන ලද්දෝ වන්නෙමුයි යන අදහසින් මෙසේ කීවාහුය. පරිකිරෙයුං යනු පිරිවැරූහ. එවං දෙහි යනු යම් සේ සිවිරට වාසිහු විකල නොවූ ඇස් ඇති ඔබ පිරිවරන්නාහුද මෙසේ බාහිර ධනයම මොහුට දෙව. ඇස් නොදෙව. ඔබ ඇස් දුන් කල්හි එවැනි ඔබ සිවිරට වාසිහු නොපිරිවරන් යනුයි.

අනතුරුව රජු ගාථා තුනක් කීවේය.

10. යමෙක් ඒකාන්තයෙන් දෙමියි කියා පසුව සිත නොදීමෙහි ලා කෙරේද හෙතම බිම වැටුන මලපුඩුවක් ගෙන බෙල්ලෙහි පැළඳ ගනී.

11. යමෙක් ඒකාන්තයෙන් දෙමියි කියා පසුව සිත නොදීමෙහිලා කෙරේද පවිටුවෙකුගෙනුන් අතිශයින් පවිටු තැනැත්තෙක් වේ. යමයාගේ බලය ඇති තැනට පැමිණියාගේ වේ.

12. යමක් ඉල්ලන්නේ නම් එයට දෙන්නේය. යමක් නොඉල්ලන්නේ නම් එය නොදෙන්නේය. බ්‍රාහ්මණයා මගෙන් යමක් ඉල්ලියිද එයම ඔහුට දෙන්නෙමි.

එහි පටිමුඤ්චනී යනු පිවිසවයි. පාපා පාපතරො යනු ලාමක වූවන් අතරද අතිශයින් ලාමක වූවේ වෙයි. සමපතො යටසාධනං යනු මෙතෙම යමයාගේ හෝ අණ පවත්නා වූ උස්සද නිරයට පත් වූයේම වෙයි. යං හි යාවෙ යනු යාවකයා යමක් යදී නම් දායකයාද එයම දෙන්නේය. නොඉල්ලූ දෙයක් නොදිය යුතුය. මේ බමුණා මගෙන් ඇස ඉල්ලයි. මුතු ආදී ධනය නොවේ. එහෙයින් මම එයම ඔහුට දෙන්නෙමියි කියයි.

ඉක්බිති ඇමතිවරු කුමක් ප්‍රාර්ථනය කර ඇස් දන් දෙන්නෙහිදැයි ඔහුගෙන් විමසන්නාහු

13. රජකුමනි, කුමක් ප්‍රාර්ථනය කරමින් ඇස් දන් දෙහිද? ආයුෂ ප්‍රාර්ථනාවෙන්ද වර්ණය ප්‍රාර්ථනාවෙන්ද සැපය ප්‍රාර්ථනාවෙන් ද, බලය ප්‍රාර්ථනාවෙන්ද? සිව්ඊට වැසියන්ට ශ්‍රේෂ්ඨ වූ රජු පරලොව සැප පිණිස කෙසේනම් ඇස් දෙයිද?

යන ගාථාව කීහ.

එහි පරලොක හෙතු යනු මහරජකුමනි, කෙසේ නම් ඔබ වැනි පණ්ඩිත පුරුෂයෙක් මෙලොව සම්පත් හැරපියා පරලොව සැප පිණිස ඇස් දන් දෙන්නේදැයි?

ඉක්බිති රජු ඔවුන්ට කියනුයේ ගාථාවක් ප්‍රකාශ කළේය.

14. මම මෙය යසස සදහා නොදෙමි. පුතුන් කැමැත්තෙන් හෝ නොවේ. ධනය කැමැත්තෙන් නොවේ. රට කැමැත්තෙන් හෝ නොවේ. මෙය සත්පුරුෂයන් විසින් පුරුදු කරන ලද පැරණි ධර්මයෙකි. මෙසේ මගේ සිත දානයෙහි ඇල්ලේ.

එහි න වාහං යනු ඒකාන්තයෙන් මම නොවෙමි. යසසා යනු දිව්‍යමය හෝ මානුෂික වූ කීර්තිය හේතුවෙන්. න පුත්ත මීච්චෙ යනු මේ ඇස් දන් දීමේ විපාකයෙන් මම පුතෙකු කැමති නොවෙමි. ධනය හෝ රට හෝ කැමති නොවෙමි. තවද යම් මේ පාරමී පිරිම නම් සත්පුරුෂ වූ පණ්ඩිත වූ සර්වඥ බෝසතුන් විසින් පුරුදු කරන ලද මධ්‍ය ලද පැරැන්නන්ගේ මාර්ගයයි. පාරමිතාවන් පුරුෂය නොකර සර්වඥ බවට පත්වීමට

සමර්ථයෙක් නම් නැත. මම පාරමිතාවන් පුරා බුදුවනු කැමැත්තෙමි. ඉවෙච්ච දානෙ රමනෙ මනො මම යනු මේ කරුණින් මගේ සිත දානයෙහිම ඇළුනේ යයි කියයි.

සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේද ධර්ම සේනාපති සැරියුත්තෙරුන්ට වරියා පිටකය දේශනා කරන සේක් මට ඇස් දෙකටත් වඩා සර්වඥතා ඥානයට අතිශයින් ප්‍රිය යයි දක්වන්නට

මවිසින් දෙඇස් නොදෙන්නේ නම් මවිසින් ආත්මය දිය නොහැකිය. සර්වඥතාඥානයම මට ප්‍රියය. එහෙයින් මම ඇස් දන් දෙමි යි කීහ.

මහ බෝසතුන්ගේ කථාව අසා ඇමතිවරුන් කිසිවක් නොවැටහී මුළුවන් නොබැන සිටි කල්හි මහබෝසත් තෙමේ සිවක වෙදකුමන්ට ගාථාවකින් මෙසේ කීවේය.

15. සිවකය, ඔබ මගේ යහළුවාද මිත්‍රයාද වෙහි. වෛද්‍ය ශිල්පයෙහි මනාව හික්මුනේ වෙහිය. මැනවි. මගේ වචනය කරව. කැමති වන්නා වූ මගේ ඇස් උදුරා දුගියාගේ අතෙහි තබව.

එහි යහළු සිවකය, ඔබ මගේ යහළුවාද මිත්‍රයාද වෙහිය. වෛද්‍ය ශිල්පයෙහි මනාව හික්මුණෙහිය. මැනවි මගේ වචනය කරව. ඇස් ඉගිලීමට කැමතිවන්නා වූ මා විමසා බලමින් සිටියදීම තල් ලොදක් මෙන් මගේ ඇස් උදුරා මේ යාවකයාගේ අත්හි තබවයි (කීවේය)

අනතුරුව සිවක තෙමේ ඔහුට දේවයන් වහන්ස, ඇස් දීම නම් බැරැරුම් දෙයක් කොට සලකව යි කීවේය. සිවකය, මා විසින් සලකන ලදී. ඔබ මා පමා කරහිය. මා සමග බොහෝ කොට කථා නොකරවයි කීවේය. හෙතෙම මෙසේ සිතීය. වෛද්‍ය ශාස්ත්‍රය මනාව හදාළ මා වැනියෙකුට රජුගේ ඇස්හි ආයුධ හෙලීම නුසුදුසුය. හෙතෙම නොයෙක් බෙහෙත් ගල්වා නිල් මහනෙල් මලෙක්හි බෙහෙත් සුණු වඩා දකුණු ඇස සුවද බැලවීය. ඇස ගැලවුනි. දුක් සහගත වේදනාවක් උපන්නේය. මහරජතුමනි, සලකා බැලුව මැනවි. නැවත ප්‍රකෘතිමත් කිරීම මට භාරය. දරුව ඉවත් වෙව. පමා නොකරව. හෙතෙම (ඔහුට) දොස් නගා නැවත

සුවද බැලීය. ඇස් ඇස්වලෙන් මිදුනේය. අතිශයින් බලවත් වේදනාවක් උපන්නේය. මහරජතුමනි, නැවත සලකා බැලුව මැනවි. නැවත ප්‍රකෘතිමත් කරන්නට මම පොහොසත් වෙමිසි ප්‍රමාද නොකරවයි (රජු) කීවේය.

හෙතම තෙවන වර දැඩි ලෙස (බෙහෙත්) වඩා එළවීය. බෙහෙත් බලයෙන් ඇස කැරකැවී ඇස් වළෙන් නික්මී නහර හුයෙන් එල්බෙමින් සිටියේය. රජතුමනි, සලකා බැලුව මැනවි. නැවත ප්‍රකෘතිමත් කිරීමට මට හැකියාව ඇත. පමා නොකරවයි කීවේය. අතිශයින් වේදනාවක් උපන්නේය. ලේ වැගුරුනි. හැඳි සළ ලෙයින් තෙමුනේය. අන්තඃපුර ස්ත්‍රීන්හු ඇමතිවරුද රජුගේ පාමුල වැටී දේවයන් වහන්සේ ඇස් නොදෙවයි මහත් වූ විලාපයක් කළහ. රජු වේදනාව ඉවසා දරුව, ප්‍රමාද නොකරවයි කීවේය.

හෙතෙම ස්වාමීනි මැනවයි කියා වම් අතින් ඇස දරා දකුණු අතින් ආයුධයක් ගෙන ඇස් හුය සිඳ ඇස ගෙන මහබෝසතුන්ගේ අතෙහි තැබීය. හෙතෙම වම් ඇසින් දකුණු ඇස බලා වේදනාව ඉවසා බ්‍රාහ්මණය, මෙහි එවයි බමුණා කැඳවා මට මේ ඇසට වඩා සිය ගුණයෙන්ද දහස් ගුණයෙන්ද ලක්ෂ ගුණයෙන්ද සර්වඥතා ඥානයම ප්‍රිය වේ. මේ ඒ සඳහා මට මෙම දානය හේතුසාධක වේවායි බ්‍රාහ්මණයාට දුන්නේය.

හෙතෙම එය ඔසවා තමාගේ ඇසෙහි තැබීය. එය ඔහුගේ ආනුභාවයෙන් පිපුන නිල් මහනෙල් මලක් මෙන් වී පිහිටියේය. මහා බෝධිසත්ත්වයෝ වම්ඇසින් ඔහුගේ එම ඇස දැක අනේ මා විසින් ඇස් දන්දීම මනාකොට දෙන ලදී. ගෙයි ඇතුළත උද්ගත වූ ප්‍රීතියෙන් නිරතුරුව ස්පර්ශ කරන්නෙක් වී අතික් ඇසද දුන්නේය. ශක්‍රයා එයද තමාගේ ඇසෙහි තබා රජමැදුරෙන් නික්මී මහජනයා බලා සිටියදීම නගරයෙන් නික්මී දෙවිලොවටම ගියේය. ශාස්තෘන් වහන්සේ ඒ කරුණ දේශනා කරන සේක් ගාථා එකහමාරක් දේශනා කළ සේක.

16. සිවිරජු විසින් මෙහෙයවන ලද සිවකයා රජුගේ වචනය කරනුයේ ඇස් උදුරා බමුණාට දුන්නේය. බමුණා ඇස් ඇත්තෙක් විය. අන්ධ වූ රජු හිඳගත්තේය.

නොබෝ දිනකින්ම රජුගේ ඇස් වැඩුනි. වැඩෙනුයේද වල බවට නොපැමිණ කම්බිලියෙන් කරන ලද බෝලයක් මෙන් උඩට මතු වූ සේ

පිටුවකින් පිරි සිතුවමක රූපයෙක්හි ඇස් මෙන් විය. වේදනාව සිඳි ගියේය.

මහා බෝධිසත්ත්වයෝ අනතුරුව කීප දිනක් ප්‍රාසාදයෙහි වාසය කර අන්ධයෙකුට රාජ්‍යයෙන් කවර ප්‍රයෝජනයක්දැයි රාජ්‍යය අමාත්‍යයන්ට පවරා දී උයනට ගොස් පැවිදි වී මහනදම් කරන්නෙමිසි සිතා අමාත්‍යයන් කැඳවා ඔවුන්ට ඒ බව දන්වා මුහුණ සේදීමට ජලය දෙන්නා වූ එකම කැප කරුවෙක් මා සමීපයෙහි වන්නේය. ශරීරකෘත්‍යය කරන තැන මා වෙනුවෙන් රැහැනක් බඳිවී යයි කියා රථාවාර්යයා අමතා රථය යොදවවයි කීවේය. ඇමතිවරු ඔහුට රියෙන් යන්නට නොදී ඔහු රත්සිවි ගෙයක නංවා පොකුණුතෙර හිඳුවා ආරක්‍ෂාව පිළියෙල කර පෙරළා පැමිණියාහුය.

රජු පළඟෙහි හුන්නේ තමාගේ දානය සිහිකළේය. එකෙනෙහි ශක්‍රයාගේ ආසනය උණු විය. ඔහු සොයා බලනුයේ ඒ කරුණ දැක මහරජුට වරයක් දී ඇස ප්‍රකෘතිමත් කරන්නෙමිසි සිතා එහි අවුත් මහබෝසතුන්ට නුදුරෙහි ඔබ්බොබ හැසුරුනේය. ඒ බව ප්‍රකාශ කරන්නා වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ,

17. අනතුරුව කිහිප දවසකින් සිව්වරට වැසියන්ගේ රට දියුණු කරන්නා වූ ඒ රජු ඇස් වැඬුන පසු (පුත්‍රස්ථානයේ සිටි) රියදුරා ඇමතීය.

18. රථාවාර්යය, යානයක් යොදව. යොදන ලද බව දන්වව. පොකුණුද වනය ඇති උයනට යමු.

19. හෙතෙම පොකුණු තීරයෙහි පළඟින් හුන්නේය ඔහු ඉදිරියෙහි සුජම්පති වූ ශක්‍රයා පහල විය.

යන මේ ගාථාවෝ වදාළහ.

ශක්‍රයාද මහබෝසතුන් විසින් ඔහුගේ පා ශබ්දය අසා මේ කවරෙක්දැයි කී කල්හි

20. දෙවියන්ගේ රජු වූ ශක්‍රයා වෙමි. ඔබ සමීපයට ආවේ වෙමි. රජතුමනි, සිතෙහි යමක් කැමති වන්නෙහිද එවැනි වරයක් ඉල්වව.

යන ගාථාව කීවේය.

මෙසේ කී කල්හි රජු ගාථාවක් කීවේය.

21. ශක්‍රය, මගේ ධනය බොහෝය. භාණ්ඩාගාරද අප්‍රමාණය. දැන් මා අන්ධයෙකු වූයේ මරණයට කැමති වේ.

එහි මරණඥාඤාව රුවවති යනු දෙව්වරුන්, දැන් මගේ අන්ධභාවය නිසා මට මරණයම රුවී වේ. එයම මට දෙවයි කීවේය.

ඉක්බිති ශක්‍රයා ඔහුට කියනුයේ සිව් රජතුමනි, කිම ඔබ මැරෙනු කැමති වී මරණය කැමති වෙහිද, නැතහොත් අන්ධභාවය නිසාදැයි කීවේය. ශක්‍රදේවය, අන්ධභාවය නිසාය. මහරජතුමනි, දානය නම් හුදෙක් පරලොව වැඩ පිණිසම දෙනු ලබන්නේ නොවේ. මෙලොව වැඩ පිණිසද හේතු වේ. ඔබද එක ඇසක් ඉල්ලන ලද්දේ ඇස් දෙකම දුන්නේය. එහෙයින් සත්‍යක්‍රියා කරවයි කථාව උපදවා,

22. දෙපා ඇත්තවුනට ප්‍රධාන වූ ක්‍රියා රජතුමනි, යම් සත්‍යයෝ වෙත්ද, ඒවා කියව. සත්‍යය ප්‍රකාශ කරන්නා වූ ඔබට ඇසක් ඇති වන්නේය යි කීවේය.

ඒ අසා මහබෝසතාණෝ කියනුයේ ශක්‍රය, ඉදින් මට ඇස් දෙනු කැමැත්තේ නම් අන් උපායක් නොකරව. මගේ දානයාගේ ආනිශංසයෙන්ම මට ඇස් උපදිවායි කියා ශක්‍රයා විසින් මහරජතුමනි, මම ශක්‍ර දෙව්වරු වූයේ යයි අනුන්ට ඇස දෙන්නට නොහැක්කෙමි. ඔබ විසින් දෙන ලද දානයාගේ විපාකයෙන්ම ඔබට ඇස උපදින්නේ යයි කී කල්හි එසේ නම් මා විසින් දානය මනාව දෙන ලදැයි කියා සත්‍යක්‍රියා කරනුයේ,

23. නොයෙක් ගෝත්‍ර ඇති යම් දිළින්නදෝ ඉල්ලීමට මා වෙත පැමිණෙත්ද, යමෙක් මා වෙතින් ඉල්ලයිද? එහි ලා හෙතම මගේ සිතට ප්‍රිය වේ. මේ සත්‍ය වචනය කරණ කොටගෙන මාගේ ඇස උපදිවා!

යන ගාථාව කීවේය.

එහි සො මෙ යනු යමෙක් මා වෙත ඉල්ලන්ට පැමිණෙන්නේද, ඒ ආවුන් අතර යමෙක් මාගෙන් ඉල්ලයිද, ඔහුද මගේ සිතට ප්‍රිය වේ. එතෙත යනු ඉදින් සියළු යාවකයෝ මට ප්‍රිය වෙත්. මා විසින් මේ සත්‍යය කියන ලදී. මගේ මේ සත්‍ය වචනයෙන් එක් ඇසක් උපපජ්ජව පහළ වේවායි කීවේය.

ඉක්බිති වචනයට අනතුරුව පළමු ඇස උපති. අනතුරුව දෙවන ඇස ඉපදීම පිණිස

24. යමෙකු මාගෙන් ඉල්ලන්ට පැමිණියේද, ඒ බ්‍රාහ්මණයා ඇස දෙවයි කීවේය. ඒ දිළිඳු බමුණාට ඇස් දුනිමි.

25. මට මහත් වූ ප්‍රීතියක් ඇති විය. අප්‍රමාණ වූ සොම්නසක්ද විය. මේ සත්‍ය වචනයෙන් මගේ දෙවන ඇසද පහළ වේවා.

යන ගාරා දෙක කීවේය.

එහි යං මං යනු යමෙක් මා වෙත. සො යනු ඒ අර්ථ වූ ඇස් ඇති බමුණා මට ඇසක් දෙවයි ඉල්ලන්ට පැමිණියේය. වණිබ්බිනො යනු ඉල්ලන්නාට හියොං මං ආවිසි යනු බ්‍රාහ්මණයාට ඇස් දන් දී අන්ධ වූ කල් පටන්. ඔහු අන්ධ වූ කල්හි එබඳු වූ වේදනාව ගණන් නොගෙන අනේ මා විසින් දානය මනාව දෙන ලදැයි සිහිපත් කරනුයේ මට. වැඩියක් වූ අතිරේක වූ ප්‍රීතියක් ලැබුනි. මගේ හදවතට පිවිසියේය. මට අනන්ත අප්‍රමාණ සොම්නසක්ද උපන්නේය. එතෙත යනු ඉදින් එකල්හි මට අප්‍රමාණ වූ ප්‍රීති සොම්නසක් උපන්නේද මේ ඇත්තක්ම මවිසින් කියන ලදී. මගේ මේ සත්‍ය වචනයෙන් දෙවන ඇසද උපදිවායි කීවේය. එකෙනෙහිම දෙවන ඇසද පහළ විය.

ඔහුගේ ඒ ඇස් ප්‍රකෘති වූ ඒවා නොවීය. දිව්‍යමය ඒවාද නොවීය. බ්‍රාහ්මණ වේශයෙන් පැමිණි ශක්‍රයාට දුන් ඇස නැවත ප්‍රකෘතිමත් කරන්නට නොහැකිය. නටුවා වූ වක්‍ර ප්‍රසාද ඇත්නුට දිවැස් නොඋපදී. ඒවා වනාහි ඔහුගේ සත්‍ය පාරමිතාවෙන් උපන් ඇස් යයි කියන ලදහ. ඒ ඇස් උපන් කල්හිම ශක්‍රයාගේ ආනුභාවයෙන් සියළු රාජ පිරිස රැස් වූවාම විය.

ඉක්බිති ශක්‍රයා මහජනයා මැදදීම ඔහුට ස්තුති කරන්නේ

26. සිවි රට වඩන්නා වූ රජතුමනි, ඔබ විසින් දැහැමිවම ගාථා කියන ලදී. ඔබගේ මේ දිව්‍යමය නෙන් දක්නා ලැබේ.

27. ඔබගේ මේ ඇස් බිත්තීන් සරසද ගල් සරසද පර්වත සරසදැයි භාත්පස යොදුන් සියයක් ඉක්මවා දැකීම සිදු කෙරේවා යනුය.

යන ගාථා දෙක කීවේය.

එහි ධම්මන භාසිනා යනු මහරජතුමනි, ඔබගේ මේ ගාථාවේ දැහැමි ස්වභාවයෙන් කියන ලදහ. දිබ්බානි යනු දිව්‍යමය මහිමයෙන් යුත්. පටිදිසසෙර යනු දක්නා ලැබෙත්. නිරො කුඩ්ඛං යනු මහරජතුමනි, ඔබගේ මේ ඇස් දෙවියන්ගේ ඇස් මෙන් බිත්තියෙන් එපිට ගලින් එපිට යම්කිසි පර්වතයකින්ද ඉක්මවා භාත්පස දසදිශාවෙන් යොදුන් සියයක් රූප දැකීම අනුභොනතු සාධනය කෙරෙත්වා යන අර්ථයි. මෙසේ හෙතම අහස්හි සිට මහජනයා මැ මේ ගාථාවන් කියා අප්‍රමාද වඩයි මහ-බෝසතුන්ට අවවාද දී දෙවිලොවටම ගියේය. මහබෝසතුන්ද මහජනයා විසින් පිරිවරන ලද්දේ මහත් වූ සත්කාර මැද නගරයට පිවිස වැදක පහයට නැංගේය. ඔහු විසින් ඇස් ලබන ලද බව සියළු සිවි රට ප්‍රකට විය. ඉක්බිති ඔහු දැකීම පිණිස රටවැසියෝ බොහෝ පඬුරු ගෙන ආවාහුය. මහබෝසත් තෙමේ මේ මහජනයා පැමිණි කල්හි මගේ දානය වර්ණනා කරන්නෙමි යයි රජදොරටුවෙහි මහා මණ්ඩපයක් කරවා ඔසවන ලද සේසත් ඇති රාජාසනයෙහි හුන්නේ නගරයෙහි බෙර හසුරුවා සියළු සේනාව රැස්කරවා එමිබා සිවිරට වැසියෙනි, මගේ මේ දිවැස් දැක මෙතැන් පටන් නොදී (යමක්) අනුභව නොකරවයි කියා ධර්මය දේශනා කරනුයේ ගාථා සතරක් කීවේය.

28. මෙලොව යමකු විසින් අයදනා ලද්දේ ඉතා උසස් වූද ප්‍රිය වූද තමාගේ කවරනම් වස්තුවක් නොදෙන්නේද? එසේනම් අද රැස්වූ සියළු සිවිරට වාසිහු මගේ මේ දිව්‍යමය නෙන් බලවී.

29. මගේ මේ නෙන් බිත්තියෙන් සරසද ගලින් සරසද පර්වතය ඉක්මවාද භාත්පස යොදුන් සියයක් රූප දැකීම සිදු කෙරෙත්.

30. මේ ජීවලෝකයෙහි මිනිසුන්ට පරිත්‍යාගයට වඩා උතුම් දෙයක් නැත. මිනිස් ඇසක් දී මිනිස් බව ඉක්මවා ගිය ඇසක් ලැබුවෙමි.

31. සිව් රටවාසීහු මෙය දැක දන්දෙව්. අනුභව කරව්. හැකි පරිද්දෙන් දී අනුභව කර තින්දා නොලබන්නාහු සුගතියට යව්.

එහි කොනිධ යනු කවරෙක් නම් මේ ලොව. අපි විසිටියං යනු උතුම් වූයේම. වාගමනතා යනු ත්‍යාග ප්‍රමාණයෙන් උසස් වූ අනිකක් නම් නැත. ඉධ ජීවිතෙ යනු මේ ජීව ලෝකයෙහි. ඉධං ජීවිතං යනුද පෙළ වේ. මේ ජීවලෝකයෙහි ජීවත් වන්නවුන්ට යන අර්ථයි. අමානුසං යනු දිව්‍යමය ඇස් මා විසින් ලබන ලදී. මේ කරුණින් මෙය දන්නා ලදී. ත්‍යාගයට වඩා උතුම් වූවක් නම් නැතැයි. එතමපි දිස්වා මවිසින් ලබන ලද මේ දිවැස් දැකද.

මෙසේ මේ ගාථා සතරින් ධර්මය දේශනා කර එතැන් පටන් අඩ මසකට වරක්ද පසලොස්වක පොහොය දිනද මහජනයා රැස් කරවා තිතර මෙම ගාථාවන්ගෙන්ම ධර්මය දේශනා කළේය. මහජනයා එය අසා දානාදී පිංකම් කර දෙව්ලොව පුරවමින්ම (සුගතියට) ගියේය.

ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා මහණෙනි, මෙසේ පෙර පණ්ඩිතයෝ බාහිර දානයෙන් සතුටු නොවූවෝ පැමිණි යාවකයන්ට තමාගේ ඇස් උපුටා දුන්නාහු යයි කියා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි සීවක වෙදා ආනන්ද තෙර විය. ශක්‍රයා අනුරුද්ධ තෙර විය. සෙසු පිරිස බුද්ධ පිරිසයි. සිව් රජු වනාහි මම්ම වීම් යයි වදාළ සේක.

15.4

සිරිමන්ද ජාතකය

පඤ්ඤායුපෙතං සිරියා විහිතං යන මේ සිරිමන්ද ප්‍රශ්නය මහා උම්මග්ග ජාතකයෙහි පෙනෙන්නේය.

15.5

රෝහන්ත මිග ජාතකය

එතෙ යුථා පටියනති යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ වේච්චනයෙහි වාසය කරන සේක් ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවන්ගේ ජීවිත පරිත්‍යාගය අරභයා දේශනා කළ සේක. ඔහුගේ ඒ ජීවිත පරිත්‍යාගය අසුවන නිපාතයෙහි චුල්ලභංස ජාතකයෙහි ධනපාල ඇතු දමනයෙහි ප්‍රකට වන්නේය. මෙසේ ආයුෂ්මත් වූ ඒ ආනන්ද තෙර විසින් ශාස්තෘන් වහන්සේ වෙනුවෙන් ජීවිතය පරිත්‍යාග කල කල්හි දම්සභාවෙහි කථාවක් ඉපිදවූහ. ඇවැත්නි, ආයුෂ්මත් ආනන්ද ස්ථීවර තෙමේ ශෛක්‍ෂ ප්‍රති සම්හිදාප්‍රාජ්තව සිටියේ විද දසබලධාරීන් වහන්සේ වෙනුවෙන් ජීවිතය පරිත්‍යාග කරයි යනුවෙනි. ශාස්තෘන් වහන්සේ අවුත් මහණෙනි, දැන් කවරනම් කථාවකින් යුක්තව හුන්නාහුදැයි විමසා මෙනම් වූවකනැයි කී කල්හි මහණෙනි, මෙතෙම මා වෙනුවෙන් ජීවිත පරිත්‍යාග කලේ දැන් පමණක් නොවේ. පෙරද ජීවිතය පරිත්‍යාග කළේම යයි කියා අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවර බුන්මදක්ක රජු රාජ්‍යය කරවීය. ඔහුගේ අග මෙහෙසිය බේමා නම් විය. එකල්හි බෝධිසත්ත්වයෝ හිමවන පෙදෙසෙහි මුව යෝනියෙහි ඉපදී රන්වන් වූයේය. ශෝභාවෙන් යුක්ත විය. ඔහුගේ බාල සොහොයුරිය සුතනා නම් වූවා රන්වන්ම වූවාය. මහබෝසත් තෙමේ රෝහන්ත නම් මුව රජු විය. හෙතම හිමාලයෙහි පර්වත සානු දෙකක් ඉක්මවා තුන්වැන්න අතරෙහි රෝහන්ත නම් විල ඇසුරුකොට අසුදහසක් මුවන් පිරිවරකොට ඇත්තේ වාසය කළේය. හෙතෙම අන්ධ වූ වයෝවෘද්ධ මව්පියන් පෝෂණය කළේය.

ඉක්බිති බරණැස් නුවරින් නුදුරෙහි වැදිගම් වැසි එක් වැදි පුත්‍රයෙක් හිමවනට පිවිසියේ මහබෝසතුන් දැක තමාගේ ගමට අවුත් මෑත කාලයෙහි කඵරිය කරන්නේ තම පුතුට "දරුව, අපගේ දඩයම් බිමෙහි අසවල් තැන රන්වන් මුවෙක් වසයි. ඉදින් රජු විමසයි නම් කියවයි" දැන්වීය.

ඉක්බිති එක් දවසක් බේමා දේවිය අළුයම් කාලයෙහි සිහිනයක් දුටුවාය. මෙබඳු වූ සිහිනයක් විය. රන්වන් මුවෙක් රන් පුටුවක හිඳ රන් කිකිණි හඩවන්නාක් මෙන් මිහිරි හඬින් දේවියට ධර්මය දේශනා කළේය.

ඇය සාධුකාර දී ධර්මය අසයි. මුවා ධර්මකථාව නොනිමි කල්හිම නැගිට යයි. ඇය මුවා අල්ලා ගනිවි. මුව අල්ලා ගනිවි යයි කියන්නීම පිබිදියාය. පරිවාර ස්ත්‍රීහු ඇයගේ ශබ්දය අසා ගෙය වසන ලද දොර ජනෙල් ඇත්තේය. සුළඟටද අවකාශ නැත. ස්වාමී දියණිය මුවෙකු අල්ලා ගත්වන්නේ යයි අවමන් කර සිනාසුනාහ. ඇය එකෙනෙහි මෙය සිහිනයකැයි දැන මෙසේ සිතුවාය. සිහිනයකැයි කී කල්හි රජු නොසැලකිලිමත් වන්නේය. දොළඹකක් යයි කී කල්හි සැලකිල්ලෙන් සොයන්නේය. රන් මුවෙකුගේ ධර්මකථාව අසන්නෙමිසි කීවාය.

ඇය ගිලනෙකු මෙන් වී හොත්තිය. රජු අවුත් සොඳුර කිම ඔබට අපහසුවක්දැයි විචාලේය. දේවයන් වහන්ස, අනිකක් නැත. මට දොළඹකක් උපන්නේය. කුමක් කැමති වන්නෙහිද? දේවයන් වහන්ස, රන්වන් වූ දැහැමි මුවෙකුගේ ධර්මය අසන්නට යයි කීවාය. සොඳුර, යමක් නොවේද ඔබගේ දොළඹක එහි උපන්නේය. රන්වන් වූ මුවෝ නැත්තේම යයි කීවේය. ඇය කියන්නී ඉදින් නොලබමිද මෙහිම මගේ මරණය වේයයි රජුට පිටුදී හොත්තිය. රජු "ඉදින් ඇතිද ලබන්නෙහි යයි පිරිස මැද හිඳ මයුර ජාතකයෙහි කී පරිද්දෙන්ම අමාත්‍යයන්ගෙන්ද බ්‍රාහ්මණයන්ගෙන්ද විමසා රන්වන් මුවෝ වෙන් යයි අසා වැද්දන් රැස් කරවා කවරෙකු විසින් මෙවැනි මුවෙකු දක්නා ලදද කවරෙකු විසින් අසන ලදදැයි විමසා ඒ වැදිපුත්‍රයා විසින් පියා සමීපයෙන් අසන ලද කුමයෙන් කී කල්හි යහළුව, තොප ඒ මුවා ගෙන ආ කල්හි මහත් වූ සත්කාර කරමි. යව උග්‍ර ගෙන එවයි කියා මගවියදම් දී ඔහු පිටත්කර යැවීය.

හෙතෙමේද ස්වාමීනි, ඉදින් මම උග්‍ර ගෙන ඒමට නොහැකි වන්නෙමිද උග්‍රගේ සම හෝ ගෙන එමි. එය ගෙන එන්නට නොහැකි වන්නෙමි උග්‍රගේ ලොම් හෝ ගෙන එන්නෙමි. ඔබවහන්සේ නොසිතුවයි කියා නිවසට ගොස් අඹුදරුවන්ට වියදම් දී එහි ගොස් ඒ මුව රජු දැක කවර නම් තැනක මලපුඩුව එල්වා මොහු අල්ලා ගන්නට හැකි වන්නෙමි දැයි විමසන්නේ පැන්නොටෙහි අවකාශ දුටුවේය. ඔහු දැඩි සමීයොතක් අඹරා මහ බෝසතුන් පැන් බොන තැන රිටකින් පුඩුව එල්වීය.

දෙවන දවස්හි මහා සත්ත්ව තෙමේ අසුදහසක් මුවන් සමග ගොදුරු පිණිස හැසිරී පුරුදු තොටුපලෙහිම පැන් බොන්නෙමිසි එහි ගොස් බසින්තේ පුඩුවෙහි බැඳුනේය. හෙතම "ඉදින් මම දැන්ම පුඩුවෙන්

බැඳුන පසු කරන නාදය කරන්නේ නම් නැදෑ සමූහයා ජලය පානය නොකරම බියට පත්ව පලා යන්නේ යයි සිතා යෂ්ටියෙහි ඇලී තමා වසඟයෙහි තබා පැන් බොන්නාක් මෙන් විය. ඉක්බිති අසුදහසක් මුවන් පැන් පානය කර ගොඩට පැමිණ සිටි කල්හි පුඬුව කඩන්නෙමිසි තෙවරක් ඇද්දේය. පළමුවර සම සිඳුනි. දෙවනවර මස්ද තෙවන වර නහරද සිඳි පුඬුව ඇට හා හැපී සිටියේය. හෙතෙම සිඳින්නට නොහැකි වන්නේ බැඳුන බවට නාදය කළේය.

මුව සමූහයා බියට පත්වී සමූහ තුනක් වී පලා ගියේය. විත්ත මුවා සමූහ තුන අතරම මහබෝසතුන් නොදැක මේ බිය උපදිනුයේ මගේ සොහොයුරාට පැමිණුනේ වන්නේ යයි සිතා ඔහු සමීපයට අවුත් බැඳුනා වූ ඌ දුටුවේය. ඉක්බිති මහාසත්ත්වයා ඌ දැක සොයුර, මෙහි නොසිටුව. මෙතැන බිය සහිත තැනකිසි කියා පිටත්කර හරිනුයේ පළමු ගාථාව කීවේය.

එතෙ යුථා පටියන්ති හිතා මරණසස විතතක
ගච්ඡ තුවමපි මාකංඛී ජීවිසසනති තයා සහ

1. විත්තය, මේ මුව සමූහයෝ මරණයට බිය වූවෝ පැන දුවති. ඔබද යව. බලාපොරොත්තු සහගත නොවව. ඔබ සමග (ඒ මුවෝ) ජීවත් වන්නාහ.

එහි එතෙ යනු ඇස් හමුව ඉක්මවා දුර ගියවුත් අරභයා කීවේය. පටියනති යනු ඉක්මවා යති. පලා යති යන අර්ථයි. විතතකා යනු ඌ අමතයි. තයා සහ යනු ඔබ ඔවුන් අතර මගේ තැන සිට රජ වෙව. මොවුහු තා සමග ජීවත් වන්නාහ යනුයි.

අනතුරුව දෙදෙනාගේ එකක් පසු එකක් ලෙස ගාථා තුනක් වේ.

2. රෝහන්තය, මම නොයමි. මගේ හදවත ආපසු අදී. මම ඔබ අත් නොහරිමි. මෙහිම ජීවිතය හරින්නෙමි.

3. පෝෂණය කරන්නෙකු නැති ඒ අපගේ අන්ධ වූ මව්පියෝ ඒකාන්තයෙන් මැරෙන්නාහ. යව. ඔබද බලාපොරොත්තු නොවව. ඔවුහු ඔබ සමග ජීවත් වන්නාහ.

4. රෝහන්තය, මම නොයමි. මගේ හදවත ආපසු අදී. පුඩුවෙන් බැඳුන ඔබ අත් නොහරිමි. මෙහිම ජීවිතය හරින්නෙමි.

එහි රොහනන යනු මහබෝසතුන් නමින් ආමන්ත්‍රණය කරයි. අවකසසති යනු ශෝකයෙන් වැගිරේ. ආපසු අදී. තෙ හි නුන යනු අපගේ ඒ මව්පියෝ අප දෙදෙනාම මල කල්හි රැකබලා ගන්නෙක් නැත්තෝ වී පිළිදැගුම් කරනු නොලබන්නාහු වියැලී මැරෙත්. සොයුරු විත්‍රකය, එහෙයින් තෝ යව. ඔබ සමග ඔවුහු ජීවත් වෙන්නාහ යන අර්ථයි. ඉධ හෙසසාමි මෙතැනට ජීවිතය හරින්නෙමියි කියා බෝසතුන්ගේ දකුණුපස ඇසුරුකර ඔහු දරා අස්වසමින් සිටියේය.

සුතනා නම් මුව පැටික්කිය පලාගොස් මුවන් අතර සොහොවුරන් දෙදෙනා නොදක්නී මේ බිය මගේ සොහොයුරන්ට උපන්නේ වන්නේ යයි ආපසු හැරී ඔවුන්ගේ සමීපයට ආවාය. එන්නා වූ ඇය දැක මහාබෝධී සත්ත්වයෝ පස්වන ගාථාව කීවේය.

5. බිය සුළු තැනැත්තිය, යව පැන දුවව. මම සැඟවුන යකඩයක බැඳුනේ වෙමි. යව. ඔබද බලාපොරොත්තු නොවව. (ඔවුහු) ඔබ සමග ජීවත් වන්නාහ.

එහි හිරු යනු ස්ත්‍රිය නම් ස්වල්ප වූවකින්ද බිය වේ. එහෙයින් ඇයට මෙසේ අමතයි. කුටෙ යනු පිළිසන් පුඩුවෙහි. ආයසෙ යනු හෙතම ජලය තුළ යකඩ කණුව සිටුවා එහි ශක්තිමත් දැව දණ්ඩක් බැඳ එල්ල ලදී. එහෙයින් මෙසේ කීය. තයා සහ යනු අසු දහසක් මුවෝ ඔබ සමග ජීවත් වෙන්නාහ.

අනතුරුව පෙර පරිදීම ගාථා තුනක් වේ.

6. රෝහන්තය, මම නොයමි. මගේ හදවත ආපසු අදී. මම ඔබ අත් නොහරිමි. මෙහිම ජීවිතය හරින්නෙමි.

7. අන්ධ වූ පෝෂණය කරන්නෙකු නැති ඒ අපගේ මව්පියෝ ඒකාන්තයෙන් මැරෙන්නාහ. යව. ඔබද බලාපොරොත්තු නොවන ඔවුහු ඔබ සමග ජීවත් වන්නාහ.

8. රෝහන්තය, මම නොයමි. මගේ හදවත ආපසු අදී. පුඩුවෙන් බැඳුන ඔබ අත් නොහරිමි. මෙහිම ජීවිතය හරින්නෙමි.

එහි තෙහි නූන යනු මෙහිද මව්පියන්ම අරභයා කීවේය. ඇයද එසේම ප්‍රතිකේෂප කර මහබෝසතුන්ගේ වම් වස ඇසුරු කර අස්වසමින් සිටියාය.

වැද්දා ද පලායන්නා වූ ඒ මුවන් දැක බැඳුන විට කෙරෙන නාදයද අසා මුවරජු බැඳුනේ වන්නේ යයි සලකා දැඩිව කැසපට බැඳ මුවන් මරන ආයුධය ගෙන වේගයෙන් පැමිණියේය. මහබෝසත් තෙමේ එන්නා වූ ඔහු දැක නව වන ගාථාව කීවේය.

9. නපුරු ස්වභාව ඇති මේ ඒ වැද්දා ආයුධ සහිතව පැමිණෙයි. හෙතෙම අද හියෙන් හෝ ආයුධයෙන් අප මරන්නේය.

එහි රුඳරූපො යනු දරුණු ස්වභාව ඇති. සතකියාමපි යනු ආයුධයෙන් (අඩයටියෙන්) ද අපට ගසා නසන්නේය. එහෙයින් යම්තාක් හෙතම නොපැමිණේද ඒතාක් පලායවයි කිය.

ඔහු දැක විත්‍රක මුවා පලා නොගියේය. සුතනා මුවැත්තිය ප්‍රකෘති ස්වභාවය නිසා සිටින්නට නොහැකි වන්නී මරණ බියෙන් බියපත් වූවා මදක් පලාගොස් මම සහෝදරයන් දෙදෙනා හැර කොහි පලායන්නෙමි දැයි තමාගේ ජීවිතය හැර නළලින් මරු ගෙන නැවත අවුත් සහෝදරයාගේ වම්පස සිටියාය. ඒ කරුණ ප්‍රකාශ කරන්නා වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ දසවන ගාථාව වදාළ සේක.

10. බියෙන් පෙළනා වූ, බියෙන් තැතිගත්තා වූ බියසුළු ඇය මදක් පලාගොස් ඉතා දුෂ්කර වූවක් කළාය. මරණය සඳහා පෙරළා පැමිණියාය.

එහි මරණායුපනිවතතථ යනු මරණය සඳහා පෙරළා පැමිණියාය.

වැද්දා ද අවුත් එකට හුන් ඒ තිදෙනා දැක මෙන් සිත උපදවා ඔවුන් එක කුස උපන් සොහොයුරන් මෙන් හඟිමින් මෙසේ සිතුවේය.

මුවරජු නම් පුඩුවෙහි බැඳුනේය. මේ දෙදෙනා ලජ්ජා බිය නැමති බැම්මෙන් බැඳුනෝ වෙති. මොවුහු මොහුගේ කවරෙක් වෙත්දැයි යනුවෙනි. ඉක්බිති ඔවුන්ගෙන් විමසන්නේ

11. බැම්මෙන් මිදුනා වූ, පුඩුවෙහි බැඳුන ඔබ සමීපයෙහි සිටින්නා වූ මේ මුවෝ තොපගේ කවරෙක් වෙත්ද? ඔවුහු ජීවිතය හේතුකොට ගෙනද ඔබ අත්හරින්නට නොකැමති වෙති.

යන ගාථාව කීවේය.

එහි කීනනු තෙ මෙ යනු මොවුහු ඔබගේ කවරහුද? උපාසරෙ යනු ඇසුරෙහි සිටිත්. අනතුරුව බෝධිසත්ත්වයෝ ඔහුට කීහ.

12. වැදිපුත්‍රය, මොවුහු එක කුස උපන් එකම මවක ඇති සහෝදරයෝ වෙති. ඔවුහු ජීවිතය හේතු කොටගෙනද මා අත්හරින්නට නොකැමති වෙති.

හෙතෙම ඔහුගේ වචනය අසා බෙහෙවින් මාදු වූ සිත් ඇත්තේ විය. චිත්‍ර මුවරජු ඔහු මාදු වූ සිත් ඇති බව දැන ඔබ මේ මුව රජු මුවෙක් පමණක් යයි නොසිතව. මෙතෙමේ මුවන් අසුදහසකට රජුය. සිල්වත් පැවැත්මෙන් යුක්තය. සියළු සත්ත්වයන් කෙරෙහි මොළොක් වූ සිත් ඇත්තේය. මහත් වූ නුවණැත්තේය. අන්ධ වූ මහළු මව්පියන් පෝෂණය කරයි. ඉදින් ඔබ මෙවැනි දැහැමි වූ මොහු මරන්නෙහිද, මොහු මරන්නේ අපගේ මව්පියන්ද මාද මගේ සොහොයුරියද යන අප පස්දෙනාම මරන්නෙහිමය. මගේ සහෝදරයාගේ ජීවිතය දෙන්නේ අප පස්දෙනාගේම ජීවිතය දෙන්නේ වෙහි යයි කියා,

13. වැදිපුත්‍රය, පෝෂණය කරන්නෙකු නැති අන්ධ වූ ඒ මව්පියෝ එකාන්තයෙන් මැරෙන්නාහ. පස්දෙනාගේම ජීවිතය දෙව. සහෝදරයා මුදව යි

යන ගාථාව කීවේය.

හෙතෙම ඔහුගේ ධර්මකථාව අසා පැහැදුන සිත් ඇත්තේ ස්වාමීනි, බිය නොවෙවයි කියා අනතුරුව එන ගාථාව කීවේය.

14. ඒ මම මව්පියන් පෝෂණය කරන මුවා මුදුම්. මිදුනා වූ ඒ මුවරජු දැක මව්පියෝ සතුටු වෙත්වා.

එහි වො යනු නිපාත මාත්‍රයකි. මුතකං යනු බැම්මෙන් මිදුන මුවා දැක.

මෙසේද කියා නැවත සිතුවේය. රජු විසින් දෙන ලද යසස මට කුමක් කරන්නේද? ඉදින් මම මේ මුවරජු මරන්නෙමිද, මේ මහපොළොව පැලී මට විවරයක් දෙන්නේය. මගේ හිස මත හෙනයක් හෝ වැටෙන්නේය. ඔහු නිදහස් කරන්නෙමිසි හෙතම මහබෝ සතුන් වෙත එළඹ යෂ්ටිය හෙලා සම්යොත සිදු මුවරජු වැළඳ ජලය කෙළවර හොවා මොලොක් සිතින් වහා පුඩුව මුදා නහරවලින් නහරද මස්වලින් මස්ද සමින් සමද ගලපා ජලයෙන් ලේ සෝදා මෙමනී සිතින් නැවත නැවත පිරිමැද්දේය. ඔහුගේ මෙමනියෙහි ආනුභාවයෙන්ද මහබෝ සතුන්ගේ පාරමිතා ආනුභාවයෙන්ද සියළු නහර මස් සම් ගැලපුනි. පාදය මනා සම ඇත්තේ මනාව වැසුන මස් හා ලොම් ඇත්තේ විය. අසවල් තැන පුඩුවෙහි බැඳුනේ යයි හෝ නොපෙනුනි. මහාබෝධි සත්ත්වයෝ සැපයට පැමිණියේ වී සිටියේය. ඒ දැක විත්‍ර මුවා සොම්නසට පත්වූයේ වැද්දාට අනුමෝදනා කරනුයේ

15. වැදි පුත්‍රය, යම්සේ අද මම බැම්මෙන් මිදුන මුවරජු දැක සතුටු වෙමිද එසේ ඔබද සියළු ඤාතීන් සමග සතුටු වේවා!

යන ගාරාව කීවේය.

ඉක්බිති මහබෝසත් තෙමේ කිම මේ වැද්දා මා අල්ලා ගන්නේ තමාගේ කටයුත්තකින් ගත්තේද නැතහොත් අනිකෙකුගේ අණ කිරීමකින් දැයි සිතා තමා අල්ලාගත් කාරණය විචාළේය. වැදිපුත්‍රයා "ස්වාමීනි, මට ඔබලාගෙන් වැඩක් නැත. රජුගේ බෙමා නම් අගමෙහෙසිය ඔබගේ ධර්මකරාව අසනු කැමැත්තිය. ඇය සඳහා රජුගේ ඇණවීමෙන් මා විසින් ගන්නා ලදැයි" කීවේය. යහළුව, මෙසේ ඇතිකල්හි ඔබ මා නිදහස් කරමින් ඉතා දුෂ්කර වූවක් කරහිය. එව මා ගෙන ගොස් රජුට දක්වව. දේවියට ධර්මය කියන්නෙමිසි කීවේය. ස්වාමීනි, රජවරු නම් නපුරෝය. කවරක් වන්නේ යයි කවරෙක් දනිද රජු විසින් දෙන ලද යසසින් මට

වැඩක් නැත. ඔබ කැමති පරිද්දකින් යව යි කීවේය. නැවත මහා සත්ත්වයෝ සිතනුයේ මා නිදහස් කරන්නා වූ මොහු විසින් ඉතා දුෂ්කර වූවක් කරන ලදී. මොහුට කීර්ති ලැබෙන්නා වූ උපායක් කරන්නෙමියි සිතා යහළුව, පළමුව මගේ පිට අතින් පිරිමදුව යයි කීවේය. හෙතෙම පිරිමැද්දේය. අත රන්වන් ලොම්වලින් පිරුණි. ස්වාමීනි, මේ ලොම්වලින් කුමක් කරමිද? යහළුව, මේවා පිටතට ගෙන රජුටද දේවියටද දක්වා මේ ඒ රන්මුවාගේ ලොම්ය යි කියා මගේ තැන සිට මේ ගාථාවලින් දේවියට ධර්මය කියවයි කීවේය. එය අසා ඇයගේ දොළඳුක සන්සිදිනේයයි ධම්මං වර මහාරාජ (මහරජතුමනි, ධර්මයෙහි හැසිරෙන්න) ආදියෙන් දස ධර්මවර්යා ගාථා උගන්වා පන්සිල් දී අප්‍රමාද වන ලෙස අවවාද දී පිටත්කර යැවීය.

වැදිපුත්‍රයා මහබෝසතුන් ආචාර්ය තන්හි තබා තෙවරක් පැදකුණු කර සිව්තැනක වැද ලොම් පියුම්පතෙකින් ගෙන ගියේය. ඒ තිදෙනාද මදක් ඔහු අනුව ගොස් මුඛයෙන් ගොදුරුද පැන් ගෙන මවිපියන් සමීපයට ගියාහුය. මවිපියවරු දරුව රෝහන්තය, ඔබ මල පුඩුවෙන් බැඳුනේ කෙසේනම් මිදුනේදැයි විමසමින්,

16. පුත්‍රය, ජීවිතය මරණයට සමීප වූ කල්හි කෙසේ නම් මිදුනේ වෙහිද? වැද්දා පුඩුවෙන් හසුකරගෙන කෙසේ නම් මිදුවෙහිද? යන ගාථාව කීවාහුය.

එහි උපනීතසමීං යනු ඔබගේ ජීවිතය මරණය සමීපයට එළඹී කල්හි කෙසේ නම් මිදීම වූයේද?

ඒ අසා බෝධිසත්ත්ව තෙමේ ගාථා තුනක් කීවේය.

17. විත්තකයා කණට සුව එළවන්නා වූ හෘදයංගම වූ හදවත ඇසුරු කළා වූ වචන කියනුයේ සුභාෂිත වචනයන්ගෙන් මා මුදවීය.

18. සුතනා මුවැත්තිය කණට සුව එළවන්නා වූ හෘදයංගම වූ හදවත ඇසුරු කළා වූ වචන කියන්නී සුභාෂිත වචනයන්ගෙන් මා මුදවුවාය.

19. වැදිපුත්‍රයා කණට සුව එළවන්නා වූ හෘදයංගම වූ හදවත ඇසුරු කළා වූ වචනයන් අසා සුභාෂිත වචනයන් අසා මා මුදවීය යනුයි.

එහි භණං යනු කියන්නේ. හදයධරං යනු හෘදයංගම වූ දෙවන ගාථාවෙන් කියන්නී. සුඛා යනු හෙතෙම මොවුන්ගේ වචනය අසා.

ඉක්බිති මවිපියවරු ඔහුට අනුමෝදනා කරන්නාහු මෙසේ කීවාහුය.

20. යම්සේ අපි අද පැමිණියා ධු රෝහන්තයා දැක සතුටු වෙමුද, එසේ වැද්දා අඹුදරුවන් සමග සතුටු වූයේ වේවා!

වැද්දා ද වනයෙන් නික්මී රජමැදුරට ගොස් රජු වැද එකත්පස්ව සිටියේය. රජු ඔහු දැක,

21. වැදිපුත්‍රය, ඔබ මුවා හෝ මුව සමී හෝ ගෙන එමීයි කීවේ නොවේද? අනතුරුව කවර කරුණක් නිසා මුවා හෝ මුවසමී හෝ නොගෙන ආවෙහිද?

එහි මිග වමමානී යනු මුවා හෝ මුව සමී හෝ ආහරිං යනු ගෙන එන්නෙමි. මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. එමීබා වැදි පුත්‍රය, මුවා ගෙන ඒමට නොහැකි වන්නේ මුව සම හෝ ගෙන එන්නෙමීයි ඔබ කීවේ නොවේද? එය නොහැකි වන්නේ ලොම් හෝ ගෙන එන්නෙමීයි කීවෙහිය. ඒ ඔබ කවර කරුණකින් මුවා ගෙන නොඑන ලදී. මුව සම ගෙන නොඑන ලදී යනුවෙනි. ඒ අසා වැදි පුත්‍රයා,

22. ඒ මුවා පුඩුවෙහි බැඳුනේ මගේ අතට පැමිණියේ විය. මහරජතුමනි, ඔහු (මා විසින්) බඳනා ලද්දේ විය. ඒ හැර බැමීමට හසුනොවුන මුවෝ දෙදෙනෙක් ඔහු සමීපයෙහි වූහ.

23. මම මේ මුවා නසන්නේ නම් අද මගේ ජීවිතයද නසන්නෙමීයි ඒ මට පුදුම එළවන සුළු ලොමුඩැහැ ගන්වන සංවේගයක් වූයේයයි කීවේය.

එහි ආගමා යනු මහරජතුමනි, ඒ මුවා මගේ අතට පැමිණියේය. මවිසින් එල්ලන ලද මලපුඩුවට පැමිණියේ ඒ පුඩුවෙහි බැඳුනේය. තඤ්ච මුත්තා උපාසරෙ යනු බැඳුන ඔහුද අන්‍ය වූ බැඳුනේ නැති මිදුනා වූ මුවෝ දෙදෙනෙක් උභ අස්වසමින් උභ ඇසුරුකොට සිටියාහුය. අබභූතො

යනු පෙර නොවූ විරු. ඉමඤ්චානං යනු ඉක්බිති සංවේගයට පත් මට මෙබඳු සිතුවිල්ලක් විය. ඉදින් මම මේ මුවා නසන්නෙමිද අදම මෙතන්හි ජීවිතය අත්හරින්නෙමි යි කියාය.

24. වැදිපුත්‍රය, ඒ මුවෝ කෙබඳු වූවෝද? ඒ මුවෝ කෙලෙස ධාර්මික වූවෝද? කෙබඳු වර්ණ ඇත්තෝද? කවර ස්වභාවයක් ඇත්තෝද? ඔබ ඔවුන් දැඩිව ප්‍රශංසා කරන්නෙහිය.

ඒ රජු පුද්ගමයට පත් වීම් වශයෙන් මෙය නැවත නැවත විචාරයි. ඒ අසා වැදිපුත්‍රයා

25. ඔවුහු සුදුවන් අං ඇත්තෝය. පිරිසිදු වල්ග ඇත්තෝය. රන්වන් වූ සම ඇත්තෝය. ලේවන් වූ පාද ඇත්තෝය. අඳුන් ගානා ලද වැනි වූ ඇස් ඇත්තෝය. සිත්කථය.

යන ගාථාව කීවේය.

එහි ඔදාන සිංගා යනු රිදී දමක් වැනි අං ඇත්තෝ. සුවිචාලා යනු සෙමර වල්ග සමාන වූ පිරිසිදු වල්ගයෙන් යුක්ත වූවාහු. ලෝහිතකා යනු රතුපාට ලොම් ඇත්තාහු පබ්බු හා සමානයහ. පාදා යනු බුරයන් කෙළවර කොට ඇති. අඤ්ජිතකධා යනු අඳුන් ගැමෙන් මෙන් පිරිසිදු පස්පැහැයෙන් යුත් ඇස්වලින් යුක්ත වූවාහු.

හෙතෙම මෙසේ කියන්නේම මහබෝසතුන්ගේ රන්වන් ලොම් රජුගේ අතෙහි තබා ඒ මුවන්ගේ සිරුරෙහි ශෝභාව ප්‍රකාශ කරනුයේ

26. දේවයන් වහන්ස, ඒ මුවෝ මෙවැනි වූවෝය. ඒ මුවෝ මෙවැනි ස්වභාව ඇත්තෝය. දේවයන් වහන්ස, මව්පියන් පෝෂණය කරන ඔවුන් නොගෙන ආවේමිසි යන ගාථාව කීවේය.

එහි මාතා පෙනතිං හරං යනු ඔවුහු වයසට ගිය අන්ධ වූ මව්පියන් පෝෂණය කරති. ඔවුන්ගේ දැහැමි බව මෙපරිදිය. න තෙ සො අභිභාරයුං යනු ඒ මුව රජු කිසිවෙකු විසින් ඔබගේ පඬුරු වෙනුවෙන් ගෙන ඒමට නොහැකිය යන අර්ථයි. අභිභාරයිං යනුද පෙළයි. ඒ මම ඔබගේ පඬුරු සඳහා න අභිභාරයිං නොගෙන ආවේමි යන අර්ථයි.

මෙසේ හෙතෙම මහබෝසතුන්ගේද චිත්‍රක මුවාගේද සුතනා මුවැත්තියගේද ගුණයන් කියා මහරජතුමනි, තමාගේ ලොම් දක්වා මගේ තැන සිට දසධර්මවර්යා ප්‍රකාශිත ගාථාවන්ගෙන් දේවියට ධර්මය කියව යයි ඒ මුවරජු විසින් මා අණවන ලද්දේ යයි කියා රන් පුටුවෙහි හිඳ ඒ ගාථාවන්ගෙන් ධර්මය දේශනා කළේය. දේවියගේ දොළඳුක සන්සිඳුනේය. රජු සතුටු වී වැදිපුත්‍රයා මහත් වූ යසසින් සන්තර්ථනය කරන්නේ

27. වැදිපුත්‍රය, (ඔබට) රන් කහවනු සියයක්ද බොහෝකොට වටිනා මැණික් කුණ්ඩලාභරණයක්ද දියබෙරළිය මල්වල ශෝභාව වැනි වූ සතරැස් පළඟක්ද දෙමි.

28. සමාන වූ භාර්යාවන් දෙදෙනෙක්ද වෘෂභ රාජයෙකු ප්‍රධාන කොට ගවයන් සියයක්ද දෙමි. මම දැහැමිව රාජ්‍යය කරවමි. මට ඔබ බොහෝ උපකාර ඇත්තෙක් වෙහි.

29. වැදිපුත්‍රය, ඔබ ගොවිතැන-වෙළඳම-ණය ගැනීම-සිඟායෑම යන මෙයින් දරුවන් පෝෂණය කරව. නැවත පවී නොකරව යනුවෙන් ගාථා තුනක් කීවේය.

එහි ධුල්ලං යනු බොහෝකොට වටිනා වූ මැණික් කුණ්ඩලාභරණයක් ද ආභරණයක් ද තොපට දෙමි. චතුසසඳං යනු සිව්දැස් වූ, උස් වූ කොට්ට සතරක් ඇති යන අර්තයි. උමමාපුපඵසිරිං යනු නිල්වන් වූ පසතුරුණු ඇති හෙයින් දියබෙරළිය හා සමාන වූ කාන්තියෙන් යුක්ත කළු පැහැති දැවවලින් සරු වූ සාදිසියො යනු එකිනෙකා රූපයෙන්ද, සම්පත්තියෙන්ද සමාන වූ, උසභං ව ගවං සභං යනු ප්‍රධාන වූ වෘෂභයෙකු සහිතව ගවයන් සියයක්ද ඔබට දෙමි. කාරෙසං යනු දසරාජ ධර්මයන් කෝප නොකරමින් දැහැමිව රාජ්‍යය කරවන්නෙමි. බහුකාරොමෙසි යනු රන්වන් වූ මුවරජුගේ තැන සිට ධර්මය දේශනා කළ හෙයින් ඔබ මට බොහෝ උපකාර විය. මුවරජු විසින් කී පරිද්දෙන්ම මම පන්සිල්හි පිහිටුවන ලදී. කසී වණිජ්ජා යනු යහළුව, වැදිපුත්‍රය මම මුවරජු නොදැක ඔහුගේ වචනයම අසා පන්සිල්හි පිහිටියේය. ඔබද මෙතැන් පටන් සිල්වත් වෙව. යම් ඒ කසීවණිජ්ජා ඉණ දානං උඤ්ජාවරියා මේවා දිවිපැවැත්මේ දොරටුය. මේ යහපත් දිවිපැවැත්මෙන් අඹුදරුවන් පෝෂණය කරව. නැවත පවී නොකරවයි.

හෙතෙම රජුගේ කථාව අසා මට ගිහිගෙයි විසීමෙන් ප්‍රයෝජනයක් නැත. දේවයන් වහන්ස, පැවිද්ද අනුදනුවයි අනුදන්වාගෙන රජු විසින් දෙන ලද ධනය අඹුදරුවන්ට දී හිමවතට පිවිස තවුස් පැවිද්දෙන් පැවිදි වී අෂ්ට සමාපත්තීන් උපදවා බ්‍රහ්මලෝකයට පිහිටකොට ඇත්තෙක් විය. රජුද මහබෝසතුන්ගේ අවවාදයෙහි සිට ස්වර්ග පුරය පිරවීය. අවවාදය වසර දහසක් පැවතුනි.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා මහණෙනි, මෙසේ පෙරද ආනන්ද තෙරුන් විසින් මා වෙනුවෙන් ජීවිතය පරිත්‍යාග කළේම යයි වදාරා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි වැද්දා ඡන්ත විය. රජු සැරියුත් තෙරුන් විය. දේවිය බේමා හික්කුණියයි. මව්පියවරු මහරජ කුලයෝය. සුතනාව උප්පලවණ්ණා තෙරණිය වූවාය. චිත්‍ර ක මුවා ආනන්ද තෙරුන් විය. අසුදහසක් මුවෝ ශාකෘ සමූහයායි. රෝහන්ත මුවරජු වනාහි මම ම වීමියයි වදාළ සේක.

15.6

මූලහංස ජාතකය

එතෙ හංසා පකකමනහි යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ වේළුවනයෙහි වාසය කරන සේක් ආනන්ද තෙරුන්ගේ ජීවිත පරිත්‍යාගයම අරභයා දේශනා කළ සේක. එකල්හි හික්කුන් වහන්සේලා දම්සභාවෙහි තෙරුන්ගේ ගුණ කථාව කියනකල්හි ශාස්තෘන් වහන්සේ වැඩමවා විමසා මහණෙනි, ආනන්ද තෙරුන් විසින් මා සඳහා ජීවිත පරිත්‍යාග කළේ දැන් පමණක් නොවේ. පෙරද ජීවිත පරිත්‍යාග කළේම යයි වදාරා අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවර බහුපුත්තක නම් රජු රාජ්‍යය කරවීය. ඔහුගේ අගමෙහෙසිය බේමා නම් වූවාය. එකල්හි මහබෝසත් තෙමේ ස්වර්ණහංස යෝනියෙහි ඉපදී හංසයන් අනුදහසක් පිරිවරන ලද්දේ

වික්‍රමයට පරිවරණයෙහි වාසය කරන ලදී. එකල්හි දේවිය පළමු කී පරිද්දෙන්ම සිහිනයක් දැක රන්වන් හංසයෙකුගේ ධර්ම දේශනාව ඇසීමේ දොළඹුක රජුට දැන්වීය. රජුද විමසා රන්වන් හංසයෝ වික්‍රමයට පරිවරණයෙහි වසන් යයි අසා බේම නම් විලක් කරවා නොයෙක් (හංසයන්ගේ) කෑම සඳහා වූ ධාන්‍ය සිටුවවා සිව්කොන්හි දිනපතා අහස සෝභාව සෝභා කරවීය. එක් වැදි පුත්‍රයෙක්ද හංසයන් ගැනීම පිණිස යෙදවීය. ඔහු (විල පරීක්ෂා කිරීමට) යෙදවූ ආකාරයද එහි පක්ෂීන් විසින් පරීක්ෂා කළ බවද රන් හංසයන් පැමිණි කල්හි රජුට දන්වා පුඩුව එල්ල ක්‍රමයද මහබෝසතුන් පුඩුවෙහි බැඳුන අයුරුද සුමුඛ හංස සෙන්පතියාගේ පිරිස් තුනෙහිම ඔහු නොදැක පෙරළා පැමිණීමද යන සියල්ල මහා හංස ජාතිකයෙහි පෙනෙන්නේය. මෙහිද මහබෝසත් තෙමේ යෂ්ඨි පුඩුවෙහි බැඳී මලපුඩුව බැඳී යෂ්ඨියෙහි එල්ලෙන්නේම බෙල්ල දිගහැර හංසයන් ගිය මග බලන්නේ එන්නා වූ සුමුඛ හංසයා දැක පැමිණි කල්හි ඔහු විමසන්නෙමිසි සිතා ඔහු පැමිණි කල්හි ගාථා තුනක් කීවේය.

එතෙ හංසා පක්ෂමනහි වක්කංගා හයමේරිතා
 හරිතතව හෙමවණණ කාමං සුමුඛ පක්ෂම

1. කොළ පාටැති සමක් ඇති රන්වන් වූ සුමුඛය, බියෙන් කම්පා වූ වක් වූ සොට ඇති මේ හංසයෝ ඉවත්ව යෙති. ඔබද ඒකාන්තයෙන් ඉවත්ව යව.

02. ඤාති සමූහයා පුඩුවට හසු වූ හුදකලා වූ මා අතහැර මා පිළිබඳව අපේක්ෂා නැත්තෝ යත්. හුදකලා වූ ඔබ කුමක් නිසා සමූහයෙන් වෙන් වී නවතිනිද?

3. පක්ෂී රාජය, (මරණය සඳහා) පුඩුවෙහි බැඳුනහු සමග යහළු බවක් නැත. ඉගිලී පැන ගියවුන් සමග පැන යන්න. නිදුක් බව පිණිස උත්සාහය අත් නොහරව. සුමුඛය, උත්සාහය අත් නොහරින්න.

එහි හය මේරිතා යනු බියෙන් කම්පා වූ, බියෙන් තැති ගත් බියෙන් සැළණු. හරිතතව හෙමවණණ යන වචන දෙකින් ඔහුටම අමතයි. කාමං යනු රන්වන් සම් ඇත්ත, රන්වන් වූ තැනැත්ත, පියකරු මුහුණ

ඇත්ත. ඒකාන්තයෙන් ඉවත්ව යා යුතුමය. මෙහි පැමිණීමෙන් ඔබට කවර ප්‍රයෝජනයක්දැයි කියයි. ඔහාය යනු මා අත්හැර පියඹා ගියෝය. අනපෙකධමානා යනු ඒ මගේ නෑයෝ මා කෙරෙහි අපේක්ෂා රහිතවම යති. පතෙවා යනු පියඹා යයි. මා අනිසාය යනු මෙයින් ඉවත්ව ගොස් ලද යුතු නිදුක් බව සඳහා උත්සාහය නො හරුව.

ඉක්බිති සුමුඛ තෙමේ මඩ මත හිඳ

4. ධතරට්ඨ නම් භංසය, මම දුකට පත් වූයේ යයි ඔබ අත් නොහරින්නෙමි. මාගේ ජීවත්වීම හෝ මරණය හෝ ඔබ සමගම වන්නේය යන ගාථාව කීවේය.

එහි දුකඩ පරෙතො යනු මහරජතුමනි, ඔබ මරණ දුකට පත් වූයේය යන මෙපමණකින් මම ඔබ අත් නො හරිමි.

සුමුඛයා විසින් මෙසේ සිංහනාද කළ කල්හි ධතරට්ඨයා කියනුයේ

5. සුමුඛය, "මම නොයන්නෙමියි" යන යමක් ඔබ කියෙහිඳ, මෙය උතුම් පුද්ගලයාගේ යහපත් වචනයයි. මම ඔබ විමසමින් පැන යවයි කීවෙමි යන ගාථාව කීවේය.

එහි එතදරියසස යනු යම් හෙයකින් ඔබ "මම ඔබතුමන් අත් නොහරිමියි" කියහිඳ, මෙය මනා පැවැත්මෙන් යුත් උතුමෙකුගේ උතුම් වචනයකි. පතනෙතං යනු මමද ඔබ නිදහස් කර යවනු කැමැත්තෙන්ම මෙලෙස නොකීවෙමි. තවද ඔබ විමසනුයේ පියඹා යවයි යන මේ වචනය අවසසජං යවයි ඔබට කීවෙමි යනුයි.

මෙසේ ඔවුන් කියද්දීම වැදි පුත්‍රයා දණ්ඩක් ගෙන වේගයෙන් පැමිණියේ, සුමුඛයා ධතරට්ඨ භංසරජු අස්වසමින් ඔහු ඉදිරියට ගොස් ගෞරව දක්වා භංස රජුගේ ගුණයන් කීවේය. එකෙනෙහිම වැද්දා මෘදු වූ සිත් ඇත්තේ විය. හෙනෙම ඔහුගේ සිත මෘදු වූ බව දැන නැවත භංසරජු අස්වසමින්ම සිටියේය. වැද්දාද භංසරජු වෙත එළඹ සවන ගාථාව කීවේය.

6. අභයවේදන හැසිරෙන පක්ෂියා පයින් නොයන්නේ අභයවේදන පා තබා යයි. හංසයන් අතර ඉතා උතුම් වූ ඔබ දුරදීම පුද්‍රව නොදුටුවෙහිද යනුයි.

එහි අපදෙන පදං යනු මහරජතුමනි, නුඹ වැනි වූ අභයවේදන හැසිරෙන පක්ෂියා පා තැබීමෙන් තොරව ආකාශයෙහි පා තබා යයි. නො බැඳෙයි. ඒ ඔබ මෙබඳු වූයේ දුරදීම මේ පුද්‍රව වචනා නොගනී. නොදන්නේදැයි විමසයි.

මහබෝසත් තෙමේ කීවේය.

7. යම්කලෙක පිරිහීමක් වේද, ජීවිතය පිළිබඳ සැක සහිත බව ඇති වේද එකල්හි පුරුෂයා දැලටද පුද්‍රවටද පැමිණ නමුත් අවබෝධ කර නොගනී.

එහි පරාභවෝ යනු යහළු වැදි පුත්‍රය, යම්දිනක පිරිහීම වැඩුනේද, විනාශය පැමිණියේද වෙයි නම් ඉක්බිති පුරුෂ තෙමේ ජීවිතය පිළිබඳව සැක සහිත තැනට පැමිණි කල්හි දැලටද පුද්‍රවටද පැමිණ නමුත් නොදනී යයි අර්ථයි. වැද්දා හංස රජුගේ කථාව පිළිබඳව සතුටු වී සුමුඛයා සමග කථා කරන්නේ ගාථා තුනක් කීවේය.

8. කොළ පැහැති සම ඇති රන්වන් වූ සුමුඛය, බියෙන් කම්පා වූ වක් වූ අවයව ඇති මේ හංසයෝ පලායෙත්. ඔබ පමණක් සමූහයෙන් වෙන්ව නවතිනිය.

9. වක් වූ අවයව ඇති අභයවේදන හැසිරෙන මේ පක්ෂීහු (කැම)කා (වතුර) බී (රජු පිළිබඳව) අපේක්ෂා රහිත වූවාහු පලායෙත්. ඔබ හුදකලාව (මොහු) ඇසුරු කරනිය.

10. කිම? මේ පක්ෂියා (නුඹ) මිදුනේ වෙයි. බැඳුනා වූ (රජුව) ඇසුරු කරනිය. අනිත් පක්ෂීහු (රජු) අතැර යත්. කිම හුදකලාව සමූහයෙන් වෙන්ව රැඳෙන්නෙහිය.

එහි කවිකාවතං යනු ඔබම රැඳෙන්නෙහි යයි විමසයි. උපාසකී යනු ඇසුරු කරනිය.

සුමුඛ මෙසේ කීවේය.

1. ඒ (මේ) පක්‍ෂියා මගේ රජුය. මගේ පණ හා සමාන මිත්‍රයාය. යහළුවාය. යම්තාක් මරුගේ සීමාව වේද (මරණය තෙක්) ඔහු අත් නොහරින්නෙමි යනුයි.

එහි යාව කාලසස පරියායං යනු වැදිපුත්‍රය, යම්තාක් ජීවිත කාලයේ කෙළවර වේද, එතෙක් මම මොහු නොහරින්නෙමිය.

ඒ අසා වැද්දා පැහැදුන සිත් ඇත්තේ වී ඉදින් මම මෙලෙස සිල්වත් වූ මොවුන් කෙරෙහි අපරාධයක් කරන්නෙමි ද පොළොවද මට කවුළුවක් දෙන්නේය. (පොළොව පලා අපායගාමී වන්නේය) රජු සම්පයෙන් ලද ධනයෙන් මට කවර ප්‍රයෝජනයක්ද? මොවුන් නිදහස් කරන්නෙමි යි සිතා

12. යම්බඳු වූ ඔබ යහළුවා වෙනුවෙන් ජීවිත පරිත්‍යාග කරන්නට කැමති වෙහිද, එහෙයින් ඒ මම ඔබගේ යහළුවාද මුදන්නෙමි. (ඔබගේ) රජු ඔබ අනුව යන්නෙක් වේවා'යි යන ගාථාව කීවේය.

එහි යොවකං යනු යම්බඳු වූ ඔබ. සො යනු ඒ මම. තවානුගො යනු මේ හංසරජු ඔබගේ වසඟයට පැමිණියේ වේවා! ඔබ සමග එක්තැනක වසාවා! මෙසේද කියා ධතරවීඨ හංසයා මුගුරෙහි වූ පුඩුවෙන් මුදවා විල්තෙරට පමුණුවා පුඩුව මුදා මොළොක් සිතෙන් ලේ සෝදා තහර ආදිය පිළියෙල කළේය. ඔහුගේ මොලොක් සිත් ඇති බැවින්ද, මහබෝසතුන්ගේ පාරමිතාවන්ගේ මහිමයෙන්ද එකෙනෙහිම පාදය සම සහිත වූවක් විය. බැඳුන තැනද නොපෙනුනේය. සුමුඛයා මහබෝසතුන් බලා සතුටු සිත් ඇත්තේ වී අනුමෝදනා කරමින්,

13. යම් සේ අද මම මිදුනා වූ පක්‍ෂිරාජයා දැක සතුටු වෙමිද, වැද්ද ඔබද එසේ සියලු ඤාතීන් සමග සතුටු වේවා!

වැද්දා ඒ අසා ස්වාමීනි, යව් යයි කීවේය. ඉක්බිති මහබෝසත් තෙමේ ඔහුට කියනුයේ යහළුව, කිම ඔබ තමා සඳහා මා බැන්දේද? නැතහොත් අනිකෙකුගේ ඇනවීමෙන්දැයි විමසා ඔහු විසින් ඒ කරුණ

කී කල්හි කීම මා මෙතැනින් විතුකුටය යෑම වටනේද නැතහොත් නගරයටදැයි විමසන්නේ මා නගරයට ගියකල්හි වැදිපුත්‍රයා ධනය ලබන්නේය. දේවියගේ දොළඳුක සන්සිඳෙන්නේය. සුමුඛගේ මිත්‍ර ධර්මය ප්‍රකට වන්නේය. එසේම මගේ ඥාණ බලයද ප්‍රකට වන්නේය. බේම විලද අභය දක්ෂණාවක් කොට ලබන්නෙමි. එහෙයින් නගරයටම යන්නට වටනේ යයි සනිටුහන් කර වැද්ද, තෝ අප කදකින් ගෙන රජු සමීපයට පමුණුව. ඉදින් රජු අප නිදහස් කරනු කැමැත්තේ වන්නේද, නිදහස් කරන්නේ යයි කීවේය. ස්වාමීනි, රජවරු නම් කර්කශ පැවතුම් ඇත්තෝය. තෙපි යථි යයි කීවේය. අපි ඔබ වැනි වැද්දෙකුද මෘදු වූවෙකු කළෙමු. රජු පැහැදවීමෙහි ලා අපට කවර බරක්ද? යහළුව, අප ගෙන යවයි කීවේය. හෙතම එසේ කළේය. රජු හංසයන් දැක සතුටු සහගත වී හංසයන් දෙදෙන රන් පුටුවෙක හිඳුවා වී සහ විලද කවා මිඵෂණී මිශ්‍ර ජලය පොවා ඇදිලි බැඳ ධර්මකථාව ඇයදීය. හංසරජු ඔහු අසනු කැමති බව දැන පළමුව පිළිසඳර කථා කළේය. එහි හංසයාගේද රජුගේද වදන් පිළිවදන් කථාව මෙසේ වේ.

14. (රජතුමනි) කීම ඔබට සැප ඇත්තේද? කීම ඔබට නිරෝගද? කීම ඔබගේ මේ රට සමෘද්ධිමත්ද? කීම ධර්මයෙන් රාජ්‍යය අනුශාසනා කරහිද?

15. හංසය, මට සැප ඇත. තවද නිරෝගී ද වෙමි. අනතුරුව මගේ රටද සමෘද්ධිමත්ය. මම ධර්මයෙන් රාජ්‍යය අනුශාසනා කරමි.

16. කීම ඔබට අමාත්‍යයන් පිළිබඳව කිසියම් වරදක් නොපවතීද, තවද කීම ඔබගේ සතුරෝ නොප කෙරෙත් දකුණු දිශාවට නොයන ඡායාව මෙන් දුරුව යෙත්ද?

17. තවද මගේ අමාත්‍යයන් පිළිබඳව කිසියම් වරදක් නොපවතී. ඒ හැර මගේ ඡායාව දකුණු දිශාවට නොයන්නාක් මෙන් සතුරෝද දුරුව යෙත්.

18. කීම ඔබගේ භාර්යාවෝ සමාන ස්වරූප ඇත්තෝද, වසඟයෙහි සිටියෝද ප්‍රිය වචන කථා කරන්නීහුද? දරුවන්ගෙන්ද රූපත් බැවින්ද යසසින්ද යුක්ත වූවෝද? ඔබගේ කැමැත්ත අනුව පවතින්නාහුද?

19. තවද මාගේ භාර්යාවෝ සමාන ස්වරූප ඇත්තෝය. වසඟයෙහි සිටියෝය. ප්‍රියවචන කථා කරන්නෝය. දරුවන්ගෙන්ද රූපත් බැවින්ද යසසින්ද යුක්ත වූවාහුය. මගේ කැමැත්ත අනුව පවතින්නාහුය.

20. මහරජතුමනි, කිම ඔබට මනා උත්පත්ති ඇති බොහෝ දරුවෝ වෙත්ද? ඔවුහු නුවණ නැමති ජවයෙන් (වේගයෙන්) යුක්ත වූවාහු ඒ ඒ දෙයෙහි සතුටු වෙත්ද? (එකඟ වෙත්ද?)

21. ධනරවියය, මා නිසා ප්‍රකට වූ පුත්තු එකසිය එකක් මට වෙති. ඔබ ඔවුන් කළ යුතු දෙය කියව. ඔවුහු ඔබගේ වචනය නොවරදවති යි කිය.

එහි කුසලං යනු නිරෝගී බවයි. එයටම වෙනත් වූ වචනයකි. ජීනං යනු කිම ඔබේ රට සමෘද්ධිමත්ද, සම්පත්තින්ගෙන්ද යුක්තද? පහසුවෙන් ලද හැකි ආහාර ඇත්තේද, ඔවුන්ට ධර්මයෙන් අනුශාසනා කරතිදැයි විමසයි. දොසො යනු වරද. ජායාදකඛිණතො රිච යනු යම් සේ සෙවනැල්ල දකුණු දිශාවට අභිමුඛව නොවැඩේද මෙසේ මෙසේ ඔබගේ කිසියම් පසම්තුරෝ නොවැඩෙත් යයි කියයි. සාදිසී යනු ජාතිගෝත්‍ර කුල ප්‍රදේශ වශයෙන් සමාන වූ. මෙබදු වූවෝ ඉක්මවා හැසිරෙන්නීහු නොවෙති. අසසවා යනු වචන පිළිගන්නියෝ. පුතනරූපයසුපෙනා යනු පුතුන්ගෙන්ද රූපයෙන් ද යසසින්ද යුක්ත වූවාහු. පඤ්ඤාජවෙන ප්‍රඥාව නැමති වේගයෙන්. ප්‍රඥාව මෙහෙයවා යම් ඒ එළඹී කටයුතු පිරිසිදින්නට සමත් වූවෝද යනුවෙන් විමසයි. සමෙමාදනනි තනො තනො. යම් යම් තැනක නිරත වූවාහු වෙත්ද ඒ ඒ තැනින් එක්ව සතුටු වන්නාහුමය. විරුද්ධ නොවෙත්දැයි විමසයි. මයා සුතා යනු මා කරණ කොටගෙන ප්‍රසිද්ධ වූවාහු. ප්‍රකට වූවාහු. මයා සුතා නම් වෙත් යයි කියයි. තෙසං තං කිච්ච මකඛාහි ඒ මගේ පුත්‍රයන්ට මෙනම් වූව කරත්වායි ඔබ කළ යුතු කිය කියව. ඔවුහු ඔබගේ වචනය නොඉක්මවන්නාහුය. ඔවුන්ට අවවාද දෙවයි යන අදහසින් මෙසේ කීවේය.

මහබෝසත් තෙමේ ඒ අසා ඔවුන්ට අවවාද දෙන්නේ ගාථා පහක් කීවේය.

22. ඉදින් යමෙක් උසස් ජාතියෙන් හෝ හැසිරීමෙන් හෝ යුක්ත වූයේ නමුදු ඉදින් ඉගෙනීමෙහි උත්සාහය පසුව කෙරේද ඔහු කටයුතු පැමිණි කල්හි (විපත් ආ කල්හි) එහි ගිලෙයි.

23. නිශ්චල නොවූ, ප්‍රඥා ඇති ඔහු (කටයුතු පැමිණි කල්හි) මහා විවරයක් හට ගනී. ඔහු රාත්‍රී අන්ධයෙක් මෙන් මහත් වූ රූප දකී.

24. අසාර දෙයෙහි සාරයක් ඇතැයි සිතන්නා බොහෝ උගත්තත් නුවණ නොලබයි. ගිරි දුර්ගයක (දුවන්නා වූ) සරභ මුවෙක් මෙන් අතරමගදීම විපතෙහි ගිලේ.

25. ඉදින් පහත් ජන්ම ඇත්තේ නමුදු උට්ඨාන විර්යයෙන් යුක්ත ධෛර්යමත් පුද්ගලයා මනා හැසිරීමෙන් හා සීලයෙන් යුක්ත වූයේ රාත්‍රියෙහි ගින්න මෙන් බබලයි.

26. මවිසින් කියන ලද මේ කරුණු උපමා කර දරුවන්ට විද්‍යාවන් උගන්වව. බුද්ධිමත් තැනැත්තා වැස්ස කරණකොට කෙනෙහි බීජය මෙන් මනාව වැඩෙන්නේය.

එහි විනයො යනු පැවැත්මෙන්. පව්ජා කුරුනෙ යොගං යනු ඉදින් හෙතෙම ශිල්පයන් හදාළ යුතු තරුණ වයසෙහිදී විර්යය නොකර පසුව මහළු කල කරයිද මෙබඳු තැනැත්තා පසුව එබඳු වූ දුක් හෝ විපත්තින් උපන් කල්හි ඒවායේ ගිලේ. තමා ගොඩ ගැනීමට නොහැකි වෙයි. තසස සංහීරපඤ්ඤසස ඔහුගේ නූගත් බව නිසා, හළ යුතු නුවණ ඇති, නිශ්චල නොවූ බුද්ධිය ඇත්තහුගේ. විවරො යනු සම්පත් ආදීන්ගේ සිදුරක්, පරිහානියක් ඇතිවේ යන අර්ථයයි. නතතමජෙධා රාත්‍රී අන්ධයා. මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. යම්සේ රාත්‍රී අන්ධයා රාත්‍රියෙහි නොපෙනන්නා රාත්‍රියෙහිදී සඳළුලිය ආදියෙන් මනා රූප ආදිය දකී. සියුම් ඒවා දකින්නට නොහැකි වේ. මෙසේ නූගත් වංචල බුද්ධි ඇත්තා කිසියම් බියක් උපන් කල්හි සියුම් කටයුතු දක්නට නොහැකි වේ. ගොරහැඩි ඒවාම දකී. එහෙයින් ඔබගේ පුතුන්ට තරුණ කාලයෙහිදීම උගන්වන්ට වටී යනුයි. අසාරෙ යනු හරසුන් ලෞකික වේද සමය, විතණ්ඩ ගාස්තුය සාරයොගඤ්ඤ යනු මේ ආගම් හරයෙන් යුක්ත යයි හඟිමින්. මනිං තජෙථව වැනි බොහොමයක් ඉගෙන නමුත් ප්‍රඥාවක් නොලබයි මය.

ගිරිදුගගසමීං යනු හෙතෙම යම් සේ සරහ මුවෙක් තමා වසන තැනට පැමිණෙන්නේ අතරමග විෂම තැනද සමයයි හඟිමින් ගිරිදුර්ගයෙහි වේගයෙන් පැමිණෙන්නේ ප්‍රපාතයට වැටී. අනතරායෙව සීදති නිවෙස්නට නොපැමිණෙයි. මෙසේ නිසරු වූ ලෝකායතික වේද ආගම සරු යයි යන හැඟීමෙන් ඉගෙන මහත් වූ විනාශයකට පැමිණෙයි. එහෙයින් ඔබේ පුතුන් අර්ථ සහිත වූ අභිවෘද්ධිදායක වූ කටයුතුවලම යොදවා උගන්වවයි යනුයි. නිසෙ අගභිවා යනු මහරජතුමනි, පහත් වූ ජන්ම ඇත්තේ නමුදු උත්සාහී වීම ආදී ගුණයන්ගෙන් යුක්ත වූයේ රාත්‍රියෙහි ගිනිකඳක් මෙන් බබලයි. එතං මෙ යනු මෙය මවිසින් කියන ලදී. රාත්‍රී අන්ධයාද ගින්නද උපමා කර ඔබේ දරුවන් විජජාසු වාචය යනු ඉගැන්විය යුතු ශිල්පයන්හි යොදව. මෙසේ යොදන ලද්දේ යම් සේ මනා කෙතක යහපත් වැසි ලැබීමෙන් බිජුවට වැඩෙද එසේම නුවණැති තැනැත්තා යසසින්ද හෝගයන්ගෙන්ද වැඩෙයි යනුයි.

මහාබෝධිසත්ත්වයෝ මෙසේ මුළු රැයම රජුට ධර්මය දේශනා කළහ. දේවියගේ දොළඳුක සන්සිඳුනේය. මහබෝසත් තෙමේ අරුණ නැගෙන වේලාවෙහිම රජු ශිලයන්හි පිහිටුවා අප්‍රමාද වචයි අවවාද කර සුමුඛ සමග උතුරු සීමැදුරු කවුළුවෙන් නික්මී විතුකුට පර්වතයටම ගියේය.

ශාස්තෘෂන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා මහණෙනි, පෙරද මෙසේ මා වෙනුවෙන් ජීවිතය පරිත්‍යාග කළේම යයි වදාරා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි වැද්දා ඡන්න විය. රජු සැරියුත් තෙර විය. දේවිය බේමා හික්‍ෂුණිය වූවාය. හංස පිරිස ශාකාසම්ප්‍රිතයාය. සුමුඛ හංසයා ආනන්ද තෙර විය. හංස රජු මම ම වීම් යයි වදාළ සේක.

15.7

සත්තිගුම්බ ජාතකය

මීගලදෙදා මහාරාජා යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ මද්දකුච්ඡි පර්වතයෙහි මීගදාය නම් තැන වාසය කරන සේක් දෙවිදත් අරභයා දේශනා කළ සේක. දෙවිදත් විසින් ගල් පෙරළූ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පාදයන් ගල් කැබැල්ලකින් කුචාල වූ විට බලවත් වේදනාවක් උපති. බුදුරදුන් දැක්මට බොහෝ හික්කුන් වහන්සේලා රැස් වූවාහුය. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රැස් වූ පිරිස දැක මහණෙනි, මේ සෙනසුන බොහෝ ගැහැට ඇති තැනකි. රැස් වූ සෙනඟ මහත් වන්නේය. මා ඇදක තබා මද්දකුච්ඡියට ගෙන යවූ යයි වදාළ සේක. හික්කුන් වහන්සේලා එසේ කළාහුය. ජීවකයා තථාගතයන් වහන්සේගේ පාද සුව කළේය. හික්කුන් වහන්සේලා ශාස්තෘන් වහන්සේ සම්පයෙහිම සිටියාහු කථාවක් ඉපිදවූහ. ඇවැත්ති, දේවදත්ත තෙමේ තෙමේද පවිටු වූයේය. ඔහුගේ පිරිසද පවිටුය. මෙසේ හෙතෙම පවිටු වූ පිරිවර ඇත්තේ වාසය කරයි යනුයි. ශාස්තෘන් වහන්සේ මහණෙනි, කුමක් කියවීදැයි විමසා මෙනම් වූවකැයි කී කල්හි මහණෙනි, දැන් පමණක් නොවේ. දෙවිදත් පෙරද පවිටු වූයේය. පවිටු වූ පිරිවර ඇත්තේ වූයේම යයි වදාරා අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි උතුරු පඤ්චාල නුවර පඤ්චාල නම් වූ රජු රාජ්‍යය කරවීය. මහාබෝධිසත්ත්වයෝ වනයෙහි ඒක පර්වත සානුවක ඉඹුල් වනයක එක් ගිරා රජෙකුගේ පුතෙක් වී උපන්නේය. සොහොවුරෝ දෙදෙනෙක් වූහ. ඒ පර්වතයට උඩුසුළං ඇති තැන පන්සියයක් සොරුන්ට වාසස්ථාන වූ සොරුන්ගේ ගමක් විය. යටි සුළං ඇති තැන පන්සියයක් තවුසන්ට වාසස්ථාන වූ ආග්‍රමයක් විය. ඒ ගිරා පැටවුන්ගේ පියාපත් නික්මෙන කල්හි සුළිසුළඟක් උපන්නේය. ඒ සුළඟින් ගසාගෙන යන ලද එක් ගිරා පැටියෙක් සොරුන්ගේ ගමෙහි සොරුන්ගේ ආයුධ මත වැටුනේය. ඔහු එතන්හි වැටුන හෙයින් සත්තිගුම්බ යයි උභ්‍යං නම් කළාහුය. එකෙක් අසපුවෙහි වැලිතලාවෙහි මල් අතරෙහි වැටුනේය. උභ්‍යං එහි වැටුන හෙයින් පුෂ්පක යයි නම් කළාහුය. සත්තිගුම්බයා සොරුන් අතරෙහි වැටුනේය. පුෂ්පක තවුසන් අතරෙහි වැටුනේය.

ඉක්බිති එක්දිනයක රජු සියළු අලංකාරයන්ගෙන් සැරසුනේ උසස්

රථයකට නැගී මහත් වූ පිරිවර සමග මුව දඩයම සඳහා නුවරින් නුදුරෙහි මනාව පිපියා වූ එල දැරූ සිත්කළු සමීප වනයට ගොස් යමෙකුගේ පැත්තෙන් මුවා පලායයිද ඔහුටම හෙතෙම දඩ යයි කියා රථයෙන් බැස සඟවා දුන් කොටුවෙහි දුන්න රැගෙන සිටියේය. පුරුෂයන් විසින් මුවන් නැගිටුවීම සඳහා වනලැහැබ තලනු ලබන කල්හි ඒක පිණිමුවෙක් නැගිට පලායන මාර්ගයක් බලනුයේ රජු හුන් තන්හිම අවකාශ ඇති බව දැක ඔහුට අභිමුඛ වූයේ පැන පලා ගියේය. ඇමතියෝ කවරෙකුගේ පැත්තෙන් මුවා පලාගියේ දැයි විමසන්නාහු රජුගේ පැත්තෙන් යයි දැන රජු සමග විහිළු කළාහුය.

රජු තමා පිළිබඳ අහංකාරයෙන් ඔවුන්ගේ විහිළු නොඉවසන්නේ දැන් ඒ මුවා ගන්නෙමිසි රථයට නැග වහා මෙහෙයවයි රියදුරාට අණ කර මුවා විසින් ගිය මගට පිළිපන්නේය. වේගයෙන් යන්නා වූ රථය ලුහුබඳින්නට පිරිසට නොහැකි විය. රියදුරා දෙවැනි කොට ඇති රජු මධ්‍යාහ්නය දක්වා ගොස් මුවා නොදැක ආපසු හැරුනේ සොරුන්ගේ ගම සමීපයෙහි සිත්කළු දිය කඳුරක් දැක රියෙන් බැස නා ජලය පානය කර ගොඩට පැමිණියේය.

ඉක්බිති රියදුරා රථයේ උඩ ඇතිරිළි බහා ගස් සෙවනක පැනවීය. හෙතෙම එහි හොත්තේය. රියදුරාද ඔහුගේ පාදයන් සමීභාහනය කරමින් හුන්නේය. රජු අතරින් අතර නිදයිද පිබ්දෙයිද වේ. සොර ගම වැසි සොරුද රජුගේ ආරක්‍ෂාව පිණිස වනයටම පිවිසියාහුය.

සොරගමෙහි සත්තිගුම්බ ද බත් පිසින්නා වූ පතිකොලම්බ නම් එක් පුරුෂයෙක්දැයි දෙදෙනෙක් විසූහ. එකෙනෙහි සත්තිගුම්බයා නිදන්නා වූ රජු දැක මොහු මරා ආහරණයන් ගන්නෙමුයි සිතා පතිකෝලම්බයා සමීපයට ගොස් ඒ කරුණ දැන්වීය. ඒ කරුණ ප්‍රකාශ කරන්නා වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ ගාථා පහක් දේශනා කළ සේක.

මීගලුදො මහාරාජා - පඤ්චාලානං රථෙසහො
නිකබ්නෙතා සහ සෙනාය - ඔගණො වනමාගමා

1. පඤ්චාල වැසියන්ගේ ප්‍රධානී වූ මුව දඩයම් කරන්නා වූ මහරජු සේනාව සමග නික්මුනේ පිරිසෙන් ගිලිහුනේ වනයට පිවිසියේය.

2. ඒ වනයෙහි සොරුන් විසින් කරන ලද කුටියක් රජු දුටුවේය. එක් ගිරවෙක් ඒ කුටියෙන් නික්මී නපුරු වචන කියයි.

3. අශ්ව වාහනයෙන් සමන්විත වූ මොනවට මට වූ කුණ්ඩලාභරණ ඇති රක්ත වර්ණ නලල්පටින් යුත් ඒ පුරුෂයා දවල් කාලයෙහි සුර්යයා මෙන් බබලයි යනුවෙන් ගිරවා කියයි.

4. මේ මධ්‍යාහ්නයෙහි රියදුරු සහිත වූ ඒ රජු නිදයි. එමිබල අපි මොහුගේ ආභරණ සියල්ල බලහත්කාරයෙන් ගනිමු.

5. රියදුරු සහිත වූ රජු මේ මධ්‍යාහ්නයෙහිද රාත්‍රියෙහි මෙන් නින්දට වන්නේය. වස්ත්‍රයද මැණික්මය කුණ්ඩලාභරණයද ගෙන නසා කොළ අතු වලින් වසා දමමු යි.

එහි මීගලුදො යනු වැද්දෙකු මෙන් මුවන් සොයන හෙයින් මුව වැද්දා යයි කියන ලදී. ඔගණො යනු පිරිසෙන් වෙන් වී, තකකරානං කුටිං කතං යනු ඒ රජු එම වනයේ සොරුන්ගේ වාසස්ථානය සඳහා කරන ලද කඳවුරක් දුටුවේය. තසසා යනු ඒ සොරුන්ගේ කුටියෙන්, ලුදොනි භාසති පතිකොලම්බ සමග දරුණු වචන කියයි. සමපනනවාහනො යනු අශ්ව වාහනයකින් යුත්, ලොහිතුණහිසො යනු රතුපාට නළල් පටින් යුක්ත වූ, සමපටිකෙ දැන් මෙබඳු වූ එළඹ සිටි මධ්‍යාහ්න කාලයෙහි යන අර්ථයි. සාහසෙන සැහැසි ලෙස බලහත්කාරකම් කර ගනිමු යයි කියයි. නිසිපෙපි රහොදානි රාත්‍රියෙහිද දැනුණු රහස් ලෙස මෙය කියයි. යම්සේ මීනිස්සු විධාපත් වූවාහු රාත්‍රියෙහි මධ්‍යම යාමයෙහි නිදන්ද, රහසිගත වෙයිද දැන් මධ්‍යාහ්නයෙහිද එසේම නිදයි. හනකාන යනු රජු මරා මොහුගේ වස්ත්‍ර ආභරණ ගෙන අනතුරුව ඔහු පාදයන්ගෙන් ගෙන පැත්තකට ඇද දමා අතු වලින් වසා දමමු.

හෙතෙම මෙසේ කියා වරක් නික්මෙයි. වරක් පතිකෝලම්බ සමීපයට යයි හෙතෙම ඔහුගේ වචනය අසා නික්මී බලන්නේ රජු බව දැන බියට පත් වූයේ.

6. සත්තිගුම්බය, උමතු වූවෙකු මෙන් කිම දොඩවන්නෙහිද? රජවරු වනාහි දැල්වෙන ගින්නක් මෙන් ලංචිය නොහැක්කේ වෙති. යන ගාථාව කීවේය.

ඉක්බිති ගිරවා ඔහුට ගාථාවකින් කීවේය.

7. පතිකෝළම්බය, නුඹ පෙර මත් වූයේ මහත් වූ ගර්ජනා කරන්නෙනිස. මාගේ මවද (සොරදෙටු බිරිඳයි) නග්නව සිටින කල්හිද කිම නුඹ සොරකම පිළිකුල් කරන්නෙහිද?

එහි අථ ඤාං යනු ඔබ නොවන්නෙහිද? මනොා යනු සොරුන්ගේ ඉඳුල් සුරා ලැබ එයින් මත් වූයේ වී පෙර මහත් වූ ගර්ජනා කරති. මාතරී යනු සොරදෙටුවාගේ භාර්යාව වෙනුවෙන් කීවේය. ඇය එකල්හි කැඩූ අතු හැඳ හැසිරෙයි. විජ්ගුවජසී මගේ මව නග්නව සිටින කල්හි නුඹ දැන් කුමක් නිසා සොරකම පිළිකුල් කරහිදැයි ඇසීය.

රජු පිබිදී ඔහු සමග මිනිස් බසින් කථා කරන්නා වූ ඔහුගේ වචනය අසා මෙතැන බිය සහිතයයි සලකා රියදුරා නැගිටුවන්නේ මේ ගාථාව කීවේය.

8. යහළු රියදුර, වහා නැගිටුව. රිය යොදව. මෙම කුරුල්ලෝ මට රූචි නොවේ. අන් අසපුවකට යමුයි කීවේය.

හෙතෙම වහා නැගිට රථය යොදා

9. මහරජතුමනි, රථය යොදන ලදී. බල ඇති අසුන්ද යෙදවූවේමය. මහරජතුමනි, රියට නගිනු මැනවි. අන් අසපුවකට යමුයි කීය.

එහි බලවාහනො යනු මහත් වූ ශක්ති සම්පන්න අශ්වයන්ගෙන් යුත් බලසෙනග යන අර්ථයි. අධිනිටඨ යනු නගිනු මැනවි.

ඔහු නැගි කල්හි සෛන්ධවයෝ වාත වේගයෙන් පැන ගියහ. සන්නිගුම්බයා යන්නා වූ රථය දැක විකෛපයට පත් වූයේ ගාථා දෙකක් කීවේය.

10. මෙහි වසන්නා වූ යම් සොරු පිරිසක් වෙත්ද, ඒ සියල්ලෝම කොහි ගියාහුද? මොවුන්ගේ නොදැක්ම නිසා මේ පඤ්චාලයා මීදුනේ (අන්තැනකට) යයි.

11. දුනු ගනිව්. අඩයටියද තෝමරද ගනිව්. මේ පඤ්චාලයා යයි තෙපි දිව් ඇතියෙන් නොමුදව්.

එහි කොනු මෙ යනු මොවුහු කොහිද? අසමී යනු මේ ආශ්‍රමයෙහි. පටිචාරකා යනු සොරු. අදසසනා යනු මේ සොරුන්ගේ නොදැක්මෙන් මිදුනේය. එස ගව්ඡති යනු මොවුන්ගේ අතින් මිදුනේ වී මෙතෙම නොදක්නා තැනකට යයි යනුද අඵඵයි. කොදණ්ඩකානි යනු දුනු. ජීවිතං යනු තෙපි ජීවත් වන්නහු නොමුදව්. ආයුධ ගත් අත් ඇතිව දුවගොස් ඔහු අල්ලා ගනුව යනුයි.

මෙසේ කැගසා එකිනෙකා දුවවන්දීම රජු තවුසන්ගේ අසපුවට පැමිණියේය. එකෙනෙහි සෘෂිවරු එලාපලයන් සඳහා ගියෝය. පුෂ්පක ගිරවා හුදකලාව ආශ්‍රමයෙහි වෙයි. හෙතෙම රජු දැක පෙරගමන් කර පිළිසඳර කථා කළේය. ඒ කරුණ දේශනා කරන්නා වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ ගාථා සතරක් වදාළ සේක.

12. ඉක්බිති රතු පාටැති තුඩක් ඇති ගිරවා "මහරජතුමනි, ඔබට ආයුබෝවන්! තවද ඔබ නුදුරෙහි සිට පැමිණියේද?

13. මෙහි පැමිණි ඔබ ප්‍රභූවරයෙක් වෙති. මෙහිදී යම් ප්‍රයෝජනයක් වේද, එය කියවයි සතුටු විය.

14. තිඹිරිගෙඩිද මොරගෙඩිද මීගෙඩිද එරමිණියාද යන ගෙඩි ඇත. උතුම් උතුම් වූ කුඩා ගෙඩි අනුභව කරව.

15. මේ කඳුලැල්ලෙන් ගෙන ආ සීතල වතුරයි. මහරජතුමනි, ඉදින් ඔබ කැමති නම් එය පානය කරව.

16. මේ අසපුවෙහි වාසය කරන තවුසෝ එලවැල සඳහා වනයට ගියාහුය. ඔබ නැගිට ගත යුතුය. දෙන්නට මට අත් නැත යනුයි.

එහි පටිනඤ්ඤා යනු රජු දැක සතුටු විය. ලොහිත තුණ්ඩකො යනු රතුපැහැ තුඩ ඇත්තේ, ශෝභාවෙන් අගතැන්පත් වූයේ. මධුකෙ යනු මීගෙඩි. කාසුමරියො යනු එනම් ඇති ගෙඩි හෝ කරගෙඩි හෝ. තතොපිවා

යනු ඉන් ගෙන පැන් බොව. යෙ අසමිං පරිචාරිකා යනු මහරජතුමනි, මේ අසපුවෙහි වාසය කරන යම් ඍෂිවරු වෙත්ද ඔවුහු ආහාර එකතු කිරීම පිණිස වනයට ගියාහුය. ගණනවෙහා යනු ගෙඩි ගනුව. දානයෙ යනු දෙන්නට.

රජු ඔහුගේ පිළිසඳර පිළිබඳව පැහැදී.

17. ද්විජ සංඛ්‍යාත මේ පක්‍ෂියා ඒකාන්තයෙන් සොඳුරු වූවෙකි. ඉතාමත් දැහැමි වූවෙකි. තවද මේ අනිත් ගිරා පක්‍ෂියා නපුරු වචන කියයි.

18. මොහු නසවු. බදිවු. තෙපි දිවි ඇති තෙක් නොහරිවු. මෙසේ කියද්දීම සුවසේ අසපුවට පැමිණියේ වෙමි යන ගාථා දෙක කීවේය.

එහි ඉතරො යනු සොරුන්ගේ කුටියෙහි ගිරවායි. ඉවෙචං යනු ඔහු මෙසේ කියද්දීම මෙ අසපුවට සුවසේ පැමිණියේ වෙමි.

රජුගේ කථාව අසා පුෂ්පක ගිරවා ගාථා දෙකක් කීවේය.

19. මහරජතුමනි, අපි දෙදෙනා එකම මවක ඇති සහෝදරයෝ වෙමු. එක ගසක වැඩුනා වූ දෙදෙනා වෙන් වෙන් වූ තැන්වලට ගියෙමු.

20. සත්තිගුම්බ සොරුන්ගේ තැනට ගියේය. මම තවුසන්ගේ මෙහි පැමිණියෙමි. හෙතෙම අසත්පුරුෂයන් වෙතටය. මම සත්පුරුෂයන් වෙතට පැමිණියෙමි. ඒ කරුණින් අපගේ වෙනස් බව ඇති විය.

එහි භාතරොසම යනු මහරජතුමනි, ඔහු ද මම ද සහෝදරයෝ වෙමු. වොරානං යනු සොරුන් සමීපයෙහි වැඩුනේය. මම තවුසන් සමීපයෙහි වැඩුනෙමි. අසතං සො සතං අහං යනු හෙතෙම අයහපත් දුශ්ශීලයන්ගේ සමීපයට පැමිණියේය. මම යහපත් සිල්වතුන්ගේ සමීපයට පැමිණියෙමි. තෙන ධමෙමන නො විනා යනු මහරජතුමනි, සොරු ඒ සත්තිගුම්බයා සොර ධර්මයෙන් සොරකමින් හික්මවූහ. මා තවුස් ධර්මයෙන් සිල්වත් පැවැත්මෙන් හික්මවූහ. එහෙයින් හෙතෙමේද එම

සොර ස්වභාවය නිසා අප වෙනස වෙයි. මම ද තවුස් ස්වභාවය නිසා අප වෙනස් වෙමි යි. දැන් එම ධර්මය බෙදා දක්වනුයේ.

21. එහි හිංසාවද, බැඳීමද, රැවටීමද, වංචාවද, ගම්පැහැරීමද, සැහැසි ක්‍රියාද වෙයි. හෙතෙම එහිදී ඒවා ඉගෙන ගනී.

22. රජතුමනි, මම මෙහි සත්‍යයද, ධර්මයද, අහිංසාවද, සංයමයද, ඉන්ද්‍රිය දමනයද යන ගුණයන් ඇති අසුන් හා ජලය දෙන්තවුන්ගේ ඇකයෙහි වැඩුනේ වෙමි.

එහි නීකති යනු සුදුසු වූ රැවටීමයි. වඤ්චනා යනු සෘජුවම රැවටීමයි. ආලෝපො යනු දවල් කාලයෙහි ගම් නසන්නාහු. සහසාකාරා නිවසට පිවිස මරණයෙන් තර්ජනය කර සැහැසි කටයුතු කිරීමයි. සවචං යනු ස්වභාවයයි. ධමමො යනු සුවර්ත ධර්මය. අහිංසා යනු මෙන් සිත් පෙරටු කොට ඇති බව. සංයමො යනු සීලය. දමො යනු ඉන්ද්‍රිය දමනය. ආසනුදකදායිනං යනු වෙත පැමිණියහුට අසුන්ද ජලයද දෙන සුළු වූ. හාරත යනු රජු අමතයි.

දැන් රජුට ධර්මය දේශනා කරමින් මේ ගාථාවන් කීවේය.

23. රජතුමනි, යමෙක් යම්බඳු වූ සත්පුරුෂයෙකු හෝ නැතහොත් අසත්පුරුෂයෙකු හෝ සිල්වතෙකු හෝ දුසිල්වතෙකු හෝ ආශ්‍රය කරයිද ඔහු ඔහුගේම වසගයට යයි.

24. යම්බඳු වූවෙකු මිතුරෙකු කරගනීද යම්බඳු වූවෙකු ඇසුරු කෙරේද ඔහුද එවැන්නෙක් වේ. එක්ව වාසය කිරීම එලෙසය.

25. සේවනය කරනු ලබන තැනැත්තා සේවනය කරන්නාද ස්පර්ශ කරන ලද්දේ ස්පර්ශ කළ දෙයද විෂ පොවන ලද හිය හී සමූහයට විෂ ගල්වන්නාක් මෙන්, නොතැවරුන ලද්දෙහි තවරයි. නුවණැත්තා පවිටුන් හා එක්වීමේ බියෙන් පවිටු යහළුවන් ඇත්තෙක් නොවන්නේය.

26. යම් මිනිසෙක් කුණු වූ මසෙකු කුසතණ අගින් බදිසිද කුසතණ ගසද කුණුගද වහනය කරයි. බාලයන් සේවනය කිරීමද මෙසේය.

27. යම් මිනිසෙක් කොළයකින් තුවරලා මලක් දව්වාද කොළයද සුවද වහනය කරයි. නුවණැත්තන් සේවනය කිරීමද මෙසේය.

28. එහෙයින් සුවද ස්පර්ශ කළ කොළය මෙන් තමාට වන විපාකය දැන පණ්ඩිතයා අසත්පුරුෂයන් සේවනය නොකරන්නේය. සත් පුරුෂයන් සේවනය කරන්නේය. අසත්පුරුෂයෝ (තමා ඇසුරු කළ අය) නිරයට පමුණුවත්. සත්පුරුෂයා සුගතියට පමුණුවත්.

එහි සතං වා යදී වා අසං යනු සත්පුරුෂයෙකු හෝ අසත් පුරුෂයෙකු හෝ. සෙවමානො සෙවමානං යනු සේවනය කරනු ලබන්නා වූ ආචාර්යවරයා ඇසුරුකරන අන්තේවාසිකයාව. සමජ්ජට්ඨා යනු අනවැසියා විසින් ස්පර්ශ කළ ආචාර්ය තෙමේ. සමජ්ජං පරං යනු අන්‍ය වූ අනවැසියෙකු ස්පර්ශ කරන්නා වූ ආචාර්ය තෙමේ. අලිතතං යනු පව්වු ධර්මයෙන් ඇළුනා වූ ඒ අනවැසියාය. විස පෙවු හීයක් වැනි ආචාර්යවරයා සෙසු හී සමූහයට මෙන් විස ගල්වයි. එවං බාලුපසෙවනා. බාලයන් ඇසුරු කිරීම වූ කලී කුණු වූ මසෙකු දැවටු කුසතණ අගක් මෙන් වෙයි. පව්වු කටයුතු කරන්නා නුගුණ අපකීර්තිය ලබයි. ධීරූපසෙවනා යනු නුවණැත්තන් සෙවුනා වූ පුද්ගලයා තුවරලා ආදී සුවද දේ ඔතන ලද කොළයක් මෙන් වෙයි. පණ්ඩිතයෙක් විමට නොහැකි වන්නේ නමුදු කල‍්‍යාණ මිත්‍රයන් සෙවුනා තැනැත්තා ගුණ කීර්ති ලබයි. එලජුටසෙසව යනු සුවද ගොමුවක් - සුවද එතු කොළයක් මෙන්. සමපාක මතතනො යනු කල‍්‍යාණ මිත්‍රයන් හා එක්වීම් වශයෙන් තමාගේ පිරිපුන් බව දැන යන අර්ථයි. පාපෙන්ති සුගතං යනු සමාක් දෘෂ්ටික සත්පුරුෂ තෙමේ තමා ඇසුරු කරන සත්ත්වයන් සුගතියටම පමුණුවත් යයි දේශනාව සුදුසු තැනටම පැමිණවීය.

රජු ඔහුගේ කථාවෙහි පැහැදුනේය. තවුස් සමූහයාද පැමිණියේය. රජු තවුසන් වැද ස්වාමීනි, මට අනුකම්පා කරමින් මා වසන තැනම වසව් යයි කියා ඔවුන්ගේ ප්‍රතිඥාව ගෙන නගරයට ගොස් ගිරවුන්ට අභය දුන්නේය. තාපසයෝද එහි ගියාහුය. රජු තවුස් සමූහයා උයනෙහි වසවන්නේ දිවි ඇති තාක් උපස්ථාන කර සුගති බව පිරවීය. ඉක්බිති ඔහුගේ පුත්‍රයාද සේසත ඔසවා තවුස් සමූහයා පෝෂණය කළේම යයි ඒ කුල පරපුරෙහි රජවරු සත්දෙනෙක් තවුස් සමූහයාට දානය පැවැත්වූහ. මහබෝසත් තෙමේ වනයෙහි වසන්නේම කම් වූ පරිදි මීය පරලොව ගියේය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා මහණෙනි, මෙසේ දෙව්දත් පෙරද පවිටු වූයේය. පවිටු පිරිවර ඇත්තේම වියයි කියා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි සත්තිගුම්ඛ ගිරවා දෙව්දත් විය. සොරු දෙව්දත් පිරිස විය. රජු ආනන්ද තෙර විය. තවුස් සමූහයා බුද්ධ පිරිස විය. පුෂ්පක ගිරවා මම ම වීම් යයි වදාළ සේක.

15.8

හල්ලාවිය ජාතකය

හල්ලාවියෝ නාම අහොසි රාජා යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් මල්ලිකා දේවිය අරභයා දේශනා කළ සේක. එක් දිනයක යහනාව නිසා රජු සමග ඇයගේ කලහයක් විය. රජු කිපී ඇය දෙස නොබැලීය. ඇය මෙසේ සිතුවාය. තථාගතයන් වහන්සේ ඒකාන්තයෙන් රජු මා පිළිබඳව කිපුන බව නො දනී යනුවෙනි. ශාස්තෘන් වහන්සේ ඒ කාරණය දැන දෙවන දවස්හි හික්කු සංඝයා පිරිවරන ලදුයේ සැවැත්නුවර පිඬු පිණිස පිවිස රජුගේ මාලිගය දොරටු වැඩි සේක් රජු පෙරගමන් කර පාත්‍රය ගෙන ශාස්තෘන් වහන්සේ ප්‍රාසාදයට නංවා පිළිවෙලින් හික්කු සංඝයාද හිඳුවා දන් සඳහා පැන් පිළිගන්වා ප්‍රණීත වූ ආහාරයෙන් වළඳවා බත් කිස අවසානයෙහි එකත්පස්ව හුන්නේය. ශාස්තෘන් වහන්සේ "මහරජතුමනි, කිම මල්ලිකා දේවිය නොපෙනෙන්නේ" යයි විමසා තමාගේ සැප මදයෙන් මත් වූ හෙයින් නැගී කී කල්හි මහරජතුමනි, ඔබ පෙර කිඳුරු යෝනියෙහි ඉපිද එක් රාත්‍රියක් කිඳුරිය නැතිවී අවුරුදු සත්සියයක් හඬමින් හැසුරුනේයයි කියා ඔහු විසින් අයදින ලද්දේ අතිත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවර හල්ලාවිය නම් රජු රාජ්‍යය කරවන්නේ අගුරුවල පිළිස්සු මුවමස් කන්නෙමීයි රාජ්‍යය ඇමතියන්ට පවරා දී පඤ්චායුධයන්ගෙන් සන්නද්ධ වූයේ මනාව හික්මවන ලද උසස් කුලයට අයත් බලු සමූහයාගෙන් පිරිවරන ලදුයේ නගරයෙන් නික්මී හිමවතට

පිවිස ගංගා අනුව ගොස් උඩුගං බලා යන්නට නොහැකි වන්නේ එම ගඟට වැටුන එක් නදියක් දැක ඒ අනුව යන්නේ මුව-ඌරු ආදීන් මරා අඟුරුවල පිළිස්සූ මස් කමින් උස් තැනකට නැංගේය.

එහි රමණීය වූ ඔයක් පිරිපුන් කළ නන පමණ ජලය ඇතිව ගලායයි. අන් දිනයන්හි දණක් පමණ ජලය ඇත්තේ වෙයි. එහි නන් වැදෑරුම් වූ මත්සායෝ හා කැසුබුවෝ හැසිරෙති. ජලය කෙළවර රිදී පැහැගත් වැලිතලාවයි. ඉවුරු දෙකෙහි නන් වැදෑරුම් මල් හා ගෙඩිවලින් නැමුණු ගස්ය. මල් හා ගෙඩිවල රසයෙන් මත් වූ නොයෙක් පක්ෂීන් හා බඹර සමූහයෙන් ගැවසී ගත්තේය. නොයෙක් මුව සමූහයෙන් සෙවුනා ලද සෙවන ඇත්තේය. මෙලෙස රමණීය වූ හේමවතක නදී තෙර කිඳුරෝ දෙදෙනෙක් ඔවුනොවුන් වැළඳ සිඹ නන්වැදෑරුම් වූ ආකාරයෙන් වැලපෙන්නාහු හඬති.

රජු ඒ නදී තෙරෙන් ගැබ්ගැන පර්වතයට නගින්නේ ඒ කිඳුරන් දැක මේ කිඳුරෝ මෙසේ වැලපෙන්නාහු කුමක් නිසාද? ඔවුන් විමසන්නෙමිසි සිතා බල්ලන් දෙස බලා අසුරු ගැසුවේය. මනාව හික්මවන ලද කුලවත් සුනඛයෝ ඒ සංඥාවෙන් ලැහැබට පිවිස කුසින් හොත්තාහුය. හෙතෙම ඔවුන්ගේ සැඟවුන බව දැන දුනු හීද වෙනත් ආයුධ ද සිටියා වූ ගස අසල තබා පියවර ශබ්දය නොකරමින් වහා ඔවුන් සමීපයට ගොස් කිඳුරනි, කවර කාරණයකින් තෙපි හඬවීදැයි විචාළේය. ඒ කරුණ දක්වන්නා වූ ශාස්තෘෂ්ඨ වහන්සේ ගාරා තුනක් වදාළ සේක.

හලලාටියෝ නාම අහොසි රාජා
රට්ඨමපහාය මිගවං අචාරිසෝ
අගමා ගිරිවරං ගැබ්ගැන
සමපුපමිතං කිමපුරිසානුවණණං

1. පෙර හල්ලාටිය නම් රජෙක් විය. හෙතෙම රට හැර මුව දඩයමට ගියේය. මනාව මල් පිපුණා වූ කිඳුරන්ගෙන් ගැවසී ගත් ගැබ්ගැන නම් උතුම් පර්වතයට ගියේය.
2. හෙතෙම බලු සමූහයා වලකා, දුනු හි බතා තබා වචනයක් කියනු කැමැත්තේ, යම්තැනක කිඳුරෝ සිටියාහුද එහි පැමිණියේය.

3. හේමන්ත සෘතුව අවසානයේ හේමවත නදී තීරයෙහි සිටියා වූ ඔබලා නිතර කුමක් කථා කරන්නහුද? මිනිසුන්ට හා සමාන සිරුරු ඇති ඔබලාගෙන් විමසමු. තෙපි මිනිස් ලොව කෙසේ නම් හඳුන්වන්නහුද කියාය.

එහි සාලුර සංගං යනු බලු සමූහයායි. හිමවවයෙ යනු හේමන්ත සෘතුවෙහි සිව්මස ඉක්මීමෙහි. හෙමවතාය යනු මේ හේමවත නදී තෙර.

කිඳුරා රජුගේ වචනය අසා නිශ්ශබ්ද විය. කිඳුරිය රජු සමග කථා කළාය.

4. වැද්ද, අපි මල්ල-පණ්ඩරක-ත්‍රිකුට යන පර්වතද සිසිල් දිය ඇති නදීන්ද අනුව හැසිරෙමු. මිනිසුන් හා සමාන ස්වරූප ඇති මාගයෝ වෙමු. අප කිමපුරුෂයන් (කිඳුරන්) යයි දනුව.

එහි මලලං යනු යහළු වැද්දාණනි, අපි මේ මල්ල පර්වතයද පණ්ඩරක පර්වතයද ත්‍රිකුට පර්වතයද මේ නදීන්ද අනුව හැසිරෙමු. මලලාගිරිං යනුද පෙළයි. නිභාසමණණා යනු මිනිසුන් හා සමානව දක්නා ලබන සිරුරු ඇත්තෝ වෙමුයි යන අර්ථයි.

අනතුරුව රජු ගාථා තුනක් කීවේය.

5. බොහෝ දුකට පත්වූවන් මෙන් වැලපෙන්නාහුය. ප්‍රියාවිය විසින් ප්‍රියයා වැළඳගත්තේ වෙහිය. මිනිසුන්ට හා සමාන ස්වරූප ඇති ඔබලාගෙන් විමසමි. කුමක් හෙයින් මේ වනයෙහිදී නොසතුටු සිත් ඇත්තාහු හඬවුද?

6. බොහෝ දුකට පත් වූවන් මෙන් වැලපෙන්නාහුය. ප්‍රියාවිය විසින් ප්‍රියයා වැළඳගත්තේ වෙහිය. මිනිසුන්ට සමාන ස්වරූප ඇති ඔබලාගෙන් විමසමි. කුමක් හෙයින් මේ වනයෙහි නොසතුටු සිත් ඇත්තාහු වැලපෙන්නහුද?

7. බොහෝ දුකට පත් වූවන් මෙන් වැලපෙන්නාහුය. ප්‍රියාවිය විසින් ප්‍රියයා වැළඳ ගත්තේ වෙහිය. මිනිසුන්ට සමාන ස්වරූප

ඇති ඔබලාගෙන් විමසමි. කුමක් හෙයින් මේ වනයෙහි නොසතුටු සිත් ඇත්තාහු ශෝක කරන්නහුද?

එහි සුකිච්ඡරූපං යනු මොනවට දුකට පත් වූවාහු මෙන්. ආලිංගිනො වාසි පියො පියාය යනු ඒ ප්‍රියාවිය විසින් ඔබේ ප්‍රියයා වැළඳ ගත්තේද වෙහිය. ආලිංගියො වා සි යනුද පෙළයි. මේම අර්ථයයි. කිමිධි වනෙ යනු මේ වනයෙහිදී කවර කරුණක් නිසා නැවත නැවත වැළඳගෙන සිඹ ප්‍රිය වූ කථාවන් කථා කර නැවත නොසතුටු සිත් ඇත්තෝ හඬවිදැයි යනුයි.

අනතුරුව දෙදෙනාගේම වදන් පිළිවදන් ගාථාවෝ වෙති.

8. වැද්දාණනි, අපි එක් රැයක් එකිනෙකා සිහි කරමින් වෙන්ව වාසය කළෙමු. ඒ එක් රැය පිළිබඳ තැවෙන්නමෝ ඒ රැය නැවත නොවේවායි ශෝක කරමු.

9. යම් බඳු වූ එක් රැයක් පිළිබඳව මෙසේ තැවෙව්ද? ධනය විනාශ වීද? පියා මිය ගියේද? මිනිස් සිරුරු වැනි ස්වරූප ඇති ඔබලා විමසමි. කෙසේ නම් වෙන්ව වාසය කළාහුද?

10. වහා බස්නා වූ දියපහර ඇති යම් මේ නදිය දක්නෙහිද? නොයෙක් ගස්වලින් වැසුනා වූ ගල්කුළු දෙකක් අතරින් බස්නා වූ මේ නදිය, මගේ ප්‍රියයා මා පසුපසින් පැමිණේ යයි සිතමින් වැසි කාලයෙහි තරණය කළේය.

11. මමද, මගේ ප්‍රියයා මල්මාලාවෙන් බර වූවෙක් වේවා! මමද මල්මාලා ඇත්තියක වී ඔහු වෙත එළඹෙමිසි සිතා රුක් අඟුන මල්ද, කෝඹු මල්ද, සත්පෙති සමන් මල්ද කඩා රැස් කළෙමි.

12. මමද මගේ ප්‍රියයා මල් මාලාවෙන් බර වූවෙක් වේවා! මමද මල් මාලා ඇත්තියක වී ඔහු වෙත එළඹෙන්නෙමිසි සිතා රත්කරවී මල්ද, ඇසල මල්ද පළොල් මල්ද නිකමල්ද කඩා රැස් කළෙමි.

13. මමද මගේ ප්‍රියයා මල්මාලාවෙන් බර වූවෙක් වේවා! මමද මල්මාලා ඇත්තියක වී ඔහු වෙත එළඹෙන්නෙමිසි සිතා මනාව පිපුනා වූ සල්මල් ගසක මල් කඩා මල්මාලාවක් කරමි.

14. මමද අද රාත්‍රියෙහි යම් මේ තැනක වාසය කරන්නෙමුද, මෙය අපට ඇතිරිල්ලක් වේවායි මනාව පිපුනා වූ සල්ගසක මල් කඩා මල් රැසක් රැස් කරමි.

15. මමද පමාවූවා. මගේ මේ ප්‍රියයා සුවඳ ගල්වන ලද සිරුර ඇත්තෙක් වෙතිය. මමද සුවඳ ගැල්වූ සිරුර ඇත්තී ඔහු වෙත එළඹෙන්නෙමිසි සිතා අඟිල්ද සඳුන්ද ගලෙහි ලා ඇඟිරිමි.

16. අනතුරුව සල්මල්ද සලළ මල්ද කිණිහිරි මල්ද ගසාගෙන යමින් වේගවත් දියපහර ඇති ගඟදිය පැමිණියේය. ඒ මොහොතකින් ගඟ පිරුණේය. සවස් කාලයෙහි ගඟ මවිසින් එතරවීම අතිශය දුෂ්කර වූවක් විය.

17. එදින අපි තීරයන් දෙකෙහි සිටියෝ දෙදෙනාම ඔවුනොවුන් දකින්නාහු වරක් හැඩිමි. වරක් සිනාසුනෙමි. අපගේ එම රාත්‍රිය දුකින් ගත විය.

18. වැද්දාණනි, මෙලොව අපි මින්පෙර වෙන්ව විසුවෝ නම් තුනකින් අඩු අවුරුදු සත්සියයකට පෙරය. රජතුමනි, මේ ජීවිතය අවුරුදු සියයකි. මේ සුළු ජීවිතයෙහි කවරෙක් නම් ප්‍රිය භාර්යාවගෙන් වෙන්ව වාසය කරන්නේද?

19. යහළු කිඳුර, නුඹලාගේ ආයුෂ කෙතෙක්ද? ඉදින් දන්නාහු නම් ආයුෂ ප්‍රමාණය කියවී. ඇසීමෙන් හෝ වැඩිහිටියන් වෙතින් ඉගෙනීමෙන් හෝ දන්නාහු නම් කම්පා රහිතව මෙය කියවී.

20. වැද්දාණනි, අපගේ ආයුෂය අවුරුදු දහසකි. මේ අතරතුර පව්ටු රෝගයක් නැත. දුක අඩුය. සැප අධිකය. පහ නොවූ ප්‍රේමයෙන් යුතුව ජීවිතය හරනෙමු.

එහි මය මෙකරනනං යනු අපි මේ එක් රාත්‍රියක්. විජ්‍යාවසිමහ යනු වෙන් වී වාසය කළෙමු. අනුතප්‍යමානා යනු අප නොකැමැත්තේ නමුදු එක් රාත්‍රියක් එලෙස ගතවූයේ යයි ඒ එක රාත්‍රිය පිළිබඳව සිතනු ලබන්නෝ. පුනං න හෙසසති නැවත නොවන්නේ යයි නොපැමිණෙන්නේ යයි ශෝක කරමු. ධනංව නට්ඨං පිතරංව පෙනං යනු ධනය හෝ විනාශ වීද? පියා මව හෝ මව හෝ මිය ගියේද කළුරිය කළේද? තෙපි කුමක් සිතන්නාහු කවර කරුණකින් ඒ එක් රාත්‍රිය වෙන්ව වාසය කළාහුද? එය මට කියවී යයි විමසයි. යයිමං යනු යම් මේ. සෙලකුටං යනු ගල් දෙකක් අතරෙහි ගලාබස්නා වූ. වසසකාලෙ යනු එක් වළාකුලක් නැගී වහින කල්හි, මේ වනලැහැබෙහි ප්‍රේමයෙන් අප හැසිරෙන විට එක් වලාවක් නැංගේය. ඉක්බිති මගේ ප්‍රියසැමියා වූ කිඳුරා මා පසුපසින් පැමිණේයයි සිතමින් මේ නදිය තරණය කළේයයි කීවාය. අහඤ්ච යනු මම මොහුගේ එතෙරට ගිය බව නොදන්නී මනාව පිපුණා වූ රූක් අගුන ආදී වූ මල් කඩා රැස් කළෙමි. එහි සතලියොටිකඤ්ච යනු කැණිහිල් මල්ද රත්වත්හල් මල්ද ඉද්ද මල්ද කඩා රැස් කරන්නී මගේ ප්‍රියයා මල්දම් වලින් බර වූවෙක් වන්නේය. මමද මල්දම් ඇත්තියක වී ඔහු වෙත එළඹෙන්නී යයි යන මේ කරුණින් මල් කඩා රැස් කළෙමි. උද්දාලකා පාටලි සිඤ්චාරකා යනු මව්සිත් මේවායින්ද කඩා රැස් කළෙමිය යයි කියයි. ඔවෙය්‍ය යනු රැස්කර. අගඵං චන්දනංව යනු කළුඅඟිල්ල රත්සඳුන්ද. රොසිතංගො යනු ගල්වන ලද සිරුර ඇත්තේ. රොසිතා යනු ගල්වන ලද්දෝ වී. අඤ්ඤාපෙසසං යනු යහනාව වෙත එළඹෙන්නෙමි. නුදං සාලෙ සලලෙ කණණිකාරෙ යනු මව්සිත් කඩා රැස්කර තීරයෙහි තබන ලද මල් හැරගෙන යන්නා වූ. සුදුතතරා යනු ඇය එතෙර සිටි කල්හිම නදියෙහි ජලය පැමිණියේය. එකෙනෙහිම හිරු අස්තංගත විය. විදුලිය නික්මුනි. කිඳුරෝ නම් ජලයට බිය වූවෝ වෙති. මෙසේ ඇය එගොඩ වන්නට නොහැකි වූවාය. එහෙයින් කීවේය. සායං නදී ආසි මයා සුදුතතරා (ඒ මේ නදිය මව්සිත් අභිශයින් එගොඩ විය නොහැක්කක් විය) යනුවෙනි. සමපසසනතා යනු විදුලිය නික්මෙන කල්හි දක්නාහු. රොදාම යනු අඳුර ඇති කල්හි නොදක්නෝ හැඳුවෙමු. විදුලිය නික්මෙන කල්හි දක්නෝ සිනාසුනෙමු. සංවරී යනු රාත්‍රියයි. චතුකකං යනු හිස්. උතතරියානා යනු තරණය කර. තීහුනකං යනු තුනකින් අඩු වූ අවුරුදු සත්සියයක්. යම්ධමයං යනු යම් කාලයක් මෙහි අපි වෙන්ව වාසය කළෙමුද, ඒ කාලය මින් තුනක් අඩු වූ අවුරුදු සත්සියයක් වේයයි කියයි. වාසෙකිමං වාසං එකං ඉමං යනු විසන්ධි වේ. ඔබලාගේ මේ ජීවිත කාලය අවුරුදු සියයකැයි කියයි. කොනීධ යනු

මෙසේ කෙටි වූ ජීවිතයෙහි කවරෙක් නම් ප්‍රිය වූ භාර්යාවගෙන් තොරව වාසය කරන්නේද? ඔබගේ ප්‍රිය භාර්යාවගෙන් වෙන්ව වාසය කිරීම නුසුදුසුයයි දක්වයි. කීවකොනු යනු රජු කිඳුරියගේ වචනය අසා මොවුන්ගේ ආයුෂ ප්‍රමාණය විමසන්නෙමි යි සිතා තොපගේ ආයුෂ කෙතෙක්දැයි විමසයි. අනුසසවා යනු ඉදින් තෙපි කිසියම් කියන්නෙකුගේ හෝ මව්පියන් හෝ වැඩිහිටි මහල්ලන්ගේ හෝ වෙනින් ඉගෙන ගත්ත යමක් ඇත්ද අනතුරුව ඒ ඇසු දේ හෝ වැඩිහිටියන්ගෙන් උගත් දේ හෝ කම්පා නොවී මට කියව්. නවනතරා යනු අපගේ ආයුෂ අවුරුදු දහසකි. අතරතුරදී අපට ලාමක වූ, ජීවිතයට අනතුරු කරන රෝගයක්ද නැත. අවිතරාගා යනු ඔවුනොවුන් පහනොවූ ප්‍රේම ඇත්තෝ වී.

රජු ඒ අසා මොවුහු තිරිසන්තු වූවාහුද, එක් රැයක් වෙන්ව වාසය කිරීම නිසා අවුරුදු සත්සියයක් හඬමින් හැසිරෙත්. මම වූ කලී තුන්සියයක් යොදුන් ඇති රාජ්‍යයෙහි මහත් වූ සම්පත් හැර වනයෙහි හැසිරෙමි. අනේ නොකළ යුත්තක් කරන්නෙක් වෙමි. එතැනින්ම ආපසු හැරුනේ බරණැස් නුවරට ගොස් මහරජතුමනි, කිම හිමාලයෙහිදී අසිරිමත් යමක් දුටුවෙහිදැයි ඇමතියන් විසින් අසන ලද්දේ සියල්ල දන්වා එතැන් පටන් දන් දෙන්නේ සම්පත් අනුභව කළේය. ඒ බව ප්‍රකාශ කරන්නා වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ

21. හල්ලාටිය රජු නොමිනිස් වූවන්ගේ මේ ප්‍රකාශය අසා ජීවිත කාලය ඉතා කෙටියයි දැන ආපසු හැරුනේය. මුව දඩයමෙහි නොහැසුරුනි. දන් දුන්නේය. සම්පත් අනුභව කළේය.

මේ ගාථාව කියා නැවත අවවාද කරමින් ගාථා දෙකක් කීවේය.

22. නොමිනිස් වූ කිඳුරන්ගේ මේ වචනය අසා සතුටු වව්. කළහ නොකරව්. යම් සේ මේ කිඳුරෝ එක් රැයක් විරහව විසීමෙන් තැවුනාහුද? එසේ තෙපි සිය කර්ම දෝෂයෙන් නොතැවේවා!

23. නොමිනිස් වූ කිඳුරන්ගේ මේ වචනය අසා සතුටු වව්. විවාද නොකරව්. යම් සේ මේ කිඳුරෝ එක් රැයක් වෙන්ව වාසය කිරීමෙන් තැවුනාහුද? එසේ තෙපි සිය කර්ම දෝෂයෙන් නොතැවේවා!

එහි අමාත්‍යානාමය යනු කිසිදු රජයේ. අතනකමමාපරාධො යනු තමාගේ කර්මදෝෂය. කිමපුරිසෙකරං යනු යම් ඒ ඒ කිසිදු රජයේ, තමා විසින් කරන ලද කර්මදෝෂය එක් රැයක් නැව්වේද, එසේ තෙපිද නොනැව්වො යන අර්ථයයි.

මල්ලිකා දේවිය තථාගතයන් වහන්සේගේ ධර්මදේශනාව අසා හුනසුනෙන් නැගී සිටියා ඇදිළි බැඳ දසබලධාරීන් වහන්සේට ස්තූති කරන්නී අවසාන ගාථාව කීවාය.

24. දෙලොව සැප ගෙනදෙන්නා වූ ශ්‍රමණයාණන් වහන්ස, මම ඔබගේ වැඩදායී වූ, විවිධාකාරයෙන් දේශනා කළ ධර්මය ඇසුවෙමි. මිහිරි වචනය මුදා මගේ ශෝකය දුරු කළේය. මාගේ ස්වාමී වූ බුදුරජාණන් වහන්ස, බොහෝකලක් ජීවත් වේවා!

එහි විවිධ අධිමානා සුනොමහං යනු ස්වාමීනි, නුඹවහන්සේ විසින් විවිධ වූ නොයෙක් කරුණින් අලංකාර කර දේශනා කරන ලද ධර්මදේශනාව අධිමනා පහන් වූ සිත් ඇතිව අසමි. වචන පථං යනු ඒ ඔබවහන්සේ විසින් දේශනා කළ විවිධ වචනයන්. මුඤ්ච ගිරං නුදයෙව මෙ දරං යනු කණට සුව එළවන මිහිරි වචන මුදමින් මගේ හදවතෙහි ශෝකය නැමති හුල ඉගිලුවේමය දුරු කළේමය. සමණ සුඛාවහ ජීව මෙ වීරං යනු ස්වාමීනි, බුදුරජාණන් වහන්ස, දිව්‍ය-මනුෂ්‍ය-ලොකික-ලෝකෝත්තර සැප ගෙනදෙන්නා වූ මාගේ ධර්මරාජයාණන් වහන්ස, බොහෝකල් ජීවත් වේවා!

කොසොල් රජු එතැන්පටන් ඇය සමග සමගිව වාසය කළේය.

ශාස්තෘෂ්ඨන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි කිසුරා කොසොල් රජු විය. කිසුරිය මල්ලිකා දේවිය වූවාය. හල්ලාටිය රජු මම ම විමි යි යනුයි.

15.9

සෝමනස්ස ජාතකය

කො තං හිංසති යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් දෙව්දත්ගේ (බුදුරදුන්) නැසුමට කළ උත්සාහය අරභයා දේශනා කළ සේක. එකල්හි ශාස්තෘන් වහන්සේ මහණෙනි, දෙව්දත් මා නැසුමට උත්සාහ ගත්තේ දැන් පමණක් නොවේ. පෙරද උත්සාහ කළේම යයි කියා අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි කුරු රට උත්තර පඤ්චාල නගරයෙහි රේණු නම් රජු රාජ්‍යය කරවීය. එකල්හි මහා රක්ඛිත නම් තවුසා පන්සියයක් තවුස් පිරිස විසින් පිරිවරන ලද්දේ හිමාලයෙහි වාසය කර දුණු ඇඹුල් සෙවීම පිණිස වාරිකාවෙහි හැසිරෙන්නේ උතුරු පඤ්චාල නගරයට පැමිණ රජ උයනෙහි වාසය කර පිරිවර සහිතව පිඬු පිණිස හැසිරෙන්නේ රජ මාලිගයෙහි දොරටුවට පැමිණියේය. රජු තවුස් සමූහයා දැක ඉරියව් පැවැත්මෙහි පැහැදුනේ සරසන ලද මතුමහල් තලයෙහි හිඳුවා ප්‍රණීත වූ ආහාරයෙන් සංග්‍රහ කර "ස්වාමීනි, මෙම වස්කාලය මගේ උයනෙහි වසව්" යයි කියා ඔවුන් සමග උයනට ගොස් වාසස්ථානයන් කරවා පැවිදි පිරිකර දී වැද නික්මුනේය.

එතැන් පටන් ඒ සියල්ලෝම රජමාලිගයෙහි වළඳත්. රජු දරුවන් නැත්තෙකි. පුතෙකු ප්‍රාර්ථනය කරයි. පුත්තු නූපදිත්. වැසිකාලය අවසානයේදී මහාරක්ෂිත තවුසා "දැන් හිමවන සිත්කළු වූයේය. එහිම යන්නෙමියි රජු විමසා රජු විසින් කරන ලද සත්කාර සම්මාන ඇතියේ නික්මී අතරමග මධ්‍යාහ්න කාලයෙහි මාර්ගයෙහි බැහැරව එක් සඤ සෙවන ඇති ගසක් යට ලා තණ මත පිරිස සහිතව හුන්නේය.

තාපසයෝ "රජ මැදුරෙහි පරපුර රකින්නා වූ පුත්‍රයෙක් නැත. ඉදිත් පරපුර නොසිඳ පවත්වන්නේ ද එවැනි වූ පුතෙකු රජු ලබන්නේ නම් මැනව" යි කථාවක් ඉපිදවූහ. මහා රක්ඛිත තවුසාද ඔවුන්ගේ කථාව අසා රජුට පුතෙක් වන්නේද නැතිනම් නොවන්නේදැයි විමසා බලනුයේ "වන්නේයයි" දැන මෙසේ කීවේය. පින්වතුනි, ඔබලා නොසිතවී. අද අඵයම් කාලයෙහි එක් දේවපුත්‍රයෙක් දෙව්ලොවින් වූත වි රජුගේ අග මෙහෙසියගේ කුසෙහි පිළිසිඳ ගත්තේ යයි කීවේය.

ඒ අසා එක් කපටි ජටිලයෙක් දැන් රජමැදුරට හිතවත් වූවෙක් වන්නෙමිසි සිතා තාපසයන් යන කල්හි ගිලන් වූ බවක් දක්වා වැද හෙව එව යමුයි කී කල්හි නොහැකි වෙමිසි කීවේය. මහාරක්ඛිත තෙමේ ඔහු වැදහොත් කරුණ දැන යම්දිනක හැකි වන්නෙහිද එකල්හි පැමිණෙවයි තවුස් සමුහයා ගෙන හිමවතටම ගියේය. කුහකයාද ආපසු හැරී වේගයෙන් ගොස් රජ දොරටුවෙහි සිට මහා රක්ඛිතගේ උපස්ථායක වූ තාපසයා පැමිණියේ යයි රජුට දන්වා වහා කැඳවන ලද්දේ ප්‍රාසාදයට නැග පනවන ලද ආසනයෙහි හුන්නේය.

රජු කුහක ජටිලයාට වැද එකත්පස්ව සිටියේ තවුසන්ගේ සුවදුක් විමසා ස්වාමීනි, වහා ආපසු හැරී කවර කරුණක් නිසා මෙහි පැමිණියේදැයි කීවේය. මහරජතුමනි, එසේය. තවුස් සමුහයා සුවසේ හුන්නේය. ඔබට යහපතක් වේවා! ඉදින් රජුට පරපුර පාලනය කරන්නා වූ පුතෙක් උපදින්නේ යයි කථාවක් ඉපිදවීය. මම ඒ කථාව අසා ඒකාන්තයෙන් රජුට පුතෙක් වන්නේ යයි දිවැසින් දකිනුයේ මහත් වූ සෘද්ධි ඇති දෙවිපුතෙක් දෙවිලොවින් වුත වී අගමෙහෙසිය වූ සුධර්මාවගේ කුසෙහි උපදින්නේ යයි දැක (ඔබලා) නොදන්නාහු නසන්නාහු නම් නපුරුයි. ඔබලාට කියන්නෙමිසි ඔබවහන්සේලාට කීම පිණිස පැමිණියේ වෙමි. ඔබට කිවයුත්ත මවිසින් කියන ලදී. මහරජතුමනි, මම යමිසි කීවේය.

ස්වාමීනි, යන්නට නොහැකි යයි සතුටු වූ පැහැදුන සිත් ඇති රජු කුහක තාපසයා උයනට පමුණුවා වාසස්ථානයක් පිළියෙල කර දුන්නේය. හෙතෙම එතැන් පටන් රජමාලිගයෙහි වළඳමින් වසයි. ඔහුට දිවැස් ඇත්තා යයි නමක් විය. එකල්හි බෝසත් තෙමේ තව්තිසා භවනයෙන් වුත වී ඒ දේවියගේ කුසෙහි පිළිසිඳ ගත්තේය. උපන්නා වූ ඔහුට නම් තබන දිනයෙහිදී සෝමනස්ස කුමාරයා යයි නම් කළාහුය. හෙතෙම කුමාර ලීලාවෙන් වැඩෙයි.

කුහක තාපසයා උයනෙහි එක්පසෙක නන් වැදැරුම් ව්‍යඤ්ජන සඳහා වූ පලා වර්ගද වැල් වර්ගද ගෙඩි වර්ගද රෝපණය කර යන එන්නවුන් අත විකුණන්නේ ධනය රැස් කළේය. බෝසතුන් සත්වයස් කාලයෙහි රජුගේ පිටිසරබද ප්‍රදේශයක් කිපියේය. හෙතෙම දිබ්බවක්ඛු තවුසා පිළිබඳව ප්‍රමාද නොවව යයි කුමාරයාට පවරා දී පසල් දනව්ව සන්සිඳුවන්නෙමිසි ගියේය.

ඉක්බිති එක් දවසක් කුමාරයා ජට්ටියා දකින්නෙමියි උයනට ගොස් එක් ගැටවු කසාවතක් හැඳ එකක් පොරවා දෙඅතින් වතුර කල දෙකක් ගෙන එළවලු පාත්තිවල ජලය ඉසින්නා වූ කපටි ජට්ටියා දැක මේ කපටි ජට්ටියා තමාගේ මහණකම නොකර වෙළඳම් කරයි යයි දැන වෙළඳ ගැහැවිය කුමක් කරන්නෙහි දැයි ඔහු ලජ්ජාවට පමුණුවා නොවැඳම පිටත්ව ගියේය.

කපටි ජට්ටියා මෙතෙම දැන් මෙබඳුය. පසුව කුමක් කරන්නේදැයි කවරෙක් දනීද? දැන්ම මොහු නසන්නට වී යයි සිතා රජු පැමිණෙන කල්හි ගල්තලාව පසෙක හෙලා පැන්තලය බිඳ පන්සලෙහි තණකොල විසුරුවා සිරුර තෙලින් ගල්වා පන්සලට පිවිස හිස පිටින් පොරොවා මහ දුකකට පත් වූවෙකු මෙන් ඇඳෙහි හොත්තේය.

රජු අවුත් නගරය ප්‍රදක්ෂිණා කර මාලිගයට නොපිවිස මාගේ ස්වාමී වූ දිබ්බවක්ඛුක තවුසා දකින්නෙමියි පන්සල දොරට ගොස් ඒ විකාරය දැක මේ කීමෙක්දැයි ඇතුලට පිවිස හොත්තා වූ ඔහු දැක පාදයන් පිරිමදිමින් පළමු ගාථාව කීවේය.

කො තං හිංසති හෙයේති
කිං දුම්මනො සොවසි අපපතීනො
කසසස් මාතා පිතරො රුදනතු
කචස් සෙනු නිහනො පථව්‍යා, ති

1. ස්වාමීනි, කවරෙක් ඔබ හිංසා කෙරේද, කවරෙක් බැන වදීද? දොම්නස් වූයේ නොසතුටු සිත් ඇත්තේ කුමක් හෙයින් ශෝක කෙරේද? අද කවරෙකුගේ මව්පියෝ හඬක්ද? අද කවරෙක් නසන ලද්දේද පොළොවෙහි සයනය කෙරෙත්ද?

එහි හිංසති යනු පහර දෙයි. විහයේති යනු ආක්‍රෝශ කරයි. කචස්සෙනු යනු කවරෙක් අද සයනය කෙරේද?

ජට්ටියා ඒ අසා කෙදිරි ගාමිත් නැගිට දෙවන ගාථාව කීවේය.

2. දේවයන් වහන්ස, ඔබගේ දැකීමෙන් සතුටු වූයේ වෙමි. පෘථුවි පාලකය ඔබ බොහෝ කලකින් දුටුවේ වෙමි. රේණු නම් දේවයන් වහන්ස, ඔබගේ පුත්‍රයා විසින් අසපුවට පිවිස අහිංසක වූ මම පෙළන ලද්දේ වෙමි.

මෙතැන් පටන් ගොඩනැගෙන සම්බන්ධ ගාථාවෝ පෙළෙහි පරිද්දෙන්ම දන යුත්තාහ.

3. බඳනා ලද කඩු ඇති දොරටුපාලයෝ යෙත්වා. වෞර සාතක වධකයෝ අන්තෘපුරයට යෙත්වා. ගොස් ඒ සෝමනස්ස කුමාරයා නසා උතුම් හිස ගෙන එත්වා.

4. යවන ලද රජුගේ දූතයෝ කුමාරයාට මේ බව කීවාහුය. ක්‍රමයය ඔබ රජු විසින් හරනා ලද්දෙහිය. වධයට පැමිණියේ වෙහිය.

5. ඒ රාජපුත්‍රයා හඬමින් දස ඇඟිලි බඳදැළිකොට මමද රජු දක්නට කැමැත්තෙමි. ජීවත් වන්නා වූ මා රජු වෙත පමුණුවා දක්වවයි කීවේය.

6. (රාජපුරුෂයෝ) ඔහුගේ ඒ වචනය අසා රජුට පුත්‍රයා දැක්වූවාහුය. පුතාද පියා දැක දුරදීම මෙසේ කීවේය.

7. රජතුමනි, බඳනා ලද කඩු ඇති දොරටුපාලයෝ ආවාහුය. වෞර සාතකයෝ මා නසත්වා. අද මෙහිලා මගේ කවර වරදක් ඇත්දැයි විමසන්නා වූ මට මේ කරුණ කියව යනුයි.

එහි අහිංසකො යනු මම කිසිවෙකුටත් හිංසා නොකරන්නෙක් වෙමි. හික්මුණු පැවැත්මෙන් යුක්ත වූයේ වෙමි. රෙණු මනුෂ්‍යවේසෙස යනු රේණු මහරජතුමනි, මම, මහත් වූ පිරිවර සමග පැමිණි ඔබගේ පුතු විසින් අසපුවට පිවිස බොල කපටි තාපසය, නුඹ කුමක් නිසා මෙහි වාසය කරහිදැයි කියා ගල්පුවරුව විසිකර කලය බිඳ අත්වලින්ද පාවලින්ද තලා හිංසාවට පත්කරන ලද්දේ වෙමියි මෙසේ හෙතෙම නොවූවක්ම වූවක් මෙන් කොට රජුට ඇදැහවීය. ආයතනු යනු යෙත්වා. මගේ ස්වාමීවරයා පිළිබඳව නපුරු ලෙස පිළිපැදි කල් පටන් ඔහු මා කෙරෙහිද

ලජ්ජා නොවන්නේ යයි කිසි ඔහුට මරණය අණවමින් මෙසේ කීවේය. කාසාවියා යනු සොරු තසන්නෝය. පොරෝ ගත් අත් ඇත්තා වූ ඔවුහු තමාගේ නියමයෙන් යෙත්වායි කියයි. වරං යනු උත්තමාංගය වූ හිස සිදගෙන එක්වා. රාජනො යනු මහණෙනි, රජු සමීපයෙන් යවන ලද රාජදූතයෝ වේගයෙන් ගොස් මව විසින් අලංකාර කරන තමාගේ ඇකයෙහි හිඳුවන ලද කුමාරයා පිරිවරා මෙසේ කීවාහුය. ඉසසරෙන යනු රජු විසින්. විනිණණාසි යනු අත්හරන ලද්දේ වෙහිය. ස රාජපුතෙතා යනු මහණෙනි, ඔවුන්ගේ වචනය අසා මරණ බියෙන් තැති ගත්, මව්කුසින් තැගී සිටි ඒ රාජපුත්‍රයා. පවිදසසයෙථ යනු දක්වවි. තසස යනු මහණෙනි, ඒ දූතයෝ කුමාරයාගේ ඒ වචනය අසා මරන්නට නොහැකි වන්නේ රු. හැණින් බැදී ගොනෙකු මෙන් අදින්නාහු රජු වෙතට පමුණුවා රජුට දැක්වූවාහුය. කුමාරයා ගෙනයනු ලබන කල්හි දාසි සමූහයා විසින් පිරිවරන ලද අන්තෘපුර ස්ත්‍රීන් සහිත වූ සුධර්මා දේවියද නුවර වැසියෝද නිවැරදි වූ කුමාරයා මරන්නට අපි නොදෙමු යයි ඔහු සමගම ගියාහුය. හනතුමමං යනු මා මරන්නට. කොනීධ යනු යම්භෙයකින් ඔබ මා මරහිද මෙහිලා මගේ අපරාධය කවරක්දැයි විචාළේය.

රජු භවාග්‍රය ඉතා පහත්ය. ඔබගේ දෝෂය ඉතා මහත් යයි ඔහුගේ වරද කියන්නේ.

8. සවසද උදේද, උදකාරෝහණයෙන් පිරිසිදු වීම කරයි. නොපමාව හැමකල්හි ගිනිදෙවියන් පුදන්නා වූ සංයම වූ බ්‍රහමචාරී වූ එබඳු තාපසයාට කුමක් හෙයින් ඔබ ගෘහපතියා යයි කීවෙහිදැයි යන ගාථාව කීවේය.

එහි උදකං සජාති යනු පිරිසිදු වීම පිණිස ජලයට බැස ගැන්ම කරයි. තාදීසං යනු එබඳු වූ මගේ ඒ දීඛබවකඛු තාපසයාට ඔබ කුමක් හෙයින් ගෘහපතිවාදයෙන් හැසුරුනෙහිදැයි කියයි. අනතුරුව කුමාරයා දේවයන් වහන්ස, ගෘහපතියෙකුටම ගෘහපතියා යයි කියන්නා වූ මාගේ කවර දෝෂයක් දැයි කියා,

9. දේවයන් වහන්ස, තල්ද-අලමුල්ද, ගෙඩිද යන නොයෙක් විවිධ වස්තූන් මොහුට ඇත. මෙතෙම නොපමා වූයේ ඒවා රකී. ඒ කරුණින් මේ බමුණා ගෘහපතියෙක් වෙයි යන ගාථාව කීවේය.

එහි මූලා යනු අල ආදී වූ මුල්ය. එලානි යනු නන් වැදැරුම් වූ වැල්ගෙඩිය. තෙ රකබිනි ගොපයනඅපමනෙතා යනු මේ ඔබගේ යහළු තාපසයා ඒවා වෙළඳම් කරමින් සිටිනුයේ ආරක්ෂා කරයි. වැට ඉදිකර රකී. හෙතෙම ඒ කරුණෙහි ලා අප්‍රමාදී වූයේය. ඔබගේ ශ්‍රමණයා හෝ බ්‍රාහ්මණයා වූ හෙතෙම ඒ කරුණින් ගෘහපතියෙක් නම් වේ.

මෙසේ මම ද ඔහුට ගෘහපති යයි කීවෙමි. ඉදින් නොඅදහන්නෙහි නම් සිව්දොර වෙළඳුන්ගෙන් අසවවයි රජු විචාරවවීය. ඔවුහු එසේය. අපි මොහුගේ අතින් පලාද, එලාපලයන්ද විකුණමු යයි කීවාහුය. වෙළඳ බඩු පරීක්ෂා කර බලා ප්‍රත්‍යාක්ෂ කළේය. කුමාරයාගේ පිරිස මොහුගේ පන්සලට පිවිස වෙළඳ ද්‍රව්‍යයන් විකිණීමෙන් ලද කහවනු, මසුරන් භාණ්ඩ බැහැරට ගෙනවුත් රජුට දැක්වූවාහුය. රජු මහබෝසතුන්ගේ නිදොස් බව දැන

10. කුමාරය, මේ ඇත්තක්ම කියෙහිය. මොහුට විවිධ වස්තූන් ඇත. මොහු නොපමා වි ඒවා ආරක්ෂා කරයි. ඒ කරුණින් බ්‍රාහ්මණයා ගෘහපතියෙක් වෙයි යන ගාථාව කීවේය.

අනතුරුව මහබෝසත් තෙමේ මෙසේ සිතුවේය. මෙබඳු වූ මෝඩ රජුගේ වාසස්ථානයෙන් (නික්ම) හිමවතට පිවිස පැවිදි විමම උතුම් යි පිරිස මැදදීම ඔහුගේ දොස් කියා විමසා අදම නික්මී පැවිදි වන්නෙමිසි සිතා හෙතෙම පිරිසට නමස්කාර කර

11. නියමිගම් වැසියන් සහිත වූ මෙහි රැස් වූ ජනපදවැසි සියළු පිරිස මාගේ වචනය අසත්වා. මෝඩ වූ මේ රජු මෝඩ තාපසයාගේ වචනය අසා හේතු රහිතවම මා නසන්නේය යන ගාථාව කීවේය.

එහි බාලායං බාලසස යනු මේ රජු තෙමේ මෝඩයෙක් වූයේ මෝඩ මේ කපටි ජට්ටියාගේ වචනය අසා නිකරුනේම මා නසන්නේය යනුයි.

මෙසේද කියා තමා අනුදන්වමින් වෙනත් ගාථාවක් කීවේය.

12. අතුපතර වැඩී ගිය උණගස දැඩිව වැඩීගිය මුල් ඇතිව මහන් කොට වැඩුන කල්හි උදුරා දැමීම අපහසුය. රජතුමනි, ඔබගේ

පාදයන් වදිමි. දේවයන් වහන්ස, මම පැවිදි වන්නෙමි. අනුදැනලුව මැනවි.

එහි විසතෙ යනු විශාල, මහත් වූ, කල්හි දුනනිකඩයො යනු උදුරා ඉවතට දැමීම.

අනතුරුව රජුගේද පුතුගේද වදන් පිළිවදන් ගාථාවෝ වෙති.

13. කුමාරය, මහත් වූ ප්‍රයෝජන ඇති සම්පත් අනුභව කරව. ඔබට සියළු ඉසුරු දෙමි. ඔබ අදම කුරුරට වැසියන්ට රජ වෙහි. පැවිදි නොවන්න. පැවිද්ද වූ කලී දුකකි.

14. දේවයන් වහන්ස, මෙහි ඔබට කවර නම් සම්පත්තියක් ඇත්ද? පෙර මම දෙව්ලොවදී සිත් අලවනසුළු රූපයන්ගෙන්ද, ශබ්දයන්ගෙන්ද, තවද රසයන්ගෙන්ද සුවදින්ද, ස්පර්ශයන්ගෙන්ද ප්‍රීතිමත් වූයේ වෙමි.

15. දේවයන් වහන්ස, දෙවඟනන් සමූහයා විසින් පිරිවරන ලදුයේ දෙව්ලොව සම්පත් මවිසින් විදින ලද්දේ වෙමි. ඔබද අනිකෙකු විසින් මෙහෙයවිය යුතු මෝඩයෙකු කොට දැන එබඳු වූ රජගෙයි නොවසන්නේ වෙමි.

16. ඉදින් මම අනිකෙකු විසින් මෙහෙයවිය යුතු මෝඩයෙක් වන්නෙමිද, පුත්‍රය මගේ එකම වරද ඉවසව. ඉදින් නැවතද මෙබන්දක් වන්නේ නම් එකල්හි සිතැඟි පරිදි කැමති දෙයක් කරව යනුවෙනි.

එහි දුකබා යනු දරුව, පැවිද්ද නම් අනුන් මත බැඳුන දිවි ඇති හෙයින් දුකකි. පැවිදි නොවහි රජවෙහි යයි ඔහුගෙන් ඇයදිය. කිනනුඩ යනු දේවයන් වහන්ස, ඔබගේ යම් සම්පත්තීන් වේද ඒවා අතර කවරක් නම් අනුභව කළ යුත්තක් ඇතිද? පරිවාරිකා යනු පිරිවරන ලදුයේ. මෙයම පෙළද වෙයි. ඔහුට ජාතීන් සැමරීමේ නුවණ ඉපදුනෙය. එහෙයින් මෙසේ කීවේය. පරනෙයං යනු අන්ධයෙකු මෙන් සැරයවියෙන් අල්ලා අනිකෙකු විසින් පැමිණවිය යුතු. කාදිසෙ යනු පණ්ඩිත තැනැත්තා විසින්

එබඳු වූ රජු සමීපයෙහි නොවිසිය යුතුය. මවිසින් අද මගේ නුවණ නැමති බලයෙන් ජීවිතය ලබන ලදී. මම ඔබ සමීපයෙහි නොවසන්නෙමියි දක්වන්නට මෙසේ කීවේය. යථාමනිං යනු ඉදින් නැවත මෙබඳු වරදක් වන්නේද අනතුරුව ඔබ කැමති පරිදි කරවයි කියා පුත්‍රයා ඤාමා කරවීය. මහබෝසත් තෙමේ රජුට අවවාද කරමින් ගාථා අටක් කීවේය.

17. නොවිමසා කරන ලද ක්‍රියාවද නොසසඳ කළ සිතුවිල්ලද වැරදුන බෙහෙනෙහි මෙන් ලාමක විපාක ඇත්තේ වෙයි.

18. විමසා කරන ලද ක්‍රියාවද, සසඳ කළ සිතුවිල්ලද බෙහෙනෙහි සමීපත්තිය මෙන් යහපත් විපාක ඇත්තේ වෙයි.

19. කම්සුව විදින ගිහි තැනැත්තා නොමැනවි. සංයමයෙන් තොර වූ පැවිද්දාද නොමැනවි. නොවිමසා කටයුතු කරන රජුද නොමැනවි. යම් පණ්ඩිතයෙක් කිපෙනසුළු වේද, ඔහුද නොමැනවි.

20. රජු විමසා බලා කටයුතු කරන්නේය. දිශාවන්ට අධිපති රජු නොවිමසා කටයුතු නොකරන්නේය. රජතුමනි, විමසා බලා කටයුතු කරන්නහුගේ යසසඳ කීර්තියද වැඩෙයි.

21. රජතුමනි, අධිපති තෙම විමසා බලා දඬුවම් නියම කරන්නේද නොවිමසා වහා කරන ලද දඬුවම තැවීම් ඇති කරන්නේය. මිනිසා විසින් මනාව මෙනෙහි කර කරන ලද යම් යහපත් කටයුතු වේද ඒවා පසුතැවිලි කරන ඒවා නොවේ.

23. ලෝකයෙහි යමෙක් කළයුතු නොකළ යුතු දේ විමසා කෙරෙන්නේද ඒවා පසුතැවිල්ලට හේතුවනොවන, නුවණැත්තන් විසින් පසසන, සෑප විපාක ලබාදෙන, වැඩිහිටියන් විසින් අනුමත කරනු ලබන කටයුතු වේ.

24. රජතුමනි, බඳනා ලද කටු ඇති දොරටුපාලයෝ ආවාහුය. වෞර ආතකයෝ මා නසත්වා! දේවයන් වහන්ස, මවගේ ඇකයෙහි හුන්නා වූ මම ඔවුන් විසින් වහා අදින ලද්දේ වෙමි.

25. රජතුමනි, කටුක වූ ගැහැට සහිත වූ මහත් දුක්කට පත් වූයෙමි
මිහිරි වූ ප්‍රිය වූ ජීවිතය ලබා අද මම අපහසුවෙන් මරණයෙන්
මිදුනේ වෙමි. මම පැවිද්දෙහිම ඇළුනු සිත් ඇත්තේ වෙමි යි.

එහි අනිසම්ම යනු නොබලා නොසලකා. අනවස්ථාය විනතිනං
යනු නොසලකා නොසසඳ තීරණය නොකර සිතන ලදී. විපාකො හොති
පාපකො යනු ඔහුට වරදවා යෙදූ බෙහෙත යම්සේ විපත්තිකර වේද
එසේම ලාමක විපාක ගෙනදෙන්නේ වෙයි. අසංයතො යනු කාය ආදී
දොරටුවලින් නොසංසිදුන දුසිල් ඇති තැනැත්තා. තං න සාධු ඔහුගේ ඒ
කෝප සහිත සිත් ඇති බව නොමැතවී. නානිසම්ම යනු සොයා නොබලා
කිසියම් කටයුත්තක් නොකරන්නේ නම් පණයෙයා එළඹවන්නේය.
පවත්වන්නේය. වෙගා යනු වේගයෙන් වහා. සම්මා පණිධි යනු නුවණින්
තබන ලද සිතින් කරන ලද කටයුතු මිනිසාට ප්‍රයෝජන පිණිස වෙයි.
පසුව පසුතැවිලි වන්නේ නොවෙති. විහජජ යනු මේවා කළයුතුය.
මේවා නොකළ යුතුයයි මෙසේ දැන බෙදා වෙන්කර. කම්මායතනානි
යනු කර්මාන්තයෝ. වද්ධානුමතානි යනු පණ්ඩිතයන් විසින් අනුමත කළ
නිවැරදි ඒවා වේ. කටුකං යනු දේවයන් වහන්ස, කටුක වූ සම්බාධ සහිත
වූ ඉතා දුක් සහගත වූ මරණ බයට පත්වූයේ වෙමි. ලද්දු යනු තමාගේ
ඥාණ බලයෙන් ලැබ. පබ්බජ් මෙවාහිමනො යනු පැවිද්දට අහිමුඛ වූ
සිත් ඇත්තේම වෙමි.

මහබෝ සතුන් විසින් මෙසේ ධර්මය දේශනා කළ කල්හි රජු
දේවිය අමතා,

26. සුධර්මාවතී, ඔබගේ මේ පුත්‍රයා වූ සෝමනස්ස කුමාරයා
අනුකම්පා ඇත්තෙකි. තරුණයෙකි. දැන් ඔහු වෙතින් අයදින ලද්දා
වූ මම (එය) නොලදිමි. ඔබද අප වෙනුවෙන් අයදින්නට සුදුසු
වෙහිය.

යන ගාථාව කීවේය.

එහි යාවිතවෙ යනු අයදින්නට.

ඇය පැවිද්ද සඳහාම යොමු කරවන්නී

27. පුත්‍රයා, පිඬුසිඟා යෑමෙහි ඇලෙව. ධර්මයන්හි විමසිලිමත් වී පැවිදි වව. සියළු සත්ත්වයන් කෙරෙහි දඬුවම් බහා තබා නින්දා නොලබා ඒකාන්තයෙන් බුහුම ලෝකයට එළඹෙව ය යන ගාථාව කීවාය.

එහි නිසමම යනු පැවිදිවන්නේද විමසා බලා මිත්‍යාදෘෂ්ටික පැවිද්ද අතැර සම්මාදිට්ඨික වූ තෙර්යාණික පැවිද්දෙහි පැවිදි වෙහි.

ඉක්බිති රජු ගාථාවක් කීවේය.

28. සුධර්මාවනි, යම්සේ ඔබ දුකට පත් වූ මා වැඩියක් දුකින් තවන්නෙහිය. මෙය පුදුම සහගත දෙයකි. පුත්‍රයා වැළක්වීම සඳහා ඉල්ලවයි කියනු ලබන්නී කුමාරයා බෙහෙවින් උනන්දු කරවන්නෙහිය.

එහි යාදිසඤ්ච යනු ඔබ යම්බඳු වූ මෙවැන්නක් කියහිද එය ඒකාන්තයෙන් පුදුම සහගතය. දුකබිතං යනු ස්වභාවයෙන්ම දුකට පත් වූ මා බෙහෙවින් දුකට පත්කරහිය.

දේවිය නැවත ගාථාවක් කීවාය.

29. රාගාදී කෙලෙස්වලින් මිදුනා වූ නිවැරදි ආහාර අනුභව කරන, (එමෙන්ම) පිරිනිවියා වූ යමෙක් මෙලොව හැසිරෙත්ද, ඒ ආර්ය මාර්ගයට පිවිසෙන්නා වූ කුමාරයා වලක්වන්නට උත්සාහ නොකරමි.

එහි විපපමුතතා යනු රාගාදියෙන් මිදුනාහු. පරිනිබ්බුතා යනු කෙලෙස් පිරිනිවීමෙන් නිවුණෝ. තමරිය මග්ගං යනු දේවයන් වහන්ස, ඒ බුද්ධ ආදී ආර්යයන් සතු මාර්ගයට පිළිපන්නා වූ මගේ පුත්‍රයා වලක්වන්නට උත්සාහ නොකරමි යි.

රජු ඇයගේ වචනය අසා අවසාන ගාථාව කීවේය.

30. යමෙක් බොහෝ තැන් පිළිබඳව සිතන්නාහු වෙත්ද, යම්බඳු වූ ඔවුන් අයත් වූ යහපත් වචන අසා මේ සුධර්මා තොමෝ

අල්පෝත්සාහී, වූවා පහවූ ශෝක ඇත්තී වූවාද වන්තිය.
ඒකාන්තයෙන් ඔවුහු සේවනය කළ යුත්තෝද ප්‍රඥා සහිත වූවෝද
බහුශ්‍රැත වූවෝද වෙති.

එහි බහුශ්‍රැත විනතිනො යනු බොහෝ කරුණු සිතන්නාහු. යෙසායං
යනු යම්බඳු වූවන්ගේ මේ ඇය සෝමනස්ස කුමාරයාට කියන ලද
යහපත් වචනය අසා අල්පෝත්සාහී වූ රජුද ඒ සඳහාම කීවේය.

මහා බෝධිසත්ත්වයෝ මව්පියන් වැද ඉදින් මගේ වරදක් ඇත්ද,
සමාවනු මැනවයි කීවේය. මහජනයාට ඇඳිලිකර හිමාලයට අභිමුඛ වී
ගොස් මිනිසුන් ආපසු හැරුන කල්හි දෙවියන් විසින් මිනිස් ස්වරූපයෙන්
අවුත් පර්වත සානු සතක් ඉක්මවා හිමාලයට පමුණුවන ලද්දේ විශ්වකර්මයා
විසින් නිමවන ලද පත්සලෙහි සෘෂි පැවිද්දෙන් පැවිදි වූයේය. එහිදී
සොළොස් වයස් කාලය දක්වා රජමාලිගයෙහි සේවකයන්ගේ වේශයෙන්
දෙවියෝම ඔහුට උපස්ථාන කළාහුය. මහජනයා කුට ජට්ටියාටද තලා
ජීවිතක්‍ෂයට පැමිණවීය. මහබෝසත් තෙමේ ධ්‍යාන අභිඥා උපදවා
බුන්මලෝකය පැමිණියේ විය.

ශාස්තෘෂන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර වදාරා
මහණෙනි, මෙතෙම මෙසේ මා නැසීම පිණිස උත්සාහ කළේම යයි
කියා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි කුහක ජට්ටියා දෙවිදත් විය.
මව මහාමායා වූවාය. රක්ඛිතයා සැරියුත් හිමි විය. සෝමනස්ස කුමාරයා
මම ම වීම් යයි වදාළ සේක.

15.10

වම්පෙය්‍ය ජාතකය

කානුවිජජුරිවාහාසී යන මේ ගාථාව ශාස්තෘෂන් වහන්සේ
ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් පෙහෙවස් සමාදන්වීම අරභයා දේශනා
කළ සේක. එකල්හි ශාස්තෘෂන් වහන්සේ "උපාසකවරුනි, පෙහෙවස්
වසන්නා වූ තොප විසින් යහපත් වූවක් කරන ලදී. පැරණි පණ්ඩිතයෝ

නාලොව සම්පත්තින් හැර පෙනෙවස් විසුචානුමයයි වදාරා ඔවුන් විසින් අයදින ලද්දේ අතිත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතිතයෙහි අඟුරට අඟු රජුද මගධ රට මගධ රජුද රාජ්‍යය කරවන කල්හි අඟු-මගධ රටවල් අතර වම්පා නම් නදියක් විය. එහි නාග භවනයක් විය. වම්පෙය්‍ය නම් නාරජු එහි රාජ්‍යය කරවීය. කිසියම්දිනක මගධ රජු අඟු රට රජු සමග යුද්ධ කර යුද්ධයෙහිදී පරාජය වූයේ අසෙකු පිට නැගී පලා යන්නේ අඟු රට රජුගේ යෝධයන් විසින් ලුහුබදනා ලදුයේ දියෙන් පිරුණු වම්පා නදියට පැමිණ අනිකෙකු අතෙහි මරණයට වඩා නදියට පිවිස මරණය උතුම්යයි සිතා අශ්වයා සමගම නදියට බැස්සේය.

එකල්හි වම්පෙය්‍ය නාරජු ජලය ඇතුළත රුවන්මුවා මණ්ඩපයක් මවා මහ පිරිවරින් යුතුව මහා පානයක් පානය කරයි. අශ්වයා රජු සමග ජලයෙහි කිමිදී නාරජුගේ ඉදිරියෙහි බැස සිටියේය. නාරජු අලංකාර කර සරසන ලද රජු දැක සෙනෙහෙ උපදවා අසුනින් නැගිට රජතුමනි, බිය නොවන්නයි රජු තමාගේ පළඟෙහි හිඳුවා ජලයෙහි ගිලුන කරුණ විමසීය. රජු ඇති සැටියෙන් කීවේය.

ඉක්බිති ඔහුට කියනුයේ මහරජතුමනි, බිය නොවව. මම ඔබව දෙරටෙහිම ස්වාමියා කරන්නෙමිසි අස්වසා සත්දිනක් මහත් වූ යසස අනුභව කර සත්වන දවස්හි මගධ රජු සමග නාග භවනයෙන් නික්මුනි. මගධ රජු නාරජුගේ මහිමයෙන් අංග රජු අල්ලාගෙන දිවි හරවා දෙරටෙහිම රාජ්‍යය කරවීය. එතැන් පටන් රජුගේද නාරජුගේද විශ්වාසය ස්ථිර විය.

රජු වසරක් පාසා වම්පා නදියෙහි රුවන්මය මණ්ඩපයක් කරවා මහත් වූ ධන වියදමින් නාරජුට බලිපූජා කර්මයක් කරයි. හෙතෙම මහත් වූ පිරිවර සමග නාගභවනයෙන් නික්මී පූජා කර්මය පිළිගනී. මහජනයා නාරජුගේ සම්පත්තිය බලයි.

එකල්හි බෝසත් තෙමේ දිළිඳු කුලයෙක්හි උපන්නේ රජපිරිස සමග ගංතෙරට ගොස් ඒ නාරජුගේ සම්පත්තිය දැක ආශා උපදවා එය ප්‍රාර්ථනය කරනු ලබනුයේ දන් දී සිල්ඳක වම්පෙය්‍ය නාරජු කචරිය කිරීමෙන් සත්වන දවස්හි චූත වී ඔහුගේ නිදියහත් පහයෙහි උතුම් යහනාව මතුපිට උපන්නේය. සිරුර සමන්මල් දමක් වැනි මහත් වූවක්

වීය. හෙතෙම එය දැක විපිළිසර වී මවිසින් කළ කුසල් හේතුවෙන් කාම ස්වර්ගයන් සයෙහි සම්පන්නිය කොටුවක තැන්පත් කරන ලද ධාන්‍යය මෙන් වීය. ඒ මම මේ තිරිසන් යෝනියෙහි පිළිසිඳ ගත්තෙමි. මට මේ ජීවිතයෙන් කවර ප්‍රයෝජනයක්දැයි මරණය පිළිබඳව සිත් ඉපිදවීය.

ඉක්බිති සුමනා නම් නාගමානවිකාවක් ඔහු දැක මහත් වූ තෙද ඇති සත්ත්වයෙක් උපන්නේ වන්නේ යයි සෙසු නාග මානවිකාවන්ට සංඥා දුන්නීය. ඇලා සියළු දෙනා තුර්ව භාණ්ඩයන් ගත් අත් ඇතිව අවුත් ඔහුට උපහාර කළාහුය. ඔහුගේ ඒ නාග භවනය ශක්‍ර භවනය මෙන් වීය. මරණය පිළිබඳ සිත යටපත් වීය. සර්ප ශරීරය අතැර සියළු අලංකාරයන්ගෙන් යුක්ත වූයේ යහන මත හුන්නේය.

ඉක්බිති එතැන් පටන් ඔහුගේ යසස මහත් වූයේ වීය. හෙතෙම එහි නාග රාජ්‍යය කරවන්නේ මෑත කාලයෙහි විපිළිසර වී මට මේ තිරිසන් යෝනියෙන් කවර ප්‍රයෝජනයක්ද, පෙහෙවස් වාසය කරමින් මිදී මිනිස් ලොවට ගොස් සත්‍යයන් අවබෝධ කර දුක් කෙළවර කරන්නෙමි යි සිතා එතැන් පටන් ඒ ප්‍රාසාදයෙහිම පෙහෙවස් විසීම කරයි. අලංකාර කරන ලද නාග මානවිකාවෝ ඔහුගේ සමීපයට යති. බොහෝ කොට සිල් බිඳිති. හෙතෙම එතැන් පටන් පහයෙන් නික්මී උයනට යයි. (මානවිකාවෝ) එහිද යති. පෙහෙවස් විසීම බිඳේමය. හෙතෙම (මෙසේ) සිතුවේය. මවිසින් මේ නාග භවනයෙන් නික්මී මිනිස් ලොවට ගොස් පෙහෙවස් විසීමට වටනේයයි කියාය.

හෙතෙම එතැන් පටන් පොහොය දිනයන්හිදී නාග භවනයෙන් නික්මී එක් පසල් ගමකට නුදුරෙහි තුඹසක් මත්තෙහි මගේ සමෙන් වැඩක් ඇත්තෝ සම ආදිය ගනිත්වා. මා ක්‍රීඩාව සඳහා වූ සර්පයෙකු කරනු කැමැත්තෝ ක්‍රීඩා සර්පයෙකු කෙරෙත්වායි සිරුර දාන මුඛයෙහි යොමු කරවා දරණු ගසා හොත්තේ පෙහෙවස් විසීම වාසය කරයි. මහමගින් යන්තෝද එන්නෝද ඔහු දැක සුවද ආදියෙන් පුදා යත්. පසල් ගම්වැසියෝ මහත් වූ ආනුභාවයක් ඇති නාරජෙක් යයි ඔහු මත්තෙහි මණ්ඩපයක් කර හාත්පස වැලි අතුරා සුවද ආදියෙන් පිදුවාහුය.

මිනිස්සු එතැන් පටන් මහබෝසතුන් කෙරෙහි පැහැදී පූජාවන් කර පුතෙකු පතති. මහබෝසත් තෙමේද පෙහෙවස් කරනුයේ තුදුස්වක

පසළොස්වක දිනයන්හිදී තුඹස මත වැදහෙව පැළවිය දින නාග භවනයට යයි. මෙසේ පෙහෙවස් කරන්නා වූ ඔහුගේ කාලය ගෙවෙන්නේ එක් දිනයක සුමනා නම් අගමෙහෙසිය මෙසේ කීවාය. දේවයන් වහන්ස, ඔබ මිනිස් ලොවට ගොස් පෙහෙවස් වසහිද? මිනිස්ලොව සැක සහිතය. බිය සහිතය. ඉදින් ඔබට බියක් උපදින්නේ නම් අනතුරුව අපි යම් නිමිත්තකින් දන්නමෝද ඒ නිමිත්ත අපට කියවයි යනුවෙනි. ඉක්බිති මහබෝසත් තෙමේ ඇය මගුල් පොකුණෙහි ඉවුරට පමුණුවා සොදුර, ඉදින් කිසිවෙක් මට පහරදී විඩාවට පත් කරන්නේ නම් පොකුණෙහි ජලය කැළඹුනේ වන්නේය. ඉදින් ගුරුලෙක් ගන්නේද ජලය පැසෙන්නේය. ඉදින් අහිකුණ්ඨිකයෙක් අල්ලා ගන්නේද ජලය රකුපාට වන්නේය. මෙසේ හෙතෙම ඇයට නිමිති තුනක් කියා තුදුස්වක පෙහෙවස් අධිෂ්ඨාන කර නාග විමානයෙන් නික්මී එහි ගොස් තුඹස මත්තෙහි හොත්තේය. සිරුරෙහි ශෝභාවෙන් තුඹස හොබනේ ඔහුගේ සිරුරද රිදී දමක් මෙන් සුදුවන් විය. මුදුන රත් කම්බිලියෙන් කළ ගෙම්බෙකු මෙන් විය. මේ ජාතකයෙහි බෝසතුන්ගේ සිරුර නගුල් හිසක් පමණ විය. භූරිදත්ත ජාතකයෙහි කලවායක් පමණද සංඛපාල ජාතකයෙහි ඔරුවක් ඇති නැවක් පමණද විය.

එකල්හි එක් බරණැස් නුවරවැසි කරුණයෙක් තක්සිලාවට ගොස් දිසාපාමොක් ආචාරීන්ගේ සමීපයෙහි නාගයන් අල්ලා ක්‍රීඩා කරවන මන්ත්‍රයක් ඉගෙන ඒ මාර්ගයෙන් තමාගේ ගෙට යන්නේ මහබෝසතුන් දැක මේ සර්පයා අල්ලාගෙන ගම්-නියම්ගම් රාජධානීන්හි ක්‍රීඩා කරවමින් ධනය උපදවන්නෙමිසි සිතා දිව්‍යමය බෙහෙත් ගෙන දිව්‍යමය මන්ත්‍රය පිරිවහා ඔහුගේ සමීපයට ගියේය. දිව්‍යමය මන්ත්‍ර ඇසුකල් පටන් මහබෝසතුන්ගේ කන්වල රත්වූ ගල්කැට පිටිසි කල මෙන් විය. හිස මුදුන ගල් කුළකින් මඬින්නාක් මෙන් විය. හෙතෙම මේ කවරෙක්දැයි දරණය තුළින් හිස ඔසවා බලන්නේ අහිකුණ්ඨිකයා දැක මෙසේ සිතුවේය. මගේ විෂ මහත්ය. වේග සහිතය. ඉදින් මම කීපී නාසයෙහි සුළඟ විහිදුවන්නෙමිද මොහුගේ සිරුර අළුමිටක් මෙන් විසිරෙන්නේය. ඉක්බිති මගේ ශීලය කඩවන්නේය. ඔහු දෙස නො බලන්නෙමිසි.

හෙතෙම ඇස් වසා හිස දරණය තුළ තැබුවේය. අහිකුණ්ඨික බ්‍රාහ්මණයාද බෙහෙත කා මන්ත්‍රය පිරිවහා කෙළ මහබෝසතුන්ගේ සිරුරෙහි දැමීමේය. ඔෟෂධයන්ගේද මන්ත්‍රයේද ආනුභාවයෙන් කෙළ

ස්පර්ශ කළ තැන් තැන්හි බුබුළු නැගී කල්හි මෙන් විය. ඉක්බිති හෙතෙම ඔහුව නඟුටෙන් ගෙන ආද දිගට හොවා එළු පා සලකුණ ඇති මුගුරින් පෙරළා දුබලකොට හිස දැඩිකොට පෙරළුවේය. මහබෝසත් තෙමේ කට හැරියේය. ඉක්බිති ඔහුගේ මුඛයෙහි කෙළ ගසා බෙහෙත් හා මන්ත්‍රකොට දත් බිත්දේය. මුව ලෙයින් පිරුණේය. මහබෝසත් තෙමේ සිල් බිඳීමේ බියෙන් මෙබඳු වූ දුකක් ඉවසන්නේ ඇස් විවර කර බැලීම් පමණකුදු නොකළේය.

ඔහුද නාරජු දුබල කරන්නෙමිසි උඟ්ගේ නඟුටෙහි පටන් ඇට සුණු කරනුයේ මෙන් මුළු සිරුරම මැද පටවෙලුම නම් වෙළුමෙන් වෙලිය. තන්තමප්ප්පික නම් මැදීමෙන් මැද්දේය. නඟුටෙහි ගෙන දුස්සපොයී නම් අපොළීමෙන් ඇපොළිය. මහබෝසතුන්ගේ මුළු සිරුරම ලේ වැකුනක් විය. මහත් වූ වේදනාවක් ඉවසයි. ඉක්බිති ඔහුගේ දුබල බව දැන වැල්වලින් පෙට්ටියක් කර උඟ් එහි බහා පසල්ගමකට පමුණුවා මහජනයා මැද සෙල්ලම් කරවීය. නිල්පැහැ ආදී වූ වර්ණ ඇති රවුම් හතරැස් ආදී තැන්වල ලොකු කුඩා ආදී ප්‍රමාණයෙහි යම් යම් දෙයක් බමුණා කැමති වන්නේද මහාසත්ත්වයෝ ඒ ඒ දෙයට නටත්. පෙණ සියයක් පෙණ දහසක්ද කරතිමය. මහජනයා පැහැදී බොහෝ ධනය දුන්නේය. එක දවසකට කහවනු දහසක්ද දහසක් වටනා පිරිකරද ලැබුවේය.

බමුණා පළමුවම දහසක් ලැබ නිදහස් කරන්නෙමිසි සිතුවේය. ඒ ධනය ලැබ පසල්ගමෙහි වූ කලී මවිසින් මෙපමණක් ධනය ලබන ලදී. රාජ-රාජමහාමාත්‍යන්ගේ සමීපයෙහි බොහෝ ලබන්නෙමිසි කරත්තයක්ද සුවපහස් ඇති යානාවක්ද ගෙන ගැලෙහි පිරිකර තබා සුවයහන්හි හුන්නේ මහත් වූ පිරිවර සමග මහබෝසතුන් ගම්නියම්ගම් ආදියෙහි ක්‍රීඩා කරවන්නේ බරණැස් නුවර උග්ගසේන රජු ඉදිරියේ ක්‍රීඩා කරවා නිදහස් කරන්නෙමිසි එහි ගියේය. හෙතෙම මැඩියන් මරා නාරජුට දෙයි. නාරජු මෙතෙම මා නිසා නැවත නැවත මරන්නේ යයි නොකයි. ඉක්බිති ඔහුට මී සහ විළද දුන්නේය. මහබෝසත් තෙමේ ඉදින් මම ගොදුරු ගන්නෙමිද පෙට්ටිය තුළම මරණය වන්නේ යයි ඒවාද නොකයි.

බ්‍රාහ්මණයා මසකින් පමණ බරණැස් නුවරට පැමිණ දොරටුගමහි සෙල්ලම් කරවනුයේ බොහෝ ධනය ලැබුවේය. රජුද ඔහු කැඳවා අප සඳහා සෙල්ලම් කරවවී යයි කීවේය. දේවයන් වහන්ස මැනවි. හෙට

පසළොස්වක දිනයෙහිදී ඔබලා සඳහා සෙල්ලම් කරවන්නෙමිසි කීවේය. රජු හෙට නාරජු රජ මිදුලෙහි නටන්නේය. මහජනයා රැස්වී බලත්වායි බෙර හසුරුවා දෙවන දවස්හි රජමිදුල අලංකාර කරවා බමුණා කැඳවීය. හෙතෙම රන් පෙට්ටියෙහි මහබෝසතුන් ගෙනවුත් විසිතුරු ඇතිරිල්ලක පෙට්ටිය තබා හුන්නේය. රජුද පහයෙන් බැස මහජනයා විසින් පිරිවරන ලද්දේ රාජාසනයෙහි හුන්නේය. බමුණා මහබෝසතුන් පිටතට ගෙන නැටවීය. මහජනයා ප්‍රකෘති ස්වභාවයෙන් සිටින්නට නොහැකි වෙයි. දහස් ගණන් පිළිහිසසැරුම් පවතී. බෝසතුන් මත්තෙහි සත්රුවන් වැසි වස්වයි. අල්ලාගත් ඔහුට මසක් සපිරුණි. මෙතෙක් කල් නිරාහාරවම වූයේය. සුමනා නාග මානවිකාව මගේ ප්‍රියසැමියා බොහෝකල් ගෙවයි. දැන් මෙහි නොපැමිණ ඔහුට මසක් සපිරුණි. කිනම් කරුණක්දැයි සිතා ගොස් පොකුණ බලන්නී රතුපැහැ ගත් ජලය දැක අහිකුණ්ඨිකයෙකු විසින් ගත්තේ වන්නේ යයි දැන නාගභවනයෙන් නික්මි කුඹස සමීපයට ගොස් මහබෝසතුන් අල්ලාගත් තැනද, විඩාවට පත්කළ තැනද දැක හඬා වැලපී පිටිසර ගමට ගොස් විමසා ඒ පුවත අසා බරණැස් නුවරට ගොස් රජ මිදුලෙහි පිරිස මැද අහසෙහි හඬමින් සිටියාය.

මහබෝසත් තෙමේ නටන්නේම අහස බලන්නේ ඇය දැක ලජ්ජාවට පත්වූයේ පෙට්ටියට පිවිස හොත්තේය. රජු ඔහු පෙට්ටියට පිවිසිකල්හි කවර කරුණක් දැයි ඔබ්නොබ බලන්නේ අහසෙහි සිටි ඇය දැක පළමුවන ගාථාව කීවේය.

කානු විජු රිවාහාසි ඔසධි විය තාරකා
 දෙවනානුසි ගැඬබිනි න තං මඤ්ඤාමි මානුසිං.

1. විදුලිය මෙන්ද, ඉරබඩු තරුව මෙන්ද බබලනු ලබනිය. ඒ ඔබ කවරිද? දෙවගනක් වෙහිද? ගාන්ධර්ව ස්ත්‍රියක වෙහිද? තී මිනිස් ස්ත්‍රියක් යයි නොසිතමි.

එහි න තං මඤ්ඤාමි මානුසිං යනු මම ඔබ මිනිස් ස්ත්‍රියක යයි නොසිතමි. තී එක් දෙවගනක හෝ ගාන්ධර්ව ස්ත්‍රියක වීමට වටනේය යි කියයි. දැන් ඔවුන්ගේ පිළිවදන් ගාථා වේ.

2. මහරජතුමනි, මම දෙවඟනක නොවෙමි. ගාන්ධර්ව ස්ත්‍රියකද නොවෙමි. මිනිස් ස්ත්‍රියකද නොවෙමි. ස්වාමීනි, මම නාග කන්‍යාවක වෙමි. එක් කටයුත්තක් සඳහා මෙහි පැමිණියේ වෙමි.

3. නාග කන්‍යාවනි, ඔබ අපේක්‍ෂා රහිත වූ සිත් ඇත්තෙහිය. විඩාවට පත් ඉඳුරන් ඇත්තෙහිය. ඔබගේ තෙත්වලින් කඳුළු ධාරා ගිලිහෙත්. ඔබගේ කවරක් නම් විනාශ වූයේද? කවරක් ප්‍රාර්ථනය කරමින් මෙහි පැමිණියාද එය මට කියව.

4. රජතුමනි, යමෙකුට උග්‍රතේජස් ඇති උරග යයි කියන්නද? ඔහුට නාග යයි කියත්. එක් පුරුෂයෙක් දිවිපැවැත්ම පිණිස ඔහු අල්ලා ගත්තේය. ඔහු බැමීමෙන් මුදව. මෙතෙම මගේ ස්වාමියාය.

5. ශක්තියෙන් හා වීර්යයෙන් යුක්ත වූ මෙතෙම කෙසේ නම් මේ වෙළෙන්දාගේ අතට පත්වූයේද? නාග කන්‍යාවනි, ඒ කරුණ මට කියව. අල්ලා ගන්නා ලද නාගයා කෙසේ නම් දනිමුද.

6. එම නාගයා නගරයද අළු කරන්නේය. හෙතෙම එවැනි වූ බලයෙන් හා වීර්යයෙන් යුක්තය. නාගයා ධර්මයට ගරුකරනු ලබන්නේය. එහෙයින් උත්සාහවන්ත වී තවුස් බව කරයි.

එහි අක්‍ෂේපමහි යනු මම එක් කරුණක් නිසා මෙහි පැමිණියා වෙමි. කුපිතින්ද්‍රියා යනු ක්ලාන්ත වූ ඉඳුරන් ඇත්තී. වාට්ගණා යනු කඳුළු බින්දු සමූහයෝ. උරගොති වාහු යනු මෙතෙම උරගයෙක් යයිද මිනිස්සු කියන්නෙහිය. පුරිසො යනු මේ පුරුෂයා දිවිපැවැත්ම සඳහා ඒ නාරජු අල්ලා ගත්තේය. වණිබබකසස යනු මෙතෙම මෙසේ මහත් වූ ආනුභාව ඇත්තේම කෙසේ නම් මේ වෙළඳ පුරුෂයාගේ අතට පැමිණියේදැයි විමසයි. ධම්මඤ්ච යනු පන්සිල්ද පෙහෙවස් විසීමේ ධර්මයද ගරු කරමින් වාසය කරයි. එහෙයින් මේ පුරුෂයා ගන්නා ලද්දේද ඉදින් මම මොහුගේ මත්තෙහි නැහැයෙන් වාතය විහිදුවන්නෙමිද අළුමිටක් මෙන් විසිරී යන්නේය. එසේ වූ විට මගේ සීලය බිඳෙන්නේ යයි සිල් බිඳෙන බියෙන් පරකකමම ඒ දුක ඉවසා. තපො කරොති යනු වීර්යයම කරයි යයි කීවේය. රජු මෙතෙම කොහිදී මොහු විසින් ගන්නා ලද්දේ දැයි විචාළේය. ඉක්බිති ඇය ඔහුට කියන්නී,

7. රජතුමනි, මේ නාරජු කුසුස්වක පසළොස්වක දිනයන්හි සිව්මං සන්ධියෙක පෙහෙවස් වසයි. එම පුරුෂයා සිය දිවිපැවැත්ම සඳහා ඔහු අල්ලා ගත්තේය. ඔහු බැම්මෙන් මුදව. මෙතෙම මගේ ස්වාමියායි.

යන ගාථාව කීවාය.

එහි වතුපසයේ යනු මාර්ග සතරක ආසන්න තැන එක් තුඹසක වතුරංග සමන්තාගත අධිෂ්ඨානය අධිෂ්ඨාන කර පෙහෙවස් වාසය කරන්නේ හොත්තේ යයි යන අර්ථයි. බන්ධනා යනු මෙසේ දැහැමි වූ ගුණවත් වූ ඒ නාරජු මොහුට ධනය දී පෙට්ටියේ බැම්මෙන් මුදව.

මෙසේද කියා නැවත ඉල්ලන්නී ගාථා දෙකක් කීවේය.

8. අමුනන ලද මැණික්මය කුණ්ඩලාහරණ ඇති ජලයම නිවෙස් කර සයනය කරන්නා වූ සොළොස් දහසක් ස්ත්‍රීහු වෙන්ද ඇලා මොහු සරණ ගියෝය.

9. ගම්වර දීමෙන්ද කහවනු දීමෙන්ද ගවයන් සියයක් දීමෙන්ද සැහැසි නොවූ දැහැමි ක්‍රමයෙන් මොහු මුදවා උරගයා නිදහස් වූ සිරුර ඇත්තේ හැසිරේවා. පිං කැමැති ඔහු බැම්මෙන් මුදවව යනුයි.

එහි සොළසා යනු ඔබ මෙතෙම යම්කිසි දිළිඳු නාගයෙක් යයි නොසිතුව. මොහුට සියළු අලංකාරයන්ගෙන් සැරසුන මෙපමණක් ස්ත්‍රීහුද සෙසු අප්‍රමාණ සම්පත්තින්ද ඇතැයි දක්වයි. වාරිගෙහසයා යනු ජලයම සෙවිලි කර ඇති ජලයම ගැබ කර ඇති යහනට ගොස් එහි නිදන සුළු. ඔසසට්ටකායෝ යනු නිදහස් කරන ලද සිරුරු ඇතිව. වරාතු යනු හැසිරේවා.

ඉක්බිති රජු ඇයට ගාථා තුනක් කීවේය.

10. ගම්වර දීමෙන්ද කහවනු දීමෙන්ද ගවයන් සියයක් දීමෙන්ද සැහැසි නොවූ දැහැමි මාර්ගයෙන් ඔහු මුදුම්. උරගයා නිදහස් වූ සිරුර ඇත්තේ හැසිරේවා. පිං කැමැති නාගයා බැම්මෙන් මිදේවා.

11. වැද්දාණනී, කහවනු සියයක් දෙමි. මහත් වූ මැණික් කුණ්ඩලා-
හරණයක්ද දෙමි. සිව්ඊස් වූ බෙරළිය මල් වැනි වූ පළඟක්ද දෙමි.

12. සමාන වූ භාර්යාවන් දෙදෙනෙක්ද වාෂභයෙකු සහිත ගවයන්
සියයක්ද දෙමි. උරගයා නිදහස් වූ සිරුර ඇත්තේ හැසිරේවා. පිං-
කැමැති නාගයා බැම්මෙන් මුදව.

එහි ලුඤ්ඤා යනු රජු උරගයා මුදවන්නට අභිකුණ්ඨිකයා අමතා
ඔහුට දියයුතු දෙයා ධර්මයන් දක්වමින් මෙසේ කීවේය. ගාථාවේ
වනාහි යට කියන ලද කරුණ සඳහාමය. ඉක්බිති වැද්දා ඔහුට කීවේය.

13. රජතුමනි, වස්තු දීමෙන් තොරවද, ඔබගේ වචනය ගරුකොට
ඒ උරගයා බැම්මෙන් මුදවමි. උරගයා නිදහස් වූ සිරුර ඇත්තේ
හැසිරේවා. පිං කැමති නාගයා බැම්මෙන් මිදේවා.

එහි තව වචනං යනු මහරජතුමනි, වස්තුව දීමෙන් තොරවද
ඔබගේ වචනය අපට බරපතල වෙයි. මුඤ්ඤවමුතං යනු මොහු
මුදවන්නෙමිසි කියයි.

එසේද කියා මහබෝසතුන් පෙට්ටියෙන් බැහැර කළේය. නාරජු
නික්මී මල් අතරට පිටිස ඒ ආත්මභාවය අත්හැර මානවකයෙකුගේ
ස්වරූපයෙන් සරසන ලද සිරුර ඇතියේ පොළොව බිඳින්නාක් මෙන්
නික්ම සිටියේය. සුමනා මානවිකාවද අහසින් බැස ඔහු සමීපයෙහි
සිටියේය. නාරජු ඇඳිලි බැඳ රජුට නමස්කාර කරමින් සිටියේය. ශාස්තෘන්
වහන්සේ ඒ බව දේශනා කරන සේක් ගාථා දෙකක් වදාළ සේක.

14. මිඳුනා වූ වම්පෙයාක නාගයා රජුට මෙසේ කීවේය, කසිරට
රජතුමනි, ඔබට නමස්කාර වේවා! කසිරට වැඩිදියුණු කරන රජතුමනි
ඔබට නමස්කාර වේවා. ඔබට ඇඳිලි බිඳින්නෙමි. මගේ නාග
විමානය බලන්නේ නම් යෙහෙකි.

15. නාරජතුමනි, යම් හෙයකින් මිනිසෙක් නොමිනිස් වූවෙකු
කෙරෙහි විශ්වාස තබන්නේ නම් එය ඒකාන්තයෙන් විශ්වාස කළ
නොහැක්කකැයි කීවාහුය. ඉදින් ඔබ මේ කරුණෙහි ලා මා
අයදනේද ඔබගේ විමානයන් දක්නෙමු.

එහි පසෙසයාමෙම නිවෙසනං යනු මගේ නිවාසය වූ වම්පෙයා නාග භවනය සිත්කඵය. දැකිය යුත්තකි. මම එය ඔබට දක්වන්නට කැමැත්තෙමි. රජතුමනි, බලසෙනග සහිතව අවුත් එය බලවයි කියයි. දුබ්බිසසසං යනු විශ්වාස කිරීම අපහසුය. සවෙ ව යනු ඉදින් මා අයදින්නෙහි නම් ඔබගේ විමානයන් බලමු. එතකුදු වුවත් එය නොඅදහමියි කියයි.

ඉක්බිති ඔහු අදහවන්නට දිවිරීම කරනුයේ මහබෝසත් තෙමේ ගාථා දෙකක් කීවේය.

16. රජතුමනි, ඉදින් වාතය පර්වතයක් උසුලාගෙන යන්නේද වන්දයාද සුර්යයාද බිම වැටෙන්නාහුද සියළුම ගංගාවෝ උඩුගං බලා ගලන්නාහුද එතෙකුදු වුවත් මම බොරු නොකියන්නෙමි ය.

17. රජතුමනි, අහස පැලෙන්නේ නමුදු සාගරය විශැලෙන්නේ නමුදු භූතයන් දරා සිටින්නා වූ පොළොව හැකිලෙන්නේ නමුදු සියළු පර්වතයන් අතර උස් වූ මහාමේරුව මුළුමනින්ම ඉදිරෙන්නේ නමුදු මම බොරු නොකියන්නේම වෙමි.

එහි සංවට්ටයං භූතධරා වසුන්ධරා යනු මේ භූතධර යයි හෝ වසුන්ධරා යයි යන සංඛ්‍යාවට ගිය මහපෘථුවිය පැදුරක් මෙන් හැකිලෙන්නේ නමුදු, සමුලමුඛබහෙ යනු මෙසේ මහමෙර පර්වතය මුල සහිතවම නැගීසිට ඉදුන කොළයක් මෙන් අහසෙහි ඉහිලෙන්නේ නමුදු මහබෝසතුන් විසින් මෙසේ කී කල්හිද හෙතෙම නොඅදහන්නේ.

18. නාගය, යම්හෙයකින් මනුෂ්‍යයෙක් අමනුෂ්‍යයෙකු කෙරෙහි විශ්වාස කරන්නේය යන මෙය ඒකාන්තයෙන් විශ්වාස කළ හැක්කකැයි කීවාහුය. ඉදින් මේ කරුණෙහිලා මා යාඥා කරහිද ඔබගේ නාග විමානයන් දකිමු යි කීවේය.

නැවතද ඒ ගාථාවම කියා ඔබ මා විසින් කළා වූ ගුණය දැනගන්නට සුදුස්සෙහිය. ඇදහීමට සුදුසු බව හෝ නුසුදුසු බව හෝ මම දනිමියි ප්‍රකාශ කරමින් අනිත් ගාථාවක් කීවේය.

19. (නාගය), තෙපි මහත් වූ දරුණු විෂ ඇති මහත් වූ තෙද ඇති වහා කිපෙනසුළු අය වෙනුය. මා නිසා බැම්මෙන් මිදුනේය. අපි කළ දේවල් දැනගන්නට සුදුස්සෙහිය.

එහි උළාරා යනු මහත් විෂයෝය. ජානිතායෙ යනු දැන ගන්නට.

ඉක්බිති ඔහු අදහවන්නට නැවත දිව්ඊම කරන්නා වූ මහබෝසත් තෙමේ,

20. යමෙක් කරන ලද එබඳු උපකාර කටයුතු නොදන්නේද හෙතෙම දරුණු ස්වභාව ඇති නිරයෙහි පැසේවා. කායික වූ කිසියම් සුවයක් නොලබාවා. පෙට්ටියේ බැඳුනේ මරණයට පැමිණේවා.

යන ගාථාව කීවේය.

එහි පව්වතං යනු පැසේවා. කම්මකතං යනු කරන ලද කටයුතු. මෙසේ ගුණවත් ලෙස කටයුතු කරන ඔබවැන්නෙකු යමෙක් නොදනීද හෙතෙම මෙලෙස වේවායි කියයි. ඉක්බිති රජු ඔහු විශ්වාස කර සතුති කළේය.

21. ඔබගේ මේ දිව්ඊම සත්‍ය වූ ප්‍රතිඥාවක් වේවා. ක්‍රෝධ නොකරන්නෙක් වේවා. බද්ධ වෙර නැත්තෙක් වේවා. ගුරුළෝ ඔබගේ සියළු නාග කුලය ග්‍රීෂ්ම කාලයෙහි ගින්න මෙන් දුරු කෙරෙත්වා.

එහි තවමෙසහොතු යනු ඔබගේ මේ ප්‍රතිඥාව සත්‍ය වූවක් වේවා. අග්නිංව ගිමහාසු විවර්ජයනතු යනු මිනිස්සු යම්සේ ග්‍රීෂ්ම කාලයෙහි තැවීම නොකැමති වන්නාහු දැල්වෙන්නා වූ ගින්න දුරුකරත්ද, එසේ දුරු කෙරෙත්වා. දුරින්ම දුරුකර පරිහරණය කෙරෙත්වා. මහබෝසත් තෙමේද රජුට සතුති කරන්නේ අනෙක් ගාථාවක් කීවේය.

22. රජතුමනි, මවක යම්සේ මනාව ප්‍රිය වූ එකම පුතුට අනුකම්පා කරන්නේද, එසේ නාග කුලයට අනුකම්පා කරහිය. මමද නාගකුලය සමග ඔබට මහත් වූ වතාවත් කරමි.

රජු ඒ අසා නාග භවනයට යනු කැමැත්තේ සේනාවට ගමන සඳහා සුදානම් වීමට අණ කරන්නේ,

23. මනාකොට විසිතුරු කරන ලද රාජකීය රථයෙහි මනාව දැමුණු කාම්බෝජ අශ්ව කරත්තයන් යොදන්නා. රනින් සැරසිලි කළ ඇතුන්ද යොදන්නා. නාගයන්ගේ විමානය දකිමුයි

යන ගාථාව කීවේය.

එහි කමෙබාජකෙ අසසනරෙ සුදනෙන යනු මනාව හික්මවන ලද කාම්බෝජ රටෙහි උපන් අශ්ව කරත්තයන් යොදන්නා.

සෙස්ස බුද්ධත්වයට පත්ව දේශනා කළ ගාථාවෝයි.

24. උග්ගසේන රජුගේ බෙරද මිහිඟු බෙරද පණාබෙරද හක්ද වාදනය කළාහුය. බෙහෙවින් හොඳනා වූ රජු ස්ත්‍රී සමූහයා මැද පෙරටු කරන ලද්දේ ගියේය.

එහි බහුසොහමානො යනු මහණෙනි, බරණැස් රජු සොළොස් දහසක් කාන්තාවන් විසින් පෙරටු කර පිරිවරන ලද්දේ ඒ ස්ත්‍රී සමූහයා මැද බරණැස් නුවරින් නාග භවනයට යන්නේ අතිශයින් ශෝභා සම්පන්නව ගියේය.

ඔහු නගරයෙන් නික්මුණ කාලයෙහිම මහබෝසත් තෙමේ තමාගේ ආනුභාවයෙන් සියල්ල රුවන්මුවා වූ ප්‍රාකාරයක්ද දොර අට්ටාලයන්ද දෘෂ්‍යමාන වූවක් කර නාග භවනයට යන මාර්ගය අලංකාර කර සරසන ලද්දක් කොට මැවීය. පිරිස් සහිත වූ රජු ඒ මාර්ගයෙන් නාග භවනයට පිවිස රමණීය වූ භූමි කොටසද ප්‍රාසාදයන්ද දුටුවේය. ඒ කරුණ ප්‍රකාශ කරන්නා වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ,

25. කසී රට වැඩිදියුණු කරන රජු රන්වැලි අතුරන ලද භූමිය දුටුවේය. වෛදුරිය මැණික් පුවරු අතුරන ලද රන්මය වූ ප්‍රාසාදයන්ද දුටුවේය.

26. ඒ රජු සුර්යයාගේ වර්ණයට සමාන වූ රන් විදුලිය සේ ප්‍රභාශ්වර වූ අලංකාර වූ වම්පෙය්‍ය නාගයාගේ විමානයට පිවිසියේය.

27. ඒ කසී රජු නොයෙක් ගස්වලින් ගැවසුනා වූ නොයෙක් සුවදින් සුවද කවන ලද වම්පෙය්‍ය නාගයාගේ විමානය දුටුවේය.

28. කසීරට රජු වම්පෙය්‍ය නාගයාගේ විමානයට පිවිසි කල්හි දිව්‍යමය තුර්යයෝ වාදනය කළාහුය. නාග කන්‍යාවෝද නැටුවාහුය.

29. නාග කන්‍යා සමූහයා විසින් හැසිරෙන ලද ඒ විමානයට පහන් සිත් ඇති කසී රජු නැංගේය. සඳුන්කල්ක ගල්වන ලද හේත්කුවන පුවරු සහිත ස්වර්ණමය පුටුවෙහි හිඳගත්තේය

යි කීවේය.

එහි සුවණණ විතකං යනු රන්වන් වැලි අතුරන ලද. ව්‍යමහං යනු අලංකාර කරන ලද නාග භවනය. වමෙප්‍යසස් යනු නාග භවනයට පිවිස වම්පෙය්‍ය නා රජුගේ විමානයට පිවිසියේය. කංසවිජ්ජු පහසසරං යනු වැහිවලාවක් අභිමුඛයෙහි හැසිරෙන්නා වූ රන් විදුලියක් මෙන් බබලන්නා වූ. නානාගන්ධ සමේරිතං යනු නන් වැදෑරුම් වූ දිව්‍යමය සුවදින් ගැවසී ගත්. වරිතං ගණෙන යනු ඒ නාග විමානය නාග කන්‍යාවන් සමූහයා විසින් හැසිරුනු. ගැවසී ගත්. සාරලිතෙන යනු දිව්‍යමය බැවින් සරු වූ සඳුන්වලින් ගල්වන ලද.

එහි හුන් විගසම මොහුට නොයෙක් රසවත් දිව්‍ය භෝජනය පිළිගැන්වූහ. එසේම සොළොස් දහසක් ස්ත්‍රීන්ටද සෙසු පිරිසටද පිළිගැන්වූහ. පිරිස් සහිත වූ හෙතෙම සන්දිනක් පමණ දිව්‍යමය කැමි බිම් ආදිය වළඳ දිව්‍යමය කාම සැපයෙන් සතුටු වී සුවයහනෙහි හුන්නේ මහබෝසතුන්ගේ යසස වර්ණනා කර නාගරජකුමනී, ඔබ මෙබඳු සම්පත්තියක් හැර මිනිස් ලොව කුඹසක් මත වැදහෙව කුමක් හෙයින් පෙහෙවස් වාසය කරයිදැයි විචාළේය. හෙතෙමේද ඔහුට මෙසේ කීවේය.

ඒ කරුණ ප්‍රකාශ කරන්නා වූ ශාස්ත්‍රාන්ත වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

30. ඒ කසී රජු ඒ නාග භවනයෙහි සම්පත්තීන් අනුභව කර අනතුරුව සැපවිඳ වම්පෙය්‍යක නාරජුට මෙසේ කීවේය. ඔබගේ මේ උතුම් විමානයෝ සුරියයාගේ පැහැය වැනි ප්‍රභාෂ්වරයෝය. මෙවැනි වූ ඒවා මිනිස් ලොව නැත. කුමක් බලාපොරොත්තු වෙමින් තවුස්දම් කරහිද?

31. රන් අබරණ දරන්නා වූ මනාකොට හඳනා ලද වස්ත්‍ර ඇති රවුම් වූ ඇඟිලි ඇති තඹවන් අතුල්පතුල් ඇති අලාමක පැහැ ඇති නාග කන්‍යාවෝ දිව්‍යපානය ගෙනවුත් පොවති. මිනිස්ලොව මෙබන්දක් නැත. නාගය, කුමක් බලාපොරොත්තුවෙන් තපස් කරහිද?

32. පුළුල් වූ වරල්වලින් යුක්ත මසුන් ඇති, ආටා නම් (උකුසු) කුරුල්ලන් විසින් පවත්වන ලද නාද ඇති මනා තොටුපලවලින් යුත් ඒ මේ ගංගාවෝ වෙත්. මිනිස් ලොව මෙබන්දක් නැත. නාගය, කුමක් බලාපොරොත්තුවෙන් තපස් කරහිද?

33. කොස්වාලිහිණියෝද මයුරයෝද දිව්‍යමය භංසයෝද මිහිරිනාද ඇති කොවුලෝද ගසින් ගසට පනිත්. මිනිස් ලොව මෙබන්දක් නැත. නාගය, කුමක් බලාපොරොත්තුවෙන් තපස් කරහිද?

34. මනාව පිපුණා වූ අඹගස්ද, සල්ගස්ද, එරහන්ද ගස්ද, දඹගස්ද, ඇසල ගස්ද, පළොල් ගස්ද ඇත. මිනිස්ලොව මෙබන්දක් නැත. නාගය, කුමක් බලාපොරොත්තුවෙන් තපස් කරහිද?

35. මේ පොකුණු භාත්පස දිව්‍යමය සුවඳ නිරතුරුව හමයි. මිනිස් ලොව මෙබන්දක් නැත. නාගය, කුමක් බලාපොරොත්තුවෙන් තපස් කරහිද?

36. රජතුමනි, පුතුන් හේතුකොටගෙන තපස් නොකරමි. ධනය හේතුකොට ගෙනද නොවේ. ආයුෂ හේතුකොට ගෙනද නොවේ. මිනිස්ලොව උපත පතන්නේ වෙමි. එහෙයින් උත්සාහවත් වී තපස් කරමි යනුයි.

එහි නා යනු සොළොස් දහසක් නාග කන්‍යාවන් උදෙසා කීවේය. කමබුකායුරධරා යනු රන් අබරණ දරන්නා වූ. වට්ටංගුලී යනු පබළු අංකුර

හා සමාන වටමට වූ ඇඟිලි ඇති. තමබකලුපපනනා යනු ඉතා රත්පැහැ ඇති අත්-පා තලවලින් යුක්ත වූ. පායෙනති යනු දිව්‍යමය පානය ඔසවා ඔහුට පානය කරවත්. පුපුලොවමච්ඡා යනු පුළුල් වරල ඇති නොයෙක් මත්ස්‍යයන්ගෙන් යුක්ත වූ. ආටා සකුනනා හිරුදා ආටා නම් වූ පක්ෂීන් විසින් නාද පවත්වන්නා වූ. සුතිස්‍යා සුන්දර නොටුපල ඇති. දිවියාවහංසා යනු දිව්‍යමය හංසයෝද, සම්පනනති යනු සිත්කළු නාදයන් කරන්නාහු ගසින් ගසට පනිත්. දිබ්බා ව ගන්ධා යනු ඒ පොකුණුවල නිරතුරුව දිව්‍යමය සුවඳ හමයි. අභිපත්‍යානො යනු ප්‍රාර්ථනය කරමින් හැසිරෙමි. තසමා යනු ඒ කරුණින්. පරකකම්ම වීර්යය වඩා. තපො කරොමි පෙහෙවස් සමාදන් වී වාසය කරමි යනුයි. මෙසේ කී කල්හි රජු

35. ඔබ ලේවන් වූ ඇස් ඇත්තේ නසන ලද අනතුරු ඇති අලංකාර කරන ලද්දේ කපන ලද කෙස් රැවුල් ඇති රත්සඳුන්වලින් සුවඳ ගල්වන ලද ගාන්ධර්ව රජු මෙන් දිශාවන් බඩුළුවන්නෙහිය.

36. දේවයන් වහන්ස, ඔබ මහත් වූ ඉසුරට පත්වූයේ වෙහි. මහත් වූ ආනුභාව ඇත්තේය. සියළු කාම සම්පත්තින්ගෙන් යුක්ත වූයේය. නා රජතුමනි, මේ කරුණ නුඹගෙන් විචාරමි. කවර කරුණින් මිනිස් ලොව මෙයට වඩා උතුම්ද?

එහි සුරෝසිතො යනු මනාව ගල්වන ලද්දේ ඉක්බිති නාරජු ඔහුට ඒ බව කියමින් මෙසේ කීවේය.

37. රජතුමනි, මිනිස්ලොවින් අන්තැනක නිවන නම් වූ පිරිසිදු බව හා සීල සංයමයද නොමැත. මම ද මිනිස් ආත්මයෙහි උපත ලබා ජාති මරණයන් කෙළවර කරමි.

එහි සුද්ධි ව යනු මහරජතුමනි, මිනිස්ලොවින් අන්තැනක අමෘත මහා නිර්වාණ සංඛ්‍යාත වූ පිරිසිදු බව හෝ සීල සංයමය හෝ නැත. අනතං යනු මිනිස් ආත්මයෙහි උපත ලබා ජාතිය හා මරණය යන මේවායේ කෙළවර කරන්නෙමියි තපස් කරමි.

ඒ අසා රජු

38. නාගරාජය, යමෙක් බොහෝ තන්හි සිතන්නා වූ බහුශ්‍රැතයෝ වෙත්ද, නුවණැත්තෝ වෙත්ද, ඒකාන්තයෙන් ඔවුහු සේවනය කළ යුත්තෝ වෙති. නාගය ඔබද නාග කන්‍යාවන්ද දැක බොහෝ වූ පිං කරමි යි

කීවේය.

එහි නාරියෝ ව යනු ඔබගේ මේ නාග කන්‍යාවන්ද ඔබද දැක බොහෝ පිං කරන්නෙමි යි කියයි. ඉක්බිති නා රජු ඔහුට කියනුයේ

39. රජතුමනි, යමෙක් බොහෝ තන්හි සිතන්නා වූ බහුශ්‍රැතයෝ වෙත්ද නුවණැත්තෝ වෙත්ද ඒකාන්තයෙන් ඔවුහු සේවනය කළ යුත්තෝ වෙති. මාද නාග කන්‍යාවන් ද දැක බොහෝ වූ පිං කරවයි

කීවේය.

එහි කරොහි යනු මහරජතුමනි, කරන්නෙහි නම් මැනවි යනුයි.

මෙසේ කී කල්හි උග්ගසේන රජු යනු කැමැත්තේ වී නාරජතුමනි, බොහෝ කල් විසුවෝ වෙමු. පෙරළා යන්නෙමුදැයි විචාළේය. ඉක්බිති මහබෝසත් තෙමේ ඔහුට කියනුයේ මහරජතුමනි, එසේ නම් කැමති තාක් ධනය ගනුවයි ධනය පෙන්වමින්,

40. මේ මගේ බොහෝ වූ රත්රන් වේ. මේ තල්ගස් පමණ වූ රන් රැසයි. මෙයින් ගෙන ගොස් ස්වර්ණමය ගෙවල් කරව. රිදියෙන් ප්‍රාකාරයක් කරත්වා.

41. වෛදුර්‍ය මැණික් මිශ්‍ර වූ මේ මුතු ගැල් පන්සියයකි. මෙයින් ගෙන ගොස් අන්තඃපුරයෙහි බිම අතුරත්වා. එය මඩ රහිත දූවිලි නැති වූවක් වන්නෙහිය.

42. ශ්‍රේෂ්ඨ රජතුමනි, බෙහෙවින් හොබනා වූ මෙවැනි උසස් විමානයක වාසය කරව. ලාමක නොවූ නුවණ ඇත්තා සමාද්ධිමත් වූ පොහොසත් වූ බරණැස් නුවර රාජ්‍යය කරව යි.

එහි රාසී යනු ඒ ඒ තැන්වල තල්ගස් පමණ උස ගොඩවල්. සොවණණසරානී යනු රනින්ම කළ ගෙවල්. නිකකද්දමා යනු මෙසේ ඔබගේ අන්තඃපුරයෙහි බිම මඩ රහිත වුවක්ද දූවිලි රහිත වුවක්ද වන්නේය. එතාදීසං යනු මෙබඳු වූ රන්මුවා වූ රිදී ප්‍රාකාරයද මුතු හා වෛඩුරිය මැණික් ඇතිරූ බිමද. ඒතං යනු සමෘද්ධිමත් වූ ඒ බරණැස් නුවරෙහි වාසය කරව. අනොමපක්ඤ්ඤා යනු ලාමක නොවූ නුවණැත්ත.

රජු ඔහුගේ කථාව අසා ඉවසීය. ඉක්බිති මහබෝසත් තෙමේ "සියළු රජ පිරිස කැමතිතාක් රන් රිදී ආදී ධනය ගනිත්වායී නාග භවනයෙහි බෙර හැසිරවීය. රජු ඡදහාද නොයෙක් ගැල් සියයකින් ධනය යැවීය. එකල්හි රජු මහත් වූ යසසින් යුතුව නාග භවනයෙන් නික්මී බරණැස් නුවරටම ගියේය. එතැන් පටන් දඹදිව් පොළෝතලය රන් සහිත වුවක් විය.

ශාස්තෘෂත් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා පැරණි පණ්ඩිතයෝ නාග සම්පත් අතහැර පෙහෙවස් විසුහයි කියා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි අභිකුණ්ඩිකයා දෙව්දත් විය. සුමනාව රාහුල මාතෘ යශෝධරා විය. උග්ගසේන රජු සැරියුත් තෙර විය. වම්පෙයා නාරජු මම ම වූයෙම් යි වදාළ සේක.

15.11

මහා පලෝහන ජාතකය

බ්‍රහ්මලොකා වම්චාන යන මේ ගාථාව ශාස්තෘෂත් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් පිරිසිදු සිල් කිලීටිවීමක් අරභයා දේශනා කළ සේක. කථා පුවත යට විස්තර කරන ලද්දේමය. මෙහිදී ශාස්තෘෂත් වහන්සේ, මහණ මේ ස්ත්‍රිය නම් පිරිසිදු සත්ත්වයන්ද, කිලීටි වූවන් කරයි යයි කියා අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවරෙහි ආදිය චුල්ල පලෝභන ජාතකයෙහි කී පරිද්දෙන්ම අතීත ප්‍රවෘත්තිය විස්තර කටයුතුය. එකල්හි මහාබෝධි සත්ත්වයෝ බ්‍රහ්ම ලෝකයෙන් චුත වී කසී රජුගේ පුත්‍ර වී උපන්නේය. ඔහු අනිත්ථගන්ධ කුමාරයා යි නම් විය. ස්ත්‍රීන්ගේ අතෙහි නම් නොසිටී. පුරුෂ වේශයෙන් කිරි පොවන්නී ධාන්‍යාගාරයෙහිම වසයි. ස්ත්‍රීන් නො දකී. ශාස්තෘන් වහන්සේ ඒ බව ප්‍රකාශ කරමින් ගාථා සතරක් කීවේය.

බ්‍රහ්මලෝකා වචිත්ථාන දේවපුත්තො මහිද්ධිකො
රඤ්ඤා පුත්තො උදපාදි සබ්බකාම සමිද්ධිසු

1. මහත් වූ ඍද්ධි ඇති දේවපුත්‍රයෙක් බ්‍රහ්ම ලෝකයෙන් චුත වී සියළු සම්පත්තින්ගෙන් යුක්ත වූ රජුගේ පුත්‍රයෙක් වී උපන්නේය.
2. බ්‍රහ්ම ලෝකයෙහි කාමයෝ හෝ කාම සංඥාවෝ හෝ නොවෙත්. යම්බඳු වූ හෙතෙම ඒ හැඟීමෙන්ම කාමයන් කෙරෙන් පිළිකුල් කෙරෙයි.
3. ඔහුගේ අන්තඃපුරයෙහි කරන ලද ධාන්‍යාගාරයක් විය. හෙතෙම එහි විවේකයෙහි ඇළුනේ හුදකලාව රහසිගතව ධාන්‍ය කළේය.
4. ඒ රජු, මේ මගේ එකම පුත්‍ර කාමයන් අනුභව නොකෙරේ යයි පුත්‍ර ශෝකයෙන් පෙළුනේ වැළපුනේය.

එහි සබ්බකාම සමිද්ධිසු යනු එක් දේවපුත්‍රයෙක් සියළු කාමයන්ගෙන් සමෘද්ධිමත් වූ සම්පත්වලින් යුක්ත වූ රජුගේ පුත්‍රයෙක් වී උපන්නේය. යමාසස යනු යම් කුමාරයෙක් තායෙව යනු බ්‍රහ්ම ලෝකයෙහි උපත් නිසා එම ධාන්‍ය සංඥාවෙන්ම. සුමාපිතං යනු පියා විසින් මනාව සිත්කළ කර කරන ලද, රහසි ක්‍රියාව යනු මාගමුන් නොදක්නේ වාසය කළේය. පරිදෙවෙසි යනු වැලපෙයි. රජුගේ පස්වන වැලපීමේ ගාථාව.

5. මගේ පුත්‍රයා කවරෙක් නම් පොළඹවන්නේද යම් සේ කාමයන් ප්‍රාර්ථනය කරන්නේද මෙහිලා කවර නම් උපායයක් වේද? කවරෙක් නම් එබඳු වූ කරුණක් දැනීද?

එහි කොනුබෙත් උපායො සො යනු මෙහිලා කවරෙක් මොහු කාමයන් අනුභව කරවන උපායය. කොනු බො ඉබ්බපායො සො යනුද පෙළයි. අර්ථකථාවෙහි වනාහි කවරෙක් මොහු සමීපයෙහි වාසය කර පෙළඹවීමේ කරුණ දැනීදැයි කියන ලදී. කොවාජානාහි කිඤ්චනං යනු කවරෙක් නම් මොහු අවබෝධ කරවන කරුණු දැනීදැයි අර්ථයි. අනතුරුව බුද්ධ දේශනාවෙහි ගාථා එකභමාරකි.

6. ඒ අන්තඃපුරයෙහිම රූපයෙන් හා පැහැයෙන් යුක්ත වූ නැටුම් ගැයුම් වැයුම් හි දක්ෂ වූ ඒවායේ මනාව හික්මුණු කුමාරිකාවක් වූවාය. ඇය එහි එළඹ රජුට මෙසේ කීවාය.

එහි අහු යනු මහණෙනි, ඒ අන්තඃපුරයෙහිම සුළු නාටිකාංගනාවන් අතර එක් තරුණ කුමාරිකාවක් වූවාය. පදකබ්ණා යනු මනාව හික්මවන ලද.

ඉදින් ඔහු මගේ ස්වාමියා වන්නේ නම් මම ඔහු පොළඹවන්නේ වෙමි.

යන ගාථා අර්ධය කුමාරිය විසින් කීවාය. එහි සවෙ භතතා යනු ඉදින් මෙතෙම මගේ ස්වාමියා වන්නේද,

7. රජු එසේ කියන්නා වූ ඒ රාජ කුමාරියට මෙසේ කීවේය. හි ඔහු පොළඹාවා. ඔහු ඔබගේ ස්වාමියා වන්නේය යනුවෙනි.

එහිද භතතා භවිසසති යනු මෙතෙම ඔබගේ ස්වාමියාය. ඔබද ඔහුගේ අගමෙහෙසිය වන්නේය. යව ඔහු පොළොඹව. කාම රසය දන්වවයි කීවේය.

රජු මෙසේ කියා මැයට අවකාශ කරත්වායි ඇය කුමාරයාගේ උපස්ථාන සඳහා යැවීය. ඇය අඵයම් කාලයෙහි විණාව ගෙන ගොස් කුමාරයාගේ යහන්ගැබ නුදුරෙහි සිට නිය අහින් විණාව වාදනය කරන්නී මිහිරි හඬින් ගායනා කර ඔහු පෙළඹවීය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ ඒ කරුණ වදාරනුයේ මෙසේ වදාළ සේක.

8. ඇයද අන්තඃපුරයට ගොස් කාමයන් ඇසුරු කළ සිත් ඇදගන්නා වූ ප්‍රේමය ඇතිකරන විසිතුරු බොහෝ ගී කීවාය.

9. ගායනා කරනු ලබන ඒ ස්ත්‍රියගේ හඬ අසා ඔහුට කාමයන් පිළිබඳ කැමැත්ත උපන්නේය. හෙතෙම ජනයා වෙතින් විවාළේය.

10. මේ හඬ කවරෙකුගේද, ඔහු හෘදයංගමව, ප්‍රේමණීයව තව ද මගේ කනට සුව එළවන පරිදි උස්හඬින් ද පහත් හඬින් ද බොහෝකොට බෙණෙයි.

11. දේවයන් වහන්ස, මෝතොමෝ කාන්තාවකි. මෝ තොමෝ බොහෝ වූ ක්‍රීඩාවකි. ඉදින් ඔබ කාමයන් අනුභව කරන්නෙහි නම් වැඩි වැඩියක් කැමති වන්නාහුය.

12. එසේ නම් මොබට පැමිණේවා. නුදුරෙහි ගායනා කෙරේවා. යහන් ගැබට සමීපයෙහි මා වෙතැ ගායනා කෙරේවා.

13. බිත්තියෙහි පිටත ගායනා කර ධ්‍යානාගාරයට පිවිසියාය. වනයෙහි ඇතෙකු මෙන් ඔහුව ක්‍රමයෙන් බැඳ ගත්තාය.

14. ඒ කුමාරයාට කාම රසය දැනී ඊර්ෂ්‍යා ස්වභාවයක් හටගත්තේය. මම කාමයන් අනුභව කරන්නෙමි නම් අනිකෙක් කම්සැප විදිනේ නොවේවා යනුයි.

15. ඉක්බිති කඩුවක් රැගෙන පුරුෂයන් මරන්නට පටන් ගත්තේය. මම තනිව අනුභව කරමි. අන් පුරුෂයෙක් නොවේවා යනුයි.

16. අනතුරුව සියළු ජාතපදිකයෝ රැස්වූවාහු "මහරජකුමනි, ඔබගේ මේ පුත්‍රයා නිවැරදි වූ ජනයා නසයි" යයි වැළපෙමින් කියා සිටියාහුය.

17. රජකුමාද එකෙනෙහිම මගේ රට යම්තාක්ද තොප විසින් එහි නොවිසිය යුතුයයි සිය රටින් ඔහු තෙරපා හැරියේය.

18. අනතුරුව හෙතෙම බිරිඳ රැගෙන මුහුදු වෙත එළඹියේය. පන්සලක් කොට එහි වසන්නේ ආහාර පිණිස වනයට පිවිසියේය.

19. ඉක්බිති සෘෂිවරයෙක් මුහුදු මත්තෙන් එහි පැමිණියේය. හෙතෙම ආහාර වේලාව පැමිණි කල්හි ඔහුගේ ගෙට ඇතුළු විය.

20. භාර්යාව ඒ තවුසාද පොළඹවා ගත්තීය. ඇය කෙතෙක් දරුණුදැයි බලව. ඒ තවුසා බඹසරින් ගිලිහුනේ සෘද්ධියෙන් පිරිහුනේය.

21. රාජ පුත්‍රයාද සිඟිමෙන් ලද බොහෝ වනමුල් ඵලාඵලයන් කදින් රැගෙන සවස් කාලයෙහි අසපුවට පැමිණියේය.

22. තාපසයා ද ඝෂත්‍රියයා දැක අහසින් යන්නෙමිසි මුහුදට පැමිණියේය. හෙතෙම මහමුහුදෙහි ගිලෙයිමය.

23. ඝෂත්‍රියයාද මහ මුහුදෙහි ගිලෙන්නා වූ තවුසා දැක ඔහුට අනුකම්පාවෙන් මේ ගාථාවෝ කියන ලදහ.

24. තෙමේ නොබිඳෙන දියෙහි සෘද්ධියෙන් පැමිණ ස්ත්‍රියක හා එක්වී මහමුහුදෙහි ගිලෙන්නෙහිද?

25. (ස්ත්‍රීහු) කාමය්හි පොළොඹවන හෙයින් ආවර්තිනියෝ වෙති. මහත් වූ මායා ඇත්තෝද වෙති. බඹසර විසීම විනාශ කරන්නෝය. අපායෙහි ගිල්වන්නෝය. මෙසේ ඇය හඳුනාගෙන දුරින්ම දුරු කරන්නේය.

26. ඇලා සෑහීමකට පත් නොවන්නෝය. මොලොක් වූ තෙපුල් ඇත්තෝය. ගංගාවන් මෙන් පිරවිය නොහැකි වෙති. අපායෙහි ගිල්වන්නෝය. මෙසේ ඇය හඳුනාගෙන දුරින්ම දුරු කරන්නේය.

27. යමෙක් මෑලා ආශාවෙන් හෝ ධනය නිසා හෝ සේවනය කරන්ද, සිය නිවස දවන්නා වූ ගින්න මෙන් ඔහුව වහා දවත්.

28. ඝෂත්‍රියයාගේ වචනය අසා තවුසාට කලකිරීම ඇති විය. හෙතම පැරණි ධ්‍යාන මාර්ගය ලැබ අහසින් යයි.

29. ඝෂත්‍රියයාද අහසින් යන්නා වූ තවුසා දැක සංවේගය ලද්දේය. බුද්ධිමත් රජු පැවිද්ද කැමති විය.

30. අනතුරුව හෙතෙම පැවිදි වී කාමරාගය දුරු කළේය. කාමරාගය දුරු කර බඹලොව උපන්නේය.

එහි අනෙකුත් පුරු සහ කුමාරයා වසන තැනයි. බහු යනු බොහෝ, නන්වැදැරුම් වූ. කාමුපසංහිතං කාමයන් ඇසුරු කළා වූ දේ පවත්වනු ලබන්නී. කාමවෂ්ඤාසය යනු මේ අනිත්විගත කුමාරයාට කාමවෂ්ඤාස උපනී. ජනං යනු තමාගේ සම්පයෙහි හැසිරෙන පිරිවර ජනයා. උච්චාවචං යනු නැගී සිටියා වූද නැගී නොසිටියා වූද. භුඤ්ජයා යනු ඉදින් අනුභව කරන්නෙහිද? ඡාදෙයුං යනු මේ මේ කාමයෝ තොපට රුවී වෙත්වා. හෙතෙම ස්ත්‍රියක යයි අසා නිශ්ඛඛද විය. අන් තැනැත්තිය දෙවන දවස්හිද ගායනා කළාය. මෙසේ කුමාරයා බැඳුන සිත් ඇත්තෙක් වී ඇයගේ පැමිණීම කැමති වන්නේ පිරිවැරුවන් අමතා ඉංස ආදී වූ ගාථාව කීවේය. තිරො කුඛ්ඛමහි යනු යහන්ගැබ බිත්තියට පිටත. මා අඤ්ඤා යනු කාමයන් අනුභව කරන අන් පුරුෂයෙක් නොවේවා. හනතුං උපකකම් යනු ඇතුල් වීටියට බැස මරන්නට පටන් ගත්තේය. විකකං දිංසු කුමාරයා විසින් පුරුෂයන් කිහිප දෙනෙකුට පහර දුන්කල්හි ඒ පුරුෂයෝ පලාගොස් ගෙවලට පිවිසියාහුය. හෙතෙම පුරුෂයන් නොලබන්නේ මදක් විශ්‍රාම ගත්තේය. එකෙනෙහි රජමිදුලෙහි රැස්වී උද්ඝෝෂණය කළාහුය. ජනං හෙයේනාදුසකං යනු නිරපරාධී වූ ජනයා පෙළයි. ඔහු අල්ලා ගත්වචී යයි කීවාහුය. රජු උපක්‍රමයෙන් කුමාරයා අල්ලා ගත්වචී යයි කීවාහුය. රජු උපක්‍රමයෙන් කුමාරයා අල්ලාගෙන මොහුට කුමක් කළයුතුදැයි විචාළේය. දේවයන් වහන්ස, අනිකක් නැත. මේ කුමාරයා ඒ කුමරිය සමග රටින් නෙරපන්නට වටනේයයි කී කල්හි එසේ කළේය. ඒ කරුණ ප්‍රකාශ කරන්නා වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ තඤ්චාති ආදී ගාථාව වදාළ සේක. එහි විවාහෙසී යනු නෙරපා හැරියේය. න නෙ වනතබ්බතාවදෙ යනු මගේ විජ්ජනය යම්තාක්ද එමපමණක් වූ රටෙහි ඔබ නොවිසිය යුතුය. උඤ්ජාය යනු එලාඑලයන් සඳහා. ඔහු වනයට පිවිසී කල්හි දෙවැන්නී එහි පිසිය යුතු යමක් වේද, එය පිස ඔහුගේ පැමිණීම බලමින් පන්සල දොරටුවෙහි හිඳීයි. මෙසේ කල් යන කල්හි එක් දිනයක වෙනත් දිවයිනක වසන්නා වූ එක් සෘද්ධිමත් තවුසෙක් ආශ්‍රමයෙන් නික්මී මැණික් පළඟක් මෙන් ජලය මඩිමින්ම අහසෙහි පැන නැගී පිටු පිණිස යන්නේ පන්සල මත්තට පැමිණ දුම දැක මෙතැන මිනිස්සු වසන් යයි සිතමින් පන්සල දොරටුවෙහි බැස්සේය. ඇය ඔහු දැක හිඳුවා පිළිබඳ සිත් ඇත්තී වී ස්ත්‍රී මායම් දක්වා ඔහු සමග අනාවාරයේ

හැසිරුනේය. ඒ බව ප්‍රකාශ කරන්නා වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ අපේක්‍ෂා ආදී ගාථාවන් වදාළ සේක.

එහි ඉසි මාගඤ්ඤ් යනු සෘෂිවරයා පැමිණියේය. සමුද්දං උපරුපරි යනු මුහුදු මත්තෙන්, මත්තෙන්. පසස යාව සුදාරුණං යනු මහණෙනි, බලච්චි, ඒ කුමරිය විසින් කෙබඳු වූ ඉමහත් දරුණු කටයුත්තක් කරන ලද්දැයි අර්ථයි. සායං යනු සවස් කාලයෙනි. දිසවා යනු ඇය අත්හරින්නට නොහැකි වන්නේ මුළු දවසම එහි වාසය කර සවස් කාලයෙහි පැමිණියා වූ රාජපුත්‍රයා දැක පලා යන්නට අහසට යන්නෙමියි උඩට පැණිම් ආකාරය කරනුයේ පැන මහමුහුදෙහි ගිලෙයි. ඉසිං දිසවා යනු ලුහුබදිමින් ගොස් දැක අනුකම්පාය ඉදින් මෙතෙම බිමින් ආවේ වන්නේ නම් පලාගොස් වනයට පිවිසෙන්නේය. අහසින් ආවේ වන්නේය. එහෙයින් මුහුදෙහි වැටුනේද, උඩ පනින අයුරක්ම කරයි යයි අනුකම්පා උපදවා ඔහුට අනුකම්පාවෙන් කීවේය. ඒ ගාථාවන්ගේ අර්ථය තුන්වන නිපාතයෙහි කියන ලද්දේමැයි. නිබ්බිදා අහු යනු කාමයන්හි කලකිරීමක් උපන්නේය. පොරාණකං මගගං යනු පෙර අවබෝධ කළ ධ්‍යාන විශේෂයයන්. පබ්බජ්ඣාන යනු ඒ ස්ත්‍රිය මිනිස් වාසයට පමුණුවා පෙරළා පැමිණ වනයෙහි තවුස් පැවිද්දෙන් පැවිදි වී කාමරාගය දුරු කළේය. දුරුකර බුන්මලෝකයට පැමිණියේ විය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා මහණෙනි, ස්ත්‍රිය නිසා මෙසේ පිරිසිදු සත්ත්වයෝද කිලිටි වෙන් යයි වදාරා සත්‍යයන් දේශනා කර ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. සත්‍ය දේශනාවසානයෙහි උකටලී වූ හික්කුව රහත් බවට පැමිණියේය. එකල්හි අනිත්ථිගඤ්ඤ කුමාරයා මම ම විමියයි වදාළ සේක.

15.12

පඤ්ච පණ්ඩිත ජාතකය

පඤ්ච පණ්ඩිත ජාතකය මහා උම්මග්ග ජාතකයෙහි ප්‍රකට වන්නේය.

15.13

හස්තිපාල ජාතකය

වීරසසං වත පසසාම යන මේ ගාථාව ශාස්තෘෂන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් මහබිනික්මන අරභයා දේශනා කළ සේක. එකල්හි ශාස්තෘෂන් වහන්සේ මහණෙනි, තථාගතයන් වහන්සේ ගිහිගෙයින් නික්මුනේ දැන් පමණක් නොවේ. පෙරද නික්මුනේම යයි වදාරා අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවර ඒසුකාරී¹ නම් රජෙක් විය. ඔහුගේ පුරෝහිතයා ළමා කාලයෙහි පටන් ප්‍රිය යහළුවෙක් විය. ඒ දෙදෙනාම පුතුන් නැත්තෝ වූහ. ඔවුහු එක් දිනයක සුවපහසුව හුන්නාහු "අපගේ සම්පත් බොහෝය. නමුත් පුතෙකු හෝ දුවක නැත. කවරක් කළ යුතුදැයි කථිකා කළාහුය. අනතුරුව රජු පුරෝහිතයාට මෙසේ කීවේය. යහළුව, ඉදින් ඔබගේ නිවසෙහි පුතෙක් උපදින්නේද මගේ රාජ්‍යයට හිමිකරු වන්නේය. ඉදී මට පුතෙකු උපදින්නේද ඔබගේ නිවසෙහි ස්වාමියා වන්නේ යයි මෙසේ දෙදෙනාම ඔවුනොවුන් ගිවිසුම් කළාහුය.

ඉක්බිති එක්දිනයක පුරෝහිතයා ගම්වර ලෙසට ලද ගමට ගොස් පැමිණෙන කල්හි දකුණු දොරින් නගරයට පිවිසෙන්නේ පිටත නගරයෙහි එක් බහුපුත්තික නම් දුගී ස්ත්‍රියක දුටුවේය. ඇයට පුත්තු සත්දෙනෙකි. සියල්ලෝම නිරෝගී අය වූවාහුය. එකෙකු අත සිඟාකන කබලය. එකෙකු අත හෝනා ඇතිරිල්ලය. එකෙක් පෙරටුව යයි. එකෙක් පසුව යයි. එකෙක් මවගේ ඇඟිල්ල ගත්තේය. එකෙක් ඇකයෙහි වූයේය. එකෙක් කදෙහිය. ඉක්බිති පුරෝහිතයා ඇයගෙන් විචාළේය. සොඳුර, මේ දරුවන්ගේ පියා කොහිදැයි, ස්වාමීනි මොවුන්ට නිරුතුරු වූ පියෙක් නම් නැතැයි කීවාය. මෙබඳු වූ පුතුන් සත්දෙනෙක් කෙසේ ලැබුවාදැයි විමසීය. ඇය අන් පිළිතුරක් නොදක්නී ගම්දොර තිබූ නුගරුකක් දක්වා ස්වාමීනි, මේ නුග ගසෙහි අධිගෘහිත දෙවියන් සම්පයෙහි ප්‍රාර්ථනා කර ලැබුවෙමි. මේ දෙවගන විසින් මට පුත්‍රයන් දෙන ලදැයි කීවාය.

පුරෝහිතයා එසේ නම් තී යවයි කියා රථයෙන් බැස නුගගස මුලට ගොස් අත්තක් ගෙන සොළවා එම්බා දේවපුත්‍රය, ඔබ රජුගේ

1 මේ රජු සිංහල ජාතක පොතෙහි සඳහන් වන්නේ ඒකාසුකාරී නමිනි

සමීපයෙන් කුමක් ලබහිද? රජු ඔබට වසරක් පාසා දහසක් වැයකර පුජාවක් කරයි. ඔහුට පුත්‍රයෙක් නොදෙහිය. මේ දුප්පත් ස්ත්‍රිය විසින් ඔබට කවර උපකාරයක් කරන ලදද, යම් හෙයකින් ඇයට පුතුන් සන්දෙනෙක් දෙන ලදී. ඉදින් අපගේ රජුට පුතෙකු නොදෙහිද මෙයින් සන්වන දින මේ නුග ගස මුල් සහිතව සිඳ කඩ කඩ කඩවන්නෙමියි වෘක්ෂ දේවතාවාට තර්ජනය කර ගියේය.

හෙතෙම මෙසේ දෙවන දවස්හිදැයි පිළිවෙලින් දින හයක් කීවේය. සවන දිනයෙහි අත්ත අල්ලාගෙන වෘක්ෂ දේවතාවනි, අද එක් රැයක් පමණක් ඉතිරි විය. ඉදින් මගේ රජුට පුත්‍රයෙකු නොදෙන්නෙහිද, හෙට ඒ නුග රුක නසා නිම කරන්නෙමියි කීවේය. වෘක්ෂ දේවතාවා විමසා බලා ඒ කරුණ ඇති පරිදි දැන මේ බමුණා පුතෙකු නොලබන්නේ මගේ විමානය නසන්නේය. කවර උපායකින් ඔහුට පුත්‍රයෙකු දෙන්නට වටනේදැයි සිව්මහ දෙවරජුන් වෙත ගොස් ඒ බව දැන්වීය.

ඔවුහු "අපි ඔහුට පුත්‍රයෙකු දෙන්නට නොහැකි වෙමුයි කීවාහුය. අටවිස්සක් සෙන්පතීන්ගේ සමීපයට ගියේය. ඔවුහුද එසේම කීවාහුය. ශක්‍ර දෙවරජුගේ සමීපයට ගොස් කීවේය. හෙතෙම "රජු සුදුසු පුත්‍රයන් ලබන්නේද, නැතහොත් නැන්දැ"යි සලකා බලන්නේ පිනැති දරුවන් සතර දෙනෙකු දුටුවේය.

ඔවුහු පෙර ආත්මභාවයෙහි බරණැස් නුවර ජේෂකාරයෝ වී ඒ කර්මාන්තයෙන් ලබන ලද දෙය කොටස් පහක් කර කොටස් හතරක් පරිභෝග කළාහුය. පස්වැන්න ගෙන එකතුව දන් දුන්හ. ඔවුහු එයින් චූත වී තව්තිසා භවනයෙහි උපන්නාහුය. එතැනින් යාම දිව්‍ය ලෝකයෙහිදැයි මෙසේ අනුලෝම ප්‍රතිලෝම වශයෙන් දෙවිලෝ සයෙහි සමීපත් අනුභව කරන්නාහු හැසිරෙති. එකල්හි මොවුන්ගේ තව්තිසා භවනයෙන් ව්‍යුත වී යාම දිව්‍යලෝකයට යන වාරය විය. ශක්‍රයා ඔවුන් සමීපයට ගොස් කැඳවා පින්වතුනි, තොපලා විසින් මිනිස් ලොවට යන්නට වටනේය. ඒසුකාරී රජුගේ අගමෙහෙසියගේ කුසෙහි උපදිවී යයි කීවේය.

ඔවුහු ඔහුගේ වචනය අසා දේවයන් වහන්ස, මැනවි. යන්නෙමු. අපට රාජකුලයෙන් ප්‍රයෝජනයක් නැත. පුරෝහිතයාගේ ගෙහි ඉපදී තරුණ කාලයෙහිදීම කාමයන් අත්හැර පැවිදි වන්නෙමුයි කීවාහුය.

ශක්‍රයා මැනවයි ඔවුන්ගේ ප්‍රතිඥාව ගෙන අවුත් වෘක්ෂ දේවතාවාට ඒ බව දැන්වීය. ඒ වෘක්ෂ දේවතාවා සතුටු වූ සිත් ඇත්තී ශක්‍රයාට වැද තමාගේ විමානයටම ගියාය.

පුරෝහිතයාද දෙවන දවස්හි ශක්තිමත් පුරුෂයන් රැස්කරවා වෑපොරෝ ආදිය ගෙන ගස මුලට ගොස් ගසෙහි අත්තක් ගෙන එමිබා දේවතාවිය, අයදින්නා වූ මම අද සත්වන දිනයයි. දැන් ඔබගේ කාලය නිමවීයයි කීවේය. ඉක්බිති වෘක්ෂ දේවතාවා මහත් වූ ආනුභාවයෙන් කදෙහි වූ විවරයෙන් නික්මී මිහිරි වූ ස්වරයෙන් ඔහු අමතා බ්‍රාහ්මණය, එක් පුතෙකු සිටිවා. පුතුන් සතරදෙනෙකු දෙමියි කීවාය. මට පුතුන්ගෙන් වැඩක් නැත. අපගේ රජුට පුතෙකු දෙවයි කීවේය. ඔබටම දෙමියි කීවාය. එසේ නම් මට දෙදෙනෙකුද රජුට දෙදෙනෙකුද දෙවයි කීවේය. රජුට නොදෙමී. සිව්දෙනම ඔබටම දෙමියි කීවාය. ඔබ විසින් ලද පමණක් වන්නෝය. ගිහිගෙයි නොසිට තරුණ කාලයෙහිම පැවිදි වන්නාහු යයි කීවේය. ඔබ හුදෙක් පුතුන් දෙව. පැවිදි නොවීමට කරුණු සැකසීම අපට භාරයයි කීවේය. ඇය ඔහුට පුත්‍ර වරයක් දී තමාගේ භවනයට පිවිසියාය.

එතැන් පටන් දේවතාවාට මහත් වූ සත්කාර පවතී. ජොෂ්ඨ දෙවිපුත්තෙමේ ව්‍යුත වී පුරෝහිතයාගේ බැමිණියගේ කුසෙහි උපන්නේය. ඔහුට නම් තබන දවසෙහි හත්ඵලයයි නම්කොට පැවිදි නොවීම පිණිස ඇතුන් රකින්නන්ට පැවරුන. හෙතෙම ඔවුන් සමීපයෙහි වැඩෙයි. ඔහු පයින් යන කල්හි දෙවැන්නා ව්‍යුත වී ඇයගේ කුසෙහි උපන්නේය. ඔහුද උපන් කල්හි ඔහුට අශ්වපාල යයි නම් කළාහුය. හෙතෙම අශ්ව ගොවිවන් සමීපයෙහි වැඩෙයි. තෙවැන්නා උපන් කල්හි ගෝපාලයයි නම් කළාහුය. හෙතම ගොපල්ලන් සමග වැඩෙයි. සිව්වැන්නා උපන් කල්හි අප්පාල යයි නම් කළාහුය. හෙතෙම එළුපල්ලන් සමග වැඩෙයි. ඔවුහු වැඩිවියට පැමිණ රූපශ්‍රියෙන් අගතැන්පත් වූවාහු වූහ. ඉක්බිති ඔවුන්ගේ පැවිදිවීමේ බියෙන් රජුගේ රටෙහි පැවිදි වූවන් නෙරපා හැරියහ. සියළු කසිරට එක් පැවිද්දෙකද නොවීය.

ඒ කුමාරවරු සැඩපරුෂ වූහ. යම් දිශාවකට යෙත්ද ඒ දිශාවෙන් ගෙන එනු ලබන පඬුරු පැහැර ගනිත්. හත්ඵලගේ සොළොස් වයස් කාලයෙහි ශරීර සමීපක (ශෝභාව) දැක රජුද පුරෝහිතයාද කුමාරවරු වැඩිමහළු වූවෝ වෙත්. ඔවුන්ගේ සේසත් නගන කාලයයි. කුමක්

කළයුතුදැයි සාකච්ඡා කර මොවුහු අභිෂේක කළ තැන් පටන් අතිශයින් ඉසුරුමත් වූවෝ වෙති. ඒ හේතුවෙන් පැවිද්දෝ පැමිණෙන්නෝය. ඔවුන් දැක පැවිදි වන්නෝය. මොවුන් පැවිදි වූ කල්හි ජනපද ඇලලෙන්නෝය. පළමුව ඔවුන් විමසමු. පසුව අභිෂේක කරන්නෙමුයි සිතා දෙදෙනාම තවුස් වෙස් ගෙන පිඬු පිණිස හැසිරෙන්නෝ හත්පාල කුමාරයාගේ නිවසට ගියාහුය. කුමාරයා ඔවුන් දැක සතුටු වූයේ පැහැදුනේ වෙත එළඹ වැඳ ගාථා තුනක් කීවේය.

විරසසං වත පසසාම බ්‍රාහ්මණං දෙව වණණිනං
මහාජටං ධාරිධරං පංකදන්තං රජසසිරං

1. උසස් වූ වර්ණනා ඇති, මහත් වූ ජටාවක් දරන සැහල්ලු දරන මැලියම් සහිත දත් ඇති දූවිලි වැකුණු හිස් ඇති බ්‍රාහ්මණයෙකු ඒකාන්තයෙන් බොහෝ කලකින් දකින්නෙමු.
2. සුවර්ත ධර්මයෙහි ඇළුණු කසාවත් හැඳි වැහැරි සිවුරක් පෙරවූ තවුසෙකු ඒකාන්තයෙන් බොහෝ කලකින් දකින්නෙමු.
3. පිංචතුන් වහන්සේ අපගේ අසුනද ජලයද පා ගල්වන තෙල්ද පිළිගනීවා. පිදිය යුතු දේවල් පිංචතුන් විමසමු. පිංචන් තෙමේ අපට මේවා පිළිගැනීම කෙරේවා.

එහි බ්‍රාහ්මණං යනු බහා තබන ලද පව් ඇති බ්‍රාහ්මණයෙක්. දෙවවණණිනං උතුම් වූ වර්ණනා ඇති. කර්කශ තපස් ඇති පිරිවරන ලද ඉදුරන් ඇති පැවිදි බව උග්‍රතපස් ඇති බව යන අර්ථයි. ධාරිධරං යනු සැහැල්ලු බර දරන්නා වූ. ඉසිං යනු සිල් ආදිය සොයා සිටී. ධම්මගුණොරතං යනු සුසිරිත් දහම්හි ඇළුණු. ආසනං මේ ඔබලාගේ හිඳගැනීම පිණිස අසුන පනවා සුවඳ දියද පා ගල්වන තෙල්ද එළවා ඇතැයි කීවේය. අගෙස යනු මේ සියළු ආසනාදී පිදිය යුතු දේ පිළිබඳව පින්වතුන්ගෙන් විමසමි. කුරුතු නො යනු මේ අපගේ පිදිය යුතු දේ පින්වතුන් පිළිගනීවා යි.

හෙතෙම මෙසේ ඔවුන් අතර එකිනෙකාට වරින් වර කීවේය. ඉක්බිති පුරෝහිතයා ඔහුට මෙසේ කීවේය. දරුව හස්තිපාලය, මොවුහු කවරෝදැයි හගිමින් මෙසේ කියහිදැයි, හිමාලය වැසි සෘෂිවරුයයි සිතාය. දරුව, අපි සෘෂිවරු නොවෙමු. මෙතෙම ඒසුකාරී රජුය. මම ඔබගේ පියා

වූ පුරෝහිතයා වෙමි. ඉක්බිති කුමක් හෙයින් ඍෂි වෙස් ගත්තහුද? ඔබ විමසීම පිණිසයි. මා පිළිබඳව කුමක් විමසන්නහුද? ඉදින් අප දැක පැවිදි නොවන්නේද, අනතුරුව ඔබ අභිෂේක කරන්නට පැමිණියෝ වෙමු යි පියාණනි, මට රාජ්‍යයෙන් ප්‍රයෝජනයක් නැත. මම පැවිදි වෙමි යි කීවේය. ඉක්බිති පියා ඔහුට කියන්නේ දරුව හත්පිපාලය, මේ පැවිද්දට කාලය නොවේයයි කියා සිත් පරිදි අනුශාසනා කරමින් සිව්වන ගාථාව කීවේය.

4. දරුව, වේදයන් හදාරා ධනය සොයව. නිවෙස්හි දරුවන් පිහිටුවා ගැනියන් රසයන් ආදී වූ සියළු පස්කම් සුව අනුභව කර වනවාසය මැනවි. එබඳු වූ මුනිවරයා බුද්ධාදී ආර්යයන් විසින් පසසන ලද්දේ වෙයි.

එහි අධිවෘද්ධිය යනු හදාරා. පුතෙක යනු සේසත් නංවා නළු පිරිසෙන් උපස්ථාන කරවා පුතුන් දුන්නෙන් වැඩි ඒ පුතුන් ගෙහි පිහිටුවා යන අර්ථයි. සබ්බං යනු මේ ගැට රස හා සෙසු සියළු වස්තු කාමයන් අනුභව කර. අරඤ්ඤං සාධු මුනි සො පසස්ථා යනු පසුව මහළු කාලයෙහි පැවිදි වූවහුට වනවාසය මැනවි. සැහැල්ලු වේ. යමෙක් මෙබඳු වූ කාලයෙහි පැවිදි වෙයිද ඒ මුනිවරයා බුද්ධාදී ආර්යයන් විසින් පසසන ලදැයි කියයි.

අනතුරුව හස්තිපාල තෙමේ ගාථාවක් කීවේය.

5. වේදයෝ සත්‍ය නොවෙත්. ධනලාභයද නිෂ්ඵල වේ. පුතුන් ලැබීමෙන් ජරාව නොනැසේ. ගැටියන්ගෙන්ද රසයන්ගෙන්ද මිදීම මැනවයි සත්පුරුෂයෝ කීහ. සිය කටයුතු වලින්ම විපාක උපදිනේය.

එහි න සච්චා යනු යමක් ස්වර්ගයද මාර්ගයද දෙයිද එය සත්‍යය නොවේ. එය හිස්ය. හරවත් බැවින් තොරය. නිෂ්ඵල වේ. විනතලාභො යනු ධනලාභයද පස්කම් සුවයට සාධාරණ නිසා සියල්ල එක් හා සමාන ස්වභාව ඇත්තේ නොවේ. ජරං යනු පියාණනි, පුත්‍රලාභය නිසා කවරෙක් හෝ ජරාවෙන් හෝ ව්‍යාධි මරණයෙන් හෝ වලක්වයිද? මේ උපධිහු දුක මුල්කොට ඇත්තෝය. ගජෙරසෙ යනු ගැටියෙහිද රසයෙහිද සෙසු අරමුණුවලද. මුඤ්චනං මිදීම බුද්ධාදී පණ්ඩිතයෝ කියත්. සකම්මනා යනු තමා විසින් කළ ක්‍රියාවෙන් විපාකයන්ගේ උපත වේ. පියාණනි, සත්ත්වයෝ කර්ම රැස් කරන්නෝ වෙති.

රජු කුමාරයාගේ වචනය අසා ගාථාවක් කීවේය.

6. ඒකාන්තයෙන් ඔබගේ මේ වචනය සත්‍යය. සිය කර්මයෙන්ම විපාක උපදිනේ වේ. ඔබගේ මේ දිරාගිය මව්පියවරු අවුරුදු සියයක් වූ නිරෝගී ඔබව දක්නාහුය.

එහි වසසසතං යනු මොවුහු අවුරුදු සියයක් වූ නිරෝගී ඔබ දක්නාහුය. ඔබද අවුරුදු සියයක් ජීවත් වව ජීවත් වන්නේ මව්පියවරු පෝෂණය කරවී යයි කියයි.

කුමාරයා ඒ අසා දේවයන් වහන්ස, ඔබ මේ කුමක් නම් කියහිදැයි කියා ගාථා දෙකක් කීවේය.

7. රජකුමනි, යමෙකුට මරණය හා සමග මිත්‍රබවක් වෙයිද, නර ශ්‍රේෂ්ඨය, ජරාව සමග මිත්‍රත්වයක් වේද, යමෙක් කිසිදිනක නොමැරෙමිසි දනීද අවුරුදු සියයක් ගිය නිරෝගී වූ ඔහු දකින්නෙහුය.

8. පුරුෂයෙක් යම් සේ ජලයෙහි නැවක් මෙහෙයවයිද ඒ නැව එතෙරට ගෙන යයිද මෙතෙරට ගෙන එයිද මෙසේ නිරතුරුව රෝගයන්ටද ජරාවටද පමුණුවයි. එසේ මරුගේ වසඟය වූ මරණයටද පමුණුවයි.

එහි සකඛී යනු මිතුරු ධර්මයයි. මරණෙන යනු දත්තයා මළේය. මිත්‍රයා මළේයයි සම්මුති මරණයෙන්. ජරාය යනු ප්‍රකට වූ ජරාව සමග යමෙකුගේ මිත්‍ර බවක් වන්නේද, යමෙකුට මිත්‍රභාවය නිසා මේ මරණයද ජරාවද නොඑන්නේය යන අර්ථයි. එරෙහිවෙනං යනු මහරජකුමනි, යම් සේ පුරුෂයෙක් ගංතෙර ජලයෙහි නැවක් තබා එතෙරට යන ජනයා නංවා ඉදින් හබලින් මඩින්නේ රැහැණින් අදින්නේ සොලවයිද ගටයිද අනතුරුව පරතෙරට පමුණුවයි. මෙසේ ව්‍යාධියද ජරාවද නිරතුරුව අන්තක නම් වූ මරුවාගේ වසඟයට පමුණුවන්නේමය යනුයි.

මෙසේ මේ සත්ත්වයන්ගේ දිවි පවත්නා කාලය ස්වල්ප බව දක්වා මහරජකුමනි, තෙපි සිටිවී. ඔබලා සමග කථා කරන්නා වූම මා වෙන ව්‍යාධි-ජරා-මරණ පැමිණේමය. අප්‍රමාද වවී යයි අවවාද දී රජුටද පියාටද

වැද තමාගේම පිරිවරන්නන් ගෙන බරණැස රාජ්‍යය හැර පැවිදි වන්නෙමිසි නික්මුණේය. මේ පැවිද්ද නම් හොබනේ වන්නේ යයි හස්තිපාල කුමාරයා සමග මහජනයාද නික්මුණි. යොදුනක් පමණ පිරිස විය. හෙතෙම ඒ පිරිස සමග ගංගා තෙරට පැමිණ ගංගාවෙහි ජලය බලා කිසුණු පිරියම් කර ධ්‍යාන උපදවා සිතු වේය. මේ සමාගමය (එකතුව) මහත් වන්නේය. මගේ බාල සොහොයුරන් තිදෙනාද මව්පියවරුද, රජුද දේවියද සියළු පිරිසද පැවිදි වන්නේය. මොවුන්ගේ මෙහි පැමිණීම යම්දිනක වේද එතෙක් මෙහිම වන්නෙමිසි හෙතෙම එහිදීම මහජනයාට අවවාද දෙමින් හුන්නේය.

දෙවන දවසෙහි රජුද පුරෝහිතයාද මෙසේ සිතුවාහුය. හස්තිපාල කුමාරයා වූ කලී රාජ්‍ය හැර මහජනයා ගෙන පැවිදි වන්නෙමිසි ගොස් ගංතෙර හුන්නේය. අශ්වපාල කුමරු විමසා අභිෂේක කරන්නෙමුයි ඔවුහු තවුස් වේශයෙන්ම ඔහුගේද ගෙදොරට ගියාහුය. හෙතෙමේද ඔවුන් දැක පැහැදුන සිත් ඇත්තේ වෙත එළඹී වීරසසං වක යනාදීන් කියමින් එසේම පිළිපැද්දේය. ඔවුහුද ඔහුට එසේම කියා තමා ආ කාරණය කීවාහුය. හෙතෙමේද මගේ සොහොයුරු හත්පාල කුමාරයා ඇති කල්හි කෙසේ නම් පළමුව මටම සේසත පැමිණේදැයි විමසා දරුව, ඔබගේ සොහොයුරා මට රාජ්‍යයෙන් වැඩක් නැත. පැවිදි වන්නෙමිසි කියා නික්මුණේ යයි කී කල්හි ඔහු දැන් කොහිදැයි (විමසා) ගංතෙර හුන්නේ යයි කී කල්හි පියාණෙනි, මගේ සොහොයුරා විසින් හෙළන ලද කෙළවලින් වැඩක් නැත. ස්වල්ප වූ නුවණ ඇති මෝඩ සත්ත්වයෝ මේ කෙලෙස් අත්හරින්නට නොහැකි වෙත්. මම වූ කලී අත්හරින්නෙමිසි රජුටද පියාටද ධර්මය දේශනා කරමින් ගාථා දෙකක් කීවේය.

9. කාමයෝ මඩ හා සමානයහ. කාමයෝ මඩ වගුරක් හා සමානයහ. මරු වසගය සිත් ඇදගන්නා සුළුය. තරණය කිරීම අපහසුය. මේ මඩෙහි මඩවලෙහි ගිළුණා වූ ලාමක සත්ත්වයෝ නිවන් නැමති පරතෙර තරණය නොකරත්.

10. මේ මම පෙර සැහැසිකම් කළෙමි. ඒ මම එහි විපාක ගන්නා ලද්දේ වෙමි. මට සසරදී ඉන් මිදීමක් නැත. (දැන්) කය ආදී වූ දොරටු අවුරාගෙන ඉඳුරන් ආරක්ෂා කරමි. මෙතෙම (මම) නැවත සැහැසිකම් නොකෙරෙහිය.

එහි පංකො යනු යම්කිසි මඩක්. පලිපො යනු සියුම් වැලි මිශ්‍ර වූ සියුම් මඩය. එහි කාමයෝ ලග්ගවාලන ස්වභාව ඇති හෙයින් පංක නම් වේ. ගිල්වවීම් වශයෙන් පලිප නමැයි කියන ලදී. දුන්නරා යනු ඉක්මවීම අපහසු වූ. මව්වුධෙය්‍ය යනු මාරයාගේ අධිෂ්ඨානයයි. මේවායෙහි ලැගුනා වූද පිවිසියා වූද සත්ත්වයෝ එතෙර වන්නට නොහැකි වන්නාහු දුක් සමූහයෙහි කී පරිදි වූ දුකටද මරණයටද පැමිණෙත්. එහෙයින්ම කීවේය. එතසම් පංකෙ පලිපෙ ව්‍යසනනා හීනතත රූපා න තරනති පාරං යනුවෙනි. එහි ව්‍යසනනා යනු ගිලුනාහු. විසනනා යනුද පෙළයි. මෙයම අර්ථය වේ. හීනතතරූපා යනු පහත් වූ චිත්ත ස්වභාව ඇති. න තරනති පාරං යනු නිවන නැමති පරතෙරට යන්නට නොහැකි වෙති. අයං යනු මහරජතුමනි, මේ මගේ ආත්මභාවය පෙර අස් ගොව්වන් සමග වඩන්නේ මහජනයා පැහැර ගැනීම් පෙළීම් ආදී වශයෙන් බොහෝ රුදුරු සැහැසිකම් කළේය. සවායං ගහිතො යනු ඒ මේ ඒ කර්මයේ විපාක මා විසින් ගන්නා ලදී. නහි මොකඛිතො මෙ යනු සසර පැවැත්ම ඇති කල්හි මේ අකුසල විපාකයන්ගෙන් මට මිදීමක් නැත. ඔරුන්ධියානං පරිරක්ඛිසසාමි යනු දැන් කාය වාග් දොරටු වසමින් වලහා එය රකින්නෙමි. කවර කරුණින්ද? මායං පුනදුද්දමකාසි කමමං යනු මම මෙතැන් පටන පවී නොකර යහපතම කරන්නෙමි.

තෙපි සිටිවි. ඔබලා සමග කථා කරන්නා වූම මා වෙත ව්‍යාධි ජරා මරණාදිය පැමිණේයයි අවවාද කර යොදුනක් පමණ වූ පිරිස ගෙන නික්මී හස්තිපාල කුමාරයාගේම සම්පයට ගියේය. හෙතෙම අහසෙහි සිට ඔහුට ධර්මය දේශනා කර සොහොයුර, මේ සමාගමය මහත් වූවක් වන්නේය. පළමුව මෙහිම වෙමුයි කීවේය. අනිකාද මැනවයි පිළිගත්තේය. දෙවන දවස්හි රජුද පුරෝහිතයාද ඒ උපායෙන්ම ගෝපාල කුමාරයාගේ නිවෙසට ගොස් ඔහු වෙතින්ද එසේම සතුටු වූවාහු තමා පැමිණි කරුණ කීවාහුය. හෙතෙමේද අශ්වපාල කුමාරයා මෙන් ප්‍රතිකේෂප කර මම බොහෝ දින පටන් පැවිදි වනු කැමැත්තේම වීම්. වනයෙහිදී නැතිවූන ගොනෙකු සොයන්නාක් මෙන් පැවිද්ද සොයමින් හැසිරෙමි. එහෙයින් මගේ නැතිවූන ගොනාගේ පියසලකුණු මෙන් සොහොයුරන් විසින් ගිය මග දක්නා ලදීම්. ඒ මම ඒ මාර්ගයෙන්ම යන්නෙමියි කියා

11. රජතුමනි, යම් සේ පුරුෂයෙක් වනයෙහිදී නැති වූ ගවයෙකු නොදක්නේ සොයයිද? ඒසුකාරී රජතුමනි, මගේ අර්ථයද එසේ නටුයේය. රජතුමනි, ඒ මම කෙසේ නම් එය නොසොයන්නෙමිද?

යන ගාථාව කීවේය.

එහි එසුකාරී යනු රජු අමතයි. මමකෝ යනු වනයෙහිදී නැති වූ ගවෙයක් මෙන් මගේ පැවිද්ද සංඛ්‍යාත වූ අර්ථය නැතිවූයේය. සොහො යනු ඒ මම අද පැවිද්දන්ගේ මාර්ගය දැක කෙසේ නම් පැවිද්ද නොසොයන්නෙමිද? රජතුමනි, සොහොයුරන් විසින් ගිය මගම යන්නෙමියි.

ඉක්බිති (ඔවුහු) ඔහුට කියනුයේ දරුව ගෝපාලකය, එක් දිනක් දෙකුන් දිනක් බලාපොරොත්තු වෙහි. අප අස්වසා පසුව පැවිදි වන්නෙහි යයි කීවාහුය. හෙතෙම මහරජතුමනි, අද කළයුතු කටයුත්ත හෙට කරන්නෙමියි නොකිව යුතුය. යහපත් කටයුත්ත අදම කළ යුතුයයි කියා වෙනත් ගාථාවක් කීවේය.

12. හෙට යයි කියන පුරුෂයා පිරිහේ. අනික් දා යයි කියන්නාද පිරිහේමය. නොපැමිණී යමක් වේද, එය නැතැයි කියා දැන උපන්නා වූ කුසල් සහගත අදහස කවර නම් නුවණැත්තෙක් දුරු කරන්නේද?

එහි හීයෙහා යනු හෙට යන අර්ථයි. පරෙ යනු දෙවන දවස්හි මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. යමෙක් අද කළයුතු කාර්යය හෙටදැයිද හෙට කළයුතු කාර්යය අනිත්දා යයි කියා නොකරයිද, හෙතෙම ඒ හේතුවෙන් පිරිහෙයි. ඒ කාර්යය කරන්නට නොහැකි වේයයි මෙසේ ගෝපාල කුමරු හද්දේකරන්න නම් වූ පිළිවෙල කීවේය. ඒ මේ අර්ථය හඳූකරන්න සූත්‍රයෙන් කිවයුතුය. නෙතමනටී යනු යමක් නොපැමිණියේද, එය "මෙය නැතැයි" දැන. උප්පන්නං ඡන්දං යනු කුසලය පිළිබඳ කැමැත්ත. කවරනම් පණ්ඩිතයෙක් පනුදෙයා අත්හරින්නේද?

ගෝපාල කුමාරයා මෙසේ ගාථා දෙකකින් ධර්මය දේශනා කර තෙපි සිටිවී. ඔබලා සමග කථා කරන්නා වූම මා වෙත ව්‍යාධි, ජරා, මරණයන් එළඹෙත් යයි යොදුනක් පමණ වූ පිරිස ගෙන නික්මී සොහොයුරන් දෙදෙනාගේ සමීපයට ගියේය. හස්තිපාල ඔහුටද ධර්මය දේශනා කළේය.

දෙවන දවස්හි රජුද පුරෝහිතයාද ඒ උපායයෙන්ම අජපාල කුමාරයාගේ නිවෙසට ගොස් ඔහු වෙතින්ද එසේම සතුටු වූවාහු තමා

පැමිණි කරුණ කියා සේසන ඔසවන්නෙමුයි කීවාහුය. කුමාරයා මෙසේ කීවේය. මගේ සහෝදරයෝ කොහිදැයි යනුවෙනි. ඔවුහු අපට රාජ්‍යයෙන් වැඩක් නැතැයි සේසන අත්හැර තුන්යොදුන් පමණ වූ පිරිස රැගෙන නික්මී ගංගා තීරයෙහි හුන්නාහු යයි කීහ. මම මගේ සොහොයුරන් විසින් හලන ලද කෙළ හිසින් ගෙන නොහැසිරෙන්නෙමි. මමද පැවිදි වන්නෙමියි කීවේය. දරුව, ඔබ වූ කලී තරුණය. අප අත බර ඇත්තේය. වයසට ගිය කල්හි පැවිදි වන්නෙහි යයි කීවේය.

ඉක්බිති කුමාරයා ඔහුට කියනුයේ තෙපි කුමක් කියවිද? මේ සත්ත්වයෝ තරුණ කාලයෙහිද මහලු කාලයෙහිද මැරෙන්නෝම නොවේද? මෙතෙම තරුණ කාලයෙහි මැරෙන්නේය. මෙතෙම මහලු කාලයෙහි මැරෙන්නේ යයි කිසිවෙකුගේ අතෙහි හෝ පයෙහි හෝ සළකුණක් නැත. මම මගේ මරණය සිදුවන කාලය නොදනිමි. එනිසා දැන්ම පැවිදි වන්නෙමියි කියා ගාථා දෙකක් කීවේය.

13. මම භාවභාව විලාසයෙන් මත්වූවක වැනි වූ දුනුකේ මල් වැනි ඇස් ඇති තරුණ කුමාරිකාවක දකිමි. නොවළඳනා ලද කාම සම්පත්තින් ඇති පළමු වයසෙහි හුන් ඒ කුමරිය මාරයා රැගෙන යයි.

14. තරුණ වූ මාව පිහිටි අග පසඟ ඇති මනා මුහුණැති ඉතා දැකුම්කළු වූ රන්වන් වූ කුසුම්භ ((වස්ත්‍ර පෙට්ටමට ගන්නා මල් වර්ගයකි) කෙසරු වැනි රැවුල් ඇති (කුමාරයෙක්ද මරණයට යන්නේය) එහෙයින් මම පළමුවම කාමයන්ද ගිහිගෙයද අත්හැර පැවිදි වන්නෙමි. දේවයන් වහන්ස, මා අනුදනුවයි කීවේය.

එහි වො යනු නිපාතයක් පමණි. දකිමි යන අර්ථයි. මහකුපමං යනු ඉගිබිඟි පැමෙන් මත්වූවක මෙන් හැසිරෙන්නී වූ. කෙතක පුප්ඵනෙතතං දුනුකෙයියා මලක පෙත්තක් මෙන් මහත් වූ දිගු වූ තෙත් ඇති. අභුතභ භොගෙ යනු මෙසේ මෙසේ උතුම් වූ රූපයක් දරන්නා වූ පළමු වයසෙහි පසුවන්නා වූ කාම සම්පත්තින් අනුභව නොකළ කුමාරියක් මව්පියන් මත්තෙහි මහත් වූ ශෝකයක් හෙළා මරු ගෙන යයි. සුජාතො මනාව පිහිටි අවයව ඇති. සුමුඛො රන් කැඩපතෙහි පුන්සඳ හා සමාන මුහුණ ඇති. සුදසකතො යනු උතුම් රූපයක් දරන හෙයින් දැකුම්කළු වූ. සාමො

යනු රත්වන් වූ කුසුමහ පරිකිණණමසසු යනු පිහිටි අයුර පිළිබඳ අර්ථයෙන්ද සියුම් බව පිළිබඳ අර්ථයෙන්ද තරුණ කුසුමහ කෙසරු හා සමාන වූ රැවුලින් ගැවසී ගත්, මෙවැනි ස්වභාවයෙන් යුක්ත වූද කුමාරයා මරු වසගයට යයි. එබඳු වූ මහමෙර උපුටන්නාක් මෙන් කරුණා රහිතව මරු රැගෙන යයි දක්වයි. හිතවාන කාමෙ පටිගවච ගෙන අනුජාත මං පබ්බජ්ජසාමී දෙව යනු දේවයන් වහන්ස, අඹුදරු නැමති බැමීම උපන්කල්හි එම බැඳීම නොසිඳිය හැක්කේ වෙයි. එහෙයින් මම පළමුවම කාමයන්ද ගිහිගෙයද අතහැර දැන්මම පැවිදි වන්නෙමි. මා අනුදැනුව මැනවි යනුයි.

මෙසේද කියා තෙපි සිටිවි. ඔබලා සමග කථා කරන්නා වූ මා වෙත ව්‍යාධි ජරාමරණ එළඹීමයයි ඔවුන් දෙදෙනා වැඳ යොදුනක් පමණ වූ පිරිස ගෙන නික්මී ගංගා තීරයටම ගියේය. හස්තිපාල තෙමේ අහසෙහි සිට ඔහුටද ධර්මය දේශනා කර සමාගමය බොහෝ වන්නේ යයි. කියා එහිම හුන්නේය. දෙවන දවස්හි පුරෝහිතයා පළග මැදට ගියේ හිඳ මෙසේ සිතුවේය. මගේ පුත්‍රයෝ පැවිදි වූවාහුය. දැන් මම හුදකලා වූයේම මිනිස් කණුවක් මෙන් වූයෙමි. මමද පැවිදි වන්නෙමියි සිතා හෙතෙම බැමිණිය සමග සාකච්ඡා කරනුයේ

15. අතුපතර කරණකොට ගෙන ගස යන නම ලබයි. පහව ගිය අතු ඇති ගස කණුව යයි කියත්. මා අද පහව ගිය පුතුන් ඇත්තෙක් වෙයි. වාසෙට්ඨිය, දැන් පැවිදිවීමට කාලයයි.

යන ගාථාව කීවේය.

එහි ලඟතෙ සමඤ්ඤං යනු ගස යන ව්‍යවහාරය ලබයි. වාසෙට්ඨී යනු බැමිණියට අමතයි. හිකබාවරියාය යනු මටද පැවිද්දට කාලයයි. පුතුන්ගේ සමීපයටම යන්නෙමියි යනුයි.

හෙතෙම මෙසේ කියා බ්‍රාහ්මණයන් කැඳවීය. බමුණෝ සැටදහසක් රැස් වූවාහුය. ඉක්බිති ඔවුන්ට තෙපි කුමක් කරව්දැයි කීවේය. ආචාර්යතුමනි, ඔබ කුමක් කරහිද? මම මගේ පුතුන් සමීපයෙහි පැවිදි වන්නෙමියි කීවේය. නිරය උණුසුම් වන්නේ ඔබට පමණක් නොවේ. අපටද උණුසුම් වේ. අපිද පැවිදි වන්නෙමුයි කීහ. හෙතෙම අසුකෙළක් ධනය බැමිණියට පවරා දී යොදුනක් පමණ වූ බමුණු පිරිස ගෙන නික්මී පුතුන්ගේ සමීපයටම

ගියේය. හත්පාල තෙමේ ඒ පිරිසටද අහසෙහි සිට ධර්මය දේශනා කළේය. දෙවන දවස්හි බැමිණියද මෙසේ සිතුවාය. මගේ පුත්‍රයෝ සතර දෙනා සේසක අත්හැර පැවිදි වන්නෙමුයි ගියාහුය. බමුණාද පුරෝහිත තනතුර සමග අසුකෙළක් ධනය හැර පුත්‍රයන් සමීපයටම ගියේය. මම මෙහි කුමක් කරන්නෙමිද? පුතුන් විසින් ගිය මගින්ම යන්නෙමියි සිතා ඇය අතීත උදාහරණයක් ගෙනහැර පාමින් ප්‍රීති වාක්‍යයක් ප්‍රකාශ කළේය.

16. යම් සේ කොස්වාලිහිණියෝ අහසෙහි නොගැටෙමින් යන්ද, හංසයෝ වැසි සමය අවසානයෙහි අදින ලද දැල් පලාගෙන යන්ද? එසේ මගේ පුත්‍රයෝද සැමියාද යති. ඒ මම දැනුවත් වන්නී කවර හේතුවක් නිසා නොය්නෙමිද?

එහි අසස්මිං කොඤ්චාම යථා යනු යම් සේ අහසෙහි කොස්වාලිහිණි පක්‍ෂියෝ නොගැටෙන්නාහු යන්ද? නිමව්වයෙ යනු වැසිකාලය අවසානයෙහි, තනතානි ජාලානි පදාළෙයා හංසා යනු අතීතයෙහි සයානු දහසක් ස්වර්ණ හංසයෝ වැසිකලට පොහෝතා හැල් රන් ගුහාවෙහි බහා තබා හිමයට බියෙන් පිටතට නොනික්මී සිව්වසක් එහිම වාසය කරත්. ඉක්බිති "උණ්ණානාහි" නම් මකුළුවෙක් ඔවුන්ගේ ගුහාදොර දැළ බදී. ඒ හංසයෝ තරුණ හංසයන් දෙදෙනෙකුට දෙගුණයක් ගොදුරු දෙති. ඔවුහු දෙදෙනා ශක්ති සම්පන්න හෙයින් ඒ දැල සිද පළමුව යෙත්. සෙස්සෝ ඔවුන් ගිය මගින්ම යත්. ඇය ඒ බව ප්‍රකාශ කරමින් මෙසේ කීවාය. මෙය කියන ලද්දේමය. යම් සේ කොස්වාලිහිණියෝ අහස්හි නොගැටෙන්නාහු යන්ද, එසේ හිම අවසන් වූ කල්හි, වැසි සමය ඉක්මුණ කල්හි තරුණ හංසයෝ දෙදෙන ගොතන ලද දැල් පලා යති. අනතුරුව ඔවුන් ගිය මගින්තට සෙසු හංසයෝද යති. දැන් වනාහි මගේ පුත්‍රයෝ තරුණ හංසයන් දැල පලන්නාක් මෙන් කාමය නැමති දැල සිද ගියෝය. මවිසින්ද ඔවුන් ගිය මගින්ම යා යුතුයයි මේ අදහසින් ගව්ජනනී පුත්තා ව පතී ව මයාං ස්වාහං කථං නානුවච්චෙ පජානං යයි කීවේය.

මෙසේ ඇය මම මෙසේ දන්නී කෙසේ නම් පැවිදි නොවන්නෙමි දැයි සනිටුහන් කොට බැමිණියන් කැඳවා මෙසේ කීවේය. තෙපි කුමක් කරනුදැයි යනුවෙනි. ආර්යාවනි, ඔබ කුමක් කරහිද? මම පැවිදි වන්නෙමි. අපිද පැවිදි වන්නෙමුයි කීවාහුය. ඇය ඒ සම්පත් අත්හැර යොදුනක් පමණ පිරිස ගෙන පුතු සමීපයටම ගියාය. හස්තිපාලයාද පිරිස් සහිත වූ ඇයට අහසෙහි හිඳ ධර්මය දේශනා කළේය.

දෙවන දවස්හි රජු පුරෝහිතයා කොහිදැයි විමසීය. දේවයන් වහන්ස, පුරෝහිතයාද ඔහුගේ බැමිණියද සියළු ධනය අත්හැර යොදුන් දෙකක් පමණ පිරිස ගෙන පුතුන්ගේ සමීපයටම ගියාහුයයි කීහ. රජු අස්වාමික ධනය අපටම පැමිණේ යයි ඔහුගේ ගෙයින් ධනය ගෙන්වීය. ඉක්බිති ඔහුගේ අගමෙහෙසිය රජු කුමක් කරයිදැයි විමසා පුරෝහිතයාගේ ගෙයින් ධනය ගෙන්වා ගතියයි කී කල්හි පුරෝහිතයා කොහිදැයි කියා බිරිඳ සහිතව පැවිද්ද සඳහා ගියේ යයි අසා මේ රජු බමුණා විසින්ද බැමිණිය විසින්ද පුතුන් සිව්දෙනා විසින්ද අත්හළ වමනය වැනි හෙළන ලද කෙළ මෝහයෙන් මුළා වී තමාගේ ගෙට ගෙන්වා ගනී. උපමාවකින් ඔහුට කරුණු අවබෝධ කරවමිසි මස්ලොඹුවෙන් (මස්කපන තැන) මස් ගෙන්වා රජ මිදුලෙහි රැස් කරවා සෘජු මාර්ග අවුරා දැලකින් වට කරවීය. ගිජුලිහිණියෝ දුරදීම දැක එය ගැනීම පිණිස බැස්සාහුය.

එහි නුවණැති පක්ෂීහු දැල අතුරන ලද බව දැන ඉතා බරැතිව සෘජුව ඉගිලෙන්නට නොහැකි වෙමුයි තමා කන ලද මස්ද හෙලා දැලෙහි නොඇලී සෘජුවම ඉගිලී ගියාහුය. අදබාලයෝ ඔවුන් විසින් හෙලන ලද වමාරන ලද මස් කා බරැති වී සෘජුව ඉගිලෙන්නට අපොහොසත් වන්නාහු ගොස් දැලෙහි බැඳුනාහුය. ඉක්බිති එක් ගිජුලිහිණියෙකු ගෙනවුත් දේවියට දැක්වූවාහුය. ඇය උභය රැගෙන රජු සමීපයට ගොස් රජතුමනි, එන්න. රජමිදුලෙහි එක් කටයුත්තක් දකින්නෙමුයි සීමැදුරු කවුළුව විවෘත කර මහරජතුමනි, මේ ගිජුලිහිණියන් බලවයි කියා ගාථා දෙකක් කීවාය.

17. මේ පක්ෂීහු මස් අනුභව කර වමරා බැහැරට පියඹා යෙත්.
යමෙක් අනුභව කර නොවැමැරුවහුද ඔවුහු මගේ අතට පැමිණියෝ වූහ.

18. බ්‍රාහ්මණයා කාම සම්පත් වැමැරුවේය. ඔබ ඒවා පසුව අනුභව කළෙහිය. රජතුමනි, යමෙක් වැමැරූ දෙය අනුභව කරන පුරුෂයෙක් වේද ඔහු පැසසිය යුතු නොවෙයි.

එහි භුක්තා වමික්තා ව යනු මස් කා ද වමාරාද පව්වාමිසසසි යනු නැවත අනුභව කරන්නෙහිද? වනතාදො යනු අනුන්ගේ වමනය කන්නා. පසංසියො යනු තෘෂ්ණා වසගයට පත් ඒ මෝඩයා බුද්ධාදී පණ්ඩිතයන් විසින් පැසසිය යුත්තෙක් නොවෙයි.

රජු ඒ අසා විපිළිසර විය. තුන් හවය ගිනි ගත්තාක් මෙන් වැටහුනි. අදම රාජ්‍යය හැර මවිසින් පැවිදි වන්නට වටනේ යයි උපන් සංවේග ඇත්තේ දේවියට ස්තුති කරමින් ගාථාවක් කීවේය.

19. යම්සේ බලවතෙක් මඩෙහි පලිපයෙහි ගිලිනු දුබල පුරුෂයෙකු උඩට ඔසවන්නේද? පඤ්චාල රජ දුවණියනි, එසේම මනාව කියන ලද ගාථාවන්ගෙන් ඔබ මා ගොඩලූයේ වෙයි.

එහි ව්‍යපනනං යනු ගිලුනා වූ, විසනනං යනුද පෙළයි. උධරෙය්‍ය යනු කෙස්වලින් හෝ අත්වලින් ගෙන ඔසවා ගොඩ තබන්නේය. උදතාරී යනු කාම නැමති මඩ වලෙන් ගොඩ ගත්තේය. උදතාසී යනුද පෙළයි. මේම අර්ථ වේ. උධතාසී යනුද පෙළ වේ. ගොඩගත්තේය යන අර්ථයි. පඤ්චාලී යනු පඤ්චාල රජ දුවණියනි,

මෙසේද කියා එකෙනෙහිම පැවිදි වනු කැමැත්තේ වී ඇමතිවරුන් කැඳවා මෙසේ කීය. තෙපි කුමක් කරව්දැයි. දේවයන් වහන්ස, ඔබවහන්සේ කුමක් කරහිදැයි ඔවුහු විමසූහ. මම හස්තිපාල සමීපයෙහි පැවිදි වන්නෙමියි. දේවයන් වහන්ස, අපිද පැවිදි වන්නෙමුයි කීහ. රජු දොළොස් යොදුන් පමණ වූ බරණැස් නුවර රාජ්‍යය අත්හැර ප්‍රයෝජනයක් ඇත්තෝ සේසත නගවී යයි ඇමති සමූහයා විසින් පිරිවරන ලදුයේ තුන්යොදුන් පමණ වූ පිරිස ගෙන කුමාරයා සමීපයටම ගියේය. හස්තිපාල තෙමේ ඔහුටද පිරිසටද අහසෙහි හුන්නේ ධර්මය දේශනා කළේය. ශාස්තෘන් වහන්සේ රජු පැවිදි වූ බව දේශනා කරමින්,

20. දිශාවන්ට අධිපති ඒසුකාරී මහරජතුමා මෙසේ කියා ඇතෙක් බැමී සිඳ මෙන් රට හැර පැවිදි වූයේය.

යන ගාථාව කීවේය.

දෙවන දවසෙහි නගරයෙහි නතරවූ ජනයා රැස්වී රජදොරට ගොස් දේවියට දන්වා මාළිගයට පිවිස දේවියට වැඳ එක්තරා සිටියේ,

21. නරචීර ශ්‍රේෂ්ඨ වූ රජුද රට අත්හැර පැවිදි වීමට කැමති විය. රජු අපට යම්සේ වීද, ඔබද එසේ වව. අප විසින් රක්තා වූ රාජ්‍යය අනුශාසනා කරව.

යන ගාථාව කීවේය.

එහි අනුසාස යනු අප විසින් ආරක්ෂා කරන ලද්දේ වී දැහැමෙන් රාජ්‍යය කරවයි. ඇය මහජනයාගේ කථාව අසා සෙසු ගාථාවෝ කීවේය.

22. නරචීර ශ්‍රේෂ්ඨ වූ රජුද රට හැර පැවිදි වීමට කැමති විය. මම සිත් අලවන්නා වූ කාමයන් අත්හැර හුදකලාව ලොව හැසිරෙන්නෙමි.

23. නරචීර ශ්‍රේෂ්ඨ වූ රජුද රට හැර පැවිදිවීමට කැමති විය. මමද අධික වූ කාමයන් අත්හැර හුදකලාව ලොව හැසිරෙන්නෙමි.

24. කාලයෝ ඉක්ම යත්. රාත්‍රීහු තරණය කරත්. වයස් කොටස් අනුපිළිවෙලින් හැරදමයි. මමද සිත් අලවන සුළු වූ කාමයන් අත්හැර හුදකලාව ලොව හැසිරෙන්නෙමි.

25. කාලයෝ ඉක්ම යත්. රාත්‍රීහු තරණය කරත්. වයස් කොට ඒ අනුපිළිවෙලින් හැරදමයි. මමද අධික වූ කාමයන් අත්හැර හුදකලාව ලොව හැසිරෙන්නෙමි.

26. කාලයෝ ඉක්ම යත්. රාත්‍රීහු තරණය කරත්. වයස් කොටස් පිළිවෙලින් හැරදමයි. මමද සිසිල් වූවා සියළු රාගාදී සංගයන් ඉක්මවා හුදකලාව ලොව හැසිරෙන්නෙමි.

එහි එකා යනු පුතුන් දුවරුන් කෙලෙස් ආදී ගැහැටින් මිදී මෙලොව හුදකලාව හැසිරෙන්නෙමි. කාමානි යනු රූපාදී කාමගුණයෝ. යථොධිකානි යනු යම් යම් සීමාවකින් සිටියෝද ඒ ඒ පමණින් සිටියා වූ කාමයන් අත් හරින්නෙමි. කිසිවක් ස්පර්ශ නොකරමි යන අර්ථයි. අවෙචනනි කාලා යනු පෙරවරු ආදී වූ කාලයෝ ඉක්ම යත්. තරයනනි යනු නොසිස් වී ආයු සංස්කාරයෝ ගෙවනු ලබන්නී කාදමනු ලබන්නී ගෙවී යත්. වයො ගුණා යනු පළමු වයස ආදී වූ තුනද මරුදසක ආදී වූ දොළොස් වැදෑරුම් වූද කොටස්. අනුපුබ්බං ජහනනි යනු මතු මතු කොටසට නොපැමිණ එහි එහිම නිරුද්ධ වේ. සීනි භූතා යනු උණුසුම ඇති කරන්නා වූ උණුසුම් ස්වභාව ඇති කෙලෙස් අතහැර සිසිල් වී. සබ්බමතිවච සංගං යනු රාග සංස ආදී වූ සියළු සංගයන් ඉක්මවා හුදකලාව හැසිරෙන්නෙමි. හත්ථිපාල කුමාරයා සමීපයට ගොස් පැවිදි වන්නෙමි.

ඇය මෙසේ මේ ගාථාවන්ගෙන් මහජනයාට ධර්මය දේශනා කර ඇමති භාර්යාවන් කැඳවා තෙපි කුමක් කරව්දැයි කීවාය. ආර්යාවනි, ඔබකුමිය කුමක් කරහිද? මම පැවිදි වන්නෙමි. අපිද පැවිදි වන්නෙමුයි ඇය මැනවයි රජ මාලිගයෙහි රන් භාණ්ඩාගාර ආදිය විවෘත කරවා අසවල් තැන අසවල් තැන මහා නිධානයක් නිදන් කරන ලදැයි රන්පතෙහි ලියා තබා දෙන ලද්දේමය. ප්‍රයෝජන ඇත්තෝ ගෙන යත්වායි කියා රන්පත මහ පොළොවෙහි ටැඹක බඳවා නගරයෙහි බෙර හසුරුවා මහා සම්පත් අතහැර නගරයෙන් නික්මුණාය.

එකෙනෙහි සියළු නුවර රජුද දේවියද රාජ්‍යය හැර පැවිදි වන්නෙමුයි නික්මුණාහුය. දැන් අපි කුමක් කරමුදැයි කැළඹුනි. අනතුරුව මිනිස්සු පිරුණා වූම ගෙවල් අතහැර දුපුකුන් ගෙන නික්මුණාහුය. සියළු සත්ත්වයෝ පිටත්කර හරනා ලද කුමයෙන්ම සිටියාහු ආපසු හැරී බලන්නෙක් නම් නොවීය. සියළු නුවර හිස් විය. දේවියද තුන්යොදුන් පිරිස ගෙන එහිම ගියාය. හත්පාල තෙමේ ඇයටද පිරිසටද අහසෙහි සිටිමින් ධර්මය දේශනා කර දොළොස් යොදුන් පමණ වූ පිරිස ගෙන හිමවතට අහිමුබ වූයේ පිටත්ව ගියේය.

හත්පාල කුමාරයා දොළොස් යොදුන් වූ බරණැස් නුවර හිස් වූවක් කර පැවිදි වන්නෙමියි මහජනයා රැගෙන හිමවතට යයි. එහිබල, අපි කුමක් හෙයින් නොයන්නෙමුදැයි සියළු කසීරට කැළඹුනි. මැන කාලයෙහි පිරිස තිස්යොදුනක් විය. හෙතෙම ඒ පිරිස සමග හිමාලයට පිවිසියේය. ශක්‍රයා විමසා බලනුයේ ඒ පුවත දැන හත්පාල කුමාරයා අභිනිෂ්ක්‍රමණයෙහි නික්මුණේය. මහත් වූ සමාගමයක් වන්නේය. වසන තැනක් ලබන්නට වටනේ යයි "යව දිගින් සතිසක් යොදුන් වූ පළලින් පසළොස් යොදුන් වූ අසපුවක් මවා පැවිදි පිරිකර සළසාලව"යි විශ්ව කර්මයාට ඇණවීය.

හෙතෙම මැනවයි පිළිවදන් දී ගංතෙර සිත්කළු බිම් කොටසක කී පමණ වූ අසපුවක් මවා පන්සල්වල දඬුමැසි තණ ඇතිරිලි අසුන් ආදිය පනවා සියළු පැවිදි පිරිකර මැවීය. එක එක පන්සලක දොර එක එක සක්මන් මළුවෙකි. රකුපැහැ ගඩොලින් පිළිසන් වූයේය. සුණු පිළියම් කළේ විය. වැතිර සිටිනා ආලම්බන ඵලක සහිතය. ඒ ඒ තන්හි තන් පැහැ ඇති සුවදවත් මලින් ගැවසී ගත් මල් ගස්ය. එක් එක් සක්මන්

මළුවක කෙළවරෙහි එක එක දියෙන් පිරුණු ළිඳෙකි. ඒ සම්පයෙහි එක එක ගෙඩි පිරුණු ගසෙකි. ඒ එකම ගසක් වූයේද සියළු ගෙඩි එල දරයි. මේ සියල්ල දේවතානුභාවයෙන්ම විය.

විශ්වකර්මයා අසපුව මවා පන්සල්වල පැවිදි පිරිකර තබා යම් කිසිවෙක් පැවිදි වනු කැමැත්තෝ නම් මේ පිරිකර ගනිත්වායි දැනගැනීමෙන් (රත් හිරියල්) බිත්තියෙහි අකුරු ලියා තමාගේ ආනුභාවයෙන් බියකරු ශබ්ද ඇති සිව්පාවුන් හා පක්ෂීන්ද නපුරු දැකුම් ඇති අමනුෂ්‍යයන්ද ඉවත් කරවා සිය තැනටම ගියේය.

හත්පාල කුමාරයා එක් පිය මගින් ශක්‍රයා විසින් දෙන ලද ආශ්‍රමයට පිවිස අකුරු දැක ශක්‍රයා විසින් මා මහාහිනිෂ්ක්‍රමණයෙහි නික්මුණ බව දන්නේ වන්නේ යයි දොර විවරකොට පන්සලට පිවිස තවුස් පැවිදි වේශය ගෙන නික්මී සක්මන්මළුවට බැස කිහිපවරක් ඔබ්බොබ සක්මන් කර සෙසු ජන සමූහයා පැවිදි කරවා ආශ්‍රමය විමසා බලනුයේ ළදරුවන් ඇති ස්ත්‍රීන්ට මැද තන්හි පන්සලක් දුන්නේය. ඉන් අනතුරුව මහළු ස්ත්‍රීන්ටද ඉන් අනතුරුව වද ස්ත්‍රීන්ටද හාත්පස වටකර පුරුෂයන්ටද දුන්නේය.

ඉක්බිති එක් රජෙක් බරණැස් නුවර රජු නැතැයි අවුත් අලංකාර කර සරසන ලද නගරය බලා රජමැදුරට නැග ඒ ඒ තැන රන් රැස දැක මෙබඳු වූ නගරයක් අහභැර පැවිදි වූ කල පටන් මේ පැවිද්ද නම් මහත් වූවක් වන්නේ යයි සලකා සුරාසොඬුන් අතින් මාර්ගය අසා හත්පාලගේ සම්පයට ගියේය. හත්පාල තෙමේ ඔහු වන කෙළවරට පැමිණී බව දැන පෙරමගට ගොස් අහසෙහි හුන්නේ පිරිසට ධර්මය දේශනා කර අසපුවට පමුණුවා සියළු පිරිස පැවිදි කරවීය. මේ උපායයෙන් අන් රජවරු සඳෙනෙක්ද පැවිදි වූහ. රජවරු සන්දෙනෙක් සම්පත් අත්හළහ. සතිය් යොදුන් ආශ්‍රමය නිරතුරුව පිරුණේය. යමෙක් කාම විතර්ක ආදීන්ගෙන් එක්තරා විතර්කයක් කල්පනා කරයිද මහා පුරුෂ තෙමේ ඔහුට ධර්මය දේශනා කර සතර බ්‍රහ්ම විහාර භාවනාවද කසිණ භාවනාවද කියයි. ඔවුහු බොහෝකොට ධ්‍යාන අභිඥා උපදවා තුන් කොටසින් දෙකොටසක් බ්‍රහ්ම ලෝකයෙහි උපන්නාහුය. තෙවන කොටස ත්‍රිවිධ කර එක් කොටසක් බ්‍රහ්ම ලෝකයෙහි ඉපදුනි. එක් කොටසක් සවැදැරුම් කාම ස්වර්ගයෙහි ද එක් කොටසක් තවුසන්ට වතාවත් කර මිනිස්ලොව උසස් කුල තුනෙහිද

උපන්නේය. මෙසේ හත්පාලගේ ශාසනය නිරය, තිරිසන්, ප්‍රේත, අසුර යන සතර අපායයන්ගෙන් පහවුවක් විය.

මේ තම්බපණ්ණී දිවයිනෙහි පෘථුවිචාලක ධර්මගුප්ත තෙරණුවෝ ද කන්දර වැසි ඵ්‍රස්සදේව තෙරණුවෝ ද මතු මණ්ඩල මලය වැසි මහා සංඝරක්ඛිත තෙරණුවෝ ද මලියමහාදේව තෙරණුවෝ ද හග්ගිරිවාසී මහාදේව තෙරණුවෝ ද ග්‍රාමාන්ත පර්වතවාසී මහාසීවලී තෙරණුවෝ ද කලවැල් මණ්ඩපවාසී මහා නාග තෙරණුවෝ ද කුද්දාලක සමාගමෙහි මූගපක්ඛ සමාගමෙහි චූලසුතසෝම සමාගමෙහි අයෝජන සමාගමෙහි හත්පාල සමාගමෙහිදී සියල්ලට පසුව නික්මුණු පුරුෂයෝ වූහ. එහෙයින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ "අභිඤ්චාලක" යයි වදාළ සේක. යහපත වහවහාම කළ යුතුය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා මහණෙනි, පෙරද තථාගතයන් වහන්සේ මෙසේ මහබිනික්මනෙහි නික්මුනේම යයි වදාරා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි ඵ්‍රස්සකාරී රජු සුද්ධෝදන රජු විය. දේවිය මහාමායා දේවිය වූවාය. පුරෝහිතයා කාශ්‍යප තෙරණුවෝ වූහ. බැමිණිය හද්දාකලාපිනිය වූවාය. අජපාල අනුරුද්ධ තෙරණුවෝද ගෝපාල මුගලන් තෙරණුවෝද අශ්වපාල සැරියුත් තෙරණුවෝද වූහ. සෙසු පිරිස බුද්ධ පිරිස විය. හත්පාල මම ම වීම් යයි වදාළ සේක.

15-14

අයෝජන ජාතකය

යමෙක රතනිං පදමං යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් මහාහිනිෂ්ක්‍රමණයම අරභයා දේශනා කළ සේක. මහණෙනි, තථාගතයන් වහන්සේ මහබිනික්මනෙහි නික්මුනේ දැන් පමණක් නොවේ යයි කියා අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත රජු රාජ්‍යය කරවන කල්හි බ්‍රහ්මදත්ත රජුගේ අගමෙහෙසිය ගැබ් ක් ලැබ ලබන ලද ගැබ් පෙරහැර ඇත්තේ පිරිපුන් ගැබ් ඇත්ති වුවා අළුසමට අනතුරුව පුතෙකු වැදුවාය. පෙර ආත්මභාවයක ඇයගේ එක් සපත්තියක තිගේ උපන් දරුවා කන්නට ලබන්නෙමිසි ප්‍රාර්ථනයක් තැබුවාය. ඇය තොමෝ වද තැනැත්තියක වී පුත්‍රයාගේ මව පිළිබඳ ක්‍රෝධයෙන් ඒ ප්‍රාර්ථනාව කර යක්‍ෂ යෝනියෙහි උපත්තිය. අනෙක් තැනැත්ති රජුගේ අගමෙහෙසිය වී මේ පුත්‍රයා වැදුවාය. ඒ යකින්නිය එකල්හි අවකාශ ලැබ දේවිය දකිද්දීම පිළිකුල් කටයුතු ස්වරූප ඇත්තියක වී අවුත් ඒ දරුවා ගෙන පලා ගියාය. දේවිය යක්‍ෂණිය මගේ දරුවා ගෙන පලා යයි යයි මහත් වූ ශබ්දයෙන් කැගැසුවාය. අනෙක් තැනැත්තීද දරුවා වැල් අලයක් මෙන් මුරු මුරු අනුකරණයෙන් කා දේවියට නොයෙක් විකාරයන් ගෙන බැන අඬගසා තර්ජනය කර ගියාය. රජු ඒ බව අසා යක්‍ෂණියට කුමක් කළ හැක්කේදැයි නිශ්ශබ්ද විය. නැවත දේවිය ප්‍රසූත කරන කල්හි ආරක්‍ෂාව දැඩිව කළේය. දේවිය නැවතද පුතෙකු වැදුවාය. යක්‍ෂණිය අවුත් ඔහුද කා ගියාය. තෙවන වර ඇයගේ කුසෙහි මහබෝසත් තෙමේ පිළිසිඳ ගත්තේය.

රජු මහජනයා කැඳවා දේවියට උපන් උපන් දරුවා එක් යක්‍ෂණියක කයි. කුමක් කළ යුතුදැයි විචාළේය. ඉක්බිති එක් අයෙක් යක්‍ෂයෝ තල්පතට බිය වෙත්. (එනිසා) දේවියගේ අත්පාවල තල්පත් බඳනට වටනේයයි කීවේය. අනිකෙක් යකඩින් කළ ගේකට වදින්නට යකුන් බිය බැවින් යකඩින් ගෙයක් කිරීම වටනේ යයි කීය. රජු මැනවයි තමාගේ රටෙහි කම්මල්කරුවන් රැස් කරවා යකඩ ගෙයක් කරවී යයි අණකරවා (නියෝජිතයන්) සහකරුවන් දුන්නේය. ඇතුල් නගරයෙහිම සිත්කළ බිම් කොටසක ගෙයක් තැනවූහ. ටැම් ආදී වූ සියළු ගෘහ උපකරණ යකඩින්ම වූහ. නව මාසයකින් යකඩමය මහා සිවුරැස් ශාලාව නිමාවට ගියේය. එය නිරතුරුව දැල්වෙන පහනක් මෙන් වෙයි.

රජු දේවියගේ ගැබ මුහුකුරා ගිය බව දැන යකඩ මාලිගය අලංකාර කර සරසා ඇය ගෙන යකඩ මාලිගයට පිවිසියේය. ඇය එහිදී වාසනා ගුණයෙන් හා පිං මහිමයෙන් යුත් පුත්‍රයෙකු වැදුවාය. ඔහුට අයොසර කුමරු යයි නම් තැබුවාහුය. ඔහු කිරි මව්වරුන්ට දී මහත් වූ ආරක්‍ෂාව සංවිධානය කර රජු දේවිය රැගෙන නුවර පැදකුණු කර අලංකාර කරන ලද ප්‍රාසාදයටම නැංගේය. යක්‍ෂණියද ජල මෙහෙවරට ගොස් වෛශ්‍රවණ

යක්රජුට ජලය ගෙන යන්නී ජීවිතකෂයට පත් වූවාය. මහාසත්ත්වයෝද යකඩ මාලිගයෙහිම වැඩි නුවණැති බවට පත් වූවෝ එහිදීම සියළු ශිල්ප උගත්හ.

රජු මගේ පුත්‍රයාගේ වයස් ප්‍රමාණය කවරේදැයි ඇමතියන්ගෙන් විමසා දේවයන් වහන්ස, සොළොස් වයස්ය. දක්ෂය. ශක්ති සම්පන්නය. යකුන් දහසක්ද මැඩලන්නට සමර්ථයයි අසා ඔහුට රාජ්‍යය දෙමියි සියළු නගරය අලංකාර කරවා යකඩ නිවෙසින් ඔහු බැහැර කරවා ගෙන එවී යයි කීවේය. ඇමතියෝ දේවයන් වහන්ස, මැනවයි දොළොස් යොදුන් වූ බරණැස අලංකාර කරවා සියළු අලංකාරයන්ගෙන් සැරසූ මගුලැකු ගෙන එහි ගොස් කුමාරයා සරසා ඇතුළුව ගිඳුවා දේවයන් වහන්ස, කුලය සකු වූ අලංකාර කරන ලද නගරය ප්‍රදක්ෂිණා කර පියා වූ කසිරට මහරජු වදිවී අදම සේසත ලබන්නෙහු යයි කීවාහුය.

මහා සත්ත්වයෝ නගරය ප්‍රදක්ෂිණා කරනුයේ උයනින් සිත්කළු වූ වනපොකුණු බිම්වලින් රමණීය වූ පහයෙන් රමණීය වූ තැන දැක සිතුවේය. මගේ පියා මෙපමණක් කල් මා සිරගෙයි වාසය කරවීය. මෙවැනි අලංකාර වූ නගරය දක්නට නොදුන්නේය. මගේ කවර වරදක් වීදැයි ඇමතිවරුන්ගෙන් විමසීය. දේවයන් වහන්ස, ඔබගේ දෝෂයක් නැත. එක් යක්ෂණියක් ඔබගේ සහෝදරයන් දෙදෙනෙකු කැවාය. එහෙයින් ඔබ ඔබගේ පියා යකඩ නිවසෙක වාසය කරවීය. යකඩ නිවස හේතුකොට ඔබගේ දිවි ලබන ලදැයි කීහ.

හෙතෙම ඔවුන්ගේ කථාව අසා මෙසේ සිතීය. මම දස මසක් ලෝකුඹු නිරයෙහි මෙන්ම අසූවී නිරයෙහි මෙන්ද මව්කුස වාසය කර මව්කුසින් නික්මුණ කල් පටන් අවුරුදු සොළොසක් මේ සිරගෙයි වාසය කළෙමි. පිටත බැලීමටද නොලදිමි. යකින්නියකගේ අතින් මිදුනේ නමුදු මම ජරාවට පත් නොවන්නේ නොවෙමි. මරණයට පත් නොවන්නේ නොවෙමි. මට රාජ්‍යයෙන් කවර ප්‍රයෝජනයක්ද? රාජ්‍යයෙහි පිහිටි කල් පටන් නික්මීම අපහසු වේ. අදම මගේ පියා වෙතින් පැවිද්ද අනුදන්වා හිමාලයට පිවිස පැවිදි වන්නෙමියි කියාය.

හෙතෙම නගරය ප්‍රදක්ෂිණා කර රජගෙට පිවිස රජු වැඳ සිටියේය. රජු ඔහුගේ ශරීර ශෝභාව බලා බලවත් වූ සෙනෙහසින් ඇමතියන් දෙස

බැලිය. දේවයන් වහන්ස, තොප වෙනුවෙන් කුමක් කරමුදැයි කීවාහුය. මගේ පුත්‍රයා රන්දැසක තබා සක් තුනකින් අභිෂේක කර රන්මාලා සහිත සේසත ඔසවවී යයි කිය.

මහාබෝධී සත්ත්වයෝ පියා වැද මට රාජ්‍යයෙන් වැඩක් නැත. මම පැවිදි වන්නෙමි. මගේ පැවිද්ද අනුදනුවයි කිය. දරුව, ඔබ රාජ්‍යය ප්‍රතිකෂේප කර කවර කරුණක් නිසා පැවිදි වෙහිදැයි ඇසීය. දේවයන් වහන්ස, මම මව්කුසෙහි දසමාසයක් අසුවී නිරයෙහි මෙන් වාසය කර කුසින් නික්මුණේ යක්‍ෂ භය නිසා අවුරුදු සොළොසක් සිරගෙයි වසනුයේ පිටත බලන්තටද නොලැබුවෙමි. ඔසුපත් නිරයෙහි හෙළන ලද්දෙක් මෙන් වීමි. යකිත්තියගෙන් මිදුණේ මුත් අජර-අමර නොවෙමි. මරු වසඟයෙන් දිනන්තට මව්සින් හෝ අන් කිසිවෙකු විසින් හෝ නොහැකිය. භවයෙහි උකටලී වූයේ වෙමි. යම්තාක් මා වෙත රෝග-ජරා-මරණ නොපැමිණේද ඒතාක් පැවිදි වී ධර්මයෙහි හැසිරෙන්නෙමි. මට රාජ්‍යයෙන් ප්‍රයෝජනයක් නැත. දේවයන් වහන්ස, මා අනුදනුවයි කියා පියාට ධර්මය දේශනා කරමින් මෙසේ කීවේය.

යමෙක රතනිං පදමං ගබ්භෙ වසති මානවො
අබ්භුට්ඨිනොව සයති සගච්ඡං න නිවතනති

1. සත්ත්වයා පළමුව මව් ගැබෙහි යම් එක් රැසක් වාසය කරයිද? හෙතෙම වලාකුළක් මෙන් ඉදිරියට යයි. ඉදිරියට යන්නා වූ හෙතෙම ආපසු නොඑයි.
2. යුද්ධ කරන්නා වූද බලයෙන් යුක්ත වූද මිනිස්සු නොදිරන්තෝ නොවෙති. නොමිය යන්නෝද නොවෙති. ඒ සියල්ල ජාති-ජරා යන මෙයින් උවදුරට පැමිණියේ වේ. එහෙයින් ධර්මයෙහි හැසිරෙමි යන අදහස මට ඇති වෙයි.
3. රජතුමනි, අතිශයින් බිහිසුනු සිව්වරග සෙනඟ බලහත්කාරයෙන් රටවල් ජය ගනී. මරහුගේ සෙනඟ ජයගන්නට උත්සාහ නොකරත්. එහෙයින් ධර්මයෙහි හැසිරෙමි යන අදහස මට ඇති වෙයි.
4. ඇතැම්හු ඇතුන්ගෙන් අශ්වයන්ගෙන් පියවලින් හා පාබල

සෙනගින් පිරිවරන ලද්දෝ සතුරන්ගෙන් මිදෙත්. නමුත් මාරයාගෙන් මිදෙන්නට උත්සාහ නොකරත්. එහෙයින් ධර්මයෙහි හැසිරෙමි යන අදහස මට ඇතිවෙයි.

5. ශූරයෝ ඇත්-අස්-රිය-පාබල සෙනඟ යන මේවායින් යුක්ත වූවාහු සතුරු නගර බිඳිත්. නසත්. මරුගේ බලය බිඳින්නට උත්සාහ නොකරත්. එහෙයින් ධර්මයෙහි හැසිරෙමි යන අදහස මට ඇති වෙයි.

6. ත්‍රිමදගලිත මත් ඇත්තු නගර මඩිත්. ජනයා නසත්. (නමුත්) මරුගේ බලය මඩින්නට උත්සාහ නොකරත්. එහෙයින් ධර්මයෙහි හැසිරෙමි යන අදහස මට ඇති වෙයි.

7. නුවණැති වූ, නොවැරදිව දුර විඳීමෙහි දක්ෂ වූ කරන ලද පුහුණුවීම් ඇති දුනු දරන්නෝ ඇත්තාහ. ඔවුහු මරු විඳින්නට උත්සාහ නොකෙරෙත්. එහෙයින් ධර්මයෙහි හැසිරෙමි යන අදහස මට ඇති වෙයි.

8. අනෝතත්ත ආදී විල්ද පර්වත සහිත වනයෝද ක්ෂය වෙත්. ඒ සියල්ල දිගුකලක් ඇවෑමෙන් විනාශ වෙයි. ඒ සියල්ල කාලසීමාව අවසානයෙහි විනාශ වෙයි. එහෙයින් ධර්මයෙහි හැසිරෙමි යන අදහස මට ඇති වෙයි.

9. මෙසේ මෙලොව සියළු පුරුෂයන්ගේ හා ස්ත්‍රීන්ගේ සෙසු ප්‍රාණීන්ගේද ජීවිත ධූර්නයෙකුගේ වස්ත්‍රයක් මෙන්ද ඉවුරෙහි හටගත් ගසක් මෙන්ද වංචල වෙයි. එහෙයින් ධර්මයෙහි හැසිරෙමි යන අදහස මට ඇති වෙයි.

10. සත්ත්වයෝ ගසෙහි ගෙඩි මෙන් වැටෙත්. තරුණ වූවාහුද වැඩිහිටි වූවාහුද ස්ත්‍රීහුද පුරුෂයෝද මධ්‍යම වූවාහුද සිරුර බිඳීම් ස්වභාව කොට ඇත්තෝ වෙති. එහෙයින් ධර්මයෙහි හැසිරෙමි යන අදහස මට ඇතිවෙයි.

11. මේ වයස සඳ මෙන් නොවේ. (සඳ අව පක්‍ෂයේ පිරිහී පුර පක්‍ෂයේ වැඩෙයි. එසේ නොවේ යන අර්ථයි.) යමක් ඉක්ම ගියේද එය දැන් ගියේමය. දිරා ගියහු හට ඇල්මක් නැත. සැපක් කොයින්ද? එහෙයින් ධර්මයෙහි හැසිරෙමි යන අදහස මට ඇති වෙයි.
12. යම් යක්‍ෂයෝද පිශාවයෝද නැවත ප්‍රේතයෝද වෙත් නම් ඔවුහු කිපිණාහු මිනිසුන්ට ආවේශ වෙත්. ඔවුහු මරුට ආවේශ වන්නට උත්සාහ නොකරත්. එහෙයින් ධර්මයෙහි හැසිරෙමි යන අදහස මට ඇති වෙයි.
13. යක්‍ෂයන්ද පිසාවයන් ද තව ද ප්‍රේතයන් ද කිපුන කල්හි ඔවුන් ක්‍ෂමා කරවත්. නමුත් මරුවා ක්‍ෂමා නොකරවත්. (ක්‍ෂමා කළ නොහැකිය) එහෙයින් ධර්මයෙහි හැසිරෙමි යන අදහස මට ඇති වෙයි.
14. රජවරු වරද දැන අපරාධකරුවන්ට ද දූෂකයන්ට ද මහජනයා පෙළන්නවුන්ට ද දඬුවම් කරත් මරුට දඬුවම් කරන්නට උත්සාහ නොකරත්. එහෙයින් ධර්මයෙහි හැසිරෙමි යන අදහස මට ඇති වෙයි.
15. ඒ අපරාධකරුවෝ ද දූෂකයෝ ද පෙළන්නෝ ද රජුන් අස්වසාලන්නට ලබත්. මරහු අස්වසාලීමක් නොකරත්. එහෙයින් ධර්මයෙහි හැසිරෙමි යන අදහස මට ඇති වෙයි.
16. ක්‍ෂත්‍රියායි කියා හෝ බ්‍රාහ්මණයායි කියා හෝ ධනවතෙකැයි කියා හෝ බලවතෙකැයි කියා හෝ තෙද ඇත්තෙකැයි කියා හෝ මරුවාගේ අපේක්‍ෂාවක් නොමැත. එහෙයින් ධර්මයෙහි හැසිරෙමි යන අදහස මට ඇති වෙයි.
17. සිංහයෝද ව්‍යාඝ්‍රයෝද දිවියෝද බලහත්කාරයෙන් දඟලන්නා වූන් කති. මරු කන්නට උත්සාහ නොකරති. එහෙයින් ධර්මයෙහි හැසිරෙමි යන අදහස මට ඇති වෙයි.

18. මායා කාරයෝ වේදිකාව මැද එකෙනෙහිම මහජනයාගේ ඇස් මුළා කරත්. ඔවුහු මරුගේ ඇස් මුලා කරන්නට උත්සාහ නොකරත්. එහෙයින් ධර්මයෙහි හැසිරෙමි යන අදහස මට ඇති වෙයි.

19. කෝපයට පත් උග්‍ර විෂ ඇති සර්පයෝ මිනිසුන්ට දෂ්ට කරත්. මරත්. ඔවුහු මරුට දෂ්ට කරන්නට උත්සාහ නොකරත්. එහෙයින් ධර්මයෙහි හැසිරෙමි යන අදහස මට ඇති වෙයි.

20. කෝපයට පත් සර්පයෝ යමෙකුට දෂ්ට කරත්ද, වෛද්‍යවරු ඔවුන්ගේ විෂ නසත්. නමුත් මරු දෂ්ට කිරීමෙන් උපන් විෂ නොනසත්. එහෙයින් ධර්මයෙහි හැසිරෙමි යන අදහස මට ඇති වෙයි.

21. ධම්මන්තරී, චේතරණී, හෝජ යන වෛද්‍යවරු සර්පයන්ගේ විෂ නසා තුමුද එසේම කඵරිය කළාහු යයි අසනු ලැබෙත්. එහෙයින් ධර්මයෙහි හැසිරෙමි යන අදහස මට ඇති වෙයි.

22. සෝර නම් විද්‍යාව හදාරන විද්‍යාධරයෝ ඔෟෂධ බලයෙන් අනිකාගේ නොදැක්මට යෙත්. මරුගේ නොදැක්මට නොයත්. එහෙයින් ධර්මයෙහි හැසිරෙමි යන අදහස මට ඇති වෙයි.

23. ධර්මය තෙමේ ධර්මයෙහි හැසිරෙන්නා රකී. මනාව පුරුදු කරන ලද ධර්මය සැප ගෙන දෙයි. මනාව පුරුදු කරන ලද ධර්මයෙහි මේ ආනිසංසයයි. ධර්මයෙහි හැසිරෙන්නා දුගතියට නොයයි.

24. ධර්මය අධර්මය යන දෙදෙනා සමාන විපාක දෙන්නෝ නොවෙති. අධර්මය නිරයට පමුණුවයි. ධර්මය සුගතියට පමුණුවයි.

එහි යමෙකරනතිං යනු බෙහෙවින් සත්ත්වයෝ මවිකුස පිළිසිඳ ගන්නාහු රාත්‍රියෙහිම පිළිසිඳ ගනිති. එහෙයින් මෙසේ කීවේය. මෙහි අර්ථය මෙය වේ. යම් එක් රැයක හෝ දවල් හෝ පළමුවම පිළිසිඳ ගෙන මවිකුස සංඛ්‍යාත වූ ගැබෙහි වසයි. මානවෝ යනු සත්ත්ව තෙමේ කලල ස්වභාවයෙන් පිහිටයි. අඛණ්ඩීනෝව සයති යනු ඒ මානවකයා යම්සේ

වලාහක නම් වූ වලාකුළු නැගුනේ උපන්නේ වාත වේගයෙන් හමනා ලද්දේ යයි මය. එසේම.

පළමුව කලලය වෙයි. කලලයෙන් අඛබුදය හටගනී. අඛබුදයෙන් ජේසි හටගනී. ජේසියෙන් සණය හට ගනී. සනසෙන් කෙස් ලොම් නිය ආදී වූ මේ විවිධ කොටස් හටගනී.

මොහුගේ මව යම්බඳු වූ කෑම-බීම-හෝජන අනුභව කරයිද මව්කුසට ගිය හෙතෙම එය කරණ කොටගෙන එහි යැපේ.

මේ මව්කුසෙහි කලල ආදී ස්වභාවයයි. කුසින් නික්මුනේ මන්ද දසක ආදීන්ට පැමිණෙනුයේ නිරන්තරයෙන් ඉදිරියටම යයි. සගව්ඤ්ඤා නිවනනති ඉදින් මෙතෙමේ මෙසේ ගමන් කරනුයේ නැවත අඛබුදයෙන් කලල භාවයට හෝ ජේසි ආදියෙන් අඛබුද භාවයට හෝ ක්‍රීඩා දසකයෙන් මන්ද දසකයට හෝ වණ්ණ දසක ආදියෙන් ක්‍රීඩා දසකයට හෝ පෙරළා නොපැමිණේ. යම් සේ වාත වේගයෙන් කඩ කඩ කරනු ලබන වැසි වලාකුල මම අසවල් නම් තැන නගිනා ලද්දේමි. නැවත ආපසු හැරී එහිම ගොස් මුල් ස්වරූපයෙන් සිටින්නෙමිසි අවස්ථාවක් නොලබයි. ඒ වලාකුලෙහි යම් යෑමක් වීද එය ගියේමය. යමක් අතුරුදහන් වීද එය අතුරුදහන් වූයේමය. එසේම හෙතෙමේද කලල ආදී ස්වභාවයෙන් යන්නේ යයි මය. ඒ ඒ කොටසෙහි සංස්කාරයෝ පෙර පෙර වූවන්ට ප්‍රත්‍යය වී පසුපසින් නොනැවතී ඒ ඒ තන්හිම බිඳෙයි. ජරාවට පත් වූ කල්හි සංස්කාරයෝ අප විසින් පෙර මෙය තරුණය. ශක්ති සම්පන්න කෙළෙමි යයි නැවත ආපසු හැරී එසේම කරන්නෙමිසි නොලබත්. ඒ ඒ තන්හිම අතුරුදහන් වෙත් යයි දක්වයි.

න යුජ්ඣමානා යනු දෙපසින් නැගී ගත්තා වූ යුද්ධයෙහි යුද්ධ කරන්නා වූ. න බලෙන වසසිතා යනු කායික බලයෙන් හෝ යෝධ බලයෙන් හෝ යුක්ත වුවාහු නොවෙති. නජ්රනති යනු පෙර කියන ලද පරිදි ගෙනහැර දක්වා මෙබඳු වූ මිනිස්සුද නොදිරන්නෝ නොවෙත්. මිය නොයන්නෝ නොවෙත් යන අර්ථය දනගුතුය. සබ්බංහි තං යනු මහරජතුමනි, මේ සියළු ප්‍රාණී සමූහයා මහත් වූ යන්ත්‍රයක මඩිනු ලබන්නා වූ උක් මිටියක් මෙන් ජාතියෙන් ද ජරාවෙන් ද උවදුරට පැමිණියේය. නිතර පීඩාවට පත් වූයේද වෙයි. තමෙමමනී හොනි යනු ඒ කරුණ නිසා

පැවිදි වී ධර්මයෙහි හැසිරෙමිසි අදහස වෙයි. සිතක් උපදියි. චතුරංගිනිං යනු ඇත් ආදී වූ සිව්චර සෙනගින් යුක්ත වූ. සෙනං සුභිංසරූපං යනු දැඩිව හිංසා කරන සුළු සේනාව. ජයනති යනු කිසියම් දිනයක ඇතැම් රජවරු තමාගේ සේනාව නිසා ජයගනිත්. න මවචුනො යනු ඒ රජවරු මහා සෙන නම් වූ මාරයාගේ සේනාව ජය ගන්නට උත්සාහ නොකරත්. වෘධි-ජරා මරණයත් මර්දනය කරන්නට නොහැකි වෙත්. මුච්චරෙ එකවෙහා යනු ඒ ඇත් ආදීන්ගෙන් පිරිවරන ලද ඇතැම්හු සතුරන්ගේ අතින් මිඳෙන් මරුගේ සමීපයෙන් මිඳෙන්නට නොහැකි වෙත්. පහඤ්ජනති යනු මේ ඇතුන් ආදීන් විසින් සතුරු රජවරුන්ගේ නගරයන් බිඳ දමත්. පධංසයනති මහජනයාට හිරිහැර කරනුයේ අතිශයින් හිරිහැර කරනුයේ ජීවිතකෂයට පමුණුවත්. න මවචුනො යනු ඔවුහුද මරණ කාලය පැමිණි කල්හි මරුගේ බලය බිඳින්නට නොහැකි වෙති. හිනනගලා පහිනනා යනු තුන් තන්හි බිඳුනෝ වී මද ගලන්නාහු වැගිරෙන මද ඇත්තාහු යන අර්ථයි. න මවචුනො යනු ඔවුහුද මහමරු මර්දනය කරන්නට නොහැකි වෙති. ඉසසාසිකා දුනු ගත්තාහු ධනුර්ග්‍රාහකයෝ. කනහස්ථා මනාව හික්මුනාහු. දුරෙපාතී යනු දුර විදින්නට සමර්ථයෝ. අකඛණ වෙධිනො නිවැරදි ලෙසට විදින්නා වූ විදුලියෙහි ආලෝකයෙන් විදීමට සමත් යෝ හෝ. සරාති යනු අනෝතත්ත ආදී මහ විල්ද වියලෙන් මැයි. සසෙලකානනා යනු පර්වත වනලැහැබි සහිත වූ මහපොළොවද විනාශ වේ. සබ්බං හි තං යනු සංස්කාරයන් බවට පත් මේ සියල්ල දිගුකලක් සිට විනාශ වේමය. කල්ප විනාශයෙහි පැන නගින ගින්න පැමිණ මහමෙරු ගින්නෙහි වෙඬිරු පිඩක් මෙන් විශැල්ලේමය. කුඩා වූද සංස්කාරයක් නොනැසී සිටින්නට නොහැකි වෙයි. කාලපරියං යනු කාලයෙහි කෙළවරෙහි නැසෙන කල්වාරයට පැමිණ සියල්ල නැසෙයිමය. සංස්කාරයන් බවට පත් වූ සියල්ල බිඳෙයිමය. එය ප්‍රකාශ කරනු සඳහා සප්ත සූර්යෝද්ගම සූත්‍රය ගෙනහැර දැක්විය යුතුය. චලාවලං යනු සසල වන තමාගේ ස්වරූපයෙන් සිටින්නට අසමත් වූ වෙනස්වන වෙන්වන බව ස්වභාවකොට ඇතිම. පාණභුනොධ ජීවිතං යනු මේ ලොව මේ ප්‍රාණීන්ගේ ජීවිතය. පටොච ධුත්තසස දුමොච කුලජො යනු සූරාවෙහි ලොල් වූ තැනැත්තා සූරාව දැක උදරයෙහි බඳනා ලද සඵච හෝ දී බොයිමය. ගංතෙර හටගත් ගස මෙන් පවුර බිඳෙන කල්හි බිඳෙයි. රජතුමනි, යම් සේ මේ වස්ත්‍රයද ගසද වංචල වෙයිද මෙසේ සත්ත්වයන්ගේ ජීවිතද එසේමය. දුමපඨලානෙච යනු යම් සේ වාතයෙන් පහරන ලද ඉඳුන ගෙඩි ගස මුදුනෙන් බිමට වැටේද එසේම මේ මානවකයෝ ජරා නැමති වාතයෙන් පහරන ලද්දෝ

ඒවිතයෙන් ගිලිහී මරණය නැමති පොළොවෙහි වැටෙත්. දහරා යනු අන්තිම වශයෙන් කලල අවස්ථාවෙහි සිටියාහුද. මජ්ඣිම පොරිසා යනු මිනිසුන්ගේ හා ස්ත්‍රීන්ගේ මැද සිටියා වූ උභතො බ්‍යඤ්ජනක නම් වූ නපුංසයෝ. තාරක රාජ සනනිහො යනු යම්සේ තරුවලට රජු වූ වන්දියා අව පක්‍ෂයෙහි ක්‍ෂය වූයේ නැවත පුර පක්‍ෂයෙහිදී සම්පූර්ණ වේද සත්ත්වයන්ගේ වයස එසේ නොවේ. සත්ත්වයන්ගේ වූ කලී යදබහනිතං ගතමෙවදානි තං එහි නැවත පැමිණීමක් නැත. කුතො රතී යනු ජරාවෙන් දිරාගියහුට කාම ගුණයන්හි ඇල්මකුඳු නැත. ඒවා නිසා උපදින සැපයක් කොයින්ද? යකබා යනු මහත් ආනුභාව ඇති යක්‍ෂයෝ. පිසාවා යනු පාංසු පිසාවකයෝ. පෙනා ප්‍රේත ලොව උපන්නාහු. අසසසනනි යනු ආශ්වාස වාතයෙන් නසත්. පිවිසෙත්. හෝ වාතයෙන් නසන්නට හෝ ආවේශ වන්නට හෝ නොහැකි වෙත්. නිජ්ඣාපනං කරොනති යනු පූජා කර්මයන් කිරීම් වශයෙන් සමා කරවත්. පහදවත්. අපරාධකෙ යනු රාජාපරාධකරුවන්. දුසකෙ රාජ දුෂකයන්. හෙයකෙ යනු ගෙවල් බිදීම් ආදියෙන් ලොව වෙහෙසවන්නන්. රාජානො යනු රජවරු. විදිඤ්ඤා දොසං යනු දොස් දැන සුදුසු වූ දඬුවමකින් දඬුවම් කරත්. න මවචුනො යනු ඔවුහුද මරුට දඬුවම් කරන්නට නොහැකි වෙත්. නිජ්ඣාපෙනං යනු සාක්ෂිවලින් තමාගේ නිවැරදි බව ප්‍රකාශ කර පහදවන්නට. අධිඤ්ඤා බලවා තෙජවා යනු මොවුහු ධනවත් අය වෙති. මෙතෙම කායික බලය නුවණ නැමති බලය ආදියෙන් බලවත්ය. මෙතෙම තෙද ඇත්තේය යි මෙසේ. න මවචුරාජසස අපෙබ්බජී යනු එකඳු සත්ත්වයෙකු කෙරෙහි අපේක්‍ෂාවක් හෝ ප්‍රේමයක් හෝ සෙනෙහසක් හෝ නැත. සියල්ලම මර්දනය කරයි යයි දක්වයි. පසයහ යනු බලහත්කාරයෙන් අභිභවනය කර. න මවචුනො යනු ඔවුහුද මරු කන්නට නොහැකි වෙති. කරොනනා යනු මායා කරන්නාහු. මොහෙනනි යනු නොවූවක් වූවක් කර දක්වන්නාහු එය මූලාව නම් වේ. උග්ගතෙජා නැගුනා වූ විෂයෙන් යුක්ත වූ. තිකිච්ඡකා විෂ වෛද්‍යවරු. ධම්මනතරී වෙතරණී ච භොජා යනු මේ නම් ඇති මේ වෛද්‍යවරු. සොරමධිසමානා යනු සෝර නම් වූ විද්‍යාව හදාරන්නා වූ. ඔසධෙහි යනු සෝර නම් වූ විද්‍යාව හෝ ගන්ධාරී නම් වූ විද්‍යාව හෝ ඉගෙන බෙහෙත් රැගෙන ඔවුහු සතුරන්ගේ නොදැක්මට යත්. ධමෙමා යනු සුවර්ත ධර්මයයි. රකකති යනු යමෙකු විසින් රකිද ඔහු පෙරළා රකී. සුබං යනු කාම සුගතීන් සයෙහි සැප ගෙන දෙයි. පාපෙති ප්‍රතිසන්ධි වශයෙන් පමුණුවයි.

මහබෝසත් තෙමේ මෙසේ ගාථා සුචිස්සකින් පියාට ධර්මය දේශනා කර මහරජතුමනි, තොපගේ රාජ්‍යය තොපටම වේවා! මින් මට වැඩක් නැත. ඔබලා සමග කථා කරන්නා වූම මා වෙත ව්‍යාධි-ජරා-මරණ පැමිණෙත්. තෙපි සිටිවි යයි කියා යකඩදම බිඳ මත් ඇතෙකු මෙම රන් කුඩුව කඩා නික්මුන සිංහ පැටියෙක් මෙන්ද, කාමයන් අත්හැර මව්පියන් වැද නික්මුනේය. ඉක්බිති ඔහුගේ පියාද මටද රාජ්‍යයෙන් වැඩක් නැතැයි රාජ්‍යය හැර ඔහු සමගම නික්මුනේය. ඔහු නික්මුණ කල්හි දේවියද ඇමතිවරුද බ්‍රාහ්මණ ගෘහපති ආදීහුද සියළු නගරවැසියෝ ද ගෙවල් හැර නික්මුණාහුය. එකතුව මහත් විය. පිරිස දොළොස් යොදුන් වූවාය. මහබෝසත් තෙමේ එය රැගෙන හිමාලයට පිවිසියේය. ශක්‍රයා ඔහු නික්මුණ බව දැන විශ්වකර්ම දෙවිපුත්‍ර කැඳවා දොළොස් යොදුනක් දික් වූ සත්යොදුනක් පුළුල් වූ ආශ්‍රමයක් කරවීය. සියළු පැවිදි පිරිකර පිළියෙල කරවීය. එතැන් පටන් මහබෝසතුන්ගේ පැවිද්ද ද අවවාද දීමද බුන්ම ලෝකය පිහිටකොට සිටි බවද පිරිසේ අපායගාමී නොවූ බවද යට කී පරිද්දෙන්ම දත යුතුය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්ම දේශනාව ගෙනහැර දක්වා මහණෙනි, තථාගතයන් වහන්සේ පෙරද මෙසේ මහබ්‍රහ්මනෙහි නික්මුනේම යයි කියා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි මව්පියවරු මහාරාජ කුලයේ වූහ. පිරිස බුද්ධ පිරිස විය. අයෝගර පණ්ඩිතයා මම ම වීම් යයි වදාළ සේක.

විසිවන නිපාත වර්ණනාව නිමියේය.

නිස්වන නිපාත වර්ණනාව

16-1

කිං ඡන්ද ජාතකය

කිං ඡන්දො කිම්ඛිප්පායො යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් උපෝසථ කර්මය අරභයා දේශනා කළ සේක. එක් දිනයක ශාස්තෘන් වහන්සේ පෙහෙවස් සමාදන් වූ බොහෝ උපාසකයන්ද උපාසිකාවන්ද බණ ඇසීම සඳහා අවුත් දම් සභාවෙහි හුන් කල්හි උපාසකයෙකි, පෙහෙවස් සමාදන් වූවහුදැයි විමසා එසේය ස්වාමීනී යයි කී කල්හි පෙහෙවස් රක්තා වූ ඔබලා විසින් යහපත් වූවක් කරන ලදී. පැරැන්නෝ අඩක් වූ පෙහෙවස් රැකීමේ විපාකයෙන් මහත් වූ යසසක් ලදහයි දේශනා කර ඔවුන් විසින් අයදිනා ලද්දේ අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත රජු දැහැමෙන් රාජ්‍යය කරවන්නේ දාන-සීල-පෙහෙවස් විසීම ආදියෙහි අප්‍රමාදී වූයේ ශ්‍රද්ධා ඇත්තේ විය. හෙතම සෙසු ඇමතිවරුන් ආදීන්ද දාන ආදීන්හි සමාදන් කරවිය. ඔහුගේ පුරෝහිතයා අනුන්ගේ පිට මස් කන්නාක් වැනි වූ අල්ලස් ගන්නා වූ කපටි තීරණ දෙන අයෙක් විය. රජු පොහොය දින ඇමති ආදීන් කැඳවා පෙහෙවස් සමාදන් වූවෝ වහු යයි කීවේය. පුරෝහිතයා පෙහෙවස් සමාදන් නොවූයේය. ඉක්බිති ඔහු දවල් කාලයෙහි අල්ලස් ගෙන කපටි ලෙස නඩු විසඳ උපස්ථාන සඳහා පැමිණියේ රජු ඔබ පෙහෙවස් සමාදන් වූයේ දැයි ඇමතියන්ගෙන් විමසන්නේ ඇදුරුතුමනි, ඔබද පෙහෙවස් සමාදන් වූවෙකදැයි විචාළේය. හෙතෙම එසේ යයි බොරු කියා ප්‍රාසාදයෙන් බැස්සේය.

ඉක්බිති එක් ඇමතියෙක් ඔබ පෙහෙවස් සමාදන් වූවෙකු නොවන්නේ වේදැයි ඔහුට චෝදනා කළේය. හෙතෙම මෙසේ කීවේය. මම කල්වේලා ඇතිවම අනුභව කළෙමි. ගෙට ගොස් කට සෝදා පෙහෙවස් අධිෂ්ඨාන කර සවස අනුභව නොකරමි. රාත්‍රියෙහි සීලය රකින්නෙමි යි මෙසේ මට අර්ධ උපෝසථ කර්මය වන්නේය යි. ඇදුරුතුමනි, මැනවයි කියා හෙතෙම ගෙට ගොස් එසේ කළේය. නැවත එක්දිනක් ඔහු

අධිකරණයෙහි හුන් කල්හි එක්තරා සිල්වත් ස්ත්‍රියක් නඩුවක් කරන්නී ගෙට යන්නට නොලබන්නී පෙහෙවස් රැකීම පටන් ගත්තිය. එකෙනෙහි බ්‍රාහ්මණයාට මනාව ඉදුන අඹ ආහාරයක් ගෙන ආවේය. හෙතෙම ඇයගේ පෙහෙවස් සමාදන්ව ඇති බව දැන මෙය කා පෙහෙවස් වුවක වේවායි ඇයට දුන්නේය. බමුණාගේ කාර්යය මෙපමණකි.

හෙතෙම මෑත කාලයෙහි හිමවන ප්‍රදේශයෙහි කොසිකි ගංගාවෙහි ඉවුරෙහි තුන්යොදුන් වූ අඹ වනයෙක සිත්කළු වූ බිම් පෙදෙසක ශෝභාවෙන් අගතැන්පත් රන්විමනක අලංකාර වූ සිරියභනාවක නින්දෙන් නැගිටිටාක් මෙන් උපන්නේය. අලංකාර කර පිළියෙළ කළ උතුම් රූ දරන්නා වූ සොළොස් දහසක් දිව්‍යමය කන්‍යාවන් පිරිවර කොට ඇත්තේය. හෙතෙම රාත්‍රියෙහිම ඒ ඉසුරු සම්පන්නින් අනුභව කරයි. විමාන ප්‍රේතයෙකු වූ හෙයින් ඔහුට තමා කළ කර්මයට සමාන විපාක විය.

අරුණ නැගෙන කල්හි ඒ දිව්‍ය විමානයෙන් අඹ වනයට පිවිසෙයි. පිවිසි කෙනෙහිම මොහුගේ දිව්‍යමය ආත්මභාවය අතුරුදහන් වෙයි. අසුරියන් තල්ලසක් පමණ වූ ආත්මභාවය පහළ වෙයි. සියළු සිරුරම දැවේ. මනාව පිපි කැලගසක් මෙන් වෙයි. දෙඅත්හි එක එකම ඇඟිල්ලක්ම වේ. එහි මහත් වූ කුල්ලක් පමණ වූ නිය වෙයි. ඒ නියවලින් තමාගේ පිටෙහි මස් පලා උදුරාගෙන කන්නේ වේදනා ඇත්තේ මහත් වූ නාදයක් කරනුයේ දුක් අනුභව කරයි.

සූර්යයා අස්තයට පැමිණෙන කල්හි ඒ සිරුර අතුරුදහන් වෙයි. දිව්‍යමය ශරීරය පහළ වෙයි. අලංකාරයෙන් සැරසුන දිව්‍යමය නාටිකාංගනාවෝ නොයෙක් තුර්යයන් ගෙන පිරිවරන්. හෙතෙම මහා සම්පත් අනුභව කරමින් සිත්කළු අඹ වනයෙහි දිව්‍යමය ප්‍රාසාදයට නගී. මෙසේ හෙතෙම පෙහෙවස් සමාදන් වූ ස්ත්‍රියට අඹ ගෙඩි දීමේ ආනිසංසයෙන් තුන්යොදුන් අඹ වනය ලැබුවේය. අල්ලස් ගෙන කපටි ලෙස නඩු විසඳීමේ විපාකයෙන් පිටමස් උපුටා කයි. අඩක් පෙහෙවස් රැකීමේ විපාකයෙන් රාත්‍රියෙන් රාත්‍රිය යසස අනුභව කරයි. සොළොස් දහසක් නළු ස්ත්‍රීන්ගෙන් පිරිවරන ලදුයේ හැසිරුනි.

එකල්හි බරණැස් නුවර රජු කාමයන්හි දොස් දැක තවුස් පැවිද්දෙන් පැවිදි වී ගංගාවෙහි යට කොටසෙහි සිත්කළු බිම් පෙදෙසක පන්සලක්

කරවා පිඩුසිඟා යෑමෙන් යැපෙන්නේ වාසය කළේය. ඉක්බිති එක්දිනයක ඒ අඹවනයෙන් මහ කළයක් පමණ වූ ඉඳුණු අඹ ගෙඩියක් ගංගාවට වැටී දිය පහරින් උසුලනු ලබන්නේ ඒ තාපසයාගේ පරිහරණය කරන තොටුපලට අභිමුඛව පැමිණියේය. හෙතෙම මුහුණ සෝදන්නේ නදිය මැද පැමිණෙන්නා වූ එය දැක ජලය තරණය කරමින් ගොස් එය ගෙන අසපුවට ගෙනවුත් ගිනිහල්ගෙයහි තබා ආයුධයකින් පලා යැපෙන පමණ කා ඉතිරිය කෙසෙල් කොළවලින් වසා යළි යළි දිනයන්හිදී අවසන් වනතුරු කැවේය. එය කැ කල්හි අනික් ඵලාපලයන් කැමට නොහැකි විය. රස තෘෂ්ණාවෙන් බැදී ඒ ඉඳුණු අඹම කන්නෙමිසි ගංතෙරට ගොස් ගංගාව දෙස බලන්නේ අඹ නොලැබ නොනැගිටින්නෙමිසි සනිටුහන් කර හුන්නේය.

හෙතෙම එහි නිරාහාරව එක් දවසක් දෙකක්දැයි සදිනක්ම සුළඟින් හා අවිචේන් වියලෙන්නේ බලමින් හුන්නේය. ඉක්බිති සත්වන දවස්හි ගංගාවට අරක්ගත් දේවතාවා විමසා බලන්නී ඒ කාරණය දැක මේ තවුසා තෘෂ්ණා වසග වී සන්දිනක් නිරාහාර වූයේ ගංගාව දෙස බලමින් හුන්නේය. මොහුට ඉඳුන අඹ නොදෙන්නට නොයුතුය. නොලබන්නේ මැරෙන්නේය. ඔහුට දෙන්නෙමිසි අවුත් ගංගාව මත්තෙහි අහසෙහි සිට ඔහු සමග කථා කරන්නී පළමු ගාථාව කීවාය.

කිං ඡන්දො කිම්බප්පායො - එකො සමමසි සමමනී
 කිං පඤ්ඤානො කිං එසං - කෙන අඤ්ඤා ඛ්‍යාහමණා

1. බ්‍රාහ්මණය! කවර අදහසක් ඇත්තේ කවර සිතක් ඇත්තේ කුමක් පතනුයේ කවර ප්‍රයෝජනයක් සඳහා කවරක් සොයමින් හුදකලාව ග්‍රීෂ්ම සෘතුවෙහි මෙහි කුමක් කැමති වන්නෙහිද?

එහි ඡන්දො යනු අදහසයි. අධිප්පායො යනු සිතයි. සමමසි යනු කැමති වන්නෙහිද. සමමනී යනු ග්‍රීෂ්ම සෘතුවෙහි. එසං යනු සොයමින්. බ්‍රාහ්මණ යනු පැවිදි වූ හෙයින් තාපසයා එනමින් අමතයි. මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. බ්‍රාහ්මණය, ඔබ කවර අදහස් ඇත්තේ කුමක් සිතමින් කුමක් ප්‍රාර්ථනය කරමින් කුමක් සොයමින් කවර ප්‍රයෝජනයක් සඳහා ගංතෙර ගංගාව දෙස බලමින් හුන්නේදැයි.

තාපසයා ඒ අසා ගාථා නවයක් කීවේය.

2. මනාව පිහිටි මහන් වූ දියකළයක් යම් සේද එවැනි වූ උතුම් පැහැයෙන් හා රසයෙන් යුත් ඉඳුන අඹගෙඩියක් විය.

3. නිර්මල ඉහ පෙදෙස ඇති දේවතාවිය, දිය පහරින් ගසාගෙන යන එය දැක අතින් ගෙන ගිනිහල්ගෙට ගෙන ගියෙමි.

4. අනතුරුව මම එය කෙසෙල් කොළවල තබා තෙමීම ආයුධයෙන් එය කපා මගේ සාපිපාසා දුරු කළෙමි.

5. ඒ මම පහ වූ පීඩා ඇත්තේ වෙමි. (අඹ ගෙඩිය) අවසන් වූයේ වෙයි. එහෙයින්ම දුක් ඉවසන්නේ වෙමි. අන් කවර එලයන්හි හෝ ආශ්වාදයක් නො ලබමි.

6. යම් අඹ ගෙඩියක් යහපත් වීද උතුම් ලෙස මිහිරි වීද සිත්කළු වීද මහ දිය පහරෙහි ගසාගෙන යනු දැක ගොඩට ගත්තෙමිද, ඒ අඹගෙඩිය ඒකාන්තයෙන් මා විශලවා මරණයට පමුණුවන්නේය.

7. යම්හෙයකින් මම උපවාස කරමිද? මහන් වූ වරලින් යුත් පළල් වූ රමණීය වූ ගංගාව අසල හුන්නේ වෙමිද ඒ සියල්ල මවිසින් ඔබට කියන ලදී.

8. පලා නොයන්නිය, ඔබද කවර්දැයි තමා පිළිබඳව මට කියව. සොඳුරිය, තී කවරී වෙහිද? මනා වූ මධ්‍ය ප්‍රදේශ ඇත්තිය ඔබ කුමකට මෙහි ආවෙහිද?

9. දෙවිලොව දෙවියන්ගේ පරිවාරිකාවෝ වූ යම් ස්ත්‍රීහු වෙත්ද ඔබද මනාව මට්ටම් කරන ලද රත්පටක් වැනිය. පර්වත සානුවෙහි උපන් දිවිදෙනක් වැනිය.

10. මිනිස් ලොව රූපයෙන් අගතැන්පත් යම් ස්ත්‍රීහු වෙත්ද, දෙවියන් අතරද ගාන්ධර්ව-මනුෂ්‍ය ලෝකයෙහිද රූපයෙහිලා ඔබ සමග සමාන වූ තැනැත්තියක නැත.

11. මනෝඥ වූ උතුම් ලක්ෂණයෙන් යුත් තැනැත්තිය, මව්සිත් විමසන ලද්දේ වෙතිය. කියව. මට ඔබගේ නමද නැයන්ද කියව යනුයි.

එහි වාර්ධරො කුමෙහා යනු වතුර කළයයි. සුපරිනාභවා යනු මනාව පිහිටි. වණණ ගන්ධර සුතනමං යනු වර්ණයෙන් සුවදින් රසයෙන් උතුම් වූ. දිසවාන යනු දැක. අමලමජ්ඣමෙ යනු නිර්මල වූ මධ්‍ය භාග ඇති දෙව් දූව අමතමින් මෙසේ කීවේය. පාණීහි යනු අත්වලින්. අග්‍රායනනමාහරිං යනු තමාගේ ගිනි දෙවියන් පුදන ශාලාවට ගෙන ආයේය. විකප්පෙඤා යනු සිඳ. විකනෙඤා යනුද පෙළ වේ. බාදිං යනු සෙසු පාඨයයි. අභාසි මෙ යනු ඒ අභිය දිව අග තැබූ පමණින්ම දාහත් දහසක් රස නහරයන්හි පැතිරී මගේ බඩගින්නද පිපාසයද දුරු කළේය. අපෙතදරථො යනු පහවූ කායික හා මානසික පීඩාවන් ඇත්තේ අමා බොදුනක් අනුභව කළ අයෙක්හුගේ මෙන් ඔහුගේ ඒ සියළු පීඩාවන් ඉවත්වීය. ව්‍යනතිභුතො යනු ඒ ඉදුන අභිය අවසන් වූයේ විය. අවසන් වූ අභි ගෙඩිය ඇත්තේ වී යන අර්ථයි. දුබ්බකමො යනු දුක් සහගත වූ මිහිරි නොවූ කායික හා මානසික පීඩාවෙන් යුක්ත වූයේ අන් කෙසෙල් කොස් ආදී වූ ගෙඩි පිළිබඳව සුළු වූද ආශ්වාදයක් නොලබමි. සියල්ල දිවෙහි තිබූ පමණින්ම තිත්ත වූවාක් මෙන් වේ යයි දක්වයි. සොසෙඤාන යනු ආහාර රහිත බැවින් වියලවා. තං මමං යනු ඒ මගේ. යසස යනු යමක් මොහුට වීද යන අර්ථයි. මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. යම් ගෙඩියක් මට රසවත් වීද යමක් මම ගැඹුරු පුළුල් ජල කඳකින් යුක්ත වූ මහ නදියෙහි ගසාගෙන යනු ලබන්නේ ඒ ජලයෙන් ගොඩට ගත්තෙමිද ඒ අභිය මගේ මරණය එළවන්නේය යයි සිතමි. එය නොලබන්නා වූ මගේ ජීවිතය නොපවත්නේය යනුයි. උපවසාමි සා පිපාසාවලින් යුක්තව වාසය කරමි. රමමං පතීනිසිනෙනා අසමි යනු රමණීය වූ නදිය අසල හුන්නා වූ මම. පුපුලොමා යුතා පුපු යනු මේ නදිය මහත් වූ වරල් ඇති මත්ස්‍යයන්ගෙන් යුක්ත වූ. පුපු මහත් වූ මට මෙයින් සැපතක් වන්නේ නම් යෙහෙකැයි අදහසයි. අපලායිනී යනු පලා නොගොස් මා සමීපයෙහි සිටියා යයි දේවතාවාට ආමන්ත්‍රණය කරයි. අපලාපිනී යනු ද පෙළ වේ. පුලාප රහිත වූ නිවැරදි සිරුර ඇති තැනැත්තිය යන අර්ථයි. කිසස වා යනු කවර නම් කරුණින් මෙහි පැමිණියා දැයි විමසයි. රූප්පටටපළිමධී ව යනු මනාව මට කරන ලද රත්පටක් හා සමාන. ව්‍යග්භිවා යනු ලීලා

ස්වභාවයෙන් තරුණ ව්‍යාඝ්‍ර ධේනුවක මෙන්. දෙව්‍යානං යනු කාමාවචර සද්ව්‍ය ලෝකයන්හි. යාව මනුසස ලොකසමීං යනු මිනිස්ලොවද යම් තැනැත්තියක. රූපෙනඤා ගතිත්ථියො යනු රූපයෙන් සමාන වූ ස්ත්‍රීහු නැත්තාහයි තමාගේ සලකා බැලීමෙන් මෙසේ කීවේය. තිගේ රූපයට සමාන වූවෙක් නම් නොවීය හැකිය යනු ඔහුගේ අදහසයි. ගන්ධබ්බ මනුසස ලොකෙ යනු මූලගන්ධාදිය ඇසුරු කළ ගාන්ධර්වයන් අතරද මිනිස් ලෝකයෙහිද. වාරපුබ්බංගී යනු මනෝඥ වූ පෙරටු අවයවයෙන් හා උතුම් ලක්ෂණයෙන් යුක්ත වූ. නාමඤ්ච බන්ධවෙ ච යනු තමාගේ නාමය හා ගෝත්‍රයද නැයන්ද මට කියව යයි කියයි. අනතුරුව දේවතා තොමෝ ගාථා අටක් කීවාය.

12. බ්‍රාහ්මණය, ඔබ සිත්කළු වූ කොසිකී නම් යම් ගංගාවක් අසල හුන්වෙනිද? උතුම් ජලය බැසයන සැඩ පහරින් යුත් ගඟෙහි පිහිටි විමානයෙහි අධිගෘහිත දේවතාවා ඒ මම වෙමි.
13. නොයෙක් වෘක්ෂ සමූහයෙන් ගැවසී ගත් බොහෝ කඳුරැලි මා ප්‍රමුඛ කොට ඇත්තේ වෙයි. බොහෝ වැසිවතුර මේ ගඟට පිවිසෙයි.
14. තවද බොහෝ වනයන්ගෙන් වැහෙන්නා වූ ජලයද නීල වර්ණ ජලයෙන් යුත් දිය කඳ දරන්නා වූ බොහෝ නාගයන් සතුටු කරන ජලයෙන් යුත් නොයෙක් ගංගාවෝ මේ ගඟට ගලා බසිත්.
15. ඒ නදීහු අඹ දඹ හා දෙල්ද බක් මීද, තල්ද දිවුල්ද යන බොහෝ ගෙඩි වර්ග නිරතුරුව ඇද ගනිත්.
16. යම්කිසි ගෙඩියක් දෙපස ඉවුරෙහි දියෙහි වැටේද ඒ ගෙඩිය නිසැකවම ගංගා ශ්‍රෝතස අනුව යන්නේය.
17. මහත් වූ නුවණැත්ත, මෙය දැන මගේ වචනය අසව රජතුමනි. තෘෂ්ණා වශයෙන් ඇලීම නොකරව. එය දුරුකරව.
18. රට වඩන්නා වූ රජතුමනි, යම් හෙයකින් ඔබ තරුණ වයසෙහිම සිටියේ මරණය කැමති වන්නෙහිද රාජර්ෂීතුමනි, මම ඔබ නැසිය යුත්තෙකු කොට නොදක්නෙමි.

19. ඒ ඔබගේ (තෘෂ්ණා වසඟ වීම) පියවරුද ගාන්ධර්වයෝද දෙවියන් සහිත වූ ලෝකයාද, ලොව සන්සුන් ඉඳුරන් ඇති කීර්තිමත් යම් ඒ සෘෂිවරු වෙන්ද, ඔවුහුද කීර්තිමත් වැඩිහිටියෝද යන මොවුහු ඒකාන්තයෙන් දනිත්.

එහි කොසිකිං යනු බ්‍රාහ්මණය, ඔබ සිත්කළු වූ යම් කොසිකි නම් ගංගාව අසල හුන්නේද? භූසාලයා වූකුං යනු බෙහෙවින් සැඩ සහිත වූ දියපහරෙහි නිවෙස් ඇති, යම් විමානසක් වේද එහි අධිගෘහිත වූ ගංගාවෙහි වූ විමානසෙහි වසන්තා වූ දේවතාවිය යන අර්ථයි. වරවාරිමහොසසා යනු උතුම් වූ ජලය ගලන්නා වූ දියපහරින් යුක්ත වූ. පමුඛා යනු ඒ කියන ලද අයුරු වූ ගඟලැල් මා මුල් කරගෙන පවතී. මම ඔවුන්ට ප්‍රමුඛ වෙමි යයි දක්වයි. අභිසඤ්ඤානි ගලා බසිත්. පවතීත්. ඒ ඒ තැනින් අවුත් මා සතු වූ කොසකි ගංගාවට පිවිසෙත් ය යන අර්ථයි. වනානොදා යනු හුදෙක් ගඟලැල්ම නොවේ. තවද බොහෝ වනයේ ජලය, ඒ ඒ වනයෙන් බස්නා වූ බොහෝ ජලයද පිවිසේ. නීලවාරිවහන්සිරා යනු මැණික් පැහැය බඳු වූ නිල්වන් ජලයෙන් යුක්ත වූ ජලකද සංඛ්‍යාත ප්‍රවාහයන් දරන්නා වූ. නාග විතොදා නාගයන්ට ධන කාරකයක් වූ හෝ වන සංඛ්‍යාත වූ හෝ ජලයෙන් යුත්. වාරිනා මෙබඳු වූ බොහෝ නදීහු මා ජලයෙන්ම යටකර ගලා යත්. පුරවත් යයි දක්වයි. තා යනු ඒ නදීහු. ආවහනනි යනු මේ අඹ ආදීන් ඇද ගනිත්. මේ සියළු වචන උපයෝගාර්ථයෙහි වෙන්වෙන්ව යෙදූ වචනයන්ය. තවද තා යනු උපයෝගාර්ථයෙහි බහුවචනයයි. ආවහනනි යනු මේ අඹ ආදිය ඒ නදීන් වෙත පැමිණෙත් එළඹෙත් යන අර්ථයි. මෙසේ පැමිණි ඒවා මගේ දියපහරට පිවිසෙත් යන අදහසයි. සොතසස යනු දෙපස ඉවුරෙහි හටගත් ගස්වලින් යම් ගෙඩියක් මගේ ජලයෙහි වැටේද ඒ සියල්ල මගේ දියපහරෙහි වසඟයට යන්නේ වෙයි. නතෝඪ සංසයො මෙසේ අඹගෙඩියෙහි ගංගා දියපහරින් පැමිණීමේ කරුණ කීවේය. මේධාවි පුප්‍රපඤ්ඤා යනු වචන දෙකම ආමන්ත්‍රණය මැයි. මා රොවය යනු මෙසේ තෘෂ්ණා වශයෙන් ඇලීම රූපී නොකරව. පටිසෙධ යනු ඒවා ප්‍රතිකේෂප කරවයි රජුට අවවාද කරයි. වද්ධවං යනු ප්‍රඥාවෙන් වැඩුන බවයි. පණ්ඩිත බවයි. රට්ඨාභිවද්ධන යනු රට වඩන්න. ආවෙය්‍යමානො යනු මස් ලේවලින් රැස්කරනු ලබන්නේ වැඩෙන්නේ කරුණයෙකුම වී යන අර්ථයි. රාජසී යනු ඔහු අමතයි. මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. යම් හෙයකින් ඔබ ආහාර රහිත බැවින් වියැලෙන්නේ කරුණ වයසෙහි සිටියේම අඹ පිළිබඳ ලෝභයෙන් මරණය කැමති

වන්තෙහිද ඒකාන්තයෙන් මම මෙය ඔබගේ නුවණැති බවක් යයි සිතමි. තසසා යනු යම් පුද්ගලයෙක් තෘෂ්ණා වසඟ වෙයිද ඔහුගේ තෘෂ්ණා වසඟ බව පියවරුන් යයි ගණනට ගිය බ්‍රහ්මයන් සමගද කාමාවචර දෙවියන් විසින්ද ගාන්ධර්වයෝද කී පරිදි වූ දිවැස් ඇති තාපසයෝ සැක නැතිවම දනිත්. යම්හෙයකින් ඔබගේ මේ තෘෂ්ණාව වසඟ බව සෘද්ධිමත්හු දනිත්ද එය පුදුම සහගත දෙයක් නොවේ. අසවල් තැනැත්තා තෘෂ්ණා වසඟ වූවෙකි යයි ඔවුන් විසින් කියනු ලබන වචනය අසා යම් කෙනෙක් ඔවුන්ට වැඩිහිටි වූවාහුද කීර්තිමත් වූවාහුද පිරිවරන්නෝ වූවාහුද ඔවුහුද දනිත්මය. පව් කරන්නහුගේ රහසක් නම් නැතැයි තාපසයාට සංවේග උපද්‍රවමින් මෙසේ කීවාය. අනතුරුව තාපසයා ගාථා සතරක් කීවේය.

- 20. නුවණැති තැනැත්තා මෙසේ සියළු සුවරිත ධර්මයන් දැන ජීවිතයාගේ විනාශයද ව්‍යුත වීමද දැනීද ඉදින් ඔහුගේ හිංසාව පිණිස නොසිතාද, ඒ මිනිසාට පවු රැස් නොවේ.
- 21. යහපත් තැනැත්තිය, මෙසේ ලෝකයාට හිත ඇතැයි දන්නා ලද්දී ද, සෘෂි සමූහයා විසින්ද දන්නා ලදද එසේ ඇතිකල්හි නොමනා අපහාස කරනු කැමැත්තිය, පව්කම් කරනට කැමති වෙහිද?
- 22. පුළුල් වූ මනා උකුලක් ඇත්තිය, ඉදින් මම ඔබගේ ඉවුරෙහි මැරෙන්නෙමිද, මා පරලොව ගියකල්හි සැක නැතිවම ඔබට අපකීර්තියක් පැමිණෙන්නේය.
- 23. එහෙයින් පව්වූ කර්මයෙන් ආරක්ෂා වෙව. මනා වූ මධ්‍ය ප්‍රදේශයක් ඇත්තිය, මා මළ කල්හි සියළු ජනයා ඔබට නින්දා නොකෙරේවා!

එහි එවං විදිකා යනු යම් සේ මම සීලයද අනිත්‍ය බවද දනිමි. මෙසේ දැන සිටියහුගේ. විදු යනු දැනුවත්හුගේ. සබ්බ ධම්මං යනු සියළු සුවරිත ධර්මය සුවරිතය තුන්වැදෑරුම් වේ. මෙහි සියළු ධර්ම යයි අදහස් කරන ලදී. විදබංසනං යනු බිඳීම. වචනං යනු වුත වීම. ජීවිතසස යනු ආයුෂයේ. මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. මෙසේ දැන සිටි පණ්ඩිතයාගේ සියළු සුවරිත ධර්මයද ජීවිතයේ අනිත්‍ය බවද දන්නා වූ මෙබඳු මිනිසාගේ පව් නො වැඩේ. සවේ න වෙනෙහි වධාය තසස යනු ඉලක්කගත වූ අත්

පුද්ගලයාගේ මරණය සඳහා නොසිතයි. කටයුතු නොකරයි. අන් පුද්ගලයන්ගේ හිංසාව පිණිස නොසිතයි. අන් සතු වූ දේ නොනසයි. මමද කිසිවෙකුගේ හිංසාව පිණිස නොසිතා හුදෙක් අඹ ගෙඩියෙහි ආශා කොට ගංගාව දෙස බලමින් හුන්නේ වෙමි. ඔබ මගේ කවර නම් අකුසලයක් දක්නෙහිදැයි. ඉසිපුග සමඤ්ඤතෙ යනු තාපස සමුහයා වසින් මනාව දන්නා වූ. තාපසයන් පිළිගත්. එවං ලොකාය යනු ඔබ පවි ඝුරලීමෙන් ලෝකයාට හිත ඇත්තී යයි මෙසේ දන්නා ලදී. සතී යනු සිහියෙන් හොබනා උත්තමාවීය යයි මේ ඇමතීමයි. අනරිය පරිසමහාසෙති තසස ජානනි පිතරො යනු පළමුව නොමනා වූ අවමන් කිරීමෙන් යුක්ත වූ. ජංගිසසී යනු මා කෙරෙහි පවක් නොමැති කල්හිද මට අපහාස කරන්නී මරන්නෙකු පිළිබඳව මධ්‍යස්ථ වන්නියක මෙන් තමා විසින් කළ පවිටු ක්‍රියාවක් සොයන්නෙහිය. උපදවන්නෙහිය. තීරෙ නෙ යනු ඔබගේ ඉවුරෙහි. පුපු සුසෙසාණී යනු මහත් වූ සුන්දර වූ නිතඹින් යුක්ත වූ. පෙනෙ යනු අඹගෙඩිය නොලැබ පරලොව ගියකල්හි මළ කල්හි යන අර්ථයි. පකඝ්ථාසී යනු ආක්‍රොශ කළේය. ගර්හා කළේය. නින්දා කළේය. පව්වකඛාසී යනුද පෙළයි. එය අසා දෙව්දුට ගාථා පහක් කීවාය.

24. නොඉවසිය හැකි දේ ඉවසන රජතුමනි, මවිසින් මේ කරුණ දන්නා ලද්දී වෙමි. යමෙක් අත්හැරීමට අපහසු කාමයන් අතහැර සංයමයද ධර්මයද යන මෙහි පිහිටියේ වේද ඒ නුඹට තමා ද අඹ ද දෙමි.

25. යමෙක් පෙර සංයෝජනයන් අතැර පසුව සංයෝජනයන්හි සිටියේද හෙතෙම අධර්මයෙහිම හැසිරෙයි. ඔහුගේ පවිද වැඩෙයි.

26. එව ඔබ ඒ අඹ වනයට පමුණුවන්නෙමි. ඒකාන්තයෙන් අල්පෝත්සාහී වෙව. ඔබ ගෙන යන්නෙමි වෙහිය. එහි අඹගෙඩි පිළිබඳව උත්සාහී නොවී වාසය කරව.

27. මහරජතුමනි, මල් රසයෙන් මත්වූ වක් වූ බෙල්ල ඇති පක්‍ෂීන් විසින් සෙවුනා වූ ඒ අඹවනයේ දිව්‍යමය කොස්වාලිහිණියෝද මොනරුද දිව්‍යමය සැළලිහිණියෝද මධුශාලිය පක්‍ෂියෝද වෙති.

28. හංස සමූහයා විසින් නාද පවත්වන ලද්දේය. මෙහි කොවුලන් විසින් පුබුදුවනු ලැබේ. මෙහි එලබරින් නැමුණු අග ඇති අඟහස් ඇත. මල් පිපීමෙන් හැල්පිදුරු වලින් කරන ලද ඇතිරිලි ඇතිකල -විටි මෙනි. වනුකේද හොරද බක්මීද පැසුණු ගෙඩිවලින් යුත් තල්ගස්ද ඇත.

එහි අඤ්ඤාතමෙතං යනු ඔබට නින්දාවක් වන්නේ යයි කියමින් අඟගෙඩි සදහා කියති යයි මේ කරුණ මවිසින් දන්නා ලදී. අවිසංඝාතිය යනු රජවරු නම් ඉවසිය නොහැක්කක් ඉවසනියි එනමින් ඔහුව අමතන්නී මෙසේ කීවාය. අනන්තං යනු ඔහු වැළඳ අඟ වනයට යනු රන් මල්මාලා හා සේසතීන් අලංකාර වූ වස්තූකාමයන්. සනතිඤ්ච ධම්මඤ්ච යනු දුසිල් බැවින් සංසිදුවන ශාන්තිය. සංඛ්‍යාත වූ සීලයද සුසිරින් දහමද. අධිමට්ඨිතොසි යනු යම්බඳු වූ ඔබ මේ ගුණයන්ගෙන් යුක්ත වූයේ මේ ගුණයන්හි පිහිටියේ යයි යන අර්ථයි. පුබුදු සංයෝජනං යනු පළමු බන්ධනය පවසා සංයෝජනෙ යනු පසු බන්ධනයන් මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. එම්බා තවුස, යම්බඳු වූ ඔබ මහත් රාජසම්පත් අනහරු අඟගෙඩියක පමණක් රස තණ්හාවෙහි බැඳී සුළං අවි ගණන් නොගෙන ගංතෙර වියලෙමින් හිඳින්නෙහිය. යම් පුද්ගලයෙක් රස තෘෂ්ණාවෙහි වසඟ වූයේද හෙතෙම මහමුහුදු තරණය කර වෙරළ සම්පයෙහි ගිලෙන්නා වූ පුද්ගලයෙක් හා සමානය. අධිමමඤ්ච වරහි යනු රස තෘෂ්ණාවෙහි වසඟ වූවෙකු වශයෙන් කටයුතු කරනු ලබන. පාපඤ්චසස පවඩ්ඪි යනු මෙසේ ඇය තවුසාට ගර්භා කරන්නී මෙසේ කීවාය. කාමං අප්‍යොසුකෙතා භව යනු ඒකාන්තයෙන්ම ඉදුන අඟයෙහි ආශා රහිත වෙව. සීතසම්. සීතල අඟවනයෙහි. එතං යනු මෙසේ කියනු ලබන්නී වූ දේවතාවිය තාපසයා වැළඳ ඇකයෙහි හොවා අහසෙහි පැන නැංගා තුන්යොදුන් වූ දිව්‍යමය අඟවනය දැක කුරුල්ලන්ගේ නාදය අසා තවුසාට කියන්නී එතං යන මෙය කීවාය. පුප්ඵරසමතෙහි යනු මල් රසයෙන් මත්වූවන් විසින්. වකකංගෙහි යනු වක් වූ ගෙල ඇති පක්‍ෂීන් විසින් නාදකරන ලදැයි අර්ථ වේ. දැන් ඒ කුරුල්ලන් කවුරුන්දැයි කියන්නී කොඤ්චා යනු කොස්වාලිනිණියන් ආදිය කීවාය. එහි දිවියා යු දිව්‍යමය වූ. කොසට්ඨිමධුසාලියා යනු කොසට්ඨි පක්‍ෂීහු නම් ස්වර්ණ ශාලික පක්‍ෂියෝයි. මේ දිව්‍යමය පක්‍ෂීහු මෙහි වසන් යයි දක්වයි. කුජ්ඣා හංස පුගෙහි යනු හංස සමූහයා විසින් කැගසන ලද්දහු නාදයන් ගැටුනේ. කොකිලෙත් පබොධරෙ යනු මේ අඟ වනයෙහි වසන්නා වූ කොවුලෝ

තමා පුබුදු කරවත් යයි දක්වත්. අමෙබ්සඨ යනු මෙහි අඹ. විපසුනග්ගා යනු ගෙඩිවල බරෙන් නැවුන අතු අග ඇති. පලාල බල සනතිභා යනු මල් සමූහය නිසා හැල්පිදුරු නැමති කලාලයන් ඇති කලවිටි හා සමාන වූ. පක්කභාල විලම්බිනො යනු පැසුන තල්ගෙඩි එල්බෙන්නා වූ. මෙවැනි ගස් මෙහි ඇතැයි අඹ වනය වර්ණනා කරයි.

වර්ණනාකොට තාපසයා එහි බස්වා මේ අඹවනයෙහි අඹ කමින් තමාගේ තෘෂ්ණාව පුරවවයි කියා ගියාය. තාපසයා අඹ කා තෘෂ්ණාව පුරවා විවේක ගෙන අඹවනයෙහි හැසිරෙන්නේ දුක් අනුභව කරන්නා වූ ඒ ප්‍රේතයා දැක කිසිවක් කියන්නට නොහැකි විය. හිරු අස්තයට ගියකල්හි නාටක ස්ත්‍රීන්ගෙන් පිරිවරන ලද්දේ දිව්‍ය සම්පත් අනුභව කරනු ලබන ඔහු දැක ගාථා තුනක් කීවේය.

29. දිව්‍යමය මල් දරන, දිව්‍යමය හිස් වෙළුම් ඇති, දිව්‍යාභරණයන් ගෙන් සැරසුන, දිව්‍යමය අංගදයෙන් (බාහුවේ දමන වලල්ල) යුත්, දිව්‍යමය සඳුන් ආලේපය ගල්වන ලද ඔබ රාත්‍රියෙහි දිව්‍ය සම්පත් අනුභව කරනිය. දවල් වේදනා විදින්නෙහිය.

30. යම් මේ සොළොස් දහසක් ස්ත්‍රීහු පිරිවර වෙත්. මෙසේ අද්භූත වූ ලොමුඩැහැ ගන්වන්නා වූ මහා ආනුභාව ඇත්තේ වෙහිය.

31. පෙර තමාට දුක් ගෙනදෙන්නා වූ කවර පව්වූ ක්‍රියාවක් කරන ලදද? මිනිස්ලොවදී යමක් කර (දැන්) පිට මස් කඩා කන්නෙහිද?

එහි මාලී යනු දිව්‍යමය මල්මාලාවන් දරන. කිරිවි යනු දිව්‍යමය හිස් වෙළුම් ඇති. කායුරි යනු දිව්‍යමය ආභරණයන්ගෙන් සැරසුන. අංගදී යනු දිව්‍යමය අංගදයෙන් යුත්. වෘද්ධසසඳො යනු දිව්‍යමය සඳුන්වලින් ආලේප කළ. පරිවාරෙසී යනු ඉන්ද්‍රියයන් දිව්‍යමය විෂයයන්හි හැසිරවීය. දිවා යනු දවල් කාලයෙහි මහත් වූ දුකක් අනුභව කෙරෙහිය. යා තෙ මා යම්බඳු වූ මැලා. අබ්බුතො මිනිස් ලොව නොවූ විරු. ලොව හංසනො යනු යමෙක් ඔබ දකිත්ද, ඔවුන්ගේ ලොම් කෙලින් සිටී. පුබ්බෙ යනු පෙර හවයෙහි. අහකද්ධාවහං යනු තමාට දුක් එළවන්නා වූ. මනුසෙසු යනු මිනිස් ලෝකයෙහිදී යමක් කර දැන් තමාගේ පිටමස් කන්නෙහිදැයි විමසයි.

ප්‍රේතයා ඔහු හැඳින තෙපි මා නොදැනිවිද? මම ඔබගේ පුරෝහිතයා වීමි. මේ මගේ රාත්‍රියෙහි සැප අනුභව කිරීම ඔබ නිසා කරන ලද අඩක් පෙහෙවස් රැකීමේ විපාක වශයෙන් ලබන ලදිමි. දවල් කාලයෙහි දුක් අනුභව කිරීම මා විසින් කරන ලද පවෙහිම විපාක වශයෙන් ලදිමි. මම වූ කලී ඔබ විසින් නඩු විසඳීමෙහි තබන ලද්දේ කපටි ලෙස විනිශ්චය කර අල්ලස් ගෙන අනුන්ගේ පිටමස් කන්නෙක් වී ඒ දවල් කාලයෙහි කරන ලද ක්‍රියාවෙහි විපාකයෙන් මේ දුක අනුභව කරමි යයි කියා ගාථා දෙකක් කීවේය.

32. පෙර මම වේදයන් හදාරා කාමයන්හි ඇළුනේ වෙමි. දීර්ඝ කාලයක් අනුන්ට අහිත පිණිස හැසිරුනෙමි.

33. යමෙක් අනුන්ගේ පිටමස් කන්නේ වේද? එසේම බොරුවෙන් රවටා කයිද යම්සේ මම අද තමාගේ පිටමස් කමිද එසේ පිටමස් කන්නේ වෙයි.

එහි අර්ෂෙධනානි යනු වේදයන්. පටිගායන යනු පිළිගෙන ඉගෙන. අවටිං යනු පිළිපැද්දෙමි. අහිතායනං යනු තමා නැසීම සඳහා මම. යො පිටධීමංසිකො යනු යම් පුද්ගලයෙක් අනුන්ගේ පිටමස් කන්නේ වේද කේලාමි කියන්නේ වේද. උකකවම යනු උකහා.

මෙයද කියා තවුසාගෙන් විචාළේය. ඔබ කෙසේ නම් මෙහි පැමිණියේදැයි තාපසයා සියල්ල විස්තර වශයෙන් කීවේය. ස්වාමීනි, දැන් මෙහිම වසවිද නැතහොත් යවිදැයි? නොවසන්නෙමි. අසපුටම යන්නෙමිසි කීවේය. ප්‍රේතයා ස්වාමීනි මැනවි. මම ඔබට නිරතුරුව ඉදුන අඹවලින් උපස්ථාන කරමිසි කියා තමාගේ ආනුභාවයෙන් අසපුවෙහිම බස්වා උකටලී නොවන්නේ මෙහිම වසවි යයි ප්‍රතිඥා ගෙන ගියේය. එතැන් පටන් ඉදුනු අඹවලින් උපස්ථාන කළේය. තාපසයා එය අනුභව කරමින් කිසුණු පිරියම් කර ධ්‍යාන-අභිඥාවන් උපදවා බඹලොව පිහිටකොට ඇත්තේ විය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ උපාසකයන්ට මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා සත්‍යයන් ප්‍රකාශ කර ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. සත්‍ය දේශනාවසානයෙහි ඇතමෙක් සෝවාන් වූවාහුය. ඇතමෙක් සකෘදාගාමීද ඇතමෙක් අනාගාමීද වූහ. එකල්හි දෙවිදුව උප්පලවණ්ණා විය. තාපසයා මම ම වීමි යි වදාළ සේක.

16.2

කුම්භ ජාතකය

කො පාතුරාසී යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් විශාඛාවගේ යෙහෙළියන් වූ සුරාපානය කළ පන්සියයක් ස්ත්‍රීන් අරභයා දේශනා කළ සේක. සැවැත්නුවර සුරා උත්සවයක් ප්‍රකාශිත කල්හි ඒ පන්සියයක් ස්ත්‍රීහු උත්සවයෙහි ක්‍රීඩා කරන්නා වූ සැමියන්ට තියුණු සුරාවක් සුදානම් කර දී සැණකෙළින්නෙමුයි ඇලා සියල්ලෝම විශාඛාවගේ සමීපයට ගොස් යෙහෙළියෙනි, සැණකෙළිය කරන්නෙමු කියා මේ මත්පැන් උත්සවයකි. මම මත්පැන් නොබොන්නෙමි කී කල්හි තෙපි සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේට දන් දෙවි. අපි සැණකෙළි කරන්නෙමුයි කීවාහුය. ඇය මැනවයි පිළිගෙන ඇලා පිටත්කර යවා ශාස්තෘන් වහන්සේට ආරාධනා කර මහා දානයක් දී බොහෝ සුවදමල් ගෙන සවස් කාලයෙහි ධර්මකථාව අසන්නට ඇලා විසින් පිරිවරන ලද්දී ජේතවනයට ගියාය. ඒ ස්ත්‍රීහු මත්පැන් බොමින්ම ඇය සමග ගොස් දොරාකොටුවෙහි සිට සුරා බීම ඇය සමග ශාස්තෘන් වහන්සේ සමීපයට ගියාහුය. විශාඛා තොමෝ ශාස්තෘන් වහන්සේ වැද එකත්පස්ව හුන්නීය. අනික් ස්ත්‍රීන් අතර ඇතැම් ස්ත්‍රීහු ශාස්තෘන් වහන්සේ සමීපයෙහි නැටුවාහුය. ඇතැම්හු ගායනා කළාහුය. ඇතැම්හු අත්පා පටලවා කලහ කළාහුය. ශාස්තෘන් වහන්සේ ඔවුන්ගේ සංවේගය සඳහා ඇස්බැම ලොම්වලින් රශ්මීහු මුදාහළ සේක. අඳුරු පටලයක් විය. ඇලා බියෙන් තැතිගත්තෝ මරණ බියෙන් බියපත් වූවෝ වූහ. එනිසා ඇලාගේ සුරාමත සිඳුනේය. ශාස්තෘන් වහන්සේ වැඩහුන් ආසනයෙහි අතුරුදහන් වූයේ මහමෙර මත්තෙහි සිට උරුණ ලෝමධාතුවෙන් රැස් විහිදුවීය. සඳ හිරු දහසකගේ උදාව මෙන් විය. ශාස්තෘන් වහන්සේ එහිම වැඩසිටි සේක් ඇලාට සංවේග ඇතිකිරීම පිණිස

නිතර ගිනිගෙන දැල්වෙන කල්හි කවරනම් සිනහවක්ද කවරනම් සතුටක්ද. අවිද්‍යා නැමති අඳුරෙන් වසන ලද්දේ ප්‍රඥා නැමති ආලෝකය (පහන) නොසොයන්නහුදැයි යන මේ ගාථාව වදාළ සේක.

ගාථා දේශනාවසානයෙහි ඒ පන්සියයක් ස්ත්‍රීහු සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටියාහුය. ශාස්තෘන් වහන්සේ අවුත් ගදකිළි සෙවනෙහි බුද්ධාසනයෙහි හුන් සේක. ඉක්බිති විශාඛාව උත්වහන්සේට වැද ස්වාමීනි, මේ හිරි

ඔතළ් බිඳිනා වූ මත්පැන් කවරදා උපන්තේදැයි විචාළාය. ඒ බුදුරජාණන් වහන්සේ ඇයට එය වදාරන්නේ අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවර බුන්මදක්ත රජු රාජ්‍යය කරවන කල්හි කසිරට වැසි එක් සුර නම් වනයෙහි හැසිරෙන්නෙක් බඩු සෙවීම සඳහා හිමාලයට ගියේය. එහි එක් ගසක් නැගී සිට පුරුෂයෙකුගේ පමණ තැන තුන් බලයෙක් විය. ඒ තුන්බලය අතර සැළියක් පමණ ආවාටයක් විය. එය වැස්ස වහින කල්හි ජලයෙන් පිරුණේ විය. එය පිරිවරා අරළු, නෙල්ලි, මිරිස් ගස් විය. ඒවායේ ඉඳුණු ගෙඩි නැට්ටෙන් සිඳි එහි වැටෙයි. ඒ නුදුරෙහි ඉබේ හටගත් හැල් ඇත. ගිරවි එයින් හැල් කරල් ගෙනවුත් ඒ ගසෙහි හිඳ කති. කනු ලබන්නා වූ ඔවුන්ගේ හැල්ද සහල්ද එහි වැටෙයි. මෙසේ හිරුගේ අවිචේන් පැසෙන්නා වූ ජලය ලේපැහැ විය.

ග්‍රීෂ්ම කාලයෙහි පවසින් යුක්ත වූ පක්ෂි සමූහයා එය බී මත් වූවාහු කැරකැවී ගසමුල වැටුනාහුය. ඔවුහු මදක් නිදාගෙන කැගසමින් ඉගිල යත්. ගස් බල්ලන් වඳුරන් ආදීන් පිළිබඳවද මේ ක්‍රමයම වේ. වනයේ හැසිරෙන්නා එය දැක ඉදින් මෙය විෂ වූවක් වන්නේ නම් මොවුහු මැරෙත්. මොවුහු මදක් නිදාසිට සුවසේ යති. මෙය විෂක් නොවේ. හෙතෙමේද තෙමේ බී මත් වී මස් කනු කැමැත්තේ විය. තිත් වටුවත් කුකුළන් ආදීන් මරා මස් අලුරෙහි පිස එක් අතකින් නටමින් එක් අතකින් මස් කමින් එක් දිනක් දින දෙකක් එහිම විය.

ඉන් නුදුරෙහි වරුණ නම් එක් තාපසයෙක් වාසය කරයි. වනයෙහි හැසිරෙන්නා ඇතැම්දිනක ඔහු සම්පයට යයි. ඉක්බිති ඔහුට මෙවැනි අදහසක් විය. මේ පානය තාපසයා සමග බොන්නෙමිසි යනුවෙනි. හෙතෙම එක් උණ පුරුකක් පුරවා පිසූ මස් සමග ගෙන පන්සලට ගොස් ස්වාමීනි, මේ පැන් බොවයි කියා දෙදෙනාම මස් කමින් බිච්චාහුය. මෙසේ සුරා නම් වූ වැද්දා විසින්ද වරුණ නම් වූ තාපසයා විසින්ද දක්නා ලද හෙයින් ඒ පාණයට සුරා යයිද වාරුණී යයිද නම් විය.

ඔවුහු දෙදෙනාද මේ උපායයක් ඇතැයි උණපුරුක් පුරවා කදින් ගෙන පසල්දනව්වට ගොස් පැන්කරුවෝ පැමිණියෝ යයි රජුට දැන්වූවාහුය. රජු ඔවුන් කැඳවීය. ඔවුහු ඒ රජුට සුරාපානය එළවූහ. රජු

දෙකුත් වතාවක් බී මත් වූයේය. ඔහුගේ ඒ මත එක් දවසක්ද දෙකක්දැයි විය. ඉක්බිති තවත් ඇත්දැයි ඔවුන්ගෙන් විමසීය. රජතුමනි, ඇතැයි කීවේය. කොහිද? දේවයන් වහන්ස, හිමාලයෙහිය. එසේනම් ගෙන එවයි කීවේය. ඔවුහු ගොස් එක්වරක් දෙවරක් ගෙනවුත් නිතර යන්නට නොහැක්කෙමුයි සියළු උපකරණයන් සලකා ඒ ගසෙහි පොතූ ආදිය ගෙන ඒ සියලු උපකරණයන් බහා නගරයෙහි දී සුරාව තැනූහ.

නුවර වැස්සෝ සුරාව බී ප්‍රමාදයට පත් වූවාහු දුප්පත් වූවාහුය. නගරය හිස් වූවක් මෙන් විය. ඒ නිසා සුරාපානය සකස් කළ අය ඉන් පලාගොස් බරණැස් නුවරට ගොස් මත්පැන් සකස් කරන්නෝ ආවාහු යයි රජුට දැන්වූහ. රජු ඔවුන් කැඳවා වියදම් දෙවීය. එහිදීද සුරාව තැනූහ. ඒ නගරයද එසේම විනාශ විය. ඉන් පලාගොස් සාකේතයටද සාකේතයෙන් සැවැත්නුවරටද ගියාහුය.

එකල්හි සැවැත්නුවර සර්වමිත්‍ර නම් රජු වූයේය. හෙතෙම ඔවුන්ට සංග්‍රහ කර තොපට කවරකින් ප්‍රයෝජන ඇත්තේ දැයි විමසා සුරාව සඳහා වූ උපකරණයන්ගෙන්ද හැල්සහල් පිටිද සැළි පන්සියයකින්දැයි කී කල්හි සියල්ල දෙවීය. ඔවුහු සැළි පන්සියයෙහි රා සකසා මීයන්ට බියෙන් සැළි රැකීම පිණිස එක් එක් සැළිය සම්පයෙහි එක් එක් බළලා බැගින් බැන්දාහුය. ඔවුහු පැසී උතුරන කල්හි සැළිකුසෙහි වැගිරෙන්නා වූ සුරාව බී මත්වූවාහු නිදාගන්නාහුය. මීයෝ අවුත් ඔවුන්ගේ කන්-නාසා-දත්-නගුට ආදීන් කා ගියාහුය. බළල්ලු සුරාපානය කර මළාහු යයි ආරක්‍ෂකයෝ රජුට දැන්වූවාහුය. රජු මොවුහු විෂ සකස් කරන්නෝ යයි දෙදෙනාගේම හිස් සින්දවීය. ඔවුහු සුරාව බී දේවයන් වහන්ස, මිහිරි යයි කැගසන්නාහුම මරණයට පත්වූහ.

රජු ඔවුන් මරවා සැළි බිඳිවී යයි ඇණවීය. බළල්ලු ද සුරාමත අවසන් වූ කල්හි නැගිට සෙල්ලම් කරමින් හැසිරුනාහුය. ඔවුහු ඒ දැක රජුට දැන්වූහ. රජු ඉදින් විෂයක් වූයේ නම් ඔවුහු මැරෙන්නාහ. එය මිහිරි වූවක් විය යුතුය. එය බොන්නෙමිසි නගරය අලංකාර කරවා රජමිදුලෙහි මණ්ඩපයක් කරවා අලංකාර කර සරසන ලද මණ්ඩපයෙහි ඔසවන ලද සේසත ඇති රාජාසනයෙහි හිඳ ඇමති සමූහයා විසින් පිරිවරන ලදුයේ සුරාපානය කරන්නට පටන් ගත්තේය.

එකල්හි සක්දෙවරජු කවරෙක් මව්පිය උපස්ථානාදියෙහි අප්‍රමාද වූවාහු තෙවැදෑරුම් සුවරිතයන් පුරන්දැයි ලොව බලන්නේ සුරාපානය කරන්නට හුන් ඒ රජු දැක ඉදින් මෙතෙමේ සුරාපානය කරන්නේද සියළු දඹදිව නසින්නේය. යම් පරිද්දකින් නොබොයිද ඔහු එසේ කරන්නෙමිසි සුරාව පිරුණු එක් කළයක් අත්තලයෙහි තබා බමුණෙකුගේ වේශයෙන් අවුත් රජු හමුවෙහි අහසෙහි සිට මේ කළය මිලදී ගනිව්. මේ කළය මිලදී ගනිව් යයි කීවේය. සර්වමිත්‍ර රජු එසේ කියමින් අහසෙහි සිටි ඔහු දැක බ්‍රාහ්මණයා කොහිසිට පැමිණේදැයි ඔහු සමග කථා කරනුයේ ගාථා තුනක් කීවේය.

කො පාතුරාසී තිදිවා නහමහි
 ඔහාසයං සංවරිං වන්දිමාව
 ගතෙහි තෙ රසමියෝ නිව්ජරනහි
 සතෙරිතා විජ්ජු රිවනතලිකෙබ

1. බ්‍රාහ්මණය, නුඹ කොහි සිට පැමිණියෙහිද? දෙව්ලොවින් අවුත් අහසෙහි සිටින්නෙහිද? වන්දියා රාත්‍රිය බබලවන්නාක් මෙන් ඔබගේ ශරීරයෙන් රශ්මිහු නික්මෙත්. අහසෙහි සතෙරිත නම් වූ විදුලිය මෙන්ය.

2. ඒ ඔබ වාතයෙන් තොර ගැටීම් රහිත අහසෙහි පවතිනි. පයින් ගමනක් නැති දෙවියන්ගේ යම් සෘද්ධියක් වේද එය ඔබ විසින් ප්‍රතිෂ්ඨාවක් කරන ලදී. මනාව වඩනා ලදී. ඔබ අහසෙහි යන්නෙහිද සිටින්නෙහිද වෙයි.

3. අහසින් පැමිණී ඔබ කවරක් සඳහා සිටින්නෙහිද? කළය මිලදී ගනුවයි යන මෙය කවර ප්‍රයෝජනයක් සඳහාද. ඔබ කවරෙක්ද? මේ කළය කුමක් සඳහාද? බ්‍රාහ්මණය, මේ කරුණ මට කියව.

එහි කො පාතුරාසී යනු කොහිසිට පහළ වූයෙහිද? කොහි සිට පැමිණියෙහිදැයි අර්ථයි. තිදිවා නහමහි යනු කිම තවුතිසා භවනයෙන් අවුත් මෙහි අහසෙහි ප්‍රකට වූයේදැයි විමසයි. සංවරිං යනු රාත්‍රිය. සතෙරිතා යනු එනම් වූ සො යනු ඒ ඔබ. ජිනනවාතං යනු වැසිවලාකුළද වාතයෙන් හැසිරෙයි. ඔහුට එම වාතයද නැත. එහෙයින් මෙසේ කීවේය.

කමසී යනු පවත්නෙහිද? අසමිහි යනු ගැටීම් නැති අහසෙහි. ව්‍යුත්කතා යනු අධිකාලමක් මෙන් ප්‍රතිෂ්ඨාවක් මෙන් කළ. අනදධගුනමපි දෙවනානං යනු පාදයෙන් මාර්ගයන්හි නොයෑමෙන් අනදධගු වූ දෙවියන්ගේ යම් සෘද්ධියක් වේද, එයද ඔබ විසින් මනාව වඩනා ලදදැයි විමසයි. වෙහාසයං කමමාගමමා යනු අහසෙහි පැවති පියවර තැබීම් නිසා සිටිනෙහිද? ඉමසස කොවාකුචං යන මෙය සමග සම්බන්ධය. මෙසේ සිටිනා වූ ඔබ කවරෙක් නම් වේදැයි අර්ථයි. යමෙනමඡං යම්බදු වූ මෙය කියතිද? මෙහි කිසසවනායං යන මෙය හා සම්බන්ධය. යම් මේ කළය මිළදී ගනුවයි කියතිද ඔබගේ මේ කළය කවර ප්‍රයෝජනයක් සඳහාදැයි අර්ථයි. අනතුරුව ශක්‍රයා එසේනම් අසව යයි කියා සුරාවෙහි දොස් දක්වමින් මෙසේ කීවේය.

4. මෙය ගිතෙල් කලයක් නොවේ. තලතෙල් කළයක්ද නොවේ. උක්සකුරු කලයක්ද නොවේ. මීපැණි කලයක්ද නොවේ මේ කලයේ දෝෂයෝ අප්‍රමාණය. කළය හා සම්බන්ධ වූ බොහෝ දොස් අසවු.

5. යම් පානයක් බී පියවෑක් පාසා පෙරලේද? ප්‍රපාතයටද වළටද ගුහාවටද අපිරිසිදු මඩවලටද ගවචලටද වැටේද අනුභව නොකළ යුතු බොහෝ දේ අනුභව කරන්නේද ඒ සුරාවෙන් පිරුණ මේ කළය මිලදී ගනිවි.

6. ඉදින් යම් සුරාවක් පානය කර සිතෙහි ප්‍රභූත්වය නැත්තේ මත්පැන් නම් වූ කහට කන්නා වූ ගවයෙක් මෙන් ඇවිදීද අනාථයෙකු මෙන් ගායනා කරයිද නටයිද ඒ සුරාවෙන් පිරුන මේ කළය මිලදී ගනිවි.

7. ඉදින් යම් සුරාවක් පානය කර අවේලකයෙක් මෙන් නිරවස්ත්‍රව ගමෙහි විටීන්හි හැසිරෙන්නේද මුලාවූ සිත් ඇත්තේ බොහෝ වේලා සයනය කෙරෙන්නේද ඒ සුරාවෙන් පිරුන මේ කළය මිලදී ගනිවි.

8. ඉදින් යම් සුරාවක් පානය කර නැගිට තෙමේ වෙච්ලන්නේ හිසද අතද සොලවමින් රූකඩයක් මේ නටයිද ඒ සුරාවෙන් පිරුන මේ කළය මිලදී ගනිවි.

9. ඉදින් යම් සුරාවක් පානය කර ගින්නෙන් දැවුනෙකු මෙන් නිදන්ද, අනතුරුව සිවලුන් විසින්ද කනු ලබයිද, සිරගේ ලැමටද හිංසාවටද වස්තු හානියටද පත්වේද ඒ සුරාවෙන් පිරුන මේ කළය මිලදී ගනිවි.

10. ඉදින් යම් සුරාවක් පානය කර නොකිව යුත්තක් කියන්නේද සභාවෙහි හුන්නේ පහ වූ වස්තු ඇත්තේ වීද, කුණු තැවරුනේ වමනය වැකුණු ශරීර ඇත්තේ විපතට පත් වූයේ වේද ඒ සුරාවෙන් පිරුන මේ කළය මිලදී ගනිවි.

11. ඉදින් යම් සුරාවක් පානය කර මම සියල්ලන්ටම වඩා උත්කෘෂ්ට වෙමිසි කියා සිතයිද රතු වූ ඇස් ඇත්තේද සියළු පොළොව මගේ යයි හඹිද සිවිදිසාවට අධිපති රජුද මා හා සමාන නොවේයයි සිතයිද ඒ සුරාවෙන් පිරුන මේ කළය මිලදී ගනිවි.

12. (යම් සුරාවක් පානය කර) මානයෙන් යුක්ත වේද, අධික මානයෙන් යුක්ත වේද කලහ කරන්නාහුද කේලාමි කියන්නේ වේද අගුණ කියන්නී වේද නග්න ස්වභාව ඇත්තේද පලායන සුළු වේද සොරුන්ගේ හා ධුර්තයන්ගේ ස්වභාවයන්ට වාසස්ථාන වේද එබඳු සුරාවේ පිරුණ මේ කළය මිලදී ගනිවි.

13. ලොව සමෘද්ධමත් වූ සම්පතීන් පිරුනා වූ නොයෙක් දහස් ගණන් ධනය ඇති කුලයෝ වෙත්ද ඒවා මේ සුරාව කරණකොටගෙන

විනාශ වූ ධනය ඇති කුල බවට පමුණුවන ලද්දෝය. එබඳු සුරාවෙන් පිරුන මේ කළය මිලදී ගනිවි.

14. යමක් නිසා ධාන්‍යය ද ධනය ද රන් ද රිදී ද කෙත් ද ගවයන් ද විනාශ වෙත්ද ධනවත් කුලයන් විනාශකරන සුළු වේද එබඳු සුරාවෙන් පිරුණ මේ කළය මිලදී ගනිවි.

15. පුරුෂ තෙම යම් සුරාවක් පානය කර දුෂ්ට ස්වභාව ඇතිගේ පියාටද මව්ටද ආක්‍රෝශ කෙරේද, නැන්දණියද එමෙන්ම ලේලියද හාර්යාවකොට ගනීද ඒ සුරාවෙන් පිරුන මේ කළය මිලදී ගනිවි.

16. ස්ත්‍රිය යම් සුරාවක් පානය කර දුෂ්ට ස්වභාව ඇත්තී මාමාටද ස්වාමියාටද ආක්‍රෝශ කෙරේද දාසයාද සමීපයෙහි හැසිරෙන්නාද ස්වාමියා කොටගනීද ඒ සුරාවෙන් පිරුන මේ කළය මිලදී ගනිවි.

17. පුරුෂ තෙමේ යම් සුරාවක් පානය කර ධර්මයෙහි හැසිරෙන ශ්‍රමණයෙකුට හෝ බ්‍රාහ්මණයෙකුට හිංසා කෙරේද, ඒ හේතුවෙන් අපායට යන්නේද එබඳු සුරාවෙන් පිරුණ මේ කළය මිලදී ගනිවි.

18. යමක් පානය කර ඒකාන්තයෙන් කයින් වචනයෙන් සිහින් දුසිරිත්හි හැසිරෙත්ද, දුසිරිතෙහි හැසිරී නිරයට යෙත්ද එවැනි සුරාවෙන් පිරුන මේ කළය මිලදී ගනිවි.

19. පළමුව බොහෝ රත් පරිත්‍යාග කරමින් ඉල්ලන්නේ නමුදු යම් බොරුකීමක් නොලබත්ද? හෙතෙම සුරාපානය කර යම් බොරුවක් කියයිද ඒ සුරාවෙන් පිරුන මේ කළය මිලදී ගනිවි.

20. යම් සුරාවක් පානය කර, වහා කටයුත්තක් පැමිණි කල්හි පණිවුඩ යැවීමෙහි යොදවන්නේ හෙතෙම කියන ලද කරුණ නොදනීද එබඳු සුරාවෙන් පිරුන මේ කළය මිලදී ගනිවි.

21. ලජ්ජා සහිත සිත් ඇත්තේ නමුදු, සුරාමතින් මත්වූයේ ලජ්ජා රහිත බව ප්‍රකට කෙරේද, ප්‍රාඥ වූවාහුද බොහෝකොට කථා කෙරෙත්ද එබඳු සුරාවෙන් පිරුන මේ කළය මිලදී ගනිවි.

22. යම් සුරාවක් පානය කර එකට රැස්වී නිදත්ද? ආහාර නොගන්නාහු බිම දුකසේ සයනය කෙරෙත්ද දුර්වර්ණනීය බවටත් නින්දාවටත් පැමිණෙත්ද ඒ සුරාවෙන් පිරුණ මේ කළය මිලදී ගනිවි.

23. ඉදින් යම් සුරාවක් පානය කර ගෙලෙහි බැම්මෙන් පීඩාවට පත් වූ ගවයන් මෙන් නිදත්ද ඒ සුරාවෙහි වේගය මිනිසා විසින් පහසුවෙන් ඉසිලිය හැක්කේ නොවේ.

24. මිනිස්සු යම් සුරාවක් දරුණු විෂයෙන් යුත් සර්පයෙකු මෙන් දුරු කෙරෙත්ද ඒ සර්ප විෂ හා සමාන වූ ඒ සුරාව ලොව කවරනම් මිනිසෙක් පානය කිරීමට සුදුසු වෙයිද.

25. යම් සුරාවක් පානය කර අත්කවෙණිහු පුත්‍රවරු මුහුදුතෙර හැසිරෙන්නාහු මොහොල්වලින් එකිනෙකාට පහර දුන්නාහුද එබඳු සුරාවෙන් පිරුණු මේ කළය මිලදී ගනිවි.

26. යම් සුරාවක් පානය කර ප්‍රමාද වූ සදාකාලික වූ මායා සහිත වූ අසුරයෝ දෙවිලොවින් ව්‍යුත වූවාහුද මහරජතුමනි, මේ සුරාව එබඳු වූ නිරර්ථක දෙයකැයි දැන කෙසේනම් පානය කෙරේද?

27. රජතුමනි, මේ කලයෙහි දීකිරි හෝ මීපැණි හෝ නැත්තේ යයි මෙසේ දැන මිලදී ගනුව. සර්වමිත්‍රය, මෙසේ මේ කළය තුළට පැමිණි දේ කෙබඳුදැයි මා විසින් ඔබට කියන ලද්දේමය.

එහි වජ්ජානි යනු දෝෂයෝය. ගලෙය්‍ය යනු ගමන් කරන්නේ පියවරක් පාසා පෙරලෙන්නේය. යං පිච්ඤා පනෙ යනු යමක් පානය කර වැටෙන්නේද? සොබ්බං යනු වලට. වජ්ජනියොළිගලං යනු ගවර වලෙහිද අපිරිසිදු වතුරවලටද. අභොජනෙය්‍යං අනුභව කරන්නට නුසුදුසු. අනෙසමානො යනු අධිපති නොවූයේ. ගෝර්ච යනු ගොනෙකු මෙන්. හකඛසාදී යනු මහපැනෙහි කහට කන්නා වූ. යමිසේ හෙතෙම එහි කහට කන්නෙක් සොයමින් හැසිරෙයි. මෙසේ හැසිරෙයි යන අර්ථයි. අනාථමානො යනු වසඟ නොවූයේ අනාථයෙකු මෙන්. උපගායතී යනු ගායනා කරන අතිකෙකු දැක ඔහු වෙත එළඹ ගායනා කරයි. අවේලකොච යනු නිර්වස්ත්‍ර වූවෙකු මෙන්. විසිබන්තරානි යනු ඇතුළු වීරීන්. අතිවෙලසායී යනු බොහෝ වේලාවක් නින්දට බසින්නේය. අතිවෙලචාරී යනුද පෙළයි. බොහෝ වේලා හැසිරෙන්නෙකු වී හැසිරෙන්නේය යන අර්ථයි. දාරුකට්ටලකොච යනු දැවමුවා රුකඩයක් මෙන්. භොගජානිවුපෙනනි යනු සම්පත් භානියට පැමිණෙත්. පරපණ නැසීම් ආදිය කර දඬුවමින් පීඩාවට පත්වූවාහු ධන භානියටද අනික් වධබන්ධනාදී දුක්වලටද පැමිණෙත් යන අර්ථයි. වන්තගො යනු තමාගේ වමනයෙහි ගැලුනේ. බ්‍යසනො යනු විපතට පත් වූයේ. විසනො යනුද පෙළයි. ඒ වමනයෙහි ගිලුනේ යන අර්ථයි. උක්කධොයා යනු මම මහා යෝධයෙක් වෙමි. මා හා සමාන කවරෙක් ඇත්දැයි මෙසේ උඩඟු බවට පැමිණියෙකු වී. ආවිලකොච යනු රතු වූ ඇස් ඇති. සබ්බපඨවී යනු සියළු පොළොව. සබ්බා පඨවී යනුද පෙළවේ. චාතුරනො යනු සිව්මුහුදු කෙළවර කර ඇති පොළොවෙහි ප්‍රධානියා. මානා යනු මානය කරන්නා වූ. සෙසු පදයන් පිළිබඳවද මේ පිළිවෙලමයි. ගතී යනු ස්වභාවයයි. නිකෙනො යනු

වාසස්ථානයයි. තසසාපුණණං යනු යමක් මෙබඳු වීද ඉන් පිරුණු. යක් විනාසයනති යනු යමක් ඇසුරු කර යම්තැනක පිහිටියාහුද එකද බොහෝ වුද ධන-ධාන්‍ය ආදී වස්තුව නසන්. දිළිඳෝ වෙත්. ඉද්ධානි යනු සමාද්ධිමත්. ඒතානි යනු වස්තු අලංකාර ආදී භාණ්ඩයන්ගෙන් පිරි ගිය. උච්ඡන්ත දායජ්ජකකානි යනු නසන ලද වස්තු ඇති නිර්ධයන් කරන ලද. දුට්ඨරූපො යනු එධියෙන් යුත් ස්වරූප ඇති. ගණෙහයා යනු කෙලෙස් වශයෙන් සිය භාරයාව යයි හැඟීමෙන් අතින් ගන්නේය. දාසමපි ගණෙහයා තමාගේ දාසයාද කෙලෙස් වශයෙන් මගේ ස්වාමියා යයි ගන්නේය. පීඨාන යනු පානය කර. දුට්ඨරිතං වරිඨා යනු මෙසේ කුන්දොරින් දසවැදැරුම් අකුසල් කර. යාවමානා යනු පළමුව සුරාපානය නොකරන යම් පුරුෂයෙකුට බොහෝ රන් දෙන්නේ නමුදු බොරු කියන්නෙක් වෙහි යයි ඉල්ලනු ලබන්නේද එය නොලබත්. පීඨා යනු මත්පැන් පානය කර සිටියේ. නපපජානාති මුත්තො යනු කුමන කරුණක් සඳහා පැමිණියෙහිදැයි කියන ලද්දේ පණිවුඩය මනාව නොගත් හෙයින් ඒ කරුණ නොදනී. හිරිමනා යනු ලජ්ජා සහිත සිත් ඇත්තේද. එකථුපා යනු ඌරු පැටව් මෙන් පහත් ජන්ම ඇති අය සමග එක්රැස් වී. අනාසකා යනු නිරාහාර වූවාහු. ඵණ්ඩිල දුක්ඛසෙයාං යනු භූමියෙහි දුක්සේ සයනයයි. ආයාසකාං යනු නින්දාව. පහතකඛන්ධා යනු වැටුනු කඳ ඇති. කුට්භනාරීව¹ යනු බෙල්ලෙහි බඳනා ලද කුළුගෙඩියෙන් පහර දෙන ලද ගොන්නු මෙන්. යම් සේ ඒ දෙන්නු තණකොළ නොකමින් පැන් නොබොමින් නිදන්ද. එසේ සයනය කරත් යන අර්ථයි. සොරවිසමමීව යනු නපුරු විෂක් මෙන්. විස සමානං යනු විෂ හා සමාන වූ. අන්ධ වෙණු පුත්තා යනු දසබැ රජුන්ගේ පුත්‍රයෝ. උපකකමුං යනු පහරදෙන ලදහ. පුබ්බදෙවා යනු අසුරයෝ. තිදිවා යනු තව්තිසා දෙව්ලෝ. සසසනියා යනු දීර්ඝායුෂ ඇති නිසා සදාකාලික වූ යයි නිතර සම්මත දිව්‍යලෝකය යයි අර්ථයි. සමයා යනු අසුර මායාවන් සහිත. ජානං යනු මෙසේ මෙය නිරර්ථක යයි දන්නේ ඔබ වැනි පණ්ඩිත පුරුෂයෙක් කෙසේ නම් බොන්නේද. කුමහගතාමයා යනු මා විසින්. කළයට ඇතුලත් වූ මෙයම හෝ පෙළ වෙයි. අකඛාත රූපං යනු සැබවින්ම කියන ලදී.

රජු ඒ අසා සුරාවෙහි ආදීනව දැන සතුටු වූයේ ශක්‍රයාට ස්කූති කරමින් ගාථා දෙකක් කීවේය.

¹ කුට්භනාරීව යන පදය විවිධ තැන විවිධ අයුරින් අරුත් දක්වා ඇත. ගවයන් කොරවුවලට පැන වගාවන් කෑම නවතනු සඳහා හරහට පොල්ලක් බඳින්නක් මේ, ගවයාගේ බෙල්ලේ කිසියම් බරක් එල්ලා තුබුණාද විය හැකිය. ලබුගත ලංකානන්ද නා හිමියන් අරුත් දක්වා ඇත්තේ පාශයෙන් පෙලුණු ගවයන් මෙන් යනුවෙනි.

29. ඔබ යම් පරිද්දකින් හිතැති වූයේද අනුකම්පා සහිත වූයේද උතුම් වැඩ කැමැත්තේ වීද මගේ පියා හෝ නැවත මව හෝ මෙබඳු නොවූයේය. ඒ මම අද ඔබගේ වචනය කරන්නෙමි.

30. මම ඔබට ගම්වර පහක්ද දාසියන් සියයක්ද ගවයන් සත්සියයක්ද දෙමි. මේ ආජඤ්ඤ අශ්වයන් යෙදූ රිය දහයක්ද දෙමි. මගේ වැඩ කැමති ගුරුවරයා වෙහි.

එහි ගාමවරානි යනු බ්‍රාහ්මණය, ආචාර්යවරයා විසින් ආචාර්ය භාගය කැමති විය යුතුය. වසරකදී ලක්ෂයක් උපදිනා වූ ගම් පහක් ඔබට දෙමි යි කියයි. දසා ඉමෙ යනු ඉදිරියෙහි තිබූ රනින් විසිතුරු කළ මේ රිය දහසක් දක්වමින් මෙසේ කීවේය. ඒ අසා ශක්‍රයා දිව්‍යමය ආත්මභාවය දක්වා තමා හඳුන්වා දෙන්නේ අහසෙහි සිට ගාථා දෙකක් කීවේය.

31. රජතුමනි, දාසියන් සියය ඔබටම වේවා. ගම්ද ගවයෝද ඔබටම වෙන්වා. ආජඤ්ඤ අශ්වයන් යෙදූ රථද ඔබටම වේවා. මම දෙව්ලොවට අධිපති ශක්‍රයා වෙමි.

32. රජතුමනි, ඔබ මාංශයෙන් යුත් බත් ද ගිනෙල් ද අනුභව කරව. මී සහ මැවලින් කළ කැවුම් අනුභව කරව. මෙසේ ධර්මයෙහි ඇළුන ඔබ නින්දා නොලබා ඒකාන්තයෙන් දෙව්ලොව යව.

එහි එවං තුවං ධම්මරතො යනු මෙසේ ඔබ නොයෙක් උතුම් රස බොජුන් බුදිමින් මත්පැන් පානයෙන් තොරවූයේ ක්‍රිවිධ දුෂ්චරිතයන් අතැර ක්‍රිවිධ සුචරිත ධර්මයෙහි ඇළුනෙක් වී කිසිවෙකු විසිනුදු නින්දා නොකළේ ස්චර්ගයට යවයි යනුයි.

මෙසේ ශක්‍රයා ඔහුට අවවාද දී සිය වාසස්ථානයටම ගියේය. ඔහුද සුරාපානය නොකර සුරා බඳුන් බිඳ සිල් සමාදන් වී දන් දී ස්චර්ගය පිහිට කොට ඇත්තේ විය. දඹදිවද ක්‍රමයෙන් සුරාපානය විප්‍රසංගයට පත් වූයේ විය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි රජු ආනන්ද තෙරුන් විය. ශක්‍රයා මම ම වීම් යයි වදාළ සේක.

16-3

ජයද්දීස ජාතකය

විරසසං වන මෙ ය මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් මව පෝෂණය කළ එක් ගික්ඛුවක් අරභයා දේශනා කළ සේක. වර්තමාන කථාවස්තුව සාම ජාතකය හා සමානය. එකල්හි ශාස්තෘන් වහන්සේ පැරණි පණ්ඩිතයෝ රන්මාලාව හා සේසත හැර මව්පියන් පෝෂණය කළාහුයයි කියා ඔහු විසින් අයදින ලද්දේ අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි කම්පිල්ල රට උත්තර පඤ්චාල නම් රජු විය. ඔහුගේ අගමෙහෙසිය ගැබක් ලැබ පුතෙකු වැදුවාය. පෙර භවයෙහි ඇගේ එක් සපන්තියක් ඇය කෙරෙහි කීපී ඔබට උපන් දරුවන් කන්තට පොහොසත් වන්නෙමි යි ප්‍රාර්ථනාවක් තබා යක්‍ෂණියක වූවාය. ඇය එකල්හි අවකාශ ලබා ඇය දකිත්දීම ඒ තෙතමස්පේසි ඇති කුමාරයා ගෙන මුරු-මුරු ශබ්දයෙන් කා ගියාය. දෙවනවරද එසේම කළේය. තෙවනවර ඇය තිඹිරිගෙට පිවිසි කල්හි ගෙය පිරිවරා දැඩි ආරක්ෂාව කළාහුය. වැදූ දවස්හි යක්‍ෂණිය අවුත් නැවත දරුවා ගත්තේය. දේවිය යකිත්තිය පැමිණියා යයි මහත් වූ ශබ්දයක් කළාය. ආයුධ ගත් අන් ඇති පුරුෂයෝ අවුත් දේවිය දෙන ලද සලකුණින් යක්‍ෂණිය ලුහුබැන්දාහුය. ඇය කන්තට අවකාශ නොලබන්නී එතැනින් පලාගොස් ජලය බැහැරවන කානුවට බැස්සාය. දරුවාද මවයයි යන හැඟීමෙන් ඇගේ තන මුවින් ගත්තේය. ඇය පුත්‍ර ස්තේනය උපදවා එතැනින් පලාගොස් සොහොනට ගොස් දරුවා ගල්ලෙනක කොට පෝෂණය කළාය.

ඉක්බිති ක්‍රමයෙන් වැඩෙන්නා වූ ඔහුට මිනිස් මස් ගෙනවුත් දුන්නාය. දෙදෙනාම මිනීමස් කා එහි වාසය කළාහුය. දරුවා තමාගේ මිනිස් බව නොදනී. යකිත්තියගේ පුත්‍රයා වෙමි යි යන හැඟීමෙන් පසුවෙයි. හෙතෙම තම ස්වභාවය අතැර අතුරුදහන් වීමට නොහැකි වෙයි. ඉක්බිති ඇය ඔහුට අතුරුදහන් වීම සඳහා එක් මුලක් දුන්නීය. හෙතෙම ඒ මුලේ ආනුභාවයෙන් අතුරුදහන් වී මිනීමස් කමින් හැසිරුනි. යක්‍ෂණිය වෛශ්‍රවණ මහරජුට වතාවත් සඳහා ගියා එහිම කඵරිය කළාය.

දේවියද සිව්වන වර අන් පුතෙකු වැදුවාය. හෙතෙම යකිත්තියගෙන්

මිදුන හෙයින් නිරෝගී වූයේය. පසමිතුරු වූ යක්ෂණිය දිනා උපන් හෙයින් ඔහුට ජයද්දිස කුමාරයා යයි නම් කළාහුය. වැඩිවියට පත්වූ ඔහු සියළු ශිල්පයන්හි නිමාවට පැමිණ සේසත ඔසවා රාජ්‍යය අනුශාසනා කළේය.

එකල්හි බෝධිසත්වයෝ ඔහුගේ අගමෙහෙසියගේ කුසෙහි උපන්නේය. ඔහුට අලිනසත්තු කුමාරයා යයි නම් කළාහුය. වැඩිවියට පත් හෙතෙම උගන්නා ලද ශිල්ප ඇත්තේ වී යුවරජු විය. ඒ යකින්නියගේ පුත්‍රයා මෑත කාලයෙහි ප්‍රමාදයකින් ඒ මූල නසා අතුරුදහන් වීමට නොහැකි වන්නේ දෘෂ්‍යමානවම අමුසොහොතෙහි මිනීමස් කයි. මිනිස්සු එය දැක බියෙන් තැති ගත්තාහු අවුත් රජුට දෝෂාරෝපණය කළාහුය. දේවයන් වහන්ස, එක් යකෙක් දෘෂ්‍යමානවම සොහොතෙහි මිනීමස් කයි කියාය. හෙතෙම පිළිවෙලින් නගරයට පිවිස මිනිසුන් මරා කන්නේය. උභ අල්ලා ගන්නට වටනේයයි.

රජු මැනවයි පිළිගෙන ඔහු ගනුවයි අණ කළේය. ඒ බලසෙනග ගොස් සොහොන පිරිවරා සිටියාහුය. යක්ෂණී පුත්‍රයා නන්න වූයේ ලොමුඩැහැ ගැන්වූ ස්වරූප ඇත්තේ මරණ බියෙන් බියපත්වූයේ කැගසමින් මිනිසුන්ගේ අතරට පැන්නේය. මිනිස්සු යක්ෂයා යයි මර බියෙන් බියපත් වූවාහු දෙකට බෙදුනාහුය. ඔහුද ඉන් පලාගොස් වනයට පිවිසියේය. නැවත මිනිස් පියසට නොපැමිණියේය. හෙතෙම එක් වනගත මහා මාර්ගයක් ඇසුරුකොට සිටින්නේ මාර්ගයට පිළිපත්වනුන්ගෙන් එක එකා ගෙන වනයට පිවිස මරා කන්නේ එක් තුගමුලකිහි වාසය කළේය.

ඉක්බිති එක් ගැල්නායක බ්‍රාහ්මණයෙක් වනපල්ලන්ට දහසක් දී ගැල් පන්සියයක් සමග ඒ මාර්ගයා පිළිපන්නේය. මිනිස් යක්ෂයා කැගසමින් ඔවුන් වෙතට පැන්නේය. බියට පත් මිනිස්සු ළයෙන් හොත්තාහුය. හෙතෙම බ්‍රාහ්මණයා ගෙන පලා යන්නේ උල්වලින් පාදයන් විදින ලද්දේ වනපල්ලන් ලුහුබදින කල්හි බමුණා අතහැර දමා ගොස් තමා වාසය කරන ගසමුල හොත්තේය. ඔහු එහි හොත් සත්වන දවස්හි ජයද්දිස රජු මුව දඩයමට අණකර නගරයෙන් නික්මුනේය. ඔහු නගරයෙන් නික්මුන කෙතෙහිම තක්මිලා වැසි නන්ද නම් මාතෘපෝෂක බ්‍රාහ්මණයෙක් සියයක් වටනා ගාථා සතරක් ගෙන අවුත් රජු දුටුවේය. ජයද්දිස රජු ආපසු හැරී අසන්නෙමිසි ඔහුට විසීමට ගෙයක් දෙවා මුව දඩයමට ගොස් යමෙකුගේ පැත්තෙන් මුවා පලායයිද ඒ ගෙල ඔහුටම හිමියයි කීවේය.

ඉක්බිති එක් පසද නම් මුවෙක් නැගී සිට රජුට අභිමුඛව ගොස් පලා ගියේය. ඇමතිවරු පරිභාස කළාහුය. රජු කඩුව ගෙන ඔහු ලුහුබැඳ යොදුන් තුනක් පමණ තැනට පැමිණ කඩුවෙන් උෟට පහරදී දෙකොටසකට කපා කදින් රැගෙන එන්නේ මිනිස් යක්‍ෂයා හුන් තැනට පැමිණ දඹ බ නම් වූ තණ මතුපිට හිඳ මදක් විවේක ගෙන යන්නට පටන් ගති. ඉක්බිති හෙතෙම නැගීසිට ඔහුට කියනුයේ සිටුව කොහි යන්නේද? මගේ ආහාරය වෙහි යයි අතින් ගෙන පළමු ගාථාව කීවේය.

විරසසං වත මෙ උදපාදි අජ්ඣ
 භකෙඛා මහා සත්තමිහත්තකාලෙ
 කුතො සි කො වාසි තදිංග ඛුභි
 ආචිකඛ ජාතිං විදිතො යථාසි

1. ඒකාන්තයෙන් නිරාහාරව සිට සත්වන ආහාර වේලාව පැමිණි කල්හි බොහෝ කලකින් අද මට ආහාරයක් උපන්නේය. කොහි සිට පැමිණියෙහිද කවරෙක් වෙහිද එමිඛල එය මට කියව. ඔබ යම්බඳු වූවෙක් වෙහි යයි මම දන්නෙමිද ඔබගේ ජාතිය කියහි.

එහි භකෙඛා මහා යනු මහත් වූ ආහාරයක්. සත්තමි හත්ත කාලෙ යනු මුලපටන් නිරාහාරව හුන්නහුගේ සත්වන ආහාර වේලාවෙහි. කුතොසි යනු කොහි සිට පැමිණියෙහිද?

රජු යක්‍ෂයා දැක බියට පත්වූයේ කළවායෙහි තදබවට පැමිණ පලා යෑමට නොහැකි විය. සිහි එළවා දෙවන ගාථාව කීවේය.

2. පඤ්චාල දේශයේ රජු වෙමි. මුව දඩයමට වනයට පිවිසියෙමි. ඉදින් ඔබ විසින් ජයද්දිස යයි අසන ලදද ඒ මම වෙමි. මම පර්වත පාර්ශ්වයෙහි වනයන්හි හැසිරෙමි. මේ පසාද මුවා අද කව. මා මුදව යුවෙහි.

එහි මීගවං පවිටෙයා යනු මුවන් දඩයම් කිරීම පිණිස රටින් නික්මුනේ. කච්ඡානි යනු පර්වත පාර්ශ්වයන්. පසදං යනු පසද නම් මුවා.

ඒ අසා යක්‍ෂයා තෙවන ගාථාව කීවේය.

3. යම් හෙයකින් මේ පසද මුවා මා විසින් කෑ යුතුයයි කියහිද? මවිසින් හිංසාවට පත් කරනු ලබ ඔබ මා සතු වූවක්ම මට විකුණන්නෙහිය. ආහාර ගනු කැමති මම පළමුව ඔබ කා පසුව පසද මුවා කන්නෙමි. මේ ඔබට හැඬීමට කාලය නොවේ.

එහි සෙනෙව යනු මා සතු වූවකින්ම. පණසී යනු විකුණන්නෙහිය. තමා විකුණන්නෙහිය. සසසමානො යනු හිංසා කරනු ලබන්නේ. තං ඛාදියාන යනු ඔබ පළමුව කා. ජ්සඤ්ඤං යනු කනු කැමැත්තේ. ඛාදීසසං යනු මොහු පසුව කන්නෙමි. න විලාප කාලො යනු නොවැලපෙව. මේ වැලපීමට කාලය නොවේ යයි කියයි.

ඒ අසා රජු නඤ නම් වූ බ්‍රාහ්මණයා සිහිකර සිව්වන ගාථාව කීවේය.

4. පළමුව නගරයට ගොස් පෙරළා පැමිණීම පිණිස වූ මේ ගනුදෙනුවෙන් මිදීමක් මට නැත. ඒ බ්‍රාහ්මණයාට ධනය දෙමි යන ඒ ගිවිසුම දී පැමිණියෙමි. සත්‍යය වචනය ආරක්ෂා කරමින් පෙරලා පැමිණෙන්නෙමි යි.

එහි න වඤී යනු ඉදින් මගේ ගනුදෙනුවෙන් මිදීමක් නැත. ගන්ධාන යනු මෙසේ ඇති කල්හි අද මේ මුවමස් කා මා නුවරට ගොස්. පණෙහ යනු පළමුව හෙට අළුයම පෙරළා පැමිණීම පිණිස ප්‍රතිඥා ගනුව යන අදහස වෙයි. තං සංගරං යනු මවිසින් ඔබට ධනය දෙන්නෙමියි බ්‍රාහ්මණයාට ගිවිසුම් කරන ලදී. එය ඔහුට දී මවිසින් කියන ලද මේ සත්‍යය රකිමින් මම නැවත පැමිණෙන්නෙමි යන අර්ථයි.

ඒ අසා යක්ෂයා පස්වන ගාථාව කීවේය.

5. රජතුමනි, මරණයේ සම්පයට පැමිණි ඔබ කිනම් කරුණක් නිසා පසුතැවේද? මට එය කියව. එසේ වූ විට හෙට පෙරලා පැමිණීම සඳහා අනුදැනීමට හැක්කෙමි.

එහි කර්මයම කම්මජාත නම් වේ. අනුතප්පනී තං යනු එය අනුව හැවේ. පතං යනු එළඹී. අපි සක්කුණේමු යනු ඔබගේ ඒ ශෝකයට

කරුණු අසා අඵයම පැමිණීම පිණිස ඔබට අවසර දෙන්නට හැකි වෙමුයි යන අර්ථයි.

රජු ඒ කාරණය කියන්නේ සවන ගාථාව කීවේය.

6. මා විසින් බ්‍රාහ්මණයාට ධන ආශාව ඇති කරවන ලදී. ඒ ගිවිසුම නොමුදන ලද්දේ වෙයි. ඒ වූ පොරොන්දුව බ්‍රාහ්මණයාට දී සත්‍ය වූ වචනය ආරක්ෂා කරමින් නැවත පෙරළා පැමිණෙන්නෙමි යි.

එහි පටිමොකබං න මුතනං යනු සියයක් වටිනා ගාථාවන් සතර අසා ඔබට ධනය දෙන්නෙමි යන පොරොන්දුවෙන් මවිසින් මා පිළිබඳව බැඳ තබන ලදී. ධනය නොදුන් හෙයින් එය මුදන ලද්දේ නොවෙයි.

ඒ අසා යක්‍ෂයා සත්වන ගාථාව කීවේය.

7. ඔබ විසින් බ්‍රාහ්මණයාට යම් ධන ආශාවක් ඇතිකරන ලදද ඒ ප්‍රතිඥාව නොමුදන ලද්දේ වෙයි. ඒ වූ පොරොන්දුව බ්‍රාහ්මණයාට දී සත්‍ය වචනය ආරක්ෂා කර නැවත මෙහි පැමිණෙවයි කීවේය.

එහි පුනරාවජසසු යනු නැවත පැමිණේවා. ඔහු විසින් නිදහස් කරන ලද හෙතෙම ඔබ නහමක් නොසිතව. මම උදෑසනම පැමිණෙන්නෙමි යි කියා මගසළකුණු සලකමින් තමාගේ බලසෙනග වෙත එළඹ බලසෙනගින් පිරිවරන ලදුයේ නගරයට පිවිස නෑදු බ්‍රාහ්මණයා කැඳවා ඉතා වටිනා ආසනයෙහි හිඳුවා ගාථාවන් අසා සිව්දහසක් දී යානයක නංවා මොහු තක්මිලාවට පමුණුවී යයි කියා මිනිසුන්ට පවරා දී බමුණා පිටත්කර යවා දෙවන දවස්හි පෙරළා යනු කැමැත්තේ වී පුත්‍රයා අමතා අනුශාසනා කළේය. ශාස්තෘන් වහන්සේ ඒ බව ප්‍රකාශ කරමින් ගාථා දෙකක් වදාළ සේක.

8. කාමයන් කැමති වන හෙතෙම පෙරිසාදයාගේ අතින් මිදුනේ සිය මන්දිරයට ගොස් ඒ පොරොන්දුව බ්‍රාහ්මණයාට දී අලීනසත්ත නම් වූ තම පුත්‍ර ආමන්ත්‍රණය කළේය.

9. අදම රාජ්‍යයෙහි අභිෂේක වේවා! රටෙහිද ජනයා කෙරෙහිද දැහැමි බව වේවා. ඔබගේ රටෙහි නොදැහැමින් රාජ්‍යය කරවන බවක් නොවේවා! මම පෝරිසාදයා වෙතට යමි.

එහි අලීන සත්‍යය යනු මෙම වූ කුමාරයා පාළියෙහි අදිනසත්ත යයි ලියන ලදී. අජේෂ්ව රජය යනු පුත්‍රය, ඔබට රාජ්‍යය දෙමි. ඔබ අදම මුදුනෙහි අභිෂේක කරව. කුතෙත යනු සමීපයෙහි යන අර්ථයි.

ඒ අසා කුමාරයා දසවන ගාථාව කීවේය.

10. දේවයන් වහන්ස, ඔබවහන්සේගේ සෙවනෙහි කවරනම් කාර්යයක් කරමින් මම ඔබව සතුටු නොකළෙමිද, එය අසන්නට කැමති වෙමි. යම් හෙයකින් ඔබ අද මා රාජ්‍යයෙහි පිහිටුවන්නෙහිද මම ඔබගෙන් තොරව රාජ්‍යයද නොකැමති වෙමු.

එහි කුබ්බං යනු කරමින්. යමජ්ඡ යනු යම් නොසතුටු කිරීමේ කටයුත්තකින් අද ඔබ මා රාජ්‍යයෙහි. උදසසයෙ යනු නංවන්නෙහිද, පිහිටුවන්නෙහිද? එය මට කියව. මම වූ කලී ඔබගෙන් තොරව රාජ්‍යයද නොකැමති වෙමි යන අර්ථයි.

ඒ අසා රජු අනතුරු ගාථාව කීවේය.

11. දරුව, මම ඔබගේ ක්‍රියාවෙන් හෝ වචනයෙන් හෝ කරන ලද අපරාධයක් සිහි නොකරමි. නැවත මම පෝරිසාදයා සමග ගිවිසුමක් කර ඒ අනුව සත්‍ය වචනය ආරක්ෂා කරනුයේ යන්නෙමි.

එහි අපරාධිනො යනු මම ඔබ වෙතින් සිදු වූ අපරාධයක්. තුවියං යනු ඔබ සතු වූ. මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. දරුව මින් පෙර ඔබගේ ක්‍රියාවෙන් හෝ ඔබගේ වචනයෙන් හෝ සිදුවූ මට අප්‍රිය වූ කිසියම් අපරාධයක් සිහි නොකරමි. සන්ධිං ව කඛා යනු මුවදඩයමෙහි ගිය මා කන්නෙමිදි එක් යකෙක් අල්ලා ගත්තේය. ඉක්බිති මම බ්‍රාහ්මණයාගේ දැහැමි කථාව අසා ඔහුට සත්කාර කර හෙට අඵයම් කාලයෙහි පැමිණෙන්නෙමිදි ඒ පෝරිසාදයා සමග ගිවිසුමක් කර ආයේ වෙමි. එහෙයින් ඒ සත්‍යය ආරක්ෂා කරමින් නැවත එහි යන්නෙමි. ඔබ රාජ්‍යය කරවයි කියයි.

ඒ අසා කුමාරයා ගාථාවක් කියයි.

12. රජකුමනි, මම යන්නෙමි. ඔබ මෙහිම වෙහි. ජීවත් වන්නා වූ ඔහුගෙන් මිදීමක් නැත. ඉදින් ඔබ යන්නෙහිම නම් මමද යමි. දෙදෙනාම නොවෙමුයි (නැසෙන්නෙමුයි)

එහි ඉඳෙවා යනු ඔබ මෙහිම වෙහි. තනො යනු ජීවත්වන්නා වූ ඔහු වෙතින් මිදීමක් නම් නැත. මෙසේ ඇතිකල්හි දෙදෙනාම නොවන්නෙමුයි යනුවෙනි.

ඒ අසා රජු ගාථාවක් කීවේය.

13. දරුව, ඒකාන්තයෙන් මෙය සත්පුරුෂයන්ගේ ස්වභාවයයි. යම් කලෙක කම්මාසපාද නම් ඒ පෝරිසාදයා ඔබ තියුණු රුක් උල්වලින් ඇන පිස බලහත්කාරයෙන් කන්නේද එය මගේ මරණයටත් වඩා දුකක් වන්නේය.

එහි අර්ථය දරුව, ඒකාන්තයෙන් මෙය පණ්ඩිත සත්පුරුෂයන්ගේ ස්වභාවයයි. ඔබ සුදුස්සක් කියෙහිය. තවද මෙය මට මරණයටත් වඩා අතිශයින් දුකක් වන්නේය. යමක් යම්දිනක ඒ කම්මාසපාද තෙමේ හිදාරුකබමුලෙ යනු තියුණු ගස් උල්වලින් බිඳ පළහා. පසයහ බලහත්කාරයෙන් කන්නේද එයයි.

ඒ අසා කුමාරයා ගාථාවක් කීවේය.

14. නුඹවහන්සේගේ පණින් හෝ මගේ පණ පරිවර්තනය කරමි. ඔබ පෝරිසාදයාගේ සම්පයට නොයන්නේය. මම මගේ මේ පණ ඔබගේ පණට හුවමාරු කරන්නෙමි යන යමක් වේද එහෙයින් ජීවත්වීමට වඩා මරණය උසස් යයි තෝරා ගනිමි.

එහි නිමිසසං යනු මම මෙහිම ඔබ පණ සමග මගේ පණ හුවමාරු කරන්නේ නම් මැනවි. තසමා යනු යම් හෙයකින් මම මේ මගේ ප්‍රාණය ඔබගේ ප්‍රාණය සමග හුවමාරු කරන්නෙමිද ඔබගේ ජීවත්වීම පිණිස මගේ මරණය තෝරා ගනිමි. මරණයම වර්ණනා කරමි. තෝරා ගනිමි. කැමති වෙමි යන අර්ථයි.

රජු ඒ අසා පුත්‍රයාගේ බලය දන්නේ මැනවි, දරුව යවයි පිළිගත්තේය. හෙතෙම මව්පියන් වැඳ නුවරින් නික්මුණේය. ශාස්තෘන් වහන්සේ ඒ බව දේශනා කරන සේක් ගාථා අර්ධයක් දේශනා කළ සේක.

15. අනතුරුව සැබවින්ම ධෛර්යමත් වූ රාජපුත්‍රයා මවගේද පියාගේද පාදයන් වැන්නේය.

එහි පාදෙ යනු පාදයන් වැඳ නික්මුණේය යන අර්ථයි.

ඉක්බිති ඔහුගේ මව්පියවරුද සොහොයුරියද භාර්යාවද ඇමතිවරුන් හා පිරිවර ජනයා සමගම නික්මුණාහුය. හෙතෙම නගරයෙන් නික්මී පියාගෙන් ගමන්ගත වීමසා මනාව සලකා බලා මව්පියවරුන් වැඳ සෙස්සන්ට අවවාද දී තැති ගැනීම් රහිත කේශර සිංහයෙකු මෙන් මගට බැස යක්‍ෂයාගේ වාසස්ථානයට ගියේය. යන්නා වූ ඔහු දැක ඔහුගේ මව සිය ස්වභාවයෙන් සිටින්නට නොහැකි වන්නී පොළොවෙහි වැටෙයි. පියා දෙඅත් බැඳ මහත් වූ ශබ්දයෙන් හඬයි.

ඒ බව ප්‍රකාශ කරන්නා වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ ගාථා අර්ධයක් දේශනා කළ සේක.

15. ඔහුගේ මව දුකට පත් වූවා බිම වැටුණීය. පියාද දෙඅත් බැඳගෙන හඬයි යනුවෙනි.

යන ගාථා අර්ධය ප්‍රකාශ කර ඔහුගේ පියා විසින් යොදන ලද ආශිර්වාදයන් මව-සොහොයුරිය හා භාර්යාව යන මෑලා විසින් කරන ලද සත්‍යක්‍රියාවද ප්‍රකාශ කරමින් වෙනත් ගාථා සතරක් දේශනා කළ සේක.

16. පියා පළමුකොට යන්නා වූ ඔහු දැන පරාමුඛ වූයේ බඳදැළිව වදී. දරුව, සෝම රජුද, වරුණ රජුද, ප්‍රජාපතීද, සඳ හිරු දෙවියන්ද යන මොවුන් විසින් ආරක්ෂා කරන ලද ඔබ පෝරිසාදයා විසින් අනුදත්තා ලද්දේ සුවසේ පෙරළා ඒවා.

17. දණ්ඩකාරණයට ගිය රාමට මනාව රක්තා ලද ඔහුගේ මව යම් සුවයක් කළාද මමද ඔබට ඒ සුවය කරමි. මේ සත්‍යානුභාවයෙන් දෙවියෝ (ඔබ) සිහිකරත්වා. පුත්‍රය, පෝරිසාදයා විසින් අනුදන්තා ලද්දේ සුවසේ පෙරළා ඒවා.

18. මම කිසිකලෙකත් සොහොවුරු අලිනසත්ත කෙරෙහි හෝ ප්‍රසිද්ධියේ හෝ රහසිගතව හෝ සිත දූෂණය කිරීමක් සිහි නොකරමි. මේ සත්‍යානුභාවයෙන් දෙවියෝ ඔබ සිහි කෙරෙත්වා. සොහොයුරු පෝරිසාදයා විසින් අනුදන්තා ලද්දේ සුවසේ පෙරළා ඒවා.

19. ස්වාමීනි, යම්හෙයකින් මාගේ ඔබ ඉක්මවාලූ සිතෙක් නොවූවෙහිය. මගේ සිතෙහි ඔබ පිළිබඳව අප්‍රිය බවක්ද නොවීය. මේ සත්‍යානුභාවයෙන් දෙවියෝ ඔබව සිහි කෙරෙත්වා. ස්වාමීනි, පෝරිසාදයා විසින් අනුදන්තා ලද්දේ පෙරළා ඒවා!

එහි පරමමුඛො යනු මගේ මේ පුත්‍රයා පිටුපා යයි යනුවෙන් දැන. පඤ්ඡලිකො යනු ඒ වේලාවෙහි හිසෙහි ඇඟිලි පිහටුවා වදයි. දෙවියන් නමස්කාර කරන්නේය. පුරිසාදකමහා යනු පෝරිසාදයා සමීපයෙන්. ඔහු විසින් අනුදන්තා ලද්දේ සුවසේ පෙරළා පැමිණෙහි. රාමසසකා යනු රාමයාට කළේද? බරණැස් වාසය කළ එක් මාතෘපෝෂක වූ රාම නම් කුමාරයෙක් මව්පියන් රැකබලා ගන්නේ දණ්ඩකී රජුගේ රටෙහි කුම්භවතී නම් නගරයට ගොස් නව ආකාර වූ වැස්සෙන් සියළු රටවැසියන් විනාශ වන කල්හි මව්පියන්ගේ ගුණයන් සිහි කළේය. ඉක්බිති මව්පියන්ට උපස්ථාන කිරීමෙහි විපාකයෙන් දෙවියෝ සුවසේ ගෙනවුත් මවට දුන්නාහුය. ඒ කරුණ ඇසුවක් වශයෙන් ගෙනහැර දක්වා මෙසේ කීවේය. සොඤ්ඤානං යනු සුවපත් බව. එය ඇතැම් දෙව්වරු කළාහුය. මවට උපස්ථාන කිරීම නිසා උපන් හෙයින් මව කළේ යයි කියන ලදී. තං තෙ අහං යනු මමද ඔබට ඒ සෙත් පැතීමම කරමි. මා නිසා එසේම ඔබට සුවපත් බව වේවායි අර්ථයි. තවද කරොමි යනු කැමති වෙමි. එතෙත සලෙචන යනු ඉදින් දෙවියන් විසින් ඔහු සුවසේ කැඳවා ගෙන ආ බව සත්‍ය නම් ඒ සත්‍යයෙන් මව්පියන් සිහිකරත්වා. දෙවියෝ රාමයා මෙන් ඔබද ගෙනවුත් මට දක්වත්වායි අර්ථයි. අනුඤ්ඤාතො යනු පෝරිසාදයා විසින් යවයි අනුදන්තා ලද්දේ. දෙවියන්ගේ ආනුභාවයෙන් පුත්‍රයා සුවසේ පැමිණේවා යයි කියයි. ජාතු මලින සතෙන යනු ජාතු ඒකාන්තයෙන්.

මගේ සොහොයුරු වූ අලීනසත්ත කෙරෙහි මම අභිමුඛයෙහි හෝ අනභිමුඛයෙහි හෝ සිත් දූෂණය කිරීමක් නොකළ විරූයයි මෙසේ ඔහුගේ කණිටු සොහොයුරා සත්‍යක්‍රියා කළේය. යසමා ව මෙ අනධිමනොසි සාමී යනු මගේ ස්වාමියා වූ අලීනසත්තයෙනි, යම් හෙයකින් ඔබ ඉක්මවා නොසිතුවෙහිද, මා යටපත් කර ඉක්මවා අතිකෙකු සිතින් නොපැතු වේය. න වාපි මෙ මනසා අපටියොසි යනු මටද සිතින් ඔබ අප්‍රිය නොවූවෙහිය. අපි ඔවුනොවුන් ප්‍රිය වූ එක්ව විසීම ඇත්තෝ විමු යයි මෙසේ අගමෙහෙසිය සත්‍යක්‍රියා කළේය.

කුමාරයා පියා විසින් කියන ලද අයුරින්ම යක්‍ෂයාගේ වාසස්ථානයට වූ මාර්ගයට පිළිපත්තේය. යක්‍ෂයාද ක්‍රියයෝ නම් බොහෝ මායා ඇත්තෝ වෙති. කවරක් වන්නේදැයි කවරෙක් නම් දන්නේ දැයි ගසට නැගී රජුගේ පැමිණීම බලමින් හුන්නේය. හෙතෙම එන්නා වූ කුමාරයා දැක පියා නවත්වා පුත්‍රයා පැමිණියේ වන්නේය. මට බියක් නැතැයි ගසින් බැස ඔහුට පිට දක්වමින් (පිටුපා) හුන්නේය. හෙතෙම අවුත් ඔහුගේ ඉදිරියෙහි සිටියේය.

ඉක්බිති යක්‍ෂයා ගාථාවක් කීවේය.

20. මහත් වූ සෘජු වූ මනෝඥ වූ මුහුණ ඇති ඔබ කොහි සිට පැමිණියෙහිද? වනයෙහි වසන්නා වූ මා නොදන්නෙහිද? මිනිසුන් කන්නෙකැයි රෝද වූ මා පිළිබඳව දැන කවරෙක් නම් සුවපත් බව ගැන දනිමින් මෙහි පැමිණෙන්නේද?

එහි කොසොත්මානම්බාවජෙය්‍ය යනු කුමාරය, කවර නම් පුරුෂයෙක් තමාගේ සුවපත් බව පිළිබඳව දනිමින්, කැමති වන්නේ මෙහි පැමිණෙන්නේද? ඔබ නොදනිමින් පැමිණියේ යයි සිතමි යනුයි.

ඒ අසා කුමාරයා ගාථාවක් කීවේය.

21. රෝද වූ තැනැත්ත, ඔබ මිනිසුන් කන්නෙකැයි දනිමි. වනයෙහි වසන්නා වූ ඔබ ගැන නොදන්නේ නොවෙමි. මම ජයද්දිස රජුගේ පුත්‍රයා වෙමි. පියාගේ මිදීම සඳහා අද මා කව යි.

එහි පමොකධා යනු මිදීමට හේතුවයි. මමද ජීවිතය දී මෙහි පැමිණියේ වෙමි. ඔහු මුදව මා කවයි යන අර්ථයි.

අනතුරුව යක්‍ෂයා ගාථාවක් කීවේය.

22. ඔබ ජයද්දීස රජුගේ පුත්‍රයා යයි දනිමි. ඔබ දෙදෙනාගේම මුහුණේ ස්වරූපය එක් බඳුමය. යමෙක් පියාගේ මිදීම පිණිස මැරෙන්නට කැමති වන්නේද ඔබ විසින් මේ කරන ලද දෙය ඉතා දුෂ්කර වූවකි.

එහි තර්ථය වො යනු ඔබ දෙදෙනාගේම මුහුණේ පැහැය එක හා සමාය යන අර්ථයි. කතං තවෙදං යනු මේ ඔබගේ ක්‍රියාව ඉතා දුෂ්කර වූවකි.

අනතුරුව කුමාරයා ගාථාවක් කීවේය.

23. මෙහි කිසිවක් දුෂ්කර යයි මම නොසිතමි. යමෙක් පියාගේ මිදීම පිණිසද මව හේතුකොටගෙනද මැරෙන්නට කැමති වේද හෙතෙම පරලොව ගොස් ස්වර්ගමය සැපයෙන් යුක්ත වන්නේ වෙයි.

එහි කිඤ්චිමහෙත්ථ යනු මම මෙහිලා කිසිවක් නොසිතමි. මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. යක්‍ෂය, පියාගේ මිදීම පිණිස හෝ මව නිසා හෝ, පරලොක ගමනා යනු පරලොව ගොස්. සුඛෙන සග්ගෙන යනු ස්වර්ගයෙහි උපදවන්නා වූ සැපයෙන් යුක්ත වූයේ වෙයි. මතතුමිච්චෙඡ යනු මැරෙන්නට කැමති වෙයි. එහෙයින් මම මේ මව්පියන් සඳහා ජීවිත පරිත්‍යාගයෙහි කිසිදු දුෂ්කර බව නොසිතමි යනුයි.

යක්‍ෂයා ඒ අසා කියනුයේ කුමාරය, මරණයට බිය නොවන සත්ත්වයෙක් නම් නැත. ඔබ කුමක් හෙයින් බිය නොවෙහිදැයි විචාළේය. හෙතෙම ඔහුට ඒ බව කියමින් ගාථා දෙකක් කීවේය.

24. මම වූ කලී ප්‍රසිද්ධියේ හෝ රහසිගතව හෝ කරන ලද මගේ පවිටු ක්‍රියාවක් සිහි නොකරමි. මම ජාති මරණ ස්වභාවකොට ඇත්තෙක් බව නුවණින් දනිමි. මට මෙලොව යම්සේද පරලොවද එසේමය.

25. මහත් වූ ආනුභාව ඇත්ත. මා දැන් කව. මේ ශරීරයට කළයුතු දෙය කරව. ගස මුදුනින් ඔබ වෙත හෝ වැටෙමි. කැමති වන්නේ නම් මගේ මස් ඔබට දෙමි.

එහි සරෙ න ජානෙ ජාතු යනු ඒකාන්තයෙන්ම සිහි නොකරමි. සංඛාත ජාතිමරණොභමසමි යනු මම නුවණින් මනාව පිළිසිඳ දත් ජාති මරණ ඇත්තේ වෙමි. උපන් සත්ත්ව තෙමේ නොමැරෙන ස්වභාවයක් නම් නැතැයි දනිමි. යථච මෙ ඉඬ යනු මට මේ ලොව යම්සේද පරලොවහිදීද එසේමය. පරලොවහිදී යම්සේද මෙලොවදීද එසේය. මරණයෙන් මිදීමක් නම් නැතැයි යන මෙය මගේ නුවණින් මනාව පිරිසිඳ දනිමි. කරසසු කිව්වනි යනු මගේ මේ ශරීරය ඔබට හරනා ලද්දේ වෙයි. කනු ලබන්නේ මඤ්ඤා ක්වමදෙසි මංසං මා ගස අගින් පැන මළ කල්හි මගේ සිරුරෙන් ඔබ. ඡාදයමානො කැමති වන්නේ යම් යම් දෙයක් කැමති වන්නෙහිද ඒ ඒ මස් දුන්නේ වෙහිය. අනුභව කළ යුතුය යන අර්ථයි.

යක්ඛයා ඔහුගේ වචනය අසා බියට පත් වූයේ වී මොහුගේ මස් කෑමට නොහැකිය. උපායයකින් මොහු පලවා හරින්නෙමියි සිතා මේ ගාථාව කීවේය.

26. රාජපුත්‍රය, ඔබ සිය පියාගේ මිදීම සඳහා මෙම පණ හැරීම කැමති වෙයි. යව, එහෙයින් ඔබ වහා දර කඩා ගින්න දල්වවයි කීවේය.

එහි ජලෙහි යනු වනයට පිවිස හර ඇති දර ගෙනවුත් ගිනි දල්වා දුම් රහිත අඟුරු කරව. එහි ඔබගේ මස් පළහා කන්නෙමියි දක්වයි.

හෙතෙම එසේ කර ඔහුගේ සම්පයට ගියේය. ශාස්තෘන් වහන්සේ ඒ කරුණ ප්‍රකාශ කරන සේක් වෙතත් ගාථාවක් වදාළ සේක.

27. අනතුරුව ඒකාන්තයෙන් නුවණැති රාජපුත්‍රයා දර රැස්කර මහත් වූ ගින්නක් දල්වා දැන් මහගින්නක් දල්වන ලද්දේ යයි දැන්වීය.

යක්‍ෂයා ගිනි දල්වා පැමිණි කුමාරයා බලා මේ පුරුෂයා සිංහයෙකු මෙනි. මොහුට මරණින්ද බියක් නැත. මව්සින් මෙපමණක් කල් මෙසේ බිය නැති අයෙක් නම් නොදුටුවීරුයයි ලොමුදැහැගත්තේ කුමාරයා දෙස නැවත නැවතත් බලමින් හුන්නේය. කුමාරයා ඔහුගේ ක්‍රියාව දැක ගාථාවක් කීවේය.

28. සැහැසි කටයුතු කරන තැනැත්ත, දැන් මා අනුභව කරව.
ලොමු ධූමකුගත්තේ කුමක් හෙයින් මා දෙස නැවත නැවතත්
බලන්නෙහිද? යම් යම් පරිද්දකින් මා කැමති වන්නේ කන්නෙහිද?
මම ඒ ඒ පරිද්දෙන් ඔබගේ වචනය කරමි.

එහි මුහුං යනු නැවත නැවත. තථා තථා කුශංඝං යනු මම ඔබගේ ඒ ඒ පරිදි වූ වචනය කරමි. යම් යම් පරිදි මා කැමති වන්නේ රුචි වන්නේ කන්නෙහිය. එහෙයින් බාදජ් මං මා කන්නෙහිය යනුයි.

ඉක්බිති යක්‍ෂයා ඔහුගේ වචන අසා ගාථාවක් කීවේය.

29. ධර්මයෙහි පිහිටියා වූ සත්‍යය ප්‍රකාශ කරන්නා වූ වචන දන්නා
වූ ඔබ වැන්නෙකු කවරෙක් නම් කන්නට සුදුසු වන්නේද? යමෙක්
ඔබ වැනි සත්‍යවාදියෙක් කන්නේද ඔහුගේ නිසඳ සත්කඩකට
පැලෙන්නේය.

ඒ අසා කුමාරයා ඉදින් මා නොකනු කැමැත්තේ වෙහිද අනතුරුව කුමක් හෙයින් දර කඩවා ගිනි දැල්වූවෙහිදැයි කියා අප වෙතින් පලා යන්නේදැයි කියා ඔබ පරීක්‍ෂා කිරීම සඳහා යයි කී කල්හි ඔබ දැන් මා කෙසේ පරීක්‍ෂා කරන්නෙහිද යම්බඳු වූ මම තිරිසන් යෝනියෙහි උපන්නේ ශක්‍ර දෙව්වරුන්ගේ තමා පරීක්‍ෂා කරන්නට නොදුනිමි යයි කියා.

30 ඒ සස පණ්ඩිත තෙමේ මේ බ්‍රාහ්මණයෙකැයි සිතමින් සිය සිරුරෙහි දානය පිණිස වාසය කරවීය. යක්‍ෂය, එනිසාම ඒ වන්ද දේව පුත්‍රයා ප්‍රේමයෙන් වැඩුනේ සස ලාංඡනය සහිත වූයේය. (වන්ද දේවපුත්‍රයා වන්ද මණ්ඩලයෙහි සනිටුහන් කළේය)යි කීවේය.

එහි අර්ථය. එය වූ කලී මෙසේය. ඒ සස පණ්ඩිත තෙමේ මෙතෙම බ්‍රාහ්මණයෙකැයි බමුණෙකු බව සිතමින් අද මේ සිරුර කා මෙහිම

වසවයි මෙසේ. සකෙ සරීරේ තමාගේ ශරීරය දෙන්නට වාසය කරවීයයි අර්ථයි. ඔහුට ආහාරය පිණිස සිරුර දුන්නේය. ශක්‍රයා පර්වත සාරය පෙළාගෙන සදමඬලෙහි භාවාගේ ලක්‍ෂණය කළේය. එතැන් පටන් ඒ හා සළකුණෙන් ඒ වැදීම දේවපුත්‍රයා භාවාගේ සළකුණ ඇත්තා යයි ප්‍රසිද්ධ විය. යක්‍ෂය, මෙසේ සස ලාංඡනය සහිත වූවහු අද ලෝකයාගේ කැමති දෑ දෙමින් ප්‍රේමය වඩවමින් බබළයි. මෙය කල්පස්ථායී වූ ප්‍රාතිහාර්යයකි.

යක්‍ෂයා එය අසා කුමාරයා නිදහස් කරමින් ගාථාවක් කීවේය.

31. යම්සේ පසලොස්වකහිදී රාහු මුඛයෙන් මිදුන වන්දයා හෝ සූර්යයා හෝ බබලයිද මෙසේ මහානුභාව ඇති කුමාරයා පෝරිසාදයාගෙන් මිදුන ඔබද පියාද මවද සතුටු කරමින් කම්පිල්ල නගරයෙහි බබලව. ඔබගේ සියළු ඥාති සමූහයා සතුටු වේවා!

එහි භානුමා යනු සූර්යයායි. මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. යම් සේ පසලොස්වකදී රාහු මුඛයෙන් මිදුන වන්දයා හෝ සූර්යයා හෝ බබලයිද මෙසේ මහානුභාව ඇත්ත. ඔබද මා සමීපයෙන් මිදුනේ කම්පිල්ල රටෙහි බබලව. නැදකු යනු සතුටු වේවා! මහා වීරය, යවයි මහබෝසතුන් පිටත්කර හැරියේය.

හෙතෙමේද ඔහු පවිටු ක්‍රියා ඇසුරු නොකරන්නෙකු කර පන්සිල් දී මෙනෙම ඒකාන්තයෙන් යක්‍ෂයෙක්ද නොවේදැයි පරීක්‍ෂා කරනුයේ යක්‍ෂයන්ගේ නම් ඇස් රතු වෙත්. ඇසපිය හෙලන්නෝ නොවෙති. සෙවනැල්ල නොපෙනේ. බිය නොවන්නෝ වෙති. මොහු යක්‍ෂයෙක් නොවේ. මෙනෙම මනුෂ්‍යයෙකි. මගේ පියාගේ සොහොයුරෝ තිදෙනෙක් යක්‍ෂණිය විසින් ගන්නා ලදහ. ඔවුන් අතරින් දෙදෙනෙක් ඇය විසින් කන ලදහ. එකෙක් පුත්‍ර ස්නේහයෙන් පෝෂණය කළේ වන්නේය. මේ ඔහු විය යුතුය. මොහු ගෙන ගොස් මගේ පියාට කියා රාජ්‍යයෙහි පිහිටුවන්නෙමිසි සිතා පින්වන, එන්න. ඔබ යක්‍ෂයෙක් නොවේ. මගේ පියාගේ වැඩිමහල් සොහොයුරා වෙති. එන්න මා සමග ගොස් කුලය සතු රාජ්‍යයෙහි සේසත ඔසවවී යයි කියා අනිකා විසින් මම මිනිසෙක් නොවෙමිසි කී කල්හි ඔබ මා නොඅදහන්නෙහි නම් යමෙකුගේ වචනය අදහයි නම් එවැන්නෙක් ඇත්දැයි විමසා අසවල් තැන දිවැස් ඇති තවුසෙක් ඇතැයි කී කල්හි ඔහු ගෙන එහි ගියේය.

තවුසා ඔවුන් දැක පිය-පුත්‍ර හු කුමක් කරමින් වනයෙහි හැසිරෙව්දැයි කියා ඔවුන්ගේ ඥාති බව කීවේය. පෝරිසාදයා ඔහුගේ වචනය අදහා දරුව, ඔබ යව. මම එකම ආත්ම භාවයෙහිදී දෙයාකාර වීම්. මට රාජ්‍යයෙන් ප්‍රයෝජනයක් නැත. මම පැවිදි වන්නෙමියි තවුසාගේ සම්පයෙහි තවුස් පැවිද්දෙන් පැවිදි විය. අනතුරුව කුමාරයා ඔහු වැද නගරයටම ගියේය. ශාස්තෘන් වහන්සේ ඒ කරුණ දේශනා කරමින් මෙසේ වදාළ සේක.

32. අනතුරුව ප්‍රාඥ වූ රාජපුත්‍රයා පෝරිසාදයාට කරන ලද බැඳිලි ඇත්තේ පෙරළා ගියේය. පෝරිසාදයා විසින් අනුදන්තා ලද අලීන සත්ත කුමාරයා සුවපත් වූයේ සැපයෙන් යුතුව නිරෝගීව කම්පිල්ල නගරයට පෙරළා ගියේය.

යන ගාථාව දේශනා කර නුවර-නියම්ගම් ආදියෙහි කළ කටයුතු දක්වන්නේ අවසාන ගාථාව වදාළ සේක.

33. නියම්ගම්වැස්සෝද ජනපද වැස්සෝද හස්තාරෝහකයෝද රිය සෙනගද පාබල සේනාවද යන මේ සියල්ලෝ බැඳිලි සහිත වූවාහු නමස්කාර කරන්නාහු ඔහු වෙත එළඹුනහ. ඔබ දුෂ්කර වූ කාර්යයක් කළෙහිය. ඔබට නමස්කාර වේවා යි (කියමින් සම්පයට ගියාහුය)

(ජනයා) රාජකුමාරයා පැමිණියේ යයි අසා පෙරගමන් කළේය. මහජනයා විසින් පිරිවරන ලද කුමාරයා ගොස් රජුට වැන්දේය. ඉක්බිති හෙතෙම ඔහුගෙන් මෙසේ විචාළේය. දරුව, කෙසේ නම් එබඳු පෝරිසාදයාගෙන් මිදුනේ වෙහිද? යනුවෙනි. පියාණනි, මෙතෙම යක්‍ෂයෙක් නොවේ. ඔබගේ වැඩිමහල් සොහොයුරාය. මෙතෙම මගේ පියාගේ සොහොයුරායයි ඒ සියලු ප්‍රවාන්තිය දන්වා ඔබ විසින් මාගේ පියාගේ සොහොයුරා දක්නට වටනේ යයි කීවේය.

රජු එකෙනෙහිම බෙර හසුරුවා මහත් වූ පිරිවර සමග තවුසන්ගේ සම්පයට ගියේය. මහ තවුසා ඔහුගේ යකින්නිය විසින් ගෙනවුත් අනුභව නොකර පෝෂණය කළ කරුණද යක්‍ෂ භාවයට පත් වූ කරුණද ඔවුන්ගේ ඥාතිත්වයද යන සියල්ල විස්තර වශයෙන් කීවේය. රජු සොහොයුර,

එන්න. රාජ්‍යය කරවයි කීවේය. මහරජතුමනි, කම් නැත. එසේ නම් පැමිණෙන්න උයනෙහි වසන්නෙහුයි මම ඔබට සිච්චසයෙන් උපස්ථාන කරන්නෙමියි කීවේය. මහරජතුමනි නොයමියි. රජු ඔවුන්ගේ ආශ්‍රම ප්‍රදේශයෙන් නුදුරෙහි එක් පර්වත අතුරක් මැද මහත් වූ පොකුණක් කරවා කුඹුරු සකසා මහ ධනැති කුල දහසක් ගෙන්වා මහත් වූ ගමක් පිහිටුවා තාපසයන්ම පිණිඳිපාතය පිහිටුවීය. ඒ ගම වුලලකමාසදම්ම නියම්ගම නම් විය. සුතසෝම මහබෝසතුන් විසින් පෝරිසාදයා දමනය කළ ප්‍රදේශය වනාහි මහාකම්මාසදම්ම නියම්ගම නමැයි දත යුතුය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා සත්‍යයන් ප්‍රකාශ කර ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. සත්‍ය දේශනාවසානයෙහි මාතුපෝෂක තෙරණුවෝ සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටියහ. එකල්හි මව්පියෝ මහරජකුලයෝ වූහ. තවුසා සැරියුත් තෙර විය. පෝරිසාදයා අංගුලිමාල තෙර විය. අගමෙහෙසිය රාහුල මාතාව වූවාය. අලීනසත්ත කුමාරයා මම ම වීම් යයි වදාළ සේක.

16-4

ජද්දන්ත ජාතකය

කිනතු සොවසි යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් එක් තරුණ භික්ෂුණියක අරභයා දේශනා කළ සේක.

සැවැත්නුවර වැසි ඒ කුලදියණිය ගිහිගෙයි විසීමෙහි ආදීනව දැක සසුනෙහි පැවිදි වී එක් දිනයක භික්ෂුණීන් සමග ධර්මශ්‍රවණය සඳහා ගොස් අලංකාර කරන ලද ධර්මාසනයෙහි හිඳ ධර්මය දේශනා කරන දසබලධාරීන් වහන්සේගේ අප්‍රමාණ පින්බල මහිමය නිසා උපන් උතුම් රූප සම්පත්තියෙන් යුත් ආත්මභාවය බලා භවයෙහි හැසිරෙන්නා වූ මට මේ මහා පුරුෂයාගේ ඇසුරු කළ විරූ පාදපරිවාරිකාව වූවාදැයි සිතුවාය. ඉක්බිති එකෙනෙහිම ඇයට පෙර ජාතීන් සිහිකරන නුවණ ඉපදුනි. ජද්දන්ත ඇත්රජුව උපන් කල්හි මම මේ මහා පුරුෂයාට

පාදපරිවාරිකාව වූයෙමි යනුවෙනි. ඉක්බිති එය සිහිකරන්නා වූ ඇයට මහත් වූ ප්‍රීති ප්‍රමුදිත බවක් ඉපදුනි. ඇය ප්‍රීති වේගයෙන් මහසිතනවක් සිනාසී නැවත සිතුවාය. පාදපරිවාරිකාවෝ නම් සැමියන්ට හිතැත්තිහු වෙති. ස්වල්ප වූ හිතැත්තෝද බොහෝ වූ හිතැත්තෝද වෙති. මම වූ කලී මේ මහා පුරුෂයාට අහිත වූ අදහස් ඇත්තෙමිදැයි යනුවෙනි. මම වූ කලී ස්වල්ප වූ දෝෂයක් සිතෙහි තබා එක්විසි රියනක් දිග ඇති ඡද්දන්ත මහ ඇත් රජු සෝඡුත්තර නම් වැද්දා වෙත පමුණුවා විස පෙවූ ඊතලයෙන් විදවා ජීවිතක්‍ෂයට පැමිණවූයෙමි යි දුටුවාය. ඉක්බිති ඇයට ශෝකයක් උපන්නේය. හදවත උණු විය. ශෝකය දරන්නට නොහැකි වන්නී ආශ්වාස ප්‍රාශ්වාස කර මහත් වූ ශබ්දයෙන් හැඬුවාය. ශාස්තෘන් වහන්සේ ඒ දැක සිතා පහළ කර, ස්වාමීනි, සිතන පහළ කිරීමට කවර හේතුවක්ද? කවර ප්‍රත්‍යයක්දැයි හික්‍ෂු සංඝයා විසින් විමසන ලද්දේ මහණෙනි, මේ තරුණ හික්‍ෂුණිය පෙර මා කෙරෙහි කරන ලද අපරාධයක් සිහිකර හඬයි යයි කියා අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි ඡද්දන්ත විල ඇසුරුකොට සෘද්ධිමත් අහසින් ගමන් ඇති ඇත්තු අටදහසක් වාසය කළාහුය. එකල්හි බෝධිසත්ත්ව තෙමේ ප්‍රධාන ඇතාගේ පුත්‍රයා වී උපන්නේය. හෙතෙම මුළුමනින්ම සුදු වූයේය. රත්පැහැ මුඛය හා පාදයන් ඇත්තේ විය. මෑත කාලයෙහි වැඩිවියට පත් හෙතෙම අට අසූ රියනක් උස වූයේ විය. එක්විසි රියනක් දිග විය. රිදිදමක් හා සමාන අටපණස් රියන් දිග සොඩකින් යුක්ත වූයේ විය. ඔහුගේ දළ වටරවුමින් පසළොස් රියනක් විය. දිගින් තිස්රියන් වූ සවණක් රැස්වලින් යුක්ත විය. හෙතෙම ඇතුන් අටදහසට ප්‍රධානියා විය. ඔහු පත්සියයක් පසේබුදුවරුන් පිදිය. ඔහුට අගමෙහෙසියෝ දෙදෙනෙක් වූහ. ඔවුහු වූල සුහදා හා මහා සුහදා නම් වූවාහුය. ඇත්රජු අටදහසක් ඇතුන් පිරිවර කොට ඇත්තේ රත් ගුහාවක වාසය කරයි.

ඒ ඡද්දන්ත විල දිගින් හා පළලින් පණස් යොදුන් විය. ඒ මැද දොළොස් යොදුන් පමණ වූ තැන සෙවෙල් හෝ පරඬලා හෝ මඩ හෝ නැත. මැණික් කැටයේ පැහැය ඇති ජලයම සිටී. ඉන් අනතුරුව යොදුනක් පළලට පිරිසිදු හෙල්මැලි වනයකි. එය ජලය වටකර සිටියේය. ඉන් අනතුරුව යොදුනක් පළලැති පිරිසිදු නිලුපුල් වනයයි. එය වටකර සිටී යොදුන යොදුන පළලැති රතු මහනෙල් සුදු මහනෙල් රත් පියුම් සුදු පියුම් කුමුදු වනයෝ පළමු පළමු ඒවා වටකර සිටියෝය. මේ සත්

වනයන්ගෙන් අනතුරුව ඇති ඒ හෙල්මැලි ආදී සියල්ල මිශ්‍ර වූ වනය යොදුනක් පමණ පලල් වූයේමය. ඒවා පිරිවරා සිටි ඉන් අනතුරුව වූ, ඇතුන්ගේ ඉගටිය පමණ වූ ජලයෙහි යොදුනක් පළලැති රත්හැල් වනයයි. ඉන් අනතුරුව දිය කෙළවරෙහි නිල් කහ රතු සුදු පැහැයෙන් අලංකාර වූ මල්වලින් ගැවසීගත් කුඩා ගස් ඇති වනයයි. මෙසේ මේ දසවනයෝ යොදුනක් පළල ඇත්තෝමය. අනතුරුව මහ මෑ වනයයි. අනතුරුව මුං වනයයි. ඉන් අනතුරුව පුහුල් කැකිරි ලඹු කොමඩු යන මේ වැල් ඇති වනයෝය. අනතුරුව පුවක් ගස් පමණ වූ උක් වනයයි. අනතුරුව ඇත් දළ පමණ වූ කෙසෙල් වනයයි. අනතුරුව සල් වනයයි. ඉන් අනතුරුව සැළි පමණ වන කොස් වනයයි. අනතුරුව මීහිරි ගෙඩි ඇති සියඹලා වනයයි. අනතුරුව දිවුල් වනයයි. අනතුරුව මීශ්‍ර වූ මහ වන ලැහැබයි. ඉන් අනතුරුව උණ වනයයි. මේ මොහුට මේ කාලයෙහි වූ සම්පත්තියයි. සංයුත්ත නිකාය අටුවාවෙහි වනාහි දැන් පවත්නා වූ සම්පත්තීන්ට කියන ලදී. උණ වනය වටකර පර්වත සතක් සිටියේය. ඔවුන්ගේ පිටත කෙළවර පටන් පළමුවැන්න වූල කාල නම් පර්වතයයි. දෙවැන්න මහා කාලනම් පර්වතයයි. අනතුරුව උදක පාර්ශ්ව පර්වතයයි. අනතුරුව වන්දු පාර්ශ්ව නම් පර්වතයයි. අනතුරුව සූර්ය පාර්ශ්ව නම් පර්වතයයි. අනතුරුව මැණික් පාර්ශ්ව නම් පර්වතයයි. සත්වැන්න ස්වර්ණ පාර්ශ්ව පර්වතය නම් වේ. එය උසින් සත්යොදුන් වෙයි. ඡද්දන්ත විල වටකොට පැමිණියහුට මුවවිටක් මෙන් සිටියේය. එහි ඇතුල්පස රත්වන් වේ. ඉන් නික්මුණ කාන්තියෙන් ඡද්දන්ත විල ළහිරු මෙන් වෙයි. පිටත පර්වතයන් අතර එකක් උසින් යොදුන් සයකි. එකක් පසකි. එකක් සතරකි. එකක් තුනකි. එකක් දෙකකි. එකක් යොදුනක් වේ. මෙසේ පර්වත සතකින් වටකරන ලද ඒ ඡද්දන්ත පර්වතයේ ඊසානදිග කොණෙහි දියමුසු සුළඟ වදින අවකාශයෙහි මහ නුගරුකක් ඇත. එහි කඳ වටින් පස් යොදුනකි. උසින් සත්යොදුන් වේ. සිව්දිශාවන්හි අතු සතර යොදුන් සයක් වේ. උඩට නැගි අත්තද යොදුන් සයක් වූයේමය. මෙසේ ඒ ගස මුල පටන් උසින් තුදුස් යොදුනක්ම වෙයි. අතුමත්තෙහි හාත්පස දොළොස් යොදුනකි. අටදහසක් පුරොහයන්ගෙන් (නුගයෙහි කඳෙහි සිට යටට ඇඳෙන මුල්) සැරසුනේය. මඩළ මැණික් පර්වතයක් මෙන් බබලමින් සිටී. ඡද්දන්ත විලේ බටහිර දිසාවෙහි ස්වර්ණ පාර්ශ්ව පර්වතයෙහි දොළොස් යොදුන් වූ ගුහාවක් ඇත. එහි ඡද්දන්ත නම් ඇත්රජු වැසි කාලයෙහි අටදහසක් ඇතුන් විසින් පිරිවරන ලද්දේ ඒ රන් ගුහාවෙහි වසයි. ශ්‍රීෂ්ම කාලයෙහි ජලය මිශ්‍ර සුළඟ විදිමින් මහනුගරුක මුල පුරෝහයන් අතර සිටියි.

ඉක්බිති එක් දිනයක මහ සල් වනය මල්පිටි සිටියේ යයි ඇත් රජුට දැන්වුවාහුය. හෙතෙම පිරිවර සහිතව සල්වන ක්‍රීඩාව ක්‍රීඩා කරන්නෙමිසි ඒ සල් වනයට ගොස් මනාව පිපුනා වූ එක් සල් ගසකට කුම්භස්ථලයෙන් ගැසුවේය. චුල්ල සුභද්‍රා තොමෝ උඩුසුළගෙහි සිටියාය. ඇගේ සිරුරෙහි වියල් ලී දඬු සහිත පැරණි කොළඳ දිමියන්ද වැටුණි. මහා සුභද්‍රාව යටි සුළගෙහි සිටියාය. ඇගේ සිරුරෙහි මල්රේණු මල්කෙසරු මල්පෙති වැටුනි. චූල සුභද්‍රා තොමෝ මේ ඇත් රජු තමාගේ ප්‍රිය වූ භාර්යාව මත්තෙහි මල්රේණු මල් කෙසරු මල්පෙති විසුරුවීය. මගේ සිරුරෙහි වියලි දඬු සහිත පැරණි පත්‍රයන්ද දිමියන්ද විසුරුවීය. වේවා කළයුත්ත දන්නෙමිසි සිතා මහබෝසතුන් කෙරෙහි වෛර බැන්දාය.

වෙනත් දවසකද ඇත්රජු පිරිවර සහිතව නෑම පිණිස ඡද්දන්ත විලට බැස්සේය. ඉක්බිති තරුණ ඇතුන් දෙදෙනෙක් සොඬින් ලෙහි භොවාගෙන කෙලාස පර්වතය මඩින්නාහු මෙන් ස්නානය කරවුවාහුය. ඔවුන් නා ගොඩට ආ කල්හි අගමෙහෙසි ඇතින්තියන් දෙදෙනාද ස්නානය කරවූහ. ඇලාද ගොඩට පැමිණ මහබෝසතුන් සමීපයෙහි සිටියාහුය. අනතුරුව අටදහසක් ඇත්තු විලට බැස ජලක්‍රීඩා කර විලෙන් නොයෙක් මල් ගෙවුත් රිදී ස්ථූපයක් අලංකාර කරන්නාක් මෙන් මහබෝසතුන් අලංකාර කොට පසුව ඇතින්තියන් දෙදෙනා අලංකාර කළාහුය. ඉක්බිති එක් ඇතෙක් විලෙහි හැසිරෙන්නේ සත්බුමු මහ පියුමක් ලැබ ගෙනවුත් මහබෝසතුන්ට දුන්නේය. හෙතෙම එය සොඬින් ගෙන මල් රේණු කුම්භස්ථලයෙහි විසුරුවා වැඩිමහල් වූ මහා සුභද්‍රාවට දුන්නේය. අනික් තැනැත්තී එය දැක මේ සත්බුමු පියුමද තමාගේ ප්‍රිය භාර්යාවටම දුන්නේය. මට නොදුන්නේ යයි නැවතද ඔහු කෙරෙහි වෛර බැන්දේය.

ඉක්බිති එක් දවසක බෝධිසත්ත්වයන් මිහිරි ගෙඩිද නෙළුදැලිද පොකුරු මී සමග යොදා පන්සියයක් පසේබුදුවරුන් වළඳවන කල්හි චූල සුභද්‍රා තොමෝ තමා ලබන ලද ලොකු කුඩා ගෙඩි පසේබුදුවරුන්ට දී දැන් මෙතනින් වුන වී මද්දරාප කුලයෙහි ඉපිද සුභද්‍රා නම් රාජ කන්‍යාව වී වැඩිවියට පත් වූවා බරණැස් රජුගේ අගමෙහෙසිය බවට පත් වී ඔහුට ප්‍රියමනාප වූවා ඔහු තමාගේ කැමැත්තක් කරවන්නට සමර්ථ වී ඔහුට කියා එක් වැද්දෙකු යවා මේ ඇතු විස පොවන ලද හීයෙන් විදවා ජීවිතක්‍ෂයට පමුණුවා සවණක් රැස් විහිදුවන්නා වූ දළ දෙක ගෙන්වා ගන්නට පොහොසත් වෙමිසි පුාර්ථනාවක් තැබීය.

ඇය එතැන් පටන් ගොදුරු නොගෙන සුසුම් හෙළමින් සිටිනොබෝ දිනකින් කළුරිය කර මදුරට අගමෙහෙසියගේ කුසෙහි උපන්නීය. සුභද්‍රතිස්සා යයි ඇයට නම් කළාහුය. ඉක්බිති සුදුසු වයසට පත් වූ ඇය බරණැස් නුවර රජුට දුන්නාහුය. ඇය ඔහුට ප්‍රියමනාප වූවා සොළොස් දහසක් ස්ත්‍රීන්ට ප්‍රධානියා වූවා පෙර ජාතින් සිහි කිරීමේ නුවණද ලැබුවාය. ඇය මෙසේ සිතුවාය. මගේ ප්‍රාර්ථනය මුදුන්පත් විය. දැන් ඒ ඇතුගේ දළ දෙක ගෙන්වන්නෙමි යි යනුවෙනි. ඉක්බිති සිරුර තෙලින් ගල්වා කිළිටි වස්ත්‍රයක් හැඳ ගිලන් වූ අයුරක් දක්වා සිරියහන් ගැබට පිවිස ඇදෙහි හිඳ ගත්තීය. රජු සුභද්‍රාවන් කොහිදැයි කියා ගිලන් වූවා යයි අසා සිරියහන් ගැබට පිවිස ඇදෙහි හිඳ ඇයගේ පිට පිරිමදිමින් පළමු ගාථාව කීවේය.

කිනනු සොවසි අනුවමංගී පණඬුසි වරවණණිනී
මිලායසි විසාලකඛි මාලාව පිරිමදිතා

රන්වන් සිරුර ඇත්තිය, කුමක් නිසා ශෝක කරහිද? උතුම් වර්ණ ඇත්තිය, කුමක් හෙයින් පඬුවන් වූයෙහිද? විශාල වූ ඇස් ඇත්තිය, මඩනා ලද මල්මාලාවක් මෙන් මලානික වෙහිද?

එහි අනුවමංගී යනු රන් හා සමාන වූ සිරුර ඇත්තිය. මාලාව පිරිමදිතා යනු අතින් පිරිමදින ලද පියුම් මල්මාලාවක් මෙන්.

එය අසා ඇය අනික් ගාථාවක් කීවාය.

2. මහරජතුමනි, මට සිහිනෙන් දොළඳුකක් හටගත්තේය. මගේ දොළඳුක යම්බඳු වීද එය ලබාගැනීම පහසු නොමැත.

එහි න සො යනු යම්බඳු වූවක් මගේ සිහිනයෙහි හටගත්තේද, සිහිනය දක්නා වූ මා විසින් දක්නා ලද දොළඳුකක් වීද එය, පහසුවෙන් ලද හැක්කක් මෙන් නොවෙයි. එය ලැබීමට අපහසුය. එය නොලබන්නා වූ මගේ ජීවිතය නැතැයි කීවාය.

ඒ අසා රජු ගාථාවක් කීවේය.

3. සිත්ගත් තැනැත්තිය, මෙලොව මිනිසුන් හා සම්බන්ධ වූ යම් කාම සම්පත්තිහු වෙත්ද, ඒ සියල්ල මට බෙහෙවින් සුලභය. මම ඔබගේ දොළඳුක සපයා දෙමි.

එහි පවුරා යනු බෙහෙවින් සුලභයහ.

දේවිය ඒ අසා මගේ දොළඳුක ලැබීමට අපහසු වූවකි. එය දැන් නොකියමි. ඔබගේ රටෙහි යම්තාක් වැද්දෝ වෙත්ද ඒ සියල්ලන් රැස් කරව. ඔවුන් මැදදී කියන්නෙමියි දක්වන්නී ඊළඟ ගාථාව කීවාය.

4. දේවයන් වහන්ස, ඔබගේ රාජ්‍යයෙහි යම්කිසි වැද්දෝ වෙත්ද, ඔවුන්ට මගේ දොළඳුක යම්බඳු දැයි මම කියමි.

රජු මැනවයි සිරියහන් ගැබින් නික්මී තුන්සියයක් යොදුන් වූ කසිරට යම් පමණ වැද්දෝ වූවාහුද ඒ සියල්ලන්ට රැස්වීම පිණිස බෙර හසුරුවවී යයි ඇමතියන්ට අණ කරවීය. ඔවුහු එසේ කළාහුය. නොබෝ වේලාවකින්ම කසිරට වැද්දෝ හැකි පමණ පඬුරු ගෙන අවුත් තමා ආ බව රජුට දැන්වූවාහුය. ඒ සියල්ලෝම හැටදහසක් පමණ වූහ. රජු ඔවුන් ආ බව දැන කවුළුවෙහි සිටියේ අත දිගුකර ඔවුන් පැමිණි බව දේවියට කියමින් මේ ගාථාව කීවේය.

5. දේවියනි, ඒ මේ වැද්දෝ කරන ලද පුහුණුවීම් ඇත්තාහුය. නිර්භය වූවාහුය. වනය ගැන දන්නෝය. මාගයන් පිළිබඳව දන්නෝය. මා සඳහා හරතා ලද ජීවිත ඇත්තෝය.

එහි ඉමෙ යනු ඔබ යමෙක් රැස්කරවූවෙහිද මේ ඔවුහුය. කතහස්ථා යනු විදිම් සිදිම් ආදියෙහි කෘතහස්තයෝය. මනා දක්ෂයෝය. මනාව හික්මුනෝය. විසාරදා යනු බිය නැත්තෝය. වනඤ්ඤ ව මගඤ්ඤ ව යනු වනයන්ද මුවන්ද දනිත්. මම තෙම යනු මේ සියල්ලෝම මා වෙනුවෙන් හරතා ලද ජීවිත ඇත්තෝ වෙති. යමක් මම කැමති වෙයිද එය කරති යනුයි.

දේවිය ඒ අසා ඔවුන් අමතා වෙනත් ගාථාවක් කීවාය.

6. යම්තාක් වැදිපුත්‍රයෝ මෙහි පැමිණියාහුද ඔවුහු අසන්වා. මම සිහිනෙහිදී සවණක් දළ ඇති සුදු ඇතෙකු දුටුවෙමි. මට ඔහුගේ දළවලින් වැඩක් ඇත. (ඉදින්) එය නොලැබීමෙහි මගේ ජීවිතය නැත යි කීවාය.

එහි නිසාමෙම යනු අසවි. ජබ්බිසාණං යනු සයවැදැරුම් පැහැ ඇති දළය.

වැදිපුත්‍රයෝ ඒ අසා මෙසේ කීවාහුය.

7. රජදියණියනි, අපගේ පියවරුන් විසින්ද මුත්තනුවරුන් විසින්ද සවණක් පැහැ දළ ඇති ඇතෙක් නොදක්නා ලදී. නොඅසන ලදී. ඔබ යමක් සිහිනයෙහි දක්නා ලදද ඒ ඇත්රජු යම්බඳුදැයි අපට කියව.

එහි පිතුරු යනු කර්ණාර්ථයෙහි සම්බන්ධ විභක්ති වචනයයි. මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. දේවියනි, අපගේ පියවරුන් විසින්ද මුත්තනුවරුන් විසින්ද මෙබඳු ඇතෙක් නොදුටු විරූය. අප විසින් නම් කියනුම කවරේද? එහෙයින් තමා විසින් දක්නා ලද ලක්ෂණයන් වශයෙන් ඔබ විසින් දක්නා ලද ඇත්රජු යම්බඳුදැයි අපට කියව යි.

අනතුරු ගාථාවෝද ඔවුන් විසින්ම කියන ලදහ.

8. දිශාවෝ සතරක් වෙති. අනුදිසාවෝද සතරක් වෙති. උඩ යට යයි මේ දස දිසාවෝ වෙති. යම්හෙයකින් සවණක් පැහැ දළ ඇති ඇත්රජු මින් කවර දිසාවක සිටියදැයි කියව.

එහි දිසා යනු දිශාවන්හි. කතමං යනු මේ දිශාවන් අතරින් කවර දිශාවෙක්හිදැයි යනුවෙනි.

මෙසේ කී කල්හි සුභද්‍රාව සියළු වැද්දන් දෙස බලා ඔවුන් අතර පැතුරුන පා ඇති බත්මුලක් සේ කෙණ්ඩා ඇති මහත් දණ ඇති මහත් වූ ඉල ඇට ඇති සණ වූ රැවුල් ඇති තඹවන් දත් ඇති නිරතුරුව පිඟුවන් ඇස් ඇති අවලක්ෂණ වූ පිළිකුල් සහගත පෙනුම ඇති සියල්ලන් මත්තෙන්

පෙනෙන මහබෝසතුන්ගේ පෙර වෛරී වූ සෝනුත්තර නම් වැද්දෙනු දැක මෙනෙමේ මගේ වචනය කරන්නට හැකි වන්නේ යයි රජු අනුදන්වා ඔහු ගෙන සත්බුච්චු ප්‍රාසාදයේ මතුමහල්තලයට නැග උතුරු සීමැදුරු කවුළුව විවෘතකර උතුරු හිමවතට අභිමුඛව අනදිගහැර ගාථා සතරක් කීවාය.

9. මෙයින් උතුරු දිශාවෙහි කෙලින්ම මහා පර්වත හතක් ඇත. එය ඉක්මවූ තැන කිඳුරන් විසින් ගැවසී ගත් මනාව පිපුන මල් ඇති ස්වර්ණ පාර්ශ්ව නම් මහ පර්වතය වෙයි.

10. කිඳුරන්ගේ වාසස්ථානය වූ ඒ පර්වතයට නැගී පර්වතය පාමුල බලව. අනතුරුව වැහිවළාකුලට සමාන පැහැ ඇති අටදහසක් මුල් ඇති මහ නුගගසක් දක්නෙහිය.

11. එහි සවණක් පැහැ දළ ඇති අනිකෙකු විසින් මැඩලිය නොහැකි මුළුමනින්ම සුදුවන් වූ ඇත් රජු වාසය කරයි නඟුල් හිසකට සමාන දළ ඇති වාත වේගයෙන් පහරදෙන්නා වූ අටදහසක් ඇත්තු ඔහුව ආරක්ෂා කරත්.

12. ඔවුහු බියකරු ලෙස ප්‍රශ්වාස කරමින් සිටිත්. ඔවුහු කම්පා වූ වාතයටද කිපෙත්. එහි මීනිස් වූවෙකු දැක අළු කරත්. ඔහුගේ දූවිලිද නොවන්නේය.

එහි ඉතො යනු මේ තැනින්. උතහරියං යනු උතුරු දෙසෙහි. උළාරො යනු මහත් වූ. සෙසු පර්වත සයට වඩා උස් වූ. ඔලොකය යනු බලව. තක්ඛණ්ඩි යනු ඒ නුග ගස මුල ජලය මුසු සුළග පිළිගනිමින් සිටියි. දුප්පසහො යනු ඔහු වෙත එළඹ බලහත්කාරකමක් කරන්නට සමත් වූ අනෙකෙක් නම් නැතැයි දුප්පසහ වෙයි. ඊසාදනතා යනු රිය හිසක් හා සමාන දළ ඇති. වාතජවප්පහාරිනො යනු වාත වේගයෙන් ගොස් පසම්තුරන්ට පහරදෙන සුළු. තුමුලං යනු හිංසා උපදවන සුළු මහත් වූ ශබ්දයක් අනුගත වූ ආශ්වාස ප්‍රශ්වාස වාතය මුදමින් සිටිති. එරිතසස යනු සුළං පහරින් පහරන ලද. යම් ශබ්දයක් හා සම්බන්ධ වූ සෙළවීමක් සැලීමක් කම්පාවීමක් වේද ඊටද කිපෙත්. ඒ ඇත්තු මෙලෙස පරුෂයහ. නාසසා යනු නාසගත වාතයෙන්ම වතසා අළුකළ ඔහුගේ දූවිලිද නොවන්නේය.

ඒ අසා මරණ බියෙන් බියපත් වූ සෝත්තන්තර තෙමේ

13. දෙවියනි, මේ රජ මාළිගයෙහි රනින් කරන ලද බොහෝ පළඳනාවෝ ඇත. මුතුමැණික් වෛදුර්‍යමය පළඳනාවෝද වෙති. දළවලින් කළ පළඳනාවකින් කුමක් කරහිද? සවණක් පැහැ ඇති ඇතු මරනු කැමැත්තීද එසේ නැතිනම් වැදිපුත්‍රයන් නසන්නෙහිදැයි කීවේය.

එහි පිළිකඩනා යනු ආහරණයෝ. වෙළුරියාමයා යනු වෛදුර්‍යය මාණිකාමය වූ. ඝාතකසසි යනු නැතහොත් ආහරණයක ව්‍යාජයෙන් වැදිපුත්‍රයන් නසන්නට කැමති වන්නෙහිදැයි අනතුරුව දේවිය ගාථාවක් කීවාය.

14. වැදිපුත්‍රය, ඒ මම හටගත් ඊර්ෂ්‍යා ඇත්තෙමි දුකට පත්වූවාද වෙමි. එය සිහිකරන්නී මත්තෙහි සුසුම් හෙළමි. වැදිපුත්‍රය, මා පිළිබඳ වූ මේ කරුණ කරව. ඔබට ගම්වර පහක් දෙමි.

එහි සා යනු ඒ මම. අනුසසරනනී යනු ඒ ඇතා විසින් මා කෙරෙහි කරන ලද වෛරය සිහිකරනු ලබමින්. දසසාමී තෙ යනු මේ කරුණ සම්පූර්ණ කළ කල්හි ඔබට වසරක් වසරක් පාසා ලක්‍ෂයක් උපදනා ගම්වර පහක් දෙමියි යනුවෙනි. මෙසේද කියා යහළු වැදිපුත්‍රය, මම මේ ජද්දන්ත ඇතු මරවා දළ දෙක ගෙන එන්නට සමර්ථ වෙමියි පෙර පසේ බුදුවරුන්ට දානයක් දී ප්‍රාර්ථනාවක් තැබුවෙමි. මවිසින් සිහිනෙන් දුටුවක් නම් නැත. මා විසින් පතන ලද ඒ ප්‍රාර්ථනාව සම්පූර්ණ වන්නේය. යන්නා වූ ඔබ බිය නොවව යයි ඔහු අස්වැසවීය. හෙතෙම ආර්යාවනී මැනවයි ඇයගේ වචනය පිළිගෙන එසේ වී නම් ඔහු වසන තැන පැහැදිලි කර කියවයි විමසමින් මෙසේ කීවේය.

15. ඒ ඇත් රජු කොහි සිටියිද? කවර තැනකට යයිද? නැමට යන්නා වූ ඔහුගේ මාර්ගය කවරක් වේද? හෙතෙම කෙසේනම් ස්නානය කරයිද? ඇතාගේ ස්වභාවය කෙසේ නම් දැනගනිමුද?

එහි කසඵච්ඡි යනු කවර තැනක වසයිද? කසඵ මුපෙති ධානං යනු කොහි සිටීද යන අර්ථයි. විවිසස කා යනු නැමට යන්නා වූ ඔහුගේ

මාර්ගය කවරක් වේද? කිනම් මාර්ගයකින් ඔහු යයිද? කථාං විජානෙමු ගතිං යනු ඔබ විසින් නොකී කල්හි අපි ඒ ඇත්නුගේ ස්වභාවය කෙසේ දන්නෙමුද එහෙයින් අපට කියව යන අර්ථයි.

අනතුරුව ඇය පෙර ජාතීන් සිහිකිරීමේ නුවණින් ප්‍රත්‍යක්‍ෂ වශයෙන් දුටු කැන ඔහුට කියන්නී ගාථා දෙකක් කීවාය.

16. ඒ වාසස්ථානය නුදුරෙහිම සිත්කළු වූ මනාව පිහිටි තොට ඇති මහත් වූ ජලය ඇති මනාව පිපුනු මලින් යුත් බඹර සමූහයා විසින් සෙවුනා වූ ඒ (ඡද්දන්ත නම්) පොකුණ වෙයි. ඒ ඇත්රජු මෙහි ස්නානය කරයි.

17. හිස පටන් නෑවේ මහනෙල් මල් දරමින් මුළුමනින්ම සුදුවන් වූ පියුම් බඳු සමින් යුතු සිරුර ඇති සතුටු වෙමින් සබ්බභද්‍රා නම් මෙහෙසිය පෙරටුකොට සිය නිවෙසට යයි යනුවෙනි.

එහි තතෙව යනු ඒ වාසය කරන ස්ථානයෙහිම. පොකුණේ යනු ඡද්දන්ත විල අරභයා කියන ලදී. සමපුප්ඵතා යනු ද්විවිධ වූ කුමුදුවලින්ද ක්‍රිවිධ වූ මානෙල් මල්වලින්ද පස්පැහැ පියුම් මල්වලින්ද භාත්පසින් පිපුනා වූ. එසු හි සො යනු ඇත්රජු මේ ඡද්දන්ත විලෙහි ස්නානය කරයි. උප්පලමාලධාරී යනු උපුල් ආදී ජලයෙහි හා ගොඩෙහි හටගත් මල්වලින් කළ මාලාවක් දරමින්. පුණ්ඩරිකතභවංගී යනු පියුම් හා සමාන වූ සමින් යුත් සුදුපාටැති අවයවයන්ගෙන් යුක්ත වූ. ආමොදමානො සතුටුවෙමින් ප්‍රමුදිත වෙමින්. සනතකෙනං තමාගේ වාසස්ථායට. පුරකකඤ්චා යනු සර්ව සුභද්‍රා නම් මෙහෙසිය පෙරටු කර ඇතුන් අටදහසින් පිරිවරන ලද්දේ තමාගේ වාසස්ථානයට යයි යයි කීවේය.

සොණුත්තර නම් වැද්දා ඒ අසා ආර්යාවනි, යහපති. මම ඒ ඇතා මරා දළ ගෙන එන්නෙමිසි පිළිගන්නේය. ඉක්බිති ඇය ඔහු පිළිබඳව සතුටු වී දහසක් දී පළමුකොට ගෙදර යව. මින් සන්දිනක් ඇවෑමෙන් එහි යන්නෙහිය යයි ඔහු පිටත් කර යවා කර්මාන්තකරුවන් කැඳවා දරුවනි, අපට වෑ-පොරෝ-උදළ-භාරන ආයුධ-ගුටි අනිත ආයුධ (කලාකිරිඤ්ඤ) කැති-කඩු-යකඩ පොලු-යුද්ධ සැට්ට-කණු-යකඩ කතිර යන මේවායෙන් ප්‍රයෝජන ඇත. සියල්ල වහා සකසා ගෙන එවී යයි අණ කර සම්කරුවන්

කැඳවා දරුවනි, අපට කළයන්නි බර ඉසිලිය හැකි සම් පසුම්බියක් කිරීමට වටී. සම් යොත් වරපට ඇත් පාදයන්ට පාවහන් වූ සම් කුඩයකින්ද අපට ප්‍රයෝජන ඇත. සියල්ල වහා සකසා ගෙන එවී යැයි ඇණවීය. අනතුරුව දෙදෙනාම සියල්ල වහා සකසා ගෙනවුත් දුන්නාහුය. ඇය ඔහුට මාර්ගෝපකරණ සකසා දී ගිණිදඬු ආදීකොට ඇති සියළු මාර්ගෝපකරණද සම් පසුම්බියෙහි දැමුවාය. ඒ සියල්ල කුඹල් බරක් පමණ විය.

සෝණුත්තරද තමාගේ සුදානම් වීම් කර සත්වන දවස්හි අවුත් දේවිය වැඳ සිටියේය. ඉක්බිති ඇය ඔහුට කියනුයේ ඔබගේ සියළු මාර්ගෝපකරණ සකසා තිබේ. මේ පසුම්බිය ගනුවයි කීවාය. හෙතෙම මහත් වූ ශක්ති සම්පන්නයෙකි. ඇතුන් පස්දෙනෙකුගේ බලය දරයි. එහෙයින් බුලත් පසුම්බියක් මෙන් ඔසවා කිහිල්ලෙහි තබා හිස් වූ අත ඇත්තෙකු මෙන් සිටියේය. සුභද්‍රා තොමෝ වැද්දාගේ දරුවන්ට වියදම් දී රජුට දන්වා සෝණුත්තරව පිටත්කර හැරියේය.

ඔහු ද රජු ද දේවිය ද වැඳ රජ මැදුරෙන් බැස රියෙහි සිට මහත් වූ පිරිවර සමග නගරයෙන් නික්මී ගම්නියම්ගම් පිළිවෙලින් පිටිසරට ගොස් ජනපදිකයන් ආපසු යවා පසල්දනවී වැසියන් සමග වනයට පිවිස මිනිස් පර්ය ඉක්මවා පසල් දනවී වැසියන්ද පෙරලා යවා හුදකලාවම යන්නේ තිස්සොදුනක් ගොස් පළමුව ඉලුක් වනය වැලුක් වනය තණ වනය මදුරුතලා වනය බට වනය කිහිරි වනය යයි කටුලැහැබින් යුක්ත වූ වන ගහණයන් සයක්ද තවද කටුවනය කිහිරි වනය මිශ්‍ර වනය බටවනය හින්බට වනය යයි උරගයෙකු විසින්ද පිටිසිය නොහැකි සන වන ගහණය. උණ ගහණය. මඩ ගහණය. ජල ගහණය. පර්වත ගහණය යයි අටළොස් ගහනයන්ට පිළිවෙලින් එළඹ ඉලුක් වන ආදිය තියුණු දැකැති ආදියෙන් කපා මදුරුතලා ගහන ආදිය උණගස් ගොමු සිදින ආයුධයෙන් සිද ගස් පොරොවෙන් කොටා ඉතා මහත් වූ ගස් නියතින් විද මාර්ගය සකස් කරන්නේ උණ ගොමු වනයෙහිදී හිනිමගක් කර උණගොමුවෙහි නැගී උණගස් කපා වෙනත් උණ ගොමුවක මත්තෙහි හෙලා උණගොමු මත්තෙන් ගොස් මඩ ගහණයෙහි වියලි දර පුවරුවක් අතුරා එය මතින් ගොස් අනිකක් අතුරා වෙන එකක් ඔසවා නැවත ඉදිරියෙන් අතුරන්නේ එය ඉක්මවා ගොස් ජල ගහනයට පැමිණ ඔරුවක් කර එයින් ජල ගහනය තරණය කර පර්වතය පාමුල සිට යකඩ කතිරය යොතින් බැඳ

උඩට විසිකර පර්වතයෙහි එල්ලා යොතින් ඒ මතට නැග එහි සිටියේම සම්‍යොතක් එල්බවා එය ගෙන බැස යටම කණුවෙහි බැඳ යොතින් නැග දියමන්තියක් අග ඇති ලෝහමය දණ්ඩෙන් පර්වතය විඳ කණුවක් සිටුවා එහි සිට කතිරය ඇඳ නැවත මත්තෙහි එල්ලා එහි සිටියේ සම්‍යොත එල්බවා එය ගෙන බැස යට කණුවෙහි බැඳ යොතින් නැග වම්අතින් යොත ගෙන දකුණු අතින් මුගුරක් ගෙන යොතට ගසා කණුව බැහැර කොට නැවත නැංගේය.

මේ ක්‍රමයෙන් පර්වතය මත්තට නැග අනික් පැත්තෙන් බසිනුයේ පෙර පරිද්දෙන්ම පළමු පර්වතය මත කනුවක් කොටා සම් පසුම්බියෙහි යොත බැඳ කනුවෙහි වෙලා තමා පසුම්බිය ඇතුළත හිඳ මකුළුවන්ගේ මකුළු තුල් විසඳනා ආකාරයෙන් යොත වෙළුමින් බැස්සේය. සම් කුඩයෙන් වාතය ගන්වාගෙන කුරුල්ලෙකු මෙන් බැස්සේයයිද කියත්මය. මෙසේ ඔහු සුභද්‍රාවගේ වචනය ගෙන නගරයෙන් නික්මී දාහත් දුර්ගයන් ඉක්මවා පර්වත දුර්ගයට පැමිණ එහිද පර්වත සයක් ඉක්මවා ස්වර්ණ පාර්ශ්ව පර්වතය මත්තට නැගි බව ප්‍රකට කරන්නා වූ ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

18. ඒ වැද්දා එහිදීම දේවියගේ වචනය ඉගෙනගෙන හියවුරද දුන්නද ගෙන මහත් වූ පර්වත සත තරණය කර මහත් වූ ස්වර්ණ පාර්ශ්ව නම් පර්වතය නැංගේය.

19. කිඳුරන්ගේ නිවාසය වූ පර්වතයට නැග පර්වත පාමුල බැලුවේය. එහි මේඝයකට සමාන වර්ණ ඇති අටදහසක් මුල් ඇති නුග ගස දුටුවේය.

20. එහි ෂඨවර්ණ දළ ඇති මුළුමනින්ම සුදු වූ අන්‍යත් විසින් මැඩලිය නොහැකි ඇතු දුටුවේය. ඔහුව නඟුල් හිස සමාන දළ ඇති වාත වේගයෙන් පහරදෙන අටදහසක් ඇත්තු රකිත්.

21. එහි යම්තැනක ඒ ඇත්රජු ස්නානය කරයිද ඒ සිත්කළු වූ මනා තොටුපල ඇති මහත් වූ ජලය ඇති පිපුන තොයෙක් මල් ඇති බඹර සමූහයා විසින් ගැවසී ගත් ඒ පොකුණ නුදුරෙහි දුටුවේය.

22. ඇතාගේ ගමනද සිටීමද දැක, ස්නානය සඳහා යන ඔහුගේ යම් මාර්ගයක් වීද එයද දැක, පහත් ස්වභාව ඇති, සිතෙහි වසඟයට ගිය සුභද්‍රාව විසින් මෙහෙයවන ලද වැද්දා බොරු වලකට පැමිණියේය.

එහි සො යනු මහණෙනි, ඒ වැද්දා ඒ සත්බ්‍රමු ප්‍රාසාද තලයෙහි සිටියා වූ ඇයගේ වචනය ඉගෙන හියවුරද දුන්නද ගෙන පර්වත දුර්ගයට පැමිණ ස්වර්ණ පාර්ශ්ව පර්වතය කවරක්දැයි සත්මහා පර්වතයන්ගෙන් විතුරිය යනු එකල්හි විතුරෙහි තීරණය කරයි. හෙතෙම මෙසේ තීරණය කරන්නේ ස්වර්ණ පාර්ශ්ව නම් මහ පර්වතය දැක මෙය ඒ පර්වතය වන්නේ යයි සිතුවේය. ඔලොකයි යනු ඒ කිඳුරන්ගේ නිවාසය වූ පර්වතයට නැග සුභද්‍රාව විසින් දෙන ලද සලකුණු වශයෙන් යට බැලුවේය. තඤ්ඤ යනු ඒ පර්වතය පාමුල නුදුරෙහිම ඒ නුග ගස දුටුවේය. තඤ්ඤ යනු ඒ නුග ගස මුල සිටි. තඤ්ඤ යනු ඒ පර්වතය තුළම ඒ නුග ගසට නුදුරෙහි යම්තැනක ඒ ඇතා ස්නානය කරයිද ඒ පොකුණ දුටුවේය. දීඝවාන යනු ස්වර්ණ පාර්ශ්ව පර්වතයෙන් බැස ඇතුන් ගියකල්හි ඇත් පා පාවහනට නැග ඒ ඇත්රජු ගිය තැනද නිතර වාසය කරන තැනද සොයා බලනුයේ මේ මාර්ගයෙන් යයි මෙතන්හි ස්නානය කරයි. ස්නානය කර ගොඩට පැමිණියේ මෙහි සිටිය යයි සියල්ල දැක. ලජ්ජා රහිත බව නිසා අනරිය රූපො නම් වේ. ඒ විතතවසානුගාය සිතෙහි වසඟයට පත් දේවිය විසින් මෙහෙයවන ලදී. එනිසා බොරු වලකට පැමිණියේය. වලක් සැරුවේය යන අර්ථයි.

එහි මේ අනුපිළිවෙල කථාවයි. හෙතෙම මහබෝසතුන්ගේ වසන තැනට සත් අවුරුදු සත්මස් සන්දිනකින් පැමිණ කී පරිද්දෙන්ම ඔහු වසන තැන සලකා මෙහි වලක් සාරා එහි සිටියේ ඇත්රජුට වීද මරණයට පමුණුවන්නෙමිසි සලකා බලා වනයට පිවිස ටැම් ආදිය සඳහා ගස් කපා උපකරණ සමූහය සුදානම් කර ඇතුන් ස්නානය සඳහා ගියකල්හි ඔහු වාසය කරන තැන්හි මහ උදැල්ලකින් සතරැස් වලක් සාරා උඩට ගත් පස් බිජු වපුරන්නාක් මෙන් ජලයේ විසුරුවා වංගෙඩියක් වැනි ගලක් මත්තෙහි ටැම් පිහිටුවා සමබර කොට පුවරු අතුරා ගෙල පමණ තැන සිඳුරක් කර මත්තෙහි පස්ද කසලද දමා එක් පසකින් තමාට පිවිසීම සඳහා තැනක් කර මෙසේ වල කැනීම අවසන් වූ කල්හි උදෑසනම හිස් ආවරණයක් පැළඳ කසාවත් හැඳ වීස පෙවූ හී සමග දුන්න ගෙන වලට බැස සිටියේය.

ඒ බව ප්‍රකාශ කරන්නා වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

23. නපුරු කටයුතු කරන්නා වූ වැද්දා වලක් සාරා තමාද දුන්නද එහි පිවිසවා පුවරුවලින් වැසුවේය. තමාගේ පැත්තෙන් පැමිණි ඇතුට මහත් වූ හියෙන් විද්දේය.

24. විදිනා ලද ඇත් රජු භයානක ලෙස කුඤ්චනාද කළේය. සියළුම ඇත්තු භයානක ලෙස නාද කළාහුය. ඒ ඇත්තු තණකොළද දරද සුණුවිසුණු කරමින් හාත්පස අටදිශාවට දිව්වාහුය.

25. මොහු මරන්නෙමිසි සාතකයා සොයනුයේ තවුසන්ගේ ධවජය වූ කසාවත දුටුවේය. අරහත් ධවජය සත්පුරුෂයන් විසින් හිංසාවට පත් කළ නොයුතු යයි දුකින් ස්පර්ශ කළ ඇතුට හැඟීමක් උපන්නේය.

එහි ඔධාය යනු දමා පිවිසවා. පසසාගතං යනු වලෙහි තමාගේ පැත්තෙන් පැමිණි හෙතෙම දෙවන දවස්හි අවුත් නා ගොඩට ආවේ එහි මහා විසාල මාලක නම් පෙදෙසෙහි සිටියේය. ඉක්බිති ඔහුගේ සිරුරෙන් ජලය නැබ පෙදෙසින් වැගිරී ඒ සිදුරෙන් වැද්දාගේ සිරුරෙහි වැටුනි. ඒ සංඥාවෙන් මහබෝසතුන් පැමිණ සිටි බව දැන ඒ පසින් පැමිණියහුට මහත් වූ හියකින් විදින ලදී. දුකකට කම්මකාරී යනු ඒ මහබෝසතුන්ගේ කායික වූ හා මානසික වූ දුක ඉපදවීමෙන් නපුරු කටයුත්තක කරන්නා විය. කොඤ්චමනාදී යනු කුඤ්චනාද කළේය. ඒ උල ඔහුගේ නැබින් පිවිස බඩදිව ආදිය සුණුවිසුණු කර බඩවැල් ආදිය සිද පිට පෙදෙස පොරොවෙන් පළන්නෙකු මෙන් උඩට පැමිණි අහසින් පැන නැගුනි. බිඳුන රිදී කළයකින් සායම් මෙන් පහර දුන් තැන මුවින් ලේ වැගිරෙයි. බලවත් වේදනාවක් උපනි. හෙතෙම වේදනාව ඉවසන්නට නොහැකි වන්නේ වේදනාවෙන් යුක්ත වූයේ සියළු පර්වතය ඒකනින්නාද කරමින් තුන්වරක් මහත් වූ කුඤ්චනාදයක් කළේය. සබ්බව යනු සියළු අවදහසක් ඇත්තු ඒ ශබ්දය අසා මරණ බියෙන් බියට පත් වූවාහු භයානක ලෙස නාද කළාහුය. වුණණං කරොනොතා භයානක දරුණු ශබ්දයක් කරන්නාහු ඒ ශබ්දයෙන් අවුත් වේදනාවෙන් යුක්ත වූ ඡද්දන්ත ඇතු දැක පසමිතුරා ගන්නෙමිසි තණකොළද දරද සුණු කරමින් දිව්වාහුය. වධිසස මෙතං

යනු මහණෙනි, ඒ ජද්දන්ත ඇතා ඇතුන් නොයෙක් දිශාවන්හි පැනගිය කල්හි සුභද්‍රා ඇතින්තිය විසින් පසෙකින් සිට ඔහු දරා අස්වසමින් සිටින කල්හි වේදනාව ඉවසා ඊතලය පැමිණි තැන සලකමින් ඉදින් මෙය පෙරදිගින් පැමිණියේ වේනම් කුම්භස්ථලය ආදී තැනින් පිවිස පසුකය ආදී තැනින් නික්මෙයි. මෙය නැබින් පිවිස අහසෙහි පැන නැගෙයි. එහෙයින් පොළොවෙහි සිටියෙකු විසින් විදින ලද්දක් වන්නේ යයි සලකා සිටී තැන පරික්ෂා කරනු කැමැත්තේ කුමක් වන්නේදැයි කවරෙක් දැනිද සුභද්‍රාව ඉවත් කරන්නට වටනේ යයි සිතා සොදුර, අටදහසක් ඇත්තු මගේ පසමිතුරා සොයමින් ඒ ඒ දිශාවන්හි පිටත්ව ගියාහුය. ඔබ මෙහි කුමක් කරන්නෙහිදැයි කියා දේවයන් වහන්ස, මම ඔබ දරාගෙන අස්වසන්නෙම් සිටියෙමි. මට සමාවෙවයි තෙවරක් පැදකුණු කර සිටී තැනෙක්හි වැද ඇය අහසට පැන නැගී කල්හි ඇත්රජු පාදයේ නියෙන් පොළොවෙහි ගැසුවේය. පුවරු උඩට විසිවී ගියේය. හෙතෙම සිදුරෙන් බලනුයේ සෝණුත්තර දැක ඔහු මරන්නෙමිසි සිත උපදවා රන්දමක් වැනි සොඩිය පිවිසවා ස්පර්ශ කරනුයේ බුද්ධ ආදී සෑමවරුන්ගේ ධවජය වූ කසාවත දුටුවේය. වැද්දා කසාවත මහබෝසතුන්ගේ අතෙහි තැබුවේය. හෙතෙම ඔහු ඔසවා ඉදිරියෙන් තැබීය. ඉක්බිති එබඳු වූ දුකකින් ස්පර්ශ කළා වූ ඔහුට අර්හත් ධවජය නම්. සබ්බි පණ්ඩිතයන් විසින් හිංසා නොකළ යුතුය. අන් පරිද්දකින් නම් සත්කාර කළ යුතුය. ගරු කළ යුතුම යයි යන හැඟීම උපන්නේය. හෙතෙම ඔහු සමග කථාබස් කරන්නේ ගාථා දෙකක් කීවේය.

- 26. යමෙක් රාගාදී කෙලෙස් කහටින් යුක්ත වූයේ ඉන්ද්‍රිය දමනයෙන් හා වාග් සත්‍යයෙන් තොර වූයේද කසාවත් දරයි නම් හෙතෙම කසාවත් දැරීමට සුදුසු නොවේ.
- 27. යමෙක් වමාරා දැමූ කෙලෙස් කහට ඇත්තේද සිව්පිරිසිදු සිල්හි මනාව පිහිටියේද ඉන්ද්‍රිය දමනයෙන් හා වාක් සත්‍යයෙන් යුක්ත වේද ඔහු කසාවත් දැරීමට සුදුසු වෙයි.

එහි අර්ථය යනළු වැදිපුතුය, යම් පුරුෂයෙක් රාගාදී කෙලෙස් කහටින් යුක්ත වූයේද ඉන්ද්‍රිය දමනයෙන්ද වාක් සත්‍යයෙන්ද යුක්ත නොවූයේද තොර වූයේද එවැනි ශුණයන්ගෙන් යුක්ත වූවහු විසින් කහට පැහැය පොවනා ලද කසාවත් දරයිද හෙතෙම ඒ කසාවතට නුසුදුසු

වෙයි. හෙතෙම ඒ වස්ත්‍රයට නුසුදුසු වේ. යමෙක් ඒ කහට දුරු කළ හෙයින් වමාරන ලද කිළිටි ඇත්තේ වේද සීලයන්හි මනාව පිහිටියේද පිරිපුන් සිල්හි හැසිරෙන සුළු වේද හෙතෙම මේ කසාවතට සුදුසු වෙයි නමැයි.

මහබෝසත් තෙමේ මෙසේ කියා ඔහුගේ සිත නිවා යහළුව, කවර ප්‍රයෝජනයක් සඳහා ඔබ මා විද්දේද? කිම තමාගේ ප්‍රයෝජනයක් සඳහාද නැතහොත් අනිකෙකු විසින් මෙහෙයවන ලද්දේදැයි විචාළේය. ශාස්තෘන් වහන්සේ ඒ බව ප්‍රකාශ කරමින් මෙසේ වදාළ සේක.

28. මහත් වූ ඊතලයකින් විදිනා ලැබූ ඇතා අපිරිසිදු නොවූ සිතින් වැද්දාට මෙසේ කීවේය. යහළුව, කුමන ප්‍රයෝජනයක් පතා කවර හේතුවකින් මට විද්දේද? මෙය කවරෙකුගේ මෙහෙයවීමක්ද?

එහි කිමසරිය යනු මතු කවරක් ප්‍රාර්ථනය කරමින්. කිසසවා යනු කවරක් හේතු කොටගෙන. කුමන කාරණයකින් කුමකට නම් ඔබගේ මා සමග වෛරයක් ඇති වීදැයි අදහස් කෙරේ. කසස වා යනු මෙය අන් කවරෙකුගේ ප්‍රයෝගයක්ද? කවරෙකු විසින් මෙහෙයවන ලද්දේ මට හිංසා කළේදැයි යන අර්ථයි. ඉක්බිති වැද්දා ඔහුට ඒ බව කියමින් ගාථාවක් කීවේය.

29. පින්වතුන් වහන්ස, කසිරට රජුගේ මෙහෙසිය වූ ඒ සුභද්‍රා තොමෝ රජ කුලයෙහි පුදන ලද්දීය. ඇය ඔබ දුටුවාය. මටද "මට ඔබගේ දලවලින් ප්‍රයෝජන ඇතැයි" කීවාය.

එහි පූජිතා යනු අගමෙහෙසි තනතුරෙන් පුදන ලද්දී. අඤ්ඤා යනු ඇය ඔබව සිහිනෙහිදී දුටුවාය. අසංසි යනු ඇය මට සත්කාර කරවා හිමවන පෙදෙසෙහි මෙබඳු වූ ඇතෙකු අසවල් නැත වාසය කරයි යයි මට කීවාය. දනෙහි යනු ඒ ඇතුට සවණක් පැහැයෙන් බබළන දළ ඇත්තේය. ඒවායෙන් මට ප්‍රයෝජන ඇත. ඉන් පළඳනාවක් කරනු කැමැත්තේ වෙමි. එය මට සුදුසු යයි ඇය මට කීවාය.

මහබෝසත් තෙමේ එය අසා මෙය දුල සුභද්‍රාවගේ වැඩක් යයි දැන වේදනාව ඉවසා ඇයට මගේ දළවලින් වැඩක් නැත. මා මරනු කැමැත්තෙන් එවන ලදැයි දක්වමින් ගාථා දෙකක් කීවේය.

30. මාගේ පියවරුන්ගේද මුත්තනුවරුන්ගේද මහත් වූ බොහෝ දළ යුගලයෝ ඇත්තාහ යයි ඇය දැනී. ක්‍රෝධ ඇති මෝඩ වූ ඒ රජ දුවණිය මා නසනු කැමැත්තී මට වෙර කළාය.

31. වැදිපුත්‍රය, නැගී සිටුව. ඔබ කියන ගෙන මගේ මරණයට පෙර මේ දළ සිඳුව. ඒ ඇතු නසන ලදී. මේ ඔහුගේ දළ යයි කෝපී ස්වභාව ඇති රජ දුවණියට කියව.

එහි ඉමෙ යනු ඔහුගේ මුත්තනුවරුන්ගේ දළ විනාශ නොවේවායි ගුහාවක රැස්කොට තැබුවාහුය. ඒවා වෙනුවෙන් මෙසේ කියන ලදී. ජානා යනු බොහෝ ඇතුන්ගේ මෙහි රැස්කර තැබූ දළ ඇතැයි දනුවයි. වධස්ථිතා යනු ඇය හුදෙක් මා මරනු කැමැත්තී ස්වල්ප වූ දොෂයක් හදවතෙහි තබා සිටි තමාගේ වෛරය කළාය. මෙබඳු වූ සැහැසි කටයුත්තකින් ඉස්මතුවට පැමිණවුවාය. බරං යනු කියතයි. පුරා මරාමි යනු යම්තාක් නොමැරෙමිද. වජ්ජාසී යනු කියන්නෙහිය. හඤ ඉමසස දන්තා යනු මව්සින් ඒ ඇතා නසන ලදී. ඔබගේ සිතුවිල්ල මස්තකප්‍රාප්ත වූයේය. ඔහුගේ මේ දළ ගනුවයි යනුවෙනි.

හෙතෙම ඔහුගේ වචනය අසා හුන් තැනින් නැගිට කියන ගෙන දළ සිඳින්නෙමිසි ඔහු සම්පයට එළඹියේය. උසින් අසුරියන් පමණ වූ ඔහු රිදී පර්වතයක් මෙන් සිටියේය. එහෙයින් ඒ වැද්දා දළ ඇති තැනට නොපැමිණියේය. ඉක්බිති මහාබෝධිසත්ත්වයෝ ඔහුට සිය ශරීරය එළවන්නේ හිස යටට කර හොත්තේය. එකල්හි වැද්දා මහබෝසතුන්ගේ රිදී දමක් සමාන සොඩිය මඩිමින් නැගී සිට කෙලාශ පර්වතය හා සමාන කුම්භස්ථලයෙහි සිට මුව කෙළවර මස් දුන්නෙන් පැහැර ඇතුළත බහාලා කුම්භස්ථලයෙන් බැස කියන මුව තුළ පිවිසවීය. දෙඅතින් දැඩිව ඔබ්නොබ ඇද්දේය. මහබෝසතුන්ට බලවත් වේදනාවක් උපන්නේය. මුඛය ලෙයින් පිරුනේය. වැද්දා ඔබ්නොබ හැසිරවන්නේ කියතෙන් කැපීමට නොහැකි විය.

ඉක්බිති මහබෝසත් තෙමේ මුවෙන් ලේ බැහැර කර වේදනාව ඉවසා යහළුව කිම සිඳින්නට නොහැකි වෙහිදැයි ඔහුගෙන් විචාළේය. ස්වාමීනී එසේ යයි කීවේය. මහබෝසත් තෙමේ සිහිය එළවා යහළුව, එසේනම් මගේ සොඩිය ඔසවා කියත් කෙළවර ගනුව. මට තෙමීම

සොඬය ඔසවන්නට ශක්තියක් නැතැයි කීවේය. වැද්දා එසේ කළේය. මහාසත්ත්වයෝ සොඬවැලින් කියන ගෙන ඔබ්නොබ හැසිරවීය. දළ ගොබයක් මෙන් සිඳුනේය. ඉක්බිති ඒවා ගෙන්වාගෙන යහළු වැදිපුත්‍රය, මම මේ දළ ඔබට දෙන්නේ මේවා මට අප්‍රිය යයි නොදෙමි. ශක්‍ර බව හෝ මාර බව හෝ බ්‍රහ්ම බව හෝ ප්‍රාර්ථනා කරමින් දෙන්නේද නොවෙමි. මගේ මේ දළවලට වඩා සිය ගුණයෙන්ද දහස් ගුණයෙන්ද සර්වඥතා ඥානය නම් වූ දළම ප්‍රිය වෙයි. මේ පින සර්වඥතා ඥානය අවබෝධ කිරීම සදහාම හේතු වේවායි දළ දන් දී යහළුව මෙතැනට කෙතෙක් කාලයකින් පැමිණියෙහිදැයි විමසා සත්මස් සන්දිනක් අධික කර ඇති සත් අවුරුද්දකින් යයි කී කල්හි යව මේ දළවල මහිමයෙන් සත් දවසක් ඇතුළතම බරණැසට පැමිණෙන්නෙහි යයි කියා ඔහුට ආරක්ෂාව කර ඔහු පිටත් කර හැරීය. පිටත් කර යවාද ඒ ඇතුන් හා සුභද්‍රාවද නොපැමිණි කල්හිම බෝසත් තෙමේ කථරිය කළේය. ඒ බව ප්‍රකාශ කරන්නා වූ ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

32. ඒ වැද්දා නැගී සිට කියන ගෙන උතුම් ඇතාගේ දළ සිඳු පෘථුවියෙහි අසමාන වූ සොඳුරු වූ ඉතා යහපත් වූ දළ දෙක රැගෙන එතනින් වහා පිටත්ව ගියේය.

එහි වගගු යනු හොබනා වූ සුභෙ යනු සොඳුරු වූ. අප්‍රච්චේ යනු මේ පොළොවෙහි අන් ඇත් දළ සමග අසමාන වූ.

ඔහු ගිය කල්හි ඒ ඇත්තු පසම්තුරා නොදැක ආවාහුය. ඒ බව ප්‍රකාශ කරමින් ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

33. ඇතුට විදීම නිසා තැනිගත්තා වූ බියට පත් වූ ඒ ඇත්තු අට දිශාවට දිවගියාහුය. ඇතුට පසම්තුරු වූ පුරුෂයා නොදැක ඒ ඇත් රජු යම්තැනක වීද එහි පැමිණියාහුය.

එහි භයඳිතා යනු මරණ බියෙන් පීඩාවට පත් වූවාහු. අධ්‍රා යනු දුකට පත් වූවාහු. ගජ පව්ව මිත්තං යනු ඇතුගේ පසම්තුරු වූ. යෙන සො යනු යම් මහත් වූ මළුවක ඒ ඇත් රජු කථරියකොට කෙලාශ පර්වතය මෙන් වැටුනේද එතැනට පෙරළා පැමිණියාහුය යන අර්ථයි.

ඔවුන් සමග සුභද්‍රාද ආවාය. ඒ සියළු අටදහසක් පමණ ඇත්තු එහිදී හඬා වැළපී මහබෝසතුන්ගේ කුලුපග පසේබුදුරදුන් වෙත ගොස් ස්වාමීනි, ඔබවහන්සේ ප්‍රත්‍යය දුන්නා වූ ඇත් රජු විෂ පොවන ලද හියකින් විදින ලද්දේ කළුරිය කළේය. ඔහුගේ සිරුර දැකීම පිණිස පැමිණෙන්නන් යයි කීවාහුය. පන්සියයක් පසේ බුදුවරු අහසින් අවුත් මහත් වූ මළුවෙහි බැස්සාහුය. එකෙනෙහි තරුණ ඇත්තු දෙදෙනෙක් ඇත් රජුගේ ශරීරය දළවලින් ඔසවා පසේ බුදුවරුන් වන්දවා චිත්තයක් ඉදිකර දැවූහ. පසේ බුදුවරු මුළු රැය ආදාහන මළුවෙහි ධර්ම සප්තකයනා කළාහුය. අටදහසක් ඇත්තු සෑය නිවා ස්නානය කර මහා සුභද්‍රාව පෙරටු කර තමාගේ වසන තැනට ගියාහුය. ඒ බව ප්‍රකාශ කරන්නා වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදාළ සේක.

34. ඒ ඇත්තු එහි හඬා වැළපී සිය හිස්හි පස් විසුරුවා ගියහ. ඒ සියල්ලෝම සර්වභද්‍ර මෙහෙසිය පෙරටු කර සිය වාසස්ථානයට ගියාහුය.

එහි පංසුකං යනු සැයෙහි පස්.

සෝඤ්ඤත්තරද සත්වන දින නොපැමිණී කල්හිම දළ රැගෙන බරණැසට පැමිණියේය. ශාස්තෘන් වහන්සේ ඒ බව ප්‍රකාශ කරමින් මෙසේ වදාළ සේක.

35. ඒ වැද්දා පොළොවෙහි අසමාන වූ ඉතා යහපත් වූ සුන්දර වූ රන්වන් රැසින් හාත්පස බබලන්නා වූ ඇත් රජුගේ දළ ගෙන කසී රටට පැමිණියේය. හෙතෙම ඇතු නසන ලද්දේය. එම්බල මේ ඔහුගේ දළ යයි රජදුවණියට දළ පිළිගැන්වීය.

එහි සුවණණරාජීහි යනු රන්වන් රැස්වලින්. සමනත මොදරෙ යනු හාත්පසින් බබලන්නා වූ. සියළු වන ලැහැබ රන්වන් වූවක් මෙන් කරන්නා වූ. උපනෙසී යනු මම ජද්දන්ත ඇතුගේ සවණක් රැස් විහිදවන්නා වූ දළ දෙක රැගෙන ආවෙමි. නුවර අලංකාර කරව යයි දේවියට හසුනක් යවා ඇය විසින් දිව්‍යමය නගරයක් මෙන් නගරය අලංකාර කළ කල්හි සෝඤ්ඤත්තරද නගරයට පිවිස පහයට ප්‍රාසාදයට නැගී දළ පිළිගැන්වීය.

පිළිගත්වා "උත්තමාවියනි, ඔබ යමෙකු පිළිබඳව ස්වල්ප වූ දෝෂයක් සිතෙහි තැබුවේද ඒ ඇතා තමා විසින් හිංසාවට පමුණුවන ලද්දේ මළේය. මළ බව මට දන්වන්නෙහි යයි කීවේය. ඔහු මළ බව දනුව. එම්බල බලවී. මේ ඔහුගේ දළයයි දළ දෙක දුන්නේය. ඇය මහබෝ සතුන්ගේ සවණක් රැසින් විසිතුරු වූ දළ මැණික් තල්වැටීන් ගෙන කලවායෙහි තබා පෙර හවයෙහි තමාගේ ප්‍රිය වූ සැමියාගේ දළ යයි බලන්නී සෝණුත්තර තෙමේ මෙබඳු වූ හොබනා බැවින් අගතැනට පැමිණි ඇතු විෂ පොවන ලද හියෙන් මරණයට පමුණුවා දළ සිඳ පැමිණියේ යයි මහබෝසතුන් සිහිකරමින් ශෝකය උපදවා ඉවසන්නට නොහැකි වූවාය. ඉක්බිති එහිදීම ඇයගේ හදවත පැළුණි. එදවසම කඵරිය කළාය. ශාස්තෘන් වහන්සේ ඒ බව ප්‍රකාශ කරමින් මෙසේ වදාළ සේක.

36. පෙර ජාතියෙහි ප්‍රිය සැමියා වූ උතුම් ඇතාගේ දළ දැක එහිදීම ඇයගේ හදවත පැළුණේය. ඒ මෝඩ තැනැත්තිය එයින්ම කඵරිය කළාය.

37. බුද්ධත්වයට පත් මහත් වූ ආනුභාව ඇති ශාස්තෘන් වහන්සේ පිරිස වැද සිතා පහළ කළ සේක. කෙළෙසුන් කෙරෙන් මනාව මිදුන සිත් ඇති හික්කුන් වහන්සේලා "බුදුවරු නිකරුණෙහි සිතා පහළ නොකරතියි" මෙසේ විමසූහ.

38. (මහණෙනි) කසාවත් හැන්දා වූ අනාගාරික වූ පැවිදි බවෙහි හැසිරෙන යම් මේ තරුණ කුමාරිය දකිවිද, ඇය එකල්හි රජකුමරිය වූවාය. එකල්හි මම ඇත් රජු වීමි.

39. යම් වැද්දෙක් ඇත්රජුගේ පෘථුවියෙහි අසමාන වූ මනෝඥ වූ හොබනා වූ දළ රැගෙන කසී නගරයට ගියේද හෙතෙම එකල්හි දෙවිදත් විය.

40. දුරු කළ කෙලෙස් හුල් ඇති බුදුරජු තමාම ස්වයම්භූ ඥානයෙන් අවබෝධ කර, අස්තයට නොගිය හිරු මෙන් සසරෙහි බොහෝ කල් සැරි සැරු උස් පහත් මේ පැරණි චරිතය වදාළේය.

41. මහණෙනි, මම එකල්හි ඒ ඡද්දන්ත විලෙහි වූයෙමි. එකල්හි ඇත් රජු වීමි. මෙසේ මේ ජාතකය දරවී.

මේ ගාථාවේ දසබලධාරීන් වහන්සේගේ ගුණයන් වර්ණනා කරන්නා වූ සංගායනා කාරක තෙරවරුන් විසින් තබන ලදහ.

එහි සිතං අකාසි යනු ඇවැත්නි, සම්මාසම්බුදු බවට පත් මහත් වූ ආනුභාව ඇති ශාස්තෘන් වහන්සේ අලංකාර කරන ලද දම්සභාවෙහි සැරසූ ධර්මාසනයෙහි පිරිස් මැද වැඩ සිටි සේක් එක් දවසක් සිනා පහළ කළ සේක. නාකාරණෙ යනු ස්වාමීනි, බුදුවරු නම් කරුණු රහිතව සිනා පහළ නොකරති. ඔබවහන්සේ විසින් සිනා පහළ කරන ලදී. කවර කරුණක් නිසා සිනා පහළ කළේදැයි කමිණාශ්‍රව හික්කුහු විමසුවාහුය. යමඥසාඨ යනු මෙසේ විමසන ලද්දේ ශාස්තෘන් වහන්සේ ඇවැත්නි යයි වදාරන සේක් තමාගේ සිතහවට කරුණු වදාරන සේක් එක් තරුණ හික්කුණියක දක්වා මෙසේ වදාළ සේක. මහණෙනි, කසාවත් හැදි අනගාරික ජීවිතයෙහි යෙදුන, පැවිදි වී මේ සසුනෙහි හැසිරෙන්නා වූ යොවුන් වියට පත් යම් මේ තරුණ කුමාරිකාව දකිවිද? බලවී. ඇය එකල්හි විෂ පෙවූ හීයෙන් ඇත්රජු වීද මරව යයි සෝණුත්තරව යැවූ රාජකන්‍යාව වූවාය. ඔහු ගොස් මරණයට පමුණුවන ලද මම එකල්හි ඒ ඇත් රජු වීමී යයි යන අර්ථයි. දෙවදනෙතා යනු මහණෙනි, දැන් දෙවිදත් තෙර එකල්හි ඒ වැද්දා විය. අනාවසුරං යනු අවරට නොගිය හිරු. අස්තයට නොගිය හිරු යන අර්ථයි. චිරරතනසංසිතං යනු මින් පෙර බොහෝ අවුරුදු කෝටි ගණනක පෙර හැසිරෙන ලද පුරුදු කරන ලද මෙය කියන ලදී. ඇවැත්නි, මින් බොහෝ අවුරුදු කෝටි ගණනකට පෙර නුමුළාව හැසිරීමෙනුදු පෙරවරුයෙහි කළ ඒ දවසමය. සවස් සමයෙහිද හැසිරෙන්නාක් මෙන් තමාගේ චරිත වශයෙන් උසස් වූ හෙයින්ද රජ දුවණියගේ හා සෝණුත්තරගේ චරිත වශයෙන් පහත් හෙයින් උසස් පහත් පැවැත්ම යන මෙය පැරණි වූවකි. රාග ආදී දැවීම් පහවූ හෙයින් විතඥරො වේ. ඤාති-ධන ආදිය හානියෙන් වන ශෝක නොමැති හෙයින් විතසොක වේ. රාගාදී හුල් පහවූ හෙයින් විසලෙලා වේ. තෙමේම අවබෝධ කර බුදුරජු වදාළේය යනුයි. අහං වො යන මෙහි වො යනු නිපාත මාත්‍රයකි. මහණෙනි, මම එකල්හි ඒ ජද්දන්ත විලෙහි ඇතා වීමී යන අර්ථයි. නාගරාජා යනු පින්වතුනි, එකල්හි මම අත් කිසිවෙකු නොවීමී. තවද ඇත් රජු වීමී යන අර්ථයි. එවං ධාරෙඨ යනු නුඹලා මේ ජාතකය මෙසේ දරවී උගනිවී ප්‍රගුණ කරවී යනුයි. මේ ධර්මදේශනාව අසා බොහෝ දෙනා සෝවාන් ආදී මාර්ග එලවලට පත්වූවාහු වූහ. ඒ හික්කුනිය පසුව විදර්ශනා වඩා අරහත් බවට පත් වූවාය.

16-5

සම්භව ජාතකය

රජයෙහි ව පටිපනනසමා යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් ප්‍රඥා පාරමිතාව අරභයා දේශනා කළ සේක. වර්තමාන කථා වස්තුව මහා උම්මග්ග ජාතකයෙහි ප්‍රකට වන්නේය.

අතීතයෙහි කුරු රට ඉදිපත් නුවර ධනඤ්ජය කොරව්‍ය නම් රජු රාජ්‍යය කරවීය. ඔහුට අර්ථයෙන් ධර්මයෙන් අනුශාසනා කරන්නා වූ පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයා සුවීරත නම් වීය. රජු දන් දීම් ආදී පිං කරමින් දැහැමෙන් රාජ්‍යය අනුශාසනා කළේය. හෙතෙම එක් දිනයක ධර්මයාග නම් වූ ප්‍රශ්නයක් සකසා සුවීරත බ්‍රාහ්මණයා අසුනෙහි හිඳුවා සත්කාර කර ප්‍රශ්නය විමසන්නේ ගාථා සතරක් කීවේය.

රජයෙහි ව පටිපනනසමා - ආධිපවච සුවීරත
මහනතං පතතු මිවජාමි - විජේතුං පය්චිං ඉමං

1. සුවීරත බ්‍රාහ්මණය, අපි මෙරට රාජ්‍යත්වයටද ආධිපතිත්වයටද පත් වූවෝ වෙමු. මේ පාඨවිය දිනන්ටත් රාජ්‍යයෙහි මහත් බවට පත් වන්නටත් කැමැත්තේ වෙමි.
2. එයද ධර්මයෙන්ය. අධර්මයෙන් නොවේ. අධර්මය මට රුචි නොවේ. සුවීරතය, හැසිරෙන ලද ධර්මය රජුගේම කාර්යයකි.
3. බ්‍රාහ්මණය, මෙලොවදී යමක් කරණ කොටගෙන නින්දා නොලබන්නාහුද. යමක් කරණ කොටගෙන පරලොවදී නින්දා නොලබන්නාහුද. යමක් කරණ කොටගෙන කීර්තියට පැමිණෙමුද (එය කියව)
4. බ්‍රාහ්මණය, යම්බඳු වූ මම අර්ථයද ධර්මයද කරන්නට කැමති වෙමි. බ්‍රාහ්මණය, මවිසින් විචාරන ලද්දේ ඒ අර්ථයද ධර්මයද ඔබ කියව.

එහි රජයෙහි යනු ආචාර්යතුමනි, අපි මේ සත්යොදුන් වූ ඉදිපත්නුවර

රාජ්‍යයටද තුන් යොදුන් ඇති කුරු රටෙහිද ප්‍රධානී බව නම් අධිපති බවටද පවිපනනා ලබන ලද්දෝ වෙමු. මහනතං යනු දැන් මහත් බවට පත්වන්නට කැමති වෙමි. විජේතුං යනු මේ පොළොව ධර්මයෙන් අභිභවය කරන්නට වසා පැතිර වන්නට කැමැත්තෙමි. කීවෙවා වා යනු අවශේෂ ජනයා විසින් රජුගේ ධර්මයම කළයුතුය. අතිශයින් කළයුතුය. ලෝකයා රජු අනුව පවතින්නේ වේ. ඔහු දැහැමි වූ කල්හි සියල්ලෝම දැහැමි වෙත්. එහෙයින් මේ ධර්මය නම් රජුගේම කාර්යය වෙයි. ඉඹ වෙ වානිඤ්ඤා යනු යම් හෙයකින් අපි මේ ලෝකයෙහිද පරලොවහිද නින්දාවට පත් නොවුවාහු. යෙන පපෙපමු යනු යමක් කරණ කොටගෙන අපි නිරය ආදීන්හි නොඉපිද දෙවියන් අතරද මිනිසුන් අතරද යසසට ඉසුරට සෞභාග්‍යයට පැමිණෙන්නෙමු. අපට ඒ කරුණ කියවයි යනුයි. යොහං යනු බ්‍රාහ්මණය, යම්බඳු වූ මම ප්‍රතිඵල විපාක නම් වූ අර්ථයද ඒ අර්ථයට හේතුකාරක වූ ධර්මයද ඉටු කරන්නට සමාදන් වී පවතින්නට උපදවන්නටද කැමැත්තෙමි. තං ඤං ඒ මට, ඒ ධර්මය, සුවසේ නිවන්ගාමී මාර්ගයට නැග නොගැටෙන බව පතන්නා වූ ඒ අර්ථයද ධර්මයද අසන්නා වූ මට කියව. ප්‍රකට කර කියව යයි බ්‍රාහ්මණයාගෙන් ධර්මය හා යෙදුන ප්‍රශ්නය විචාළේය.

මේ ප්‍රශ්නය ගැඹුරු වූවකි. බුදුවරුන්ට විෂය වූවකි. සම්මා සම්බුදු වරයෙකුම ඒ ප්‍රශ්නය විමසීමට සුදුසුය. උන්වහන්සේ නොමැති කල්හි සර්වඥතා ඥානය සොයන්නා වූ බෝසතුන් විමසන්නට වටී. සුවීරත වූ කලී තමාගේ සත්‍යාවබෝධය නොකළ හෙයින් ප්‍රශ්න විසඳන්නට නොහැකි විය. නොහැකි වන්නේ පණ්ඩිතමානී බව නොකර තමාගේ අසමර්ථ බව ප්‍රකාශ කරමින් ගාථාවක් කීවේය.

5. ක්‍ෂත්‍රියය, ඔබ යම් අර්ථයක්ද ධර්මයක්ද කිරීමට කැමැත්තෙහිද එය කියන්නට විදුර පණ්ඩිතයා හැර අනිකෙකු සුදුසු නොවේ.

එහි අර්ථය. මහරජකුමනි, මේ ප්‍රශ්නය මා වැන්නවුනට විෂය නොවේ. මම මේ ප්‍රශ්නයෙහි මූල ද අග ද නො දකිමි. අඳුරට පිවිසියෙකු මෙන් වෙමි. බරණැස් නුවර රජුගේ පුරෝහිත වූ විදුර නම් බ්‍රාහ්මණයෙක් ඇත. ඔහුම ඒ කරුණ කියන්නේය. යම් හෙයකින් ඔබ අර්ථයද ධර්මයද කරන්නට කැමති වන්නෙහිද මෙය කියන්නට ඔහු හැර අනිකෙකු සුදුසු නොවෙයි.

රජු ඔහුගේ වචනය අසා එසේ නම් බ්‍රාහ්මණය, වහා ඔහු වෙතට යවයි පඬුරු දී ඔහු පිටත්කර හරිනු කැමැත්තේ ගාථාවක් කීවේය.

6. සුවීරන බ්‍රාහ්මණය, එව. මවිසින් මෙහෙයවන ලද්දේ විධුර පණ්ඩිතයා සමීපයට යව. රන්රුවන් කහවනු ගෙන යව. අර්ථයෙන් ධර්මයෙන් අනුශාසනා කරනු පිණිස පූජා වශයෙන් මෙය දෙව.

එහි උපනතිකං යනු සමීපයට. නිකබං යනු පස්තුලාවක් රන් එක් කහවනුවක් වේ. රන්රුවන් දහයක් කහවනු දී මෙසේ කීවේය. ඉමං දජජා යනු එහෙයින් මේ ධර්මය හා බැඳුන ප්‍රශ්නය කී කල්හි ඒ අර්ථ ධර්ම අනුශාසනාවට පූජා කරමි මේ කහවනු දහස දෙන්තෙහි යයි කීවේය.

හෙතෙම මෙසේද කියා පැන විසඳිම් ලිවීම සඳහා ලක්‍ෂයක් වටනා රන්පටක්ද ගමන් කිරීම සඳහා යානාවක්ද පිරිවර සඳහා බලසෙනගද ඒ පඬුරුද දී එකෙණෙහිම පිටත්කර හැරීය. හෙතෙම ඉදිපත් නුවරින් නික්මී සෘජුවම බරණැස් නුවරට අවුත් යම් යම් තැන පණ්ඩිතයෝ වාසය කරන්ද ඒ තැන්වලට එළඹ සියළු දඹදිව පැන විසඳන්නෙක් නොලැබ අනුපිළිවෙලින් බරණැසට පැමිණ එක්තැනක නිවාසයක් ගෙන කිහිප දෙනෙකු සමග උදෑසන ආහාරය අනුභව කරන වේලාවෙහි විධුර පණ්ඩිතයාගේ නිවසට ගොස් පැමිණි බව දන්වා ඔහු විසින් කැඳවන ලද්දේ සිය නිවෙස්හි අනුභව කරනු ලබන ඔහු දුටුවේය. ශාස්තෘන් වහන්සේ ඒ බව ප්‍රකාශ කරමින් සත්වන ගාථාව වදාළ සේක.

7. ඒ භාරද්වාජ ගෝත්‍රික සුවීරන බමුණා විධුර පණ්ඩිතයාගේ සමීපයට ගියේය. මහා බ්‍රාහ්මණයා සිය නිවසෙහි අනුභව කරනු ලබන ඔහු දුටුවේය.

එහි සවාධිප්පාගා යනු භාරද්වාජ ගෝත්‍රික ඒ සුවීරන බමුණා. අධිප්පාගා යනු ගියේය යන අර්ථයි. මහා බ්‍රහ්මා යනු මහා බ්‍රාහ්මණයා. අසමානං යනු අනුභව කරනු ලබන.

හෙතෙම ඔහුගේ ළමා කාලයෙහි යහළුවෙකි. එක් ගුරු කුලයෙහි ඉගෙන ගන්නා ලද ශිල්ප ඇත්තේය. එහෙයින් ඔහු සමග එකටම අනුභව කර බත් කිස අවසානයෙහි පහසු පරිදි හුන්තේ යහළුව, කුමක් සඳහා

පැමිණියෙහි දැයි විමසන ලද්දේ පැමිණි කරුණ ප්‍රකාශ කරමින් අටවන ගාථාව කීවේය.

8. මම කීර්ති ඇති කුරු රට රජු විසින් එවන ලද දූතයෙක් වෙමි.
ඒ යුධිෂ්ටිර රජු අර්ථයද ධර්මයද විමසවයි කීවේය. විදුර
පණ්ඩිතයාණනි, ඔබ ඒ අර්ථයත් ධර්මයත් කුමක්දැයි අසන්නා වූ
මට කියව.

එහි රඤ්ඤාභං යනු මම කීර්ති ඇති කෝරව්‍ය රජුගේ දූතයෙක් වෙමි. පහිතො ඔහු විසින් පිටත් කර හරනා ලද්දේ මෙහි පැමිණියෙමි. පුච්චෙප්පි යනු ඒ යුධිෂ්ටිර ගෝත්‍රික ධනඤ්ජය රජු ධර්මයාග නම් ප්‍රශ්නය විචාළේය. මම එය කියන්නට අපොහොසත් වන්නෙමි ඔබ පොහොසත් වන්නෙහි යයි දැන ඔහුට ඒ බව දැන්වීමි. හෙතෙම පඬුරු දී ප්‍රශ්නය විචාරීම පිණිස මා ඔබ සමීපයට එවන්නේ විදුර පඬුතුමාගේ සමීපයට ගොස් මේ ප්‍රශ්නයේ අර්ථයද පෙළ දහමද විමසව යයි කීවේය. මවිසින් එය ඔබගෙන් විමසන ලද්දේ කියව යයි යනුවෙනි.

එකල්හි ඒ බ්‍රාහ්මණයා මහජනයාගේ සිත ගන්නෙමිසි ගංගාවක් වසා දමන්නාක් මෙන් විනිශ්චයයන් විමසයි. ඔහුට ප්‍රශ්න විසඳීමෙහි අවකාශයක් නැත. හෙතෙම ඒ බව ප්‍රකාශ කරමින් නවවන ගාථාව කීවේය.

9. බ්‍රාහ්මණය, මහජනයාගේ සිතුවිලි නැමති ගංගාව වසන්නෙමි යන කටයුත්තක් උපනි. එයද කරන්නට මට නොහැකිය. ඒ මම ඒ මහා ගංගාව නොවසන්නට හැකි වෙමිද කෙසේ නම් අසන ලද ඔබට අර්ථයද ධර්මයද කියන්නට නොහැකි වෙමි.

එහි අර්ථය බ්‍රාහ්මණය, මහජනයාගේ නොයෙක් සිතුවිලි නම් ගංගාව වසන්නෙමි යන කාර්යයක් උපන්නේ වෙයි. මම ඒ මහා ගංගාව නොවසන්නට නොහැකි වෙමි. යම් හෙයකින් මම ඔබගේ ප්‍රශ්නය විසඳන්නෙමිද මෙසේ විත්ත ඒකාග්‍රතාවයද ඉඩකඩද නොලබන්නේ න හෙ සකෙකාමී අකධාතුං අපථං ධම්මං ව පුච්චෙතො යයි කීවේය.

මෙසේද කියා මගේ පුත්‍රයා පණ්ඩිතය, මටද වඩා අතිශයින්

නුවණැත්තේය. හෙතෙම ඔබගේ ප්‍රශ්නය විසඳන්නේය. ඔහු සමීපයට යවයි කියා දසවන ගාථාව කීවේය.

10. මට දාව උපන් මගේ ඇකයෙහි වැඩුන හඳුකාර නම් පුතෙක් ඇත. බ්‍රාහ්මණය, ඔහු වෙත ගොස් විමසුව. ඔහු ඔබට අර්ථයත් ධර්මයත් කියන්නේය.

එහි ධරණො යනු ඇකයෙහි වැඩුන. අනුජො යනු තමා වෙතින් උපන්.

සුවිරන බමුණා ඒ අසා විධුර පණ්ඩිතයාගේ ගෙයින් නික්මී අනුභව කරන ලද උදේ ආහාර ඇති හඳුකාර තමාගේ පිරිස මැද හුන් කල්හි ඔහුගේ නිවෙසට ගියේය. ශාස්තෘන් වහන්සේ ඒ බව ප්‍රකාශ කරමින් එකොළොස්වන ගාථාව වදාළ සේක.

11. ඒ භාරද්වාජ බ්‍රාහ්මණයා හඳුකාරගේ සමීපයට ගියේය. මහා බ්‍රාහ්මණ තෙමේ සිය නිවසෙහි හුන්නා වූ ඔහු දුටුවේය.

එහි වෙස්මනි යනු ගෙයහි.

හෙතෙම එහි ගොස් හඳුකාර මානවකයා විසින් කරන ලද අසුන් පිරිනැමීම පූජා පැවැත්වීම ආදී සත්කාර ඇත්තේ හිඳ පැමිණි කරුණ විමසන ලද්දේ දොළොස්වන ගාථාව කීවේය.

12. මම කීර්ති ඇති කුරු රට රජු විසින් එවන ලද දූතයා වෙමි. ඒ යුධිෂ්ඨිර රජු අර්ථයද ධර්මයද විමසවයි කීවේය. හඳුකාරය, ඔබ ඒ අර්ථයද ධර්මයද මට කියව යනුයි.

ඉක්බිති හඳුකාර ඔහුට කියනුයේ පියාණනි, මම මේ දිනයන්හිදී අන් අඹුවන් වෙත යෑමෙහි යෙදුනේ මගේ සිත විසවුල්ය. එහෙයින් මම ඔබගේ මේ ප්‍රශ්නය විසඳන්නට නොහැකි වන්නෙමි. මගේ කණිටු සොහොවුරු සංජය නම් කුමාරයා මට වඩා අතිශයින් නුවණැත්තේය. ඔහු විමසව. හෙතෙම ඔබගේ ප්‍රශ්නය විසඳන්නේ යයි ඔහු සමීපයට යවමින් ගාථා දෙකක් කීවේය.

13. මම මස්කද බහා තබා තලගොයෙක් ලුහුබැඳීමි. ඔබ විසින් අසන ලද්දේ අර්ථයද ධර්මයද ඔබට කියන්නට නොහැකි වෙමි.

14. සුවිච්චා බ්‍රාහ්මණය, මගේ කණිටු සහෝදරයා සංජය නම් විය. බ්‍රාහ්මණය, ඔබ ඔහු වෙත ගොස් අර්ථයද ධර්මයද විමසව.

එහි මංසකාඡං යනු යම් සේ පුරුෂයෙක් මහත් වූ මුවමසක් කදින් ගෙන යන්නේ අතරමග තලගොයී පැටවෙකු දැක මස් කද හෙලා උග්‍ර ලුහුබදින්නේද මෙසේ තමාගේ නිවසෙහි තමා වසඟයෙහි වසන්නා වූ භාර්යාව අතැර අනිකෙකු විසින් ආරක්ෂා කරන ලද ගෝපනය කරන ලද ස්ත්‍රියක අනුව යන්නේ වෙමිසි දක්වමින් මෙසේ කීවේය.

හෙතෙම එකෙනෙහිම සංජයගේ නිවාසයට ගොස් ඔහු විසින් කරන ලද සත්කාර ඇත්තේ පැමිණි කරුණ විමසන ලද්දේ කීවේය. ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ ඒ බව ප්‍රකාශ කරමින් ගාථා දෙකක් වදාළ සේක.

15. ඒ භාරද්වාජ බ්‍රාහ්මණයා සංජයගේ සම්පයට ගියේය. මහා බ්‍රාහ්මණයා සිය නිවසෙහි හුන්නා වූ ඔහු දුටුවේය.

16. මම කීර්ති ඇති කුරු රට රජුගේ දූතයා වෙමි. ඒ යුධිෂ්ඨිර රජු අර්ථයද ධර්මයද විමසවයි කීවේය. සංජයය, ඔබ ඒ අර්ථයද ධර්මයද මට කියව යනුවෙනි.

සංජයද එකල්හි අන් අඹුවක සේවනය කරයි. ඉක්බිති ඔහුට කියනුයේ පියාණනි, ඒ මම අන් අඹුවක සේවනය කරමි. සේවනය කරන්නේම ගංගාව තරණය කර පරතෙරට යමි. සැදෑවෙහිද උදේද ගංගාව තරණය කරන ඒ මා මරු විසින් ගිලගන්නේ වේ. එහෙයින් මගේ සිත වියවුල්ය. එහෙයින් මම ඔබට ප්‍රශ්නය විසඳ කියන්නට නොහැකි වන්නෙමි. මගේ බාල සොහොවුරු වූ සම්භව නම් කුමාරයා ඇත. උපතින් සත් අවුරුදු වූයේය. මට වඩා සිය ගුණයෙන්ද දහස් ගුණයෙන්ද අධික වූ නුවණ ඇත්තේය. හෙතෙම ඔබට ප්‍රශ්නය විසඳ කියන්නේය. යව ඔහුව විමසවයි කීවේය.

ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ මේ බව ප්‍රකාශ කරමින් ගාථා දෙකක් වදාළ සේක.

17. සුචීරනය, සවසද උදේද යන හැමකල්හි මරුවා මා ගිලියි. ඔබ විසින් අසන ලද්දේ අර්ථයද ධර්මයද ඔබට කියන්නට නොහැකි වෙමි.

18. සුචීරනය, මගේ කණිටු සොහොවුරු වූ සම්භව නම් කුමාරයා ඇත. ඔහු ඔබට අර්ථයද ධර්මයද කියයි. බ්‍රාහ්මණය, ඔහු වෙත ගොස් විමසුව.

සුචීරන තෙමේ එය අසා මේ ප්‍රශ්නය මෙලොව ආශ්චර්ය අද්භූත වූවක් වන්නේය. මෙය විසඳන්නට පොහොසත් අයෙක් නම් නැතැයි සිතමි යනුවෙන් සිතා ගාථා දෙකක් කීවේය.

19. පිංචත, ඒකාන්තයෙන් මේ ධර්මය අද්භූත වූවෙකි. මෙය අපට රුවි නොවේ. පියා හා දෙපුතුන් යන ඒ තිදෙනා අතර එකෙකුදු නුවණින් මෙය නොදනිත්.

20. අර්ථයද ධර්මයද විමසන ලද්දාහු එය කුමක්දැයි කියන්නට ඔවුහු නොහැකි වූවහුය. අර්ථයද ධර්මයද විමසන ලද්දේ මේ ළදරුවා කෙසේ නම් කියන්නට දනීද?

එහි නායං යනු මේ ප්‍රශ්න සංඛ්‍යාත ධර්මය අද්භූත වූවෙකි. මෙය විසඳ කියන්නට සමතෙක් නම් නොවිය හැකිය. එහෙයින් යම්බඳු වූවක් ඔබට කුමාරයා කියන්නේය යයි කියහිද මෙය අපට රුවි නොවේ. තෙසු යනු මෙහි සු කාරය නිපාතයක් පමණි. පියා වූ විධුරද පුත්තු වූ හදකාර සංජය යන ඔවුහු තිදෙනා. පිතා පුතනා පඤ්ඤාය පිය පුත්තු නුවණින් මේ ධර්මය නො විදු නොදනිත්. අන් කවරෙක් දනිත් දැයි යන අර්ථයි. න නං යු ඔබ තිදෙනාම අසන ලද්දාහුද මෙය කියන්නට පොහොසත් නොවෙහුය. ළදරු වූ සත් වයස් කුමාරයා අසන ලද්දේ කථං නු ජඤ්ඤා කවර කරුණින් දැන ගන්නට හැකි වන්නේදැයි අර්ථයි.

සංජය කුමාරයා ඒ අසා පියාණනි, සම්භව කුමාරයා ළදරු යයි නින්දා නොකරව. ඉදින් පැන විසඳීමෙන් ප්‍රයෝජන ඇත්තේද යව ඔහු විමසුව යයි අරුත් දක්වන්නා වූ උපමාවන්ගෙන් කුමාරයාගේ වර්ණනාව ප්‍රකාශ කරමින් ගාථා දොළොසක් කීවේය.

21. සම්භව කුමරු නොවීමසා ඔහු ළදරුවෙකැයි අවමන් නොකරව. බ්‍රාහ්මණය, සම්භව කුමරු විමසා අර්ථයද ධර්මයද දන්නෙහිය.

22. යම් සේ නිර්මල වූ වන්ද්‍රයා අහසෙහි යන්නේ ලොව සියළු තරු සමූහයා ආලෝකයෙන් ඉක්මවා බබලයි.

23. මෙසේම ළදරු බැවින් යුක්ත වූ සම්භව කුමරු ප්‍රඥා යෝගයෙන් පොහොසත් වූයේය. සම්භව කුමරු නොවීමසා ඔහු ළදරු වූවෙකැයි ඔහුට නින්දා නොකරව. බ්‍රාහ්මණය, සම්භව කුමරු විමසා අර්ථයද ධර්මයද දන්නෙහිය.

24. බ්‍රාහ්මණය, යම් සේ ශ්‍රීෂ්ම සෘතුවෙහි බක් මාසය අත් මාසවලට වඩා ගස්වල පිපි මල්වලින් හොබනේද

25. මෙසේම ළදරු බැවින් යුක්ත වූ සම්භව කුමරු ප්‍රඥා යෝගයෙන් පොහොසත් වූයේය. සම්භව කුමරු නොවීමසා ඔහු ළදරුවෙකැයි ඔහුට නින්දා නොකරව. බ්‍රාහ්මණය, සම්භව කුමරු විමසා අර්ථයද ධර්මයද දන්නෙහිය.

26. බ්‍රාහ්මණය, යම් සේ හිමෙන් යුක්ත වූ නොයෙක් වෘක්‍ෂයන්ගෙන් ගැවසී ගත් දේව සමූහයාට වාසස්ථාන වූ ගන්ධමාදන පර්වතය දිව්‍යමය ඖෂධයන්ගෙන් සියළු දිශාවන් බබුළුවැසිද සුවඳ විහිදුවාද.

27. මෙසේ ළදරු බැවින් යුක්ත වූ සම්භව කුමරු ප්‍රඥා යෝගයෙන් පොහොසත්ය. සම්භව කුමරු නොවීමසා ඔහු ළදරුවෙකැයි ඔහුට නින්දා නොකරව. බ්‍රාහ්මණය, සම්භව කුමරු විමසා අර්ථයද ධර්මයද දන්නෙහිය.

28. බ්‍රාහ්මණය, යම් සේ ගිනිසිළු ඇති, තේජසින් යුක්ත වූ වනයෙහි ගස් දල්වන්නා වූ ගමන් කළ මාර්ගය කළුපැහැ කරන්නා වූ (කෙතෙක් දර දැමුවත් ඉන්) අතෘප්තිමත් වන්නා වූ.

29. පුජාව පිණිස දැමූ ගිනෙල් අනුභව කරන, දුම නැමති කේතු (කොඩි) ඇති, උතුම් වනලැහැබ දවන්නා වූ බොහෝ දර දවන්නා වූ ගින්න රාත්‍රියෙහිදී කඳුමුදුන්හි බබලයිද

30. මෙසේ ළදරු බැවින් යුත් සම්භව කුමරු ප්‍රඥා යෝගයෙන් පොහොසත්ය. සම්භව කුමරු නොවීමසා ඔහු ළදරුවෙකැයි ඔහුට නින්දා නොකරව. බ්‍රාහ්මණය, සම්භව කුමරු විමසා අර්ථයද ධර්මයද දන්නෙහිය.

31. වේගයෙන් ආජාතීය අශ්වයා උකුම්යයි දනිත්. බර ඉසිලීමෙන් වෘෂභයා යයි දනිත්. කිරි දෙවීමෙන් ධේනුව යයි දනිත්. කථා කරන්නවුන් අතර පණ්ඩිතයා ගැන දනිත්.

32. එසේම ළදරු බැවින් යුත් සම්භව කුමරු ප්‍රඥා යෝගයෙන් පොහොසත්ය. සම්භව කුමරු නොවීමසා ඔහු ළදරු යයි ඔහුට නින්දා නොකරව. බ්‍රාහ්මණය, සම්භව කුමරු විමසා අර්ථයද ධර්මයද දන්නෙහිය.

එහි ජඤාඤා යනු දන්නෙහිය. වඤ්ඤා යනු පුන්සදයි. විමලො යනු වලාකුළු ආදී කිළිට්ටලින් තොරවූ. එවමයි දහරූපෙනො යනු මෙසේ සම්භව කුමරු ළදරු බැවින් යුක්ත වූයේ නමුදු ප්‍රඥාවෙන් යුක්ත වීමෙහි ලා සියළු දඹදිවි තලයෙහි සෙසු-පණ්ඩිතයන්. අතිරොවං යනු ඉක්මවා බබළයි. ශෝභාමත් වේ. රමමකො යනු බක් මාසයයි. අතෙවඤ්ඤාහි යනු අත් එකොළොස් මාසයට වඩා අතිශයින් බබළයි. එවං යනු මෙසේ සම්භව කුමාරයාද ප්‍රඥා සහිත වීම නිසා භොබනේ වෙයි. හිමවා යනු පිනිවැටෙන කල්හි හිමෙන් යුක්ත වූයේනුයි. හිමවා වෙයි. ශ්‍රීෂ්ම කාලයෙහිදී පිනි වමනය කරානුයි හිමවා වෙයි. සපැමිණි ජනයා සුවදිත් මදයට පත් කරානුයි. ගන්ධමාදන නම් වේ. මහාභූත ගණාලයො යනු දේවතා සමූහයාට වාසස්ථාන වූ. දිසාභාති යනු සියළු දිශාවෝ ඒකාලෝක වූවාක් වෙන් කරයි. පවාති යනු සියළු දිශාවෝ සුවදිත් හමයි. එවං යනු මෙසේ සම්භව කුමාරයාද පුත්‍ර සහිත වීමෙන් සියළු දිශාවෝ ආලෝකමත් කරති. හමා යති. යසසසිමා යනු තේජස් සහිත වීමෙන් යසස් ඇති. අවච්ඡාලී යනු ගිනිදැල්වලින් යුක්ත වූ. ජලමානො වනෙ ගච්ඡ යනු ගස්වලින් යුක්ත වූ මහ වනයෙහි දැල්වෙමින් හැසිරෙයි. අනලො යනු අතෘප්තිමත් වූ. ගිය මඟ කළුපැහැ ගත්වන බැවින්. කණ්ණවතනතී වේ. යාගයෙහිදී පූජා ද්‍රව්‍ය වශයෙන් දැවූ ගිනෙල් අනුභව කරානුයි සනාසනො වෙයි. දුමම මොහුගේ කොඩියෙහි කාර්යය කරානුයි ධූමකේතු නම් වේ. උත්තමාහෙව නඤ්ඤො යනු වනලැහැබ අහෙවන යයි කියනු ලැබේ.

උතුම් වන ලැහැබ දවයි යන අර්ථයි. නිසිපේ යනු රාත්‍රී කාලයෙහි. පබ්බතග්ගසමීං යනු පර්වත මත්තෙහි. පහුතෙධො යනු බොහෝ ඉරුකු ඇති. විරොචති යනු සියළු දිශාවන්හි බබලයි. එවං යනු මෙසේ මගේ කණිටු සොහොවුරු සම්භව කුමාරයා ළදරු වූයේ නමුදු ප්‍රඥා සහිත වීම නිසා බබළයි. හදං යනු වේගවත් බැවින් ආජාතීය අශ්වයාම උතුම් යයි දනිත්. සිරුරෙන් නොවේ. වාහියෙ යනු ඉසිලිය යුතු බරක් ඇති කල්හි බර ඉසිලීමෙහි ලා මෙතෙම උසස් යයි වෘෂභයා ගැන දනිත්. දොහෙන යනු කිරි දෙවීමෙහිලා දෙබුච්ච මොනවට කිරි ඇත්තී යයි දනිත්. භාසමානං යනු මෙහි න භාසමානං ජානනතී මිසසං බාලෙහි පණ්ඩිතං (මෝඩියන් සමග මුහු වූ පණ්ඩිතයා කථා නොකරන්නවුන් අතර නොදත හැකිය) යන සූත්‍රය ගෙනහැර දැක්විය යුතුය.

ඔහු මෙසේ සම්භව කුමරු වර්ණනා කරන කල්හි සුවිරත බ්‍රාහ්මණයා (ඔහුගෙන්) ප්‍රශ්නය විමසා දැනගන්නෙමි යි සිතනුයේ කුමාරය, ඔබගේ බාල සොහොවුරා කොහි සිටිදැයි විමසීය. ඉක්බිති හෙතෙම ඔහුට කියනුයේ සීමැදරු කවුළුව විවෘත කර අත දිගුකර මේ පහය දොරටුවෙහි ඇතුළු වීවියෙහි කුමාරයන් සමග රන්වන් වූ යමෙක් ක්‍රීඩා කරයිද මෙතෙම මගේ බාල සොහොවුරා වෙයි. ඔහු වෙත එළඹ ඔහුගෙන් විමසව. බුද්ධ ලීලාවෙන් ඔබට ප්‍රශ්නය විසඳ කියන්නේය යයි කීවේය. සුවිරත තෙමේ ඔහුගේ වචනය අසා පහයෙන් බැස කුමාරයාගේ සමීපයට ගියේය. කවර වේලාවකද යත් කුමාරයාගේ හැඳි සළුව මිදී බඳෙහි වැටී දෙඅතින් පස් ගෙන සිටි වේලාවෙහිය. ඒ බව ප්‍රකට කරන්නා වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ.

33. ඒ භාරද්වාජ බමුණා සම්භව කුමරුගේ සමීපයට ගියේය. මහා බ්‍රාහ්මණයා නිවෙසින් පිටත ක්‍රීඩා කරනු ලබන්නා වූ ඒ කුමරු දුටුවේය යන ගාථාව වදාළ සේක.

එහි බහිපුරෙ යනු ගෙන් පිටතයි.

මහබෝසත් තෙමේද පැමිණ ඉදිරියෙහි සිටි බමුණා දැක පියාණනි, කුමක් සඳහා පැමිණියෙහිදැයි විමසා දරුව, කුමාරය මම දඹදිවි තලයෙහි හැසිරෙන්නෙමි මවිසින් විමසන ලද ප්‍රශ්නයට පිළිතුරු කියන්නට සමර්ථ වූවෙකු නොලැබ ඔබ සමීපයට පැමිණියේ වෙමි යි කී කල්හි දඹදිවිහි නොවිසඳුන ප්‍රශ්නය මා වෙත පැමිණියේය. මම නුවණින් මහළු වූවෙක් වෙමි යි ලජ්ජා බය ලැබ අතට ගත් පස් හෙලා සළුව කඳින් ගෙන හැඳ

බ්‍රාහ්මණය විමසව බුද්ධ ලීලාවෙන් ඔබට කියන්නෙමිසි බුදුවරුන්ගේ පැවරීමෙන් පැවරිය. ඉක්බිතිව බ්‍රාහ්මණයා කියනුයේ

34. මම කීර්තිමත් වූ කුරුරට රජු විසින් එවන ලද දූතයා වෙමි. ඒ යුධිෂ්ඨිර රජු අර්ථයද ධර්මයද විමසවයි කීවේය. සම්භවය ඔබ ඒ අර්ථයද ධර්මයද කියව

යන ගාථාවේ ප්‍රශ්නය විචාළේය. සම්භව පණ්ඩිතයාට එහි අර්ථය අහස් මැද පුන්සඳ මෙන් ප්‍රකට විය. ඉක්බිති ඔහුට එසේ නම් අසව යයි කියා ධර්මය හා බැඳුන ප්‍රශ්න විසඳමින්

35. එසේ නම් පිංචන, එය මම ඔබට කියන්නෙමි. දක්‍ෂයෙක් යම් සේද එසේ රජු එය දැනගනී. ඉදින් කරන්නේ හෝ නොකරන්නේ හෝ (මට වැඩක් නැත) යන ගාථාව කීවේය.

අතර විවිධයෙහි සිට මිහිරි ස්වරයෙන් ධර්මය දේශනා කරන්නා වූ ඔහුගේ ශබ්දය දොළොස් යොදුන් වූ සියළු බරණැස් නුවර පැතිර ගියේය. ඉක්බිති රජුද උදය යුව රජුද යන සියල්ලෝ රැස් වූවාහුය. මහබෝසත් තෙමේ මහජනයා මැද ධර්මදේශනාව පැවැත්වීය.

එහි කශ්‍යා යනු ඒකාන්ත අර්ථයෙහි වචනයයි. යථාපි කුසලො යනු යම් සේ අතිශය දක්‍ෂ වූ සියල්ල දත් බුදුරජු දේශනා කරයිද එසේ ඔබට ඒකාන්තයෙන්ම කියන්නෙමි යන අර්ථයි. රාජාව බො තං යනු මම ඒ ප්‍රශ්නය යම්සේ ඔබලාගේ රජු දැනගන්නට හැකි වේද, එසේ කියන්නෙමි. ඉන් මත්තෙහි ඉදින් කරන්නේද නොකරන්නේද යන මෙය රජුම දනී. කරන්නා වූද නොකරන්නා වූද ඔහුටම එය වන්නේය. මගේ දෝෂයක් නැතැයි දක්වයි.

මෙසේ මේ ගාථාවෙන් ප්‍රශ්නය ප්‍රකාශ කිරීම ප්‍රතිඥා දී දැන් ධර්මය හා ගිය ප්‍රශ්නය කියන්නේ මෙසේ ප්‍රකාශ කළේය.

36. සුවීරන බ්‍රාහ්මණය, අද කටයුත්තක් ගැන රජු විසින් විමසන ලද්දේ හෙට යයි කියයිද කටයුත්තක් පැමිණි කල්හි යුධිෂ්ඨිර රජු එය නොකර නොවෙසේවා.

37. සුවීරනය, රජු විසින් විමසන ලද්දේ ආධ්‍යාත්මික වූම

අනිත්‍යතාවය කියන්නේය. චිත්තන ශක්තියක් නැති මූලා වූවෙක් යම් සේද එසේ නොමගට නොයන්නේය.

38. තමා ඉක්මවා නොයන්නේය. අධර්මයෙහි නොහැසිරෙන්නේය. ඕප්පාදාෂ්ටි සංඛ්‍යාත නොතොටෙහි නොබසින්නේය. අනර්ථයෙහි නොයෙදෙන්නේය.

39. යම් රජ කෙනෙක් මේ කරුණු කරන්නට දැනී ඒ රජු ශුක්ල පක්‍ෂයෙහි වන්ද්‍රයා මෙන් වැඩෙයි.

40. හෙතෙම ඤාතින්ට ප්‍රිය වෙයි. මිතුරන් අතර බබළයි. නුවණැති හෙතෙම කය බිඳීමෙන් අනතුරුව ස්වර්ගයෙහි උපදියි යනුයි.

එහි සංසෙය්‍ය යනු කියන්නේය. මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. සුවීරන බ්‍රාහ්මණය, ඉදින් ඔබලාගේ රජු අද දන් දෙමි. සිල් රකිමි. පෙහෙවස් රැකීම කරමි කවරෙක් හෝ විමසන ලද්දේ මහරජතුමනි, අද වූ කලී පන නසමු. කාමයන් අනුභව කරමු. රා බොමු. හෙට පිං කරමු යයි රජුට කියන්නේද ඉතා මහත් වූද ඒ ඇමතියාගේ වචනය කර යුධිෂ්ඨිර ගෝත්‍රයෙහි වූ ඔබගේ රජු එබඳු වූ කටයුත්තක් හැමිණි කල්හි එදවස ප්‍රමාදයෙන් යුතුව ගෙවමින් නොවෙසේවා. ඔහුගේ වචනය නොකර උපන් කුසල් සිතුවිල්ල නොනසා කුසල් හා බැඳුන කටයුතුම කෙරේවාමය. මෙය ඔහුට කියන්නේය යයි මෙසේ මහබෝසත් තෙමේ මේ ගාථාවෙන් අදම කටයුතු නිමවිය යුතුය. හෙට මරණය වේයයි කවරෙක් නම් දන්නේදැයි හදෙකරනන සූත්‍රයද අප්‍රමාදය නිවනට කරුණුය. ප්‍රමාදය මරණයට කරුණුය යන අප්‍රමාදය පිළිබඳ අවවාදයද කීවේය. අජ්ජධතත ඤාණවය යනු සුවීරන පියාණනි, සම්භව පණ්ඩිතයා ඔබ විසින් ධර්මය හා බැඳුන ප්‍රශ්නය විමසූ කල්හි කුමක් කියහිදැයි රජු විසින් විචාරන ලද්දේම ඔබලාගේ රජුට ආධ්‍යාත්මික අනිත්‍ය බව කියන්නේය. නියත ආධ්‍යාත්ම සංඛ්‍යාත වූ ස්කන්ධයන් පහද ස්ථිර වශයෙන් නොපවත්නා හෙයින් අනිත්‍යයයි කියන්නෙහිය. මහබෝසතුන් වහන්සේ මෙපමණකින්

සියළු සංස්කාරයෝ අනිත්‍යයහයි යම්දිනක ප්‍රඥාවෙන් දකීද සංස්කාරයෝ අනිත්‍යහ. උපදීමත් විනාශයත් ස්වභාවකොට ඇත. සංස්කාරයෝ ඉපිද විනාශයට පත්වෙති. ඔවුන්ගේ සන්සිදීම සැපයකි යයි මෙසේ පුරුදු කරන ලද අනිත්‍යතාව ප්‍රකාශ කළ සේක. කුමමගංග යනු යම්සේ මූලාවට පත් වූ චිත්තන ශක්තියක් නැති අද බාල පෘථග්ජන

තෙමේ දෙසැටක් මිථ්‍යා දෘෂ්ටි සංඛ්‍යාත වැරදි මාර්ගය සේවනය කරයිද මෙසේ ඔබගේ රජු ඒ වැරදි මාර්ගය නොසෙවින්නේය. තෙතර්‍යාණික වූ දසකුසල් කර්මපථ මාර්ගයම සේවනය කෙරේවා යයි මෙසේ ඔහුට කියන්නෙහිය යනුයි. අත්‍යන්තරය යනු මේ සුගතියෙහි සිටි ආත්ම භාවයයි. නාතිවනෙතයා යම් කර්මයක් නිසා තුන් වැදෑරුම් කුසල සම්පත්තින්ද කාම සුගතීන් සයද ඉක්මවා අපායයෙහි උපදින්නද ඒ කර්මය නොකරන්නේය යන අර්ථයි. අධමම යනු ත්‍රිවිධ දුෂ්චරිත සංඛ්‍යාත වූ අධර්මය නොසෙවින්නේය. අතිතෝ නපපතාරෙය්‍ය නොබසින්නේය. න තාරෙය්‍යාති යනුද පෙළ වෙයි. තමාගේ දෘෂ්ඨානුගතියට පැමිණෙන්නා වූ ජනයා නොබස්වන්නේය. අනතෝ යනු නොකරුණෙහි. න යුතො යනු යෙදුනේ නොවන්නේය. බ්‍රාහ්මණය, ඉදින් ඔබගේ රජු ධර්මය සමග බැඳුන ප්‍රශ්නයෙහි පවතිනු කැමැත්තේද මේ අවවාදයෙහි පවතීවායි ඔහුට කියව යනු මෙහි අදහසයි. සදා යනු නිරතුරුව මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. යම් ඝෂත්‍රියෙක් මේ කරුණු කරන්නට දැනීද ඒ රජු ශුක්ල පක්‍ෂයෙහි වන්ද්‍රයා මෙන් හැමදා වැඩෙයි. විරෝධිනි යනු මිතුරු ඇමත්තන් මැද තමාගේ සිල්වත් හැසිරීම නුවණ ආදී ගුණයන්ගෙන් හොබීයි. බබළයි යනුයි.

මෙසේ මහබෝසත් තෙමේ අහස් තලයෙහි වන්ද්‍රයා නංවන්නාක් මෙන් බුද්ධ ලීලාවෙන් බ්‍රාහ්මණයාගේ ප්‍රශ්නය විසඳ කීවේය. මහජනයා නාද කරමින් ඔල්වරසන් දෙමින් අපොළමින් දහසක් සාධුකාර කළේය. සඵ ඔසවා සෙළවීමද අත්පොළොසන් දීමද පැවැත්වීය. අත් පළඳනාදිය හෙළීය. මෙසේ හෙළනා ලද ධනය කෝටියක් පමණ විය. සතුටු වූ රජුද ඔහුට මහත් වූ ධනයක් දුන්නේය. සුවීරතද කහවනු දහසින් ඔහු පුදා රන් පටෙහි දැහිගුලෙන් පැන විසඳුම ලියා ඉඳුපත් තගරයට ගොස් රජුට ධර්මයාග ප්‍රශ්නය කීවේය. රජු ඒ ධර්මයෙහි පිහිටා දෙවිලොව පිරවීය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා මහණෙනි, තථාගතයන් වහන්සේ මහා ප්‍රඥා ඇති වූයේ දැන් පමණක් නොවේ. පෙරද වූයේම යයි කියා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි ධනඤ්ජය රජු ආනන්ද තෙර විය. සුවීරත බ්‍රාහ්මණයා අනුරුද්ධ තෙර විය. විඳුර පණ්ඩිතයා මහා කාශ්‍යප තෙර විය. හදුකාර කුමරු මුගලන් තෙර විය. සංජය මානවකයා සැරියුත් තෙර විය. සම්භව පණ්ඩිතයා මම ම විමි යයි වදාළ සේක.

16-6

මහා කපි ජාතකය

බාරාණසසං අහු රාජා යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් දෙව්දත්ගේ ගල් පෙරළීම අරභයා දේශනා කළ සේක.

ඔහු විසින් දුනුවායන් යොදවා මැන කාලයෙහි ගල් පෙරළූ පසු හික්කුන් විසින් දෙව්දත්ගේ නුගුණ ප්‍රකාශ කළ කල්හි ශාස්තෘන් වහන්සේ මහණෙනි, දැන් පමණක් නොවේ. පෙරද දෙව්දත් මට ගල් පෙරළුවේම යයි කියා අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවර බුන්මදන්ත රජු රාජ්‍යය කරවන කල්හි කපි ගම එක් ගොවිතැනෙහි නිරත බමුණෙක් කුඹුරක් සි සා ගොනුන් නිදහස් කර උදැල්ලෙන් කටයුතු කරන්නට පටන් ගත්තේය. ගොන්නු එක් ගසක කොළ කමින් ක්‍රමයෙන් වනයට පිවිස පළා ගියාහුය. හෙතෙම වේලාව සලකා උදැල්ල තබා ගොනුන් බලන්නේ උන් නොදැක දොම්නසට පත් වූයේ උන් සොයමින් වනය තුළට පිවිස ඔබ්බෙනොබ ඇවිදින්නේ හිමවතට පිවිසියේය.

හෙතෙම එහි දිශාවන්හි මුළා වී සන්දවසක් නිරාහාරව ඇවිදින්නේ එක් තිඹිරි ගසක් දැක එහි නැග ගෙඩි කමින් තිඹිරි ගසින් ගිලිහී සැටරියන් ඇති නරා ප්‍රපාතයක වැටුනේය. එහි වැටුන ඔහුට එහි දසදවසක් ගෙවුනි. එකල්හි බෝසත් තෙමේ වදුරු යෝනියෙහි ඉපදී ලොකු කුඩා ගෙඩි කමින් යන්නේ ඒ පුරුෂයා දැක ගලෙක යොතක් (ලණුවක්) යොදා ඒ පුරුෂයා උඩට ගත්තේය. හෙතෙම නිදන්නා වූ ඒ වදුරාගේ හිස ගලකින් ගසා පැළවේය. මහබෝසත් තෙමේ ඔහුගේ ඒ කටයුත්ත දැන උඩට නැගී අත්තක හිඳ එමබා පුරුෂය, ඔබ බිමින් යව. මම අතුඅගින් යන්නේ ඔබට මග කියමින් යන්නෙමියි ඒ පුරුෂයා වනයෙන් බැහැර කර මාර්ගයෙහි තබා පර්වත පාදයටම පිවිසියේය.

ඒ පුරුෂයා මහබෝසතුන් කෙරෙහි අපරාධ කර කුෂ්ඨ රෝගියෙක් වී මෙලොවදීම මනුෂ්‍ය ප්‍රේතයෙක් විය. හෙතෙම අවුරුදු හතක් දුකින් පෙළමින් හැසිරෙන්නේ බරණැස් නුවර මීගාපීර උයනට පිවිස පවුර

අතරෙහි කෙසෙල්කොළ අතුරා වේදනාවෙන් යුක්ත වූයේම භෝත්තේය. එකල්හි බරණැස් නුවර රජු ඒ උයනට ගොස් එහි හැසිරෙන්නේ ඔහු දැක ඔබ කවරෙක් වෙහිද කුමක් කර මේ දුකට පත් වූයේදැයි විචාළේය. ඔහුද සියල්ල විස්තර වශයෙන් කීවේය. ශාස්තෘෂ්ට වහන්සේ ඒ බව දේශනා කරමින් මෙසේ වදාළ සේක.

බාරාණසීයං අහුරාජා කාසීනං රට්ඨවඩ්ඨනො
 මිත්තා මචච පරිබ්බුළොහා අගමාසී මිගාජරං

1. කසී රටවැසියන්ගේ රට වඩන්නා වූ රජෙක් බරණැස් නුවර විය. මිතුරු ඇමතිවරුන් විසින් පිරිවරන ලද ඔහු මිගාජර නම් උයනට ගියේය.
2. එහිදී සුදු කුෂ්ටයෙන් ඒ පැහැ ඇති. කබර සහිත වූ සැරව වැගිරෙන කොබෝලිල ගෙඩි වැනිම නැසුන මස් ඇති කෘශ වූ නහර ඉල්පී පෙනෙන බ්‍රාහ්මණයා දුටුවේය.
3. අතිශයින් බැගෑපත් බවට පැමිණි දුකට පත් මිනිසා දැක විශ්මයට පත් රජු මොහු යක්ෂයන් අතර කවරෙක් වෙහිදැයි කීවේය.
4. ඔබගේ අත් පා සුදුය. හිස ඊටත් වඩා සුදුය. නුඹගේ සිරුර කබර සහිතය. කුෂ්ට රෝගය බහුලකොට ඇත්තෙහිය.
5. ඔබගේ පිට ඇට වැලක් මෙන් උස්පහත් වූයේය. ඔබගේ අවයව කලවැල් පුරුක් මෙනි. මෙබඳු වූ අනිකෙක් නොදුටුවෙමි.
6. දූවිලියෙන් ගැවසී ගත් පා ඇත්තෙහිය. තැතිගත්තෙහිය. කෘෂ වූවෙහි. ඉල්පුහු නහර ඇත්තෙහි. දුර්වර්ණ වූයෙහිය. වියලි සිරුර ඇත්තෙහි කොහි සිට පැමිණියෙහිද කොහි යන්නෙහිද?
7. නපුරු දර්ශන ඇත්තෙහිය. විකෘති වූ සිරුර ඇත්තෙහිය. දුර්වර්ණය. බියකරු දැකුම් ඇත්තෙහිය. නුඹගේ වැදු මව වූ යම් තැනැත්තියක වේද ඒ මවද ඔබ දකින්නට නොකැමති වන්නේය.

8. පෙර කිනම් කර්මයක් කළෙහිද? කිම නිවැරදිකරුවෙකු නැසුවෙහිද කෙබඳු වූ යමක් කර මේ දුකට පැමිණියේද යනුවෙනි.

එහි බාරාණසයං යනු බරණැස් නුවරෙහි. මිනනාමවව පරිබ්බුළෙහා යනු මිතුරන් විසින්ද දැඩි හක්ති ඇති ඇමතිවරුන් විසින්ද පිරිවරන ලද්දේ. මිහාජීරං යනු එනම් ඇති උයනට. සෙතං යනු සුදු කුෂ්ටයෙන් සුදු වූ කබර කුෂ්ටයෙන් විවිධ පැහැ ඇති. බිදුනා වූ කැසීම් ඇති කිලාස (ඇදුම?) කුෂ්ටයෙන් යුත්. කිලාසිනං වේදනා ඇතිව කෙසෙල් කොළයෙහි හොත්තා වූ ඔහු දුටුවේය. විදධසනං කොවිළාරංව යනු තුවාලයන්හි මුඛයන්ගෙන් වැගිරෙන්නා වූ මස්වලින් නයනා ලද්දේ මල් පිපුන කොබෝලීල ගස හා සමාන වූ. කිසං යනු ඇතැම් තැන්හි ඇට හා සම පමණක් ඇති සිරුර ඇතිව නහර සමූහයෙන් පැතිරුන. බ්‍යමහිතො බියට පත්වූයේ. විශ්මයට පැමිණියේ හෝ. යකබානං යකුන් අතර කවර යකෙක් නම් වේදැයි. වට්ටනාවලිසංකාසා යනු පිටෙහි කටු ඇති තන්හි අවුනා තබන ලද වැලක් හා සමාන වූ. අංගා යනු ඔබගේ අවයවයෝ කළු පුරුක් ඇති වැලක් හා සමාන වෙති. නාඤ්ඤං යනු මෙබඳු වූ අත් පුරුෂයෙක් නොදකිමි. උගසට්ටපාදො යනු දූවිලි වැකුණු පා ඇති. ආතප්පරූපො යනු වියලි ගරිර ඇති. දුදදසී යනු දුකසේ දැකිය යුතු. අප්පකාරොසී යනු සිරුරක ආකාරයෙන් තොර වූයේ මනාව නොපිහිටියේ වෙහිය යන අර්ථයි. කිබ්බිසං දරුණු කටයුත්ත.

අනතුරුව බ්‍රාහ්මණයා මෙසේ කීවේය.

- 9. මේ ලෝකයෙහි පණ්ඩිතයෝ සත්‍යවාදී තැනැත්තා පසසන්ද එනිසා දක්‍ෂයෙක් යම්සේද එසේ ඔබට මම කියන්නෙමි.
- 10. මම ගවයන් සොයමින් ඇවිදින්නේ වනයෙහි මූලා වූයේ නොයෙක් ඇතුන් විසින් සෙවුනා වූ රජුන් රහිත ජන ශුන්‍ය වූ විසිතුරු වූ වනයෙහි හැසුරුනෙමි.
- 11. නපුරු මෘගයන් විසින් හැසිරෙන ලද වනයෙහි මං මූලා වූයෙමි. මම එහි බඩසයින් හා පවසින් යුක්ත වූයේ සත් දවසක් හැසුරුනෙමි.
- 12. ආහාර ගනු කැමති වූ මම එහි විෂම තැනක තිබූ ප්‍රපාතයට නැමුනා වූ හටගත් මිහිරි ගෙඩි දරන්නා වූ තිඹිරි ගසක් දුටුවෙමි.

13. මම සුළඟින් වැටුන ගෙඩි කෑවෙමි. ඒවා මට බෙහෙවින් රුචි විය. ඉන් අතෘප්තිමත් වූ මම ගසට නැග එහි හිඳගෙන හුන්නෙමි.

14. එක් ගෙඩියක් මවිසින් කන ලදී. දෙවැන්න කැමති වීමි. අනතුරුව ඒ අත්ත පොරොවෙන් කැපුවාක් මෙන් බිඳුනෙය.

15. ඒ මම අතු සමගම උඩුකුරු වූ පා ඇතිව යටිකුරු වූ හිස ඇතිව පිහිටක් නැතිව එල්වීමකින් තොරව පර්වත දුර්ගයෙහි වැටුනෙමි.

16. යම් හෙයකින් ජලය ගැඹුරු වීද එහෙයින් අත්පා බිඳීමට නොපැමිණියෙමි. එහි සතුටකින් තොරව අනාථව රාත්‍රී දහයක් සයනය කළෙමි. (ගත කළෙමි)

17. ඉක්බිති ගවයන්ගේ මෙන් වල්ගය ඇති, පර්වතයෙහි හැසිරෙන අත්තෙන් අත්තට හැසිරෙමින් ගස්වල ගෙඩි කන්නා වූ වඳුරෙක් එහි පැමිණියේය.

18. හෙතෙම කෘෂ වූ පඬු පැහැ ගත් මා දැක මා කෙරෙහි කරුණාව කළේය. එම්බා පින්වත, මෙහි මෙසේ දුකින් පෙළුනා වූ හෙතෙම කවරෙක් නම් වේද? මිනිසෙක්ද නැතහොත් අමනුෂ්‍යයෙක්ද මට තමා කවරෙක්දැයි කියව.

19. ඔහු ඇදිලි බැඳ මේ වචනය කීවෙමි. මම විපතට පත් මිනිසෙක් වෙමි. මට මෙතනින් යෑමක් නම් නැත. එය ඔබට කියමි. ඔබට යහපතක් වේවා! ඔබද මට පිහිට වෙව.

20. උතුම් වූ වඳුරා බර ගලක් ගෙන ගල හා යොතක් යෙදීම කර පර්වතයෙහි හැසිරෙමින් මෙසේ කීවේය.

21. එව මගේ පිටට නැගී දෙඅතින් බෙල්ල අල්ලා ගනුව. මම ඔබව වේගයෙන් ගිරි දුර්ගයෙන් උඩට ගන්නෙමි.

22. ඉසුරින් යුත් ඒ වඳුරු රජුගේ ඒ වචනය අසා ඒ ප්‍රාඥයාගේ පිටට නැග දෙඅතින් බෙල්ල ගත්තෙමි.

23. තෙද ඇති බලවත් වූ ඒ වදුරා බලවත් ලෙස වෙහෙසට පත් වෙමින් දුකට පත්වෙමින් වේගයෙන් ගිරිදුර්ගයට වැටී හුන් මා එයින් ගොඩ ගත්තේය.

24. මා ගොඩට ගෙන වෙහෙසට පත් උතුම් වදුරා මේ වචනය කීවේය. යහළුව, මොහොතක් නිදන්නෙමි. එහෙයින් මා රකුව.

25. සිංහයෝද ව්‍යාඝ්‍රයෝද දිවියෝද වලස්සුද වෘකයෝද යන මොවුහු ප්‍රමාද වූ මා හිංසාවට පත් කරන්නාහුය. ඔබ ඔවුන් දැක වලක්වුව මැනවි.

26. මෙසේ මට ආරක්ෂා කරන්නට කියා ඒ වදුරා මොහොතක් නිදාගත්තේය. එකල්හි මම නුනුවණින් මෙනෙහි කිරීම නිසා පවිටු වූ අදහසක් ලබන ලද්දෙමි.

27. වනයේ අන් මාගයන් යම් සේද මොහුද මිනිසුන්ගේ ආහාරයකි. බඩසයින් යුක්ත වූයේ මේ වදුරා මරා කන්නේ නම් යෙහෙක යනුවෙනි.

28. මස් කන ලද්දේද මාර්ගෝපකරණ වශයෙන් මස්ද රැගෙන කාන්තාරය තරණය කරමි. මට මාර්ගෝපකරණද වන්නේය.

29. අනතුරුව ගලක් ගෙන හිසට ගැසුවෙමි. ආහාර නැතිවීමෙන් ක්ලාන්ත වූ මගේ ප්‍රහාරය දුර්වල විය.

30. වේගයෙන් නැගිට්ටා වූ ලෙයින් වැකුණු ඒ වදුරා කඳුළු පිරුණු ඇස්වලින් හඬමින් මා දෙස බැලුවේය.

31. පින්වත් තෙමේ මට යහපතක් නොකළේය. ඔබද ඔබට මෙබඳු වූවක් කළේය. ඔබට දීර්ඝායුෂ වේවා! මට කළ දෙයින් අන්‍යයන් වලක්වන්නට සුදුසු වන්නෙහිය.

32. දුෂ්කර වූවක් කළා වූ එම්බා පුරුෂය, මව්සින් ඔබ මෙබඳු වූ විෂම වූ පහසුවෙන් යා නොහැකි වූ ප්‍රපාතයෙන් ගොඩට ගන්නා ලද්දෙහිය.

33. පරලොචිත් ගෙන ආවේකු වැනි වූ ඔබ මා දෝහි විය යුත්තෙකු කර සිතුවේය. ළාමක ස්වභාව ඇති පව්ටු වූ ඔහු විසින් පව්ටු වූවක් සිතන ලදී.

34. අධර්මයෙහි පිහිටි තැනැත්ත, ඔබ මෙවැනි කටුක වූ වේදනාවක් නොවිඳිව. ඒ පව්ටු ක්‍රියාව එල දැරීම නිසා උණ ගස මෙන් ඔබව නොනසාවා.

35. පව්ටු ස්වභාව ඇති නොහිත්මුණ ඔබ පිළිබඳව මගේ විශ්වාසයක් නැත. මගේ පිටුපසින් එව, සමීපයෙහි දකිමින්ම යව.

36. වන මෘගයන්ගේ අහිත් මිදුනේ වෙහිය. මිනිස් පියසට පැමිණුනේ වෙහිය. අධර්මිෂ්ඨ තැනැත්ත, මේ මාර්ගය වෙයි. ඒ මාර්ගයෙන් සුවසේ යව.

37. පර්වතයෙහි හැසිරෙන්නා වූ වඳුරා මෙය පවසා හිසෙහි ලේ සෝදා කඳුළු පිස දමා එතැනින් පර්වතයට නැංගේය.

38. ඒ මම ඒ වඳුරා විසින් ශාප කරන ලද්දේ වූයෙමි. දාහයෙන් පෙළුනේ වෙමි. දැවෙන්නා වූ සිරුරෙන් යුතුව ජලය බොන්නට පැමිණියෙමි.

39. විල ගින්නෙන් රත් කරන ලද්දක් සේද ලෙයින් වැකුනාක් මෙන්ද සැරව හා ලේ සමාන වූවාක් මෙන්ද සියල්ල මට වැටහුනේය.

40. යම්තාක් දියබින්දු මගේ ශරීරයෙහි වැටුනාහුද ඒ තාක් අඩක් බෙලිගෙඩි සමාන වූ බුබුළු හටගනී.

41. මගේ ඒ බුබුළු කුණු වූවෝ බිඳුනාහු සැරව හා ලේ වැහිරුණාහ. යම් යම් මාර්ගයකින් ගම් නියම්ගම්හි යමිද

42. එහි ස්ත්‍රීහුද පුරුෂයෝද දඬුගත් අත් ඇත්තාහු කුණුගදිත් ගැවසී ගත් මා මෙහි නොඑවයි දුරින්ම වළකයි.

43. මෙබඳු වූ මගේ දුකට දැන් සත් අවුරුද්දක් විය. පෙර තමාගේ නපුරු කටයුත්තේ විපාකය අනුභව කරමි.

44. එහෙයින් ඔබට කියමි. ඔබට යහපතක්ම වේවා! යම් තාක් දෙනා මෙහි රැස් වූවාහුද ඒ සියල්ලෝ මිත්‍රයෝහි නොවෙත්වා. මිත්‍රයෝහි බව ළාමක වූවකි.

45. යමෙක් මෙලොව මිත්‍රයෝහි වේද හෙතෙම කුෂ්ට රෝගියෙක් කිලාසි රෝගියෙක් වේ. ඒ මිත්‍රයෝහි තැනැත්තා මරණින් මතු නිරයෙහි උපදී.

එහි කුසලො යනු යම්සේ එක් දක්‍ෂ තැනැත්තෙක් කියයිද එසේ ඔබට කියන්නෙමි. ගොගවෙසො යනු නැති වූ ගවයන් සොයමින්. අවචසරිං යනු මිනිස් පියස ඉක්මවා හිමවතට පිවිසියෙමි. අරඤ්ඤ යනු රජුන් රහිත. සුඤ්ඤ ඊරිනෙ යනු වියලි කාන්තාරයෙහි. විචනෙ විසිතුරු වූ. විප්පනට්ඨො යනු මංමුළා වූයේ. බුහුකඛිනො යනු හටගත් බඩසා ඇත්තේ බඩගින්නෙන් දැවුනේ. පාපාතමහි ලඹබනං. ප්‍රපාතයට අහිමුබව එල්බෙන්නා වූ. සම්පනන ඵලධාරිනං යනු මිහිරි ගෙඩි දරන්නා වූ. වාතසීතානි යනු පළමුව සුළඟින් වැටුන. තසං හෙසසාමි යනු ඒ ගසෙහි මනාව පිහිටියේ වෙමිසි නැගුනේ වෙමි. තතො සා යනු ඒ අපේක්‍ෂා කළ කරුණ සඳහා අත දිගුකළ කල්හි මවිසින් නගින ලද අත්ත පොරොවෙත් කැපුවාක් මෙන් බිඳුනේය. අනාලමෙඛ විසම වූ පර්වතයෙහි. සෙසිං යනු හොත්තේ වෙමි. කපිමාගඤ්ඤ් යනු වඳුරා පැමිණියේය. ගොනංගුට්ඨො යනු ගවයන්ගේ නගුට වැනි වූ වල්ගයක් ඇති. නංගුට්ඨි යනුද පෙළයි. ගොනංගුලී යයිද කියත්. අකරාමයි යනු මා කෙරෙහි කළේය. අමේහා යනු මහරජතුමනි ඒ වඳුරු රජු ඒ නරාවලෙහි හුන් මගේ ජලය අපොළන ශබ්දය අසා මට එම්බල යයි අමතා මෙතෙමේ කවරෙක් දැයි විචාළේය. බ්‍යසම්පනො යනු ව්‍යසනයට පත් වූයේ. පපාතසස වසං පනෙනා යනුද පෙළයි. හඤ්ඤං වො යනු එහෙයින් ඔබට කියමි. ඔබලාට යහපතක් වේවායි. ගරු සීලං යනු මහරජතුමනි, ඒ වඳුරු රජු මවිසින් එසේ කී කල්හි බිය නොවවයි මා අස්වසා පළමුව බර ගලක් ගෙන ඇදගෙන යෑම කරනුයේ පර්වතයෙහි හැසිරුනේය. නිසහො යනු උතුම් පුරුෂයා. උතුම් වඳුරු රජු. පර්වත ප්‍රපාතයෙහි සිට මට මෙසේ කීවේය. බාහාහි යනු දෙබාහුවෙන් මාගේ බෙල්ල මනාකොට ගනුව. වෙගසා යනු වේගයෙන්. සිරිමනො

යනු පිං ඇතියහුගේ. අගහිතං යනු සැටරියන් නරාවලට වාත වේගයෙන් බැස ජලය මත සිටියහුගේ පිටට වේගයෙන් මම නැගී දෙඅතින් බෙල්ල අල්ලා ගනිමි. විහඤ්ඤමානෝ යනු විඩාවට පත් වූයේ. කිවේන දුකසේ. සනෙතා පණ්ඩිතයා නැතහොත් වෙහෙසින් ක්ලාන්ත වූයේ. රක්ඛසසු යනු ඔබ උඩට ගනු ලබන්නා වූ මම වෙහෙසට පත් වූයේ මොහොතක් විශ්‍රාම ගනුයේ. පසසුපිසසං එහෙයින් මා රකුව. යථාවඤ්ඤ වනෙ මිඟා සිංහ ආදී වූ මේ වනයෙහි ඇති අත් වනමාගයෝ. පෙළෙහි වනාහි අව්ශ්කෝතරව්ශ්‍යෝ යයිද ලියත්. පරිතතුන යනු මහරජතුමනි, ඒ වදුරු රජු මා තමාගේ ආරක්ෂාව කොට මොහොතක් නිදා ගත්තේය. නුනුවණින් මෙනෙහි කිරීම නිසා හකෙබා යනු කෑ යුත්තෙකු කර. අසිතො බඩසයින් මොනවට යුක්ත වූයේ. සමබලං යනු මාර්ගෝපකරණ. මත්ථකං සනතිතාළයිං යනු ඒ වදුරු රජුගේ හිසට ගැසුවෙමි. සනතිතාළයං යනුද පෙළයි. දුබ්බලො අහු යනු යම්සේ බලාපොරොත්තු වූ දෙය සම්පූර්ණ නොවීද එපරිද්දෙන් ශක්තිමත් නොවීමි. වෙගෙන යනු මා විසින් හෙළන ලද ගලෙහි වේගයෙන්. උදපපනෙනා යනු නැගී සිටියේ. මායෙතා යනු ඒ මිත්‍රද්‍රෝහී වූ පුරුෂයා විසින් ගලෙන් ගැසූ කල්හි මහත් වූ සමක් සිදි එල්ලුනේය. ලේ වැගිරුනේය. මහබෝසත් තෙමේ වේදනාවෙන් යුක්ත වූයේම මෙසේ සිතුවේය. මෙතන්හි අනිකෙක් නැත. මේ බිය මේ පුරුෂයා නිසාම උපන්නේ යයි හෙතෙම මරණ බියෙන් බියපත් වූයේ එල්ලෙන්නා වූ සම්කඩ අතින් ගෙන උඩට නැගී අත්තට නැගී ඒ පව්ටු තැනැත්තා සමග කථා කරනුයේ. මායෙතා මං ආදිය කීවේය. මායෙතා මං හඳුනෙන යනු උතුමාණනි එසේ නොකරන්න. යහපත් තැනැත්ත එසේ නොකරන්න යයි ඔහු වලක්වයි. කඤ්ඤ නාමා යනු ඔබ මවිසින් ප්‍රපාතයෙන් උඩට ගන්නා ලදී. එසේ ඇතිකල්හි මෙබඳු දරුණු කටයුත්තක් මා කෙරෙහි කළේය. අනේ ඔබ විසින් නුසුදුස්සක් කරන ලදී. අහොචත යනු ඔහුට නින්දා කරමින් මෙසේ කීවේය. තාව දුකකර කාරිකා යනු මා කෙරෙහි අපරාධී වූ නිසා අතිශයින් නපුරු වූ කටයුත්තක් කළ තැනැත්ත. පරලොකාව යනු පරලොචිත් ගෙන එන ලද්දේ මෙන්. දුබ්බයං යනු දුරුකටයුතු. මරණයට පත් කළයුතු. වෙදනං කටුකං යනු නොදැහැමි තැනැත්ත. මෙසේ ඇති කල්හිද යම්බඳු වේදනාවක් මම ස්පර්ශ කරමිද එබඳු වේදනාවක් ඔබ ස්පර්ශ නොකෙරේවා! ඒ පව්ටු ක්‍රියාවෙහි විපාකය එල හට ගැනීමෙන් උණගස මැරෙන්නාක් මෙන් ඔබ වධයට නොපමුණවා යයි මහරජතුමනි, ප්‍රිය වූ පුතෙකුට මෙන් මට අනුකම්පා කළේය. ඉක්බිති මම ඔහුට මෙසේ කීවෙමි. ස්වාමීනි, මා කළ දෙය මට නොකරව.

අසත්පුරුෂ වූ මා මෙබඳු වූ වනයෙහි නොනසව. මම දිශාවන් හඳුනාගත නොහැකිව මුළා වූයෙමි. මාර්ගය නොදනිමි. තමා විසින් කරන ලද කර්මය නිසා නොනසව. මට ජීවිත දානය දෙව. වනයෙන් බැහැර කර මිනිස් පියසෙහි තබව යයි මෙසේ කී කල්හි හෙතෙම මා සමග කථා කරමින් තයි මෙ නන්වී විසසාසො යනු ආදිය කීවේය. එහි තයි යනු මෙතැන් පටන් ඔබ කෙරෙහි මගේ විශ්වාසයක් නැත. එහි යනු එම්බා පුරුෂය, මම ඔබ සමග මාර්ගයෙන් නොයමි. ඔබ මගේ පිටුපසින් නුදුරෙහි දක්නා ලබන සිරුරු ඇත්තේම එව. මම ගස් අගින්ම යන්නෙමියි. මුතෙතාසි යනු මහරජතුමනි, ඉක්බිති හෙතෙම මා වනයෙන් බැහැර කර එම්බා පුරුෂය, වනමාගයන්ගේ අතින් මිදුනේ වෙහි. මානුසිංපදං යනු මිනිස් වාසයට පැමිණියේ එතැනට ආවේ වෙහි. මේ තොපගේ මාර්ගයයි. මේ මගින් යවයි කීවේය. ගිරිවරො යනු පර්වතයෙහි හැසිරෙන්නා වූ වදුරා. පකඛාලා යනු සෝදා. තෙතාහිසතෙතාසමී යනු මහරජතුමනි, ඒ මම ඒ වදුරා විසින් ශාපකරන ලද්දේ වෙමි. පවිටු ක්‍රියාව මුහුකුරා ගිය කල්හි ඔහු විසින් ශාප කරන ලද්දේ වෙමියි සිතමින් මෙසේ කියන ලදී. අද්දිතො යනු උපද්‍රවයට පත්වූයේ. උපාගමිං යනු එක් විලක් වෙත පැමිණියෙමි. සමපමජ්ජට යනු ඉපිද මෙවැන්නෙකු වී වැටහී ගියේය. යාවනො යනු යම් පමණ. ගණ්ඩු ජායෙට යනු බුබුළු ඇති වීද හෙතෙම පිපාසය දරන්නට නොහැකි වන්නේ ජලදෝතක් ඔසවාගෙන මදක් බී සෙස්ස සිරුරෙහි ඉස්සේය. එකෙතෙහි ඒ ජලය බිඳු ප්‍රමාණයට බෙලිගෙඩියෙන් අඩක් පමණ වූ බුබුළු හටගන්නාහුය. එහෙයින් මෙසේ කීවේය. පහිනනා යනු ඒ බුබුළු එදවසම බිඳී කුණු වූයේ අප්‍රසන්න ගඳ ඇති වී සැරව හා ලේ වැගිරුනහ. යෙන යනු යම් යම් මාර්ගයකින්. ඔකිණණා යනු කුණු ගඳින් ගැවසී ගත්තේ පෙරටු කළේ පිරිවරන ලද්දේ. මාසසු ඔරෙන ආගමා යනු දුෂ්ට වූ තැනැත්ත. සමීපයෙන් නොපැමිණේවා. අපගේ සමීපයට නොපැමිණෙහි යයි මෙසේ කියමින් වලක්වන්නේ යයිද අර්ථයි. සතචසසානි දානි මෙ යනු මහරජතුමනි, එතැන් පටන් මෙතෙක් සත් අවුරුද්දක් යන මෙපමණ කලක් මම තමා විසින් කළ කර්මය අනුභව කරමි. හෙතෙම මෙසේ තමාගේ මිත්‍රද්‍රෝහිකම විස්තර කර මහරජතුමනි, මාවම බලා මෙබඳු කටයුත්තක් කිසිවෙකු විසින් නොකළ යුතුයයි කියා තං වො ආදී ගාථාව කීවේය. එහි තං යනු යම් මේ මෙබඳු කර්මයක් මෙවැනි දුක් විපාක ඇත්තේද එනිසා යන අර්ථයි.

මෙලොව යමෙක් මිත්‍රද්‍රෝහී වේද හෙතෙම කුෂ්ට රෝගියෙක්

වේ. කීලාස (ඇඳුම) රෝගියෙක් වේ. ඒ මිත්‍රද්‍රෝහී තැනැත්තා කය බිඳීමෙන් අනතුරුව නිරයෙහි උපදී යනුවෙනි.

මෙය බුද්ධභාෂිත ගාථාවයි. මහණෙනි, මෙලොව යමෙක් මිතුරන්ට ද්‍රෝහී වේද හිංසා කෙරේද හෙතෙම මෙබඳු වේය යන අර්ථයි.

රජු සමග කථා කරන්නා වූම එම පුරුෂයාට පෘථුවිය විවරයක් ලබා දුන්නේය. එකෙනෙහිම මෙලොවින් ව්‍යුත වී අවිච්ඡේදි උපන්නේය. රජු ඔහු පොළොවට පිටිසි කල්හි උයනින් නික්මී නගරයට පිටිසියේය.

ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා මහණෙනි, දෙවිදන් තෙමේ මා වෙත ගල පෙරළුවේ දැන් පමණක් නොවේ. පෙරද විද්දේම යයි කියා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි මිත්‍රද්‍රෝහී පුරුෂයා දෙවිදන් වීය. වඳුරු රජු මම ම විමියයි වදාළ සේක.

16-7

දකරකබස ජාතකය

සවෙ වො වුය්‍යමානානං යන මෙය දකරකබස ජාතකයයි. ඒ සියල්ල මහා උම්මග්ග ජාතකයෙහි ප්‍රකට වන්නේය.

16-8

පණ්ඩරක ජාතකය

විකිණණ වාවං යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් මුසාවාද අකුසල කර්මය කොට දෙවිදන්ගේ පොළොවෙහි පිවිසීම අරභයා දේශනා කළ සේක. එකල්හි ශාස්තෘන් වහන්සේ හික්කුන් වහන්සේලා විසින් ඔහුගේ අගුණ කී කල්හි මහණෙනි, දෙවිදන් බොරු කියා පොළොවෙහි පිවිසියේ දැන් පමණක් නොවේ. පෙරද පිවිසියේම යයි කියා අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත රජු රාජ්‍යය කරවන කල්හි පන්සියයක් වෙළෙන්දෝ නැවෙත් මුහුදට පැමිණ සත්වන දවස්හි තෙරක් නොදක්නේ මුහුද මත නැව බිඳුන කල්හි එකෙකු හැර සෙස්සෝ මසුන් කැසබුවත් ආදීන් විසින් කැවෝ වූවාහුය. එක් අයෙක් වාත වේගයෙන් කදම්බිය නම් පටුනට පැමිණියේය. හෙතෙම මුහුදින් ගොඩට විත් නග්න වේගයෙන් ඒ පටුන්හි අහර පිණිස හැසිරුනේය. මිනිස්සු ඒ මේ තැනැත්තා දැක මේ ශ්‍රමණයා අල්පේච්ඡ වූයේය. ලද දෙයින් සතුටු වන්නෙකැයි සලකා සත්කාර කළාහුය. හෙතෙම මට ජීවත්වීමේ උපායයක් ලැබුනේ යයි ඔවුන් හැද පෙරවීමට වස්තු දෙන කල්හිද නොකැමති විය. ඔවුහු මෙයට වඩා උතුම් අල්පේච්ඡ ශ්‍රමණයෙක් නැතැයි බෙහෙවින් පැහැදී ඔහුට අසපුවක් කර එහි ඔහු වාසය කරවූහ. හෙතෙම කදම්බිය අවේලකයායි ප්‍රකට විය. එහි වසන්නා වූ ඔහුට මහා ලාභ සත්කාර උපන්නේය.

එක් නාග රාජයෙක්ද එක් ගුරුළු රාජයෙක්ද ඔහුට උපස්ථාන පිණිස පැමිණෙත්. ඔවුන් අතර නා රජු පණ්ඩරක නම් වේ. ඉක්බිති එක් දවසක් ගුරුළු රජු ඔහු වෙත පැමිණ වැද එකත්පස්ව හුන්නේ මෙසේ කීවේය. ස්වාමීනි, අපගේ නැදෑයෝ නාගයන් ගන්නෝ බොහෝ දෙනෙක් විනාශ වෙති. මේ නාගයන් ගන්නා වූ ක්‍රමය අපි නොදනිමු. මොවුන් පිළිබඳව රහසිගත කරුණක් ඇත. නුඹවහන්සේ ප්‍රිය වූවන් වැනි මොවුන් වෙතින් ඒ කරුණ විමසන්නට හැකිවන්නෙහිය. හෙතෙම මැනවයි පිළිගෙන ගුරුළු රජු වැද ගිය කල්හි නාරජු පැමිණි කල්හි වැද හුන්නා වූ නා රජුගෙන් මෙසේ විචාළේය. නාරජකුමනි, ඔබලා අල්ලා ගන්නා වූ ගුරුළෝ බොහොමයක් දෙනා විනාශ වෙති. තෙපි ගන්නාහු කෙසේ නම් ගන්නට

නොහැකි වෙන් දැයි විමසීය. ස්වාමීනි, මෙය අපගේ සැඟවුන රහසෙකි. මෙය කියන්නා වූ මා විසින් මගේ ඤාති සමූහයාට මරණය ගෙන ආවේ වෙයි. ඇවැත්නි, කිම ඔබ මේ කරුණ අනිකෙකුට කියන්නේය යයි මෙසේ හැඟීම් ඇත්තේ විය. මම අනිකෙකුට නොකියමි. තමා විසින් දනු කැමැත්තෙන් විමසමි. ඔබ මා අදහා බිය රහිත වී කියව යයි කීවේය. නා රජු "නොකියමි ස්වාමීනී" යයි කියා වැද ගියේය. දෙවන දවස්හිදු විවාළේය. එසේම එදිනද ඔහුට නොකීවේය.

ඉක්බිති තෙවන දවස්හි පැමිණ සිටි නාරජුට කියනුයේ, නා රජුනි, විමසන්නා වූ මගේ අද තෙවන දවසයි. කුමක් නිසා නොකියෙහිදැයි විමසීය. ස්වාමීනි, තෙපි අනිකෙකුට කියන්නෙහුය යන බියෙන් යයි කීවේය. කිසිවෙකුට නොකියන්නෙමුය. බිය නැතිව කියවයි කීවේය. ස්වාමීනි, එසේ නම් අනිකෙකුට නොකියව යයි ප්‍රතිඥා ගෙන ස්වාමීනි අපි මහත් වූ ගල් ගිල බර ඇත්තෝ වී වැදහෙව ගුරුළන් පැමිණෙන කල්හි මුහුණ දල්වා දත් විවර කර ගුරුළන් දෂ්ට කරන්නට කැමති වෙමු. ඔවුහු අවුත් අපගේ හිස් අල්ලා ගනිත්. බොහෝ බර ඇතිව හොන්නා වූ අප ඔසවන්නට වැයම් කරන්නා වූ ඔවුන් ජලයට වැටෙයි. ඔවුහු ජලය තුළදීම මරණයට පත් වෙති. මේ කරුණින් බොහෝ ගුරුළෝ නැසෙත්. අප ගන්නා වූ ඔවුන් හිසෙන් ගැනීමෙන් කවර ප්‍රයෝජනයක්ද? ඔවුහු මෝඩයෝය. අප නගුවින් ගෙන හිස යටිකුරු කොට ගන්නා ලද්දේ ගොදුරු කරගත් ගල මුඛයෙන් හෙළා සැහැල්ලු කර යන්නට හැකි වෙන් යයි මෙසේ තමාගේ රහසය වූ කරුණ ඒ දුශ්ශීලයාට කීවේය.

ඉක්බිති ඔහු ගියකල්හි ගුරුළු රජු අවුත් කදම්බිය අවේලකයාට වැද ස්වාමීනි, ඒ නාරජුගේ රහසය කරුණ කිම විමසන ලදදැයි කීවේය. හෙතෙම ඇවැත්නි, එසේ යයි කියා සියල්ල ඔහු විසින් කියන ලද අයුරින්ම කීවේය. ගුරුළා ඒ අසා "නාරජු විසින් අයුත්තක් කරන ලදී. නැදැයන් නැසෙන ක්‍රමය අනුන්ට නොකිව යුතුය. වේවා! මවිසින් අදම පියාපත් සුළඟ කර පළමුව ඔහුම ගන්නට වටී යයි සිතිය. හෙතෙම පියාපත් සුළඟ ඇතිකර (මුහුදුදිය දෙබෑ කර) පණ්ඩරක නාරජු නගුවෙන් ගෙන හිස යටිකුරු කර ගන්නා ද ගොදුර හෙළවා ඉහිලී අහසට පැන නැංගේය. පණ්ඩරක නාගයා හිස යටිකුරු කර අහසෙහි එල්බෙන්නේම මවිසින්ම මගේ දුක ගෙන එන ලදැයි හඬමින් මෙසේ කීවේය.

විකිණණවාචං අනිගුයහ මනනං
 අසඤ්ඤකං අපරිචකඛිතාරං
 භයං තමජෙවති සයං අබොධං
 නාගං යථා පණ්ඩරකං සුපණේණා

1. විසුරුණු වචන ඇති නොසඟවන ලද මන්ත්‍රණ ඇති සන්සුන් බැවින් තොර වූ කිවයුතු නොකිවයුතු පුද්ගලයා නොදන්නා වූ නුවණ නැති පුද්ගලයා වෙත තමා විසින්ම කරන ලද භය පැමිණෙයි. ගුරුළා පණ්ඩරක නාගයා වෙත පැමිණියේ යම්සේද එසේය.
2. යම් මිනිසෙක් රැකිය යුතු රහස් මන්ත්‍රණය මෝඩකම නිසා රැකිය නොහැකි පුද්ගලයාට කියනුයේ බිඳුන මන්ත්‍රණ ඇති ඔහු වෙත වහා බිය පැමිණේ. ගුරුළා පණ්ඩරක නාගයා වෙත පැමිණියේ යම් සේද එසේය.
3. අනුව පැවතීමී පමණකින් මිතුරු වූ තැනැත්තා බැරැරුම් වූ රහස් කරුණ දැනගන්නට සුදුසු නොවේ. නුවණින් තොර සුභද මිතුරාද අනර්ථකාරී නුවණ ඇත්තාද එසේම වෙයි.
4. මම මේ අවේලකයා පිළිගත් ශ්‍රමණයෙක් යයිද වඩනා ලද ඉඳුරන් ඇත්තෙකැයිද සිතා විශ්වාසයට පැමිණියෙමි. මම ඔහුට රහසිගත කරුණ විවෘත කර කීවෙමි. දැන් ඉක්මගිය යහපත ඇත්තෙමි බැගෑපත්ව හඬමි.
5. සුපර්ණය, පළමුකොට මේ සැඟවිය යුතු වචනය ඔහුට සඟවන්නට නොපොහොසත් වීමි. ඔහුගේ පැත්තෙන් මට බිය පැමිණියේය. දැන් ඉක්මගිය යහපත ඇත්තෙමි බැගෑපත්ව හඬමි.
6. ඉදින් යම් මිනිසෙක් මොහු හිතවතෙකැයි සිතමින් පහත් කුලිකයෙකුට ද්වේෂයෙන්-බියෙන් හෝ රාගයෙන් රහසිගත කරුණ ප්‍රකාශ කරයිද ඒ මෝඩයා සැක රහිතවම පෙරළා විනාශයට පමුණුවන්නේමය.
7. පිළිසන් වචන ඇති, අසන්පුරුෂයන් අතර ගිය, යමෙක් සැඟවිය

යනු වචනය සහා මැද කියයිද ඒ මිනිසා නපුරු කට ඇති සර්පයෙකු යැයි කියත්. එවැන්නන් කෙරෙන් දුරින් දුරින්ම දුරුවන්නේය.

ආහාර ද පානයන් ද කසියළු ද සඳුන් ද මනවඩන ස්ත්‍රීන් ද මල්මාලා ද ඇඟ ඉලීම් ද්‍රව්‍යයන් ද යන සියළු කාම සම්පත් අත්හැර යන්නෙමු. සුපර්ණය, දිවිහිමියෙන් ඔබ වෙත පැමිණියෙමි. අපට පිහිට වෙව.

එහි විකිණණාවං යනු විසිරුණ වචන ඇති. අනිගුයහ මනං යනු නොපිළිසන් මන්ත්‍රණ ඇති. අසඤ්ඤානං යනු කය ආදී දොරටු රැකීමට නොහැකි වූ. අපරිචක්ඛිතාරං යනු මෙතෙමේ මවිසින් කියන ලද මන්ත්‍රණය රකින්නට හැකිවන්නේද නොහැකිවන්නේදැයි පුද්ගලයෙකු බලන්නට පරීක්ෂා කරන්නට නොහැකි වන. භයං තමයෙච්චි යනු මේ සිව් අංශයන්ගෙන් යුක්ත වූ. අබොධං යනු නුවණ නැති පුද්ගලයෙකු තමාට කරන ලද භය පැමිණෙයි. යම්සේ පණ්ඩරක නාගයා වූ මා වෙත සුපර්ණයා පැමිණියේද එසේය. සංසති භාසමානො යනු රැකීමට අසමත් පවිටු පුරුෂයාට. භාසමානො මෙසේ කියයි. නානුමිනො යනු අනුව පවත්නා වූ මිත්‍රයා සමග යම් මිත්‍රයෙක් හදවතින් මිත්‍ර නොවේද, හෙතෙම රහසිගත කරුණු දැනගන්නට නුසුදුසු යයි හඬයි. අසමබුද්ධං යනු අනවබෝධයෙන් යුක්ත වූයේ නොදන්නේ නුවණ නැත්තේ යයි අර්ථයි. සමබුද්ධං යනු මනාව අවබෝධ කරන්නේ දන්නේ. නුවණ සහිත වූයේ යන අර්ථයි. මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. යම් ප්‍රිය වූ සිතැති මිත්‍රයා නුවණ නැත්තේ හෝ නුවණ ඇත්තේ හෝ වේද යමෙක් අනර්ථය ඇති කරන්නේ හෝ අනර්ථය පිණිස හැසිරෙන්නේ හෝ වේද ඔහුද. අයං යනු මෙතෙම මහණෙකිසි හෝ ලොව පිළිගත් අයෙකිසි හෝ වඩනා ලද සිත් ඇත්තේ යයි හෝ සිතමින් මම මොහුගේ විශ්වාසයට පැමිණියෙමි. අකඛිං යනු කීවෙමි. අනිතමයො යනු ඉක්මුණු ප්‍රයෝජන ඇත්තේ. ඉක්මුණු ප්‍රතිඵල ඇත්තේ වී. දැන් කපණං රූදාමි යනු වැලපෙයි. තසස යනු ඒ අවේලකයාට. බුහෙම යනු සුපර්ණයා අමතයි. සංයමෙතුං යනු මේ රහස් වචනය, රහසිගත කරු රකින්නට නොහැකි වීමි. තප්පකඛතො හි යනු දැන් මේ මගේ බිය ඒ අවේලක තවුසාගේ පාර්ශ්වයෙන් කොටසින් සම්පයෙන් පැමිණියේ යයි ඉක්මුණු කරුණු ඇතිව බැගැපත්ව හඬමි යනුයි. සුභදං යනු මෙතෙම මගේ ප්‍රිය හිතවතෙකැයි සිතමින්. දුක්කලීනෙ යනු පහත් කුලයෙහි. නීව කුලයෙහි. දොසා යනු මේ ද්වේශ ආදී කරුණුවලින්

යමෙක් මෙබඳු වූ රහස ප්‍රකාශ කරයිද? සොබාලො අසංසයං පලලන්ථිකො පෙරළා පව්වා විසින් නසන ලද්දේ නමැයි යන අර්ථය. තිරොක්කවාචො යනු තමා යම් වචනයක් කියනු කැමැත්තේද එයට හරස් කළ බැවින් පිළිසන් වචන ඇත්තේ. අසතං පව්ඨො යනු අසත්පුරුෂයන් අතරට පිවිසියේ. අසත්පුරුෂයන් අතරෙහි පිළිපන්නේ. සංගතීසු මුදිරෙති යනු මෙබඳු වූ යමෙක් අනුන්ගේ රහසක් අසාද පිරිස මැද අසවලා විසින් අසවල් දෙය කරන ලදැයි හෝ කියන ලදැයි හෝ යන වචනය කියයිද ඒ මිනිසා සර්පයෙකැයිද දුර්මුඛයෙකැයිද කුණු වූ කට ඇතියෙකැයිද කියත්. එවැනි පුරුෂයා වෙතින් ආරා ආරා සංයමෙ ඔහු දුරින්ම දුරකර නොඇලිය යුතුය. අන්හල යුතුය යන අර්ථයි. මාලවණාදනඤ්ච යනු මල් මාලාද දිව්‍යමය සිව්දැ සුවදද ඇඟ ගැල්වීමද ඔහාය යනු මේ දිව්‍යමය ආහාර ආදී සියළු කාම වස්තූන් අද මම අන්හැර බැහැර කර යන්නෙමු. සුපණ්ණ පාණුපගතාව ත්‍යාමනා යනු එම්බා සුපර්ණය, දිවිහිමි කර ඔබ වෙත පැමිණියේ වෙමි. ඔබ අපට පිහිට වෙහි යනුයි.

පණ්ඩරක තෙමේ යටිකුරු වූ හිස් ඇතිව එල්බෙන්නේ මෙසේ ගාථා අටකින් වැළපුනේය. සුපර්ණ ඔහුගේ වැළපීම් ශබ්දය අසා නාරජතුමනි, තමාගේ රහස අවේලකයාට කියා දැන් කුමක් නිසා වැලපෙන්නේ දැයි ඔහුට නින්දා කර,

8. ප්‍රාණියෙකු වූ නාරජුනි, මෙලොව ශ්‍රමණයාද සුපර්ණයාද එසේම ඔබද යන තිදෙනා අතරින් කවරෙක් නින්දාවට පැමිණේද? කුමන හේතුවකින් (මවිසින්) පණ්ඩරකයා ගන්නා ලදද (ඒ කරුණින් තමාට නින්දා කටයුතුය.)

එහි කොනිධ යනු මෙහිලා අප තිදෙනා අතර කවරෙක් ඇත්ද? අසමී. ඉධ යන මෙහි ඉධ යනු නිපාතයක් පමණි. මෙලොව යන අර්ථයි. පාණහු යනු ප්‍රාණියෙකු වූ. අථවා තවෙව යනු තැනහොත් ඔබගේම. එහි ශ්‍රමණයා වූ කලී නින්දා නොකරව. ඔහු උපකුමයෙන් රහස විචාළේය. ගුරුළාටද නින්දා නොකරව. මම වූ කලී ඔබගේ සතුරායි. පණ්ඩරකගහිනො යනු යහළුව පණ්ඩරකය, කවර කරුණකින් මම ගුරුළා විසින් ගන්නා ලද්දෙමිදැයි සිතා තමාටම නින්දා කරව. රහස කියන්නා වූ ඔබ විසින්ම තමාට අවැඩ කරන ලදී. මෙහි අදහස මෙයයි. එය අසා පණ්ඩරකයා ගාථාවක් කීවේය.

9. ඔහු ශ්‍රමණයෙකැයි මා විසින් සම්මත කරන ලද්දේ විය. මට ප්‍රිය වූවෙක් විය. මනසින් වඩන ලද්දේය. මම ඔහුට රහස් කරුණ විවෘත කර කීවෙමි. දැන් ඉක්මගිය යහපත ඇත්තේ බැගෑපත්ව හඬමි යනුයි.

එහි සමමතතෙතා යනු ඒ ශ්‍රමණයා මෙතෙම සත්පුරුෂයෙකැයි මවිසින් පිළිගත් ස්වභාව ඇත්තේ විය. භාවිතතෙතා යනු මවිසින් සම්භාවනාවට පත් කළ ස්වභාව ඇත්තේද විය. අනතුරුව සුපර්ණයා ගාථා සතරක් කීවේය.

10. මේ මිහිමත නොමැරෙන සත්ත්වයෙක් නම් නැත. ලොව ප්‍රඥාවන්තයෝ ඇත්තාහ. එහෙයින් තවුසන් හට නින්දා නොකරව. සත්‍යයෙන්ද ධර්මයෙන්ද ප්‍රඥාවෙන්ද ඉන්ද්‍රිය දමනයෙන් ද මිනිසා මෙලොව නොලැබිය හැකි දේ ලබන්නට සුදුසු වෙයි.

11. නැදැයන් අතර මවද පියාද උතුම් වෙති. මොහුට (මොවුන්ගෙන්) තෙවැන්නෙක් නැත. මන්ත්‍රණයෙහි බිඳීම ගැන සැක කරමින් අතිශයින් රහසිගත දෙය ඔවුන්ටද නොකියන්නේය.

12. යමෙකුට මවද පියාද සොහොයුරියද සොහොවුරාද යහළුවෝද යන මොවුහු සිය පාර්ශ්වයෙහි වූවෝද මන්ත්‍රණයෙහි බිඳීම ගැන සැක කරමින් අතිශයින් රහසිගත දෙය ඔවුන්ටද නොකියන්නේය.

13. ඉදින් තරුණ වියෙහි පසුව ප්‍රියතෙපුල් පවසන පුත්‍රයන්ගෙන්ද රූපත් බැවින්ද යුත් ඤාති සමූහයා විසින් පෙරටු කරන (පිරිවරන) ලද බිරිද පුරුෂයාට (රහස් කියවයි) කියන්නීද මන්ත්‍රණය බිඳීම ගැන සැක කරනුයේ අතිශයින් රහසිගත දෙය ඇයටද නොකියන්නේය.

එහි අමරො යනු නොමැරෙන ස්වභාවයෙන් යුත් සත්ත්වයෙක් නම් නැත. පඤ්ඤාවිධා නත්ථී යන මෙහි 'න'කාරය පද ගැලපීම කරන්නේ වෙයි. ප්‍රඥාව හා සමාන වූවක් ඇතැයි යන අර්ථයි. මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. නාගරාජය, ලොව නොමැරෙන්නෙක් නම් නැත. ලොව ප්‍රඥාවන්තයෝ ඇත. අනිකුන්ගේ ප්‍රඥා කොටස් සංඛ්‍යාත ප්‍රඥාවන්තයෝ

තමාගේ ජීවිතය හේතුකොට ගෙනද නින්දා නොකටයුතුය යනුයි. තවද පඤ්ඤාවිධා යනු ප්‍රඥාව හා සමාන නින්දා නොකට යුතු අන් කවර ධර්ම කොට්ඨාශයක් හෝ නැත. කුමක් හෙයින් ඔහුට නින්දා කරහිද? යම් තැනක පඤ්ඤාවිධමපි න නිඤ්ඤබබං යනුද පෙළ වේ. තෙසං උජ්ජකමෙව සවෙචන ආදීන්හි මිනිස් තෙමේ වාක් සත්‍යයෙන්ද, සුසිරින් දහමින්ද, ප්‍රඥා සංඛ්‍යාත වූ ප්‍රඥාවෙන්ද ඉන්ද්‍රිය දමනයෙන්ද නොලැබිය හැකි දුකසේ ලැබිය හැකි අෂ්ට සමාපත්ති මාර්ගඵල නිවන් සංඛ්‍යාත වූ විශේෂ වූ අධිගමයක් කැඳවයි එහි උපදවයි. එහෙයින් මෙහිලා අචේලකයා කෙරෙහි නින්දා කරන්නට නුසුදුසුය. තමාටම නින්දා කරව. අචේලකයා විසින් තමාගේ නුවණ ඇති බැවින්ද උපායෙහි දක්ෂ බව නිසාද ඔබ රවටා ඇතුලත සැඟවුන රහස විමසන ලද්දේය යන අර්ථයි. පරමා යනු මේ දෙදෙනා බැඳීම් ඇත්තවුන් අතර උතුම්ම බැඳීම් ඇත්තෝ නම් වෙති. නාසස තතියො යනු මේ පුද්ගලයාට මවිපියන්ගෙන් අන්‍ය වූ අනුකම්පා කරන්නා වූ තෙවන සත්ත්වයෙක් නම් නැත. මනනසස හෙදං පරිසංඛමානො පණ්ඩිතයා ඔවුන්ගේ මවිපියවරුන්ටද අතිශයින් රහසිගත දෙය නොකියන්නේය. ඔබ වනාහි මවිපියන්ටද නොකිව යුතු දෙය අචේලකයාට කීවේයයි අර්ථයි. සභායා වා යනු හිතැති මිතුරෝ හෝ. සපකබා යනු පියවරු හෝ මාමාවරු නැන්දාවරු මවගේ සොහොයුරි ආදීහු සමාන පාර්ශ්ව ඇති නෑදෑයෝයි. තෙසමපි අචේලකයාට කීවෙහිය. තමාටම කිපෙවයි දක්වයි. භරියා ව යනු තරුණ වයසෙහි සිටි ප්‍රියතෙපුල් කථාකරන දුපුතුන්ගෙන් යුත් රූපයෙන්ද යසසින්ද යුක්ත වූ මෙබඳු භාර්යාවද ඔබගේ රහස මට කියව යයි කියන්නේද ඇයටද නොකියන්නේය.

ඉනිඳු අන්‍ය වූවෝ නම්.

15. සැඟවිය යුක්ත ප්‍රසිද්ධ නොකරන්නේය. එය නිධානයක් මෙන් රක්තේය. දන්නා තැනැත්තා විසින් සැඟවිය යුතු තරුණ ප්‍රකට කරන ලද්දේ නොමැනවි.

16. පණ්ඩිතයා ස්ත්‍රියට රහස නොකියන්නේය. සතුරාටද නොකියන්නේය. යමෙක් ප්‍රත්‍යයන් හේතුකොට ගෙන එකතු වෙයිද යම් මිනිසෙක් හදවතෙහි සොර සිත සහිත වීද ඔහුටද නොකියන්නේය.

17. යම් මිනිසෙක් සැඟවිය යුතු කරුණ නොදන්නා තැනැත්තාට දන්වන්නේද මන්ත්‍රණය බිඳීමේ බියෙන් ඔහුට දාසයෙක් වී හෝ ඉවසයි.

18. යම්තාක් පුරුෂයා විසින් මන්ත්‍රණය කරන ලද රහස් කරුණ දනිත්ද ඒතාක් ඔහුට තැනිගැනීම ඇතිවෙයි. එනිසා රහස නොමුදන්නේය.

19. දවල් කාලයෙහි විවේකයට පත්ව රහස කිවයුතුය. රාත්‍රී කාලයෙහි වචනය බොහෝ වේලාවක් නොකියන්නේය. සම්පයෙහි සිටියෝ මන්ත්‍රණය අසත්ද ඒ නිසා මන්ත්‍රණය මහා බිඳීමට පැමිණේ.

මෙම ගාථා පහ උම්මග්ග ජාතකයෙහි පඤ්ච පණ්ඩිත ප්‍රශ්නයෙහි ප්‍රකට වන්නේය.

අනතුරු ගාථාවන්හි

20. දොරවල් නැති සොඳුරු ශාලා ඇති භාත්පස කණින ලද දිය අගල්වලින් යුක්ත වූ අයෝමය මහත් වූ නගරයක් යම්සේ වේද මේ ලෝකයෙහි සැඟවිය යුතු මන්ත්‍රණ ඇති ඒ පුරුෂයෝ එසේ යයි මට වැටහේ.

21. දිව දෙකක් ඇති නාගය, යමෙක් රහස් මන්ත්‍රණ ඇති නොවිසුරුණු වචන ඇති, යහපතෙහි දැඩිව ඇළුණු මිනිස්සු වෙත්ද සතුරෝ ඔවුන්ගෙන් දුරින්ම දුරු වෙත්. සත්ව සමූහයා සර්පයන් වෙතින් ඉවත් වන්නාක් මෙනි.

ගාථා දෙකෙහි හඳුසාලං යනු වෙළඳසැල් ආදී වූ ශාලාවන්ගෙන් යුක්ත වූ. සමන්ත ධාතා පරිබා උපෙතං යනු භාත්පස කණින ලද දිය අගල්වලින් යුක්ත වූ. එවමපි මෙ යනු මේ ලෝකයෙහි රහස් මන්ත්‍රණ ඇති ඒ පුරුෂයෝද මෙබන්දෝ යයි මට වැටහෙත්. මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. යම් සේ අයෝමය නගරයක මිනිසුන්ගේ උපහෝග පරිහෝග වස්තුව ඇතුළතම වෙයි. ඇතුළත වූවෝ පිටතට නොනික්මෙත්. පිටත

වූවෝ ඇතුළට නොපිවිසෙත්. ඔබ්බෙනාබ හැසිරීම සිදෙයි. රහස් ඇති පුරුෂයෝ මෙසේ වෙති. තමාගේ රහස් ඇතුළතම දිරවත්. අනිකෙකුට නොකියත් යනුයි. දළහා සද්දෙව්සු යනු තමාගේ අභිවාද්ධියෙහි ස්ථිර වූවාහු. දුර්වහා යනු පණ්ඩරක නාගයා අමතයි. බ්‍යවජනනී යනු බැහැර වෙති. ආසි විසාවා ඊව සතන සංගා යනු මෙහි වා යනු නිපාතයක් පමණි. සත්ත්ව සමූහයා විෂ සහිත සර්පයන් හරින්නාක් මෙන් යන අර්ථයි. යම්සේ ජීවත්වනු කැමති මිනිස්සු සත්ත්ව සමූහයෝ විෂ සහිත සර්පයන් කෙරෙන් බැහැර වෙත්ද, මෙසේ ඒ රහස් මන්ත්‍රණ ඇති මිනිසුන්ගෙන් පසමිතුරෝ දුරින්ම බැහැර වෙත්. වෙන එළඹෙන්නට අවකාශ නොලබත් යයි කිය ලද්දේ වෙයි. සුපර්ණයා විසින් මෙසේ ධර්මය කී කල්හි පණ්ඩරක නාගයා කියනුයේ,

22. ගිහිගෙය අත්හැර පැවිදි වූ නිර්වස්ත්‍ර වූ නග්න වූ හිස මුඩු කළ මහණතෙම ආහාර පිණිස හැසිරෙයි. මම ඔහු කෙරෙහි රහස එළිදරව් කළෙමි. එහෙයින් අර්ථයෙන්ද ධර්මයෙන්ද පිරිහුනේ වෙමි.

23. සුපර්ණ රාජය කෙලෙස කටයුතු කරනුයේ කවර සීලයකින් යුක්ත වූයේ කවර චත්‍රයකින් යුක්ත වන්නේ මමත්වයෙන් සලකන ලද දේ හැර හැසිරෙමින් ශ්‍රමණයෙක් වේද කවර ලෙසකින් කටයුතු කරනුයේ ස්වර්ගයට පැමිණෙයිදැයි කීවේය.

එහි භාස හෙතු යනු සම්පතීන් තොර වූයේ කුස පිරවීම සඳහා කැමි-බිම් සොයමින් හැසිරෙයි. අපාගතමහ යනු පහ වූවාහු, පිරිහුණෝ වෙමු. කථං කරො යනු තොරපු නග්න වූවහුගේ මේ ශ්‍රමණ බව දැන ශ්‍රමණ ප්‍රතිපත්තිය විමසමින් මෙසේ කීවේය. එහි කිං සීලො යනු කවර හැසිරීමෙකින් යුක්ත වූයේ. කෙන වතෙන යනු කවර චත්‍ර සමාදානයකින් පවතින්නේ. සමණො වරං යනු පැවිද්දෙහි හැසිරෙමින් තෘෂ්ණා ආදී මමත්වයෙන් යුත් අදහස් අතැර කෙසේ නම් සමනය කරන ලද පව් ඇති ශ්‍රමණයෙක් නම් වේද? සගං යනු කවර ලෙසකින් කටයුතු කරන්නේ මොනවට ශ්‍රේෂ්ඨ වූ දේව නගරයට ඒ ශ්‍රමණයා පැමිණේද යනුයි.

සුපර්ණයා මෙසේ කීවේය.

24. ලජ්ජාවෙන්ද ඉවසීමෙන්ද ඉන්ද්‍රිය දමනයෙන්ද ක්‍ෂාන්තියෙන්ද යුක්ත වූ ක්‍රෝධ රහිත තැනැත්තා කේලාමී වචනය අතැර මමන්වය අත්හැර හැසිරෙන්නා වූ ශ්‍රමණයා මෙසේ කරනුයේ ස්වර්ගයට පැමිණේ.

එහි හිරියා යනු යහළු නාරජකුමනි, ආධ්‍යාත්මික හා බාහිර වශයෙන් හටගත් ලජ්ජා-බිය යන මෙයින් ඉවසීම් සංඛ්‍යාත වූ අධිවාසන ක්‍ෂාන්තියෙන්ද ඉන්ද්‍රිය දමනයෙන්ද යුක්ත වූයේ නොකිපෙන සුළු වූයේ කේලාමී කීම හැර තෘෂ්ණා වශයෙන් මමායනය කිරීමද හැර පැවිද්දෙහි හැසිරෙන්නේ ශ්‍රමණයෙක් වෙයි. මෙසේ කරන්නේම මේ ලජ්ජා ආදිය කරන්නේ ස්වර්ග ස්ථානයට පැමිණේ යනුයි.

සුපර්ණ රජුගේ මේ දැහැමි කථාව අසා පණ්ඩරකයා ජීවිතය යදිමින්,

25. යම් සේ මවක් සිය සිරුරෙන් උපන් තරුණ පුත්‍රයා බලා සිරුර පුරා ඒ පුත් සෙනෙහස පැතිරේද, පක්‍ෂිරාජය, පුතුව අනුකම්පා කරන මවක මෙන් මෙසේ ඔබ මට පහල විය යන ගාථාව කීවේය.

එහි අර්ථය යම්සේ මව තනුජං තමාගේ සිරුරෙහි වැඩුන තරුණ පුතෙකු සමපසස දැක ඔහු ඇකයෙහි හොවා කිරි පොවන්නී පුතු ස්පර්ශ කිරීමෙන් තමාගේ මුළු සිරුරම එරෙහි මව පුතාගෙන් බිය නොවේ. පුතුව මවගෙන් බිය නොවේ. එවමයි මෙ කං පාතුරහු පහළ විය. දිජ්ඣු යනු පක්‍ෂි රජකුමනි, ඔබද මව මෙන් පුතෙකුට මොළොක් වූ හදවතින් අනුකම්පා කරමින් මා බලව. මගේ ජීවිතය දෙවයි යනුවෙනි.

ඉක්බිති සුපර්ණයා ජීවිතය දෙමින් අනික් ගාථාව කීවේය.

26. දෙදිවක් ඇති නාගය, එසේනම් ඔබ අද මරණයෙන් මිදෙව. පුත්‍රයෝ තිදෙනෙකි. අනිකෙක් නැත. අතවැසි, අනුන් විසින් දෙන ලද තමාට දාව උපන් යනුවෙනි. මට එක් පුතෙක් වී යයි සතුටු වෙව.

එහි මුච්චා යනු මුඤ්ච යන මෙයම පෙළ වෙයි. දුජ්චහ යනු ඔහු අමතයි. අන්‍ය වූ සිව්වෙනි පුතෙක් නම් නැත. අනෙතවාසී ශිල්ප

ඉගෙනමින් හෝ පුශ්න අසමින් හෝ සම්පයෙහි වාසය කරන. දිනනකො යනු මෙතෙම ඔබගේ පුතු වේවායි අනුන් විසින් දෙන ලද. රජසසු යනු ඇලුම් කරව. අඤ්ඤානරො යනු පුතුන් තිදෙනා අතර එකෙකු වූ අන්තේවාසී පුත්‍රයා ඔබට උපන්නේ යයි දක්වයි.

මෙසේද කියා අහසින් බැස ඔහු භූමියෙහි පිහිටුවීය. ශාස්තෘෂන් වහන්සේ ඒ බව ප්‍රකාශ කරමින් ගාථා දෙකක් වදාළ සේක.

27. සුපර්ණයා නම් වූ පක්‍ෂියා මෙම වාක‍ය කියා දෙදිවක් ඇති නාගයා නිදහස් කළේය. තෙමේද බිම සිට "ඔබ අද මිදුනේය. සියළු බියෙන් ඉක්මවා සිටියේය. ගොඩද දියෙහිද මවිසින් රක්නා ලද්දේ වෙහිය.

28. දක්‍ෂ වෛද්‍යවරයෙක් රෝගියෙකුට යම්සේද පවසින් යුක්ත අයෙකුට සිසිල් ජලාශයක් යම්සේද හිම කාලයෙහි සීතලෙන් පීඩාවට පත් වූවෙකුට නිවසක් යම්සේද මෙසේ මම ඔබට පිහිට වෙමි යනුවෙනි.

එහි ඉවෙව්ව වාක‍ය යනු මෙසේ මෙබඳු වූ වචනයක් කියා ඒ නාරජු විසසජ්ජ නිදහස් කළේය. භූම‍ය යනු ඒ පක්‍ෂියාද තෙමේ බිම පිහිටා ඒ දෙදිවක් ඇති සර්පයා අස්වසමින් "අද ඔබ මිදුනේය. මෙතැන් පටන් සියළු බිය ඉක්මුනේය. හොඳින්ද ජලයෙහිද මවිසින් මැනවින් ගෝපනය කරන ලද්දෙක් ආරක්ෂා කරන ලද්දෙක් වෙහි යයි කීවේය. ආතංකිනං යනු ගිලනුන්ට. එවමපි තෙ මම මෙසේ ඔබට පිහිට සරණ වෙමි. ඔබ යවයි ඔහු පිටත්කර හැරීය.

ගුරුළු රජු ගොස්ද මෙසේ සිතුවේය. මේ නාරජු අවේලකයාට ජීවිතය නොදෙන්නේය. මෙම දුස්සීලයා නොවදින්නෙමිසි හෙතෙම පිටත සිට නාරජු ඔහු සම්පයට යැවීය. එය අරහයා ශාස්තෘෂන් වහන්සේ වෙතත් ගාථාවක් වදාළ සේක.

29. අනතුරුව පණ්ඩරකයා අවේලක වෙත තෙමේම එළඹ මෙය කීවේය. අද මම සියළු බිය ඉක්ම සිටියේ මිදුනේ වෙමි. ඒකාන්තයෙන් මම තුඹගේ සිතට ප්‍රියයෙක් නොවෙමි යනුවෙනි.

එහි පියමහ යනු දුස්සීල වූ නිර්වස්ත්‍ර වූ තාපසය, බොරු කියන තැනැත්ත, ඒකාන්තයෙන් අපි ඔබගේ සිතට අප්‍රිය වූවෝ වෙමු යයි අපහාස කළේය. අනතුරුව අවේලකයා වෙනත් ගාථාවක් කීවේය.

30. ගුරුඵ රජු පණ්ඩරක නාගයාට වඩා නිසැකවම මට ප්‍රිය වූවෙහිය. එය ඇත්තයි. ඒ මම රාගයෙන් රත් වී දැන දැනම මේ පව්ටු ක්‍රියාව කළෙමි. මූළාවෙන් නොවේ යනුවෙනි.

එහි පණ්ඩරකෙන යනු ඒ ගුරුළා පණ්ඩරක නාගයාට වඩා මට අතිශයින් ප්‍රිය විය. මෙය සත්‍යයකි. සො යනු මම ඒ ගුරුළා පිළිබඳව රාගයෙන් රත් වී දැන දැනම මේ පව්ටු ක්‍රියාව කළෙමි. මූළාවෙන් නොදැන නොවේ.

ඒ අසා නා රජු ගාථා දෙකක් කීවේය.

31. මෙලොවද පරලොවද මනාව බලන්නෙකුට මොහු මට ප්‍රියය අප්‍රියයි යන්නක් නොවේ. නොසංසිද්‍රන ඔබ මනාව සංයන වූවෙකුගේ ස්වරූපයෙන් මෙලොව හැසිරෙහිය.

32. උතුමෙකුට සමාන ස්වභාව ඇත්තෙහිය. නමුත් පහත් වූවෙක් වෙහිය. සන්සුන් අයෙකුට සමාන වූයේ නමුදු නොසන්සුන් වූවක් වෙහිය. කළුපැහැ ඇති පව්ටු ස්වභාව ඇත්තෙහිය. අනාර්ය වූ ස්වභාව ඇත්තෙහිය. පව්ටු වූ බොහෝ දුසිරිතෙහි හැසිරුනෙහිය.

එහි නමෙ යනු එම්බා දුශ්ශීලය, නිර්වස්ත්‍ර වූව. බොරු කියන තැනැත්ත. මෙලොවත් පරලොවත් දක්නා වූ පැවිද්දාට මොහු මට ප්‍රිය වේ. මොහු මට අප්‍රිය වේ යන අදහසක් ඇති නොවේ. ඔබ මනාව සංසුන් සිල්වකුන්ගේ ස්වරූපයෙන් පැවිද්දෙකුගේ ස්වභාවයෙන් හැසිරෙමින් නොසන්සිද්‍රන අයෙක් වී මෙලොව රචටමින් හැසිරෙහිය. අරියාවකාසොසී යනු උතුමෙකු ලෙස හැසිරෙන ප්‍රතිරූපකයෙක් වෙහිය. අසඤ්ඤතො යනු කය ආදියෙන් නොසන්සුන් වූවෙක් වෙහිය. කණ්ණාහිජාතිකො යනු පව්ටු ස්වරූප ඇතිගේ. අනන්‍රිය රූපො ලජ්ජා රහිත ස්වභාව ඇතිගේ. අචාරී යනු කළෙහිය.

මෙසේ ඔහුට නින්දා කර දැන් ශාප කරමින් මේ ගාථාව කීවේය.

33. ද්‍රෝහී වූ ඔබ ද්‍රෝහී නොවූවහුට ද්‍රෝහ කළේ වෙහිය. කේලාමී කියන්නේද වෙහි. මේ සත්‍ය වචනය කරණකොට ගෙන ඔබගේ හිස සත්කඩකට පැලේවා.

එහි අර්ථය. එම්බා අවේලකය, ඔබ ද්‍රෝහී නොවූ මිත්‍රයාට ද්‍රෝහී වූවෙහිය. කේලාමී කියන්නේද වෙහි. මේ සත්‍ය වචනය කරණකොට ගෙන ඔබගේ හිස සත්කඩකට පැලේවා යනුයි.

නාරජු මෙසේ ශාප කරනවිටම අවේලකයාගේ හිස සත්කඩකට පැළුණේය. ඔහු හුන් තන්හිම පොළොවෙහි විවරයක් දුන්නේය. හෙතෙම පොළොවට පිවිස අවිච්ඡේදිනි උන්නේය. නාරජුද ගුරුළු රජුද තමාගේ භවනයටම ගියාහුය. ශාස්තෘන් වහන්සේ ඔහු පොළොවට පිවිසි බව ප්‍රකාශ කරමින් අවසාන ගාථාව වදාළ සේක.

34. මිත්‍රද්‍රෝහී වීම හා සමාන අන් පවිටු වූවක් නැත. එනිසා මිතුරන්ට ද්‍රෝහී නොවිය යුතුය. පොළොවෙහි ඉසින ලද වීඝ ඇති සර්පයා විසින් ශාප කරන ලද ඔහු නාරජුගේ වචනය නිසා සංවරයෙහි පිහිටමිසි ප්‍රතිඥා කරන ලද්දේ නැසුනේය.

එහි තසමා යනු යම් හෙයකින් මිත්‍රද්‍රෝහී කාර්යයෙහි දරුණු විපාක ඇත්තේද එහෙයිනි. ආසිතක සතො යනු ඉසින ලද වීඝ ඇති සත්ත්ව තෙමේ. ඉඤ්ජස යනු නාරජුගේ වාකෝන සංවරො යනු මම සංවර බැව්හි සිටියේ වෙමිසි ප්‍රතිඥාව සමගම පෙනී සිට ආජීවකයා නැසුනේය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්ම දේශනාව ගෙනහැර දක්වා මහණෙනි, දැන් පමණක් නොවේ. දෙවිදත් පෙරද බොරු කියා පොළොවෙහි පිවිසියේයයි කියා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි අවේලක තාපසයා දෙවිදත් විය. නාරජු සැරියුත් තෙර විය. ගුරුළු රජු වනාහි මම ම විමි යයි වදාළ සේක.

16-9

සම්බුලා ජාතකය

කා වෙධමානා යන මේ ගාථාව ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් මල්ලිකා දේවිය අරභයා දේශනා කළ සේක.

කථා වස්තුව කුම්මාස පිණිසික ජාතකයෙහි විස්තර කරන ලද්දේමය. ඇය තථාගතයන් වහන්සේට පිට්ටු පිඬු තුනක් දීමේ අනුභවයින් එදවසම රජුගේ අගමෙහෙසිය බවට පත් වී පළමුව නැගිටීම් ආදී වූ පස් වැදෑරුම් යහගුණයන්ගෙන් යුක්ත වූවා නුවණැතිව බුදුරදුන්ට උපස්ථාන කරන්නියකද ස්වාමියා දෙවිකොට සලකන බව සියළු නගරයෙහි ප්‍රකට විය. ඉක්බිති එක් දවසක දම්සභාවෙහි කථාවක් ඉපිදවූහ. ඇවැත්නි, මල්ලිකා දේවිය වනාහි වත් සම්පන්න වූවා ස්වාමියා දෙවිකොට සලකන්නිය යනුවෙනි. ශාස්තෘෂ්‍යන් වහන්සේ වැඩමවා මහණෙනි, දැන් කිනම් කථාවෙකින් යුක්තව හුන්නාහු දැයි විමසා මෙනම් වූවෙකැනැයි කී කල්හි මහණෙනි, මෝ තොමෝ ස්වාමියා දෙවිකොට සැලකුවේ දැන් පමණක් නොවේ. පෙරද ස්වාමියා දෙවිකොට සැලකුවාම යයි ප්‍රකාශ කර අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පා වදාළ සේක.

අතීතයෙහි බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත රජුට සොත්ථිසේන නම් පුත්‍රයෙකු විය. රජු සුදුසු වයසට පත් ඔහු යුවරජ තනතුරෙහි පිහිටුවීය. ඔහුගේ අගමෙහෙසිය සම්බුලා නම් වූවාය. උතුම් රූපශ්‍රීය දරන්නීය. උසස් ශරීර වර්ණ ඇත්තිය. සුළඟ රහිත තැන පහන් සිළුවක් මෙන් හැගේ. මෑත කාලයෙහි සොත්ථිසේන රජුගේ සිරුරෙහි කුෂ්ටයක් උපන්නේය. වෛද්‍යවරු ප්‍රතිකාර කරන්නට නොහැකි වූවාහුය. හෙතෙම කුෂ්ටයෙන් හටගත් බිබිල බිඳෙනකල්හි පිළිකුල් සහගත වූයේ විපිළිසර වී මට රාජ්‍යයෙන් කවර අර්ථයක්ද වනයෙහි අනාථ වූවෙකුගේ මරණයෙන් මැරෙන්නෙමි රජුට දන්වා ස්ත්‍රී සමූහයා අතහැර නික්මුණේය. සම්බුලා දේවියද බොහෝ උපායයන්ගෙන් වලක්වනු ලබන්නීද නොනැවතීම මම ඒ ස්වාමියා වනයෙහිදී රැකබලා ගන්නෙමි කියා ඔහු සමගම නික්මුණේය. හෙතෙම වනයට පිවිස අලමුල් එලාඵලයන් පහසුවෙන් ලද හැකි සෙවන හා ජලය ඇති පෙදෙසක පන්සලක් කර වාසය කළේය.

රජ දුවණිය ඔහු පෝෂණය කළාය. කෙසේද? උදෑසනම නැගිට

අසපුව හැමද පිටියුතු පරිහරණය කළ යුතු වතුර එළවා තබා දැහැටි හා මුවදෝනා පැන් ගෙනවුත් තබා මුහුණ සේදූ කල්හි නොයෙක් බෙහෙත් පිස ඔහුගේ වණයන්හි ගල්වා මිහිරි මිහිරි වූ ලොකු කුඩා ගෙඩි කවා කට සෝදවා අත් සේදූ කල්හි දේවයන් වහන්ස, අප්‍රමාදී වෙහි යයි කියා වැද පැසද සාරන අලවංගුවද කෙක්කද ගෙන එලාඑල සදහා වනයට පිවිස එලාඑලයන් ගෙනවුත් පසෙක තබා කළයෙන් දිය ගෙනවුත් නොයෙක් මූර්ණයන්ගෙන්ද මැටිවලින්ද සොත්ථිසේන රජු නහවා නැවත මිහිරි එලාඑල පිළිගැන්වීය. පරිහරණය කර අවසානයෙහි කටසෝදන පැන් පිළිගන්වා තොමෝද එලාඑල වළඳ පා ඇතිරිල්ල සුදානම් කර ඔහු එහි හොත් කල්හි ඔහුගේ පාදයන් සෝදා හිස පිළිබඳ පිරියම්ද පය පිළිබඳ පිරියම්ද කර යහන් පසට එළඹ හොත්තේය. මේ ක්‍රමයෙන් සිය සැමියා පෝෂණය කළාය.

ඇය එක් දවසක් වනයේ එලාඑල ගෙන එන්නී එක් ගිරිකඳුරක් දැක පැස හිසින් බහා තබා ගඟුලැල්ලෙහි ඉවුරෙහි තබා නාන්තෙමීයි බැස කහ ඇඟ උලා මනාව සෝදන ලද සිරුර ඇතියේ ගොඩට වීන් වැල්කැල (පට්ටවාලින් කළ වස්ත්‍රය) හැඳ කඳුරැළි ඉවුරෙහි සිටියාය. ඉක්බිති ඇයගේ ශරීර ශෝභාවෙන් වනය එකට කාන්තිමත් විය. එකෙණෙහි එක් අසුරයෙක් ගොදුරු පිණිස හැසිරෙන්නේ ඇය දැක පිළිබඳ සිත් ඇත්තේ වී ගාථා දෙකක් කීවේය.

කා වෙධමානා ගිරිකන්දරාය
 එකාතුචං තිට්ඨසී සඤ්ඤතුරු
 ප්‍රධාසී මෙ පාණිපමෙය්‍ය මජ්ඣෙකං
 අකබාහි මෙ නාමඤ්ච බන්ධවෙ ච

1. කඳුරැල්ලෙහි වෙවිලන සිරුරෙන් යුතුව පිරුණු වටොර ඇති හුදකලාව සිටින තී කවර්ද? මිටින් ගත හැක මධ්‍යභාගය (ඉඟ) ඇති තැනැත්තිය, මවිසින් විමසන ලද්දී වෙහිය. මට තිගේ නමද නැයන්ද කියව.
2. මනා වූ මධ්‍ය ප්‍රදේශය ඇති තැනැත්තිය, සිංහයන්ගෙන් හා ව්‍යාසුයන්ගෙන් සෙවුනා වූ සිත්කළු වනය කාන්තිමත් කරමින් තී කවර්ද? සුන්දරිය තී කවරෙකුගේද? සොදුරිය ඔබට වඳිමි. මම අසුරයෙක් වෙමි. ඔබට නමස්කාර වේවා යනුයි.

එහි කා වෙධමානා යනු ස්නානය කර අවසන් වූ මොහොතේම වූ හෙයින් සීතලෙන් වෙච්චන්තා වූ. සඤ්ඤතුරු යනු පිරුණු වටොර ඇති උතුම් වූ කලවා ඇත්තිය, පාණිපමෙයා මජ්ඣෙයනු අතින් මිනිය හැකි මධ්‍යම ප්‍රදේශ (ඉඟ) ඇත්තිය. කාවාචං යනු එම්බල තී කවරිද? අභිවාදෙමි වදිමි. දානවාහං යනු මම එක් අසුරයෙක් වෙමි. මේ නමස්කාරය ඔබට වේවා! මම ඔබට ඇදිලි බදිමියි කීවේය.

ඇය ඔහුගේ වචනය අසා ගාථා තුනක් කීවාය.

3. කසී රජුගේ යම් පුත්‍රයෙක් විද ඔහු සොත්ථිසේන යයි ඔහු දනිත්. මම ඔහුගේ බිරිද වූ සම්බුලාවෝ වෙමි. අසුරය එසේ දනුව.

4. සම්බුලා නම් වූ මම ඔබට වදිමි. යහපත් තැනැත්ත, ඔබට නමස්කාර වේවා! පින්වත, වේදේහ පුත්‍රයා රෝගී වූයේ වනයෙහි වෙසෙයි.

5. මම රෝගයේ පෙළුනු ඔහුට හුදකලාව තනි වූ ඔහුට උපස්ථාන කරමි. මම වනයෙහි හැසිර මැස්සන් නැති මී වදද මෘගයන් විසින් කා ඉතිරි කළ මස්ද යම්කලෙක හැරගෙන එමිද එය ඔහුට ආහාරය වේ. අද එය ඔහුට නොලැබ ඒකාන්තයෙන් තැවෙයි යයි සිතමි.

එහි වේදේහ පුතෙතා යනු විදේහයෙහි රජුගේ පුත්‍රයා. රොගසම්මතං යනු රෝගයෙන් පෙළුනා වූ. උපට්ඨතිං යනු උපස්ථාන කරමි. පෝෂණය කරමි. උපට්ඨිතා යයිද පෙළ වෙයි. වනමුඤ්ජාය යනු වනයෙන් රැස්කර, අහර පිණිස හැසිරීමෙහි නිරත වී. මධුමංසං යනු මැස්සන් නැති මීවදද මෘගයන් විසින් කා ඉතිරි කළ මස්ද, සිංහ ව්‍යාසු ආදී මෘගයන් විසින් කන ලද මස්වලින් ඉතිරි වූ කොටස. තං හකොධා යනු මම යමක් ගෙන එමිද එයම කන හෙතෙම මගේ සැමියාය. තසස නුනස්සා යනු අද ආහර නොලබන ඔහුගේ ශරීරය අවිවේහී දමන ලද පියුමක් මෙන් නාධනී යනු තැවෙයි. මැලවෙයි.

අනතුරුව අසුරයාගේද ඇයගේද වදන් පිළිවදන් ගාථාවෝ වෙති.

6. සම්බුලාවනි, රෝගී වූ රාජපුත්‍රයා වනයෙහි ඇසුරින් කවරක් කරන්නෙහිද මම ඔබට ස්වාමියා වෙමි.

7. ශෝකයෙන් දුකට පත් වූ දුගී බැවින් යුක්ත වූ මට කවරනම් රූපයක් පවතීද? පින්වත, මට වඩා අනිශ්චිත රූපක් වූ අනිකෙකු සොයව.

8. මට භාර්යාවෝ සාරසියයක් වෙති. එව. මේ පර්වතයට නැග සියළු කාම සම්පත්තීන්ගෙන් සමෘද්ධ වූවා ඇලාට ප්‍රධාන වෙව.

9 සැබවින්ම තාරකාවන් හා සමාන වර්ණය ඇත්තිය, සිතින් යමක් කැමැත්තෙහි නම් ඒ සියල්ල මට අධිකව ඇත. අද මා සමග රමණය කරව.

10. සම්බුලාවනි, ඉදින් ඔබ මගේ මෙහෙසි බව නොකරන්නෙහි නම් ඔබ මගේ උදේ ආහාරය සඳහා කැයුතු දෙය වන්නෙහි යයි සිතමි.

11. ජවා සතක් ඇති නපුරු වූ පිටතට නික්මුණ දළ ඇති මිනිසුන් කන්නා වූ ඒ අසුරයා වනයෙහිදී පිහිටක් නොදක්නා වූ ඒ සම්බුලා දේවිය අතින් ගත්තේය.

12. නපුරු වූ කෙලෙස්හි ලොල් වූ ඇස් ඇති පිසාවයා විසින් යටත් කරන ලද සතුරාගේ වසඟයට ගිය ඇය ස්වාමියා අනුවම ශෝක කරයි.

13. රකුසා යම් හෙයකින් මා කන්නේ නම් එය මට මෙබඳු දුකක් නොවන්නේය. යම් හෙයකින් මගේ ආර්ය පුත්‍රයාගේ සිත අත් පරිද්දකින් වන්නේ නම් (එය මට මීට වඩා දුකකි.)

14. දෙවියෝ නැත. ඒකාන්තයෙන් දුරු රට වෙසෙහියි සිතමි. මෙහි ලෝකපාලක දෙවියෝ නැත්තාහ. සැහැසිකම් කරන්නා වූ අසංවර වූවන් වලක්වන්නෝ නැත්තාහ යයි (සිතමි)

එහි පරිච්ඡේදන යනු ඒ රෝගියා ඇසුරු කිරීමෙන් කුමක් කරන්නෙහිද? සොකට්ඨාය යනු ශෝකයෙන් දුකට පත් වූ සොකට්ඨාය යනුද පෙළයි. ශෝකයෙහි සිටි යන අර්ථයි. දුරතභාය යනු දුකට පත් බැගැපත් බවට පත් ආත්මභාව ඇති. එහි මං යනු ඔබ දුකට පත් වූවා වෙමියි නොසිතුව. පර්වතයෙහි තෙල මගේ දිව්‍ය විමානයයි. එව මේ පර්වතයට නගුව. වතුසසතානි යනු ඒ මගේ විමානයෙහි අන්‍ය වූ සාරසියයක් භාර්යාවරු ඇත. සබ්බන්තං යනු උපභෝග පරිභෝග වස්තු ආභරණ ආදී යම්කිසිවක් කැමැත්තෙහිද ඒ සියල්ල ඒකාන්තයෙන් මට පවුරං බොහෝය සුලභය. එහෙයින් බැගැපත් වූවා වෙමියි නොසිතව. එව මා සමග රමණය කරවයි කියයි. මහෙසෙයං යනු සොදුර, සම්බුලාවෙහි ඉදින් ඔබ මගේ අගමෙහෙසි බව නොකරන්නෙහිද ඔබ මගේ උදය ආභාරය බවට පිළියෙල වූවාය. එහෙයින් ඔබ බලහත්කාරයෙන් විමානයට ගෙන යන්නෙමි. එහිදී මට සංග්‍රහ නොකරන්නී නම් හෙට උදයේම මගේ ආභාරය වන්නෙහිය. නඤ්ච යනු එසේ කියා ජටා සතකින් යුක්ත වූ දරුණු වූ පිටතට නික්මුණ දත් ඇති හෙතෙම ඒ වනයෙහි තමාට කිසියම් පිහිටක් නොදක්නී වූ ඒ සම්බුලාව අල්ලා ගත්තේය. අධිපනනා යනු මැඩ ගත්තී. ආමිස වකඛුනා යනු කෙලෙස් වලින් ලොල් වූවහු විසින්. පනීමෙව යනු තමා ගැන නොසිතා ස්වාමියා ගැන සිතා ශෝක කරයි. මනො හෙසසති මා පැමිණෙනු කල්ගත වීම දැක සිත අත් පරිද්දෙන් වන්නේ ගන්නා ලද ඇය දෙවියන් කෝප කරවීම කරන්නී මෙසේ කීවාය. ලොකපාලා යනු මෙබඳු වූ සිල්වත් ඇත්තියන්ට දෙවියන්ගේ පාලකයෝ ලෝකපාලකයෝ වෙති. එබඳු අය මේ ලොව නොවෙත්මැයි හඬයි.

ඉක්බිති ඇයගේ සිල් තෙදින් ශක්‍රයාගේ භවනය කම්පා විය. පාණ්ඩුකම්බල ගෛලාසනය උණු වූ අයුරක් දැක්වීය. ශක්‍රයා මෙතෙහි කරනුයේ ඒ කරුණ දැන වජ්‍රායුධය ගෙන වේගයෙන් අවුත් දානව අසුරයාගේ මත්තෙහි සිට වෙනත් ගාථාවක් කීවේය.

- 15. මැය කීර්ති ඇති ශාන්ත වූ සම පැවැත්ම ඇති ගින්න මෙන් උග්‍ර තේජස් ඇති තැනැත්තියකි. ස්ත්‍රීන් අතර උතුම් තැනැත්තියකි. යක්‍ෂය, ඔබ ඒ කන්‍යාව කන්නෙහි නම් තොපගේ මුදුන සත්කඩකට පැලෙන්තේය. තෝ මැය නොදව්ව. ඇය මුදව. ඇය පතිවෘතාවකි.

එහි සනතා යනු උපශාන්ත වූවා. නැතහොත් පණ්ඩිත වූවා. නුවණින් යුක්ත වූවා. සමා යනු කායික විසමාවාරාදිය නැති. අදෙසී යනු කන්තෙහි නම්. එාලෙය්‍ය යනු මගේ මේ ශක්‍රයාගේ වජ්‍රායුධයෙන් පහර දෙන ලද්දේ බිඳෙන්නහුය. මා ත්‍යං දහි පතිවත රක්තා වූ මැය නොතවව යනුයි.

දානවයා ඒ අසා සම්බලාවන් නිදහස් කළේය. ශක්‍රයා නැවතද මෙබන්දක් කරන්නේය යයි සිතා දානවයා දිව්‍යමය හැකිල්ලකින් බැඳ නැවත නොපැමිණීම පිණිස තෙවන පර්වතය අතර මුදා හැරියේය. අප්‍රමාදවාදයෙන් රජද්‍රවණියට අවවාද කර සිය තැනටම ගියේය. රජද්‍රවද හිරු අස්තයට ගියකල්හි සඳුගේ ආලෝකයෙන් අසපුවට පැමිණියාය. ශාස්තෘෂත් වහන්සේ ඒ බව ප්‍රකාශ කරමින් ගාථා අටක් දේශනා කළ සේක.

16. පුරුෂයන් කන්නා වූ දානවයාගෙන් මිදුන ඕ නොමෝ ආහාර ගෙන එන්නා වූ කිරිල්ලිය කැදැල්ලට පැමිණෙන්නාක් මෙන්ද, නික්මගිය වසුපැටියා ඇති ගවහලකට දෙනක මෙන්ද අසපුවට පැමිණියාය.

17. රාජද්‍රහිතෘ වූ කීර්තිමත් ඒ සම්බලා දේවිය වනයෙහිදී ගිමියා නොදකිනී ශෝකයෙන් උපන් උණුසුමින් රත්වූ ඇස් ඇත්ති වැළපුනාය.

18. (මම) ශ්‍රමණයන්ද බ්‍රාහ්මණයන්ද උසස් හැසිරීමෙන් යුත් සෘෂිවරුන්ද වදිමි. රාජපුත්‍රයා නොදකිනී වූ මම නුඹවහන්සේලාගේ සරණ ගියා වෙමි.

19. සිංහයන්ද ව්‍යාඝ්‍රයන්ද වනයෙහි ඇති අන් මෘගයන්ද වදිමි. රාජපුත්‍රයා නොදකිනී වූ මම ඔබලාගේ සරණ ගියා වෙමි.

20. තණකොළ වර්ගද වැල්වර්ගද ඖෂධ වර්ගද පර්වතයන්ද වනයන්ද (ඒවායේ අධිගෘහිත දෙව්වරුන්) වදිමි. රාජපුත්‍රයා නොදකිනී වූ මම ඔබලාගේ සරණ ගියා වෙමි.

21. නැකැත් නම් මල්මාලා ඇති නිලුපුල් මල් හා සමාන පැහැ ඇති රාත්‍රිය වදිමි. රාජපුත්‍රයා නොදක්නී වූ මම ඔබලාගේ සරණ ගියා වෙමි.

22. ගංගාවන්ගේ (ජලය) පිළිගන්නා වූ භාගිරී ගංගාව වදිමි. රාජපුත්‍රයා නොදක්නී වූ මම ඔබලාගේ සරණ ගියා වෙමි.

23. මම උස් වූ මුදුන් ඇති හිමාලය නැමති පර්වතරාජ ශ්‍රේෂ්ඨයා වදිමි. රාජපුත්‍රයා නොදක්නී මම ඔබලාගේ සරණ ගියා වෙමි.

එහි නිලං ඵලින සකුණිව යනු යම්සේ කිරිල්ලිය මුවකුඩින් ගොදුරු ගෙන කිසියම් උපද්‍රවයක් නිසා කුරුළු පැටවුන් පලාගිය බැවින් කිරිල්ලිය හිස් වූ කැදැල්ලට පැමිණේද යම්සේ ගවහලෙන් නික්මුන වසුපැටියා ඇති හිස් වූ ගවහලට වසුපැටියා පිළිබඳ බැඳීම් ඇති ධේනුව පැමිණෙන්නේද මෙසේ හිස් වූ අසපුවට පැමිණියාය යන අර්ථයි. එකල්හි සොඛ්ඤ්ඤා තෙමේ සම්බුද්ධාචාර්ය ප්‍රමාද වනවිට ස්ත්‍රීහු නම් ලොල් වූවාහුය. මගේ පසම්බුද්ධාචාර්ය ගෙන පැමිණෙන්නේ යයි සැක කරමින් පත්සලෙන් නික්මී ගස් අතරට පිවිස හුන්නේය. එහෙයින් මෙය කියනු ලදී. උතුම්භතකඛා යනු ශෝක වේගය නිසා හටගත් උණුසුමින් රත් වූ ඇස් ඇති. අපසසනති යනු ඒ වනයෙහි පිහිටවූ තමාගේ ස්වාමියා නොදක්නී ඔබ්නොබ දුවන්නී හඬයි. එහි සමණේ බ්‍රාහ්මණේ යනු සමනය කළ පව් ඇති බහාතබන ලද පව් ඇති ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන්ද උසස් වූ චරණයෙන් යුත් සෘෂිවරුන්ද වදියි. මෙසේ කියා රාජපුත්‍රයා නොදක්නී ඔබලාගේ සරණ ගියේ වෙමියි ඉදින් මගේ ස්වාමියා සිටින තැන දැක දැනිවි කියවී යයි හැඳුවාය යන අර්ථයි. සෙසු ගාථාවන්හිදීද මේ වූම පිළිවෙල වේ. තිණාලතානි ඔසධෙය්‍යා යනු ඇතුළත අරටුවක් නැති පිටත හරය ඇති තණකොළද වැල්ද ඇතුළත සාරය ඇති ඖෂධද. මේ ගාථාව තෘණ ආදියෙහි උපන් දෙව්වරු අරභයා කීවාය. ඉන්ද්‍රීවරී සාමං නිලුපුල් මල් හා සමාන පැහැ ඇති. කුම්භමහි යනු රාත්‍රිය අරභයා ඔබද සරණ යමියි කීවාය. භාගිරී යනු මෙබඳු වූ පර්යාය නම් ඇති ගංගාව. සවනතිනං යනු අතිකුත් බොහෝ ගංගාවන් පිළිගන්නා වූ ගංගාවෙහි උපන් දේවතාවා අරභයාම කීවාය. හිමවත පිළිබඳවද මේම පිළිවෙල වෙයි.

මෙසේ වැලපෙන්නා වූ ඇය දැක සොඤ්ඤා මෙසේ සිතීය. මැය ඉමහත් ලෙස වැළපෙයි. මැගේ සිතැඟි මම නොදනිමි. ඉදින් මා කෙරෙහි සෙනෙහසින් මෙසේ කරයි නම් මැයගේ හදවතද පැලෙන්නේය. පළමුව ඇය පරික්ෂා කරන්නෙමියි ගොස් පන්සල දොරටුවෙහි හුන්නේය. ඇය වැළපෙමින් පන්සල දොරටුවට ගොස් ඔහුගේ පාදයන් වැඳ දේවයන් වහන්ස, කොහි ගියේ වෙහිදැයි කීවාය. ඉක්බිති හෙතෙම ඇයට කියනුයේ ඔබ වෙනත් දිනයන්හි මේ වේලාවට නොපැමිණියෙහිය. අද ඉතා සවස් වී පැමිණියා වෙහි යයි විමසමින් ගාථාවක් කීවාය.

24. කීර්ති ඇති රජපුත්‍රියෙහි, ඔබ ඉතා සවස් වී පැමිණියාය. අද කවරෙකු හා එක්වූවාද? මට වඩා ඔබට අතිශයින් ප්‍රිය වූවේ කවරෙක්ද?

ඉක්බිති ඇය ඔහුට කියනුයේ ආර්ය පුත්‍රය, මම එලාඵල ගෙන එන්නී එක් අසුරයෙකු දිටිමි. හෙතෙම මා පිළිබඳව සිත් ඇත්තේ වී මා අතින් ගෙන ඉදින් මගේ වචනය නොකරති නම් තී කන්නෙමියි කීවේය. මම ඒ වේලාවෙහි ඒ අනුවම ශෝක කරමින් මෙසේ වැළපුනෙමි කියා ගාථාවක් කීවාය.

25. ඒ සතුරා විසින් අල්ලාගන්නා ලද මම ඔහුට මෙය කීවෙමි. යම් හෙයකින් රක්ෂයා මා කන්නේ නම් එය මට දුකක් නොවේ. යම්හෙයකින් මගේ ස්වාමියාගේ සිත අත් පරිද්දකින් වන්නේ නම් (එය මට ඊට වඩා දුකක් වන්නේය) යනුවෙනි.

ඉක්බිති අනික් තොරතුරුද පවසන්නී දේවයන් වහන්ස, ඒ දානවයා විසින් ගන්නා ලද මම තමා නිදහස් කරවන්නට නොහැකි වන්නී දෙවියන්ට හඬ ගා කීම කළෙමි. අනතුරුව වජ්‍රායුධය ගත් අත් ඇති ශක්‍රයා අවුත් අහසෙහි සිටියේ අසුරයා තැනි ගත්වා මා නිදහස් කරවා ඔහු දිව්‍යමය හැකිල්ලකින් බැඳ තෙවන පර්වතය අතර දමා ගියේය. මෙසේ මම ශක්‍රයා නියා ජීවිතය ලැබුවෙමියි කීවාය. ඒ අසා සොඤ්ඤා කියනුයේ සොඳුර, එසේ වේවා! මාගමුත් අතර ඇත්තක් නම් දුලබය. හිමවතෙහි බොහෝ වනවාරි තාපස විද්‍යාධර ආදීහු වෙති. කවරෙක් නම් ඔබගේ වචනය අදහන්නේදැයි කියා ගාථාවක් කීවේය.

26. සොර සිත් ඇති, බොහෝ අදහස් ඇති යම් මේ ස්ත්‍රීන් අතර සත්‍ය වචනය දුර්ලභය. ජලයෙහි මත්ස්‍යයාගේ ගමන මෙන් ස්ත්‍රීන්ගේ ස්වභාවය දැනගැනීම අපහසුය.

ඇය ඔහුගේ වචනය අසා ස්වාමීනී, මම එය අදහමින් මගේ සත්‍යානුභාවයෙන් පිළියම් කරන්නෙමි යි කියා වතුර කලයක් පුරවා සත්‍යක්‍රියා කර ඔහුගේ හිසෙහි වතුර වත් කරන්නී ගාථාවක් කීවාය.

27. යම් සේ මම ඔබට වඩා අන් ඉතා ප්‍රිය වූවෙක් නොදනිමි යයි මේ මාගේ සත්‍යය රකිවා. අනාගතයෙහිද රකින්නේය. මේ සත්‍ය වචනය කරණ කොටගෙන ඔබගේ රෝගය සංසිද්දේවා යනුවෙනි.

එහි තථා යන ශබ්දය වෙ මම. යන මෙය සමග යෙදිය යුතුය. මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. යම්සේ මම කියමිද එසේම ඒකාන්තයෙන් මගේ වචනය ඇත්තයි දැනුණු මා ආරක්ෂා කෙරේවා. අනාගතයෙහිදීද රකින්නේය. දැන් මගේ වචනය අසව්. යථාහං නාහිජානාමි යන්න ඇතැම් පොතක තථා මං සචං පාලෙති යයි ලියන ලදී. එය අටුවාවෙහි නැත.

ඇය විසින් මෙසේ සත්‍යක්‍රියා කර ජලය ඉස්ස කල්හිම සොඪ්සේන ගේ කුෂ්ටරෝගය ඇඹුලින් සෝදන ලද තඹවල කිළිටි මෙන් එකෙනෙහිම ඉවත් විය. ඔවුහු කිහිප දිනක් එහිම වාසය කර වනයෙන් නික්මී බරණැස් නුවරට පැමිණ උයනට පිවිසියාහුය. රජු ඔවුන් පැමිණී බව දැන උයනට ගොස් එහිදීම සොඪ්සේනට සේසත ඔසවා සම්බුලාදේවිය අගමෙහෙසී තනතුරෙහි අභිෂේක කර නුවරට පිවිසවා තමා තවුස් පැවිද්දෙන් පැවිදි වී උයනෙහි වාසය කළේය. රජමාළිගයෙහිම නිතර අනුභව කළේය. සොඪ්සේන රජු සම්බුලාවනට අගමෙහෙසී තනතුර පමණක්ම දුන්නේය. නැවත කිසිදු සන්කාරයක් නොවීය. ඇයගේ ඇති බවක් හෝ නොසිතීය. අන් ස්ත්‍රීන් සමගම සතුටු විය. සම්බුලා දේවිය සපන්නී ක්‍රෝධයෙන් කෙටිටු වූවාය. සුදුමැලි වූවා නහර ඉල්පී ගිය සිරුර ඇත්තී වූවාය. ඇය එක් දිනයක ශෝකය සන්සිදුවනු පිණිස ආහාර අනුභව කරන්නට පැමිණී මාමණ්ඩිය වූ තාපසයාගේ සමීපයට ගොස් කරන ලද බත්කිස ඇති ඔහුට වැද එකත්පස්ව හුන්නාය. හෙතෙම මැලටුන ඉදුරන් ඇති ඇය දැක,

28. යම්බඳු වූ මහත් ඇත්තු සත්සියයක් ද දරන ලද ආයුධ ඇති දුනු දරන්නෝ එක්දහස් හයසියයක්ද රැ දවල් මෙනුවර රකිත්. යහපත් තැනැත්තිය, කෙබඳු වූ සතුරන් දකින්නෙහිද

යන ගාථාව කීවේය. එහි අර්ථය නම් සොඳුරිය සම්බලාවනී, යම්බඳු වූ සත්සියයක් ඇත්තුද ඔවුන් පිටතැගි යෝධයන් වශයෙන් ආයුධ දරන්නා වූ වෙනත් දුනු දරන්නන් එක්දහස් හයසියයක්ද රැ දවල් අපගේ බරණැස් නගරය රකිත්. මෙසේ මනාව රක්නා වූ නගරයෙහි ඔබ කෙබඳු සතුරන් දක්නෙහිද? සොඳුරිය, යම්බඳු වූ ඔබගේ සැක සහිත බවක්ද? බිය සහිත බවක්ද? වනයෙන් පැමිණි කල්හි කාන්තිමත් වූ ශරීරය දැන් මැලවුයේ පඬුවන් වූ වියලි කොළ හා සමාන වූයේ අතිශයින් ක්ලාන්ත වූ ඉඳුරන් ඇත්තෙහිය. ඔබ කවරෙකුට නම් බිය වෙහිද

ඇය ඔහුගේ වචනය අසා දේවයන් වහන්ස, ඔබගේ පුත්‍රයා මා කෙරෙහි පෙර සේ නොවන්නේ යයි කියා ගාථා පහක් කීවාය.

29. පියාණනි, (ඔබගේ පුතු වූ සොඪ්ඪේන තෙමේ) පියුම් ගැබක මෙන් පැහැපත් මතුපිට සම ඇති අලංකාර ලෙස සැරසුනු සිහින් ඉඟ ඇති හංසයන්ගේ මෙන් මිහිරි ස්වර ඇති ස්ත්‍රීන් දකියි. ඇලාගේ මිහිරි ගී හා වාදනයන් අසා දැන් පෙර පරිදි මා කෙරෙහි නොපවතී.

30. පියාණනි, රනින් කරන ලද තනපට දරන්නා වූ මනා සිරුරු ඇති සරසන ලද මිනිස් දෙවඟනන් හා සමාන වූ නින්දා නොකරන අවයව ඇති ක්ෂත්‍රිය කන්‍යාවෝ සොඪ්ඪේනට ප්‍රියයහ. ඒ ක්ෂත්‍රිය කන්‍යාවෝ ඔහු පොළඹවත්.

31. පියාණනි, ඉදින් මම පෙර යම් සේ විද එසේ වනයෙහි නැවත ආහාර පිණිස හැසිරී ඒ ස්වාමියා පෝෂණය කරන්නේ නම් මට ගෞරව කරන්නේය. මට අවමන් නොකරන්නේය. පියාණනි, මෙයට වඩා මට එය උතුම් වන්නේය.

32. යම් හෙයකින් ආහාර පානයන් බොහෝකොට සුදානම් කර ඇති ගෘහයෙහි නොයෙක් ආභරණවලින් සැරසුන සියළු අංගයන්ගෙන්

යුත් ස්ත්‍රිය ස්වාමියාට අප්‍රිය වන්නේ නම් ඇයට ගෙල වැල ලා මරණය ඊට වඩා උතුම් වෙයි.

33. තවද දිළිඳු වූ බැගෑපත් වූ නැළියක් හෝ සහල් නැත්තා වූ පැදුරම දෙවැනි කොට ඇති ස්ත්‍රියක් වේද, ඇය ස්වාමියාට ප්‍රිය වූවාද සියළු අංගයන්ගෙන් යුත් අප්‍රිය වූ තැනැත්තියට වඩා දිළිඳු වූවා නමුත් යම් තැනැත්තියක් ප්‍රිය වූවාද ඇයම උතුම් වේ යනුයි.

එහි පදුමුතතරතතවා යනු පියුම් ගැබ හා සමාන උතුම් සිවිය ඇති, සියළුම ස්ත්‍රීන්ගේ සිරුරුවලින් රත්වත් පැහැය නික්මෙයි යයි දක්වයි. විරාගිතා යනු සැරසූ සිරුර ඇති හෝ සිහින් ඉඟ ඇති යන අර්ථයි. භංස ගගරා යනු මිහිරි හඬ ඇති භංසයන් වැනි මෙබඳු ස්ත්‍රීන් දකී. තාසං යනු ඒ ඔබගේ පුත්‍රයා ඒ ස්ත්‍රීන්ගේ මිහිරි ගීතයන් වාදනයන් ආදිය අසා පියාණනි, දැන් මා කෙරෙහි පෙර පරිදි නොපවතී යයි කියයි. සුවණණ සංකච්ච ධරා යනු රනින්ම කරන ලද තනපට හා අබරණ දරන්නා වූ, අලංකතා යනු නොයෙක් ආභරණයන්ගෙන් සැරසුනා වූ, මානුසියව්‍යව්‍යපමා යනු මිනිස්මය අප්සරාවන් උපමා කර ඇති, සෙනොපියා යනු සොත්ථිසේන රජුට ප්‍රිය වූ, පටිලොභයනති නං යනු ඔබගේ පුත්‍රයා පොළඹවත්, සවෙ අභං යනු පියාණනි, ඉදින් මම පෙර පරිදි නැවත කුෂ්ට රෝගය නිසා වනයට පිවිසි ඒ සැමියා එසේම වනයෙහිදී පෝෂණය කරන්නේ නම් නැවතද ඔහු මා ගරු කරන්නේය. අවමන් නොකරන්නේය. එය ඒ මේ බරණැස් නුවර රාජ්‍යයටද වඩා ඒ වනයම උතුම් වන්නේය යි සමාන ස්වාමි බව පිළිබඳ ද්වේශයෙන් වියලෙන්නෙමිසි දක්වයි. යමනනපානෙ යනු යම් හෙයකින් ආභාරපානයන් ඔහිතෙ යනු තබන ලද පිළියෙල කරන ලද මෙයින් බොහෝ ආභාරපාන ඇති ගෙයක් දක්වයි. ඇගේ අදහස මෙයයි. යම් ස්ත්‍රියක් නිවසෙහි බොහෝ ආභාරපාන ඇති කල්හිද පුතුන් නැතිව හුදකලා වූවා හා සමාන වූවා. විමට්ඨාභරණා යනු නොයෙක් ආභරණයන්ගෙන් අලංකාර කරන ලද්දී සියළු ගුණාංගයන්ගෙන් යුක්ත වූවා නමුදු ස්වාමියාට අප්‍රිය වූවාද අබ්ජ්ඣ බෙල්ලෙහි වැලකින් හෝ රැහැණින් හෝ බැඳ මරණයම ඒ ගෙයි වාසය කිරීමට වඩා උතුම් වේ යනුයි. අනාළභියා යනු නැළියක් හෝ සහල් නැති, කථාදුතියා යනු හෝනා පැදුරම දෙවනකොට ඇති, සෙසයා යනු යම් තැනැත්තියක් බැගෑපත් වූවාද ස්වාමියාට ප්‍රිය වේනම් මෝකොමෝම උතුම් තැනැත්තියක යයි යනුවෙනි.

ඇය විසින් මෙසේ තමාගේ වියලෙන කරුණු තාපසයාට කී කල්හි තාපසයා රජු කැඳවා දරුව සොත්ථිසේනසය, කුෂ්ට රෝගයෙන් මඩනා ඔබ වනයට පිවිසෙන කල්හි ඔබ සමග වනයට පිවිස ඔබට උපස්ථාන කරන්නී තමාගේ සත්‍යක්‍රියා බලයෙන් ඒ රෝගය සන්සිදුවා යම් තැනැත්තියක් ඔබ රාජ්‍යයෙහි පිහිටීමට අවශ්‍ය කරුණු කළාද ඔබ ඇයගේ සිටි තැන හෝ හුන් තැන දන්නෙහිද ඔබ විසින් නුසුදුස්සක් කරන ලදී. ඔබ මිත්‍රඥෝහි වූවෙහිය. මෙය පවිටු ක්‍රියාවෙකැයි කියා පුත්‍රයාට අවවාද කරමින් ගාථාවක් කීවේය.

34. යම් සක්‍රියක් ස්වාමී පුරුෂයාට හිතැති වූවාද එබඳු සක්‍රිය අතිශයින් දුර්ලභය. යම් ස්වාමීපුරුෂයෙක් සක්‍රියට බැතිමත් වේද එබඳු පුරුෂයාද අතිශයින් දුර්ලභය. ඔබගේ භාර්යාව වූ සම්බලා තොමෝ හිතැති වූවාය. සිල්වත්ය. රජතුමනි, සම්බලාවන් කෙරෙහි දැහැමිව හැසිරෙව.

එහි අර්ථය දරුව, යම් සක්‍රියක් ස්වාමී පුරුෂයාට හිතවත්ද, මොළොක් වූ සිත් ඇත්තීද අනුකම්පා කරන්නීද එවැනි සක්‍රියද යම් පුරුෂයෙක් සක්‍රියට බැතිමත්ද හිත ඇත්තේද කළගුණ දන්නේද මේ දෙදෙනාම දුර්ලභය. මේ සම්බලා තොමෝ ඔබට හිතවත් වූවාය. සිල්වත් වූවාද වේ. එහෙයින් මැය කෙරෙහි දැහැමිව හැසිරෙව. කළගුණ දැන මෘදු වූ සිත් ඇත්තේ වෙහි. මැගේ සිත සන්තෝෂ කරව යනුවෙනි.

හෙතෙම මෙසේ පුත්‍රයාට අවවාද දී නැගිට ගියාය. රජු පියා ගියකල්හි සම්බලා දේවිය කැඳවා සොදුර, මෙතෙක් කල් මා කළ දෝෂය ඉවසව. මෙතැන් පටන් සියළු සම්පත් ඔබටම දෙමියි කියා අවසාන ගාථාව කීවේය.

35. සොදුර, ඉදින් ඔබ බොහෝකොට ලබන ලද සම්පත් ඇතිකල්හිද ඊර්ෂ්‍යාවෙන් පුක්ක වූවාම මරණයට පැමිණෙන්නෙහිය. මමද මේ රාජකන්‍යාවෝද යන සියල්ලෝම ඔබගේ වචනය කරන්නාමෝ වෙමු.

එහි අර්ථය සොදුරිය සම්බලාවෙනි, ඉදින් ඔබ රත්රන් රැසෙහි තබා අභිෂේක කරන ලද්දීය. අගමෙහෙසි තනතුරු ලැබීම් වශයෙන් මහත් වූ සම්පත් ලබාද ඊර්ෂ්‍යාවෙන් බැසගත්තාහු මරණයට එළඹෙහි.

මමද මේ රාජකන්‍යාවෝද යන සියල්ලෝම ඔබගේ වචනය කරන්නමෝ වෙමු. ඔබ සිතැති පරිදි මේ රාජ්‍යය විචාරවයි සියළු සම්පත් ඇයට දුන්නේය. එතැන් පටන් දෙදෙනාම සමගිව එකට වසන්නාහු දන් දීම් ආදී පිං කර කම්මු පරිදි මියපරලොව ගියාහුය. තාපසයා ධ්‍යාන අභිඥා උපදවා බුන්මලෝකයට ගියේ විය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා මහණෙනි, දැන් පමණක් නොවේ. පෙරද මල්ලිකා දේවිය ස්වාමියා දෙවිකොට සැළකුවේම යයි කියා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි සම්බුලා දේවිය මල්ලිකා වූවාය. සොඹ්සේන රජු කොසොල් රජු විය. පියා වූ තාපසයා මම ම වීම් යයි වදාළ සේක.

16-10

ගන්ධනිඤ්ඤ ජාතකය

අප්‍යමාදො යන මේ ගාථාව ශාස්තෘන් වහන්සේ ජේතවනයෙහි වාසය කරන සේක් රජවරුන්ට දියයුතු අවවාදයක් අරභයා දේශනා කළ සේක. රාජෝවාද ජාතකය යට විස්තර කරන ලද්දේය.

අතීතයෙහි කම්පිල්ල රට උත්තර පඤ්චාල නගරයෙහි පඤ්චාල නම් රජු අගතිගාමී වූයේ අධර්මයෙන් ප්‍රමාදී වී රාජ්‍යය කරවීය. ඉක්බිති ඔහුගේ ඇමතිවරු ආදී සියල්ලෝද අධාර්මිකයෝම වූහ. බදුබරින් පීඩාවට පත්වූ රටවැසියෝ අඹුදරුවන් ගෙන වනයෙහි මෘගයෝ මෙන් හැසිරුනහ. ගම්තැනෙහි ගමක් නම් නොවීය. මිනිස්සු රාජපුරුෂයන්ට බියෙන් දවල් කාලයෙහි ගෙවල වසන්නට නොහැකි වෙති. ගෙවල් කටු අතු ආදියෙන් වටකර අරුණ නැගෙන විටම වනයට පිවිසෙත්. දවල් කාලයෙහි රාජපුරුෂයෝ විලෝපනය කරති. රාත්‍රියෙහි සොරු එසේ කරති.

එකල්හි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ පිටත නගරයෙහි ගඳනිඹිරි ගසෙක දේවතාවා වී උපන් සේක. වසරක් පාසා රජුගේ සම්පයෙන්

සහසක් වටිනා පුජා කර්මයක් ලබයි. හෙතෙම මෙසේ සිතුවේය. මේ රජු ප්‍රමාද වූයේ රාජ්‍යය කරවයි. සියළු රට විනාශ කරන්නේය. මා හැර අනිකෙක් රජු සුදුසු තනිහි පිවිසවන්නට සමර්ථ අයෙක් නම් නැත. මට උපකාරක වූ මොහු වසරක් පාසා දහසක් වටනා පුජාවෙන් පිදීය. ඔහුට අවවාද කරන්නෙමිසි හෙතෙම රාත්‍රී කාලයෙහි රජුගේ සිරිසහන් ගැබට පිවිස හිස පැත්තෙහි සිට ආලෝකයක් විහිදුවා අහසෙහි සිටියේය. රජු ළහිරු මණ්ඩලයක් මෙන් දිළියෙන්නා වූ ඔහු දැක ඔබ කවරෙක් වෙහිද? කවර කරුණක් නිසා මෙහි ආවේහිදැයි විචාළේය. හෙතෙම ඔහුගේ වචනය අසා මහරජතුමනි, ගඳ තිඹිරිගසේ දේවතාවා වෙමි. ඔබට අවවාදයක් දෙන්නෙමිසි පැමිණියේ වෙමි. කවර අවවාදයක් දෙන්නෙහි දැයි ඇසීය. මෙසේ කී කල්හි මහබෝසක් තෙමේ මහරජතුමනි, ඔබ ප්‍රමාද වී රාජ්‍යය කරහිය. එනිසා ඔබගේ මුළුරටම නැසුනේය. විලෝපනය කලාක් මෙන් නැසුනේය. රජවරු ප්‍රමාදයෙන් යුතුව රාජ්‍යය කරන්නාහු සියළු රටවැසියන්ගේ ස්වාමිවරු නොවෙති. මෙලොව විනාශයට පත්වී පරලොවදී නැවත මහා නිරයෙහි උපදිත්. ඔවුන් ප්‍රමාදයට පත්වූ කල්හි ඔහුගේ ඇතුළත ජනයාද පිටත ජනයාද ප්‍රමාද වූවෝම වෙති. එහෙයින් රජු විසින් අතිශයින් අප්‍රමාදී වූවෙකු විය යුතු යයි කියා ධර්ම දේශනාව එළවා පිහිටුවමින් මෙසේ කීවේය.

1. අප්‍රමාදය අමතපදං පමාදො මවුටුනො පදං
අපමතතා නමීයනති යෙ පමතතා යථා මතා
1. පමානොච්ච නිවනට කරුණු වේ. ප්‍රමාදය මරණයට කරුණු වේ. අප්‍රමාදී වූවෝ නොමැරෙත්. යමෙක් පමා වූවාහුද ඔවුහු මළ අය වැනියහ.
2. මදයෙන් ප්‍රමාදය ඇති වේ. ප්‍රමාදයෙන් විනාශය හටගනී. විනාශයෙන් ද්වේෂයෝ හටගනිත්. රට පෝෂණය කරන රජතුමනි, මදයට පත් නොවව.
3. ප්‍රමාද වූ බොහෝ ක්‍ෂත්‍රියයෝ වස්තුවද රටද යන මෙයින් පිරිහුණහ. තවද ගම්දෙටුවෝ ගමින්ද පැවිද්දෝද ගිහිගෙයි වැස්සෝද පිරිහුණහ.

4. රට වඩන්නා වූ රජතුමනි, ප්‍රමාද වූ ක්‍රියායාගේ රටෙහි සියළු භෝගයෝ වැනසෙත්. රජුට එය දුකකැයි කියනු ලැබේ.
5. මහරජතුමනි, සීමාව ඉක්මවා පමා වන්නෙහි නම් මෙය පැරණි රජවරුන්ගේ ස්වභාවය නොවේ. සමාද්ධිමත් වූ පොහොසත් වූ ඒ ජනපදය සොරු වනසත්.
6. රට විලෝපනය කරන කල්හි ඔහුට පුත්‍රයෝ නොවන්නාහ. රත් නොවන්නේය. ධනය නොවන්නේය. සියළු භවභෝග සම්පතින් පිරිහෙන්නේය.
7. සියළු සම්පත්තීන්ගෙන් පිරිහුන ක්‍රියා රජුගේද නැදෑ මිතුරෝද හිතවත්තුද ඔහු ගරු කටයුත්තෙකු කොට නොසිතති.
8. ඇතුරුවෝද බලසෙනගෙහි යුක්ත වූවෝද රියකරුවෝද පාබල සේනාවෝද ඔහු ඇසුරු කර ජීවත් වන්නාහු නමුත් ඔහු ගරු කටයුත්තෙකු කොට නොසිතන්නේය.
9. මනාව සංවිධානය නොකළ කර්මාන්ත ඇති නපුරු මන්ත්‍රණ ඇති මන්ත්‍රීවරුන්ගෙන් යුත් නුනුවණැති මෝඩයා සර්පයා දිරාගිය හැව මෙන් සම්පත (ශ්‍රීකාන්තාව) අත්හරී.
10. මනාව සංවිධානය කළ කර්මාන්ත ඇති කලට නැගී සිටින්නා වූ අනලස් වූ රජුට වෘෂභයෙකුගෙන් යුතු ගවරැළ මේ සියළු සම්පත් වැඩේ.
11. මහරජතුමනි, තොරතුරු ඇසීම සඳහා රටෙහිද ජනපදයන්හිද හැසිරවේ. එහි තොරතුරු දැකද අසාද අනතුරුව ඒ අනුව පිළිපදුව යනුවෙනි.

එහි අප්‍රමාදය යනු සිහියෙන් වෙන් නොවූයේ. අමතපදං යනු අමාවට නිවනට කරුණු අවබෝධයට කාරණය. මව්වනෝ පදං යනු මරණයට කාරණය. ප්‍රමාද වූ තැනැත්තා විදර්ශනා වඩා නැවත පිළිසිඳ නොගන්නා බවට පත් වීමට නොහැකි වන්නේ නැවත නැවත සසර

උපදින්නේද වේ. මැරෙන්නේද වේ. එහෙයින් ප්‍රමාදය මරණයට හේතු වේ නම් වෙයි. නමීයනති යනු විදසුන් වඩා නැවත පිළිසිඳ නොගන්නා බවට පත්වී නැවත සසර නොඋපදින හෙයින් මිය නොයත් නම් වේ. යෙ පමනකා යනු මහරජතුමනි, යම් පුදගලයෝ ප්‍රමාද වූවාහුද ඔවුහු මළ අය යම්සේද එසේම දත යුත්තාහ. කුමක් හෙයින්ද කාර්ය සාධනය නොකරන හෙයිනි. මළ තැනැත්තාටද මම දන් දෙන්නෙමි. සිල් රකින්නෙමි. පෙහෙවස් කරන්නෙමි. සුසිරින් දහම් පුරන්නෙමියි සිතා බැලීමක් හෝ පැතිමක් හෝ නැගී සිටීමක් හෝ නැත. පමා වූවහුට අප්‍රමාදී බැවින් පහවූ දැනීම ඇති හෙයිනි. එහෙයින් මේ දෙදෙනාම එක හා සමාන වේ. මදා යනු මහරජතුමනි, නිරෝගී බව යොවුන් බව හා ජීවිත මද සංඛ්‍යාත වූ තුන්වැදෑරුම් මදයෙන් ප්‍රමාදය හටගනී. මදයෙන් මත් වූ ප්‍රමාදයට පත් වූ හෙතෙම පරපණ නැසීම ආදී පවිකම් කරයි. ඉක්බිති රජවරු ඔහු ගිස සිඳුවත් හෝ නසත් ඔහුගේ සියළු ධනය පැහැර ගනිත්. මෙසේ ඔහුගේ ප්‍රමාදය නිසා නැයන්-ධනය-ජීවිතයේ හානිය ඇති වෙයි. නැවත හෙතෙම ධනභාතියට හෝ කීර්ති භාතියට පත් වූයේ ජීවත් වීමට නොහැකි වන්නේ දිවිපැවැත්ම සඳහා කාය දුශ්චරිත ආදිය කරයි. මෙසේ ඔහුගේ හානියෙන් ද්වේෂයෝ හටගනිත්. එහෙයින් එය කියමි. මාමදො හරතුසහ යනු රට පෝෂණය කරන ප්‍රධානිය, රජතුමනි, ප්‍රමාද නොවව යන අර්ථයි. අඤ්ඤා රටයං යනු ජනපදවාසීන්ගේ අභිවෘද්ධියද සියළු රටද බොහෝකොට ප්‍රමාද වන්නෝ පිරිහෙලන්නාහුය. එය ප්‍රකටවීම සඳහා ක්ෂාන්තිවාදී ජාතකය, මාතංග ජාතකය, හරු ජාතකය, සරභංග ජාතකය, වේනිය ජාතකය යන මේ ජාතක කථා කිව යුතු වෙයි. ගාමිනො යනු ගම්දෙටුවෝද ඔවුන්ගේ ගම් බෙහෙවින් ප්‍රමාද වීමේ දෝෂයෙන් සින්දාහු. පිරිහීමට පත් කලාහු විනාශ කලාහු වෙති. අනාගාරා අගාරිනො යනු පැවිද්දෝ පැවිදි ප්‍රතිපත්තියෙන්ද ගිහියෝ ගිහිගෙයි වාසයෙන්ද ධාන්‍ය ආදියෙන්ද බොහෝකොට සින්දාහු පිරිහුනාහු යයි කියයි. තං වූවහෙ අසං යනු මහරජතුමනි, කීර්තියෙන් හා සම්පතීන් පිරිහීම රජුට දුකක් යයි කියනු ලැබේ. සම්පත් නැති හෙයින් ධනය නැති අයගේ කීර්තිය නැසෙයි. පිරිහුනු කීර්ති ඇති තැනැත්තා මහත් වූ දුකට පැමිණෙයි. නෙස ධමෙමා යනු මහරජතුමනි, මෙය පැරණි රජවරුන්ගේ ස්වභාවය නොවේ. ඉදං චීතං යනු කැම බීම ආදියෙන් සමෘද්ධ වූ රන්රිදී ආදියෙන් පිරුණු. න තෙ පුත්තා යනු මහරජතුමනි, පරපුර පාලනය කරන්නා වූ පුත්‍රයෝ ඔබට නොවන්නාහ. රටවැසියෝ මෙතෙම අධාර්මික රජුගේ පුත්‍රයාය. කීම අපට යහපතක් කරන්නේද මොහුට සේසත නොදෙන්නෙමු යයි සේසත

නොදෙත්. එසේම ඔවුන්ට පරපුර රකින්නා වූ පුත්‍රයෝ නොවෙත්මය. පරිඡිතං යනු පිරිහුනා. රාජානං වා යනු ඉදින් හෙතෙම රජු වේද අනතුරුව රජුන් හා සමාන වූ ඔහු. මානියං මෙතෙම රජුයයි ගෞරව පෙරදැරි සිතින් බුහුමන් කළයුත්තෙකු කොට නොසිතයි. උපඡ්චනනා යනු ඇසුරු කර ජීවත් වන්නා වූ ජනයෝද ගෞරව පෙරදැරි සිතින් බුහුමන් කටයුත්තෙකු කර නොසිතත්. කවර කරුණින්ද? නොදැහැමි බව නිසාය. සිරි යනු කීර්ති හා සම්පත්. තචං යනු සර්පයා යම් සේ දිරාගිය සමට පිළිකුල් කරමින් අත්හරීද නැවත ඒ දෙස නොබලයිද මෙසේ ශ්‍රී කාන්තාව එබඳු වූ රජුන් අත්හරී. සුසංවිහිත කම්මං යනු කය ආදී දොරටුවලින් පවිටු කටයුතු නොකරන. අභිවධිධනනි යනු ඉදිරියට යන්නාහු වැඩෙත්. සඋසභාමීච යනු වෘෂභයෙකු සහිත ගවරැළක් මෙන් අප්‍රමාදී වූවහුගේ සම්පත් ප්‍රධානී වූ වෘෂභයෙකු ඇති ගව සමූහයා මෙන් වැඩෙත්. උපසසුති යනු ජනපදයන්හි පැවැත්ම ශ්‍රවණය කිරීම පිණිස තමාගේ මුළු රටෙහිමද ජනපදයන්හිද වාරිකාවෙහි හැසිරෙව. තස්ස යනු ඔහු රට තුළ හැසිරෙන්නේ දැකිය යුතු දේ දැක, ඇසිය යුතු දේ අසා තමාගේ හොඳ නරක ප්‍රත්‍යක්ෂ කර අනතුරුව තමාට හිත වූ පිළිවෙතෙහි පිළිපත්තෙහිය.

මෙසේ මහබෝසත් තෙමේ ගාථාවන් එකොළසකින් රජුට අවවාද කර යව ප්‍රමාද නොකර පරීක්ෂා කරව. රට නොනසුව යයි කියා සිය වාසස්ථානයටම ගියේය. රජුද ඔහුගේ වචනය අසා සංවේගයට පත්වූයේ දෙවන දවස්හි රාජ්‍යය ඇමතිවරුන්ට පවරා දී පුරෝහිතයා සමග කල් ඇතිවම පෙරදිග දොරටුවෙන් නගරයෙන් නික්මී යොදුනක් පමණ ගියේ එහි ගම්වැසි එක් මහල්ලෙක් වනයෙන් කටු අතු ගෙනවුත් ගෙදොර වටකර වසා අඹුදරුවන් ගෙන වනයට පිවිස සවස රාජපුරුෂයන් ගිය කල්හි තමන්ගේ ගෙදරට පැමිණෙන්නේ ගෙදොරහිදී පාදයන් කටුවලින් විදිනු ලද කල්හි උක්කුටිකව හිඳ කටුව බැහැර කරමින්

12. යම්සේ මම අද කටුවකින් විදුනා ලද්දේ යම් සේ දුක් විදිමිද මෙසේ පඤ්චාල රජු යුද්ධයෙහිදී හියෙන් විදින ලද්දේ දුක් විදිවා.

මේ ගාථාවෙන් රජුට බැන වැදුනේය. ඒ බැනවැදීම බෝසතුන්ගේ ආනුභාවයෙන්ම විය. බෝසතුන් විසින් අධිගෘහිත වූයේම ඔහු බැනවැදුනේ යයි දතයුතුය. ඒ වේලාවෙහි රජුද පුරෝහිතයාද අප්‍රසිද්ධ වේශයෙන් ඔහු සම්පයෙහිම සිටියාහුය. අනතුරුව පුරෝහිතයා ඔහුගේ වචනය අසා වෙනත් ගාථාවක් කීවේය.

13. වයසට ගියේ දුර්වල වූ ඇස් ඇත්තෙහිය. රූපය මනාව නොදක්වෙතෙහිය. යම් හෙයකින් ඔබගේ කටුවක් ඇනුනේය යන මෙහි බුන්මදක්න රජුගේ කවර වරදක්ද?

එහි මගෙයා යනු විදින්නේය. මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. ඉදින් ඔබ තමාගේ අසමත් බව නිසා කටුවකින් විදින ලද්දේ වෙයි. යම් හෙයකින් රජුට දෝෂාරෝපණය කරනිද මෙහිලා රජුගේ කවර වරදක් ද? රජු විසින් කටුව බලා ඔබට කිවයුතුදැයි යනුවෙනි. මහල්ලා ඒ අසා ගාථා තුනක් කීවේය.

14. බ්‍රාහ්මණය, යම්බඳු වූ මම මාර්ගයෙහිදී කටු ඇනුනෙමි වේද මෙහිලා බුන්මදක්න රජුගේ දෝෂයෝ වෙති. ජනපදවැසියෝ රජු විසින් නොරක්නා ලදහ. නොදැහැමි බදුවලින් ඔවුහු නසන ලදහ.

15. රාත්‍රියෙහිදී සොරු කති. දවල් කාලයෙහි බදුගන්නෝ කති. පවිටු රජුගේ රටෙහි ජනයාද අධාර්මික වෙයි.

16. දරුව, මිනිස්සු මෙබඳු බියෙන් තැතිගත්තාහු කටු ගෙනවුත් දොර අවුරා සැගවී සිටිය හැකි තැන් කරත්.

එහි බවෙහෙසු යනු බ්‍රාහ්මණය, ඒ මම කටු සහිත මාර්ගයෙහි වැටුනේ හුන්නේ මෙහිලා බුන්මදක්න රජුගේ දෝෂයෝ බොහෝ වෙත්. ඔබ මෙපමණක් කල් රජුගේ දෝෂයෙන් මා කටු සහිත මාර්ගයෙහි හැසිරෙන බව නොදන්නෙහිද ඔහුගේ අරක්කතා ජානපදා -පෙ- කණටකං යනු වේ. බාදනති පැහැර ගනිති. තුණඩියා යනු හිංසාකිරීම් බන්ධනයට පත් කිරීම් ආදියෙන් පීඩාකොට නොදැහැමි ලෙස බදු ගන්නා වූ. කුට රාජසස යනු පවිටු රජුගේ. අධම්මකො යනු පිළිසන් වූ කර්මාන්ත ඇති. තාත යනු පුරෝහිතයා අමතයි. මානවා යනු මිනිස්සු. නිලෙලකානි යනු සැගවෙන තැන්. වනෙ ආහසව කණටකං කටු ගෙනවුත් දොර වසා ගෙය අත්හැර අඹුදරුවන් ගෙන වනයට පිවිස ඒ වනයෙහි තමාගේ සැගවෙන තැන් කරත්. තවද වනයෙහි යම් කටුවක් වේද එය ගෙනවුත් ගෙවල් ඉන් වටකරත්. මෙසේ රජුගේම වරදින් කටුවලින් විදින ලද්දේ වෙමි. මෙබඳු වූ රජුට පිහිටක් නොවව.

රජු ඒ අසා පුරෝහිතයා අමතා පුරෝහිතය, මහල්ලා සුදුසු වූවක් කියයි. වරද අපගේමය. එව පෙරළා යමු. දැහැමින් රාජ්‍යය කරවන්නෙමුයි කීවේය. බෝධිසත්ත්වයෝ පුරෝහිතයාගේ ශරීරයෙහි ආවේශ වී අන් තැනකටද ගොස් "පරීක්ෂා කරමු මහරජතුමනි" යයි කීහ. ඔවුහු ඒ ගමන් අත් ගමකට යන්නාහු අතරමග එක් මැහැල්ලකගේ ශබ්දයක් ඇසුවාහුය. ඇය එක්තරා දිළිඳු ස්ත්‍රියකි. වැඩිවියට පත් දුවණිවරු රකින්නී ඇලාට වනයට යන්නට නොදෙයි. තමා වනයෙන් දරද අතුරු ගෙනවුත් දුවණිවරුන් පෝෂණය කරයි. ඇය එක් දිනයක් වනලැහැබකට නැග අත්තක් කඩා ගන්නී පෙරළෙමින් බිම වැටී රජුට මරණයෙන් බැන වදින්නී.

17. යම්හෙයකින් යම් රජෙකුගේ රටෙහි කුමාරිකාවෝ සැමියන් නැතිව මහළු වෙත්ද, ඒ බුන්මදුන්න රජු කවරදා නම් මැරෙන්නේද?

යන ගාථාව කීවේය.

එහි අපපතියා යනු සැමියන් නැත්තාහු. ඉදින් ඇලාට සැමියෝ වෙත් නම් මා පෝෂණය කරන්නාහුය. පව්වු රජුගේ රාජ්‍යයෙහි මම දුක් අනුභව කරමි. මෙතෙමේ කවදා මැරෙන්නේදැයි මෙසේ බෝසතුන්ගේ අනුභවයින් ඔහුට ආක්‍රෝශ කළේය.

ඉක්බිති පුරෝහිතයා ඇය වලක්වමින් ගාථාවක් කීවාය.

18. නපුරු වචන කීමට දක්ෂ තැනැත්තිය, ඔබ විසින් නපුරු වචනයක්ම කියන ලදී. කවර නම් රටක රජවරු කුමාරිකාවන්ට සැමියන් සොයනු ලබයිද?

මැහැල්ලිය ඔහුට ගාථා දෙකක් කීවාය.

19. බ්‍රාහ්මණය, මම යහපත සහිත වචන කීමෙහි දක්ෂයෙක් වෙමි. මවිසින් නපුරක් නොකියන ලදී. රජු විසින් රටවැසියෝ රක්තා නොලදහ. අධිර්මයෙන් ගනු ලබන සුවත් වලින් තසන ලදහ.

20. රාත්‍රියෙහි සොරු කති. දවල් කාලයෙහි බදුගන්නෝ කති. නොදැහැමි රජුගේ රටෙහි බොහෝ ජනයා අධාර්මික වෙයි.

ජීවත්වීම අපහසු වූ කල්හි අඹුවන් පෝෂණය කිරීමට අපහසු කල්හි කුමාරිකාවෝ කොහෙන් සැමියන් ලබන්ද?

එහි කොවිද්දාපදා යනු මම වැඩ සහිත පදයන්හි කරුණු සහිත පදයන්හි ප්‍රවීණයෙක්මි. දක්ෂයෙක්මි. ඔබ මෙසේ පවිටු රජු ප්‍රශංසා නොකරව. දුෂ්චේ යනු රටවැසියන් අපහසුවෙන් ජීවත් වියයුතු කල්හි අඹුවන් පෝෂණය කිරීම අපහසු වූ කල්හි බියෙන් තැතිගත් මිනිසුන් වනයෙහි වසන කල්හි කුනො හතනා කුමාරියෝ යනු කුමාරිකාවෝ කොහෙන් සැමියන් ලබන්නෝ දැයි යන අර්ථයි.

ඔවුහු ඇයගේ වචනය අසා මැය සුදුස්සක් කියයි යයි කියමින් ඉදිරියට යන්නෝ එක් ගොවියෙකුගේ ශබ්දය ඇසුවාහුය. ඒ සීසාන්තනුගේ සාලිය නම් වූ ගොනා හිවැලෙන් ගසන ලද්දේ හොවී. හෙතම රජු බැන වදිමින්.

21. යම් සේ මේ සාලිය නම් වූ ගොනා හිවැලෙන් පහරදෙන ලද්දේ බැගැපත්ව නිදයිද මෙසේ පඤ්චාල රජු යුද්ධයෙහිදී ආයුධයෙන් පහරදෙන ලද්දේ (පොළොවෙහි) සයනය කෙරේවා.

යන ගාථාව කීවේය.

එහි යථා යනු වේදනාවට පත් වූ මේ සාලිය නම් ගොනා සයනය කරයිද එසේ සයනය කෙරේවා යන අර්ථයි.

ඉක්බිති පුරෝහිතයා ඔහු වලක්වමින්

22. යම්බඳු වූ ඔබ තමා තමාටම අපරාධය කර රජුට ශාප කරහිය. එම්බා මනුෂ්‍යය, ඔබ නොදැහැමි ලෙසින් බ්‍රහ්මදත්ත රජුට කීපෙහිය.

යන ගාථාව කීවේය. එහි අධිමෙමන යනු නොකරුණින් නුසුදුසු අයුරින්

ඒ අසා හෙතෙම ගාථා තුනක් කීවේය.

23. බ්‍රාහ්මණය, මම දැහැමි පදනමින් බ්‍රහ්මදත්ත රජුට කිපෙමි. ජනපදවැසියෝ ආරක්ෂා නොකරන ලදහ. ඔවුහු අධාර්මික අය බදුවලින් නසන ලදහ.

24. රාත්‍රියෙහිදී සොරු කති. දවල් කාලයෙහි අයබදු ගන්නෝ කති. පවිටු රජුගේ රටෙහි ජනයා බෙහෙවින් අධාර්මික වෙති.

25. එම්බා බමුණ, ඒ මගේ භාර්යාව නැවත පිසන ලද්දී නොකල්හි බත් ගෙන ආවාය. මම බත් ගෙන එන්නිය බලාපොරොත්තු වූයෙමි. අනතුරුව සාලිය ගොතා හීවැලෙන් පහරදෙන ලද්දේ වෙමි.

එහි ධමෙමන යනු කරුණු සහිතවම, කරුණු රහිතව දොස් පවරයි යනුවෙන් හැඟීමක් නොකරව. සා නූන පුන රෙ පකකා විකාලෙ භතත මාහරි යනු බ්‍රාහ්මණය, මට බත් ගෙන එන්නා වූ ඒ ස්ත්‍රිය උදෑසනම මා සඳහා බත් පිසගෙන එන්නී නොදැහැමි වූ බදු කරන්නා වූ බ්‍රහ්මදත්ත රජුගේ දාසයන් විසින් හිරිහැරයට පත් කළා වන්නේය. ඔවුන්ට ආහාර දී නැවත මට බත් පිසුවේ වන්නීය. ඒ කරුණින් නොකල්හි බත් ගෙන ආවාය. අද නොකල්හි ගෙන ආවා යයි සිතා බඩසයින් පීඩාවට පත් වූ මම ඒ බත් ගෙන එන්නිය බලමින් සිටින්නෙමි නොකරුණින් ගොනුන්ට කෙටිටින් ගැසුවෙමි. එහෙයින් මොහු පය ඔසවා නගුල් තලයට ගසන්නේ හතො එාලෙන සාලියො යනු එහෙයින් මවිසින් මොහු නගුල් තලයෙන් පහරදෙන ලද්දේ යයි හැඟීමක් නොකරව. පවිටු රජු විසින්ම පහරදෙන මොහු නසන ලද්දේය. එනිසා ඔහුගේ ගුණ නොකියව යනුයි.

ඔවුහු ඉදිරියට ගොස් එක් ගමක වාසය කළාහුය. දෙවන දවස්හි උදෑසනම එක් කපටි දෙනක් කිරි දොවින්නාට පයින් ගසා කිරි සමග වැටටවීය. හෙතෙම බ්‍රහ්මදත්ත හට ආක්‍රෝශ කරමින් ගාථාවක් කීවේය.

26. යම් සේ මම අද දෙන විසින් පහරදෙන ලද්දෙමිද මගේ කිරි පෙරළන ලදද මෙසේ පඤ්චාල රජු යුද්ධයෙහිදී කඩුවෙන් පහරදෙන ලද්දේ නැසේවා යනුවෙනි.

ඒ අසා

26. දෙන කිරි බඳුන පෙරළුවාය. ගොපල්ලාට හිංසා කළාය යන යමක් වේද පිංවන එහිලා යම්හෙයකින් අපගේ බුන්මදක්න රජුට නින්දා කරහිද ඒ කවර හෙයින්ද?

බ්‍රාහ්මණයා ගාථාව කී කල්හි හෙතෙමේ ගාථා තුනක් කීවේය.

27. බ්‍රාහ්මණය, පඤ්චාල රජු නින්දා කටයුත්තේය. බුන්මදක්න රජු විසින් ජනපදවැසියෝ නොරක්තා ලදහ. ඔවුහු අධාර්මික අයබදු වලින් නසන ලදහ.

28. රාත්‍රියෙහිදී සොරු කති. දවල් කාලයෙහි බදු අයකරන්නෝ කති. පව්වු රජුගේ රටෙහි වැසියා බෙහෙවින් අධාර්මික වෙයි.

29. සැරපරුෂ වූ පැන දුවන්නා වූ ගවදෙන යම්හෙයකින් අපි පෙර නොදෙව්වෙමුද, මේ දැන් කිරි කැමති රාජ පුරුෂයන් වෙතින් පීඩාවට පත් වූවා වූ ඇය (අපි) දොවමු.

එහි වණ්ඩා යනු පරුෂ වූ. අටනකා යනු පලායන සුළු වූ. බීරකාමෙහි යනු බොහෝ කිරි ගෙන්වාගන්නා වූ අධාර්මික රාජපුරුෂයන් වෙතින් පීඩාවට පත් වූවා වූ ඇලා (අපි) දොවමු. ඉදින් ඒ රජු දැහැමිව රාජ්‍යය කරන්නෙහි නම් අපට මෙබඳු බියක් නොපැමිණෙන්නේය යනුයි. ඔවුහු සුදුස්සක්ම කියයි යයි ඒ ගමෙන් නික්මී මහමගට පැමිණ නගරයට අභිමුඛව ගියාහුය. එක් ගමකිහිදී කඩුවක් ගත් එක් බදු අය කරන්නෙක් ආයුධයෙන් එක් තරුණ වසු පැටියෙකු මරා සම ගත්තේය. වසුපැටියාගේ මව වූ ගවදෙන පුත්‍ර ශෝකයෙන් තණකොළ නොකයි. පැන් නොබොයි. වැළපෙමින්ම ඇවිදීයි. ඒ දැක ගම්දරුවෝ රජුට නින්දා කරන්නාහු ගාථාවක් කීවාහුය.

30. යම් සේ මේ ගවදෙන බැගැපත් වූවා පුතුගෙන් වියෝ වූවා ඔබ්බොබ දුවයිද මෙසේ පඤ්චාල රජුද පුත්‍රයාගෙන් වෙන් වූයේ හඩාවා. වියලේවා.

එහි පරිධාවති යනු වැළපෙමින් දුවයි.

අනතුරුව පුරෝහිතයා අනික් ගාථාවක් කීවේය.

31. යම් භෙයකින් ගවයා ගවපාලකයා වෙත ගැවසෙන්නේද ඔහුට හඬගාන්නේද මෙහිලා බුන්මදන්ත රජුගේ කවර නම් අපරාධයක් ඇත්තේද?

එහි පබ්භමෙය රවෙය්‍යවා යනු සමීපයෙහි ගැවසෙන්නේද මහ හඬින් කැගසන්නේද හෝ මෙය කියන ලද්දේ වෙයි. දරුවෙහි, ගවයා වූ කලී ගව පාලකයාගේ ගවයන් රකින්නාගේම වෙතට දුවයි. තණකොළ නොකයි. මෙහි රජුගේ කවර නම් අපරාධයක්ද?

අනතුරුව ගම් දරුවෝ ගාථා දෙකක් කීවාහුය.

32. මහා බුන්මණය බුන්මදන්ත රජුගේ අපරාධය නම් (ඔහු විසින්) ජනපදවැසියෝ නොරක්තා ලදහ. අධාර්මික අයබදුවලින් නසන ලදහ.

33. රාත්‍රියෙහි සොරු කති.-දවල් කාලයෙහි බදු අයකරන්නෝ කති. පවිටු රජුගේ රටෙහි ජනයා බොහෝකොට අධාර්මික වෙයි. (යම් භෙයකින්) කිරි බොන ප්‍රජාව නසයි නම් අප කෙසේ දෝෂාරෝපණය නොකරමුද?

එහි මහාබුහෙම යනු මහා බුන්මණය, රාජ්‍යනො යනු රජුගේ කථං නො යනු කෙසේ නම්, කිනම් වූ කරුණකින් බීරපා හඤ්ඤතෙ පජා යනු පවිටු රජුගේ වශයෙහි පවත්වන්නා වූ ඔවුන් විසින් කිරි බොන්නා වූ වසුපැටියා නසයි. දැන් ඒ ගවදෙන පුත්‍ර ශෝකයෙන් වැළපෙයි. ඒ රජුද ගවදෙන මෙන් වැලපේවා යයි රජුට ආක්‍රෝශ කළාහුමය.

ඔවුහු යහපත් වූ කරුණක්ම කියනු යයි ගියාහුය. අතරමග එක් වියලි පොකුණක කපුටෝ හොටයෙන් විද මැඩියන් කති. බෝධිසත්ත්වයා ඔවුන් එතැනට පැමිණි කල්හි තමාගේ ආනුභාවයෙන් මැඩියන් ලවා

34. යම්භෙයකින් අද වනයෙහි උපන් මම ගම්වැසි කපුටන් විසින් කනු ලබන්නෙමිද මෙසේ පඤ්චාල රජු යුද්ධයෙහිදී පුතුන් සහිත වූයේ නසනුයේ කනු ලබාවා.

යයි රජුට තිත්දා කරවීය. එහි ගාමකෙහි යනු ගම්වැසි වූ කපුටන් විසින්.

ඒ අසා පුරෝහිතයා මැඩියන් සමග කථා කරමින් ගාථාවක් කීවේය.

35. මැඩිය, මිනිස්ලොව රජවරු සියළු සත්ත්වයන් පිළිබඳ ආරක්ෂාව නොපිහිටුවති. මෙපමණකින් රජු අධර්මයෙහි හැසිරෙන්නේ නොවෙයි. යම්හෙයකින් කපුටෝ ජීවත් වන්නා වූ ඔබ වැන්නවුන් කන්නාහු වෙති.

එහි ජීවං යනු ජීවත්වන. ආදෙය්‍යං යනු කන්නාහුය. බංකා යනු කපුටෝ. මෙපමණකින් රජු අධාර්මික වූයේ නම් නොවෙයි. කිම රජු විසින් වනයට පිවිස ඔබ රකිමින් හැසිරෙන්නට හැකිද යනුයි.

ඒ අසා මැඩියා ගාථා දෙකක් කීවේය.

36. බ්‍රාහ්මණය, ඔබ ඒකාන්තයෙන් නොදැහැමි ස්වභාව ඇත්තෙකි. රජුට ප්‍රිය වූවක්ම කියහිය. බොහෝ සතුන් විනාශ කරන කල්හි අතිශයින් දොස් කිවයුතු රජු පුදන්නෙහිය.

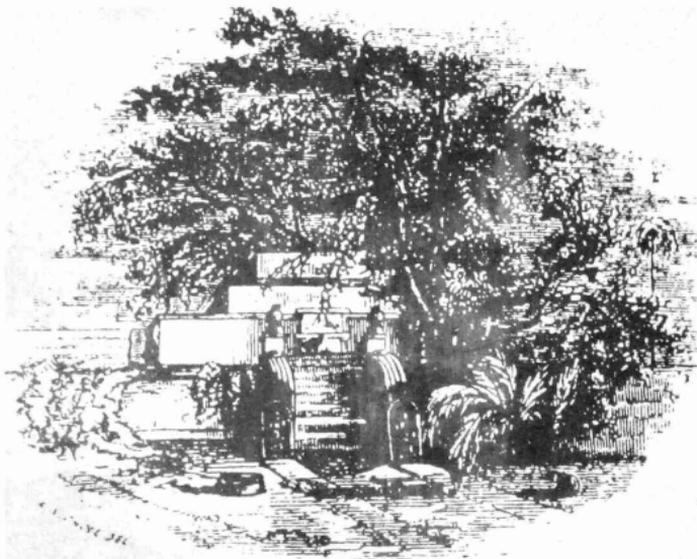
37. ඉදින් බ්‍රාහ්මණය, මේ රට යහපත් රජෙක් ඇති සමෘද්ධිමත් සතුටින් පිරුණු ප්‍රසන්න රාජ්‍යයක් වන්නේ නම් කවුඩෝ අග්‍ර පිණ්ඩය කා වාසය කරත්. කවුඩෝ මා වැනි වූ ජීවත් වන්නවුන් නොකන්නාහුය.

එහි බ්‍රහ්මචාරී යනු පුරෝහිතයාට ගර්භා කරමින් එසේ කීවේය. බන්තියසස යනු මෙබඳු වූ පව්වු රජුගේ. විදුම්පමානාය යනු විනාශ කරනු ලබන්නා වූ මෙයම හෝ පෙළ වෙයි. පුපුප්පජාය යනු මහත් වූ සත්ත්ව සමූහයා විනාශවනු ලබන කල්හි. පුජේසි යනු ප්‍රශංසා කරති. සුරජ්ජං යනු ඡඤ (ආශාව) ආදී වශයෙන් අගතියට නොගොස් දසරාජ ධර්මයන් කෝප නොකරන රජු විසින් රකිනු ලබන්නා වූ ඉදින් මෙය යහපත් රජෙක් ඇති රටක් වන්නේය. චීතං යනු වැසි මනාව නොපවත්නා කල්හිද ශසයන්ගෙන් යුක්ත වූ. න මා දිසං යනු මෙසේ ඇති කල්හි කපුටෝ මා වැනි ජීවත් වන්නවුන් නොකන්නාහුය. මෙසේ ස්ථාන හයෙහිදීම දොස් නැගීම බෝසතුන්ගේම ආනුභාවයෙන් විය.

ඒ අසා රජුද පුරෝහිතයාද වනවාසී වූ තිරිසන්ගත මැඩියාගේ පටන් සියල්ලෝම අපටම අක්‍රෝශ කරන්ම යයි එතැනින් නගරයට ගොස් දැහැමෙන් රාජ්‍යය කරවා මහබෝසතුන්ගේ අවවාදයෙහි සිට දන්දීම ආදී වූ පිංකම් කළාහුය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ කොසොල් රජුට මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා "මහරජතුමනි, රජු විසින් අගතිගාමීව යෑම අත්හැර දැහැමෙන් රාජ්‍යය කළයුතු යයි කියා ජාතකය ගලපා වදාළ සේක. එකල්හි ගන්ධනිජුක දේවතාවා මම ම වීම් යයි වදාළ සේක.

නිස්වන නිපාත වර්ණනාව නිමියේය.



THE BO-TREE AT ANARAJAPOORA.

වෙනත්වි 1859

හදන්ත බුද්ධසොභාවාසීපාදයන් අනුරාධපුර
ශ්‍රී මහා බෝධිය අසල ප්‍රදේශයෙහි වැඩවසමින්
සිහලධාකපා පාලියට පරිවර්තනය කළ බව
බොහෝදෙනාගේ විශ්වාසයයි



බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය
125, ඇන්ඩර්සන් පාර, නැදීමාල, දෙහිවල.
දුරකථන: 2734256, 2728468, 2726234 ෆැක්ස්: 2736737
විද්‍යුත් තැපෑල: bcc456@sltnet.lk, info@buddhistcc.com
www.buddhistcc.com

ISBN 978-955-1604-23-3